

Manikáne O Ehwehne

Awa New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Mátíyu	4
Máhka.....	41
Árúka	63
Sóni.....	101
Eqmaro Ke	126
Aroma.....	161
1 Kórína.....	179
2 Kórína.....	196
Kárétía	207
Épésa	213
Pírípái	219
Kórósía	223
1 Tésárónáika	227
2 Tésárónáika	231
1 Tímóti	234
2 Tímóti	239
Táitása	243
Pírémóna	246
Íbaru Ke.....	248
Sémísi	262
1 Píta.....	267
2 Píta.....	272
1 Sóni.....	275
2 Sóni.....	280
3 Sóni.....	281
Súta.....	282
Sokigi.....	284

Mátíyu

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Mátíyuwe téh táhkísi moné mewe arámbéhríúwana anehe Sísaga we kéro aní míankeheéna we omaq atowana wene táhkísi arámbéhrí suena Sísá kérowe. We mó awíqme Áríwáie. Wega wenawahrah Asíú keyábé iwíáhéna mah pukú sehiranúwe. Asiu kegá mah pukú sáhnshawe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna Mátíyuga sehiranúwe. Asiu kegá iwíáhéra, Mókake Manikánka anotah aní omaq atahnana wega ite Asiu kené Wahnah míanieéna sinkehe uwe. Sísá Karáhéga ite meirena kaweritankeheéna Manikánka we omaq atena eqmarowe. Wenawahrah Asíú kéné sína Wahnáhmé íre mó aní míre. We Sísá wire éra Asiu kegá wensabé aiq pútare atageheéna Mátíyuga mah pukú sehiranúwe.

Mátíyuga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Sísá Karáhéne aigaqnaréh síwíqmari kéh éhwéhne.
(Árúka 3.23-38)

1 Sísá Karáhéne aigaqnaréh síwíqmari mahraue kéhre.

Sísawe Tébíti kahnáhne.

Tébítiwe Ébárahma kahnáhne.

² Ébárahmawe Áhísáhkine abowáe.

Áhísáhkiwe Sékópáne abowáe.

Sékópawe Súrareh ábárahnahne sibowáe.

³ Súrawe Pérésareq Sérareqne sibowáe.

Mi aníténé sinowawé wenáwíq Támárie.

Pérésawe Ésáronine abowáe.

Ésároniwe Árámine abowáe.

⁴ Árámiwe Ámínárápane abowáe.

Ámínárápawe Násónine abowáe.

Násóniwe Sámónine abowáe.

⁵ Sámóniwe Póásine abowáe.

Póásine anowawé wenáwíq Áráhpae.

Póásiwe Óbétine abowáe.

Óbétine anowa wenáwíq Árútie.

Óbėtiwe Sésine abowáe.

⁶ Sésiwe Tébíti anotah wahnáhné abowáe.

Tébítiwe Sórómónine abowáe.

Sórómónine anowawé téhwe Úríane ahre míowe.

⁷ Sórómóniwe Áréóbóámáne abowáe.

Áréóbóámawe Ábíyane abowáe.

Ábíyawé Ásane abowáe.

⁸ Ásawe Séhósápátine abowáe.

Séhósápátíwe Séórámáne abowáe.

Séórámawe Úsíane abowáe.

⁹ Úsíawe Sótámáne abowáe.

Sótámawe Áhásane abowáe.

Áhásawe Ésékiane abowáe.

¹⁰ Ésékíawe Mánásene abowáe.

Mánásewe Émónine abowáe.

Émóniwe Sósáiane abowáe.

¹¹ Sósáíawe Séhóíákínireh ábárahnahne sibowáe.

Mi tanáhráq Pábíróni marákóipéqté kegá Ísara ke táhtoqme meriqmera sene marakórapeq mórítówe.

¹² Pábíróni marákórápéq mórítówana

Séhóíákíniwe Séátíerane abowáe.

Séátíerawe Sérúbábérane abowáe.

¹³ Sérúbábérawe Ábíútime abowáe.

Ábíútiwe Éríákímáne abowáe.

Éríákímawe Ásórane abowáe.

¹⁴ Ásórawe Sárókiwe abowáe.

Sárókiwe Ékímáne abowáe.

Ékímawe Éríútime abowáe.

¹⁵ Éríútiwe Éréásane abowáe.

Éréásawe Mátánine abowáe.

Mátániwe Sékópáne abowáe.

¹⁶ Sékópawe Sósépane abowáe.

Sósépawe Máhríane awehkawae.

Máhríaga Sísá maqmarowara mi anímé Karáhéne atowe. Karáhéwé áwahewé ite meirena kaweritankeheéna Manikánka we omaq atowe.

¹⁷ Ébárahma míotaqtenué Tébítitaq seuwekue airápété itaréitaré ábáhnínáhnah míówe. Tébíti míotaqtenué Pábíróni marákórápéq mórítótaq seuwekue mó airápété itaréitaré ábáhnínáhnah míówe. Pábíróni marákórápéq mórítótaqtenué Karáhéga marakóipeq tutaq seuwekue mó 14 se ábáhnínáhnah míówe.

Máhríaga Sísá Karáhé maqmaro ehwéhne.

(Árúka 2.1-7)

¹⁸ Sísá Karáhé maqmaro ehwéh teiníboq íráhro. Wenano Máhría Sósépaga ahreyabéútaq Sósépareq íre nogúyataq Manikáne Awanka iwíáh atowana kía míówe. ¹⁹ Sósépaga ahriahri peh kawéq sansánúwe. Wega meyanau ahrégá kía míó ehwéh irena wega

iwíáhéna, Mó wehreq nogoye éna Máhría ayehitéhneho éna wehuke míótaq íre ehweh atasa peh auwaníe iwíáhuwe. ²⁰ Mira iwíáhuwana Maniká itene Wahnah míéhrebepq íópeqté ánínká áónáh atena wensabé, Sósépao, Tébiti kahnáh ánino, írátíahno. Manikáne Awanka iwíáh atéhraha Máhría kía míéhre. Minayabe we meweyabe íre áhreúno. ²¹ We animai maqmiahnana wega wehukene ahabábq kaweraritena merirankéhe. Minayabe wenáwíq Sísae ato úwe.

²² Minayabe Manikánka iwíáh atowana wene ehweh irarú aninká mahraréna,

²³ Írátíahro. Wehreq íre nogu ahrárigá kía ména animai maqmiahnara Émánúerae atagéhe úwe.

(Aisaia 7.14)

Mi awíqme Émánúerawé áwahewé Maniká itereq mía míai áwíre.

²⁴ Sósépaga áónáhéna irigútaq itene Wahnah míéhrebepq íópeqté ánínká teawu ehwéh sehgiena Máhría meyowe. ²⁵ Wega mewena Máhríaga ani íre maqmíotaq Sósépaga peh míowana animai maqmarowana Sísae áwíratowe.

Ahtebia kégá Sísá kabaru ehwéhne.

2 Anotah wahnáh aní wenáwíq Éróti Súría marákórápéqté kéné wahnah míótaq Máhríaga Pétáriéma suwahpeq Sísá maqmiowe. Maqmiowara ío kiembogirabeqte ké ahtebia kégá Sarúsarama suwahpeq suwe. ² Segá mibeqté kényábé, Inahunahní Asiu kené anotah Wahnáh úkína animé eheq míehro? Ío kiembogirabeq wehyoqka, Anotah Wahnáh maqmarehre sokigi aínsábé wensabé iwíáh iwíáh ataneheq sune uwe.

³ Uwana Érótiga mi ehwéh irena wene arupipeq iwíáh kikirúwara moke Sarúsarama suwahpeqte kéné sirupipeq moq iwíáh kikiruwe. ⁴ Érótiga moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kereq síáhrabéna sensabé, Wehuke merirankeheéna Manikánka omaq ato aní eheq maqmianabo úwe. ⁵ Úwara sega wensabé, Súría marákórápéq Pétáriéma suwahpeq maqmiánae éra minayabe Manikáne ehweh irarú aninká sehiranue mahraréna,

⁶ Pétáriéma suwahpeqte kéo, Súría marákórápéq moke mó kehiná suwahpeq iteruwahpeq kiotaikiro? Írakaumo. Pétáriéma suwahpeq anotah aní maqmarahnana mi aninká néne animáří Ísara ke wahnahéna kaweq ah sokigi arinkéhe úwe.

(Maika 5.2)

⁷ Érótiga ío kiembogirabeqte ké kopéq síáhrabúwara sega weba suwana sensabé, Téhwe mi wehyóq aneq tanáhráq ábóraragurairo kasenúwara teawúwe.

⁸ Teawúwana mi keyábé mahraréna, Mi karíq ánínsábé kawerue kogabaroro. Mi aní koábóraq máréhrahaq íné moq koiwíáh iwíáh ataníboq sereníéro éna Pétáriéma suwahpeq eqmaq suowe.

⁹ Eqmaq suowara pokue ahtaqqepq míowana pópoqnah kiembogirabeq wehyoqka ebeq kure mi karíq aní

mío nah kotalq abobórahpeq kowara ¹⁰ tagéra sirupipeq anotahtaqqepq eyoyóuwe.

¹¹ Nahupéq kibekéra mi karíq ánínseq wenano Máhriareq tagéra sirehunseraraq méra mi karíq ánínsábé iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atera sene unahpípeqté péwe kóraakáq kaweq weriákáq kaweq kunkúni pahuráhákáq áwúwe. ¹² Manikánka mi ke áónáh aritena sensabé, Érótiba íre seuwekoro aritowara sega mó ahtápéqtáq sensuwahpeq pokuwe.

Sósépareh karíronáninká Ísípi marákórápéq poku ehwéhne.

¹³ Ahtebia kégá mitaq suera pokuwana itene Wahnah Maniká míéhrebepq íópipeqté ánínká Sósépa áónáh atena wensabé, Irigue mi karíq ánínseq wenanoreq Ísípi marákórápéq pehbeheráh meriqme mórito. Érótiga mi aní subiq suanieéna kabarinaire. Teawéna tanáhráq seuwekinkehboq mibeq kowíahno úwe.

¹⁴ Úwana Sósépaga irigéna inokáhpeq mitaq suena mi karíq ánínseq wenanoreq meriqmena pokue Ísípi marákórápéq pokúwe. Éróti íre pukú tanáhráq Sósépareh karíronání Ísípi marákórápéq kowíówe. ¹⁵ Minayabe itene Wahnahnka wene ehweh irarú ani iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

Nénahni Ísípi marákórápéq míéhnsábé mitaq sue mahbeq súno atóge ire.

(Hosea 11.1)

Mi ehwéh aiq pútaraginkeheéna Manikánka Sósépanabé Ísípi marákórápéq kowíahno atowe.

Karíq maigáú subiq súáhró arito ehwéhne.

¹⁶ Ahtebia kégá Érótime ehweh íre sehgiro mó ahtáqqepq pokue taqno bagunsabe Érótiga áyátó púana anotah abíáhnánúwe. Anotah abíáhnánéna Pétáriéma suwahpeqkakáq wahtote kehiná suwahpeqkakáq mó ke eqmaq suanaútaq sensabé, Moke náhtate karíq máigáú subiq súáhró aritowe. Ahtebia kégá wehyoq ehwéh teawú tanáhráq Érótiga iwíáhéna, Mi animé amahnága peh náh neh aníne éna moke náhtate karíq máigáú subiq súáhró aritowe. ¹⁷ Érótiga miraúnka Sérémáiane naho éhwéh aiq pútaragúwe. Manikánka wene ehweh irarú ani Sérémáia iwíáh atowana wega sehiranue mahraréna,

¹⁸ Áréma suwahpeqte kégá ibiséra áhnte ibítúnátúnánowara íráhwe. Áréséraga wene animárin-sábé ibisehre. Moke subiq sutonsabé wenawahraha wene arupipeq íre kaweratahráhowana peh ibisehre úwe. †

(Jeremaia 31.15)

Kehrari marákórápéq kowíó ehwehne.

¹⁹ Sósépareh karíronání Ísípi marákórápéq míowana Éróti pukúwana íópeqté ánínká Sósépa áónáh atowe. ²⁰ Áónáh atena wensabé, Irigue mi anínseq wenanoreq

† *Árésérawe Sékópane ahre míowe. Áréséra akéqmé Súraheh ábárahnahnahne sinoiboe. Súraheh ábárahnahnah airápété téhtaré káhnáh méra moke Ísara kené sigaqnaréhe. Mi tanáhráq Áréséra wewega íre ibisówe. Wene aigaqnaréh ininsónká ibisowe.*

meriqme iteruwahrah Ísara kené marakórapeq seuwekúno. Mi aní subiq suanehe iwíáhuro ke aiq pukuro puah meriqme kouwekúno úwe. ²¹ Kouwekúno úwana Sósépa mi anínseq wenanoreq meriqmena Ísípi marakórápéq suena Ísara kené marakórapeq kouwekuwe.

²² Érótime ahninkáwá wenáwíq Ákérásuae. Wega wenabone arambéhri Súría marakórápéq Ísara keráq wahnah arámbéhri awaq miowana Sósépa mi-nayabe irena mi marakórápéq pokéyabe áhreúwe. Manikánka Sósépa áónáh atena wensabé, Súría marakórápéq íre pokúno éna Kehrari marakórápéq kowíahno úwana meriqmena pokue Kehrari marakórápéq kowíowe. ²³ Kehrari marakórápéq kowéna Néhsara suwahpeq pokéna mitaq kaegaeúwe. Minayabe Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara Sísansabé sehiranue mahraréra,

We Néhsara suwahpeqte áníne ataneherawoe éra sehiranuwe.

Sóni wání meri merinú anínká teriu ehwehne.

(Máhka 1.2-8; Áruká 3.1-18; Sóni 1.19-28)

3 Mi tanáhráq wání meri merini aní Sóniga Súría marakórápéq séna mibeqté úwórápéq ména weba su ke ehweh teri terinúwe. ² Wega mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnirabeq aiq wahtotaq kéh púaq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro úwe. ³ Manikánka wene ehweh irarú ani wenáwíq Áísáia iwíáh atowana Sóni éhweh sehiranue mahraréna,

We uworapeqté sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro ire úwe.

(Aisaia 40.3)

⁴ Sóniga kéhma áyórate kogahnia aneraneratiowe. Áú aretí wene ayahbataq konahnatiowe. Tábahnkákáq sehenáhrabahnkakáq nówe. ⁵ Sarúsarama suwahpeqte kéreq moke Súría marakórápéqté kéhíná suwahpeqte kéreq Sorana aroipéq wahtotaq kehiná suwahpeqte kéreqka Sóniba suwe. ⁶ Weba séra sene ahbabáqsabe Manikápa pahsúowana Sóniga Sorana aroipéq wání meriuwe.

Sóniga Péhrasi keyábé ehweh arito ehwehne.

⁷ Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka ^{††} wání meaneheéra Sóniba suwana wega sensabé, Itewe wehene animárimóe. Insega teínsabé áhreue ínéba seo? Manikánka kamah inehoéq ínéba se mino. ⁸ Aiq pútaq kaweqtaq míaneheqmúne iwíáhirataq itene ahbabáq sansa sueq kaweq sansánoro. Mirairataq Manikánka tagéna, Ite amahnága kaweq sansánore aítankéhe. ⁹ Ébárahma itene igaqna míéh púaq itewe Manikáne animáriméq kaweq ke míone éq iteítsabé iwíáh iwíáhiyeho.

† Sóniwe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Érásia tahnsa aníne. 2 King 1.8, Malakai 4.5, Mátíyu 11.13-14, 17.10-13 tagáhno.

†† Péhrasi kereq Sáyúsi kereqsabé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhno.

Manikánka mah ebáhmáritáté Ébárahmane anahwaréh mirararáhri. ¹⁰ Wehukenínká awanká áwaha-aq tehsúme maréhrana kaweq será íre íyéh áwánká moke apiwe ira parianawire úwe. [‡]

¹¹ Sóniga mó mahraréna, Itene ahbabáq sansa aiq súáhsabé wání mei meinuge. Íné peh wání mei meinugana íné kiotaiki aní inehe sinawire. Inehe si animé anotah aní púana ínégá wene súu meweyabe íre awehrari aní múge. Wega Wenawa eqmarahnana wehukenínká ira kekínserah Wenawanka iteba tuinkéhe. ¹² Wehukega ayu siqmíáhtáq sega kaweq ayú sene nahtapeq sáharera atutu ira paríáhwe. Mira onserah Manikánka kaweqtaq míáh keyábé, Néne mátaburapeq kiwíáhro aritena ahbabáq keyabé, Íre puinkorahi iraipéq pokoro aritanawire úwe.

Sóniga Sísá wání meawu ehwehne.

(Máhka 1.9-11; Áruká 3.21-22)

¹³ Sóniga mi ehwéh pahsuqme teriuwana Sísaga Kehrari marakórápéqté sure Sorana aroipéq Sóniga wání meawinkeheéna weba súwe. ¹⁴ Sísaga wání meanieéna weba súwana Sóniga ahqáho atena wensabé, Aneqsabé ínégá wání meninkeheé seno? Arega íné wání menínaraqmé aiq kawerinae úwana ¹⁵ Sísaga wensabé, Amahnága arega wání meninkéhe. Minawé Maniká awahbeh arámbéhrié úwana Sóniga wene ehwehnsabé kowe atowe.

¹⁶ Kowe atena Sísá wání meawuwana Sísaga wánípipeqté kiutaq sabona sawekúwana Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísaba mārūnsurahúwana tagówe. ¹⁷ Tagówana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboiruge úwe.

Owainawanka Sísá áhwárawe tagó ehwehne.

(Máhka 1.12-13; Áruká 4.1-13)

4 Manikáne Awanka Sísá abatapi móatowana owainawanka weba séna Sísaga ahbabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe. ² Sísaga áhnte wehekáh, 40wehekáh tópah awehriúnsabe anotah arúpibíúwe. ³ Anotah arúpibíúwana owainawanka wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míáhna puah mah ebáhmárinásabé, Tópah úkúno ato úwe. ⁴ Úwana Sísaga wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Tópahnka wehuke íre oganúq sitahráhi nanere. Írakaumo. Peh morá Manikánka irari ehwehnká oganúq sitahráhire ire úwe.

(Lo 8.3)

⁵ Úwana owainawanka Sísá meqména kaweq mapéq Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh nahnsorapéq móatena ⁶ wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míáhna puah maraipéq ahkuagúno. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Manikánka wene íopeqté keyábé are wahnahnatíáhro aritankéhe. Ebahtaq arene aigará peraq míéhneho éra sene siyahnkaratáté are pankeragéhe ire úwe.

‡ Mah pabéqmé éhwéhmé ira paríéhnserah Manikánka íre kaweqtaq míáh ké kamah arinawire.

(Buk Song 91.11-12)

⁷ Úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Manikáne ehwehnka mó mahraréna,
Maniká arene anotah Wahnáh áhwárawe tagé áwíó-
qnéhneho ire úwe.

(Lo 6.16)

⁸ Owainawanka Sísá mó meqmena anotah sawéhrápéq kiena moke mah kawéq márakóákáq moke kéh náneqmarínkákáq sokigi awuwe. ⁹ Sokigi awena wensabé, Káuqmunue ínénsabe iwíáh iwíáh aintéhnaraqmé moke tagahna naneqmarí awiníe
¹⁰ úwana Sísaga wensabé, Owainawano, íné nuwe pokúno. Manikáne ehwehnka mahraréna,
Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq we-
bataq we awahbeh arámbéhrí miraoro ire úwe.

(Lo 6.13, 10.20)

¹¹ Úwana owainawanka Sísá auwena pokúwara íópe-
qté kégá Sísaba séra séhréh atówe.

**Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwáró
ehwehne.**

(Máhka 1.14-15; Árúka 4.14-15)

¹² Sóni karábúsiipéq atárówe u ehwéh irena Sísaga Kehrari marákórápéq pokúwe. ¹³ Pokéna Néhsara suwahpeq suena Kehrari kawéhú ayehráq Kápénééma suwahpeq kowíowe. Mi marákówé Sébúrúna kah-
nánhseq Nápátári kahnánhseqqa téhwe aborisowe.
¹⁴ Sísaga mitaq pokúnka Manikáne ehwehme aiq pú-
taragúwe. Manikánka wene ehweh irarú ani Áísáía iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

¹⁵ Sorana aroipéq seberaebéq Kehrari kawéhú kéhrabeq Sébúrúna kahnánhseq Nápátári kahnánhse-
qne marakó kéhre. ¹⁶ Mitaqté kéréwé sunkíkírirabeq mía
míao kegá téhreh tagagehe. Puké marakó
sunkíkírirabeq téhrankehe úwe.

(Aisaia 9.1-2)

Sísaga itaréitaré wéhyábé, Íné séniráhro ú ehwehne.

(Máhka 1.16-20; Árúka 5.1-11)

¹⁷ Mi tanáhráq Sísaga kaweq ehwéh síwáhnoré sansa áhwárówe. Wega mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtoni puaq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro úwe.

¹⁸ Sísaga Kehrari kawéhú ayehrápéq nogena se ábárahé Ehntarureq Sáimónireq tagówe. Sáimóniwe mó awíq Pítáe. Se pah meyóya anité míóyansabé kah-
weraté wánípipeq uwe taga tagauyana tagówe.

¹⁹ Tagéna sensabé, Íné séniráhtaó. Amahnága itega kahweraté uwe taga tagaéta pah meyehye. Mina óyanserah wehuke ínéba meriqmeta sigehe. Minayabe íwáhnoriniboq séniráhtaó úwe. ²⁰ Séniráhtaó úwara sene kahwe apubúue mitaq marera Sísá kéroýe.

²¹ Kéroýana Sísaga kure mó abárahé, Sébérine ah-
ninkáwáráré Sémísireq Sónireq tagówe. Tagówara sereq sibowá Sébérireqqa sípiipéq méra sene kahwe-
warí kawerarówe. Kawerarówana Sísaga mi
abárahreyábé, Máhotao úwara ²² sega apubúue sípi-
akáq sibowánkákáq suera Sísá kéroýe.

**Sísaga síwáhnoréna áhnte awáhré ké kawerarito
ehwéhne.**

(Árúka 6.17-19)

²³ Sísaga moke Kehrari marákórápéq ah nogéna Asiu kené momiwí nahmáritápéq síwáhnoréna Maniká wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teri terinéna moke náonkakáq kéreq awahre kereq kaweraritowe. ²⁴ Sísá éhweh mitaq teri mahtaq terinuwara moke Síría marákórápéqté kégá írówe. Minayabe mi kegá moke awahre kereq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq iransá aruqaruru kereq aigará soriqnah kereq meriqmera Sísaba mórítówana wega moke mi ke kaw-
eraritowe. ²⁵ Kehrari marákórápéqté kéréq Tékápórísa marákórápéqté kéréq Sarúsarama suwahpeqte kéréq Súría marákórápéqté kéréq Sorana aroipéq seberae-
béqté kéréq, peh íregáritaq kegá Sísá kéroýe.

Sísaga sáwéhrapeq síwáhnorú ehwehne.

5 Sísaga mi ke tagéna sáwéhrapeq kiwéna tútuue
míowaq ite we kérahwána kegá weba sewane.

Sísaga iwíáh iwíáhoró ú ehwehne.

(Árúka 6.20-23)

² Sísaga íwáhnoréna mahraréna, ³ Tabonah keo, ite-
ga Manikánsabe, Iteriahriáh íre miraorahúne éq séhréh aito iwíáhéra íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráhonsabé iwíáh iwíáhoró.

⁴ Amahnága irupipeq umehiraq ibisah keo, Manikán-
ka séhréh aitená itene iru ukiq itankéhe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

⁵ Íre píribahria peh uwaresa kéó, mah marakó márakó awaq miahráho puaq iwíáh iwíáhoró.

⁶ Kaweqtaq mé sansa sehgieyabe suwahbeh keo, ite arupibii aní tahnsa móe. Wání tahbobói aní tahnsa móe. Manikánka ite tabonaho naneq náinkéhe. Mi-
nayabe iwíáh iwíáhoró.

⁷ Mó keyábé irutaboairiteq séhréh arítáh kéó, Manikánka itensabé moq arutaboairitena séhréh aita-
hna puaq iwíáh iwíáhoró.

⁸ Irupipeq kaweq iwíáh aruqaruro keo, Maniká tagahraho puaq iwíáh iwíáhoró.

⁹ Morá ké tahnsanue tobek ehweho sansá sueq pe-
hwehribeq míáhro íwíáho keo, Manikánka itensabé, néne animá-
rí móe aita-
hna puaq iwíáh iwíáhoró.

¹⁰ Manikáne kaweq sansá sehgiónsabé mó kegá íwíó-
qnah keo, Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráho puaq iwíáh iwíáhoró.

¹¹ Néne animá-
ríno, néne animá-
rí míáh púara mó
kegá íre kaweq ehwéh aitera íwíóq-
néra péhepehe
ehwéh-
nue íéhruruirataq iwíáh iwíáhoró. ¹² Sega mi-
raonka íópeq itene ápeq anotah úki puaq iru eyoyóeq
iwíáh iwíáhoró. Sega ite íwíóqnahnsereh Manikáne
ehweh iraru ke naho síwíóqnowe úwe.

Ite sóreq tahnsá ké wóe ú ehwehne.

(Máhka 9.50; Áruká 14.34-35)

¹³ Sísaga pabeqme ehwéh mó mahraréna, Itewe mah kehíná kéhínáné sóreq tahnsá móe. Sóreq auqmah naneq úkínaraqmé kaweraranéhnkono? Írakaumo. Auqmah soréq íre tei puara wehukega sigárátáté abasawe seraweh keragéhe úwe.

Ite téhreh tahnsá ké wóe ú ehwehne.

(Áruká 8.16-18)

¹⁴ Sísaga mó pabéqmé éhwéh síwáhnoréna, Mah kehíná kéhínánká tagageheéq ite téhreh tahnsá ké wóe. Sávéhrapeqté náhmárí kopípéq íre kahrahire. ¹⁵ Mina inserah wehukega áráhmu keqmaráhtáq páhkétiraté íre akariaráhwe. Írakaumo. Peh tahberaq máráhwana téhráhnara moke nahupeq míáh kégá kawerue tagahrahowe. ¹⁶ Wehukéninká áráhmu tahberaq márénserah wehukega tagehrataq kaweq sansánoro. Mó kegá itene kaweq sansá tagéra Maniká Íteribo íópeq míéh ánínsábé iwíáh iwíáh atagéhboq kaweq sansánoro úwe.

Mósísiga sehgióro ú ehwehne.

¹⁷ Sísaga mó mahraréna, Ínénsabewé Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáq sabiruanieéna sire iwíáhhoo? Írakaumo. Íre sabiruanieéna suge. Peh mi ehwéh áwahe sokigi ainieéna suge. ¹⁸ Teí éhwéh ahtebagehboq íráhro. Íópeqkákáq mah marákó márakóákáq peh kahnarag Mósísiga sehgióro ú ehweh íre parabagia peh kagainae. Mi ehwéhmé pehgáriq íre parabagia peh moke kagainawire. Mi ehwéhniká moke aiq pútaragínana anehe íópeqkákáq mah marákó márakóákáq parabaginawire. ¹⁹ Minayabe wehukéninká mi ehwéh pehgáriq anteruena mó keyábé, Ínéga unserahnoro éna pagu pagunínaraq mi animé Manikánka wahnah wahnahnirabeq pehgáriq aní míankehe. Mó anínká mi ehwéh sehgiena mó keyábé, Kawerue sehgióro síwáhnorínaraq mi animé Manikánka wahnah wahnahnirabeq anotah aní míankehe. ²⁰ Teiníboq írátíáhro. Itega Manikáne sansá sehgiro Péhrahi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqne arambehri íre kiotaikínaraqmé Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhhoo? Írakaumo. Íre kioráhowe úwe.

Apubúue insahwé ato ú ehwehne.

(Áruká 12.57-59)

²¹ Sísaga mó mahraréna, Naho naho síwáhnoruro kegá itene igaqnaréhyabe teríú ehweh itega aiq íráhwe. Segá síwáhnoréra,

Wehukéní subiq sueho. Subiq suahna animé kotiorabeq móatagéhe uwe.

(Kisim Bek 20.13, 21.12)

²² Segá miraué iraruwana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Wene iyahnabo anínsábé abiahnsa atahna animé kotiorabeq móatagéhe. Wene iyahnabo anínsábé íre kaweq ehwéh atahna animé kaunsíri kebá

móatagéhe. Wene iyahnabo anínsábé múguwahgu uwoyansa aní móne atahna animé iraipéq pokinae.

²³ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqté táhbérápéq irigé, Mahna Maniká náwinie iwíáhhóne. Are mitaq irigé arene iyahnabo anínká arensabé abiahnsa atéhnábé ahreraq matiahnawe ²⁴ arega awinieina naneq tahbe áwaheraq maro. Áwaheraq mare apubúue arene iyahnabo anípá pokue insahwé ato. Insahwé ate kouwekue mitaq marahna naneq mewe Maniká náwo úwe.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Mó anínká are ehweh atanieéna anotah sahsí móatanaínaraq ahtapeq kirataq apubúue insahwé ato. Kotiorabeq kirataq wega anotah sahsí are móatahnana wega párisíba móatahnana karábúsiipéq móatehnehboq apubúue insahwé ato. ²⁶ Teiníboq írátíáhro. Karábúsiipéq móatahnara pehipi íre soraq auwagéhe. Ebeqme anotah apéq paiqmaréhnaraqmé anehe soraq auwagéhe úwe.

Sísaga mó aniné ahre weh abariiyeho ú ehwehne.

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhniká mahraréna,

Mó aniné weh ahre abariiyeho ire.

(Kisim Bek 20.14)

²⁸ Mi ehwéh írátówana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Arene auranka mó aniné ahre tagé, Íné mi iní abariéyabe níre iwíáhhónawe arene arupipeq abarié ahabábáq aiq miraóne.

²⁹ Minayabe arene auranka are ahabáratana ínaraq mi aurá piruo. Peh morá áúránkákáq míéhnaq pehgáriq íre kawerinae. Téhtaré áúránkákáq míéhnaq kagai iraipéq pokinaraq anotah íre kawerinae. ³⁰ Arene púpeqte áyáhnkáránká are ahabáratana ínaraq mi ayáhnkárá kiraqsuo. Peh morá áyáhnkáránkákáq míéhnaq pehgáriq íre kawerinae. Téhtaré áyáhnkáránkákáq míéhnaq kagai iraipéq pokinaraq anotah íre kawerinae úwe.

Sísaga, Ahre kaqsúeho ú ehwehne.

(Mátíyu 19.9; Máhka 10.11-12; Áruká 16.18)

³¹ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhniká mahraréna, Arene ahre kaqsuanie ínaraqmé minayabe tíkéti pepáhq kowewe móawo úwe. ³² Minayabe amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Arene ahrega mó wehreq ahabárirataq mi tanáhráq kaqsuankéhe. Pehipi kaqsúéhnaq wega mó wehkínaraq mi tanáhráq ahabáriniae. Mi iní meyhna anínká moq mi tanáhráq ahabáriniae. Minayabe arene ahre pehipi kaqsúéhneho uge úwe.

Sísaga peh koweakáq ahqáhoakáq irarero ú ehwehne.

³³ Sísaga mó mahraréna, Itega mó ehwéh írátó ehwéhmé itene igaqnaréhyabe teríú éhwéhniká mahraréna,

Arega iraré, Manikánka tagariéhtáq ínégá teawú éhwéh mirainauge éna we péhenineho. Arene ehweh kawerue sehgiro ire.

(Namba 30.2)

³⁴ Sega miraue iraruwana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Arega mirainauge inaraq Manikánka tagaríéhtáq mirainauge íre úno. Íópeqmé Manikánka wahnah wahnahni puah, Íónka tagaríéhtáq mirainauge íre úno. ³⁵ Mah marákówé Manikáne tahbe tahn-sá púah, Marakóga tagaríéhtáq mirainauge íre úno. Sarúsarama suwahpeqme itene anotah Wahnáhné mátabu púah, Sarúsaramaga tagaríéhtaq mirainauge íre úno. ³⁶ Arega irarénaga peh morá arene tontonah ayáhránká pabusa ayáhrá íre úkorahi puah, Niyahqnonka tagaríéhtáq mirainauge íre úno. ³⁷ Arega, Ahqáho. Íre mirainauge íwíáhónawe peh, Ahqáho úno. Arega, Kowe. Mirainauge íwíáhónawe peh, Kowe úno. Owainawanka ahbabáq ehweh atannah áhnte irarinehboq peh morá ahqáhoakáq koweakáq irarúno úwe.

Sísaga, Ahbabáq íre ayahqmaro ú ehwehne.
(Árúka 6.29-30)

³⁸ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna,

Mó anínká arene piauwanah arega moq wene aura piruo. Mó anínká arene áwéh sehqauwanah arega moq wene áwéh sehqauwo ire.

(Lo 19.21)

³⁹ Mi ehwéh írátówana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Are áwíoqneh animé íre ayahqmaro. Mó anínká are ahsuehinahwe éberiopeq pabeq suehnana ahsuehino. ⁴⁰ Mó anínká are ehweh atena síóti meanie inaraqmé arene síótiakáq arene sáhkétiakáq náwo.

⁴¹ Wahnah anínká wene ménsámehnsá abaqme ákáh-taq wahtotaq morá kírómitá kúno atannahwe ákáhtaq íre wahto téhtaré kírómitá mewe móato. ⁴² Mó anínká arensabé aneqpopoq nánio ínahwe náwo. Mó naneq átárianiboq nánio ínahwe náwo úwe.

Arene naruoyabé irutaboirono ú ehwehne.
(Árúka 6.27-28,32-36)

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna,

Arene iyahnaboyabé arutaboiré arene naruoyabé íre arutaboirono ire.

⁴⁴ Mi ehwéh írátówana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Íre peh morá itene iyahnaboyabé irutaboirono. Itene naruoyabé moq irutaboirono. Íwíoqnah keyábé púrerarítáhró. ⁴⁵ Íópeqté Ítéribóné animarí méq ite íwíoqnah ke púrerarítáhró. Manikánka ahbabáq kereq kaweq kereqne marakóraq monseráhnue, Patahúno atéhre. Wega kaweqtaq míáh kéreq ahbabáq kereqne marakóraq monseráhnue, Ibonsúno atéhre. ⁴⁶ Peh morá itensabé sirutaboirono keyábé irutaboirono itene Manikánka ápeq awinkéhbo? Írakaumo. Ahbabáq kereqka moq sensabé sirutaboirono keyábé sirutaboirono. ⁴⁷ Peh morá itene iyahnaboyabé mehweh aritéhrame anotah kawéq sánsápo? Írakaumo. Maniká íre tagaríáh kégá mi sansá mirao mino.

⁴⁸ Íópeqté Ítéribógá kaweqtaq mía míainserah ite moq kaweqtaq mía míao úwe.

Sísaga mó ke séhréh arite sansansabé teí éhwéhne.

6 Sísaga mó mahraréna, Peh mó kegá itene kaweq arámbéhrí tagéra, Kaweq kee íwíáhigeheeq mi arámbéhrí ábóraq miraonsabé íre kawerowe. Mirairataq mókake íópeqté Ítéribógá mi arámbéhríyábé ápeq íre náinawire.

² Minayabe arega tabonah ke nárinaraq mó kegá tagagehboq ebeq pembíáh póbíéh ání íre eqmaro. Mó kegá momiwí nahtápéqkákákáq wahba ahtápéqkákákáq pembíáh póbíéh ání eqmarera anehe mitaq séra tabonah ke náríewe. Tabonah keyabé íre sirutaboirono náríera péhepehe sansánowara mó kegá tagéra kaweq ke wóe íwíáh aitageheera ábóraq náríewe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá ábóraq náríe púra tagah kegá sensabé íwíáh íwíáh arítáhnabé mókake mó apéq íre meyagéhe. Sega mira onserahniyeho. ³ Arega tabonah ke nárinaraqmé mó kegá tagehboq peh kopípeq nário. ⁴ Kopípeq nárinaraqmé Iteriboga tagéna ápeq nánwinkéhe úwe.

Sísaga púreré sansansabé teriu ehwéhne.
(Árúka 11.2-4)

⁵ Sísaga mó mahraréna, Táhmaro kegá ábóraq kaweq sansánéra peh kopípeqmé íre kaweq sansánéra kopéráhpéro ke wóe. Itega púrerirataqmé mi kegá púrero serahniyeho. Sega momiwí nahtápéqkákákáq wahba áhtápéqkákákáq mó kegá tagehrataq, Kaweq ke wóe íwíáh aritageheera ábóraq iriwe méra púrerowe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá ábóraq púrerotaq tagah kegá sensabé íwíáh íwíáhonsabé mókake mó apéq íre meyagéhe.

⁶ Arega púrerinaraq arene paqnahipeq kibekue onsa paiqmare kopípeq mé púrerúno. Iteribo íre ábóraq míéh ánínéna moke kopípeq arámbéhrí tagehre. Minayabe kopípeq mé púrerinaraq mina tagéna arene púreq ehwéh irena nánwinkéhe.

⁷ Maniká íre tagaríáh kégá íwíáhéra, Manikánka itene ehweh kawerue irankehéera mónkakáq mónkakarue íre wahto ehwéh teawenéhe íwíáhowe. ⁸ Sega mira onserahnue púreriyeho. Itega íre teawétáq Maniká Iteriboga ite tabonaho naneq tagaríéhre.

⁹ Minayabe púrerirataq mahraréq, Íópeqté Ítéribóo, arenáwíq pankerone.

¹⁰ Arega mah kehiná kéhíná wahnah wahnahnaritahna tanáhráq apubúue ábóraragúno ato.

Moke íópeqté ké are awahbeh sansánonserah mah marakóipéqté ké moq are awahbeh sansá miraoro aito.

¹¹ Ibora itene táhutahuq awehraq kirabo aito.

¹² Mó kegá ahbabáraitáhtáq itega mina íre iahrerag masa peh suone. Itega miráúnanserah itene ahbabáq moq íre ahreraq matiahno.

¹³ Ahbabáqka ite saiqnariahrahirabeq íre móito.

Owainawanka saiqnariahrahirabeqte meiqme móbeq móito.

[Arega ahriahri wannah wannahnaite págege kio-taikóna aní míahnaq arensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.] Miraue púreroro úwe.

Mó kené ahabábáq íre ahrreraq matíáhro ú ehwehne.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Mó kegá ahabábáraitéhraq íre iahrreraq matíéhrataqmé íópeqté Ítéribógá itega onserahninkehe. Wegá itene ahabábáq íre ahrreraq matiankehe. ¹⁵ Mó kegá ahabábáraitéhraq iahrreraq matíáhnaraqmé íópeqté Ítéribógá moq itene ahabábáq ahrreraq matiankehe úwe.

Sísaga táhutaquqsabé awehrié sansa teriu ehwehne.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Itega táhutaquq awehri-irataq péhepehe sansáno kegá abiah marera mirao serahniyeho. Mó kegá se tagéra, Kaweq ke wóe iwíáhigeheéra mi kegá awehriotaq abiah máráhwe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá awehriotaq tagah kegá sensabé iwíáh iwíáhonsabé mókake mó apéq íre meygáhe. ¹⁷ Arega táhutaquq awehriinaraq arene aurabiah pabeq paberé arene ayahra kaweq komúúno. ¹⁸ Mirainaraq are tagehra kegá táhutaquq awehriionayabé íre ahtebahrahowe. Iteribo íre ábóraq míéh ánínéna moke kopípéq árámbehri tagehnsabé ápeq náwinkéhe úwe.

Sísaga kaweq naneq morábí sáhonsabé teriu ehwehne.

(Árúka 12.33-34)

¹⁹ Sísaga mó mahraréna, Mah marákóipéq kaweq naneqmarínsabé irutaboírég morábí sáhiyeho. Mah marákóipéq sáharáh náneq sósahbahrankírana abehq náneq ka sóirara aebó kégá aebóowe. ²⁰ Peh morá íópeq kaweq naneqsabé irutaboírég mitaq morábí sáharáhro. Mitaq íre sósahbahrankinae. Íre abehq náneq ka sóinae. Aebó kégá mitaq íre aebóorahowe. ²¹ Itene kaweq naneq morábí sáharáhrabeqsabé irutaboironeheqmóe úwe.

Itene iurame inonkataq kéh áráhmú tahnsane ú ehwehne.

(Árúka 11.34-36)

²² Sísaga mó mahraréna, Arene aurame arene anonkataq kéh áráhmú tahnsáne. Arene auranka kaweq naneq tagehnaraq arene arupipeq téhranae. Arene auranka ahabábárorahi naneq tagehnaraq arene arupipeq sunkíkírinae. ²³ Arene arupipeqté téhrehme sunkíkíragínaraq kaweq sansá íre miraorahé peh ahabábáq sansanorahóne úwe.

Téhtaré wáhnáhné arambehri moráráq íre sehgióráhi ehwéhne.

(Árúka 16.13)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká téhtaré wáhnáhné arambehri íre moráráq sehgióráhire. Wegá mó wáhnáhnésabé awahbéna mó wáhnáhnésabé íre awahbanae. Wegá mó wáhnáhné arambehri kawerue

sehgiena mó wáhnáhné arambehri áhwára áh-wárainae. Mina inserah itega Manikánsabe irutaboiro sansánkákáq moneyabé irutaboiro sansánkákáq íre moráráq sehgióráhowe úwe.

Iwíáh kikiriyeho ú ehwehne.

(Árúka 12.22-31)

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ite mah marákóipéq mé tanahráq itene táhutaquqkákáq itene inonkataq inerineré naneqkákáqsabé iwíáh kikiriyeho. Oga méwé íre peh morá tópah nahnagae. Itene inonkame íre peh morá inerineré naneq mire.

²⁶ Kabarane sánsá iwíáhue tagahro. Mi kanká mén-súmehnsú uqmarena nera kéhtáq koawaqmena nahu-peq sahiro? Írakaumo. Íópeqté Ítéribógá mi kansabé iwíáhéna pehipi kiraboire. Itewe wehuke puana Maniká Iteriboga itensabé anotahtaq iwíáhéna kawerue kirabo aitéh mino. ²⁷ Arega arene oga mé tanahráqsabé iwíáh kikirinaraqmé ábátáq mérear-ahráhiro? Ahqáho. Írakaumo úwe.

Íre mationa naneq náinkéhe ú éhwéhne.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Aneraneré naneqsabé aneqsabé iwíáh kikiroo? Uworapeqté árá íyéh náneqsabé iwíáhue tagahro. Uworapeqté náneqka íre arambehrire. Korósi íre kogahnire. ²⁹ Anotah wáhnáh aní Sórómóni naho ména we áhnte mensáméhnsá matawéna áhnte kawéq awahriq korósi matiowe. Uworapeqté kawéq árá íyéh náneqka moke Sórómónine kawéq awahriq naneq kiotaikire. ³⁰ Uworapeqté náneq íre kagai naneq mire. Ibora íyéhrana abiah tahnsá kekírataq tagire. Manikánsabe pehgárita q aiq pútare atáh kéó, Manikánka mi kawéq árá sukiwíéhnsabé wega ite moq sukítahráhi mino. ³¹ Aneq nanehnkono? Né waní eheqte tuiro? Aneqtaté aner-anerue míanehnkono éq iwíáh kikiriyeho. Ahqáho. ³² Maniká íre tagaríáh kégá minayabe iwíáh iwíáhéra sene sirupipeq iwíáh kikirowe. Iteriboga ite íre mationa naneq aiq tagaríéhre. ³³ Ahriahri Manikánka wannah wannahnirabeqte sánsánsabé irutaboírég sehgióro. Sehgieq we kaweqtaq míéhnserah ite moq kaweqtaq míaneheqmúne éq iwíáhoró. Mirairataq Manikánka ite íre mationa naneq náinkéhe. ³⁴ Ahbiah sína naneqsabé iwíáh kikiriyeho. Ahbiah sína naneqsabé mi tanáhráqsabé iwíáhigehe. Irupipeq umehorahi naneqsabé ibora aiq awehraq kéhranawe abiah sína naneqsabé iwíáh kikiriyeho úwe.

Mó kené sánsá íre saraq sitáhro ú ehwehne.

(Árúka 6.37-38,41-42)

7 Sísaga mó mahraréna, Mó kené sánsá saraq siteq ahabábáq ke woe íre oro. Mirairataq Manikánka itene sánsá moq saraq itena ahabábáq ke woe aitankéhe. ² Itega mó kené sánsá saraq sitáhnserah Manikánka itene sánsá moq saraq itankéhe. Itega mó kené sánsá saraqme náriénserah Manikánka moq mino tahnsanue saraqme náinkéhe. ³ Arenawahrah

aniné aurapi pehgáriq átútú tagé arerene aurapi anotah sehikará kéhnsábé aneqsábé arerene auransabé íre iwíáhono? ⁴ Arene aurapi anotah sehikará kéhrahwe aneqsábé arenawahrah anínsábé, Arene aurapite átútú meauwanínkono eno? ⁵ Are ahabábq kopéráhpéróna aní móne. Téhwe arerene aurapite sehikará merue anehemé arenawahrah aniné aurapite átútú kawerue tagé meauwahráhone.

⁶ Manikánsabe suwahrieh kewé Manikáne epéqté éhwéh íre teriéro. Mirairataq ianká wehukení pehnserah sega ite iwíoqnagehe. Póéráhqka kaweq naneq segarúpépéq abasawe maisarúéhnserah sega mi éhwéh íre irasa peh awiréh aitaneherawoe úwe.

Págageue púreroro ú ehwehne.

(Árúka 11.9-13)

⁷ Sísaga mó mahraréna, Itega púrerirataqmé náio ira naneq náinkéhe. Págageue kabarirataq ábórarínaq taganeheqmóe. Onsaraq pako pakoirataq sitankéhe.

⁸ Nánio i anínká meyankehe. Kabari anínká ábóraq marankéhe. Onsaraq pakobakoi anímé Manikánka siatahnana nahupeq kibekinkehe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Arenahnínká arensabé, Tópah nánio ínaraqmé arega ebah náwiníbo? Írakaumo.

¹⁰ Wega, Paseh nánio ínaraqmé wehe náwiníbo?

Írakaumo. ¹¹ Ite sibowáreh ahabábároraho keeq itene animári peh kaweq naneq nári nárino mino. Íópeqté Ítéribógá wensabé, Nánio e kewé peh kaweq naneq nárínkéhe. ¹² Mó kegá ite iuwahbeh sansánue ite kaweráitáhnserah itega moq mina tahnsanue se kawerarítáhro. Mi sansámé Mósísine ehwehnikakáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikakáq áwahe wíre úwe.

Sobuya méhpéhpéq kibekoro ú ehwehne.

(Árúka 13.24)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Sobuya méhpéhpéq kibekoro. Iraipéqté méhpéh anotah abáé méhpéh míre.

Iraipéqté áh moq abae ah marapeq tunsíá áh kéhrara áhnte kegá mi ahtápéq poku pokuowe. ¹⁴ Oga mérapeqté méhpéhmé sobuya méhpéh míre. Oga mérapeqté áhmé moq sobuya ah senahpeq kiríéh áh kéhrara mibeq kieyabe umehi puara íre áhnte kegá mi ahtápéq kiegieowe úwe.

Péhe éhwéh irare keyábé aiq pútare aritého ú ehwehne.

(Árúka 6.43-44, 13.25-27)

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Íre Manikáne ehweh peh seyene péhe éhwéh irare keyábé aiq pútare aritéhboq mi kené arambehri tagaríáhro. Ábóraq se sipisípiq tahnsá méra peh sirupipeqmé úrinsi iá tahnsa míáhwe. ¹⁶ Sene arambehri kawerue tagarawéq sene sánsá ahtebahrahowe. Ógaranká inunara íre iyéhre. Káránkáránsáhnka pópo íre iyéhre. ¹⁷ Kaweq awánkánká kaweq será iyéhranawe abehq áwánkánká íre kaweq será iyéhre. ¹⁸ Kaweq awánkánká abehq sérá íre iyahráhire. Abehq áwánkánká kaweq será íre

iyahráhire. ¹⁹ Kaweq será íre iyéh áwánkámé apiwe ira paríéhre. ²⁰ Minayabe péhe éhwéh irare kené arambehri tagarawéq sene sánsánsábé iwíáhorahowe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Áhnte kegá ínénsabe, Néne Wahnah mone aintáhwe. Íre mi éhwéh irarenka Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhowe.

Írakaumo. Íópeqté Náníbó awahbeh arámbéhrí mirao kegá sebataq mitaq kioráhowe. ²² Sainsuahna tanáhráq áhnte kegá ínénsabe, Néne Wahnah mone aintera, Arenáwirue Manikáne ehweh iraruraage. Arenáwirue owainawamarí kaqsuq kaqsururaage. Arenáwirue ótaq sansámári mirauraage irarigehe.

²³ Irarirataq ínéga sensabé, Itewe íre tagaríóge. Ite ahabábq ke puaq íné nueq pokoro aritaníe úwe.

Nah piehya anitéyábé pabeqme éhwéhne.

(Árúka 6.47-49)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh irena sehgi ánimé ahtebia aní wene nah págege marákóráq pearéh aní tahnsane. ²⁵ Págagege marákóráq pearéh púana anotah ibónsirana wání períéhrana sóiririrana wene nah íre kúrugúruue sokogia peh págegeue kéhre. ²⁶ Néne ehweh irena íre sehgi ánimé múguwahgu aní wene nah mareqmareq marákóráq pearéh aní tahnsane. ²⁷ Anotah ibónsirana wání períéhrana sóiririrana wene nah kúrugúruue sokogire. Sokogirana moke íre kaweragire úwe.

²⁸ Sísaga mi éhwéh síwáhnorue parabaruwara író kega wene ehwehnsabé áhtenuwe. ²⁹ Mósísine ehweh síwáhnoro kegá síwáhnorunserah Sísaga íre úwe. Wega ahtebia anínká tahnsa síwáhnoro púara wene ehweh író kega áhtenuwe.

Sísaga anotah naonkákáq aní kawerato éhwéhne.

(Máhka 1.40-44; Árúka 5.12-14)

8 Sísaga sáwéhrapeqté tuwara peh íregárita q kegá we kérowe. ² Kérówana anotah naonkákáq anínká weba séna áhtenú púana arehunserarác ména wensabé, Anotah aníno, are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe. ³ Úwana Sísaga ayahnkahkahruwe wene naneq táhtorena wensabé, Ai q mirauge. Are awaho ani míahno atowana mina irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwe. ⁴ Kaweragúwana Sísaga wensabé, Írátíahno. Mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh anípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire igehboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno úwe.

Kíápéténine arambehri aní kawerato éhwéhne.

(Árúka 7.1-10)

⁵ Sísaga Kápénéáma suwahpeq sútaq 100 Aroma sontíá kéné kíápéténiga weba séna, Séhréh ainto éna, ⁶ Anotah aníno, néne arambehri aní néne nahtapeq ména anotah erirana íre nogoráhire úwe. ⁷ Úwana Sísaga wensabé, Ínéga arene nahtapeq kogawerataníe ⁸ úwana kíápéténiga wensabé, Íné pehgáriq aní múge. Are anotah aní míahna puah néne nahtapeq íre súno. Peh mahta q mé ehweh irarinana néne arambehri aní

kaweragíno. ⁹ Íné moq wahnah sansá tagaríoge. Néne wahnah aiq míéhra na íné moq wahnah anínéna sóntía ke wahnahnuge. Ínéga mó sóntía ánínsábé, Pokúno atótáq wega apubúue pokire. Mó sóntía ánínsábé, Mahbeq súno atótáq wega apubúue ínéba sire. Néne arambehri ánínsábé, Miraúno atótáq wega apubúue miraire úwe. ¹⁰ Úwana Sísaga mi ehwéh irotaq áhtenéna we anehe su keyábé, Teiníboq írátíáhro. Mah anínká ínénsabe anotahta q aiq pútare aintena ínéga mirainawire íwíáhíre. Nánuwahrah Asíú kégá ínénsabe mina tahnsanue íre aiq pútare aintáhwe.

¹¹ Teiníboq írátíáhro. Ío kiembogirabeqte kéreq ío tupékirabeqte kéreqka séra Manikánka wahnah wahnahnirabeq kibekéra tútuue méra Ébárahmareh Áhísáhkireh Sékópáreh moráráq táhutahurigehe.

¹² Manikánka nánuwahrah Asíú keyábé, Ínéga wahnah wahnahnurabeq máhoro irara sega ahqáho atonsabe máhpeq sunkíkírabeq kaqsuankéhe. Kaqsuahnaraq sega mitaq uwo uwo éra íbisagehe.

¹³ Minayabe, Íráhro éna kíápéténinsabé, Arene nah-tapeq pokúno. Arega aiq pútare aintahnanserah inkehe úwana mi tanáhráq wene arambehri aní kawer-agúwe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwehne.

(Máhka 1.29-31; Áruká 4.38-39)

¹⁴ Sísaga Pítane nahupeq kibekúwana Pítane ahrahnawa osoro awáhréena máhriqtaq míowana tagówe.

¹⁵ Sísaga mi ininé ayahnkara táhtorowana wene awahre kaweragúwana irigéna táhutahuq tíwe náwuwe.

Sísaga áhnte awahré ké kawerarito ehwéhne.

(Máhka 1.32-34; Áruká 4.40-41)

¹⁶ Ío tupekútaq wehukega owainawanka subiqmaq subiqmarú ke meriqmera Sísaba mórítówe. Mórítówana Sísaga peh ehweh irarúnka owainawamarí kaqsuena moke awahre ke kaweraritowe. ¹⁷ Kaweraritionsabe Manikáne ehweh aiq pútaragúwe. Wene ehwéh irarú ani Áísáfaga Manikáne púkuipéq naho sehiranue mahraréna,

Wega moke itene awahre meyhre úwe.

(Aisaia 53.4)

Sísaga we kéreyabe irarú ehwehne.

(Áruká 9.57-60)

¹⁸ Sísaga peh íregárita q weba sáhurío ke tagéna ite we kérahwána keyábé, Mah kawéhú seberaebéq pokonehe ¹⁹ úwana Mósisine ehweh síwáhnorú anínká weba séna wensabé, Íwáhnoraníno, are poku pokuónarabeq kéranie úwe. ²⁰ Úwana Sísaga wensabé, Úrinsi íá wene nahme ebahnarapipeq kéhre. Kabarane nahme sehwepeq kéhre. Íné wehukéní úku aníné nahme íre kéhre ²¹ úwana mó aní we kéro anínká wensabé, Ebeqme nánibo pukinana komaisarena ane-he are kéranie ²² úwana Sísaga wensabé, Pusa kégá pukira ke maisaragéhboq íné séniro úwe. †

Sísaga irarúnka sóiri q táqnáigú ehwehne.

(Máhka 4.36-41; Áruká 8.22-25)

²³ Sísareq ite we kérahwána kereqka sípiipéq kibekue kure kure ²⁴ káwehu ákáhta q kowana Sísaga sípiipéq sugowana apubúue anotah soirírúnka anotah nonaburóróúwana wánínka kiegambegue sípi wánípipeq tupekinaúwe. ²⁵ Tupekinaúta q ite we kérahwána kega Sísaga iriateq wensabé, Wánípipeq tupekue pukonehboq kawerato ewanana ²⁶ wega itensabé, Aneqsabé áhreoo? Itega ínénsabe pehgárita q aiq pútare aintáhwe éna irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka moq túbáh agúwe. ²⁷ Túbáh agúwa q itega áhtenéq itete náhenéq, We aneq anípo? Sóiriqkaká q wánínkaka qká wene ehweh írehre ewanae.

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Máhka 5.1-17; Áruká 8.26-37)

²⁸ Sísaga sípi kéwewena kure Kehrari kawéhú seberaebéq Kárara kené marakórapeq kúwe. Mitaq wehuke maisia ónápípeq kaegaeuya anitéreq piehgíúwe. Sirupipeq mío owáinawámárínká mi anité subiqmaq subiqmaru puara anotah uwóyánsá aruqaruruyara mó kégá sensabé áhreéra mi ahtápéq íre nogoráhúwe.

²⁹ Segá Sísaga tagéra apubúue kareéra wensabé, Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraitaníbo? Kamah aina tanáhráq íre sinsabé ite kamah ainie seno uye. ³⁰ Se míorabeq ákáhta q wahtota q íregárita q poeráhqmárínká uworapeq náwe sahta qme nowe.

³¹ Nonsabe owainawamarínká Sísansabé, Ite eqmaq íúwéhna qme mi poeráhqmáríné sirupipeq eqmaq íuwo éra pagu pagunuwe.

³² Pagu pagunuwana Sísaga sensabé, Pokurero aritowara sega mi anité suera póeráhqmariné sirupipeq kowíowara mi kamárínká sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq tunse wánínkue pukuwe.

³³ Póeráhqta q wahnahnu kégá tagéra sensuwahpeq pehbeheráh pokéra owainawanka subiqmaq subiqmarú anité éhweh teriera moke tago naneqsabé éhwéh sensuwahrah teríúwe. ³⁴ Teríúwara moke mibeqté kégá Sísaga kure wensabé, Itene marakó sue pokúno éra pagu pagunuwe.

Sísaga aiayah pukia aní kawerato ehwehne.

(Máhka 2.1-12; Áruká 5.17-26)

9 Sísaga sípiipéq kibekéna káwehu seberaebéq wewnawahpeq pokúwe. ² Mó kégá íre ah nogoráhú aní aiayah pukia aní wene máhriqkaká q sehitagmaqme sehgiwera Sísaga móátówe. Segá iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire íwíáhuwana Sísaga sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsábé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kawerató púah arene arupipeq eyoyóue miahno úwe.

† Sísaga pusa keyábé irarúme áwahewé sene sirupipeqté síwá pusa ké tahnsa miáh keyábé irarúwe.

³ Úwara Mósísine ehweh síwáhnoru kegá seye náhenéra, Mah anímé, Íné Maniká míóge íwíáhéna an-otah ahabábiré uwe.

⁴ Uwana Sísaga sene iwíáh tagéna sensabé, Irupipeqmé aneqsabé ahababáq iwíáho? ⁵ Aiayah pukia áninsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahababáqs-abe kaweratóge teawinínkono? Are irigue arene máhriq mewe ah nogo teawinínkono? Ire págege ehwéhmé ahnabo? ⁶ Íné wehukení úku anínká mah marákó marákó wehukene ahababáq kawerari-tahráhuge. Sokigi ainíboq tagaríáhro éna aiayah pukia áninsábé, Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq pokúno úwana ⁷ mi anínká irigue wene nahtapeq pokúwe. ⁸ Pokúwara tago kegá áhtenuwe. Manikánka wehukení págege atowana ótaq sansá miraúnsabe sega áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe.

Sísaga Mátíyunsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Máhka 2.13-17; Áruká 5.27-32)

⁹ Sísaga mitaq suena ahtaqqeq nogutaq táhkísi moné méyáhwa aní nénéiwíq Mátíyu íné tagówe. Tagówana íné táhkísi moné méyáwharabeq néne ópísirapéq tútuue miáhwana tagéna ínénsabe, Íné séniro úwana irigue kéréhwaé.

¹⁰ Sísaga nahtapeq táhutahurútaq áhnte táhkísi moné meyó kereq mó ahababáq kéreqka mitaq séra Sísareq ite we kérahwána kereq morárq táhutahurowane. ¹¹ Táhutahurowanara Péhrasi kegá mina tagéra ite Sísaga kérahwána keyábé kasenéra, Ite iwáhnori anínká aneqsabé táhkísi moné aebóo kereq mó ahababáq kéreq morárq táhutahuriro uwe.

¹² Uwana Sísaga mi ehwéh irena sensabé, Sótegha awaho ke maráhsíni ire náriasa peh morá awahre ke nárire. ¹³ Mina inserah ínéwé kaweqtaq miáh ké siahrabéna séhréh aritanieéna suge. Peh ahababáq ke siahrabéna kaweritanieéna suge. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Titiré sansansábé ire nuwahbena peh arutaboíré séhréh arite sansansábé nuwahbehre ire.

(Hosea 6.6)

Mi ehwéhmé iwíáhue tagéq ahtebahro úwe.

Sísaga táhutahuq awehrio sansánsabé síwáhnorú ehwehne.

(Máhka 2.18-22; Áruká 5.33-39)

¹⁴ Sóni kéro kega Sísaga séra wensabé, Itereq Péhrasi kereqka mó tanáhráq mó tanáhrárué táhutahuq awehriúnara árahinsabé are kéréh kégá táhutahuq ire awehrioo uwe.

¹⁵ Uwana Sísaga sensabé pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwénká wene iyahnaboba míéhtáqmé sega íre ibisia peh iwíáh íwíáhowe. Mókake o menáhwé seba íre miáhnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga wensabé sirutaboírera táhutahuq awehrigehe úwe. †

† Mi ehwéh áwahewé Sísaga o menáhwé tahnsa aní míre. O menáhwéné iyahnabowe Sísaga tagaríáh ké tahnsane.

¹⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukeníká nahonáh sáhkétí kaweranieéna o ambán-taráté íre páruwe kawerire. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí mó subanki irino. ¹⁷ Wehukeníká o nahniáq sera ano naho naho mémene áuyahwa antéhyápípeq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq anti-gi irino. Wehukeníká o será ano o antéhyápípeq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe. ††

Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.

(Máhka 5.22-43; Áruká 8.41-56)

¹⁸ Sísaga mi ehwéh síwáhnorútaq Asiu kené wahnah anínká Sísaga séna áhtónsabe arehunseraraq ména wensabé, Nániyahu peh amahnága putíéhre. Arene ayahnkaratáté koráhtoréhnaq we oga úkinae ¹⁹ úwana Sísaga irigue mi aní kérowaq ite we kérahwána kegá moq kérahwáne.

²⁰ Ahtapeq kowanana awahre iní, airápété téhtaré ópéq wene korahq íre taraqnaqú inínká Sísaga anehepeq kúwe. ²¹ Anehepeq kure wewe náhenéna, Íné peh wene korósi koráhtoréhnaqmé kaweraintankéhe éna wene korósi ayehrápéq koráhtorowe. ²² Táhtorowana Sísaga pabeqme we tagéna wensabé, Arega ínénsabe aiq pútare aintahna puana aru ukiq atóge úwana mi tanáhráq mi iní awaho ini úkúwe.

²³ Sísaga pokue wahnah aniné nahtapeq kibekúwara pembiáhnú kereq ibitunátúnánu kereq míowana tagówe. ²⁴ Tagéna sensabé, Mi ahráiríwé íre airaiq pukia peh sugéhe. Máhpeq túmíáhro úwara wensabé awiréh atówe. ²⁵ Awiréh atówana wega moke míó ke kaqsuena mi ahráiríné máhriqtapeq kowéna wene ayahnkara táhtorowana irigúwe. ²⁶ Irigú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwará moke mi marakórápéqté kégá írówe.

Aura pira ánitéreq ahkambu anínseq kawerarito ehwehne.

²⁷ Sísaga mitaq suena ahtapeq kútaq aura pira ánitégá we kéréra wensabé, Tébitine anahwao, arutaboírato uye. ²⁸ Sísaga nahupeq kibekúwara mi ánitégá weba suyana Sísaga sensabé, Itene iura kawerairahunsabé aiq pútare aintehyo úwara sega wensabé kowe atera, Are aiq miraorahóne uye.

²⁹ Uyana Sísaga siura táhtoqme sensabé, Itega ínénsabe aiq pútare aintehyanserah mirainauge úwara ³⁰ mi tanáhráq siura tagahrahuye. Tagahrahuyana wega sensabé págegeue iraréna, Miraunsabé mó ke teríyeho aritowara ³¹ sega wene ehweh íre sehgira Sísaga miráú ehweh teríyana mi ehwéh moke mi kehiná suwahpeq abae agúwe.

†† Ahwa inínká tátúbi awera íre tírre. Tírítáq tahirímé osoréh áwérá anonka muwe tátú tapoue awera téhpipeq sáhagi irino. Mina inserah Sísane o ehwéhmé wehukene naho sánsánká íre awehraq kéhre.

³² Mi anitégá pokuyataq mó kegá owainawanka subiqmaq subiqmarú ani, ehweh íre orahú ani meqmera Sísaba móátówe. ³³ Sísaga owainawa kaqauwowana mi anínká ehwehnúwara moke tago kegá áht-enéra, Ísara marákórápéq morá ibora mahna tahnsa tagóne uwe. ³⁴ Uwara Péhrasi kegá mahraréra, Owainawamaríné wahnahnka Sísá págege atéhnábé owainawamarí kaqsuahráhire uwe.

Sísaga tagó ke arutaboirarito ehwéhne.

³⁵ Sísaga moke mi ke suwahpeqkakák áhnte kehiná suwahpeqkakák nogena Asiu kené momiwí nahmárítápéq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh síwáhnoréna moke awahre kereq kaweraritowe. ³⁶ Sísaga sáhurió ke tagéna sensabé arutaboiraritowe. Se íre wahnahnkakák sípísípiq tahnsa méra kaweqtaq íre míahrahéra sirupipeq iwíáh kikiru puana sensabé arutaboiraritowe. ³⁷ Minayabe ite we kérahwána keyábé mahraréna, Nera kéh táhútáhúq áhnte kéhnserah Maniká íre tagaríáh ké áhnte míáhwe. Táhutahuq koawaqmíáh ké peh táhmaro míáhnserah Manikáne ehweh koreríé ké peh táhmaro míáhwe. ³⁸ Minayabe, Maniká Iteribonsabé, Arene sotápéq koawaqmiahráho ke eqmaq suo ue púreroro.

Eqmaro ke airápété téhtaré kéné síwíq kéh éhwéhne.
(Máhka 3.13-19; Áruká 6.12-16)

10 Sísaga airápété téhtaré ké we kérahwána keyábé fáhrabéna owainawamarí kaqsuera moke awahre ke kaweraritageheéna págege aitowe.

² Ite eqmaq iuwo kewe iteiwíqmarí mahraue Sáimóniwe mó awíq Pítae. Pítane ábáqkawawé Ehn-tarue. Se ábáhré Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónirere. ³ Mó anímári iteiwíqmarí mahraue Pírípi, Pátórómíyu, Tómáhsi, íné Mátíyue. Sísá íre kérena íné Mátíyuwe táhkísi moné meyháwa aní míáhwe. Mó eqmaq suo anité sensíwíqmé Ápíasane ahninkáwá Sémísireq Táríasarere. ⁴ Mó eqmaq suo aní Kénáni marákórápéqte áni wenáwíq Sáimónie. Mó aní Sísane naruo koweriranaú aní wenáwíqtare Súrása Ísíkáríotie. Iteiwíqmé mirauee.

Sísaga we kéro ke arambehriq eqmaq suo ehwehne.
(Máhka 6.7-13; Áruká 9.1-5)

⁵ Sísaga ite airápété téhraníte eqmaq iuwanaútaq itensabé mahraréna, Wáhnaupeqte kéné marakórapeqkakák Sámária ke suwahpeqkakák íre pokoro. ⁶ Peh morá Ísara kebá pokoro. Se tanahraipéq tabanagi sipísípiq tahnsa kée. ⁷ Seba pokue mahraréq, Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtonagire teriéro. ⁸ Awahre ke kawerariteq pusa ké iririteq náonkakák ké kawerariteq owainawamarí kaqsúáhro. Págege aitónsábé ápeq íre méyáhro. Pehipi séhréh ariteq kawerarítáhro.

⁹ Pokonehe irataq ebah monéákák sehenáh monéákák kahnaraq mitaq mareq pokoro. ¹⁰ Unah íre mewe pokoro. Téhtaré síotí súu pegiqnánkarankákák íre mewe pokoro. Séhréh aritéh kegá arambehri aní awehraq apéq náwigéhe. Minayabe ite íre matíéhra naneq náigéhe úwe.

¹¹ Sísaga ite we kérahwána keyábé mó mahraréna, Mó ke suwahpeq kirataq Manikáne ehwehnsabé awahbeh aní kogabaroro. Ábóraq maréhrataq wega itensabé, Néne nahtapeq segáéro ínaraqmé wene nahtapeq kogáéro. Moke mi ke suwahpeq míéhra tanáhráq peh morá mitaq kaegaeoro. ¹² Wehukene nahtapeq kirataq mi karírónánínsábé, Manikánka iru ukiq itankéhe teriéro. ¹³ Terírataq sega ite mehweh aitéhrataq seba míáhro. Segá íre mehweh aitéhrataqmé mah ehwéhme mewe mó kené nahtapeq pokoro. ¹⁴ Mó anínká ite íre mehweh aitená itene ehwehnsabé iuwahriehre ínaraqmé wene nah sueq itene igárátáq kahna tanáhráq poruarueq pokoro. ¹⁵ Teiníboq írátíáhro. Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreqka naho ahabáruwe. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi kegá miraunka ákáhtaq kamah arinkéhe. Ite íre mehweh aitera itene ehwehnsabé iuwahriehre ira kegá mirairanka Manikánka anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Íwíoqnagehe ú ehwehne.
(Máhka 13.9-13; Áruká 21.12-17)

¹⁶ Sísaga itensabé mó mahraréna, Írátíáhro. Sipísípiqka úrinsi iápá míéhnserah íwíoqnehra kebá eqmaq iuwaníe. Wehe ahtebia ká míéhra kiboki uwarena ká míéhre. Mi kataré míehya serahnoro. Ahtebia anímári méq uwarena anímári míáhro. ¹⁷ Wehukega ite íre kaweraitéhboq kawerue auráq matíáhro. Segá ite kaunsíri ke kotiorabeq móitera sene momiwí nahtápéq áréti sahtáté iubigéhe. ¹⁸ Néne sánsá sehgiónsábé ákáhtaq wahnáh kéreq anotah wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. Mi tanáhráq sereq mó nahnsó kéreq néne ehweh terigéhe. ¹⁹ Segá ehweh aitéhrarabeq móitéhrataq aneq ehwéh irarehnikono éq árahue terienéhnkono éq iwíáh kikiriyeho. Írakau-mo. Mi tanáhráq Manikáne Awanka iwíáh aitahnaq ehwéh irareroro. ²⁰ Mi tanáhráq íre iteitene ehweh irarigehe. Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarigehe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Mó anínká wenawah wenábáq kotiorabeq móritena sáhsi keyábé, Subiq suahro aritankéhe. Sibowárehga moq sene animárin-sábé mina tahnsanigehe. Sene animárin-ká sinoibone naruo úkera mó keyábé subiq suahro aritagéhe. ²² Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé iuwahriehre aitagéhe. Itega néne sánsá íre susa anehe tanáhráqkakák kawerue sehgirataq Manikánka meirena airaiq kaweraitankéhe. ²³ Mó ke suwahpeq íwíoqnehrataqmé mitaq sueq pehbeheráhnue pokue mó ke suwahpeq kowíáhro. Teiníboq írátíáhro. Ísara kené táhúnipéq itene arambehri íre parabarúéhrataq íné wehukení úku anínká kouwekinauge.

† Sámária keyabé éhwéhme púku anehepeqte sehíráme Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáho.

²⁴ Sigaru anínká wene tísá íre kiotaikire. Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire. ²⁵ Sigaru anínká wene tísaba mía míairana arambehri aní wene wahnahpa mía míainserah itega ínéba mía míaoowe. Mó kegá íné iteruwahnsabé owainawane wahnah wenáwíq Pésébúrie aintáronsabé sega ite ínéba mía míao ke moq íre kaweq ehwéh aitagéhe úwe.

Peh Manikánsabe áhreoro ú ehwehne.

(Árúka 12.2-7)

²⁶ Sísaga mó mahraréna, Íwíoqnah keyábé áhreiye-ho. Amahnága moke kopípéq kéh náneq mókake ábóraraginae. Moke epéqté ehwéh ábóraraginae. ²⁷ Ite sunkíkírabeq teiú ehwéh téhrehrebeq teriéro. Epéq íráh ehwéh nahnsorapéqté sawai sawaiue teriéro úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Peh morá itene inonka subiq suahráho keyábé íre áhreoro. Mi kegá iteyuwa íre subiq suahráhowe. Írakaumo. Minayabe sensabé íre áhreoro. Peh morá Manikánsabe áhreoro. Wega ebeq itene inonka subiqmarena anehe iteyuwa iraipéq suahráhire.

²⁹ Peh morá pabusa mónératé téhtaré káriq kabará máhkétirapéq paiqmaráhowe. Iteriboga moke kabaramarínsabé iwíáhue tagéna íre kowe atahnaaq mi káriq kábára marakóraq pehipi íre márunsurahorahire. ³⁰ Mina inserah Maniká Iteriboga ahriahri itensabé iwíáhue tagehre. Itene iyahqnopeqte iyáhrámé sáhn-sahwe tagaríehre. ³¹ Wega ite aiq moke tagaríeh púaq íre áhreoro. Itega kabaramarí kiotaiko puana Manikánka ite íre abitaruanae.

Íné Sísane ani múge iraréyabe ayehitéhneho i ehwéhne.

(Árúka 12.8-9)

³² Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká mó keyábé, Sísane ani múge terinaraq mókake Nánibonsabé, Mi anímé néne ani míre teawinie. ³³ Mó ke miáhtáq ínénsabe ahqáho aintéh anímé ínégá mókake Nánibo miéhrebeq wensabé ahqáho ataníe úwe.

Sísansabé anotahtaq arutaboioro i ehwéhne.

(Árúka 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ Ínéwé sainkue miáh ké insahwé aitanieéna marakóipeq tutaire iwíáhoo? Írakaumo. Peh sain-suanieéna tutaige. ³⁵ Íné tutau puana ahninkáwágá abowánsabé abiahnsa atankéhe. Ayahunkawagá anowansabé abiahnsa atankéhe. Anahbukawagá ahrahnawansabé abiahnsa atankéhe. ³⁶ Wenawahrah anímáriná wene naruo úkigehe.

(Maika 7.6)

³⁷ Wenanoibonsabé anotahtaq arutaboioréna ínénsabe peh ákáhtaq arutaboirahtéh anímé íre néne ani míahrahire. Wene ahninkáwáreq ayahunkawareqsabé anotahtaq arutaboioréna ínénsabe peh ákáhtaq arútábóirahtéh anímé íre néne iyahnabo aní míahrahire. ³⁸ Nánibone arambehri miraunsabé íné awankátaq táhpawe nubi q suagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniráhro. Minayabe néne arambehriaraq

túbáh agéna peh we awahbeh arámbéhrí sehgi anímé íre néne ani míahrahire. ³⁹ Wewensabé arutaboioréna peh wewe awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe úwe.

Sísa tagaríáh ké séhréh aritéh aníné ápeqsabé éh-wéhne.

(Máhka 9.41)

⁴⁰ Sísaga mó mahraréna, Ite mehweh aítáh kégá íné moq mehweh aintáhowe. Ínénsabe mehweh aintáh kégá íné eqmaq núwéh aní moq mehweh atáhowe.

⁴¹ Manikáne ehweh irari anínká sitaq mó anínká iwíáhéna, We Manikáne ehweh irari aní púana séhréh ataníe íre. Séhréh ataníe éna mi anínsabé mehweh atena kiraboime kaweq sansánire. Manikánka wene ehweh irari aní ápeq awinanserah we mehweh atéh aní moq ápeq awinkéhe. Kaweqtaq mía míai anínká sitaq mó anínká iwíáhéna, We kaweqtaq mía míai aní púana séhréh ataníe íre. Séhréh ataníe éna mi anínsabé mehweh atena kiraboime kaweq sansánire. Manikánka kaweqtaq mía míai aní ápeq awinanserah we mehweh atéh aní moq ápeq awinkéhe. ⁴² Teiníboq írátíáhro. Pehgáriq aní íné séniréh aní míéh púana mó anínká né waní náwinana Manikánka mi aníné ápeqme íre tabanagia peh ahreraq kanawire úwe.

Sóniga we kéroya anité Sísaba eqmaq suo ehwéhne.

(Árúka 7.18-35)

11 Sísaga moke mi ehwéh ite we kérahwána ke teiuwe. Wega ite airápété téhranité we kérahwána keyábé itene arambehriyabé iwáhnoréna mitaq suena wahtotaq kehiná suwahpeq mó ke síwáhnorinieéna pokúwe.

² Sóni wání meri merini aní karábúsiipéq ména Sísa Karáhéga miráú ehweh irena we kéroya anitégá Sísa kasenigeheéna weba eqmaq suowe. ³ Eqmaq suowara Sísaba kéra wensabé, Sóniga, Arewe Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsabé áwénunonehknono ire uye.

⁴ Uyana Sísaga sensabé, Irehya ehwéhknákák tagéhya naneqkákák Sóni koreawétao. ⁵ Ínéga mirauka aura pira kégá tagahwara aigará soriqnah kega ah nogówara náonkakák kéné náo wagirara ahre parosa kégá ehweh irahwe. Pusa ké iriwe oganúq site-na tabonah ke Manikáne kaweq ehwéh síwáhnoruge. ⁶ Ínénsabe árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peh ínénsabe kawerue aiq pútare aintéh anímé aru úkiqme aní míéhre. Mah ehwéh Sóni koreawétao úwe.

⁷ Úwara Sóni kéroya anitégá mitaq suera pokuyataq Sísaga weba sáhuríó ke Sóni éhweh teriwe. Wega mahraréna, Sóniga uworapeq iwáhnoruraitaq koraganehe urotaqmé we inse wíre iwíáhuuro? Sóririrana onega míu míu inserah Sóni mó iwíáh mó iwíáhi aní míre iwíáhéq koragaroo? Írakaumo. Sóniwe íre mina tahnsa aní míre. ⁸ Sóni koraganehe urotaqmé we inse wíre iwíáhéq koragaroo? Kaweq korósí aneraneria aní

koragaroo? Írakaumo. We íre mina tahnsa aní mیارairara kaweq korósí aneraneria kéwé uworapeq íre mía peh wahnah kené nahtapeq mía míaowe. ⁹ We inse wíre íwíáhéq koragaroo? We Manikáne ehweh irari aníne íwíáhuuroo? Aiq pútaq íwíáhowe. Írátíáhro. We Manikáne ehweh irari anínéna moke mó ke áwáhu ke kiotaikuraire. ¹⁰ Sóni éhwehme Manikáne ehwehnka mahraréna,

Néne ehweh korerina anímé ebeq eqmarahnana are sina ah kaweraran kéhe ire úwe.

(Malakai 3.1)

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Sóni wání meri merini aní anotah anínirara moke mó kegá we íre kiotaikowe. Íre kiotaikowana Manikánka wahnah wahnahnirabeq íópipeq kibeki aní pehgáriq anínká Sóni kiotaikire.

¹² Sóniga ehweh iraruraitaqkákáq amahnágaakákáq págege sansáno kegá íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kibekoneheqmúne éra sene págege sansánowe. ¹³ Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireqka Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teiúwana Sóniga suraire. ¹⁴ Sene ehweh aiq pútare arítáhmé kawerowe. Segá pabeqme ehwéh irarume Éráisa mónkákáq sinae ewe. Sóniga menah surainsabé sene ehweh aiq pútaraguraire. ¹⁵ Íre parosa áhréákákáq kéó, írátíáhro úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Amahnága oga míáh kéwé ite aneq tahnsá kée teinínkono? Itewe káriq anímárínká máhkétirapéq ogi ogionserah tahnsá ké wóe. Mó anímárínká mó anímárínsabé abiahnsa aritera sensabé, ¹⁷ Igonkónúnaraq itega íre ábáhowe. Ibitunántúnánúnaraq itega íre ibisahwe ewe. ¹⁸ Sóniga suraitaq wega táhutahuq awehriéna náhniáq sera ano íre narainsabé sega abiahnsa atera, Owainawanka iwíáh atéh aní míre atárówe. ¹⁹ Íné wehukení úku anínká surautaq táhutahuqkákáq náhniáq sera anonkakaq pehipi nogara sega ínénsabe abiahnsa aintera mahraréra, We kobuq kahburi uwoyansa aní míre aintera táhkísi moné meyáh kéreq mó ahabábáq kéreqne iyahnabo aní míre aintáhowe. Segá ínénsabe mi ehwéh irarewara Maniká tagariáh kégá ahtebé sansánirataq mó kegá tagéra, Se aiq pútaq sansánowe ewe úwe.

Sísaga, Kamah ainehboq kawerurero ú ehwehne.

(Árúka 10.13-15)

²⁰ Sísaga mó kehiná suwahpeq áhnte otáq sán-sánúwara tago kegá sene ahabábáq sansa íre súónsabe Sísaga mi keyábé ehweh aritowe. ²¹ Wega mahraréna, Kórásíni suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kérero, kamah ainehboq kawerurero. Iteruwahpeq áhnte otáq sánsá miraurage. Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqka mina tagotaq tahirímé sene ahabábáq naho suera kaweqtaq mío irino. Segá mina tagotaq tahirímé sene ahabábáq aiq súónsabe Manikánka tagankeheéra nahonáh kórósí aneranerie tanah abaq marera sene ahabábáqsabe tútuue ibiso irino. ²² Teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aitahna

tanáhráq mi keyábé peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite Kórásíni suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreq anotahtaq kamah ainawire.

²³ Kápénééma suwahpeqte kéó, ite kaweq ke míone éq minayabe íópeqte mátábúrápéq kioneheqmúne íwíáhoo? Írakaumo. Mibeq íre kioneheqmóe. Peh iraipéq kowíáhro aitanawire. Ínéga págege otáq sánsá iteruwahpeq mirauragaq tagarowe. Mirauraunserah Sóróma suwahpeq miraowataq tahirímé mi kegá sene ahabábáq sansa suera kaweqtaq mío irino. Sene ahabábáq súótaq tahirímé Manikánka sensuwahpeq íre kekira peh kéh irino. ²⁴ Amahnága teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq wega Sóróma suwahpeqte keyábé arutaboirena peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite anotahtaq kamah ainawire úwe.

Sísaga, Ínéba sero éna ahrenahro aitaníe ú ehwehne.

(Árúka 10.21-22)

²⁵ Sísaga púrerue mahraréna, Nániboo, arega moke íópeqkákáq mah marákó marákóakákáq wahnahnóne. Wehukene sánsá ahtebah kéwé arene sánsá íre sokigi ariasa peh morá káriq aní tahnsa ké arene sánsá aiq sokigi aiene. Minayabe arensabé iwíáh iwíáh atóge.

²⁶ Nániboo, arerega iwíáhue aiq miraóne úwe.

²⁷ Sísaga mitaq mío keyabé mó mahraréna, Nániboga moke nánire. Mó kegá íné Manikáne ahninkáwá íre tábúsoqme tagariáhwana Nániboga webataq íné wenahni tagariéhre. Mó kegá Nánibo íre tagariáhwana ínébataq wenahninká we tagarióge. Íné wenahninká sokigi aiéna kegá moq Maniká Iteribo tagariagehe úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Págege arámbéhríeq irupipeq umehi keo, ínéba sero. Ínéba sirataq ahrenahro aitena iru ukiq itaníe. ²⁹ Néne arambehri sehgieq néne sánsá ahtebahro. Íné uwaresa anínéna pehwehrué mía míau aní púaq ínéba sirataq irupipeq ukiq itahnaq ahrenagehe. ³⁰ Néne arambehriwe irupipeq íre págegeorahi arámbéhrí wíre. Mi arámbéhrí sehgirataq irupipeq eyoyó aitaníe úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriyéabe irarú ehwehne.

(Máhka 2.23-28; Árúka 6.1-5)

12 Mi tanáhráq ahrena ahrena wehekáh Sísareq ite we kérahwána kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikowanaraq irupibiúwaq itega mi será késabariqme késabariqme ue kure nahwane. ² Nahwanara Péhrasi kegá tagéra Sísansabé, Tagáhno. Are kéréh kégá ahrena ahrena wehekáh íre mirao naneq sansánowe. Minayabe sega ahabábárowe uwe. ³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqte séhírámé Tébitireq we kéro kereqka sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnsahwe ahtebaho? ⁴ Tébitiga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe nówara we kéro kega moq nowe. Nonsabe íre mirao naneq miraowe. Mósísine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqte kégá íre

nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mah-beq aritáh kégá nahrahowe ire.

(1 Samuel 21.1-6)

⁵ Mósísine ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné ehweh aiq sáhnsahona wino. Mi ehwéhniká teimé ahrena ahrena wehekáh sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq arambehriuwana Manikánka íre abiahnsa aritowe ire. ⁶ Teiníboq írátíáhiro. Íné mahta q ména Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kiotaikuge.

⁷ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Titiré sansansábé íre nuwahbehkana peh arutaboíré sansa séhréh arite sansansábé nuwahbehre ire.

(Hosea 6.6)

Itega mi ehwéh ahtehta q tahirímé íné séniráh ké kaweqta q míáh káyábé, Ahbabárowe íre aritewáh irino. ⁸ Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáh wahnah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq aní kawerato ehwehne.

(Máhka 3.1-6; Áruká 6.6-11)

⁹ Sísaga mitaq suena Asiu kené momiwí nahtápéq kibekúwana ¹⁰ sawenkahnia áyáhnkákáq aní míowe. Péhrasi kegá Sísaga ehweh ataneheéra we kasenéra, Ahrena ahrena wehekáh wehuke kaweratewé Mósísine ehwehnka ahqáho atehro uwe. ¹¹ Uwana Sísaga sensabé, Ahrena ahrena wehekáh itene ka íre wahto matáipéq tupekita q mi ka tumeyáh mino. ¹² Wehukenínká ménkámehnká aiq kiotaiki mino. Minayabe ahrena ahrena wehekáh Mósísine ehwehnka kaweq sansansábé íre ahqáho atéhre. ¹³ Íre ahqáho atéhre éna sawenkahnia áyáhnkákáq áninsábé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwana ébeq ayáhnkárá tahnsa úkúwe. ¹⁴ Péhrasi kegá tueague sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe.

Sísawe Manikáne arambehri anínsábé éhwéhne.

¹⁵ Árahue subiq suanéhnkono u ehwéh Sísaga irena mitaq suena pokúwara áhnte kegá we kérówe. Áhnte kegá we kérówana moke awahre ke kaweraritena ¹⁶ sensabé, Íné éhweh mó ke teriyeho aritowe.

¹⁷ Sísaga áhnte awáhré ké kaweraritionsabe Manikáne ehweh irarú ani Áísáaga sehiranú ehwehnká aiq pútaragúwe. Mi ehwéhniká Manikánka irarú ehweh wega sehiranue mahraréna,

¹⁸ Néne arambehri mirai aní ínégá omaq ató aní aiq míehre. Wensabé nirutaboíréna wene arambehriyabé nuwahbehre. Ínéniwanka weba mía míainana wega nahnso ke kaweq sansá terinkéhe. ¹⁹ Wega íre ehwehinae. Wega íre anotahta q ehwehinae. Ahtapeqté íre sawai sawaiinae. ²⁰ Wega mareqmaraq sah íre airai q piteruanae. Áráhmu pehgári q téhráhnaraq íre puinsuanae. Ahqáho. Mirainaga kaweq sansánká ahababáq sansa kiotaikinae. ²¹ Nahnso kegá wene ehweh irera, Ite kaweraitankéhe iwíáhigehe úwe.

(Aisaia 42.1-4)

Owainawanka Sísaga séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Máhka 3.20-30; Áruká 11.14-23, 12.10)

²² Mó kegá aura pira aní, íre ehwehnorahú aní meqmera Sísaba móátówe. Wene arupipeq owainawa mío púana we íre ehwehnorahú aní, aura pira aní míowe. ²³ Sísaga mi aní kaweratowana ehwehnéna aura tagówe. Mina tago kegá áhtenéra seye náhenéra, Kaweratéh ánímé Tébitine anahwabómo uwe.

²⁴ Péhrasi kegá kawerato ehweh irera, Pésébúri owainawane wahnahnka Sísaga págege atena séhréh atéh púana Sísaga owainawamarí kaqsuáhráhire éra seye náhenéra ehmuníq éhmúníruwe.

²⁵ Ehmuniq éhmúníruwana Sísaga sene iwíáh tagéna sensabé, Wahba márakórápéqté kégá seye ebehirata q sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. Sensuwahraheq seye ebehirata q sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. ²⁶ Owainawansaq wenawahraheq ebehota q tahirímé se sainkéra págegeue morá ké íre míahraho irino. ²⁷ Ínéga owainawa kaqsúótáq owainawane wahnahnka séhréh aintéhtáq tahirímé ite kíráh kégá owainawa kaqsúáhtáq insega séhréh aritéh iripo? Ite kíráh kégá itene ehwehnsabé íre tábúsoréhre aitáhwe. ²⁸ Manikáne Awanka págege aintena séhréh aintéh púana owainawa kaqsuq kaqsu-ruge. Mina tagéq Manikánka wahnah wahnahní sansá iteba aiq sire éq tagaríáhwe úwe.

²⁹ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ayahnsa kira wéhné ménsámehnsá meyanieéna wene nahupeq árahue kibekorahiro? Ebeqme ayahnsa kira wéh táhto- qme táhru táhruarena anehe wene nahtapeqté ménsáméhnsá pehipi meyhárhire úwe.

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká íre néne iyahnabo aní míéhmé néne naruo aní míre. Wehukenínká ínereq íre soruparitéhrata qmé wega wehuke karegaráh aruqarurire.

³¹ Peh morá Manikáne Awansabe abehq éhwéh atáh kéwé Manikánka mi ke íre insahwé aritankéhe. Mí ahbabáq peh ahrraq matiankehe úwe. ³² Íné wehukení úku anínsábé níehruru aintéh ánímé Manikánka insahwé atahráhire. Manikáne Awansabe éhruru atéh ánímé Manikánka amahnágaákáq mókakeakáq mi aní íre insahwé atena wene ahababáq peh ahriahri ahrraq matiankehe úwe.

Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyanae i ehwéhne.

(Áruká 6.43-45)

³³ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Peh morá kaweq awánkánká kaweq sérá iyéhre. Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyéhre. Wehukenínká awanká sera tagéna mi awánká ahtebehre. ³⁴ Itewe wehene animarí móe. Itene irupipeq kéh náneq itene iwéhga irarerahire. Itene irupipeq íre kaweq iwíáh kéh púaq kaweq ehwéh íre irarerahowe. ³⁵ Kaweq animé wene arupipeq kaweq iwíáh kéh púana kaweq sansánire. Ahababáq animé wene arupipeq ahababáq iwíáh kéh

púana ahababáq sansanire. ³⁶ Teiníboq írátíáhro. Ehweh aitahna tanáhráq Manikánka wehukene ehweh iwíáhue tagéna moke sene abehq éhwéhnsábé saraq-marankéhe. ³⁷ Kaweq ehwéh irare irareóna aníno, Kaweq aní móne atankéhe. Ahababáq ehweh irare irareóna aníno, Ahababáq ani móne atankéhe úwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.

(Máhka 8.11-12; Árúka 11.29-32)

³⁸ Táhmaro Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka Sísansabé, Íwáhnoraníno, itega Manikáne arambehri miraóna aní taganehboq arega ótaq sansánúno uwe. ³⁹ Uwana Sísaga sensabé, Amahnága oga miáh kégá Manikánsabe íre iuwahbehraq ahababáq ke miáhwe. Ótaq sansánúno ewo? Írakaumo. Wehukení wenáwíq Sónaga sóreq wanípípeq tupekútaq Manikánka ótaq sansá miraúwe. Peh morá mi sansá teienaq iwíáhue tagagehe. ⁴⁰ Sóna apahtáro wéhékáh anotah pahné arupipeq míonserah íné wehukení úku aní apahtároráq marakóipeq míanie. ⁴¹ Níníbe suwahpeqte kégá ahababáruwana Sónaga ehweh koreriutaq wene ehweh irera sene ahababáq sansa suera kaweqtaq míówe. Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq Níníbe suwahpeqte kégá iriwe méra ite amahnága oga miáh káyábé, Íre kawerowe éra ehweh aitagéhe. Amahnága iteba míó ánimé Sóna kiotaiku aní múge. Níníbe suwahpeqte kégá Sónane ehweh íronserah árahinsabé néne ehwehme íre iraho? ⁴² Sórómóniga Ísara ke wahnahnútaq wáhnaupeqte kéné wahnah inínká wene ahtebia éhwéh iraníeéna íre wahtopeqte weba súwe. Teiníboq írátíáhro. Amahnága iteba míó ánimé Sórómóni kiotaiku aní múge. Mi inínká Sórómónine ahtebia éhwéh ironserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho? Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi inínká iriwe ména itensabé ehweh aitankéhe úwe.

Owainawanka kouwekinsabé éhwéhne.

(Árúka 11.24-26)

⁴³ Sísaga Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqsabé mó mahraréna, Owainawanka wehukení auwena pokitaq wání íre kéhrabeq nogena ahrenahrahirabeq kabarire. Kabarirana írakauninsabé iwíáhéna, ⁴⁴ Ínéga súo náhtápéq seuwekinauge éna áuwátái wéhúkénipá kouwekire. Kouwekéna wene nah tagehrana aiq kabantáhwe kaweraréhe. ⁴⁵ Kawerarena mó abapete téhranité áhnte ahababáq ówáináwámári koweriréhe. Moke mi owáináwámári mi anípá kowíáhwe. Téhwe peh morá ówáináwánká mi anípá míéhtáq íre kawerire. Anehemé áhnte owáináwámárinká weba miáhnsabé anotahtaq íre kawerire. Mi aní íre kaweraginsarah amahnága ite oga miáh áhbábáro ke íre kaweqtaq míaneheqmóe úwe.

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.

(Máhka 3.31-35; Árúka 8.19-21)

⁴⁶ Sísaga nahupeq ména ehweh teriutaq wenanoreq wenábáqmarinseq máhpeq iriwe méra Sísareq ehwehnéyabe suwahbówe. ⁴⁷ [Suwahbówana mó anínká Sísansabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq iriwe méra arensabé áhrabowe úwe.] ⁴⁸ Úwana Sísaga míó keyabé mahraréna, Náinowé in-sebo? Náníbáqsome inseréhbo éna ⁴⁹ ite we kérahwána ke ayahnáwíqme mahraréna, Mah kewé náinoreq náníbáqmarinseq móe. ⁵⁰ Íópeqté Náníbó awahbeh arámbéhrí sehgió kéwé náníbáqmari móe. Náinah-noreh wóe. Náinoréh wóe úwe.

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.

(Máhka 4.1-9; Árúka 8.4-8)

13 Mi wehekáh Sísaga nahtapeqté tueyokéna káwehu ayehráq tunse mitaq tútuue míowe. ² Tútuue míowara íregáritaq weba sáhatió púana Sísaga wánípipeq ko sipípeq kibekue tútuue míowara moke míó kega arahwéraq iriwe míówe. ³ Míowana Sísaga áhnte pabeqme ehwéh síwáhnorúwe. Wega mahraréna, Ayu suitabeh anínká wene sotápéq ayu suitabanieéna pokire. ⁴ Suitabehtaq mó ayú ahtaq megirana kabaranka sésiq nehre. ⁵ Mó ayú kiruraq megirana pehgáriq marákó kéhnsabé mi ayú apubúue kiapoue kíréhre. ⁶ Anotah patáhitag tamurupague íre ánúq piéh púana ehyatagire. ⁷ Mó ayú náwerarúítáq megirana náwe kirena kárígariirana sera íre iyéhe. ⁸ Mó ayú kaweq marákórát megirana kiapoue kirena áhnte será iratanire. Mó ayú 100 será iyéhrana mó ayú 60 será iyéhrana mó ayú 30 será iyéhe. ⁹ Íre parosa áhréákát kéó, kawerue íráhro úwe.

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriunsabe irarú ehwehne.

(Máhka 4.10-12; Árúka 8.9-10)

¹⁰ Síwáhnorúwaq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Mó ke síwáhnorónaraq aneqsabé pabeqme ehwéh terieno ewane. ¹¹ Ewanana Sísaga itensabé, Manikánka íópeq wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé menah wehukega íre írátíahrahuowe. Amahnága Manikánka mi ehwéh ite sokigi aíre. Peh mó ke íre sokigi aríre. ¹² Manikánka wene ehweh kawerue íréh aní mó sokigi awinana áhnte ahtebanae. Wene ehwehnsabé anetaníbo i aní mó íre sokigi awinana we pehgáriq ahtebeh naneq abitaginae. ¹³ Minayabe wehuke pabeqme ehwéh teriúge. Sene siuranka tagéna íre tagaríáhwe. Sene siahrega irera íre írátíáh púana pabeqme ehwéh teriúge.

(Lo 29.4)

¹⁴ Minayabe Manikánka iwíáh atowana Ásísága sehiranú ehwehniká aiq pútaragire. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh wega sehiranue mahraréna, Itega ehweh ireq itene irupipeq íre írátíáhwe. Itega tagéq itene irupipeq íre tagaríáhwe. ¹⁵ Mi kené

sirupipeq íre ahtebahrahowe. Seyene siahre aiq parokire. Seyene siura aiq mútúgire. Segá íre miraotaq tahirímé sene siuranka tagéra sene siahrega irera sene sirupipeq ahtebéra sene ahbabáq suera íné níáhrabo irino. Sene ahbabáq suera íné níáhrabotaq tahirímé kawerarító irino úwe.

(Aisaia 6.9-10)

¹⁶ Sísaga ite we kérahwána keyábé mó mahraréna, Itene iuranka áhntetaq tagahnsabe itene iahrega áhntetaq íráhnsábé iwíáh iwíághoro. ¹⁷ Teiníboq írátíáhro. Áhnte Manikáne ehweh iraru kereq kaweqtaq mía míau kereqka itega tagah naneq tagéyabe suwahbówara íre tagowe. Itega íráh éhwéhnsábé sega ireyabe suwahbówara íre írówe úwe.

Sísaga ayunsabe éhwéh áwahe pahsuo ehwéhne.

(Máhka 4.13-20; Árúka 8.11-15)

¹⁸ Sísaga itensabé, Ayu suitabé pabeqme ehwéh áwahe ahtebagehboq írátíáhro. ¹⁹ Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh siahrega irera íre ahtebah kewé ahtapeq megí ayú tahnsane. Owainawanka sirupipeqté mi ehwéh apubúue seaebóire. ²⁰ Kiruraq megí ayúme kiapoinserah wehukéníká Manikáne ehweh irena arupipeq eyoyóéna apubúue kowe atéhre. ²¹ Manikáne ehweh arupipeq íre ánú píéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehگیر. Mi ehwéh sehگیرnsábé mó kegá áwíoqnahwana íre kaweq sunúq sire. Mi tanáhráq wega túbáh agéna Maniká áúwéhre. ²² Náwe tarúítáq megí ayúme wehukéníká Manikáne ehweh irena sehginie iwíáhéna mah marákó marákópéqté náneqsabé iwíáh iwíáhéna ménsámehnsánkakaq móneakáqsabé arutaboire. Náwe soaginserah minawarinká saiqnaríéh púana wega Manikáne arambehri íre miraire. ²³ Kaweq marákóráq megí ayúme wehukéníká Manikáne ehweh irena arupipeq tábúsoqme iwíáhíre. Kaweq marákóráq kaweq será íyéhnserah wega mi ehwéh sehginie Manikáne arambehri kawerue miraire. Kawerue miraéna mó anínká 100 tahnsá áhnte kaweq arámbéhríirana mó anínká 60 tahnsá kaweq arámbéhríirana mó anínká 30 tahnsá arámbéhríire úwe.

Náweyabé pabeqme ehwéhne.

²⁴ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Manikánka íópeqté wahnah wahnahnime wehukéníká wene sotápéq kaweq ayú uqmatainserahne. ²⁵ Inokáhpeq wehuke sugé tanáhráq wene naruo anínká sure kaweq ayú uqmataitaq náwe uqmarena pokuraire. ²⁶ Kaweq ayú kirena iyanauraitaq náweakáq kítáire. ²⁷ So abone arambehri anímáriníká sure wensabé, Arene sotápéq peh kaweq ayú uqmatonawe mah nawé eheqte kirehro urowe.

²⁸ Urowana sene wahnahnka sensabé, itene naruo anínká mi nawé uqmataire urairara sega wensabé, Náwe soranéhnkono urowana, ²⁹ Ahqáho. Náwe soréhataq kaweq naneqkákáq pagorúéhboq moráráq kirankéhe. ³⁰ Moráráq kirahnana nera kahnarag ínéga arambehri keyábé, Téhwé mi nawé saue airíwe ira

paríáhro. Anehe kaweq será isíwe néne ménsámehnsá kéh náhúpéq sáharáhro aritaníe uraire úwe.

Pehgáriq ayúnsabé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 4.30-32; Árúka 13.18-19)

³¹ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime pehgáriq ayú tahnsane. Mi ayúme íre mó sotápéqté ayú tahnsane. Írakaumo. Mi ayúme pehgáriq ayúne. ³² Wehukéníká mi pehgáriq ayú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah awánká úkéna moke mó mensámehnsá kiotaikire. Anotah awánkánirana kabamarínká séra ayahnaweraq sene nah píáhwe úwe.

Muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 13.20-21)

³³ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Tírí ínínká muoráhi naneq paráwahipéq maqme ayahnirana moke múire. Manikánka íópeq wahnah wahnahnime mina páréti muoráhi naneq tahnsáne úwe.

Sísaga peh pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Máhka 4.33-34)

³⁴ Sísaga weba sáhurío ke ehweh teriena sensabé íre pahsuqme teriasa peh pabeqme ehwéhmarí teriuwe.

³⁵ Manikáne ehweh irarú aniné ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísaga peh pabeqme ehwéh teriuwe. Mi pukúipéqté éhwéhnká mahraréna,

Ehweh teriénaraq peh pabeqme ehwéh teriníe. Mah marákó marákó miraútaqkákáq menahnkákáq epéqté éhwéh káráirana amahnága teriníe ire.

(Buk Song 78.2)

Sísaga náweyabé áwahe pahsuo ehwehne.

³⁶ Sísaga weba sáhurío ke suena nahupeq kibekúwaq ite we kérahwána kegá weba séq wensabé, Mi pabéqmé éhwéh náwe uqmatai ehwéhme pahsuqme teio ewane.

³⁷ Ewanana Sísaga itensabé pahsuqme teiena, Kaweq ayú uqmatai anímé íné wehukéní úku aníne. ³⁸ Somé mah marákó marákóe. Kaweq ayúme Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráho ke wóe. Náwewe owainawane anímáriníe móe. ³⁹ Náwe uqmatai anímé owainawa mire. Nera kahna tanáhráqmé mah tanáhráq parabagínana Manikánka sainsuahna tanáhráq míre. Sera ísíra kewé íópeqté ké wóe. ⁴⁰ Náwe sauwe ira paríáhnserah mah tanáhráq parabagínana Manikánka sainsuahna tanáhráq sinawire. ⁴¹ Mi tanáhráq íné wehukéní úku anínká íópeqté ké eqmaq suahnara Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhira ke míéhrataq moke ínéhgíó kéreq mó ahbabáq kéreq sorupagehe. ⁴² Sorupéra anotah iráipéq kaqsuehrara mitaq ibiséra uwo uwo oneherawoe. ⁴³ Mi tanáhráq Manikáne animáriníe Sensiboga wahnah wahnahnirabeq kaweqtaq méra patahi serahnigehé. Íre parosa áhréakáké ké, kawerue íráhro úwe.

Móne antéhyá sotápéq kopéq suo ehwéhne.

⁴⁴ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime wehukénká móne antéhyá wene sotápéq ubuqme kopéq suonserahne. Mó anínká mi antéhyá ábóraq marena áhnte moné mipipéq kéhn-sábé mitaq mó akariaréhre. Wene arupipeq eyoyóirana móne paiqmianieéna moke wene ménsámehnsá paiqmarena mi moné mewena móne antéhyá kéh só kobaiqmárehre úwe.

Pásésuqsabé pabeqme ehwéhne.

⁴⁵ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime ménsámehnsá paiqmaq paiqmari anínká kaweq pásésúq paiqmaranieéna kabari serahnire. ⁴⁶ Wega peh morá pásésúq áhnte kaweq pásésúq tagéna moke wene ménsámehnsá paiqmarena mi moné mewena mi pásésúq kobaiqmárehre úwe.

Pah siqmíáhsábé pabeqme ehwéhne.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime kahweraté uwe taga tagao serahnire. Wehukega káwehupípéq anotah kahwératé uwe taga tagaéra áhnte mó naneq ka mó naneq kanue maqmíáhwe. ⁴⁸ Maqmíáhtáq kahweipéq áhnte kéhrara arahwéraq tútuue méra pah siqmíáhwe. Siqmarera kaweq ka pah antéhyápípéq sáharera íre kaweq ka súáhwe. ⁴⁹ Mina onserah mah tanáhráq parabagínaraq íópeqté kégá sure kaweq ke míéhrabeqte áhbábáq ké aiqme meriqmera ⁵⁰ anotah iráipéq tuparuehrara mitaq ibiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

⁵¹ Sísaga ite we kérahwána keyábé, Teiú éhwéh moke aiq iraho úwaq itega wensabé, Aiq irone ewane. ⁵² Ewanana Mósísiga sehgióro ú ehweh írah kégá íné wahnah wahnahnu ehwéh aiq ahtebahwe. Mi kegá anotah nah matíéh anínká mira inserahnowe. Anotah nah matíéh anínká peh morá páqnáhipéq áhnte mensáméhnsá matíéhre. Wega mi paqnáhipéqté o mensáméhnsánkákáq nahonáh ménsáméhnsánkákáq mewe máhpeq tueyokire úwe. †

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé suwahrío ehwehne.

(Máhka 6.1-6; Áruká 4.16-30)

⁵³ Sísaga mi pabéqmé éhwéh teiena mitaq suena ⁵⁴ wenawahperurá pokúwe. Mitaq momiwí nahtápéq kibekéna síwáhnorúwara író kega, We árahue ahtebia áni úkurairo éra, Wega ótaq sansá árahue mirairo éra áhtenuwe. ⁵⁵ Áhtenéra, We peh nah piéh aníné ahninkáwá wíre. Wenanowé Máhría wire. Sémisiwe, Sósépawe, Sáimóniwe, Súrásawe, wenábáqmari móe. ⁵⁶ Wenanahnoreh mahtaqté ánímárí móe. Minayabe

† Anotah nah matíéh áni éhwehme áwahe mahraue kéhre. Mósísiga sehgióro ú ehweh ahtebéra Sísane ehweh ahtebah kegá Mósísine naho éhwéhnkákáq Sísane o ehwéhnkákáq síwáhnororahowe. Manikánka íópeqté wahnah wahnahnirabeqte sánsá ahtebéra síwáhnororahowe.

we árahue ahtebia áni úkurairo éra ⁵⁷ wensabé abiahsa atówe. Abiahsa atówana Sísaga sensabé, Manikáne ehweh irari anínsábé mó ke suwahpeqte kégá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahpeqte kéreq wenawahrahreqka wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe. ⁵⁸ Úwana sega wensabé íre aiq pútare ató púana mitaq áhnte otáq sánsá íre miraúwe.

Sóni wání meri merinú aní pukú ehwehne.

(Máhka 6.14-29; Áruká 3.19-20, 9.7-9)

14 Sísaga éhweh mitaq teri mahtaq terinuwana mi tanáhráq anotah wahnáh áni Érótiga irowe.

² Irena wene arambehri keyábé mahraréna, Mah anímé Sóni wání meri merini aní míre. We pukéna mó oga úkurai puana amahnága págege otáq sánsánire úwe.

³ Sóni oga míotaq wega Érótingsabé ehweh atena mahraréna, Arenábáqne ahre meronawe Mósísiga sehgióro ú ehweh aiq anterutone úwe. Wenábáq Pírípine ahre Éróría meyonsabe Sóniga ehweh atowana meyo inínká mi ehwéhnsábé ayehitónsabe Sóni abiahsa atowe. Abiahsa atowana Érótiga, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móatáhiro úwara táhtoqme karábúsiipéq móatówe. ⁵ Móatówana Érótiga, Sóni subiq suaníe iwíáhéna túbáh agúwe. Wehukega, Sóniwe Manikáne ehweh irari aní míre iwíáhunsabé sensabé áhreéna túbáh agúwe.

⁶ Érótime anowagá we maqmio ahreeraq ko tanáhráq súaqtá wereq máhoro ú kereqka táhutahuruwana Éróriásane ayahunkawagá mitaq ména ábáhrúwe. Ábáhrúwana Érótiga iwíáh iwíáhéna wensabé, ⁷ Arega nánio ina naneq náwinie éna, Pópoqnahga tagariéhtáq awinauge úwe. ⁸ Mi ahráriné anowagá Sóninsabé abiahsa atena weniyahu pagu pagunúwana wega Érótingsabé, Íné Sóni wání meri merini aníné ayahqno kiraqsuq maqme kunubaipéq maqme ménio úwe.

⁹ Úwana Érótiga mi ehwéh irotaq wene arupipeq umeh agúwe. Pópoqnahga tagariéhtáq awinauge ú púana wene arupipeq iwíáh kikiruwe. Ínéreq táhutahuro kegá néne ehweh írah púana niyehitéhneho éna, We awahbeh naneq náwéro úwe. ¹⁰ We awahbeh naneq náwéro úwana Érótiga eqmaq auwo anínká karábúsiipéq tunse Sónine ayahqno kiraqsuena kunubaipéq maqme mewe séna ¹¹ mi ahrári awuwana wenano móawuwe. ¹² Sóni kéro kega we subiq súo ehweh irera sure wene anonka sesehgiwera mómaisarera Sísaga koreawúwe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabou ehwehne.

(Máhka 6.31-44; Áruká 9.10-17; Sóni 6.1-13)

¹³ Sóni subiq sutowana Sísaga irena mitaq suena sípi kéwewena kure abatapi pokinaúwe. Áhnte kegá, We seberaebéq pokire u irera sensuwahpeq suera peh marakóipeq pehbeheráh kure Sísaga kinaúrabeq kuwe. ¹⁴ Sísaga mitaq kure sípiipéqté arahwéraq tuegútaq áhnte wehekéq tagéna sensabé arutaboararitena awahre ke kaweraritowe.

¹⁵ Íó tupekinaútaq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Amahnága penkinaire. Mahtaq peh abatapi púah mah kegá mó ke suwahpeq sene táhutahuq kobaiqmaragéhboq eqmaq suo ewane. ¹⁶ Ewanana Sísaga itensabé, Se aneqsabé pokigehbo? Itega táhutahuq kirabooro úwe. ¹⁷ Úwaq, Ite íre áhnte táhutáhúq peh moberíah páretíákák téhtaré páhnikákák matione ewanana ¹⁸ Sísaga itensabé, Mina mewe sero úwe. ¹⁹ Mewe sero éna míó keyabé, Náweraq tútuue míahro éna mi paretíákák páhnikákák mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atowe. Kaweróne atena páréti keqme ite we kérahwána ke náiuwaq itega míó ke náriewáne. ²⁰ Náriewánara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé airápété téhtaré páhsíketí úsawe obenkíq márówe. ²¹ Mi táhutáhúq no wehwé íregáritaq 5 táhúséni (5,000) weh wóe. Ani ahre áhnte míó púara íre sáhnsháhuwe.

Sísaga wání káwehu abobóráhtaba nogu ehwéhne.
(Máhka 6.45-52; Sóni 6.16-21)

²² Sísaga ite we kérahwána keyabé, Sípiipéq kiasagoro seberaebéq ite nonótáh pokoro éna eqmaq iuwowe. Ite we kérahwána ke eqmaq iuwena anehe mó ke sensuwahpeq eqmaq suowe. ²³ Eqmaq suena púrerinieéna sáwéhrapeq kiuwe. Penkútaq Sísaba bataq ména ²⁴ púrerúwaq ite we kérahwána ke sípiipéq káwehu ákáhpi míahwane. Anotah soírírúwana wánínka nonaburóróúwana mi sipí íre peheráh korahúwe. ²⁵ Ahyahbinkerotaq Sísaga wání abobóráhtaba íteba súwaq ²⁶ we tagéq anotah ahréeq, Wahnsa wíre iwíáhéq áhreeq kareowanane. ²⁷ Kareowanana Sísaga apubúue mahraréna, Pehitaq míahro. Íné úge. Íre áhreoro úwe.

²⁸ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, aiq pútaq are inaraqmé ínensabe, Wání abobóráhtaba noge ínéba súno ainto úwe. ²⁹ Ínéba súno ainto úwana Sísaga wensabé, Máho úwana Pítaga sípiipéqté tuegue wánítaba Sísaba áhnbórá kúwe. ³⁰ Áhnbórá kéna sóiriq tagéna áhreéna wánípeq tupekinaútaq Sísansabé, Néne Wahnahno, íné séhréh ainto éna áwíahraq súwe.

³¹ Áwíahraq súwana Sísaga apubúue tubanantáwena wensabé, Arega ínensabe íre kawerue aiq pútare aintahne. Aneqsabé árahinabomo iwíáhono úwe. ³² Segá sípiipéq kiasaguyana sóiriq táqnáigúwe. ³³ Ite sípiipéq míahwana kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ateq, Are aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wóne atahwáne.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.
(Máhka 6.53-56)

³⁴ Itega sípiipéq seberaebéq kure Kénésaréti marákórápéq kowanara ³⁵ mitaq míó kega Sísaba tagéra, we Sísae uwe. Sísae éra, Awahre ke mitaq meriq mahtaq merirue sero uwara moke awahre ke meriqmera Sísaba mórítówe. ³⁶ Awahre kegá Sísansabé, Arene ambanta ayehrápéq táhtoranéhnkono éra wene ambanta táhtoro ke ómi kaweragúwe.

Manikáne ehwehnta iteinahbúréhne sansá kiotaikire i ehwéhne.
(Máhka 7.1-13)

¹⁵ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sarúsarama suwahpeqte Sísaba sure wensabé, ² Are kéréh kéga iteinahbúréhne sansámé aneqsabé anteruaho? Sene siyahnkara íre pabeq paberia peh náwíqkakaq síyáhnkárátáté táhutahuq nahwe uwe.

³ Úwana Sísaga sensabé, Itewe aneqsabé peh iteitene sánsá sehgioneheeq Manikánka sehgióro ú ehweh anetaníbo éq anteruaho? ⁴ Manikáne ehwehnta mahraréna,

Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro ire. Mi ehwéhnta mó mahraréna,

Wenanoibonsabé íre kaweq ehwéh arítéh áni subiq súáhro ire.

(Kisim Bek 20.12, 21.17)

⁵ Manikáne púkuga miraue irariraq itega síwáhnoréq, Wehukénínka wenanoibo séhréh aritahráhi monébópoq mó naneqpopoq matawéna wenanoibonsabé mahraréna, Mahnawé Maniká íre áwátáutaq tahirímé náíu irino ire. ⁶ Wehukénínka miraue irariraq itega, Mi anínka wenanoibonsabé anetaníbo ime aiq kawerire ewe. Wega se íre séhréh aritéhmé aiq kawerire ewe. Minayabe iteitene ehweh sehgiónsabé Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhwe. ⁷ Itewe peh kopéráhpéro ahbabáq ke woe. Itega miraonsabé Manikáne ehweh irarú ani Ásísága naho sehiranú ehwehnta aiq pútaragire. Mi ehwéhnta Manikánka irarú ehweh Ásísága sehiranue mahraréna, ⁸ Mah kegá ínensabe síwéhrate iwíáh iwíáhéra peh sirupipeq ínensabe íre suwahbehre. ⁹ Segá peh wehukene sánsá síwáhnoréra, Mahnawé Manikáne sansá míre ewe. Minayabe segá ínensabe péhepehe iwíáh iwíáh aintáhwe úwe.

(Aisaia 29.13)

Sísaga, Wehukéniné arupipeqté iwíáhga ahbabáratáhráhire ú ehwehne.
(Máhka 7.14-23)

¹⁰ Sísaga míó keyabé, Ínéba sewíáhro. Néne ehweh ireq iwíáhue tagahro. ¹¹ Wehukénínka táhutahurinka íre ahbabáratéhre. Írakaumo. Peh morá wehukéniné áwéhipeqté éhwéhnta ahbabáratéhre úwe.

¹² Ite Sísaba kérahwána kegá weba séq wensabé, Arega iraréna ehwéhnta Péhrasi ke siyehitehme aiq tagahno ewanana ¹³ Sísaga itensabé, Íopeqté Náníbógá íre uqmaréh náneqme pagoruankéhe. ¹⁴ Péhrasi kewé pehgararítáhro. Segá iwíáhéra, Ite siyahnkahrúna ke úne ewe. Írakaumo. Se peh aura pira ké míáhwe. Aura pira anínka mó aurá pira áni ahnkahrínaraq mataipéq moráráq inahnsuwoyeherawoye úwe.

¹⁵ Úwana Pítaga Sísansabé, Mah pabéqmé éhwéh pahsuqme teio úwana ¹⁶ wega sensabé, Wehukénínka táhutahurinka íre ahbabáratanae uge. Mi ehwéhnta ite moq íre írátáho? ¹⁷ Táhutahuqka wehukéniné

iwiáhipeq íre túíre. Peh ahmbiupipéq tunse tueagire. Minawé íre iraho? ¹⁸ Wehukeníné áwéhipeqté éhwéh-mé wene arupipeqté áhwárehre. Wene arupipeqté iwiáh-gá ahbabáratanae. ¹⁹ Wehukeníné arupipeqté ahbabáq iwiáh áhwárehre. Mó aní subiq suewé, mó aniné ahre weh abariéwé, aebówé, péhe éhwéhmé éhrruúwé, ²⁰ mahnawarinká wehukení ahbabáratéhre. Peh náwíqkakaq áyáhtáté nehka wehukení íre ahbabáratéhre úwe.

Nahnso inínká Sísansabé kawerue aiq pútare ato ehwéhne.
(Máhka 7.24-30)

²¹ Sísaga mitaq suena Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqne marakórapeq pokúwe.

²² Mibeqté Kénáni marákórápéqté inímé íre Asiu anínká Sísaba séna wensabé, Tébitine anahwao, anotah aní móne. Owainawanka nániyahu subiqmaq subiqmarinsabé arutaboiraínto úwe. ²³ Arutaboiraínto úwana Sísaga peh ehiya míowaq ite we kérahwána kegá Sísansabé, Mi inínká inehé séna áhnte ehwéh-ninsabé kaqsuo éq pagu pagunowane.

²⁴ Pagu pagunowanana Sísaga mahraréna, Manikánka peh morá Ísara kebá eqmaq núwátáire. Ísara kewé tabanagi sipísipíq tahnsa kee úwana ²⁵ mi inínká Sísaba séna áhtónsabe wene aigárápí arehunseraráq ména, Anotah aníno, séhréh ainto úwe. ²⁶ Séhréh ainto úwana Sísaga wensabé, Animáriné táhutahuq mewe iamáripá tuparúwé íre kaweq sansáne úwe. ²⁷ Úwana wega Sísansabé, Anotah aníno, arega irarénawe aiq pútaróne. Iamáriné sibowáné tahbe tehnopeqte megi apípí mewe nahtaq sibowágá íre kaqsúehre. Mina inserah séhréh ainto úwana ²⁸ Sísaga wensabé, Arega ínénsabe anotahtaq aiq pútare aintahna iní móne. Are awahbeh naneq mirainauge úwana mi tanáhráq wene ayahunkawa apubúwe kaweragúwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

²⁹ Sísaga mitaq suena Kehrari kawéhu ayehráq kure sáwéhrapeq kiena mitaq tútuue míowe. ³⁰ Tútuue míowara áhnte kegá aigará soriqnah kereq aura pira kéreq sawenkahnia áiyáyáhnkákák kéreq íre ehwehnorahu kereq áhnte mó awahre kereq meriqmera Sísaba suwana wega moke mi awáhré ké kaweraritowe. ³¹ Ehweh íre irarerahu kegá ehweh iraruwara sawenkahnia áiyáyáhnkákák kegá awaho ke úkuwara soriqnah kega ah nogúwara aura pira kegá siura ebíúwara tago kegá áhtenuwe. Áhtenéra ite Ísara kené Manikánsabe iwiáh iwiáh atówe.

† Sísaga mi inínsabé íre ehweh atena peh pabeqme ehwéh teawuwe. Nahnso kewé mi iamári tahnsanowara Asiu kewé mi animári tahnsa móe. Minayabe wene ehwehme áwahewé mahraréna, Nahnso ke séhréh aitanieéna Asiu ke suotaq tahirímé íre kaweru irino úwe. We tagaríómé mi inínká wensabé aiq pútare atowana we séhréh atowe.

Sísaga 4 táhúséni (4,000) weh kiraboú ehwehne.
(Máhka 8.1-10)

³² Sísaga ite we kérahwána ke íáhrabéna itensabé, Mahtaq míáh kégá inéba apahtáro wéhékáh méra amahnága se táhutahuq íre kéhnsabé sensabé nirutaboiruge. Íre kirabo aritasa pehipi eqmaq súáhnaraq ahtapeq siunúnkaq surahiyeho. Pehipi íre eqmaq suaníe úwe. ³³ Úwaq ite we kérahwána kegá wensabé, Mahtaq peh abatapinirara míáh ké peh íregáritaq míáhwe. Se awehraq tahutáhúq nagehboq árahue áhnte tahutáhúq meyhárhuno ewane.

³⁴ Ewanana Sísaga itensabé, Árahue paréti kehro úwaq itega wensabé, Abapete téhtaré parétiákák táhmaro pehgáriq pahnkákák kéhre ewane.

³⁵ Sísaga weba sáhurió keyabé, Marakóraq tútuoro éna ³⁶ mi abápéte téhtaré parétiákák pahnkákák mewena Manikánsabe, Kaweróne atena ite we kérahwána ke keqme iuwaq itega moke mó ke náriewáne.

³⁷ Náriewánara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé abapete téhtaré páhsikéti úsawe obenkíq márówe. ³⁸ Mi tahutáhúq no wehwé 4 táhúséni (4,000) weh wóe. Ani ahrewe peh áhnte míó púara íre sáhnsáhúwe. ³⁹ Siyahbankirowana Sísaga mi ke eqmaq suena sípiipéq kiasague Mágára marákórápéq pokúwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.
(Máhka 8.11-13; Áruká 12.54-56)

16 Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka Sísaba séra wega ahbabárinkeheéra wensabé, Manikánka are séhréh atahna taganehboq íopeqté ótaq sansánúno uwe. Ótaq sansánúno éra áhwárawe tagowe. ² [Áhwárawe tagowana wega sensabé, Ío tupekitaq penehriraq tagéq íre ibonsinawire ewe. ³ Ahbiahipeq ibo muqmuriraq tagéq iboramé ibonsinawire ewe. Íopeq tagéq ibone sánsá ahtebahwe. Mina aiq ahtebéq peh inéga amahnága mirau arámbéhrí tagéq íre ahtebahwe.] ⁴ Amahnága oga míáh kégá Manikánsabe íre iuwahbehraq ahbabáq ke míáhwe. Ótaq sansá sokigi aio ewo? Írakaumo. Sóna sóreq wanípípeq míotaq Manikánka ótaq sansá miraúwe. [†] Peh morá mi sansá iahreraq itahnaq iwiáhue tagagehe. Mó otáq sánsá íre sokigi ainie éna se suena pokúwe.

Paréti muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.
(Máhka 8.14-21)

⁵ Ite Sísá kérahwána kegá káwehu seberaebéq pokowanaraq paréti ibitagúwaq íre meyháwáne. ⁶ Sísaga itensabé, Tagaríáhro. Péhrasi kereq Sáyúsi kereqne paréti muoráhi naneq pehragahro úwe. ⁷ Úwaq itega iteite náhenéq, Itega paréti ibitaginsabé mi ehwéh teire ewane. ⁸ Ewanana Sísaga itene ehweh ahtebéna itensabé, Ite paréti íre kéh éhwéhmé aneqsabé sío síoo? Itega ínénsabe pehgáritaq aiq pútare

†† Wehukení wenáwíq Sónansabé éhwéhmé púku anehepeqte séhíráme Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhno.

aintáhwe. ⁹ Amahnága teiú éhwéh íre iraho? Ínéga 5 táhúséni (5,000) weh moberíáh páréti keqme kirabourataq arahqmé áhnte matome íre iahrreraq kehro? ¹⁰ Abapete téhtaré páréti keqme 4 táhúséni (4,000) weh kirabourataq arahq áhnte matome íre iahrreraq kehro? ¹¹ Íné íre párétiyabé iraruge. Minayabe árahinsabé íre iahtebaho? Péhrasi kereq Sáyúsi kereqne páréti muoráhi naneq pehrahagro úwe.

¹² Úwaq ite we kérahwána kegá iwíáhég, Íre páréti muoráhi naneqsabé peh Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka síwáhnoro ehwehnsabé irarire éq iahtebahwane.

Pítaga Sísansabé, Are Manikáne ahninkáwá wóne ú ehwehne.

(Máhka 8.27-30; Áruká 9.18-21)

¹³ Sísaga Sésaría Pírípái suwahpeq wahtotaq kútaq ite we kérahwána keyábé kasenána, Mó kegá íné wehukení úku anínsabé inse aintaho úwe. ¹⁴ Inse aintaho úwaq, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewe. Mó kegá, Are Éráisa wire ewara mó kegá, Are Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Sérémáia wire ewe. Mó kegá, Are peh Manikáne ehweh irari aní míre ewe ewane. ¹⁵ Ewanana Sísaga itensabé, Itega ínénsabe inse aintaho úwana ¹⁶ Sáimóni Pítaga wensabé, Manikánka ite meirena kaweritankeheéna omaq ato aní móne. Maniká mia míai anínirah are wenahni móne úwe. ¹⁷ Úwana Sísaga Pítansabé, Sónine ahninkáwá Sáimónio, arega irarénayabé iwíáh iwíáhuño. Arega irarénawe peh wehukega íre iwíáh atáhwah iraréne. Peh morá íópeqté Nánibógá iwíáh atéhre. ¹⁸ Teiníboq írátíáhro. Arenáwíq Pítæ. † Wehukega ebahtaq pearáh náh íre míu míuia peh págegeue kagainserah íné tagaríáh kéwé séhréh aitahnaq págegeue mia míaiagehe. Íné tagaríáh kéwé séhréh pukirataq iraipéq íre pokigehe. ¹⁹ Íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte ónsáráte kí áwúge. Arega mah marákóipéq ahqáho atehna naneq Manikánka mi naneqsabé moq íópeq ahqáho atanae. Arega mah marákóipéq kowe atehna naneq Manikánka mi naneqsabé moq íópeq kowe atanae. ²⁰ Kowe atanae éna ite we kérahwána keyábé, Ínéwé Manikánka omaq ato aní míre mó ke teríyeho úwe

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Máhka 8.31-9.1; Áruká 9.22-27)

²¹ Mi tanáhráq Sísaga ite we kérahwána keyábé Sarúsarama suwahpeq pukinaú ehweh pahsuowe. Wega itensabé, Sarúsarama suwahpeq pokinauge. Mitaq mibeqté Asiú kené abowah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka níwíoqnéra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

²² Úwana Pítaga Sísaga meqmena móbeq móatena wensabé ehweh atena, Néne Wahnahno, arega iraréna ehwehnmé aiq pútaragínehboq Manikánsabe ahqáho ato inaугe úwe. ²³ Úwana Sísaga pabeqme Pí-

tansabé, Owainawano, móbeq míahno atena, Arega iraréna ehwehnmé Manikánka íre iwíáh atéhre. Minawé peh wehukení iwíáh púah íné pokona ah parosúéhneho úwe.

²⁴ Sísaga ite we kérahwána keyábé mahraréna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah mirae séniro. ²⁵ Wewensabé arutaboirena peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahrahire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq mi-ankéhe. ²⁶ Wehukeníká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsa matíéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi ménsáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo? Oga mérapeq awaq meyabe aneqtaté paiqmarankéhbo? Ahqáho. Íre paiqmarahrahire. ²⁷ Nánibone patahga tahnsa téhreh naneqkákáq íné wehukení úku anínseq íópeqté kéreqka túónagake moke mah kehiná kéhínané arambehri iwíáhue tagéna sainsuanauge. ²⁸ Teiníboq írátíáhro. Táhmaro iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme íné wehukení úku aní Wahnah aní míahnaq tagéq anehe pukigehe úwe.

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Máhka 9.2-13; Áruká 9.28-36)

17 Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagúwana wega Sémísireq Sónireq mi abárahre mó aní Pítarerue meriqmena anotah sawéhrápéq kiuwe. ² Kiuwara sega tagotaq Sísane auranabiah mó kugú kaweq kugú agúwe. Wene auranabiah patahga tahnsa agúwana wene korósi anotah taberábé téhreh tahnsá úkúwe. ³ Téhreh tahnsá úkúwara Mósísireq Éráisareqka íópeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe. ⁴ Ehwehnuwana Pítaga Sísansabé, Itene Wahnahno, ite mahtaq míonayabé aiq kawerire. Are awahbáhnaraqmé ínéga apahtáro úqná pearaníe. Arene morá Mósísine morá Éráisane moráue pearaníe úwe.

⁵ Pearaníe útaq anotah taberábé irábúyánká seubítíowana mipéqté éhwéhnká mahraréna, Mah anímé niruní nénáhní míre. Íné wensabé anotah nuwahbehre. Wene ehweh íráhro úwe.

⁶ Úwara Sísaga kéro anítógá anotah ahréera sirehunseraráq méra siuranabiah marakóiperatiówana ⁷ Sísaga seba séna se táhtotawéna wensabé, Íre áhreoro. Irigoro úwara ⁸ sega awahnkanéra mó ke íre tagéra peh morá Sísaga webataq tagowe.

⁹ Sáwéhrapeqté tuegutaq Sísaga wensabé, Iteiyuwan-ka tageh naneq amahnága mó ke teríyeho. Íné wehukení úku aní pukéna iriwe oga úkonaraq terigéhe úwe.

¹⁰ Úwara we kéro anítógá Sísansabé kasenána, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Éráisa ebeq sínaraq anehe Manikánka omaq ato aní anehe sinae eme aneqsabé irareo uwe.

† Kárikí kené ehweh Pítæ úmé ebahne.

¹¹ Uwana Sísaga sensabé, Éráisaga moke náneq kaweratanieéna suraire. ¹² Ínéga teiníboq írátíáhro. Éráisawe aiq suraire. Wega suraitaq we tagaro kegá, We Éráisa wire íre iwíáhia peh seye suwahbarai sansánurowe. Seye suwahbarai sansánéra we íre kaweratárowe. Segá we áwíoqnaronserah íné wehukení úku aní moq níwíoqnagehe ¹³ úwara we kéro anítógá ahte-béra, Sísaga irarime Sóni wání meri merini anínsábé irarire uwe.

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Máhka 9.14-29; Áruká 9.37-42)

¹⁴ Segá áhnte ke míopi tueguwana mó anínká Sísaba séna we áhtónsabe arehunserarác ména wensabé, ¹⁵ Anotah aníno, nénahninsábé arutaboirate séhréh ato. We uwoyansanéna iraipéq tabiqme tabiqmeéna anotah erirana wánípipeq aguaguire. ¹⁶ Meqmena are kéréh kébá móátóge. Móátógarawe segá íre kaweratahráhowe úwe.

¹⁷ Íre kaweratahráhowe úwana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo? Ahkake parabaginabo éna abowansabé, Arenahni ínéba meqme súno úwana meqmena súwana ¹⁸ Sísaga owainawansabé, We auwe pokúno atowana auwena pokútaq mi aní kaweragúwe.

¹⁹ Ite we kérahwána kegá itebataq Sísaba séq wensabé, Itewe árahinsabé owainawa íre kaqsuahráhuo kasenowane.

²⁰ Kasenowanana itensabé, Itega pehgárita q aiq pútare aintáh púaq íre kaqsuahráhowe. Teiníboq írátíáhro. Manikánka séhréh aitahnaga miraorahúne iwíáhirataq wega séhréh aitéhniká miraorahowe. Téhwe mi iwíáh pehgáriq awánká ayu tahnsá kahnarag itega sáwéhyabe, Móberagúno atéhrataq mirainawire. Mira iwíáhirataq áhnte pagégé sánsa miraorahowe. ²¹ [Ínéga kaqauwó ówáináwá wehukega pehipi íre kaqsuahráhowe. Táhutaquq awehriéq púrerareq mina tahnsa owáináwámári kaqsuahráhowe úwe.]

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Máhka 9.30-32; Áruká 9.43-45)

²² Sísareq iteqka kure Kápénééma suwahpeq kowanaraq Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhnká Pítába séna wensabé, Ite íwáhnori anínká momiwí

²³ Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwaq ite we kérahwána kené irupipeq umehagúwe.

Sísaga, Táhkisi moné awo ú ehwehne.

²⁴ Sísareq itereqka kure Kápénééma suwahpeq kowanaraq Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhnká Pítába séna wensabé, Ite íwáhnori anínká momiwí nahtápéq táhkisi moné awinkéhbo úwana ²⁵ kowe

úwe. Kowe éna nahupeq kibekúwana Sísaga wensabé ebeq kasenéna, Sáimónio, mah marákóipéqté wáhnáh kégá inseréhne táhkisi moné meyaho? Sensuwahrahne móne meyaho? Mó kahnáhné móne meyaho? Inseréhne meyháwe iwíáhono úwana ²⁶ Pítága wensabé, Mó kahnáhné móne meyháwe úwana Sísaga wensabé, Minayabe ite Maniká kahnah míoya puata wene momiwí nahtápéq kawerinkeheéta táhkisi moné íre náwéyataq tahirí aiq kaweri irino. ²⁷ Segá itensabé abiahnsa aitéhboq pehipi aweyéhe. Mi tahkisi moné meyankéhboq arega wání káwehutaq pokue úku wánípipeq tuparuqme tagehnana téh pariahna pahné áwéhipeq tagé mipéq ebah moné tagankehe. Minawé arereq ínereqne táhkisi moné awehraq kanae. Mina mewe táhkisi moné meyhé aní móawo úwe.

Manikánka wannah wahnahnirabeqte anotah animé insebo i ehwehne.

(Máhka 9.33-37; Áruká 9.46-48)

18 Mi tanáhráq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Íópeq Manikánka wannah wannah-nirabeq kiotaiki animé insebo ewane.

² Ewanana Sísaga káriq aní áhrabéna ite ákáhpi atena ³ itensabé, Teiníboq írátíáhro. Itene píribahri sansá sueq káriq aní tahnsa úkirataq Manikánka wannah wahnahnirabeq kioráhowe. ⁴ Wewensabé íre iwíáh iwíáhi aní peh mah káriq aní tahnsa ména íópeq Manikánka wannah wahnahnirabeq mó ke kiotaikire. ⁵ Ínénsabe arutaboirahtena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh anínká íné moq séhréh aitéhre.

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruhráhi ehwehne.

(Máhka 9.42-48; Áruká 17.1-2)

⁶ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahbabáq sansa áugi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áugii anínká káriq aní áugi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruee púrúrúia káwéhúpípeq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino úwe.

⁷ Sígúgio kewé anotah ahbabárowe. Mah marákó marákóipéq ahbabárorahi sansá peh kagaire. Áugi animé ahbabáq áhwáreh puana Manikánka anotahtaq kamah awinawire. ⁸ Arene aiayahnkaka are ahbabáratana ínaraq mina kiraqsuo. Íre aiayahnkakaq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Moke aiayahnkakaq ahriahri teh iráipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁹ Arene auranka are ahbabáratana ínaraq mina piruqme suo. Peh morá áúránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Téhtaré áúránkákáq ahriahri teh iráipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire úwe.

¹⁰ Sísaga mó mahraréna, Káriq animáránsábé abehq náneq mire iwíáhiyehboq kawerurero. Teiníboq írátíáhro. Se wahnahno íópeqté kégá íópeq Nánibo míéhrebeq ahriahri mía míaoowe. [Íné wehukení úku anínká tabanago ke kaweriritanieéna suge úwe.]

Sipísípiq tabanaginsabé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 15.3-7)

¹² Sísaga mó mahraréna, Sipísípiq wahnahni anínká áhnte sipísípiq 100 sipísípiq matiéhtáq peh morá ká tabanagínaq wega anerinkehbo? Aneq iwíáhoo? Wega íre tabanago kamári 99 sipísípiqmári uwaruntú sahta qme nahrabeq sitena tabanagi ka kogabarinkehe.

¹³ Mi ka ábóraq marahnaq iwíáh iwíáhinawire. Íre tabanagi kamárinsabé ákáhtaq iwíáh iwíáhéna ábóraq maréh kánsabé anotahtaq iwíáh iwíáhinawire. ¹⁴ Sipísípiq wahnáhnká wene tabanagi kansabé arutaboirinserah íopeqté Ítéribógá wene animári tabanague iraipéq pokiyeho éna arutaboire úwe.

Are ahabáratéh ání kawerate sansa ehwéhne.

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Íné tagaríéh ánínká are ahabáratahnaraq mó ke íre míéhraq wene ahabáqqsabe koreawo. Wega arene ehweh irahnah aiq insahwé atankéhe. ¹⁶ Arene ehweh íre irahnaraqmé peh morá ánípópoq téhranítébópoq meriqme weba kúno. Itene ehweh irankéhboq se meriqme kúno. ¹⁷ Wega arereq sereqne ehweh íre irahnaraqmé momiwórabeg Maniká tagaríáh ké korerio. Wega moke sene ehweh íre irahnaraqmé we auwe nahnsó aní, ahabábq ani tahnsa peh áwé tagahro úwe.

¹⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Itega mah marákóipéq ahqáho atéhra naneq íopeq Manikánka mi naneq moq ahqáho atanae. Itega mah marákóipéq kowe atéhra naneq íopeq Manikánka mi naneq kowe atanae. ¹⁹ Mó teiníboq írátíáhro. Ite téhranítégá mah marákóipéq mó naneqsabé moráénue púrerirataq íopeq Maniká Iteriboga irena mirainawire. ²⁰ Ite téhranítégábópoq apahránítógábópoq ínensabe iwíáhoneheéq momiwíirataq íné itereq míanauge úwe.

Mó kené ahabábq íre ahrreraq matiahno ú ehwehne.

²¹ Pítaga Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, are tagaríéh ánínká íné mótaq mótarue ahabáraitahnaraq árahue tanáhráq wene ahabábq íre niahrreraq matianinkono? Abapete téhtaréráq wene ahabábq íre niahrreraq matianinkono úwana, ²² Ahqáho. Abapete téhtaréráq íre awehraq kéhre. Arega íre sáhnshoráhóna tanáhráq wene ahabáqqsabe iwíáhineho. Wene ahabábqmari íre ahrreraq matiahno úwe.

²³ Wene ahabábqmari íre ahrreraq matiahno éna, Teiníboq írátíáhro. Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsámé mah marákóipéqté wáhnáhnká wene arambéhrio ke miraurainserah sansáne. ²⁴ Mi wahnáhnká wene arambéhrio kené sítárirai moné kaweritankehéna síhrraburaire. Anotah moné 10,000,000 Kína tahnsá átárirai aní weba móátárirana ²⁵ mi aníné átárirai moné áhnte taqnobaguraire. Minayabe wene wahnahnka átárirai moné meanieéna mahraréna, Moke we matiéh ménsáméhná paiqmareq mi moné náníéro. Mi anínseq wene ahrreraq

wene animárinseq paiqmareq mi moné náníéro urairana ²⁶ mi anínká weba séna áhreéna arehunseraraq ména, Ínensabe arutaboiraite pehwehrue ainto. Arega íntáriahna moné moke awinauge urairana ²⁷ wene wahnahnka arutaboiratena mahraréna, Mi monéyábé anetaníbo éna, Pehipi soraq súáhro uraire. ²⁸ Urairana mi anínká pokue áwáhu arámbéhrí aní wene móne táhmaro Kiná 10 Kína tahnsá átárirai aní tagéna wene anuopi táhtotawéna wensabé, Ínéga átárirau moné nánio uraire. ²⁹ Nánio urairana wega arehunseraraq ména, Ínensabe arutaboiraite pehwehrue ainto. Arega íntáriahna moné mókake awinauge urairana ³⁰ mi ehwéh íre irasa karábúsiipéq móátáráire. Móatena, Moke náninagake pugeq auwaní uraire. ³¹ Urairara mó arámbéhrí kégá mina tagéra sirupipeq págege agurairara sega sene wahnah moke koreawátówe.

³² Koreawátówana sene wahnahnka wene arambéhrio anínsabé áhrraburairana surairana wensabé, Arewé íre kaweq arámbéhrí aní móne. Arega ínensabe arutaboiraite éna néné móneyabé anetaníbo éna íre ahrreraq matiógé. ³³ Ínéga arensabé nirutaboiratónserah arewé árahinsabé áwáhu arámbéhrí anínsabé íre arutaboiratano éna anotah abíáhnánuraire. ³⁴ Abiahnsanéna mi aní meqmena karábúsiipéq móátáráire. Néne móne moke náninagake pugeq auwaní uraire úwe. ³⁵ Sísaga mah pabéqmé éhwéh parabaruenta anehe Pítarehyabe, Íné tagaríéh ánínká ite ahabáraitahnaraq itene irupipeq wene ahabábq íre ahrreraq matiáhro. Ahrreraq matiéhraq teawú wáhnáhnká miraurainserah íopeqté Náníbógá mina tahnsaninkehe úwe.

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irarú ehwehne.

(Máhka 10.1-12; Árúka 16.18)

19 Sísaga mi ehwéh parabaruenta Kehrari marákórápéq suena Sorana aroipéq seberaebéq Súría marákórápéq pokúwe. ² Pokúwara áhnte kegá we kérowara mitaqté áwáhré ké kaweritowe.

³ Péhrasi kegá Sísaba séra wega ahabábq ehweh irarinkeheéra áhwárawe tagéra kasenéra, Weh wewege iwíáhue wene ahre suewé mirao naneq sansápo uwe.

⁴ Uwana Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Manikánka mah marákó marákó mirarotaq wega wehakaq ahreakáq mirarowe ire.

⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Minayabe o menáhwénká wenanoibone nahtapeq suena wene ahrreraq moráráq mía míagehe. Peh morá aníné áú tahnsa úkigehe ire.

(Stat 1.27, 2.24; Malakai 2.15)

⁶ Itega mi sehirámé íre sáhnshawe tagaroo? Se peh morá aní tahnsa úkóyansabé se íre mó aní mó aní tahnsa méra peh morá aní tahnsa míagehe. Manikánka, Wehakaq ahreakáq moráráq mía míao tao aritonsabe wehga wene ahre súéhneho úwe.

⁷ Wene ahre súéhneho úwara Péhrasi kegá wensabé, Mósísine ehwehnka mahraréna, Wehga wene ahre kaqsuaníe ínaraqmé pépahqtaq sehiranue móawena kaqsuankéhe ire.

(Lo 24.1-4)

Mósísiga mah ehwéh aneqsabé irarúwo uwe.

⁸ Úwana Sísaga sensabé, Itereq itene igaqnaréhreq saiyo ke míona puana Mósísiga mah ehwéh irarúwe. Manikánka téh wehuke mirarotaq mira íwíáh íre úwe. ⁹ Teiníboq írátíáhro. Wene ahre íre ahbabáq ini míahnaraq awehkawagá pehipi kaqsuena mó ahré meyéh-mé wega aiq ahbabárire úwe.

¹⁰ Ite we kérahwána kegá Sísansabé, Wehreq wene ahrereqsabé teienawe mahbiga ahre íre mera ahriahri peh míahnaraq aiq kawerire ewane.

¹¹ Ewanana Sísaga itensabé, Itega irare ehwéh moke mahbigaunká íre sehgoráhowe. Peh morá Manikánka omaq sitahna kegá sehgoráhowe. ¹² Mó mahbígáúnká ahre meyahráhowara mó mahbígáúnká ahre íre meyahráhowe. Móme sinowaréhga maqmíótaq sene sinonka íre kaweraguraire. Minayabe mi mahbígáúnká ahre íre meyahráhowe. Móme wehukega síwáhnta pirúáhwarara ahre íre meyahráhowe. Mó mahbígáúnká iwíáhéra, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árambéhrí kawerue sehgiunayabé amahnága ahre íre meyaneheqmúne ewe. Mah ehwéh sehgoráhi anínká irankéhe úwe.

Sísaga, Káriq anímárinká ínéba sewíagehboq ahqáho arítého ú ehwehne.

(Máhka 10.13-16; Áruká 18.15-17)

¹³ Wene ayahnkaratáté táhtoqme púreraritanke-heéra mó kegá káriq anímári meriqmera Sísaba mórítówe. Mórítówaq ite we kérahwána kegá mórító keyabé suwehgu ariteq ahqáho aritahwánana ¹⁴ mi karíq anímári ínéba sewíagehboq ahqáho arítého. Káriq anímárinká ínénsabe aiq pútare aintáh serahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe úwe. ¹⁵ Awaq miagéhe éna Sísaga wene ayahnkaratáté mi karíq anímári táhtotawéna mitaq suena pokúwe.

Áhnte mensáméhnsánkákák anínsábé arahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Máhka 10.17-31; Áruká 18.18-30)

¹⁶ Peh morá wéhgá Sísaba séna wensabé, Íwáhno-ranino, oga mérapeq awaq mianíboq aneq kawéq árambéhrí ininkono kasenúwe.

¹⁷ Kasenúwana Sísaga wensabé, Aneqsabé ínénsabe kaweq sansánsábé kasenono? Peh morá anínká we-bataq kaweqtaq mía míaire. Oga mía míainkehboq Manikánka sehgióro ú ehweh sehgio úwe.

¹⁸ Úwana wega Sísansabé, Aneq sehgióro ú ehweh sehginínkono úwana Sísaga wensabé, Mó aní subiq súéhneho. Mó aníné ahre abariineho. Mó anínsábé péhe éhwéh atéhneho. ¹⁹ Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhiro. Arerensabé arutaboironanserah arene iyahnabo anínsábé moq arutaboirúno úwe.

(Kisim Bek 20.12-16)

²⁰ Úwana mi anínká Sísansabé, Moke mi ehwéh kawerue sehgiúge. Móme aneq arámbéhrí ininkono úwana ²¹ Sísaga wensabé, Are kaweqtaq míankehboq pokue moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneqmarí matiankehe. Tabonah ke moke nárie íné séniro úwana ²² mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwana pokúwe.

²³ Sísaga ite we kérahwána keyabé mahraréna, Áhnte mensáméhnsá matiáh kégá íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁴ Teiníboq írátíáhro. Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matiéh anínká íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

²⁵ Úwaq itega mi ehwéhnsábé anotah ahténéq Sísansabé, Minayabe insega oga mérapeq awaq mi-ahráhiro ue kasenowane.

²⁶ Kasenowanana Sísaga ite ebitáwéna itensabé, Wehukega íre miraorahowe. Peh morá Manikánka moke miraorahire úwe.

²⁷ Úwana Pítaga wensabé, Itega moke mationa naneq sueq are kérone. Minayabe itega aneq awaq mianéhnkono úwana

²⁸ Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Mókake moke kéh náneq o naneq úkínaraq íné wehukení úku anínká págegeue anotah wahnáhnnonarabeq tútuue ména wahnahninie. Mi tanáhráq itega wahnahnirarabeq tútuue méq airápété téhtaré Ísara ke káhnánsábé ehweh ariteq sainsuagéhe. ²⁹ Ínénsabe sirutaboirá néne arambehri miraoneheéra sene nahme sene marakówé súáhmé amahnága áhnte mó nahmé marakówé awaq miagéhe. Mókake oga mérapeqkákák awaq miagéhe. Néne arambehri miraoneheéra sinahnowarehwé siwahwarehwé sensibáqmarimé sensinobowe sene animárimé súáhmé amahnága áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe. Mókake oga mérapeq moq awaq miagéhe. ³⁰ Amahnága áhnte ebeq se kegá mi tanáhráq sinehe kigehe. Sinehe se kegá ebeq kigehe úwe.

Arambehrio ke monseráh ápéq náriu pabéqmé éhwéhne.

20 Sísaga mó mahraréna, So wahnahnurairaní éhweh teinie. Wega wahnahnurairaniserah Manikánka íópeq wahnah wahnahnire. So wahnahnurairaní wene sotáq arambehria ke ahbiahipeq kogabaréna ² ábóraq marena sensabé, Néne sotápéq koarambehriirataq penahnaraq morá Kíná morá Kíná tahn-sanue † náinie urairara kowe urowana wene sotápéq eqmaq súátáire. ³ Pópoqnah ákáhtaq kiraitaq paiqnanátapeq kurairara táhmaro mó kegá mitaq peh

† *Asiu kené móne áwíq íre Kínae. Írakaumo. Sene móne mó awíq kowe.*

míarowe. ⁴ Peh míarowana wega sensabé, Néne sotápéq koarambehriirataq penahnaraq awehraq apéq náinie urairara ⁵ kowe éra koarambehriuowe.

⁶ Wéhékáhnabubunkakáq tunsoreráitaqkákáq wega mó ke ábóraq marena wene sotápéq eqmaq súátáire. ⁷ Ío tupekinauraitaq wega paiqnanátapeq kouwekurairara táhmaro ke mitaq peh míarowe. Peh míarowana wega sensabé, Aneqsabé moke wéhékáh peh míaho urairara, Mó anínká arambehri íre ínsábé peh míone urowana, Aiq míre. Néne sotápéq koarambehrioro arítáráire úwe.

⁸ Koarambehrioro aritena petairabeq so aboga sotáq arambehrio kené wahnah anínsábé áhrabéna wensabé, Moke arambehrio ke síáhrabue ápeq nário. Arambehriropéq sinehe se ke ebeq nárie ebeq se ke anehe nário uraire. ⁹ Sinehe suro ke morá Kíná morá Kínáue síátáire. ¹⁰ Síátáirara ebeq suro kegá iwíáhéra, Wega méttáq se ke morá Kíná morá Kínáue sínsábé ite anotah apéq meyanheqúmúne iwíáhurowana. Anotah apéq meyanheqúmúne iwíáhurowana se moq morá Kíná morá Kínáue síátáirara mewera ¹¹ so abonsabé abiahnsa atárówe. ¹² Abiahnsa atera wensabé, Amahnága se kewé pehgáriq arámbéhríowe. Itewe moke wéhékáh arambehriúnana anotah patáhgá kamah aíre. Minayabe aneqsabé monseráh monseráhnue ápeq náiro urowe.

¹³ Úrowana so aboga sene ehweh irena peh morá anínsábé, Néne iyahnabo aníno, arensabé íre ahbabáratóge. Ahbiahipeq, Néne sotápéq arambehri éwahnaraq morá Kíná awiníe uguh kowe aintahna wino. ¹⁴ Minayabe arene móne mewe pokúno. Are áwúnseráhnue inehe se ke moq náriúge. ¹⁵ Nénéne móne nárie sansá néne arambehri wire. Anehepeqte ké áhnte nariúnsábé ínensabe abiahnsa aintahna mino uraire úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Pabeqme ehwéh teiúnserah sinehe se kegá ebeq kirarawe ebeq se kegá sinehe kigehe úwe.

Náhmábáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkin- auge ú ehwehne.

(Máhka 10.32-34; Áruká 18.31-33)

¹⁷ Sísaga Sarúsarama suwahpeqte áhtápéq kútaq ite we airápété téhtaré kérahwána ke itebataqsabé mahraréna, ¹⁸ Teiníboq irátíáhro. Ite pokue Sarúsarama suwahpeq míáhnaraq peh morá anínká íné wehukení úku aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqpa mónuankéhe. Mónuahnara sega íné, Subiq súáthro aritehrara ¹⁹ nubiú suageheéra nahnso keba mónuagéhe. Nahnso kegá niwiréh aintera sehikarankákáq árétí sahtáté nubiúmarera awankátaq táhparagéhe. Awankátaq táhparéhrataqmé íné pukonana apahtáro wéhékáhtáq iriwe oganúq intankéhe úwe.

Sémísireq Sónireqka anotah anité úkéyabe suwahbó ehwehne.

(Máhka 10.35-45)

²⁰ Sébérine ahrega sene ahninkáwáraré meriqmena Sísaba séna arehunseraraq ména wensabé, Ínéga teawéna ehwéh miraúno úwe. ²¹ Úwana Sísaga wensabé, Aneq ehwéh kehro úwana wega wensabé, Arega wahnah wahnahnónarabeq míéhnaraq nénahnité mó animé arene ayah púpeq mó animé arene ayahnape-rue tútuue míagehe arito úwe.

²² Úwana Sísaga mi abáráhréyábé, Itega mah ehwéh-mé íre iwíáhóye. Íre iwíáhóye éna pabeqme ehwéh mahraréna, Ínéga no kahpúípéqté náneq itega moq nahrahoyo úwara sega, Aiq nahahúye uye. ²³ Uyana Sísaga sensabé, Ínéga no kahpúípéqté náneq itega moq nayehetawoye. Peh néne niyah púpeqkákáq niyahnapeqkákáq tútuue míéhra ke omaq sitewé íre néne arambehri wire. Nániboga omaq sitéh ánitégá mitaq tútuue míayeherawoye úwe.

²⁴ Úwaq ite we kérahwána inayáhnkú kegá mah ehwéh ireq mi abáráhréyábé suwehgu aritahwáne. ²⁵ Suwehgu aritahwánana Sísaga moke ite we kérahwána keyábé, Ínéba sewíáhro éna itensabé, Mah marákóípéqté sánsámé mó kegá sene ehweh sehgi-geheéra wahnah kegá wahnahnarítáhwe. Sene anotah wehwárinká, Itene ehweh ireq séhgióro éra págegeue wahnahnarítáhwe. Mi sansá aiq tagariáhwe. ²⁶ Itewe mi sansá íre oro. Ahqáho. Íné anotah aní míanie iwíáhi anínká wereq míáh ké séhréh aritankéhe. ²⁷ Néne iyahnabone wahnah míanie iwíáhi anínká sene arambehriropéq séhréh aritankéhe. ²⁸ Íné wehukení úku animé mó kegá íné séhréh aintageheéna tutaugo? Írakaumo. Ínéga mó ke séhréh aritanieéna tutaugo. Áhnte ke oga miagehboq se merirena kaweraritanieéna pukinie úwe.

Sísaga aura pira ánité kawerarito ehwéhne.

(Máhka 10.46-52; Áruká 18.35-43)

²⁹ Itega Séríko suwahpeq suahwánara áhnte kegá Sísá kérowe. ³⁰ Kérówara aura pira ánitégá ahnayehráq tútuue méra Sísá kótaikire u irera anotah ehwéhne mahraréra, Tébitine anahwao, arutaboiraito uye.

³¹ Uyara mío kega suwehgu aritera ehiya míáhtao arítówara sega íre túbáh agia peh mónkákáq anotah-taq iraréra, Tébitine anahwao, arutaboiraito uye.

³² Uyana Sísaga iriwe ména sensabé síáhrabéna, Aneraitanínkono úwara ³³ sega wensabé, Anotah aníno, iura kaweraito uyana ³⁴ Sísaga sensabé arutaboirarite-na sene siura táhtorowara sega apubúue tagéra Sísá kéroye.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Máhka 11.1-11; Áruká 19.28-40; Sóni 12.12-19)

21 Itega Sarúsarama suwahpeq wahtotaq konehe owanaraq itega Óríwi sawéhrápéq kiowáne. Mi sawéhwé Páitápási suwahpeq wahtotaq kéhre. Mitaq kiowánaraq Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq

² sensabé, Isebeq wahtotaq ke suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh kátaré, tónkiakáq wene árahqkakaq tagéta pugeqme meqme setao. ³ Pugeréhrrataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraqmé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye teawétao. Teawírataq wega apubúue, Meqme pokotao inkéhe éna eqmaq suowe.

⁴ Manikáne ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísaga tónki kowerahtao éna eqmaq suowe. Manikáne ehweh irarú anínká naho sehiranue mahraréna,

⁵ Moke Sáióna † suwahpeqte ké korerieq mahrarero. Amahnága itene Wahnahnka iteba sire. We uwaresa ání miéhrrana tónkiga áhkokóuena sire. We tónki árahqne abobiahtaq tútuue miéhrrana meqme sire koreriéro úwe.

(Sekaraia 9.9)

⁶ Mi aníté eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah ⁷ mi kataré meriqme séra sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné abobiahtaq kierútu agúwe. ⁸ Áhnte kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme abaeue móarówara mó kegá awanká ayahnawe apiwe ahtapeq awahrirarówe. ⁹ Awahrirarówara Sísareq moráráq ebeq ku kereq anehe ku kereqka anotah ehwéhnué mahraréra, Tébitine anahwansábé iwíáh iwíáh atone. Itene Wahnah áwírue si anínsábé iwíáh iwíáh atone. Maniká íópeq miéhrraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹⁰ Sísaga Sarúsarama suwahpeq kútaq ómi mibeqté kegá kurináhnéra áhnte ehwéhnera, Mi anímé insebo uwara ¹¹ Sísareq su kegá, Mah anímé Manikáne ehweh irari aní wenáwíq Sísae. We Néhsara suwahpeqte Kehrari marákórápéqté ánine uwe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Máhka 11.15-19; Áruká 19.45-48; Sóni 2.13-22)

¹² Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené wéhuwehu tahbéwári pioruena kiboki paiqnanánu kené síahwarí paentárara aruowe. ¹³ Paentáruena sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Néne nahme púreré nahne ue áwíratagéhe ire.

(Aisaia 56.7)

Itega miraonka mah nahmé aebó kegá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

¹⁴ Aura pira kéreq soriqnah kereqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéra Sísaba suwana kaweraritowe. ¹⁵ Kaweraritowara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sísaga kawerarito arámbéhrí tagowe. Tagowara mibeqté káriq animárinká mahraréra, Tébitine anahwansábé iwíáh iwíáh atone uwara irera mi kegá Sísansabé abiahnsa atówe. ¹⁶ Abiahnsa atera wensabé, Segá irare ehwéhme aiq irahno uwara

Sísaga sensabé, Ai q íróge. Manikáne ehwehnka mahraréna,

Káriq animárinseq inahunahnímárinseqka arensabé iwíáh iwíáh atáhwe ire.

(Buk Song 8.2)

Itega mi ehwéhme íre sáhnshoo éna ¹⁷ se suena Sarúsarama suwahpeq suena Pétáni suwahpeq kogauwe.

Sísaga irarúnka awanká apubúue ehyatagú ehwehne.

(Máhka 11.12-14,20-24)

¹⁸ Ahbiahipeq Sísaga Sarúsarama suwahpeq kouwekinaútaq ahtapeq ména arupibiúwana ¹⁹ awanká tagówana awankánara sabátáhq koragówana íre serankakáq peh ánáh kowe. Awankánara írakaunúnsabe Sísaga mi awánkánsábé, Mókake sera íre iyaniewóne úwana mi awánká apubúue ehyatagúwe.

²⁰ Apubúue ehyatagúwaq ite we kérahwana kegá tagéq kurináhnéq wensabé, Árahue apubúue ehyatagiro kasenowana ²¹ Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Itega árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peh Manikánka mirainawire iwíáhirataq ínégá unserahnoneheqmoé. Íre peh morá mahna tahsanigehe. Itega mi sawéhyábé teaweq, Saweho, arega mitaq sue anotah kawéhúpipéq kogahno teawírataqme mirainawire.

²² Itega, Manikánka mirainawire iwíáhéq púrerirataq itega teawíra ehwéh irena mirainawire úwe.

Sísansabé, Insega miraúno ataráiro u ehwéhne.

(Máhka 11.27-33; Áruká 20.1-8)

²³ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna síwáhnorúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka weba séra kasenéra, Arega miraóna naneq árahinie miraono? Insega miraúno ataráiro? Teio uwe. Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga itensabé moq kaseninie. ²⁴ Ínéga kasenona ehwéh teníratagme ínénsabe miraúno aintarái aní teinie úwe. ²⁵ Teinie éna kasenéna, Sóniga wání meri merinikeheéna insega eqmaq áuwátáiro? Manikánka eqmaq áuwátáiro? Peh wehukega eqmaq áuwátóo? Teniéro úwe.

Teníéro éna, Teníratagme ínénsabe miraúno aintarái aní teinie úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawénhkonono? Manikánka Sóni eqmaq áuwátáire ue teawénaraqme wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare ataróo inae éra, ²⁶ Itega wensabé, Wehukega Sóni eqmaq áuwátówe ue teawénaraqme mahtaq sáhuríáh kegá, Sóniwe Manikáne ehweh irarurai aní míre iwíáho puara iubíyeho éra sío síouwe. ²⁷ Sío síoéra Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áuwátáiramo. Itega íre tagarione uwana Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínégá moq ínénsabe miraúno aintarái aní íre teinie úwe.

Se ábárahreyábé pabeqme ehwéhne.

²⁸ Sísaga sensabé mó mahraréna, Ínéga teiéna ehwéh iwíáhue tagahro. Se ábárahreyábé teinie. Si-bowágá awahwánsábé, Iboramé néne sotápéq

† Sáiónawe Sarúsarama suwahpeqsabé mó awíre.

koarambehriúno atáráirana, ²⁹ Ahqáho. Nuwahriehre éna anehe mó iwíáhéna wenabone sotápéq koarambehriuraire. ³⁰ Sibowágá ábáqkawansábé monseráh éhwéh teawátáirana, Koarambehrinauge éna anehe íre koarambehriuraire. ³¹ Mi abáráhrégá sibowá awahbarai iwíáh insega sehgirairo úwara sega wensabé, Awahwágáe uwe.

Uwana Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Aebó kéreq ahabábq ininsónseqka Maniká awahbeh sansá sehgiara wega wannah wahnahnirabeq ebeq kiraq ite sinehe kigehe. ³² Sóni wání meri merini anínká iteba séna kaweqtaq mía míoraahi sansá sokigi aiátáiraq wensabé íre aiq pútare atárówe. Aebó kéreq ahabábq ininsónseqka wene ehweh irera wensabé aiq pútare atera sene ahabábq sansa sutowe. Sutowaq tagéq iteitene ahabábq sansa íre susa mó iwíáh íre owe. Wensabé íre aiq pútare atárówe úwe.

Sotáq wahnahnuro ahabábq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 12.1-12; Áruká 20.9-19)

³³ Sísaga sensabé mó mahraréna, Mó pabeqme ehwéh teiníboq írátíáhro éna, Anotah wehgá sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena wira arena wahnahnína uqná peataire. Pearena náhniáq sera ano kunubaipéq sarerankeheéna mata ubuqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhiro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupéqté ké suwahqpeq pokuraire. ³⁴ Náhniáq sera irái tanáhráq wene arambehri keyábé, Ákáhtaq koweyáhiro éna se sotáq wahnahnuro keba eqmaq súátáire. ³⁵ Eqmaq súátáirara sotáq wahnahnuro kegá se táhtoqme mó aní subiqmarera mó aní subiq suera mó aní ebahnsa subiqme kaqsutowe. ³⁶ Kaqsutowana so aboga áhnte mó ke eqmaq sutairara sotáq wahnahnuro kegá téh eqmaq sutaí ke íre kawerarítáro serahnurowe.

³⁷ Anehe so aboga wenahni eqmataire. Eqmarena iwíáhéna, Nénahni púara sotáq wahnahnuro kegá wensabé áhtenéna wene ehweh iragéhe éna eqmataire. ³⁸ Eqmatairana wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq we subiq suanéhe iwíáhéra ³⁹ we táhtoqme máhpeq móatera subiq sutowe. ⁴⁰ Subiq sutonsabé so aboga sínaraq wene sotáq wahnahnuro ke anere aritankéhbo kasenuwe.

⁴¹ Kasenuwara sega Sísansabé, So aboga kouwekínaraq mi ahabábq ké kamah ariena subiq suanawire. Sera putáhnaraq wega kawerue náwíra ke wene sotáq wahnahnigeheéna eqsitankéhe uwe.

⁴² Uwana Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka ínensabe mahraréna,

Nah piáh kéga suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire. Itene Wahnahnka mirainsabé itega, Kaweq sansáne iwíáhuéne ire. †

(Buk Song 118.22-23; Aisaia 28.16)

† Asiu kegá sene nahmarí ebahtaté pearówe. Minayabe Kárikí ehwéhme wahq éhwehme íre kéhre. Peh ebahne kéhre.

Ite Asiu kewé mi sehirá íre sáhnsahoo? ⁴³ Teiníboq írátíáhro. Manikánka wannah wahnahnirabeq itewe íre awaq mianeheqmóe. Wehukega so kawerue wannahnéra kaweq tahutáhúq ísiwe sene wannah áwíranserahnira kegá awaq miagéhe. ⁴⁴ [Mi wahqtáq inahnsubíra kené siyahnsamé piteginae. Mi wahqká megue wehukení subinaraq wene ayahnsamé abiro abiro aginawire úwe.]

(Aisaia 8.14-15)

⁴⁵ Sísaga mah pabéqmé éhwéh irarúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka irera, Wega itensabé irarire uwe. ⁴⁶ Uwara mitaq mío kega, Sísawe Manikáne ehweh irari aní míre iwíáhunsabé Péhrasi kereqka Sísá táhtoqme karábúsiipéq móataneheqmúne iwíáhéra mío keyabé áhreu puara túbáh aguwe.

Táhutahuronehboq mahbeq sero únsabe pabeqme ehwéhne.

(Áruká 14.16-24)

22 Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, ² Íopeq Manikánka wannah wahnahnirabeq pokira sansámé anotah wahnáhnká miraurainserahne. Mi wahnáhné ahninkáwágá ahre meanauraitaq wenaboga wehekeq kiraboiniééna áhnte tahutáhúq kawerataire. ³ Táhutahuq kawerarena wene arambehri keyábé, Ínéga máhoro urau keyábé, Táhutahuq aiq téhre. Mahbeq sero koreriéro urairara koreriátówara sega íre surowe. ⁴ Íre suro puana wannah anínká mó arámbéhrí keyábé, Mi ke mónkakáq koreriéro. Sensabé mahrarue korerieq, Káhoakáq áráhqqakaq subiqmarena tirúgana aiq téhre. Moke táhutahuq amahnága aiq kawerunsabé peheráh sero ue koreriéro éna eqmaq sutaire.

⁵ Eqmaq sutairara koreriátówara sega mi ehwéhnsabé anetaníbo éra seyene ahwiminurowe. Mó anínká wene sotápéq pokurairana mó anínká wene paiqnaná nahtápéq pokurairara ⁶ mó kegá wannahne arambehrio ke táhtoqme íre kaweraritera subiq sutowe. ⁷ Subiq sutowana wannah anínká anotah abíáhnsánéna wene sóntía ke eqmataire. Eqmatairara sóntía kegá subiq suto ke subiq suera sene nahmarí kekirutowe.

⁸ Kekirutowana wannah anínká mó arámbéhrío ke síáhrabéna sensabé, Nénahni ahre meyéhnsabé táhutahuq kawerarena síáhrabu kegá abehq sán-sánonsabé ahqáho arítóge. ⁹ Minayabe wahba áhtápéq pokue moke tagehra keyábé, Táhutahuq kowe nagehboq máhoro arítáhro urairara ¹⁰ wahba áhtápéq pokue moke tagaro ke meriqmera surowe. Kaweq kereq ahabábq kereq meriqmera surowana wannahne nah kígiuraire.

¹¹ Kígiurairana wannah anínká meriro ke koragéna pahouwiuro awahriq ambántá íre awahriria surai aní tagówe. ¹² Tagéna wensabé, Árahinsabé awahriq ambántá íre aneranerue suria pehipi seno uraire. Urairana mi anínká íre ehwehnorahurairana ¹³ wannah anínká wene arambehri keyábé, Mah aniné aiayah táhru táhruue máhpeq sunkíkírirabeq tuparúáhro. Mi-

taq sunkíkírirabeq moke míáh kégá anotah ibiséra uwo uwo urowe úwe.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Mah pabéqme éhwéh áwahe íráhro. Manikánka íregárita keyábé, Máhoro irara áhnte kegá, Iuwahriehre e puana wega peh táhmaro omaq sitéhre úwe.

Sega Sísansabé, Táhkísi moné awenéhknono u ehwéhne.

(Máhka 12.13-17; Áruká 20.20-26)

¹⁵ Úwara Péhrasi kegá móbeq pokue sío síoéra, Sísaga ahabábq ehweh irarinkehboq áhwárawe tagéq aneq pagégé éhwéh kasenonehknono éra iwíáhuwe.

¹⁶ Iwíáhéra táhmaro se kéro kereq Éróti kahnáh kéreq Sísaba eqmaq suowara kure Sísansabé, Anotah aníno, ite tagarionawe arewe aiq pútaq ehweh iraréna aní móne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh iwíáhóne. Arega wehuke íre ehnenia peh Manikáne sansá ahriahri tábúsoqme pahsuqme iwáhnoróne. ¹⁷ Minayabe ite iahtebanehboq teio. Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné awenéhknono? Árahonehknono? Arega iwíáhóna ehweh teio uwe.

¹⁸ Teio uwana Sísaga sene sirupipeqté áhbábq iwíáh tagéna sensabé, Itewe kopéráhpéro ke wóe. Aneqsabé áhwárawe tagéq níwíoqnaho? ¹⁹ Táhkísi ira moné teniéro úwara sega peh morá ébáh móné ábóraq márówe. ²⁰ Ábóraq márówana Sísaga sensabé, Mah monéráq píkísahakáq áwíqkakaq insene kehro úwara sega wensabé, ²¹ Aroma kené wahnah aní Sísáhrinee uwe. Uwana Sísaga sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwe.

²² Péhrasi kega wene ehweh írótaq áhtenéra we auwera pokuwe.

Sísaga, Pusa ké oganúq sitankéhe ú ehwehne.

(Máhka 12.18-27; Áruká 20.27-40)

²³ Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe iwíáhu kee. Mi wehekáh táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé, ²⁴ Íwáhnoraníno, Mósísine sehíránka maharéna,

Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweini meyankehe. Mi inínká maqmarahna anímári wewahne animári míageheéna meyankehe íre.

(Lo 25.5)

²⁵ Minayabe abapete téhraníte se ábárahnahnah iteba míarowe. Sensuwahga ahre mewena íre aninkákáq uraitaq pukuraire. ²⁶ Pukurairana náhmbáh 2 abaqkávágá awahwáné kéweini mewena íre aninkákáq uraitaq pukurairana náhmbáh 3 abaqkávágá moq monseráhnuraire. Moke mi abárahnhahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákáq urotaq orah animári pukurowana ²⁷ sinehemé mi iní moq pukuraire. ²⁸ Moke mi abárahnhahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

²⁹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté sehíránkákáq wega págegeue miraorahi sansánkákáq íre ahtebah puag áhwára áhwára ahbabábq iwíáhowe. ³⁰ Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq se peh íopeqté ké tahnsa mía míaiagehe. Mi tanáhráq wehga ahre íre meyagéhe. Ahrega íre wehkiyehe.

³¹ Pusa ké iriwe oganúq sitahnayabé Manikáne púkuipéqté sehírámé íre sáhnshoo? ³² Wene ehwehka ite teiena,

Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge. Íné Sékópane Maniká múge íre.

(Kisim Bek 3.6)

Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga míáh kéné Maniká míre † úwara ³³ mitaq sáhuríó kega mi ehweh irera áhtenuwe.

Sísaga Manikáne kiotaiki ehwehnsabé irarú ehwehne.

(Máhka 12.28-31; Áruká 10.25-28)

³⁴ Sísaga irarúnka Sáyúsi kegá ehiansá aguwara Péhrasi kegá irera momiwíera Sísaba suwe. ³⁵ Suwana peh morá Péhrasi aní, Mósísine ehweh síwáhnoru anínká Sísaga ahabábq ehweh irarinkeheéna áhwárawe tagéna kasenúwe. ³⁶ Kasenéna, Íwáhnoraníno, sehgióro ú ehwehmé aneq ehwehkná mó ehweh kiotaikiro úwana ³⁷ Sísaga wensabé, Kiotaiki ehweh teaweníboq iro.

Maniká itene Wahnahnsabé arutaboírúno. Moke arene arupipeqkákáq moke arenawankakáq moke arene iwíáhónaipéqkákáq Maniká itene Wahnahnsabé arutaboírúno.

³⁸ Mah ehwehkná moke mó sehgióro ú ehweh aiq kiotaikire. ³⁹ Mó kiotaiki ehweh iro. Arerensabé arutaboírónanserah mó anínsábé moq arutaboírúno íre.

⁴⁰ Mah ehwehtaré áwahe wíre. Moke Mósísine ehwehknákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehknákáqme ábogehrapeqté éhwéh míre úwe.

(Lo 6.5; Wok Pris 19.18)

Manikánka omaq ato aní éhweh Péhrasi keyábé Sísaga kasenú ehwehne.

(Máhka 12.35-37; Áruká 20.41-44)

⁴¹ Péhrasi kegá momiwíuwana Sísaga sensabé, ⁴² Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anínsábé aneq iwíáhoo? We insene anahwa míanabo úwara, We Tébitine anahwa míanawé uwe. ⁴³ Uwana Sísaga sensabé kasenéna, Manikáne Awanka iwíáh atowana Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne atowe. Wegá aneqsabé irarúwo? Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehíranúwana mi ehwehkná mahraréna,

† Ébárahmareh naho pukuwara maisarówana áhnte opéq parabagútaq Manikánka mah ehweh irarúwe. Wegá, Íné mi kené Maniká múge irarú ehweh áwahewé se íre airaiq pukia peh amahnága oga míáhwe úwe.

⁴⁴ Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue miéhnaraq arene naruo saiqnari-ankehe atóge úwe ire.

(Buk Song 110.1)

⁴⁵ Írátíáthro. Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo kasenuwe.

⁴⁶ Kasenuwara Péhrasi kegá Sísansabé mó ehwéh íre kasenuwe. Wensabé áhtenárá mó tanáhráq mó tanáhrárué mó ehwéh íre kasenuwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahbabárowe ú ehwehne.

(Máhka 12.38-39; Áruká 11.43,46, 20.45-46)

23 Sísaga ite we kérahwána kereq weba sáhuríó kereqsabé mahraréna, ² Mósísiga naho síwáhnorúnserah wene ehweh ahtebah kereq Péhrasi kereqka wene ehweh íwáhnorowe. ³ Íwáhnorue tei éhwéh moke kawerue sehgióro. Íwáhnoro ehwéh seyega íre sehgiro puq sega mirao sansániyeho. Áhnte ehwéh iraréna seyega mi ehwéh íre sehgiro puq mirao serahniyeho. ⁴ Wehukeníká mó aní anotahtaq piahbiahraténserah Péhrasi kegá seyene íre sehgoráho ehwéh tei teinowe. Piahbiahratéh áninká umehi naneq matíéh aní íre náwiorénserah Péhrasi kegá teri terino ke íre séhréh aritasa peh áwé tagahwe. ⁵ Kaweq sansá pehipi íre miraowe. Peh mó kegá tagagehéera miraowe. Manikáne ehweh pépahqtaq sehiranarera káriq pokísíépéq maqme mó kegá tagagehéera sene siyahnkaratáq sene siyehitaq táhpawe nogówe. Mó kegá tagéra sensabé iwíáh iwíáh aritagehéera íre wahto nahgáq sene korósiraq táhrarera aneranerue miáhwé. ⁶ Sega táhutahururabeq abowah wehwári tútuue miáhrabeq méyabe suwahbehre. Momiwí nahtápéq peh kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. ⁷ Sega máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. Mó kegá sensabé, Íwáhnoraníno ateyabe suwahbehre.

⁸ Mó kegá itensabé, Íwáhnoro ke wóe aitého. Ite ábarahnahnah tahnsá miáhwana ite íwáhnori anímé peh morá aníne. ⁹ Marakóipeqté kényábé, Nánibo wone aritého. Iteribo peh morá anínéna íópeq miéhre. ¹⁰ Mó kegá itensabé, Itene Wahnah mone aitého. Manikánka omaq into aní ínébataq itene Wahnah míóge. ¹¹ Ite miáhrabeqte kiotaiki anímé arene arambehri séhréh aitéh aní míankehe. ¹² Wenáwíq pankerena, Íné anotah aní múge i anímé pehgáriq aní míankehe. Wenáwíq íre pankerena peh uwaresa aní miáhnaraqmé anotah aní míankehe.

Kopéráhpéro ke kamah arina ehwéhne.

(Máhka 12.40; Áruká 11.39-52, 20.47)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke miáhpána kamah ainawire. Mó kegá íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte áhtápéq kíyehoéq parosúáhwé. Ite mibeq kiyabe íre iuwahbehre. Peh mibeq kiyabe suwahbeh ke saiqnarítáhwé. ¹⁴ [Kopéráhpéro ke miáhpána kamah ainawire. Itega kéweinínsónsábé péhe

éhwéh terieq sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Mó kegá ite kaweqtaq miáhpána ké wóe igeheéq wehuke miáhtáq íre wahtotaq púpeq aruqaruowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq ite anotahtaq kamah ainawire úwe.]

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke miáhpána kamah ainawire. Peh morá aní ite kéiréh aní míankeheéq itega íre wahto ahtápéq pokue mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue síwáhnoréq sóreq waní seberaebéq pokue síwáhnoruruowe. Ite kéiréh aní úkitaq itega miraonka mi aníne ahbabáq itene ahbabáq kiotaikirana áhnte ahbabáq aruqarurire. Wereq itereq moráráq irapépéq pokoneheqmóe úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Itega mó ke ah sokigi aritaneheéq aura pira ké tahnsa miáhwé. Minayabe Manikánka kamah ainawire. Itega síwáhnoréq, Wehukeníká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká tagaríehtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé anetaníbo ewe. Mi aníká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kéh mónégá tagaríehtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé we anotah ahbabárire ewe.

¹⁷ Ite múguwahguo ke méq íre ireq peh aura pira ké tahnsa móe. Mi monéwé kaweqtapéq kéhnsábé kaweq naneq úkire. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká mi moné aiq kiotaiki mino. ¹⁸ Itega mó síwáhnoréq, Wehukeníká iraréna, Titiré tahbéga tagaríehtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé anetaníbo ewe. Mi aníká iraréna, Titiré tahbéráq Maniká awe naneqka tagaríehtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé we anotah ahbabárire ewe.

¹⁹ Ite íre ireq peh aura pira ké tahnsa móe. Titiré naneq kaweqtapéq kéhnsábé kaweq naneq úkire. Minayabe titiré tahbéga mitaq kéh náneq aiq kiotaiki mino. ²⁰ Minayabe wehukeníká iraréna, Titiré tahbéga tagaríehtáq aiq pútaq mirainauge ime wega íre peh morá mi tahbéyábé irarire. Wega moke tahberapeq kéh náneqsabéákáq irarire. ²¹ Wehukeníká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká tagaríehtáq aiq pútaq mirainauge ime wega íre peh morá mi nahn-sábé irarire. Manikánka mi nahtápéq mía míai puana wega irarime Manikánsabeákáq irarire. ²² Wehukeníká iraréna, Íónka tagaríehtáq aiq pútaq mirainauge ime íre peh morá íónsabe irarire. Manikánka mitaq íópeq tútuue ména wahnahni puana wega irarime wahnahni anínsabéákáq irarire úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke miáhpána kamah ainawire. Moke itene sotápéqté ménsámehnsá saraqme abapete itaréitaré tahnsa matawéq peh morá Manikáne arambehri mirao ke mewe síéwe. Kawerowe. Pehgáriq naneqmarí táwiomé, kímé, náwahbiame, moq saraqme síéwe. Kawerowe. Mi sansámé sehgieq íre súáthro. Peh kaweq sansámé mó keyábé irutaboirme Manikánsabe aiq pútare atáhmé

mi sansámári ite íre sehgiówe. Íre sehgiónsábé Manikánka kamah ainehboq mi sansámárinkákáq moq sehgióro. ²⁴ Itega, Mó ke ah sokigi aritaneheéq aura pira ké tahnsa míáhwe. Itega múguwahgui aní tahnsa míáhwe. Abehq náneq ka múguwahgui aníné né wanípípeq kéhrana wega anotahta q éhnehéna mi pehgáriq ká súéhre. Mi pehgáriq ká suena anotah ka wenáwíq kéhma wene né wanípípeq kéhrana mi anotah kiotaiki ka íre tagéna pehipi nehre. Itega mi aní tahnsa míáhwe úwe. †

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Itega káhpukákáq párétahakákáq pabeq paberotaq peh ábórapeq pabeq paberéq arupipeq íre pabeq paberowana peh náwíqkakaq mitaq kéhre. Mina onserah itene inonka pabeq paberowana itene irupipeqmé aebó iwíáhwé iteite iuwéhbeh iwíáhwé peh mitaq kéhre. ²⁶ Péhrasi keo, ite peh aura pira ké tahnsa móe. Káhpú arupipeq kawerue pabeq paberirataq mókake ábórapeqkákáq náwíq íre kanae úwe.

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Wehuke maisaráhtáq mó kegá kaweraráhwana kaweq matábú kéhrana peh maisia máipípeq wehukene ayahnsankakaq kambaresa náneqkákáq kéhre. Ite mina tahnsa ké míáhwe. ²⁸ Mó kegá ite tagéra, Kaweqtaq míáh ké wóe iwíáhowana peh itene irupipeq kopéráhpéq iwíáhákáq ahabábáq iwíáhákáq kéhre úwe.

²⁹ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Subiq suera maisarówaq itega se maisarórabeq ebaq mitaq pentabaráhwe. Kaweqtaq mía míauro ke maisarórabeq itega awahriraráhwe. ³⁰ Itega mahraréq, Itene igaqnaréhga míótaq ite moq míahwanaraq tahirímé sega Manikáne ehweh iraru ke subiq súótaq se íre subiq suahwána irino ewe. ³¹ Itega mi ehwéh irareme Manikáne ehweh iraru ke subiq súó kene animári múne ewe. ³² Sene animári méq itene igaqnaréhga áhwáro ahabábáq itega soruparowana anotah úkire. ³³ Wehene animári, ite moq wehemarí móe. Manikánka ehweh aitena sainsuahna tanáhráq, Iraipéqsábé iuwahriehre éq, Tabanagoneheqmúne iwíáhowa? Írakaumo. Mi tanáhráq ite íre tabanagorahowe.

³⁴ Minayabe teiníboq írátíáhró. Manikáne ehweh irare kereq ahtebia kéreq íwáhnoro kereq iteba eqmaq suaníe. Eqmaq suahnara iteba sirataq itega táhmaro subiq sueq mó tahmáro awankátaq táhpareq mó tahmáro itene momiwí nahtápéq sahtáté subiqmareq kaqsueq mó ke suwahpeqte mó ke suwahpeqtenu kaqsuagéhe. ³⁵ Mirairataq kaweqtaq mía míaira ke subiq súéhra puana Manikánka kamah ainawire. Naho mío wehukéní Ábéri kaweqtaq mía míauwana subiq

† *Mi pabéqmé éhwéh áwahewé mahraue kéhre. Mi aní tahn-sanéq múguwahguéq pehgáriq sansá sehgieq kiotaiki sansámári íre sehgiówe úwe.*

suowana pukúwe. Pérékiane ahninkáwá Sékáráíae. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq titiré tahbé wahtotaq korabeq Sékáráía subiq súówana pukúwe. Téhwe Ábéri subiq suowara anehe áhnte mó ke subiq súówara sinehe Sékáráía subiq súówe. Moke mi ahabábáqmé iteba kagaire. ³⁶ Teiníboq írátíáhró. Moke mi ahabábáq amahnága oga míáh kébá kagai puana minayabe kamah ainawire úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé arutaboírú ehwehne.

(Árúka 13.34-35, 19.41-44)

³⁷ Sísaga mó mahraréna, Sarúsarama suwahpeqte kéó, itensabé nirutaboírútoqe. Itega Manikáne ehweh iraru ke subiq sueq Manikánka iteba eqmaro ke ebahtsatate subiq súówe. Kokórega wene árhqmarí arutaboírúna ahwirinserah áhnte tanáhráq ite wahnahnue séhréh aiteyabe nuwahbehra qme itega ahqáho aintáhwe. ³⁸ Írátíáhró. Itega ahqáho aintáhn-sábé Manikánka ite iuwena pokire. Iuwena poki puana iteruwahpeqme susa náh tahnsa kanae. ³⁹ Teiníboq írátíáhró. Mókake itega íné pehipi íre tagagehe. Ebe-qme mahraréq, Itene Wahnahne áwirue si anínsábé iwíáh iwíáh atone éq anehe íné tagagehe úwe.

(Buk Song 118.26)

Sísaga, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kawer-aginawire ú ehwehne.

(Máhka 13.1-2; Árúka 21.5-6)

24 Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtáqté wíráipéqté tueyokúwaq ite we kérahwána kegá weba séq wensabé, Mah kawéq náhmári tagáhnó ewane. ² Ewanana wega itensabé, Amahnága itega moke mah kawéq náhmárimé aiq tahgahoo? Teiníboq írátíáhró. Mi peréhnéhnia ébáhmári miraue moráráq íre kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga, Anehe tanáhráq íre kaweq sunúq sínawire ú ehwehne.

(Máhka 13.3-13; Árúka 21.7-19)

³ Óríwi sawéhrápéq Sísá tútuue míowaq ite we kérahwána kegá itebataq weba séq wensabé, Arega metaq irarénawe ahkake miraoneherabo? Mi tanáhráq itega ahtebanehboq mah marákó marákó parabagina ínaraq arega kiwekinie inaraqmé aneq ábóraraginabo kasenowane.

⁴ Kasenowanana Sísaga itensabé, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítéhboq auráq matawéq tagaríáhró. ⁵ Mi tanáhráq áhnte kegá mótaq mótarue néníwírué séra mahraréna, Manikánka wehuke merirena kaweritankeheéna peh morá aní omaq atena eqmaq auwankéhe. Ínéwé mi aní múge irarirataq áhnte kegá sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritagéhe. ⁶ Mi tanáhráq ebeho ehwéh ireq mó ebéhowe sóiriq ehwéh iragéhe. Íréhrataq íre áhreoro. Téhwe teiú náneq uméh ebeq sínana anehe tanáhráqmé íre apubúue sinae. ⁷ Mó kehinánseq mó

kehinánseqka ebehoneherawoe. Mó wahnáhné awahraheq mó wahnáhné awahraherue ebehoneherawoe. Mitaq mahtaq ehwehranae. Máriinae.
⁸ Moke minawarinká uwo uwoira tanáhráq áhwáranáe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá ite táhtoqme mó kegá subiq suageheéra meiqmera móitagéhe. Itega néne sánsá sehgió púara mah kehiná kéhínánká itensabé íre suwahbanae. ¹⁰ Mi tanáhráq áhnte kegá néne sánsá sinehepeq suera wensabé wensabé íre suwahbáhnaraq sene naruoba móruagéhe. ¹¹ Mi tanáhráq áhnte kegá, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge éra péhenigehe. Péhe éhwéh irarirara áhnte kegá sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritagéhe. ¹² Miraue ahabábq sansanká anotah ukína puara áhnte kegá sirutaboíré sansa suagéhe. ¹³ Ite néne sánsá íre susa anehe tanáhráqkákáq kawerue sehgrítaraq Manikánka ite meirena oga mérapeq móitankéhe. ¹⁴ Ebeqme Manikánka wahnah wahnahnirabeqte kaweq éhwéh mah kehiná kéhínánká irageheéra síwáhnorirana anehemé anehe tanáhráq sinkehe úwe.

Íre kaweq sunúq sínaraqsábé éhwéhne.

(Máhka 13.14-23; Árúka 21.20-24)

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Naho Manikáne ehweh irarú ani Táníeriga anotah íre kaweq naneq ábóraragínae teiuwe.

(Daniel 11.31)

Anehe tanáhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq mi naneq ábóraragínaq tagagehe. Mah sehirá sáhn-sahwe tagah keo, iwíáhue tagahro. ¹⁶ Mi tanáhráq Súría marákórápéq míéhrrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. ¹⁷ Mi tanáhráq máhpeq míéhrrataq itene ménsámehnsá kiweyaneheéq nahupeq kibekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁸ Sotápéq míéhrrataq itene korósi koweyaneheéq itene nahtapeq kowekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁹ Mi tanáhráq kía míéhra inínsónseq inahunah inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puq sensabé irutaboíro. ²⁰ Ahrena ahrena wehekáhtáqkákáq ah kariehínagakeakák mi iré káwéq sunúq sínehboq púreroro. ²¹ Mi tanáhráq anotah íre kaweq sunúq sinawire. Manikánka mah marákó marákó mirarotaqkákáq amahnágaákáq mina tahnsa sunúq íre kéhre. Mókake mó mina tahnsa sunúq íre sinae. ²² Íre sinae éna, Manikánka aiq iwíáhéna, Íné túbáh agonaraq mi sunúqkákáq ómi mah kehiná kéhíná subiq suahráhire. Ómi subipáhraruehneho éna mi tanáhráq wahtonaránie iwíáhuwe. Mira iwíáhúnsabe wega omaq sitéh keyábé arutaboiri puana mi tanáhráq wahtonaruankéhe úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá itensabé, Tagahro. Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anímé mahtaq míéhre irara mó kegá itensabé, Isebeq míéhre igehe. Sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého. ²⁴ Péhe éhwéh irare kegá séra mahraréra, Íné Manikánka omaq intárái aní múge ue seneherawoe. Mó péhe éhwéh irare kegá,

Íné Manikáne ehweh iraru aní múge ue seneherawoe. Sirataq ótaq sansánkákáq anotah pagégé sánsánkákáq miraoneherawoe. Áhnte kegá sene ótaq sansá tagéra sensabé aiq pútare aritageheéra mi sansá miraigehe. Manikánka omaq sitéh kégá moq sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritageheéra miraigehe.

²⁵ Moke teiú náneq mókake ábóraragínawire.

²⁶ Ábóraragína puara mó kegá itensabé íné éhweh teiera, Abatapi míéhre irataq mitaq íre koragahro. Sega itensabé, Nahupeq míéhre irataq mi éhwéhnsábé íre aiq pútare arítáhró. ²⁷ Sokaesúéhtáq apubúue mibeqté téhragu mahbeqté téhraguinserah íné wehukení úku anínká apubúue tuinauge.

²⁸ Pusa káné anonka kéhrabeq kúqnumarinká ínsín-síowe úwe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Máhka 13.24-27; Árúka 21.25-28)

²⁹ Sísaga mó mahraréna, Íre kaweq sunúq sótaikínaraq pópoqnah íre patahinae. Inokáhpeq íre íónitanae. Wehyoqmarí íópeqté meginae. Íópeqté págege naneqmarí moke kúrugúruinae.

(Aisaia 13.10, 34.4)

³⁰ Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká tuinie onaraq íópeqté náneq ábóraragínara mah kehiná kéhínánká tagéra uwo uwo oneherawoe. Íné íópeqté piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue írábúyápipeqté tuonara tagagehe. ³¹ Túónagake pembíáhnka anotah éhwéhnínaraq Manikánka wene íópeqté ké eqmaq suankéhe. Eqmaq suahnaraq wega omaq sitéh ké moke mah marákó marákóipéqté mitaqté kéweriqme mahtaqté kéweriqme ue ue sigéhe úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i éhwéhne.

(Máhka 13.28-31; Árúka 21.29-33)

³² Sísaga mó mahraréna, Awankánsabe iwíáhue tagéq ahtebahro. Awanká ayahnwé anonkakaq kah-nana ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe. ³³ Mina onserah moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq íné túóna tanáhráq aiq wahtotarire. Íné onsaraq míéhre igehe. ³⁴ Teiníboq írátíáhró. Amahnága oga míáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragínaraq anehe pukigehe. ³⁵ Íópeqkákáq mah marákó marákóákáq parabagínana néne ehwehmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire úwe.

Sísa tuina tanáhráqmé ómiga íre iahtebóna éhwéhne.

(Máhka 13.32-37; Árúka 17.26-30,34-36)

³⁶ Sísaga mó mahraréna, Íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakákáq ómiga íre ahtebahwe. Íópeqté kégá íre ahtebahwe. Íné Manikáne ahninkáwágá moq íre ahteboge. Peh morá Maniká Iteriboga webataq tagaríéhre. ³⁷ Naho naho Nóah mío tanáhráq wehukega ahbabárára miraunserah íné wehukení úku anínká tuinie onaraq mi tanáhráq oga míéhra kegá miraigehe. ³⁸ An-

otah waní pianaú tanahráq wehukega ahabárera ahriahri miraunserahnéra táhutahuréra ábáhrera pahuiruwana Nóahga wene sípiipéq kibekúwana anotah ibónsúwana wání piowe. ³⁹ Segá mi tanáhráqsábé íre ahtebowana wání pewe subipáhraruowara pukuwe. Segá mi tanáhráq íre ahtebonserah íné wehukení úku anínká túonagake míéhra kegá monseráhnigehe. ⁴⁰ Mi tanáhráq téhraníté sotápéq arambehri-rataq mó aní tumerena mó aní auwankéhe. ⁴¹ Téh inítégá tópah karo karoirataq mó iní tumerena mó iní auwankéhe.

⁴² Íné itene Wahnah túóna tanáhráq íre tagaríáh púaq níwénunéq kawerue auráq matíáhro. ⁴³ Anotah wehgá aebó ánínká sína tanáhráq ahtebehtaq tahirímé wega áwénunue wahnahnurawéna aebó ánínká kibekina ínaaq tagéna kaqsúéh irino. ⁴⁴ Minayabe iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku anínká ite íre iwíáhira tanáhráq kouwekinauge. Minayabe iwéh panantághínaq níwénunoro úwe.

Kaweq arámbéhrí ánínseq íre kaweq arámbéhrí ánínseqsábé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 12.42-46)

⁴⁵ Sísaga mó mahraréna, Ahtebia aní tábúsoqme arámbéhríí anímé insebo? Wene wahnahnka mi anínsábé, Mó arámbéhríó ke wahnahnarito atena táhutahuq tanáhráq tópah nário atéhre. ⁴⁶ Wene wahnahnka kouwekéna teawátái arámbéhrí tábúsoqme mirainsabé tagéna wene arambehri anínsábé, Kaweróne atankéhe. Kaweróne atéhsábé arambehri aniné aru eyoyóinkehe. ⁴⁷ Teiníboq írátíáhro. Wene arambehri anínká tábúsoqme arámbéhríí puana wene wahnahnka, Moke néne ménsámehnsátaq wahnahnúno atanae. ⁴⁸ Ahababáq arámbéhrí ánínká iwíáhéna, Néne wahnahnka íre apubúue kouwekinae iwíáhire. ⁴⁹ Mira iwíáhinsabé áwáhu arámbéhríó ke subiqmarena múguwahgu kereq táhutahuq néna píah naruq narurire. ⁵⁰ Wega íre iwíáhue áwénunína tanáhráq wene wahnahnka séna mina tagéna ⁵¹ anotahtaq kamah awena ahababáq kopéráhpéro keba móatanae. Mitaqte kegá ibiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

Inayáhnkú áhráryábé pabeqme ehwéhne.

25 Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeqme teiú áhráryáú tahnsane. Inayáhnkú áhráryáúnká o menáhwé taganeheéra sene árahmuwarí mewera pokurowe. ² Moberíáh áhráryáúmé múguwahgu uowara mó moberíáh áhráryáúmé peh ahtebia áhráryáú miarowe. ³ Múguwahgu áhráryáúnká peh sene árahmu mewera káráhsíniakák íre merowe. ⁴ Ahtebia áhráryáúnká obenkisa káráhsíní ántéhiyánkákák árahmuakák mewera pokurowe. ⁵ Pokurowana o menáhwé íre apubúue surainsabé mi áhráryáú múkúqmahkuréra sugarowe.

⁶ Inokáhnabubu mó anínká sawai sawaiéna, O menáhwénká áhníbórá sire. Seragahro uraire. ⁷ Seragahro urairara moke mi áhráryáúnká irigéra sene

árahmu keqmarówe. ⁸ Múguwahgu áhráryáúnká ahtebia áhráryáúnsábé, Itene árahmu puinkinaire. ⁹ Káráhsíní náíero uowara, Ahqáho. Itene káráhsíní íre awehraq kéhre. Káráhsíní paiqmaráh kébá kobaiqmárahro urowe.

¹⁰ Kobaiqmárahro uowara múguwahgu áhráryáúnká káráhsíní kobaiqmaraneheéra pokurowana o menáhwé aiq suraire. Wereq ahtebia áhráryáúnsabé táhutahuroneheéra nahupeq kibekéra onsa paiqmatowe.

¹¹ Onsa paiqmatowara anehe mó áhráryáúnká sure o menáhwénsábé, Onsa siito uowana ¹² o menáhwénká sensabé, Ahqáho éna, Ite íre tagaríóge uraire.

¹³ Mina uronserahniyehboq íné túóna wehekáhnkákák áhwahakák itega íre tagaríáh púaq kawerue níwénunoro úwe.

Móne átáryarainsabé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 19.11-27)

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Íné túónawe teiú wehgá miraurainserahne. We anotah wahnáh anínéna mó ke suwahpeq pokina uraitaq wene arambehri ke síáhrabéna móne átáryageheéna síátáire. ¹⁵ Sene sánsánsábé iwíáhue tagéna síátáire. Mó aní 5 táhúséni (5,000) Kína awena mó aní 2 táhúséni (2,000) Kína awena mó aní 1 táhúséni (1,000) Kína awena se suena pokuiraire.

¹⁶ Pokuirairana 5 táhúséni Kína átáryarai anínká apubúue mi monératé paiqmaq paiqmarurainsabé mó 5 táhúséni Kína meraire. ¹⁷ Mira urainserah 2 táhúséni Kína átáryarai anínká mi monératé paiqmaq paiqmarurainsabé mó 2 táhúséni Kína meraire. ¹⁸ Merairana 1 táhúséni Kína átáryarai anínká wene wahnahne móne mewena marakó ubuqme mi moné maisawe kopéq sutaire.

¹⁹ Íre wahto tanahráq parabagurairana sene wahnahnka kouwekéna sega átáryaro moné kaweranieéna síáhraburairaire. ²⁰ Síáhraburairana 5 táhúséni Kína merai anínká átáryarai monéakák mó 5 táhúséni Kínaakák mewena sure wene wahnahnsabé, Arene 5 táhúséni Kína átáryómé mi monératé paiqmaq paiqmaruraunsabé mó 5 táhúséni Kína matióge urairana ²¹ wene wahnahnka wensabé, Kaweróne. Arewe kawerue tábúsoqme arámbéhríóna aní móne. Arega pehgáryiq naneq tábúsoq marahnayabé, Áhntetaq wahnahnúno ataníe. Arereq ínereq moráryaq iwíáh iwíáhyehe uraire.

²² Urairana 2 táhúséni Kína merai anínká átáryarai monéakák mó 2 táhúséni Kínaakák mewena sure wene wahnahnsabé, Arene 2 táhúséni Kína átáryómé mi monératé paiqmaq paiqmaruraunsabé mó 2 táhúséni Kína matióge urairana ²³ wene wahnahnka wensabé, Kaweróne. Arewe kawerue tábúsoqme arambehrióna aní móne. Arega pehgáryiq naneq tábúsoq marahnayabé áhntetaq wahnahnúno ataníe. Arereq ínereq moráryaq iwíáh iwíáhyehe uraire.

²⁴ Urairana 1 táhúséni (1,000) Kína merai anínká sinehe sure wene wahnahnsabé, Arewe págege wahnáh

ání móne. Íre arega uqmarahna naneq mewe meweóne. Íre arega suitabarahna naneq mewe meweóne. ²⁵ Arene sánsá tagaríó púana arene mónewe marakó ubuqme maisawe kopéq sutaugé. Umah. Arega níátóna moné meyo uraire.

²⁶ Meyo urairana wene wahnahnka wensabé, Íre kaweróne. Arewé taoraho íre kawéq arámbéhríóna aní móne. Arega ínénsabe, Íre arega uqmarahna naneq mewe meweóne. Íre arega suitabarahna naneq mewe meweóne eno? ²⁷ Néne sánsá tagariahna puah aneqsabé néne íntáriarona moné pénkiipéq íre matono? Mirauronaraq tahirímé kouwekutaq mi monéákáq pénkíraq wahnahno kegá áwíra monéákáq náiena irino uraire.

²⁸ Mi wahnáhnká wene arambehri keyábé, 1 táhúséni (1,000) Kína matíéh áníné móne moke mewe 10 táhúséni (10,000) Kína matíéh aní náwéro. ²⁹ Áhnte matíéh aní mónkakáq awenana íregárita matiankehe. Tabonah aniné matíéh náneq meyaníe. ³⁰ Mah taoráhó arámbéhrí ánímé táhtoqme máhpeq sunkíkírirabeq átáthro. Mitaq moke míáh kegá ibiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

Wehukení úku anínká mókake wehuke sainsue ehwehne.

³¹ Sísaga mó mahraréna, Ínéga wehukení úku anínká téhreh naneqkakáq íopeqté kéreq túónaraq wahnahnérapeq tútuue págegeue wahnahninie. ³² Tútuue wahnahnónaraq moke mah kehiná kéhíná niuranabihtapeq seiriwe míagehe. Iriwe míéhrataq sainsuqme téhtaré túiná araníe. Ménkámehnkáne abowágá wene ka saraqme sipisípiq mó tuiná arena mémewe mó tuiná árénserah mah kehiná kéhíná mina tahnsanue saraqmaraníe. ³³ Sipisípiq wene ayah púpeq mó tuiná arena mémewe ayahnapeq mó tuiná árénserah mah kehiná kéhíná mina tahnsanue saraqmaraníe. ³⁴ Saraqmarena íné anotah Wahnáh anínká niyah púpeq míéhra keyábé, Nániboga kawerowe aitéh kéó, wega wahnah wahnahnirabeq kawéq matábúrápéq sewíáthro. Mah marakó marakó íre mirarotaq íte míageheéna mah matábú kawerarowe. ³⁵ Íné nirupibiuraitaq itega kirabo aintárówe. Íné tahbobóuraitaq itega wání náníátówe. Íné wáhnaupeqté aní míarautaq itene nahtapeq mehweh aintárówe. ³⁶ Íné ninerineré naneq íre káráitaq itega náníátówe. Íné nuwahreuraq itega soberurowe. Íné karábúsiipéq míarautaq itega íné seragarowe teiníe.

³⁷ Mina kaweqtaq míéhra kegá ínénsabe, Itene Wahnahno, are arupibiuraitaq árahtaq kirabourano? Are tahbobóuraitaq árahtaq wání náwátáuno? ³⁸ Are wáhnaupeqté aní míaronaraq itene nahtapeq árahtaq mehweh atáráuno? Are aneraneré naneq íre káráitaq árahtaq náwátáuno? ³⁹ Are awahreuronaraq itega árahtaq soberurauno? Are karábúsiipéq míaronaraq itega árahtaq koragarauno éq kasenigehe.

⁴⁰ Kasenirakake íné anotah Wahnáh anínká mahrarinie. Teiníboq írátíáthro. Itega nánuwahrah aní

pehgáriq aní mina tahnsa atárótaq itega íné moq mína tahnsa aintárówe ínie úwe.

⁴¹ Sísaga mó mahraréna, Anehe tanahráq ínéga niyahnapeq míéhra keyábé, Nániboga íre kawerowe aitéh kéó, íné nueq ahriahri teh iráipéq kowíáthro. Owainawanséq we kéréh íopeqté kéreq mitaq míageheéna Manikánka mi irá parearowe. Mitaq kowíáthro. ⁴² Íné nirupibiuraitaq itega íre kirabo aintárówe. Íné tahbobóuraitaq itega wání íre náníátówe. ⁴³ Íné wáhnaupeqté aní míarautaq itene nahtapeq íre mehweh aintárówe. Íné inerineré náneq íre káráitaq itega íre náníátówe. Íné nuwahreuraq itega íre soberurowe. Íné karábúsiipéq míarautaq itega íné íre seragarowe ínie. ⁴⁴ Sega ínénsabe, Itene Wahnahno, are arupibiuraitaqmé tahbobóuraitaqmé wáhnaupeqté aní míaronaraqmé aneraneré naneq tabonahuronaraqmé awahreuronaraqmé karábúsiipéq míaronaraqmé itega are tagéq árahtaq íre séhréh atáráuno éra kasenigehe. ⁴⁵ Kasenirakake íné Wahnah anínká mahrarinie. Teiníboq írátíáthro. Itega nánuwahrah aní pehgáriq anínsabé ahqáho atárótaq itega íné moq ahqáho aintárówe teriníe. ⁴⁶ Terienara mi kegá ahriahri teh iráipéq pokirara kaweqtaq míáh kegá oga mérapeq awaq miagéhe úwe.

Wahnah kegá Sísaga subiq suaneheéra moráénu ehwehne.

(Máhka 14.1-2; Áruká 22.1-2; Sóni 11.45-53)

26 Sísaga moke mah ehwéh síwáhnorarúena ite we kérahwána keyábé, ² Téhtaré wéhékáh sótaikúwana apahtároráq sótaikú iahreráq ko tánáhráq † sine. Minayabe ahtebahwe. Mi tanáhráq íné wehukení úku aní awankátaq táhparageheéra móintagehe úwe.

³ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené abowah wehreqka wahnah aní wenáwíq Káiyápásane nahtapeq momiwíuwe. Káiyápásawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne. ⁴ Mi kegá sío síoéra, Sísawe árahue epéq táhtoqme mósubiq suanéhnkono íwíáhuwe. ⁵ Mira íwíáhéra, Áhnte wehekéqká táhutahirirataq ehwehéra tobehiehboq Sísaga pehraganehe uwe.

Peh morá ínínká Sísane ayahqnopeq wéri abaq ato ehwehne.

(Máhka 14.3-9; Sóni 12.1-8)

⁶ Pétáni suwahpeqte aní Sáimóniwe anotah nao wagú anine. Minayabe mó kegá, Náonkakaq Sáimónie ue wéhuwehu áwíratówe. Sísaga Pétáni suwahpeq ména mi aniné nahtapeq ⁷ táhutahurúwana peh morá ínínká áhnte moné tahnsa wéri ano antéhyá mewe sure Sísane ayahqnotaq antiatowe. ⁸ Antiatowara ite Sísaga kérahwána kegá mina tagéq abiahnsanéq iteite náhenéq, Aneqsabé pehipi antiatohro? ⁹ Íre pehipi an-

† Sótaikú siahreráq ko tanáhráqsábé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé "Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne" ue kéhrabeq tagáthro.

tíatéhtáq tahirímé mi werí paiqme áhnte moné mewena tabonah ke nári irino ewane.

¹⁰ Ewanana Sísaga itene ehweh irena itensabé, Aneqsabé mi inínsabé awehgu ataho? Wega mira aintéh sánsámé kaweq sansáne. ¹¹ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie. ¹² Íné maisarageheéna mi inínká ninonkataq wéri anti aintena kaweraintéhre. ¹³ Teiníboq írátíáhro. Kaweq ehwéh mah marákó marákó teri terinirataq wega amahnága mirai naneq ehwehnikákák terigéhe. Terírataq íréhra kegá wéri abaq intéh ínínsabé iwíáhigehé úwe.

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitaníe ú ehwehne.

(Máhka 14.10-11; Áruká 22.3-6)

¹⁴ Ite Sísaga kérahwána ke airápété téhraníté míahwane. Itebaté aní wenáwíqtare Súrása Ísíkáríotie. Wega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kébá pokue ¹⁵ sensabé, Sísaga iteba méáúwáhnaraqmé aneq nánianéhbo úwara wega mirainkeheéra sega 30 ebáh móné we náuúwe. ¹⁶ Náuúwana wega se Sísaba móríte tanahráqsabé iwíáhue kabarúwe.

Sísareq we kéro kereqka moráráq táhutahuru ehwéhne.

(Máhka 14.12-21; Áruká 22.7-14,21-23; Sóni 13.21-30)

¹⁷ Íre múi párétí né tanahráq súwe. Mi tanahráq ebeqte wéhékáh ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Sótáikú tanahráq iahrraq kéh táhútáhúq nankehboq eheq kogaweratanéhnkono ue kasenowane.

¹⁸ Kasenowanana wega peh morá ánínsabé iwíáhéna itensabé, Sarúsarama suwahpeq teiátáu anípá pokue wensabé, Íwáhnori anínká mahraréna, Íné tanahráq aiq sire. Ínéreq íné séniráh kéreqka arene nahtapeq sótáikú tanahráq iahrraq kéh táhútáhúq nanehe ire koreawéro úwe. ¹⁹ Koreawéro úwaq itega mi ehwéh sehgieq mitaq sótáikú tanahráq iahrraq ko tahútáhúq kawerarahwáne.

²⁰ Ío tupekútaq Sísareq ite airápété téhraníté we kérahwána kereqka tútuue táhutahurowane.

²¹ Táhutahurowanaraq Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Ite míáhrabeqte ánínká néne naruo kowerirankéhe úwaq ²² ite we kérahwána kegá ireq irupipeq umeh agúwe. Umeh agúwaq ite morání moránínkáue Sísansabé, Néne Wahnahno, arega ínénsabe irareno ue kasenowane. ²³ Kasenowanana Sísaga itensabé, Ínéreq moráráq párétí wahba parétáhípeq pámbáhúya anínká néne naruo kowerirankéhe. ²⁴ Kowerirahnararaq Manikáne ehwehna aiq irarinserah íné wehukani úku aní pukinie. Néne naruo kowerirahna aní anotahtaq kamah awinawire. Wenanoga we íre maqmiotaq tahirímé aiq kaweri irino úwana ²⁵ Súrása Sísane naruo koweriranaú anínká wensabé, Íwáhnoraníno, arega ínénsabe irareno úwana Sísaga wensabé, Arerega aiq iraréne úwe.

† Mi 30 ebáh mónéwé árahue monébómo. Itega íre tagarione. Wehukega iwíáhéna ákáhtaq áhnte moné iwíáhowe.

Sísaga párétiakák sera ano ko kahpúákák náriu ehwéhne.

(Máhka 14.22-26; Áruká 22.15-20; 1 Kórína 11.23-25)

²⁶ Itega táhutahurowanaraq Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme ite we kérahwána ke náiena itensabé, Mahnawé niwaq mire. Nahro úwaq nahwane. ²⁷ Nahwanana náhníaq sera ano ko kahpú mewena Manikánsabe kaweróne atena náiena itensabé, Itega ómiga moke nahro. ²⁸ Néne korahq mire. Néne korahq tuinaga itereq áhnte mó kereq Manikánka insahwé aitená itene ahbabáq kaweraintankéhe. ²⁹ Teiníboq írátíáhro. Náhníaq sera ano mah-taq mó íre nanie. Mókake Nániboga wahnah wahnahnirabeq itereq o será ano nanehe úwe.

³⁰ Itega Manikánsabe iwíáh iwíáh igonkónéq máhpeq tueyokéq Óríwi sawéhrápéq pokowane.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Máhka 14.27-31; Áruká 22.31-34; Sóni 13.36-38)

³¹ Sísaga itensabé, Manikáne ehwehna mahraréna, Ínéga sipisípiq Wahnáh subiq súáhnarraqmé moke sipisípiqmarínká kobeq séberigehe ire.

(Sekaraia 13.7)

Mi ehwéhniká irarinserah ibora ínókáhpéq ite ómiga íné nueq kobeq séberigehe. ³² Manikánka íné oganúq intahnaraq Kehrari marákórápéq ebeq konaq inehe sigehé úwe. ³³ Úwana Pítaga Sísansabé, Ómiga are áúwéhrrataqmé ínéga íre auwanauge úwana ³⁴ Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Iborá ínókáhpéq kokórega ehwehina ínarag arega íné íre tagaríoge apahtáróraraq irariniewóne úwe. ³⁵ Úwana Pítaga wensabé, Mó kegá arereq ínéreq iubi q íúwéhrrataqmé ínéga, Are aiq tagaríoge atanauge úwaq moke ite Sísaga kérahwána kegá Pítaga irarú serahnowane.

Sísaga Késémáni matábúráq kobúrerú ehwehne.

(Máhka 14.32-42; Áruká 22.39-46)

³⁶ Sísareq ite we kérahwána kereqka mitaq sueq Késémáni matábúráq pokowane. Sísaga itensabé, Ite mahta q tútuue míehrana íné móbeq kobúrerono éna ³⁷ Pítareq Séberine ahnikáwáráre q móbeq mórítowe. Mórítene wene arupipeq anotah uméhue págege agúwana ³⁸ wega sensabé, Nirupipeq anotah uméhinka pukorahuge. Mahta q tótuqmé q tagaríáhro éna ³⁹ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóra q káuqmunue ména púrerúwe. Púrerue mahraréna, Nániboo, are awahbáhnaraqmé nirupipeq umehi naneq menuwahráhone. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbeh sansánúno ue púrerúwe.

⁴⁰ Púreraruena we kéro anitóbá kouwekúwara sugówana tagówe. Wega Pítarehyabe, Pehgáriq tanáhráq árahinsabé íre tótuqmé q tagaríaho? ⁴¹ Iteiyuwanka kaweq sansánsabé suwahbehre. Peh itene inonka mareqmareréq íre miraorahowe. Owainawanka ahbabáq aitehnehboq tótuqmé q púreroro úwe.

⁴² Púreroro éna mónkakák se suena kobúrerúwe. Púreréna mahraréna, Nániboo, nirupipeq umehi

naneq íre menuwahnayabé are awahbeh sansá sehginie úwe.

⁴³ We kéro anitóbá mó kouwekúwara anotah mukúqmáhkúru puara se peh sugówe. Sugówana tagéna ⁴⁴ Sísaga mónkakáq suena pokue apahtároráq monseráhnue púrerúwe.

⁴⁵ Púreraruena seba kouwekúwara sensabé, Ite peh ahrenaneheéq sugaho? Írátíáthro. Íné wehukení úku anípá ahabábáq ke kowerire tanahráq aiq sire.

⁴⁶ Pokonehboq irigoro. Tagahro. Néne naruo koweriréh ánínká aiq sire úwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Máhka 14.43-50; Áruká 22.47-53; Sóni 18.3-12)

⁴⁷ Sísaga ehwehnútaq Súrása we kéro anínká súwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené abowah wehreqka áhnte mó ke eqmaq súówara sega pokamarinkákáq sahmárinkákáq Súrásareq moráráq suwe. ⁴⁸ Seneherautaq koweriro anínká su ke teriena, Ínéga nánkóqnahna anímé Sísá wire. We táhtoráthro úwe.

⁴⁹ Minayabe Súrásaga Sísaba apubúue séna wensabé, Íwáhnoraníno, aiq míahno éna nánkóqnowé.

⁵⁰ Nánkóqnowana Sísaga wensabé, Néne iyahnabo aníno, arega mirainie íwíáhóna naneq apubúue miraúno úwara wereq su kegá Sísá ambubue táhtotíowe.

⁵¹ Táhtotíowana Sísareq mío anínká wene poka mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh aníné arambehri aní apiwe wene ahre kираq auwowe. ⁵² Kираq auwowana Sísaga wensabé, Arene poka sabiruo. Itega ebeho naneq mewe ebehirataq mó kegá mi naneqtaté iubiq suagéhe. ⁵³ Nánibonsabé, Séhréh ainto teawútáq tahirímé séhréh aintanieéna áhnte íópeqté ké ínéba eqmaq súéh irino. Minayabe íre ahtebaho? ⁵⁴ Ínéga mina tahnsanutaq tahirímé íné pukonayabé Manikáne ehwehnka árahue aiq pútaragi iripo úwe.

⁵⁵ Sísaga weba su keyábé mahraréna, Aneqsabé ae-bó aní táhtoráhnserah pokankakaq sahnkákáq íné meniraneheéq seo? Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq tútuue iwáhnorurautaq mi tanáhráq itega íné íre táhtotiarowe.

⁵⁶ Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwéh aiq pútaraginkeheéq miraowe úwaq ite we kérahwána kegá Sísá auweq pehbeheráh pokowane.

Wahnah kegá Sísá ehweh ató ehwehne.

(Máhka 14.53-65; Áruká 22.54-55,63-71; Sóni 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahme wenáwíq Káiyápásae. Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené abowah wehreqka Káiyápásane nahtapeq momiwíue míowe. Momiwíue míowara Sísá táhtoró kega we meqmera Káiyápásane nahtapeq móátowe. ⁵⁸ Se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure nahnoerápéqté mátábúrúq párisiwarí máhpeq tútuue míorabeq kéna sega Sísá aneronehrabomo éna taganieéna tútuue míowe.

⁵⁹ Sísá subiq suaneheéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq moke mó kaunsírí kéreqka Sísansabé péhe éhwéh atéhra keyábé kabaruwe.

⁶⁰ Kabaruwara áhnte kegá iriwe méra péhe éhwéh teríúwe. Sega teríú ahabábáq Sísá íre subiq suahráhu ahabábáre. Sinehe mó anitégá iriwe méra mahraréna, ⁶¹ Mah anímé aiq mahraréna, Ínéga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruqme apahtároró wéhékáh mó pearahráhuge uraire uye.

⁶² Uyana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka iriwe ména Sísansabé, Mi anitégá iraréya ehwéh mé arega íre terieráhono? Sene ehweh aiq pútaq ehwéhpo úwana ⁶³ Sísaga íre iraria peh ehiya míowe. Peh ehiya míowana wega Sísansabé, Maniká oga mía míai anínká tagaríéhtáq pahsuqme teio. Manikánka ite Asiu ke meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Arewé mi anípo? Arewé Manikáne ahninkáwábo? Pahsuqme teio úwana

⁶⁴ Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne. Teiníboq írátíáthro. Íné wehukení úku aní Manikáne ayah púpeq tútuue ména íópeq írabúyápipeqté tuonaq tagagehe úwe. ⁶⁵ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka mi ehwéh irotaq abiahnsanú púana wene korósi subansuena mahraréna, Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Minayabe mó keyábé móme íre kasenoro. Ahqáho. Wega Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhraq íráhwe. ⁶⁶ Minayabe aneratanéhnkono úwara sega wensabé, Wega ahabábáq ehweh aiq irari puaq subiq suo atanéhe uwe. ⁶⁷ Táhmaro kegá Sísane auranabiah tehqni atera siyahtate subiqmárowe. Táhmaro míó kega we siyahpóra subera wensabé, ⁶⁸ Are Manikánka omaq ato aníninaraqmé are subiqmaréh aní insebo? Teio uwe.

Pítaga, Sísá íre tagaríóge ú ehwehne.

(Máhka 14.66-72; Áruká 22.56-62; Sóni 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Pítawe máhpeq mátaburapeq tútuue míowana arambehri ahrárigá weba séna wensabé, Are Kehrari marákórápéqté aní Sísareq míarone úwe. ⁷⁰ Sísareq míarone úwana ómiga írátíótaq Pítaga ahqáho atena mi ahráryábé, Arega iraréna ehwéh mé íre ahteboge éna ⁷¹ mitaq suena ogesáh ogesáhraq kowíowe.

Kowíowana mó arámbéhrí ahrárigá we tagéna wereq míó keyabé, Mah anímé Sísá Néhsara suwahpepte ánínseq míaraire úwe. ⁷² Úwana Pítaga mó ahqáho atena, Pópoqnahga tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge éna, Arega iraréna anímé íre tagaríóge úwe.

⁷³ Mótaq tahnsa mitaq míó kega Pítaba séra wensabé, Arereq wereqne ehweh peh morá éhwéh púah are wenawahrah aní móne uwana ⁷⁴ Pítaga ehbonéna mahraréna, Pópoqnahga tagaríéhtáq itega irare anímé íné íre tagaríóge. Ínéga péhe éhwéh teawé-naraqmé Manikánka íné nubiq suankéhe úwana kokórega ehwehnúwe.

⁷⁵ Kokórega ehwehnúwana Sísaga teawu ehwéh Pítá ahreraq konsabe iwíáhuwe. Mi ehwehnúme, Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtároráq irariniewóne úwe. Kokórega ehwehnútaq Pítaga mi

ehwéh iwíáhéna máhpeq tueagéna anotahtaq ibisówe.

Sísa meqmera Páhirátiba móátó ehwehne.

(Máhka 15.1; Áruká 23.1-2; Sóni 18.28-32)

27 Ahbiahipeq moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka Sísa subiq súéhra ehwéh sío síoéra ²wene ayahnkaratáq nágáqtate táhru táhrue meqmera anotahtah wahnáh áni Páhirátiba móátówe.

Súrása párikirio ehwéhne.

(Eqmaro 1.18-19)

³Súrása Sísa naruo koweriro anínká mina tagéna, Íre kaweruraige iwíáhéna wega meyo moné, ³⁰ebáh móné mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq aboawah wehreqpa sure sensabé, ⁴Kaweqtaq mía míai aní ahbabáratewóge úwe. Úwara sega wensabé, Íre itereq wehgaq míre. Arerene wíre uwana ⁵Súrásaga mi moné Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq móruparuena tueyokue wewe móbárikirio we.

⁶Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá mi moné mewera mahraréra, Mah monéwé wehukení subiq sueyabe móné púaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mónéákáq moráráq íre maranéhe uwe. ⁷Sega sío síoéra wáhnauapéqté ké maisaraneheéra téh marakóráté párétah mirao marákó mi monéráté paiqmarówe. ⁸Sega paiqmáronsabe wehukega mi marákóyábé Korahq Marákóe ue áwirarówe. Amahnágaákáq mi awíq peh kéhre. ⁹Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Sérémáíaga naho mahraréra,

Ísara kegá wehukení paiqmaraneheéra ³⁰ebáh móné omaq matowe. ¹⁰Maniká néne Wahnahnka tenínserah sega mi monéráté téh marakóráté párétah mirao marákó paiqmárahwe úwe

(Jeremaia 11.12-13)

Páhirátiga Sísansabé kasenú ehwehne.

(Máhka 15.2-5; Áruká 23.3-5; Sóni 18.33-38)

¹¹Sega Sísa anotahtah wahnáh áni Páhirátiba móátówana wega wensabé kasenéna, Arewe Asiu kené Wahnahpo úwe. Úwana Sísa wensabé, Arega aiq iraréne úwe. ¹²Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka Sísa ehweh atówana sene ehweh íre ayahqmarena peh ehiya míowe. ¹³Peh ehiya míowana Páhirátiga wensabé, Sega ehweh atáh éhwéhmé íre irahno úwana ¹⁴Sísa Páhirátine ehweh moq íre ayahqme teawuwe. Íre ayahqme teawunsabe Páhirátiga áhtenéna iwíáh kikirúwe.

Páhirátiga, Sísa awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Máhka 15.6-15; Áruká 23.13-25; Sóni 18.38-19.16)

¹⁵Anotah tahutáhúro tanáhráq mó opéq mó opérué karábúsiipéqté áni Asiu kegá pugeqio teawú ani Páhirátiga pugesuaq pugesarúwe. ¹⁶Mi tanáhráq ah-

babáq ani wenáwíq Párehba karábúsiipéq míowe.

¹⁷Áhnte Asiu kegá Páhirátiba suwana wega sensabé, Párehba pugeq auwanínkono? Sísa Manikánka omaq atena eqmaréhre e aní pugeq auwanínkono? Inse pugeq auwanínkono kasenúwe. ¹⁸Kasenéna iwíáhéna, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá, Sísa ite kiotaikíneho éra abiahnsa atáh púara ínéba meqme sewe iwíáhúwe. Mira iwíáhú púana wega sensabé, Inse pugeq auwanínkono úwe.

¹⁹Páhirátiga kotiorabeq wahnahnúwana wene ahrege ehweh eqmarena mahraréra, Asiu kegá ehweh atáh ánínsábé inokáhpeq áónáhéna nirupipeq áhnte uméhirana tagoge. Minayabe mina kaweqtaq mía míai aní pehragato úwe.

²⁰Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka míó keyabé pagu pagunéra, Mah ehwéh Páhirátiga koreawéro. Wensabé teaweq, Párehba pugeq auwe Sísa subiq suo ue koreawéro éra pagu pagunuwara míó kega, Párehba pugeq auwo uwe. ²¹Uwana Páhirátiga mónkakáq sensabé, Mah anité inse pugeq auwanínkono úwara ómiga, Párehba pugeqio uwana ²²Páhirátiga sensabé, Sísa Manikánka eqmaréhre e anímé aneratanínkono úwe. Aneratanínkono úwara sega wensabé, Awankátaq táhpawe subiq suo uwana ²³Páhirátiga sensabé, Aneqsabébo? We aneq ahbabáriro úwara sega ehweh kikiréra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe.

²⁴Uwana Páhirátiga iwíáhéna, Mahtaq míáh kégá néne ehweh íre irah púana anotahtah tobéhiyehboq túbáh aginie. Túbáh aginie éna wehukega tagaríótaq wání antehya mewe wene ayahnkara pabeq paberúwe. Pabeq paberaruena sensabé, Tagaríáhro. Mah aní subiq sue iwíáh íre néne peh iteitene iwíáh wíre úwe. ²⁵Úwara moke míó kega mahraréra, We subiq súehranka itereq itene animárinseq kamah ainawire uwe. ²⁶Minayabe Páhirátiga Párehba pugeq auwena Sísa áréti sahtáté subóro aritena sóntía kegá awankátaq táhpawe subiq suageheéna siuwe.

Sóntía kegá Sísansabé awiréh ató ehwehne.

(Máhka 15.16-20; Sóni 19.2-3)

²⁷Páhirátine sóntía kegá Sísa meqmera wahnah anínká ehwehúrabéq kibekue móatera ómi mó sóntía ké síáhrabuware Sísa momiwíuriówe. ²⁸Momiwíera moke wene korósi ugurú auwera peh morá tautáúq korósi abaq atera ²⁹ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atówe. Suki atera wiahnókara wene ayahpúpeq atera wene auranabiahapeq sirehunserarác méra wensabé péhepehe iwíáh iwíáh atera awiréh atówe. Awiréh atera wensabé, Ai q míahno? Arewe Asiu kené Wahnah mone † éra ³⁰tehqni atera wiahnó sahtáté ayahqnotaq subiqmarera ³¹awiréh atówe. Awiréh atera abaq ató korósi akai auwera

† Anotah wahnáh ánínká aneranerinserah Sísa aneraneratówe. Mi tanáhráq anotahtah wahnáh kégá tautáúq korósi sukiera wahnah ayáhuq sukiera sene síahraq tútuue méra wiahnó kara tahnsa náneq síyah púpeq táhtotawéra wahnahnówe.

wewene korósi suki atera awankátaq táhparaneheéra meqmera pokuwe.

Sísa awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Máhka 15.21-32; Árúka 23.26-43; Sóni 19.17-27)

³² Sóntía kegá Sísa meqmera awankátaq táhparanehera urabeq pokue Sáiríni marákórápéqté áni wenáwíq Sáimóni piehgiútaq saiqnatera, Sísa táhparéhra awánkámé abaqme kúno atónsabe abaqmena kúwe. ³³ Sega pokue Kógóta sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéh áwíqmé áwahewé wehukení ayahqno tánún-sutapére. ³⁴ Mitaq sega íre érorahi kítাবে maráhsíní mewera náhniáq sera anopípeq sombirahue Sísa náuúwana nawe tagéna ahqáho éna íre nówe. ³⁵ Íre nówara sega we meqmera awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera, Wene korósi insega meyanabomo éra saraq mi-aneheéra káhsíue saraqme meyówe. ³⁶ Saraqme mewera tútuue méra Sísa awahnkanuwe. ³⁷ Ehweh átó ehweh kanehraq sehíranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehíránká mahraréna,

Mah anímé Sísa Asiu kené Wahnahne úwe.

³⁸ Sísa awankátaq táhparórabeq aebó ánité moq awankátaréráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe. ³⁹ Pearówara mitaq sótaiku kegá Sísa tagéra awiréh atera sinuo kóbiq kóbiréra wensabé íre kaweq ehwéh atówe. ⁴⁰ Íre kaweq ehwéh atera mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokorugme apahtáróráq mó pearahráho na aníno, arere séhréhúno. Oga míankehboq marakóipeq tueagúno. Arewé aiq pútaq Manikáne ahninkáwá inaraqmé maraipéq tueagúno éra awiréh atówe. ⁴¹ Awiréh atówara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka Sísansabé moq awiréh atówe. ⁴² Awiréh atera mahraréra, Wega mó ke kawerarítana peh wewe íre kawerorahire. Wega, Íné Asiu kené Wahnah muge iwíáhíre. Wega marakóipeq tueagínaq tagéq wensabé aiq pútare atanéhe. ⁴³ Wega, Íné Manikáne ahninkáwá úge éna Manikánka séhréh aintankéhe iwíáhíre. Manikánka wensabé arutaboírínaraq seséhréh atanae éra awiréh atówe. ⁴⁴ Aebó ánité awankátaq táhparó anitégá moq íre kaweq ehwéhnera Sísansabé awiréh atóye.

Sísa pukú ehwehne.

(Máhka 15.33-41; Árúka 23.44-49; Sóni 19.28-30)

⁴⁵ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana ío tunsorerutaqkakáq peh sunkíkíratíowe. ⁴⁶ Tunsorerutaq Sísa wewene ehwehtaq Wenabonsabé anotahtaq mahraréna, Írói, Írói, tahmah sabáhtahnie úwe. Mi ehwéhnumé, Nániboo, Nániboo, aneqsabé íné nuwahno úwe. ⁴⁷ Úwara táhmaro iriwe míó kega irera mahraréra, Éráisansabé áhrabire uwe.

† Wéhékáhnabubume Písini ehwéh 12 kíróku kéhre. Tunsorerutaq 3 kíróku kéhre.

⁴⁸ Mibeqté ánínká pehbeheráh sehenáh tahnsa náneq mewena kítাবেh nah naneqpipéq pámbáhue sehikaratáq maqme pankeqme Sísa píbira nankeheéna awuwe. ⁴⁹ Awutaq mó kegá, Peh áwé tagahro éra, Éráisaga segaweratanabiramó. Taganeheqmúne uwana wenawa kiyokúwana ⁵⁰ Sísa mónkakáq anotahtaq ehwehnéna wenawa Maniká awena putiowe.

⁵¹ Putiotaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párahnkéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe. Téhtaré úkúwana máriúwana ebahmarí parebare agúwe. ⁵² Parebare agúwana maisaró oná sigúwe. Sigúwana Manikánsabe aiq pútare atera puku weh áhréné sinonka Manikánka iriritena oganúq sitowe. ⁵³ Maisiapípeqté kie irigéra anehe Sísa oganúkútaq mi kegá Sarúsarama suwahpeq pokuwara áhnte mó kegá tagowe.

⁵⁴ Máriúwara sóntía kereq sene kíápéténireqka mi-naakaq moke mó naneqmarínkákáq tagéra anotah ahréera mahraréra, Mah anímé aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre uwe.

⁵⁵ Sísa íre putiotaq Kehrari marákórápéq suena pokútaq áhnte mó inísonká we séhréh ataneheéra kérowe. Sísa putiotaq mi ahrérónká móbeq iriwe méra awahnkanuwe. ⁵⁶ Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhríae. Wenaogo Máhríawé Sémísireq Sósépareqne sinowae. Mi inítéreq Sébérine ahninkawáraréné sinowareqka moq iriwe méra awahnkanuwe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaro ehwehne.

(Máhka 15.42-47; Árúka 23.50-55; Sóni 19.38-42)

⁵⁷ Árimátéa suwahpeqte áni wenáwíq Sósépa. We áhnte monéákáq áninéna Sísansabé aiq pútare atowe. ⁵⁸ Sísa pukú wehekáh ío tupekútaq Sósépage Páhríatiba pokéna wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana kowe atena sóntía keyábé, Sísane anonka mah aní áwéro úwe. ⁵⁹ Áwéro úwara sega wene anonka áwúwana Sóséparehga Sísane anonka mewera íre wahto taberábe ambántáipéq úbíqme ⁶⁰ Sósépane o ubusa ónápípeq mómaisarówe. Maisarera anotah ebáh paentáwe kure maisaró mehpeh paqmarera pokuwe. ⁶¹ Mágára suwahpeqte íní Máhríareq mó wenaogo Máhríareqka mitaq tútuue méra awahnkanuye.

Sóntía kegá maisarórabeq wahnahnu ehwéhne.

⁶² Sísa maisaró wehekáhmé Asiu kene ahrena ahrena wehekáhné ménsámehnsá kawerare wehekáhne. Mi wehekáh parabagúwana mó wehekáh Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka Páhríatiba kosoruparawéra ⁶³ wensabé, Anotah aníno, péhepehenurai anínká oga míaraitaq mahraréna, Íné pukéna apahtáróráq mó oganúkinauge uraire. Itega mi ehwéhnumé aiq iahrraq kéhre. ⁶⁴ We kété kegá we maisarorabeqte wene anonka segiroqmera mó kopéq suera mó keyábé, We oganúkire teríyehboq arega sóntía keyábé mi maitáq apahtáróráq kowahnahno arito. Arega íre mirínaraq anehete péhe éhwéhnká ebeq piah péhe éhwéh kiotaikinae uwe. ⁶⁵ Uwana Páhríatiga

sensabé, Sontía ke meriqmeq we maisatorabeq pokue mitaq óna paiqme págege atawéq kawerue wahnahnarito úwe. ⁶⁶ Kawerue wahnahnarito úwara sega sántía ke meriqmera pokue méhpeh paiqmáro ébáh ónsá perahsarera mó kegá sirúého éra sántía keyábé kawerue wahnahnoro arítówe.

Sísa oganúkú ehwehne.

(Máhka 16.1-10; Áruká 24.1-10; Sóni 20.1-18)

28 Ahrena ahrena wehekáh parabagúwana o wíki kowara ebeqte wéhékáh ahbiahipeq ió kiembogútaq Mágára suwahpeqte íní Máhriareq mó wenaogo Máhriareqka maisarorabeq tagayeheéra pokuye. ² Tagayeheéra pokuyana anotah mariúwana Manikáne íopeqte ánínká tunse méhpeh paiqmáro ébáh paentáwe móbeq marena mi ebáhtáq tútuue míowe. ³ Wene auranabiah sokeqsúéh tahnsa kúgú agúwana wene korósi anotah tabérábé píribírioyáh tahnsane. ^{†4} Mitaq wahnahnurío sántía kegá we tagéra anotah ahréera iransánéra pusa ké tahnsa úkuwe.

⁵ Íopeqté ánínká mi inítéyábé, Íre áhreatao. Íné tagaríomé itega Sísa awankátaq táhpato aní seragéhye. ⁶ We mahtaq íre míéhre. Wega irarurainserah oganúkire. Wene anonka matotaq seragahtao. ⁷ Tagéta peheráh pokue we kété ke koreriétao. We iriwe oganúkéna Kehrari marákórápéq ebeq kínaq we anehe kirataq Sísa mitaq tagagehe. Aiq teiúge. Koreriétao úwe.

⁸ Úwara mi inítégá áhreéra peh sene sirupipeq iwíáh iwíáhéra apubúue mitaq suera pehbeheráhnue ite Sísa kérahwána ke teieyeheéra pokuye. ⁹ Pokue ahtapeq kuyataq Sísa req sereq piehgíúwe. Sísa sensabé, Pehwehrué miáhtao úwara mi inítégá weba kure wene aigará táhtoqme iwíáh iwíáh atóye. ¹⁰ Iwíáh iwíáh atóyana Sísa sensabé, Íre áhreatao. Nánuwahrahyabé korerieq, Kehrari marákórápéq pokoro. Mitaq íné tagagehe. Koreriétao éna eqmarowe.

† Tók Písíni ehwéhme píribirioyah tahnsane áwíqmé íre kéhre. "Olsem ais" kéhre.

Maisaróabeq sántía ke teríu ehwehne.

¹¹ Eqmarowara mi inítégá pokuyara maisaróabeqte sántía kegá Sarúsarama suwahpeq pokue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké moke tago naneq teríuwe. ¹² Teríuwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka momiwíue sío síoéra moráénéra sántía kegá sene ehweh sehgeheéra áhnte moné síuwe. ¹³ Móne siera mahraréra, Mó keyábé mahraue terieq, Inokáhpeq ite sugéwonayabé we kété kegá sure wene anonka mewera ehqpopoq morúáhwe teriéro uwe. ¹⁴ Teriéro éra, Anotah wahnáh ánínká ite sugéwaro ehwéh irahnaraq itega mi ehwéh tábúsoqme teawenéhe. Teawénaraq wega ite íre kamahinae uwe. ¹⁵ Úwara sántía kegá móne mewera mi pehe éhwéh sehgiúwe. Asiu kegá mi ehwéh Súría marákórápéq mitaq teri mahtaq terinuwara abae agúwe. Miraunsabé mi tanáhráqkákq amahnágaákq Asiu kegá mi ehwéhnsábé, Aiq pútaq ehwehne atáhwe.

Sísaga we kéro keyabé, Néne ehweh koreriéro ú ehwehne.

(Máhka 16.14-18; Áruká 24.36-49; Sóni 20.19-23)

¹⁶ Ite airápété morá ké Sísa kérahwána kegá pokue Kehrari marákórápéq Sísaga teiu sawéhrápéq kiowáne. ¹⁷ Mitaq Sísa tagéq wensabé iwíáh iwíáh atahwáne. Peh táhmaroga sirupipeq téhtaré iwíáhuwe. ¹⁸ Sísaga iteba wahtotaq séna itensabé, Maniká Nániboga íopeqkákq mah marákó marákóákq moke wahnahnúno aintena págege aintéhre. ¹⁹ Minayabe pokue mah kehiná kéhíná íné séniráh ké úkigehboq kosíwáhnororo. Nániboreq íné wenahninseq Manikáne Awanseq iwírue wání meriéro. ²⁰ Moke teiátáu ehwéh tábúsoqme sehgiéghbo kawerue síwáhnororo. Kawerue írátíáthro. Amahnágaákq mókakeakq mah marákó marákó parabagína tanáhráqkákq peh itereq mía míainauga úwe.

Máhka

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Máhkawe Sarúsarama suwahpeqte áninéna téhtaré áwíq kéhre. We mó awíqmé Sóni Máhkae. Sísaga marakóipeq ména síwáhnorútaq Máhkawe peh mahbi miowe. We Páhnábása awahrah aní ména Píta séhréh atena anehe Páhnábásareq Porareq séhréh aritowe. Aroma kegá págege sansánsábé suwahbó púana Sísaga págegeue miraú arámpéhríyábé Máhkaga sehiranúwe. Aroma kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra Sísansabé aiq pútare atageheéna Máhkaga sehiranúwe.

Máhkaga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Sóni wání meri merini anínká irarú ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Áruká 3.1-9,15-17; Sóni 1.19-28)

1 Sísaga Karáhéwé Manikáne ahninkáwá wíre. Kaweq éhwéh áwahewé ² Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáíaga púkuipéq sehiranue mahraréna, Írátíáthro. Néne ehweh korerie anímé ah kawerinkeheéna ebeq eqmaróge. ³ We abatapi ména sawai sawaíéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráthro inkehe úwe.

(Aisaia 40.3)

⁴ Mah sehiránká irarinserah wání meri merini aní wenáwíq Sóni uworapeq ména ehweh teri terinéna, Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitankéhboq ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáthro. Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míéhrataqmé wání meiníe úwe.

⁵ Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreqka ómiga weba suwe. Su kegá sene ahbabáqsabe Maniká teawúwana Sóniga Sorana aroipéq wání meriúwe. ⁶ Sóniga kéhmane áyórate kogahnia aneraneratiowe. Áú arétí wene ayahbataq konahnatíowe. Tábahnkákáq sehenáhrabahnkákáq nówe. ⁷ Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaíqme aní míre. We anotah aní púana ínéga nirehunseraráq ména wene súu nahniáq pugereyabe íre awehrari aní múge. ⁸ Ínéga peh wání mei meinonana wega Manikáne Awa náinkéhe úwe.

Sóniga Sísaga wání meawu ehwehne.

(Mátíyu 3.13-17; Áruká 3.21-22)

⁹ Mitaqkake Sísaga Néhsara suwahpeq Kehrari marakórápéqté súwana Sóniga Sorana aroipéq Sísaga wání meawuwe. ¹⁰ Meawuwana Sísaga wánípipeqté ki-

† Naho púkúwé "Manikáne O Ehwehne" ue púkuipéq mahraue karaire. Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaíqme aní púana wega ehweh irarínaraq íné ehiya míanie úwe.

utaq tagówana sabonah sawekúwana Manikáne Awanka tunse kiboki tahsanéna Sísaba márún-surahúwe. ¹¹ Márún-surahúwana íópeqté éhwéhnká mahraréna,

Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboíruge úwe.

Owainawanka Sísaga áhwárawe tagó ehwehne.

(Mátíyu 4.1-11; Áruká 4.1-13)

¹² Manikáne Awanka Sísaga meqmena abatapi móatowe. ¹³ Áhnte wehekáh 40 wehekáh Sísaga mítaq míowana owainawanka weba séna Sísaga ahbabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe. Sísaga ménkámehnká míórabeq míowara íópeqté kegá weba séra séhréh atówe.

Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwárá ehwehne.

(Mátíyu 4.12-17; Áruká 4.14-15)

¹⁴ Mó kegá Sóni karábúsiipéq átówana Sísaga Kehrari marákórápéq pokéna Manikáne kaweq éhwéh teri terinúwe. ¹⁵ Teriena, Ibora awehraq tanáhráq míre. Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtoni puaq itene ahbabáq sueq kaweqtaq méq mah kawéq éhwéhsábé aiq pútare aintáthro úwe.

Sísaga itaréitaré wéhyábé, Íné séniráthro ú ehwehne.

(Mátíyu 4.18-22; Áruká 5.1-11)

¹⁶ Sísaga Kehrari kawéhu ayehrápéq noguwara se ábárahre Ehntarureq Sáimónireq tagówe. Sáimóniwe mó awíq Pítae. Se pah meyóya anité míóyansabé kahweraté wánípipeq uwe taga tagauyana tagówe.

¹⁷ Tagéna sensabé, Íné séniráhtao. Amahnága itega kahweraté uwe taga tagaéta pah meyehe. Mina óyanserah wehuke ínéba meriqmeta sigehe. Minayabe íwáhnoriniboq séniráhtao úwe. ¹⁸ Séniráhtao úwara sene kahwe apubúue mitaq marera Sísaga kéroye.

¹⁹ Kéróyana Sísaga kure mó abáráhré Sébérine ah-ninkáwáraré síwíqmé Sémísireq Sónireq sene sípiipéq méra kahwewarí kaweq kaweruyana tagówe. ²⁰ Tagéna Sísaga máhotao úwara mi abáráhrégá sibowáreq wereq arambehriu kereq sípiipéq suera Sísaga kéroye.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.
(Árúka 4.31-37)

²¹ Segá Kápénéáma suwahpeq tunse ahrena ahrena wehekáh Sísaga momiwí nahtápéq kibekéna síwáhnorúwe. ²² Síwáhnoréna Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá síwáhnorunserah Sísaga íre miraúwe. Ahqáho. Wega págegeue síwáhnorú púara wene ehweh író kegá áhtenuwe.

²³ Áhtenuwana owainawanka subiqmaq subiqmarú aní momiwí nahtápéq míowana owainawanka iwíáh atowana anotahtaq mahraréna ²⁴ Sísao, are Néhsara suwahpeqte áni móne. Arega itewe aneraitaníbo? Iubiq iuanie seno? Are Maniká miéhrabeq kaweqtaq mía míaóna aní móne. Arewe aiq tagaríóge úwe. ²⁵ Úwana Sísaga owainawansabé awehgu atena wensabé, Ehiya mé we auwe pokúno atowe. ²⁶ Auwe pokúno atowana owainawanka mi aní kúrugúru atena kareéna we auwena pokúwe. ²⁷ Pokúwara ómi míó kega anotah ahténéra ehmuníq éhmúníréra, Aneqpomó? O ehweh míre. Anotah wahnáh áninká síwáhnori serahnéna Sísaga págege ehwéhne owainawankákáqsábé, Miraró i puara sega wene ehweh apubúue íráhwe uwe. ²⁸ Moke Kehrari marákórápéq Sísaga éhweh apubúue mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.14-15; Árúka 4.38-39)

²⁹ Sísareh Sémísireh Sónirehga Asiu kené momiwí nahtápéq suera kure Sáimónireq Ehntarureqne nahupeq kibekuwe. ³⁰ Sáimónine ahrahnawa osoro awahréna máhriqtaq míowara míó kega Sísaga apubúue teawúwe. ³¹ Teawúwana Sísaga weba séna ayahnkara táhtoqme iriatowana kaweragúwana táhutahuq tíwe náriuwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.
(Mátíyu 8.16-17; Árúka 4.40-41)

³² Mi wehekáh íó tupekútaq wehekeqká ómi awahre kereq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq meriqmera Sísaga mórítówe. ³³ Mi kehiná suwahpeqte kegá ómi méhpeh sahuríówe. ³⁴ Sísaga áhnte awahre ke kawerarítana áhnte owáináwámári kaqsuowe. Owainawamarínká Sísaga tagaríó púana wega se ehiyansá aritowe.

Sísaga Kehrari marákórápéq kure kaweq ehwéh teriu ehwehne.
(Árúka 4.42-44)

³⁵ Ahyahbinkerotaq Sísaga iriwe ména mitaq suena abatapi kowéna Manikánsabe púrérúwe. ³⁶ Sáimónireq wene iyahnaboreqka koanebahréra ³⁷ Sísaga tagéra wensabé, Ómi kegá arensabé anebahrowe teawúwe.

³⁸ Teawúwana Sísaga wensabé, Mó ke suwahpeqkakáq ehweh teriníboq pokonehe. Terinieéna tumíóge úwe. ³⁹ Sísaga moke Kehrari marákórápéq noginieéna pokéna Asiu kené momiwí nahmarítápéq ehweh teriena owainawamarí kaqsuowe.

Sísaga anotah naonkákáq áni kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.1-4; Árúka 5.12-16)

⁴⁰ Anotah naonkákáq áninká Sísaga séna áhtenu púana arehunseraraq ména Sísansabé pagu pagunéna, Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráho úwe. ⁴¹ Úwana Sísaga wensabé arutaboiratena ayahnkahkahrue wenaneq táhtorena wensabé, Ai q mirainauge. Are awaho ani míahno atowana ⁴² mina irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwana ⁴³ Sísaga eqmaranaútaq wensabé, Írátiahno. ⁴⁴ Mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánipá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire igeqboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno éna apubúue eqmaq auwowe. ⁴⁵ Eqmaq auwowana kaweragú aninká pokéna kawerato ehweh mitaq teri mahtaq terinúwara áhnte kegá írówe. Áhnte kegá író púana Sísaga mó ke suwahpeq íre korahúwe. Írakaumo. Peh abatapi kowíowara mó marákórápéqte kéreq mó marákórápéqte kéreq áhnte kegá mitaq weba suwe.

Sísaga aiayah pukia áni kawerato ehwehne.
(Mátíyu 9.1-8; Árúka 5.17-26)

2 Sísaga táhmaro wehekáh ména mitaq suena Kápénéáma suwahpeq kouwekúwara wene nah-tapeq miéhre mitaq teri mahtaq terinuwara írówe. ² Irera áhnte kegá weba sáhatiówara kígíúnsabe mó kegá méhpeh íre míahrahuwana Sísaga kaweq ehwéh teriuwe. ³ Itaréitaré ánítógá aiayah pukia áni sehgiwera weba suwe. ⁴ Séra ahtapeq kutaq áhnte wehekéqká nahupeq kígíúnsabe sega Sísaga íre kioráhéra nahnso-rápéq kire Sísane ayahqnonsoraq abogéh pírúqmarera abahrabahrútaq aiayah pukia áni wene máhriqkakáq sehitaqmaqme meqmera Sísaga míorabeq mārúnátówe. ⁵ Segá iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana wega sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsábé, Nánibáq móne. Arene ahbabáq aiq kaweratóge úwe.

⁶ Úwara Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá tútuwe méra sirupipeq iwíáhéra, ⁷ Mi ehwéhme aneqsábé irariro? Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kaweraritahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahbabáqsabe kaweraritahráhire iwíáhuwe. ⁸ Sísaga sene sirupipeqte iwíáh wene arupipeq tagéna wensabé, Itewe aneqsabé mira iwíáho? ⁹ Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue arene máhriq mewe ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhme ahnabo? ¹⁰ Íné wehukení úku aninká mah marákó mārákó wehukene ahbabáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagaríáho éna aiayah pukia ánínsábé, ¹¹ Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq

pokúno úwe. ¹² Pokúno úwana irigue wene máhriq apubúue mewena pokúwara ómi mío kega tagéra áht-enue Manikánsabe iwíáh iwíáh atera, Mahna tahnsa morá ibora tagóne uwe.

Sísaga Áríwáinsabé, Íné séniro ú ehwehne.
(Mátíyu 9.9-13; Áruká 5.27-32)

¹³ Sísaga Kehrari kawéhú ayehráq mó kúwara ómi mío kega weba sáhatíowana Manikáne ehweh síwáhnorúwe. ¹⁴ Sísaga mitaq suena ahtapeq nogutaq táhkísi moné meyo aní wenáwíq Áríwái tagówe. † Áríwáiwe Ápíásane ahninkáwá táhkísi moné meyo nahtápéq tútuue míowana Sísaga wensabé, Íné séniro úwana Áríwáiga irigue kérowe.

¹⁵ Áhnte táhkísi moné meyo kereq mó ahababáq kereqka Sísá kérésabé Sísaga Áríwáine nahtapeq táhutahuruútaq mi kegá Sísareq we kéro kereq táhutahuruwe. ¹⁶ Táhutahuruwara Mósísine ehweh síwáhnorú Péhrasi kegá minayabe tagéra Sísá kéro keyabé kasenéra, Sísawe aneqsabé táhkísi moné meyhá kereq ahababáq kereq moráráq táhutahuriro uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga mi ehwéh irena sensabé, Sóte-hga awaho wehuké máráhsíni íre náriasa peh morá awahre ke náíre. Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahababáq ke kaweritanieéna suge úwe.

Sísaga táhutahuq awehrio sansánsabé síwáhnorú ehwehne.

(Mátíyu 9.14-17; Áruká 5.33-39)

¹⁸ Sóni kéro kereq Péhrasi kereqka táhutahuq awehriutaq wehukega Sísaba séra kasenéra, Sóni kéréh kéreq Péhrasi kérérah kéreqka táhutahuq awehriowara aneqsabé are kéréh kegá íre awehrioo uwe. ¹⁹ Uwana Sísaga sensabé pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwé wene iyahnabo ba míéhtáqmé táhutahuq awehrioo? Írakaumo. ²⁰ Mókake o menáhwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga sirutaboírera táhutahuq awehrioge úwe. ††

²¹ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukeníká nahonáh sáhkétí kawerinieéna o ambántáraté íre párúwe kawerire. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí subanki irino. ²² Wehukeníká o nahníaq sera ano naho móméné áuyahwa antehyápipéq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq anti-gi irino. Wehukeníká o será ano o antéhyápipéq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe. ‡

Sísaga ahrena ahrena wehekáhsabé arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 12.1-8; Áruká 6.1-5)

²³ Ahrena ahrena wehekáh Sísareq we kéro kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabariqme késabariqmeue kuwe.

²⁴ Kuwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéréh ké tagáhnorú. Ahrena ahrena wehekáh íre mirao sansámé sewe aneqsabé miraoo uwe.

²⁵ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhírámé Tébitireq we kéro kereqka tabonahéra sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnahwe ahtebaho? ²⁶ Wehukení wenáwíq Ábíátawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito aní míotaq Tébitiga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna Manikánka tagankeheéra máró paréti mewenána we kéro ke náriuwara sega moq nowe. Mósísine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqté kegá íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá nahrahowe ire.

(1 Samuel 21.1-6)

tega mi sehirá íre sáhnahwe ahtebaho úwe.

²⁷ Sísaga Péhrasi keyabé mó mahraréna, Ahrena ahrena wehekáh ko púana Manikánka wehuke miraroo? Írakaumo. Wehuke mío púana ahrena ahrena wehekáh mirarowe. ²⁸ Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáhnkákáq wahnah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq aní kawerato ehwehne.

(Mátíyu 12.9-14; Áruká 6.6-11)

3 Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq mó kibekúwana sawenkahnia áyáhnkákáq aní míowe. ² Míowara Péhrasi kegá Sísá ehweh ataneheéra ahrena ahrena wehekáh Sísaga mi aní kaweratanabiramo éra ebitiówe. ³ Ebitiówana Sísaga sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsabé, Ínéba sewíahno éna ebitió keyabé, ⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehkwé ahrena ahrena wehekáhsabé anere teiro? Wehuke kaweritanéhnkono? Íre kaweritanéhnkono? Wehuke séhréh aritanéhnkono? Subiq suanéhnkono úwara se ehiya míowe. ⁵ Se sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsabé íre sirutaboírera sirupipeq págegeunsabe Sísane arupipeq umeh agúwe. Umeh agúwana wega se ebitáwéna abiahnsa aritena sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsabé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwe. ⁶ Kaweragúwara Péhrasi kegá tueague Érótime iyahnaboreqka momiwíue sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe.

Káwehu ayehráq áhnte kegá momiwíu ehwéhne.

(Áruká 6.17-19)

⁷ Sísareq we kéro kereqka mitaq suera káwehu ayehráq pokuwara áhnte Kehrari marakórápéqté kegá we kérowe. ⁸ Kehrari marakórápéqté kéreq Súría marakórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq Írúmea marakórápéqté kéreq Táiya suwahpeqte kéreq

† Mátíyuwe mó awíq Áríwáie. Mátíyu 9.9 tagáhnorú. †† Mi ehwéh áwahewé aigarápéqté éhwéh Mátíyu 9.15 tagáhnorú. ‡ Mi ehwéh áwahewé aigarápéqté éhwéh Mátíyu 9.17 tagáhnorú.

Sáiróna suwahpeqte kéreq Sorana aroipéq seberae-béqté kéreqka áhnte kehinánká Sísaga miraúnsabe irera weba suwe. ⁹ Áhnte kegá sunsabe Sísaga we kéro keyabé, Áhnte kegá pagunúéhboq sípi wahtotaq mewe sero úwe. ¹⁰ Áhnte awahre ke kaweraritionsabe moke mó awáhré kegá Sísá táhtoraneheéra pehéntáwe sunsabe Sísaga we kéro keyabé mi ehwéh teri-úwe.

¹¹ Owainawamarínká Sísá tagéra wensabé áhreu puara arehunseraráq méra anotahtaqa mahraréra, Are Manikáne ahninkáwá wóne uwana ¹² Sísaga sensabé abiah matawéna, Íné éhweh irariyehboq ehiya miáhro úwe.

Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.

(Mátíyu 10.1-4; Árúka 6.12-16)

¹³ Sísaga sáwéhrapeq pokéna wega omaq siteyabe awahbó ke síáhrabúwara weba kíúwe. ¹⁴ Kíúwana airápété téhranité weba míageheéna omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee síwíraritena mi kegá ehweh koreri terinigeheéna omaq sitowe. ¹⁵ Sega owainawamarí kaqsuageheéna págege atena omaq sitowe. ¹⁶ Wega omaq sito kewe Sáimóniwe mó awíq Pítáe ue áwírate-na ¹⁷ se ábárahre Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónireqsabé Póánégie ue síwíraritowe. Mi awíq áwahewé puruburu anité tahnsane ue síwíraritowe. ¹⁸ Ehn-taru, Pírípi, Pátórómíyu, Mátíyu, Tómáhsi omaq sitena Sémísi Ápíásane ahninkáwá omaq atowe. Sáimóniwe we Kénáni marákórápéqté áninseq Táriásareq omaq sitowe. ¹⁹ Súrása we mó awíq Ísíkáríóti Sísane naruo koweriranaú anínseq omaq sitowe.

Owainawanka Sísá séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwehne.

(Mátíyu 12.24-32; Árúka 11.14-23, 12.10)

²⁰ Sísaga nahupeq kibekúwara áhnte wehekéqká weba mó kiranéhnatiówe. Mitaq kígiúnsabe Sísareq we kéro kereqka íre táhutahurorahuwe. ²¹ Sísá awahrahga minayabe írótaq, We uwoyansa aní úkire éra we koweraneheéra suwe.

²² Sarúsarama suwahpeqte Mósísine ehweh síwáhnoro kegá seye náhenéra, Pésébúri, owainawane wahnahnka Sísá págege atena séhréh atéh púana Sísaga owainawa kaqsuahráhire éra ehmuníq éhmúníruwe. ²³ Ehmuniq éhmúníruwana Sísaga sensabé, Ínéba sewiáhro éna pabeqme ehwéh mahraréna, Owainawanka wewe árahue kaqsuankéhbo? ²⁴ Wahba marákórápéqté kegá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre miárahowe. ²⁵ Sensuwahrahreq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre miárahowe. ²⁶ Owainawanseq wenawahrahreq ebhotaq tahirímé se sainkéra págegeue morá ké íre miáhraho irino. ²⁷ Wehukeníká ayahnsa kira wéhné ménsámehnsá meyanieéna wene nahupeq pehipi íre kibekorahire. Írakaumo. Ebeqme wega ayahnsa kira wéh táhtoqme táhru táhruarena anehe wene nahtapeqté mén-sáméhnsá pehipi meyahráhire úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ahbabáre Manikánsabe abehq éhwéh atáh kéwé Manikánka mi ke kaweraritahráhe na mi ahbabáq íre ahrraq matiankehe. ²⁹ Peh morá Manikáne Awansabe abehq éhwéh atéh ánimé Manikánka mi aní íre insahwé atankéhe. Mi ahbabáq peh ahrraq matiankehe úwe. ³⁰ Sega, Owainawanka Sísá séhréh atéhre unsabe Sísaga mi ehwéh irarúwe.

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwehne.

(Mátíyu 12.46-50; Árúka 8.19-21)

³¹ Sísane anowareq ábákawaréhreqka séra máhpeq iriwe méra mó keyabé, Sísansabé, Mahbeq tuo teawéro uwe. ³² Uwara áhnte wehekéq weba sáhatawéra wensabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra arensabé áhrabowe uwe. ³³ Uwana Sísaga sensabé, Náinoreq náníbáqmarinseq inseréhbo éna ³⁴ weba sáhatió ke tagéna, Itewe náinoreq náníbáqmarinseq móe. ³⁵ Maniká awahbeh arámbéhrí mirao kewé náníbáqmari móe. Náinahnoreh wóe. Náinoréh wóe úwe.

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwehne.

(Mátíyu 13.1-9; Árúka 8.4-8)

4 Sísaga káwehu ayehráq tunse mó síwáhnorúwe. Síwáhnorúwara íregáritaqa weba sáhatió púana wega wánípipeq ko sipíipéq kibekue tútuue míowe. Tútuue míowara moke míó kega arahwéraq míowana ² wega áhnte pabeqme ehwéh síwáhnorúwe.

³ Síwáhnoréna, Teiníboq írátíáhro. Ayu suitabé aninká ayu suitabanieéna pokire. ⁴ Suitabehtaqa mó ayú ahtaqa megirana kabaranka sésiq nehre. ⁵ Mó ayú kiruraqa megirana pehgáriq marákó kéh púana mi ayú apubúue kiapoue kíréhre. ⁶ Anotah patáhitáq tamurupague ánúq piéh púana ehyatagire. ⁷ Mó ayú náwe tarúitáq megirana náwe kirena kárígariirana íre kawerue kíréhre. Minayabe sera íre iyéhre. ⁸ Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será iyéhre. Mó ayú 30 iyéhra mó ayú 60 iyéhra mó ayú 100 iyéhre. ⁹ Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

Sísaga ayu pabeqme ehwéh áwahe pahsuo ehwehne.

(Mátíyu 13.10-17; Árúka 8.9-10)

¹⁰ Áhnte kegá íre míótaq airápété téhranité Sísá kéro kereq mitaq míó kereqka pabeqme ehwéhnsábé áwahe kasenuwe. ¹¹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé áwahe ite sokigi aiena mó ke peh pabeqme ehwéh teri terinuge. ¹² Minayabe mó kegá siuranka tagéra sirupipeq íre tagariahrahowe. Sene siahrega irera sirupipeq íre írátíahrahowe. Minayabe sene ahbabáq sansa peh kéhrana Manikánka sene ahbabáq íre kaweraritena peh ahrraq matiankehe úwe.

(Aisaia 6.9-10)

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriunsabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 13.18-23; Árúka 8.11-15)

¹³ Sísaga sensabé mó mahraréna, Ite mah pabéqmé éhwéh ire iraho? Mó pabeqme ehwéhmé árahue iranéhbo? ¹⁴ Ayume Manikáne kaweq ehwéhne. Ayu suitabé anínká mi kawéq éhwéh teri terinire. ¹⁵ Ah-tapeq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh íráh-wana owainawanka sirupipeqté mi ehwéh apubúue seaebóire.

¹⁶ Kiruraq megi ayúme apubúue kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq eyoyóera apubúue kowe atáhwe. ¹⁷ Manikáne ehwehnka sirupipeq ire ánú piéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehgiówe. Manikáne ehweh sehgiónsábé mó kegá síwio-qnahwana ire kaweq sunúq sire. Mi tanáhráq sega apubúue túbáh agéra Maniká áúwáhwe. ¹⁸ Náwe tarúítáq megi ayúme wehukega Manikáne kaweq ehwéh irera sehgiónehe íwíáhéra ¹⁹ mah marákó marákóipéqté náneqsabé iwíáh kikiréra sene áhnte matíáh ménsáméhnsánsábé sirutaboiorwana mó mensáméhnsánsábé aigará pabekire. Náwe soagirana sera ire íyéhmé mi kegá Maniká awahbeh sansá ire sehgiowe. ²⁰ Kaweq marákóráq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq tábúsoqme iwíáhowe. Kaweq marákóráq kaweq será íyéhnserah sega mi ehwéh sehgióra Manikáne arambehri kawerue miraowe. Kawerue miraéra mó kegá 30 tahnsá árámbehriowara mó kegá áhnte 60 tahnsá kaweq arámbehriowara mó kegá peh íregáritaq 100 tahnsá áhnte kaweq arámbehriowe úwe.

Sísaga téhreh naneq ire akariaráhnsábé pabeqme irarú ehwehne.

(Árúka 8.16-18)

²¹ Sísaga sensabé mó mahraréna, Áráhmu mewe setaq eheq maraho? Antehyatáté áráhmu ire akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopeq ire maráhwe. Írakaumo. Kaweruwe téhrankeheéq peh tahberapeq maráhwe. ²² Amahnága moke kopípéq kéh náneqme mókake ábóraq kanae. Moke akariuriéh náneq moq ábóraq kanae. ²³ Ire parosa íáhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

²⁴ Sísaga sensabé mó mahraréna, Itega íréhra ehwéh iwíáhue íráhro. Itega mó ke náriranserah Manikánka mina tahnsanue náinkéhe. ²⁵ Matíéh ání Manikánka mó náwinkéhe. Ire matíéh ánimé Manikánka wene pehgáriq naneq meyankehe úwe.

Ayu kíréhnsábé pabeqme ehwéhne.

²⁶ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnime wehukéninká ayu marakóipeq suitabehnserahne. ²⁷ Inokáhpeq sugayugaéna ahbiahipeq irigéna wene arambehirana ayume kiapoue kíréhre. Kiapoue kíréh sánsámé suitabeh anínká ire ahtebehre.

²⁸ Marakóga mirainka ménsámehnsá kirena íyéhre.

Ebeq ánáh kiapoue kirena anehe sera iyena nera kéhre. ²⁹ Ménsámehnsá nera kéhtáq pokatate serame apiwe meyháwe. Nera kéh púara apiwe meyháwe úwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.31-32; Árúka 13.18-19)

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnime aneq tahnsáne teinínkono? Minayabe aneq pabeqme ehwéh teinínkono? ³¹ Manikánka wahnah wahnime sotápéq uqmaréh ayu tahnsane. Mi ayúme ire mó sotápéqté áyú tahnsane. Írakaumo. Mi ayúme pehgáriq ayúne. ³² Wehukéninká mi pehgáriq áyú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah awánká úkéna moke mó mensáméhnsá kiotaikire. Awankánirana anotah ayáhnáwé kéhrara kabaramarínká ayah-naweraq surahéra sene nah mitaq áhpeq piáhwe úwe.

Sísaga peh pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Mátíyu 13.34-35)

³³ Sísaga áhnte mina tahnsa pabeqme ehwéhne Manikáne ehweh teriuwe. Sirupipeq mi ehwéh iwíáhue irahráhunserahnue teriuwe. ³⁴ We kéro keyabé epéq moke pahsuqme síwáhnoréna peh mó keyabé pabeqme ehwéh teriuwe.

Sísaga irarúnka sóiriq táqnáigú ehwehne.

(Mátíyu 8.23-27; Árúka 8.22-25)

³⁵ Mi wehekáh tupekinaútaq Sísaga we kéro keyabé, Káwehu seberaebéq pokonehe úwara ³⁶ we kéro kega mibeq sáhurió ke suera Sísá mío sipí kéwewera Sísá meqmera kuwe. Mó sipíwárinkákáq moráráq kuwe. ³⁷ Anotah soírírúwana wánínka sípiipéq kiegambéh agu aguúwana sípiipéq wání obenkíkinaútaq ³⁸ Sísawe sípi ambarupéq ayahqno kunubaraq sugowe. Sugowara sega Sísá iriatera wensabé, Íwáhnoraníno, ite wánípipeq pukonehe únayabé anetaníbo iwíáhono uwe. ³⁹ Uwana Sísaga irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Pehwehrue mé túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka moq túbáh agúwe. ⁴⁰ Túbáh agúwana wega sensabé, Aneqsabé áhreoo? Aneqsabé ínénsabe ire aiq pútare aintaho úwara ⁴¹ sega anotahtaq áhreéra seye náhenéra, Mah ánimé insebo? Sóiriqkakáq wáninkakaq wene ehweh íréhre uwe.

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 8.28-34; Árúka 8.26-39)

5 Sísareq we kéro kereqka sípi kéwewera kure Kehrari kawéhu seberaebéq Kérása kené marakórápéq kuwe. ¹² Sísá sípiipéqté tueagúwana mibeqté ánimé owainawanka subiqmaq subiqmarú aninká wehuke maisia ónámáripípéqté séna weba súwe. ³ Mi anínká maisia ónámáripípéq kaegaeuwara wehukega wene aigarátáq ayahnkaratáq séniraté táhru táhru aruqaruruwana suraqsu suraqsuru púara

† Kérása marákó mó awíq kéhre. Mátíyuga sehiranú pukúipéq marakó áwíq Kárárae kéhre. Mátíyu 8.28 tagáhno.

íre saiqnariahrahuwe. ⁴ Wene ayahpíte séní sabirue surasuq surasuréna wene aigárápíté séní piteruq piterurúwe. Segá táhtorótaq íre ambubu atiahrahuwe. ⁵ Inokáhpeqkákáq wéhékáhnkakaq ahriahri we maisia ónámáripéqqté sáwéhrapeqté kare kareéna kenkawéhrate wene anonka amurúruqme kirasuq kirasurúwe.

⁶ Sísaga sípiipéqté kiuwana mi anínká móbeqte we tagéna pehbeheráh weba sure wensabé áhtó púana arehunseraráq sewíowe. ⁷ Sewéna kareéna, Sísao, are íopeqté Manikáne ahnikáwá wóne. Aneraintaníbo? Íopeqté Manikánka tagariéhtáq níeraníneho úwe. ⁸ Sísaga wensabé, Owainawano, we auwe pokúno atonsabe mi ehwhénsabé kareúwe. ⁹ Kareúwana Sísaga wensabé, Arenáwíq tenio úwana mi anínká, Ite áhnte mionayabé néniwíq Íregáritare éna ¹⁰ Sísansabé, Ite mahtaqté kaqme íre wahto eqmaq iuwehneho úwe.

¹¹ Wahtotaq sáwéhrapeq íregárita qpoeráhqká náwe sahta qme nowara ¹² owainawamarínká Sísansabé, Mi poeráhqmáripá eqmaq iuwo éra, Póeráhqne sirupipeq míanehboq ite pokoro aito éra pagu pagunuwe.

¹³ Pagu pagunuwana Sísaga kowe aritowara owainawamarínká wehukení auwera póeráhqmariné sirupipeq kowíowara 2táhúséni (2,000) póeráhqmáripá sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wánínkuwe pukuwe.

¹⁴ Póeráhqtaq wahnahnú ke gá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq míó kereq sene nahtapeq míó kereq koreríuwara seraganeheéra suwe. ¹⁵ Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo anínká kaweq iwíáhorahéna aneranerue tútuue míowara su ke gá tagéra áhreuwe. ¹⁶ Áhreuware tago ke gá kawerato ehweh su ke teriera póeráhqmari puku ehwhé teríuwara ¹⁷ sega Sísansabé, Itene marakó sue pokúno éra pagu pagunuwe.

¹⁸ Sísaga sípiipéq kiasague pokinaútaq owainawamarí kaqauwo anínká wensabé, Íné are keraaníe úwe.

¹⁹ Keraaníe úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue íné arene Wahnahnka arensabé nirutaboírue kawerató ehwhé arenawahrah korerio úwe. ²⁰ Úwana wega pokue Tékapórísa marákórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Sísaga we kawerato ehweh koreri terinuware moke író ke gá áhtenuwe.

Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.

(Mátíyu 9.18-26; Áruká 8.40-56)

²¹ Sísaga sípi kéwewena kure Kehrari kawéhu seberaebéq seuwekúwara áhnte wehekéq weba sáhuríowe. Káwehu ayehráq míowana ²² Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh aní Sáirusaga mitaq séna Sísaga tagéna áhtó púana wene aigárápí káuqmunue arehunseraráq ména wensabé, ²³ Nániyahu pukinaire. Wenaneq koráhtoréhna kaweragínkehboq máho. Oga míankehboq máho éna pagu pagunúwana ²⁴ Sísaga we kérowe.

We kérowara áhnte ke gá moráráq kure Sísaga kú ahtápéq we pehentáruq we pehentáruwe kuwe.

²⁵ Awahre iní kure airápété téhtaré ópéq áhnte ópéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe. ²⁶ Peh tuerueúwana wega áhnte sotéh kébá poku pokuúwara sega we áhnte érawúwana wene móne sinsinue parabaruwana íre kaweragúwe. Írakaumo. Anotah íroke awáhréúwe. ²⁷ Mi inínká Sísaga éhweh irena áhnte ke gá moráráq kutaq ²⁸ wewe náhenéna, Íné peh wene korósi koráhtoráhnaraqmé kaweraintankéhe úwe.

²⁹ Áhnte wehekéqká kígíuwana awahre inínká Sísaga ane-hepeq sure wene korósi koráhtorowe. Koráhtorowana wene korahq apubúue taraqnágúwana wene arupipeq iwíáhéna, Íné aiq kaweraintéhre úwe.

³⁰ Úwana Sísaga iwíáhéna, Ínéga inse kawerawogó éna pabeqme, Néne korósi insega táhtorehro kasenúwe. ³¹ Kasenúwara we kéro ke gá Sísansabé, Áhnte ke gá are paguno púah aneqsabé, Néne korósi in-sega táhtorehro eno uwe. ³² Uwana Sísaga táhtoro aní taganieéna aurankaúwe. ³³ Kawerato inínká, Íné aiq kaweraintéhre éna áhre iransánéna Sísaba sure arehunseraráq sewéna moke teawuwe. ³⁴ Teawuwana Sísaga wensabé, Náinahnoo, arega aiq pútare aintah-naga kaweratóge. Are awaho aní míaniewóne. Pehwehruwe pokéwahno úwe.

³⁵ Pehwehruwe pokéwahno úwara wahnahn aníné nahtapeqté táhmaro ke gá sure abowansabé mahraréra, Areniyahu aiq pukire. Ai q puki puah síwáhnori anínká sinsabé ahqáho ato uwana ³⁶ Sísaga sene ehwehnsabé íre iwíáhia abowansabé, Íre áhreuúno. Peh aiq pútare ainto éna ³⁷ áhnte we kéro keyabé, Mahta q míá hro aritena peh morá téh q abaráhré Sémísireq Sónireq mó aní Pítareq meriqmena pokúwe. ³⁸ Pokue mi wahnáhné nahtapeq sutaq irobibiu ke tagówara áhnte ibiséra anotah íbitúnátúnánuwe. ³⁹ Ibitúnátúnánuwana Sísaga nahupeq kibekéna irobibiu keyabé, Aneqsabé áhnte ehwehnéq íbitúnátúnánoo? Mah ahrá rí íre airai q pukia peh sugé hre úwara ⁴⁰ sega awiréh atówe. Awiréh atówana Sísaga ómi míó ke máhpeq kaqsuena mi ahrá ríne anoiboreq we kéro kereq meriqmena ahrarine máhriqtapéq pokúwe. ⁴¹ Pokéna wene ayahnkara táhtotawéna wewene ehwehta q mahraréna, Tarita kumie úwe. Tarita kumie úmé, Ahrario, ínéga teawúge. Irigúno úwe. ⁴² Irigúno úwana wega apubúue irigéna ah noguwe. Mi ahrá ríne ópeqme airápété téhtaré ópéq míota q pukuwana Sísaga iriatowe. Iriatowara tago ke gá áhtenuwana ⁴³ Sísaga wensabé, Mó ke gá íréhboq íre teriéro éna wenanoibonsabé, Iteriyahu táhutahuq náwétao úwe.

Néhsara suwahpeqte ke gá Sísansabé suwahríó ehwehne.

(Mátíyu 13.53-58; Áruká 4.16-30)

6 Sísaga mitaq suena wenawahpeq pokúwara we kéro ke gá kérowe. ² Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwara áhnte író ke gá áhtenuwe. Áhtenéra mahraréra, Wegá irari ehwhémé eheqte ehwhépo? We árahue ahtebia aní úkuroiro? Wegá óta q sansámá rí árahue mirairo? ³ We peh nah pe tagariéh aní míre. We Máhríane ah-

ninkáwá wíre. We Sémísireh Sósépareh Súrásareh Sáimónirehne siwahwá wíre. Wenanahnoreh mah-taqté ánimárí móe éra wensabé abiahnsa atówe. ⁴ Abiahnsa atówana Sísaga sensabé, Manikáne ehweh irari anínsabé mó ke suwahpeqte kégá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahpeqte kéreq wenawahraheq wene nahtapeq kaegaeo kereqka wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe. ⁵ Mibeqté kégá wensabé íre aiq pútare ató púana wega mitaq ótaq sansá íre áhnte miraorahúwe. Peh táhmaro awahré ké táhtorena kawerari-towe. ⁶ Wensabé íre aiq pútare atónsabe Sísaga áht-enúwe.

Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.
(Mátíyu 10.5-15; Áruká 9.1-6)

Sísaga mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue kosíwáhnorúwe. ⁷ Wegá we kéro ke airápété téhranítyábé síáhrabéna mó mi aníté mó mi anítéue eqmaq suowe. Eqmaq suanaútaq owainawamarí kaq-suageheéna wega págege aritena ⁸ sensabé, Ite ahtapeqsabé tópahme unahmé mónewe íre meyháro. Peh morá pegiqnáhnkara meweq ⁹ súu sukiwe pokoro. Téhtaré síótí íre sukióro. ¹⁰ Ite mó ke suwahpeq kirataq peh morá aniné nahupeq kaegaeoro. ¹¹ Wehukega ite íre mehweh aitera itene ehwehnsabé iwahriehre irataq sene nah sueq itene igárátáq kahna tanáhúq poruarueq pokoro úwe. ¹² Úwara eqmaq suo kega pokue mó kehinánsabé mahraréra, Kaweraitankéhboq itene ahabábáq sansa sueq kaweqtaq míáhro teri terinúwe. ¹³ Segá áhnte owáináwámárrí kaqsuera awahre ke óríwi awánká sérá ano abaq sitera kawerarítówe.

Sóni wání meri merinú aní pukú ehwehne.
(Mátíyu 14.1-12; Áruká 3.19-20, 9.7-9)

¹⁴ Sísá éhweh mitaq teri mahtaq terinuwana anotah wahnáh aní Érótiga irowe. Táhmaro kegá iraréra, Sóni wání meri merini aní pukéna mó oga úkurai puana amahnága págege otáq sánsánire uwe. ¹⁵ Úwara mó kegá, We Éráisa wire uwara mó kegá, We Manikáne ehweh irari anímé naho Manikáne ehweh iraru ke tahnsa aní míre uwe. ¹⁶ Úwana Érótiga Sísá éhweh irena mahraréna, Ínéga ayahqno kiraq áúwátáu anímé Sóni we mó oga úkuraire úwe.

¹⁷ Sóni oga míotaq wega Érótingsabé ehweh atena mahraréna, Arenábáqne ahre meronawe Mósísiga sehgióro ú ehweh aiq anterutone úwe. Érótiga wenábáq Pírípine ahre Éróriása meyonsabe Sóniga wensabé ehweh atowana meyo inínká mi ehwehnsabé ayehitónsabe Sóni abiahnsa atowe. Abiahnsa atowana Érótiga sóntía keyabé, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáhro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. ¹⁹ Móátówana mi iní Éróriásaga Sóninsabé abiahnsa atataú púana Sóni subiq suanie iwíáhúmé íre miraorahúwe. ²⁰ Érótiga Sóninsabé áhtenéna iwíáhéna, We íre ahabábáq aní peh kaweqtaq mía míai aní míre éna, Pehragahro únsabe mó kegá Sóni íre subiq suahráhuwe. Érótiga Sónine ehweh irotaq iwíáh kikiréna peh Sónine ehweh ireyabe awahbówe.

²¹ Érótime anowagá we maqmio ahrreraq ko tanáhráq sútaq wega anotah tahutáhúq kawerarena wahnah wehwárinseq sóntía wahnáh wehwárinseq Kehrari marákórápéqté áhnte moné ko wehwárinseq kirabo aritowe. ²² Éróriásane ayahunkawagá seba séna ábáhrúwara Érótireq weba táhutahuru kereqka ábáhrúnsabe áhnte iwíáh iwíáhuwe. Minayabe Érótiga mi ahráryábé, Arega nánio ina naneq náwinie. ²³ Pópoqnahga tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge. Arega nánio ina naneq náwinie. Wahnahnu naneqsabé ákáhtaq nánio inaraqmé náwinie úwe.

²⁴ Úwana ayahunkawagá tueyokue wenanonsabe, Aneq nánio ininkono úwana wenanoga, Sóni wání meri merini aniné ayahqno nánio úno úwe. ²⁵ Úwana wega pehbeheráh kibekéna Érótingsabé, Íné Sóni wání meri merini aniné ayahqnonasabe níre. Amahnága kunubaipéq maqme nánio úwe. ²⁶ Nánio úwana Érótiga mi ehwéh irotaq wene arupipeq áhnte umeh agúwe. Pópoqnahga tagaríéhtáq awinauge ú púana wene arupipeq iwíáh kikiruwe. Ínéreq táhutahuro kegá néne ehweh írah púana niyehitéhneho éna, Mi ahráryábé íre ahqáho atahráhuwe. ²⁷ Minayabe wega sóntía anínsabé, Sónine ayahqno kogiraqme mewé súno éna apubúue eqmaq suowana tunse karábúsiipéq Sónine ayahqno kiraq suowe. ²⁸ Kiraqme kunabaipéq maqme mewé séna mi ahráryá awuwana wewano móawuwe. ²⁹ Sóni kéro kega we subiq súo ehweh irera sure wene anonka sesehgiwera maisia ónápípeq móárówe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabou ehwehne.
(Mátíyu 14.13-21; Áruká 9.10-17; Sóni 6.1-13)

³⁰ Sísaga eqmaq suo kega weba kouwekéra sega mirau ehwehnikákáq síwáhnoru ehwehnikákáq moke teawúwe. ³¹ Íregáritaq kéra séra unsabe Sísareq we kéro kereqka íre táhutahurorahu puana Sísaga sensabé, Máhoro. Ahrenagehboq itebataq abatapi pokonehe úwe. ³² Minayabe sípi kéwewera kure sebataq abatapi pokuwe. ³³ Pokuwara áhnte kegá sípi tagéra, Sísareq we kéro kereq aiq tagóne éra sensuwahpeq suera peh marakóipeq pehbeheráh kure Sísá kináurabeq kuwe. ³⁴ Sísaga korawégútaq áhnte wehekéq tagéna sensabé arutaboiraritowe. Íre wahnahnkakákáq sípísípiq tahnsa míó púana sensabé arutaboiraritena áhntetaq síwáhnorúwe.

³⁵ Íó tupekinaútaq we kéro kega Sísaba séra wensabé, Mótaq penkinae. Mahtaq peh abatapi púah ³⁶ mah kegá so kéh marákórátáq wahtotaq kehiná suwahpeq táhutahuq kobaiqmaragéhboq eqmaq suo uwe. ³⁷ Úwana Sísaga sensabé, Itega mah ke táhutahuq kirabooro úwara sega wensabé, Ite áhnte moné 200 Kína meweq páréti kobaiqmaqme kiraboonehinkono uwe. ³⁸ Úwana wega sensabé, Páréti árahue kehro? Koragahro úwara sega kosáhnsahera Sísansabé, Párétiwe moberíah kéhre. Pahme téhtaré kéhre uwe.

³⁹ Úwana Sísaga míó keyabé, Narunarunitaq isepí kiria mahpi kiriaue tútuue míáhro úwara sega miraeu

tútuue míówe. ⁴⁰ Áhnte ke 100 wehekéq morabí isepí tútuue mía 50 wehekéq morabí mahpi tútuue míauwe. Miraue kiranéhne tútuue míówe.

⁴¹ Sísaga mi moberíáh párétíákáq téhtaré páhnikákáq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena páréti keqme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe.

⁴² Náriuware ómiga nowana siyahbankirowe. ⁴³ Siyahbankirowara páréti arahqkakaq pah arahqkakaq airápété téhtaré páhsikéti úsawe obenkíq márówe.

⁴⁴ Mi tahutáhúq no wehwé íregáritaq 5táhúséni (5,000) weh wóe.

Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.
(Mátíyu 14.22-33; Sóni 6.16-21)

⁴⁵ Míówana Sísaga we kéro keyabé, Sípiipéq ki-asagoro. Seberaebéq ite nonótáh Pétásáira suwahpeq pokoro éna apubúue eqmaq suena míó keyabé, Íteruwahpeq pokoro éna ⁴⁶ mitaq suena púrerinieéna sáwéhrapeq kiuwe.

⁴⁷ Penkútaq we kéro kega sípiipéq káwehu ákáhpi míówana Sísaga webataq marakóipeq míówe.

⁴⁸ Míowara siuratapeqté anotah soirírúnsabe awankátate wání subame kéra ahyahyanuwana sóiriqka saiqnówana tagówe. Ahyahbinkerotaq Sísaga wání abobóráhtaba seba kure kótaikinaútaq ⁴⁹ sega we tagéra, We wahnsa wíre íwíáhéra kareuwe. ⁵⁰ Ómiga we tagéra anotah áhréera kareuwana Sísaga sensabé, Pehitaq míáhro. Íné úge. Íre áhreoro úwe. ⁵¹ Sísaga sípiipéq kiasagéna sereq kiwíowana sóiriq táqnáigúwara sega anotah ahténuwe. ⁵² Áhtenéra páréti keqme kiraboúnsabe sirupipeq íre íwíáhia peh íre irasa míówe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.
(Mátíyu 14.34-36)

⁵³ Segá sípiipéq kure seberaebéq kéráwégue Kénésáréti marakórápéq kure mitaq sípi arahwéraq móarówe. ⁵⁴ Móarówara míó kega tagéra, Sísá wire éra ⁵⁵ pehbeheráh sensuwahrahba pokue, Sísá míéhre mitaq teri mahtaq terinuware awahre ke sene máhriqkakáq meriqmera weba mórítówe. ⁵⁶ Sísaga moke mi ke suwahpeqkakáq moke táhúnipéqkakáq úpeqkakáq nogutaq sega awahre ke máhkétirapéq mórítówe. Móritera Sísansabé pagunera, Awahre ke arene korósi aiq táhtoragéhe uwara wene korósi táhtoró ke moke kaweragúwe.

Manikáne ehwehnka iteinahbúréhne sansá kiotaikire í ehwéhne.
(Mátíyu 15.1-9)

7 Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sarúsarama suwahpeqte sure Sísaba sáhatíowara ² we kéro kega siyahnkara íre pabeq paberia pehipi nowara tagowe. ³ Péhrasi kereq moke mó Asiu kereqka sinahbúwárehne sansá sehgiro puara ahriahri ebeq siyahnkara pabeq paberaruera anehe táhutahuq aruqaruruwe. ⁴ Máhkétirapéqté séyéutaq sega ebeq mósosuera anehe táhutahuruwe.

Sega sinahbúwárehne sansá áhnte mó sansá miraéra káhpuwe antehyamé tíniwe pabeq pabeq aruqaruruwe.

⁵ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sísansabé kasenéra, Iteinahbúréhne sansámé are kéráh kéga aneqsabé anteruera peh náwiqkakaq síyáhnkárátáté táhutahuq naho uwe. ⁶ Uwana Sísaga sensabé, Itewe peh kopéráhpéro ke wóe. Manikáne ehweh irarú ani Ásáíaga naho Manikáne ehwehnka mahraréna,

Mah kegá nénéiwíq síwéhrate pankerera peh sirupipeq ínensabe íre suwahbehre. ⁷ Segá wehukega sehgióro e ehwéh síwáhnoréra, Mahnawé Manikáne sansáne ewe. Minayabe sega ínensabe péhepehe iwíáh iwíáh aintáhwe úwe.

(Aisaia 29.13)

Itega miraonsabé púkuipéqté éhwéhnká aiq irarire.

⁸ Itega Manikánka sehgióro ú ehweh sueq peh wehukene sánsá ambubu atawéq sehgirowe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Iteitene sánsá sehgióne-heéq Manikánka sehgióro ú ehwehnsabé anetaníbo éq anterúáhwe. ¹⁰ Mósísiga naho mahraréna, Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro úwe.

Wega mó mahraréna,

Wenanoibonsabé íre kaweq ehwéh arítéh áni subiq súáhro úwe.

(Kisim Bek 20.12, 21.17)

¹¹ Manikáne púkuga miraue irariraq itega síwáhnoréq, Wehukenínká wenanoibo séhréh aritahráhi monébópoq mó naneqpopoq matawéna wenanoibonsabé mahraréna, Mahnawé Maniká íre áwátáutaq tahirimé náiyú irino ire. ¹² Wehukenínká miraue irariraq itega, Mi anínká wenanoibonsabé anetaníbo ime aiq kawerire. Wega se íre séhréh arítéhmé aiq kawerire ewe. ¹³ Minayabe iteitene ehweh sehgiónsabé Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhwe. Mahna tahnsa sánsá áhntetaq mira aruqaruréq mó keyábé, Itene sánsá sehgióro arítáhwe úwe.

Sísaga, Wehukeníné arupipeqté íwíáhgá ahbabáratáhráhire ú ehwehne.

(Mátíyu 15.10-20)

¹⁴ Sísaga mónkakáq mitaq míó keyabé, Ínéba sewíáhro. Ite ómiga néne ehweh ireq iwíáhue tagahro.

¹⁵ Wehukenínká táhutahurinka íre ahbabáratéhre.

Írakaumo. Peh morá wene arupipeqté íwíáhgá ahbabáratáhráhire. ¹⁶ [Ahreakaq kéó, mah ehwéh írátíáhro úwe.] ¹⁷ Sísaga weba sáhatió ke suena nahupeq kibekúwara we kéro kega mi pabéqmé éhwéhn-sabé kasenuwe. ¹⁸ Kasenuwana wega sensabé, Ite moq íre írátíaho? Wehukenínká táhutahurinka íre ahbabáratéhre. Minayabe íre iraho? ¹⁹ Táhutahuqka wehukeníné iwíáhipeq íre túíre. Peh ahmbiupipéq tunse tueagire úwe. Sísaga mah ehwéh irarúmé, Moke táhutahuq nah naneq mire úwe.

²⁰ Sísaga mó mahraréna, Wehukeníné arupipeqté íwíáhgá ahbabáratéhre. ²¹ Wehukeníné arupipeqté, wene iwíáhipeqté, ahbabáq iwíáh áhwárehre. Íre

kaweq iwíáhwé, mahbi ahrari abariéwé, aebówé, we-huke subiq suewé, ²² mó aníné ahre weh abariéwé, mó aníné ménsámehnsánsabe aigará pabekime, íre kaweq sansámé, péhepehenéwé, íre mirao naneq miraime, mó anínsábé íre kaweq iwíáh atewé, éhru-ruéwé, píribahriéwé, saiyoéwé, ²³ moke mah ah-bábáqmé, wehukéniné arupipeqté áhwárehre. Mah-nawarinká wehukení ahabáratéhre úwe.

Nahnso inínká Sísansabé kawerue aiq pútare ato ehwéhne.

(Mátíyu 15.21-28)

²⁴ Sísaga mitaq suena Táíya suwahpeqte kéné marakórapeq pokúwe. Pokéna nahupeq kiena, Íné mahtaq míónsábé mó ke teríyeho úwanawe we kopípéq íre míahrahúwe. Írakaumo. ²⁵ Owainawanka wene ayahunkawa subiqmaq subiqmarú inínká Sísá míéhre u irena apubúue sure Sísansabé áhtó púana wene aigarátáq arehunseraráq sewíowe. ²⁶ We mitaqté náhnsó inínéna Káríki ehwéh iro iní míre. Wega Sísansabé, Nániyahu subiqmaq subiqmari owáínáwá sega-suo teawuwe. ²⁷ Teawuwana Sísaga wensabé, Ebeqme animárinká táhutahurigehe. Sene táhutahuq mewe iamáripá tuparuwé íre kaweq sansáne. ²⁸ Úwana wega Sísansabé, Anotah aníno, arega irarénawe aiq pútaróne. Iamarínká animáriné siyahpíte megí apípí tahbe tehnopeqte mewe nahtaq sibowágá íre kaqsúéhre úwe. ²⁹ Úwana Sísaga wensabé, Arega irarénayabé seuwekúno. Owainawanka areniyahu aiq auwena pokire. ³⁰ Ai q auwena pokire úwana wene nah-tapeq pokue tagówana owainawa kaqauwo aní aiq auwowa wene máhriqtaq awahoraq míowana tagówe.

Sísaga ahre parosa íre ehwehnorahi aní kawerato ehwehne.

³¹ Sísaga Táíya suwahpeq suena Sáíróna suwahpeq kótaikéna Tékápórísa marakórápéq tuena Kehrari kawéhútáq kúwe. ³² Mó kegá ahre parosa aní íre kaweq ehwéhnu ani Sísaba meqmera suwe. Segá Sísansabé, Kaweraginkehboq arene ayahnkaratáté táhtoro uwe. ³³ Úwana Sísaga mi aní meqmema mipi sáhurío ke suena móbeq pokue wene ayahnobeqtaté mi aníné ahreipeq paroqmatawéna anehe wene ayahnobeqtaq tehqniarena mi aníné anehbíraq marena ³⁴ íópeq tagéna ahyanahyanéna ahre parosa ánínsábé mahraréna, Épátae úwe. Mi ehwéhnumé, Ahre sio úwana ³⁵ wene ahre siatowana wene anehbí kaweragúwana wega kaweq ehwéhnuwe. ³⁶ Sísaga wensabé, Mó ke teríyeho úwara sega mó ke teriúnsabe wega teríyeho uge úwara sega áhnte mó ke teri terinuwe. ³⁷ Mi ehwéh író kegá anotah ahténéra mahraréna, Wega moke kawerue miraire éra ahre parosa aní iro atéhre. Íre ehwehnorahi aní ehwehnuúno atéhre uwe.

Sísaga 4 táhúséni (4,000) weh kiraboú ehwehne.

(Mátíyu 15.32-39)

8 Mitaqkake áhnte kegá Sísaba sáhatíowana se táhutahuq íre konsabe Sísaga we kéro keyabé síáhrabéna sensabé, ² Mahtaq míáh kegá ínéba apahtáro wéhékáh míáhnábé amahnága se táhutahuq íre kéh púana sensabé nirutaboiruqe. Íre kirabo aritasa pehipi eqmaq súáhnaraq ahtapeq siunúnkaq surahiyeho. Pehipi íre eqmaq suaníe. ³ Sene nahtapeq eqmaq súáhnaraqmé sirupibiyabé ahtapeq siunúnkaq márunsurahoneherawoe. Táhmaro míáh kegá íre wahtopeqte suowe úwe. ⁴ Úwara we kéro kega wensabé, Mahtaq peh abatapi míre. Mah ke awehraq tahutáhúq nagehboq árahue áhnte tahutáhúq meyhárhuno uwe. ⁵ Úwana Sísaga sensabé, Árahue paretí kehro úwara abapete téhtaré kéhre uwe.

⁶ Sísaga weba sáhurío keyabé, Marakóraq tútuoro éna mi abápété téhtaré paréti mewena Manikánsabe, Kaweróne atena paréti keqme we kéro kega míó ke kiraboigeheéna siuwara sega moke míó ke náriúwe. ⁷ Segá táhmaro káriq pah kowana Sísaga Manikánsabe kaweróne atena we kéro keyabé, Minaakaq kirabooro úwe. ⁸ Kirabooro úwara míó kega nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé abapete téhtaré páhsíkéti úsawe obenkíq márówe. ⁹ Peh íregárita q wehuké 4 táhúséni (4,000) ke míówe.

Sísaga mi ke eqmaq suena ¹⁰ sípiipéq apubúue ki-asagéna wereq we kéro kereq kure Tárámánúta marakórápéq pokuwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.

(Mátíyu 16.1-4)

¹¹ Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé ehweh atera, Manikánka are séhréh atahna taganehboq íópeqté ótaq sansánúno uwe. Ótaq sansánúno éra we áhwárawe tagowe. ¹² Áhwárawe tagowana Sísane arupipeq págege agúwana wega mahraréna, Amahnága oga míáh kegá aneqsabé ótaq sansá tagéyabe suwahbehro? Teiníboq írátíáhro. Segá ótaq sansá íre tagagehe. Ahqáho. Írakaumo úwe. ¹³ Írakaumo éna Péhrasi ke suena sípi kéwewena kéráwégue seberabéq pokúwe.

Paréti muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 16.5-12)

¹⁴ We kéro kega paréti meweyabe sibatagúwara peh morá paréti sípiipéq kowe. ¹⁵ Sísaga wensabé págegeue mahraréna, Tagariáhro. Péhrasi kereq Érotireqne paréti muoráhi naneq pehrahro úwe. ¹⁶ Úwara sega seye náhenéra, Ite paréti íre kéhnsabé Sísaga mi ehwéh teire uwe. ¹⁷ Úwana Sísaga sene ehweh ahtebéna sensabé kasenéna, Ite paréti íre kéh ehwéhme aneqsabé sío síoo? Amahnága teiú ehwéh íre iraho? Itene irupipeq íre ahtebaho? ¹⁸ Itene iurame kéhraq íre tagariaho? Itene iahrewé kéhraq íre írátíahro? Ínéga mirauraume ite íre iahreraq kehro? ¹⁹ Ínéga

5 táhúséni (5,000) weh moberíáh párétí keqme kirabourautaq arahqmé árahue unáh úsawe obenkíq matoo úwara sega wensabé, Airápété téhtarée uwe. ²⁰ Úwana Sísaga sensabé, Mó ke 4 táhúséni (4,000) weh abapete téhtaré párétí keqme kirabourautaq arahqmé árahue unáh úsawe obenkíq matoo úwara sega wensabé, Abapete téhtarée uwe. ²¹ Úwana wega sensabé, Minayabe ite amahnágaákákq íre iraho úwe.

Sísaga aura pira ání kawerato ehwehne.

²² Sega Pétásáira suwahpeq suwara mó kegá aura pira ání Sísaba meqme séra wensabé, Mah aní kawer-
aginkheboq arene ayahnkaratáté táhtoro uwe.

²³ Úwana Sísaga aura pira ání ayahtaq ahmboqmena ahnansahrapeq pokéna wene aura tehqni atena ayahnkaratáté táhtorena wensabé, Aiq tagahno úwe.

²⁴ Úwana wega tagéna, Ínéga nogó ké tagogana se awanká tahnsa nogówana tagoge úwe. ²⁵ Úwana Sísaga ayahnkaratáté wene aurapi mó táhtorowana wega ebitáwéna wene aura kaweragúnsabe kawerue tagówe. ²⁶ Kawerue tagówana Sísaga wensabé, Mah kehiná suwahpeq amahnága kouwekineho éna wene nahtapeq eqmaq auwowe.

Pítaga Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.

(Mátíyu 16.13-20; Áruká 9.18-21)

²⁷ Sísaga we kéro kereq meriqmena Sésaría Pírípái suwahpeq mitaq wahtotaq mó kehiná suwahpeqtaq pokinaúwe. Ahtapeq kutaq wega sensabé kasenéna, Mó kegá ínensabe inse aintaho úwe. ²⁸ Úwara, Arens-
abé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewara mó kegá arensabé, Éráisa wire ewara mó kegá arens-
abé, Manikáne ehweh irari aní míre ewe uwe. ²⁹ Úwara Sísaga sensabé kasenéna, Itega ínensabe inse aintaho úwana Pítaga wensabé, Manikánka ite meirena kaw-
eraitankeheéna omaq ato aní móne úwana ³⁰ Sísaga sensabé minayabe mó ke teríyeho úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 16.21-28; Áruká 9.22-27)

³¹ Sísaga we kéro ke síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní níwíoqnaneherawoe. Asiu kené abowah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósí-
sine ehweh síwáhnoro kereqka ínensabe, Iuwahriehre éra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

³² Sísaga mah ehwéh pahsuqme irarúwana Pítaga we meqmena móbeq móatena wensabé awehgu atena, Arega iraréna ehwéhme aiq pútaragineho úwe.

³³ Úwana Sísaga pabeqme we kéro ke tagéna Pítans-
abé awehgu atena wensabé, Owainawano, móbeq miahno atena, Arega iraréna ehwéhme Manikánka íre iwíáh atéhre. Minawé peh wehukene iwíáh wíre úwe.

³⁴ Sísaga we kéro kereq moke míó kereqsabé, Ínéba sewíáhro éna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe.

Ínéga miraunserah mirae séniro. ³⁵ Wewensabé arutaboirena peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahrahire. Néne kaweq ehwéh koreriena néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe. ³⁶ Wehukenínká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsá matíéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi ménsáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo? ³⁷ Oga mérapeq awaq meyabe aneqtaté paiqmarankéhbo? Ahqáho. Írakaumo. Íre paiqmarahráhire. ³⁸ Amahnága oga miáh kégá Manikánsabe íre suwahbehrra peh ahbabáq aruqarurowe. Mah tanáhráq ínensabeákákq néne ehwehnsabéákákq ayehiteh anímé íné wehukení úku anínká túónagake mi anínsábé moq niyehitanawire. Nánibone patahga tahnsa téhreh naneqkákq íné wehukení úku anínseq Manikáne íópeqté kéreqka túóna-
gake mi anínsábé niyehitáhnana ahqáho ataní úwe.

9 Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Táh-
maro iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka págegeue wahnah wahnahnínaq tagéq anehe pukigehe úwe.

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Mátíyu 17.1-13; Áruká 9.28-36)

² Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagútaq wega Pítareh Sémísireh Sónireh sebataq meriqmena anotah sawéhrápéq kiuwe. Kiuwara mó kegá íre míowara sega tagotaq Sísane auranabiah mó kugú kaweq kugú agúwe. ³ Wene korósi patahga tahn-
sanue anotah tabérábé agúwe. Mina tahnsa tabérábéwé mah marákóipéqté ambanta pabeq paberi anínká íre miraorahire. ⁴ Éráisareq Mósísireqka íópeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe.

⁵ Ehwehnuwana Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahtaq míonayabé aiq kawerire. Apahtáro úqná pear-
anéhe. Arene morá, Mósísine morá, Éráisane moráue pearanéhe úwe. ⁶ Se anotah ahréu puana Pítaga íre iwíáhia pehipi irarúwe.

⁷ Irarútaq írabúyánka seubítíowana mipéqté éh-
wéhnká mahraréna,

Mah anímé niruní nénáhní míre. Wene ehweh íráhro úwe.

⁸ Úwara Sísaga kéro kega apubúue aurankahnkaue tagowara mi anité íre míóyana peh morá Sísaga webataq sereq míowara tagowe.

⁹ Sávéhrapeqté tuegutaq Sísaga sensabé, Itega tagéq irewáh éhwéh amahnága mó ke teríyeho. Íné wehukení úku anínká pukéna oga úkonaraq terigéhe úwe. ¹⁰ Únsabe sega mó ke íre teriasa peh oga úkona ehwéhnsábé seyega iwíáhue kasenuwe.

¹¹ Kasenéra, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Éráisa ebeq sinaraq anehe Manikánka omaq ato aní anehe sinae eme aneqsabé irareo uwe. ¹² Úwana Sísaga sens-
abé, Éráisaga moke kawerinieéna ebeq suraire. Mó kegá íné wehukení úku aní níwíoqnéna niwiréh ain-
tagéhe. Minayabe Manikáne púkuipéqté séhíránká aiq teí mino? ¹³ Ínéga teiníboq írátíáhro. Éráisa aiq suraire.

Púkuipéqté séhíránká aiq irarinserah mó kegá seye suwahbarai sansánéra we íre kaweratárówe úwe. †

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Mátíyu 17.14-21; Áruká 9.37-43)

¹⁴ Sísareq apahranító we kéro kereqka mó Sísá tagariáh kébá túwara áhnte mó kegá seba sáhuriówara Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka se ehwehuwe. ¹⁵ Ómi mitaq sáhurió kega Sísá tagotaq áhtenéra pehbeheráh weba séra mehwehuwe.

¹⁶ Mehwehuwana Sísaga sensabé kasenéna, Itereq sereq aneq ehwéhnoo úwe. ¹⁷ Se míórabeqte wéhgá Sísansabé, Íwáhnoraníno, nénahni areba meqme suge. Owainawanka we subiqmaq subiqmarinsabé wega ehweh íre irahráhire. ¹⁸ Owainawanka we subiqmaq subiqmaritaq marakóraq tontehriparáhrana arehya kiobinue áwéhraq nankiq nánkírirana wene anonka tawiróbana atia atiaire. Are kéréh kényabé, Owainawa kaqauwáhro ugarawe sega íre miraorahowe úwe.

¹⁹ Íre miraorahowana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo? Mi animái ínéba meqme sero úwara ²⁰ meqmera móátówe. Meqmera móátówana owainawanka Sísá tagótaq mi animái kúrugúru atowana we marakóraq márunsurahéna tabenoráhbénoue arehya kiobinúwe.

²¹ Sísaga mi aniné abowánsabé kasenéna, Arenahnimé téhwe ahkake mirauroiro úwe. Úwana abowágá, Pehgáriq aní miaraitaq mirauroiro. ²² Owainawanka we subiq suanieéna iraipéq áhntetaq susuréna wánipipeq áhntetaq susurire. Arega miraorahónawe arutaboiraite miraúno úwana ²³ Sísaga wensabé, Arega miraorahónawe ono? Manikánsabe aiq pútare atéh áninká moke miraorahire úwe. ²⁴ Úwana abowágá apubúue mahraréna, Aiq pútare atóge. Arensabé aiq pútare atómé íre awehraq kéhnsabé séhréh ainto úwe.

²⁵ Úwana áhnte mó ke weba peheráh sure mipi sewiówana Sísaga se tagéna owainawansabé awehgu atena wensabé, Íre ehwehnia ahre parosa owáináwáno, mah aní auwe pokúno. Weba mó íre súno úwana ²⁶ owainawanka ehwehnabaéna kúrugúru atena auwena pokúwe. Pokúwana mi animái pusa aní tahnsa míonsabe áhnte míó kega, We aiq putiéhre uwana ²⁷ Sísaga wene ayahnkara táhtoqme iriatowana irigúwe. ²⁸ Irigúwana Sísaga nahupeq kibekúwara we kéro kega wensabé, Itewe árahinsabé owainawa íre kaqsuahráhuo kasenuwe. ²⁹ Kasenuwana Sísaga wensabé, Mina tahnsa pehipi íre kaqsuahráhowe. Peh púrerirataq kaqsuahráhowe úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Mátíyu 17.22-23; Áruká 9.43-45)

³⁰ Sísareq we kéro kereqka mitaq suera Kehrari marakórápéq ákáhpi kíúwe. Kíúwana we kéro ke síwáhnorinieéna mó kegá íné míónsábé írého úwe.

³¹ We kéro ke síwáhnorú púana áhnte ke míórabeq íre pokúwe. We puké tanahráqsabé síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní móintehrara nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwe. ³² Úwara sene sirupipeq wene ehweh íre irera kasenényabe áhreuwe.

Anotah animé inesebo i ehwéhne.

(Mátíyu 18.1-5; Áruká 9.46-48)

³³ Segá Kápénééma suwahpeq kure nahupeq kibekuwe. Sísaga sensabé kasenéna, Ahtapeqmé aneq ehwéh sío síoéwaho úwara ³⁴ sega ehiya míówe. Ahtapeq nogútaq mó anínká mó anínkáue, Íné anotah aní ite kiotaqme aní múge iraréna ehwehu puara ehiya míówe. ³⁵ Sísaga tútuue ména airápété téhranité we kéro keyabé, Ínéba sewiáhro éna anotah aní míanie íwiáhi anínká pehgáriq aní tahnsa míankehe. Wega moke mó ke séhréh aritankéhe úwe. ³⁶ Séhréh aritankéhe éna káriq aní meqme se ákáhpi iriatena sawiwena sensabé, ³⁷ Ínénsabe arutaboiraite mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh áninká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh áninká íre peh morá ínébataq séhréhre. Íné eqmaq núwéh aní moq séhréh atéhre úwe.

Íre itene naruo aní míéh ánímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.

(Áruká 9.49-50)

³⁸ Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwirue owainawamarí kaqsúéhraq tagéq ahqáho atone. Wega ite íre séiréhnsabé ahqáho atone úwe.

³⁹ Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhro. Neníwirue irarinsabé ótaq sansá mirai anínká abehq éhwéh íre apubúue irare intahráhire. ⁴⁰ Íre itene naruo aní míéh ánímé itene iyahnabo aní míre. ⁴¹ Teiníboq irátíáhro. Ite Manikánka eqmaq núwéh áníné animáí míáhnsabé mó anínká ite né waní náinaraqmé mi aniné ápeqme íre tabanagia peh ahrreraq kanawire úwe. Manikánka mi aniné náwéna apéqmé ahrreraq kanawire úwe.

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruahráhi ehwéhne.

(Mátíyu 18.6-9; Áruká 17.1-2)

⁴² Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahbabáq sansa áúgi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áúgi anínká káriq aní áúgi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúria káwéhúpípeq tuparuahnana wánipipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino.

† Éráisa suraime pabeqme ehwéhne. Mátíyu 17.12-13 tagáhno.

⁴³ Arene ayahnkaraká are ahabáratana ínaraq mina kirasuo. Are peh morá áyáhnkáránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áyáhnkáránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁴⁴ [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére.] ⁴⁵ Arene aigáránká are ahabáratana ínaraq mina kirasuo. Are peh morá áigáránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áigáránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁴⁶ [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére.] ⁴⁷ Arene auranka are ahabáratana ínaraq mina piruo. Peh morá áúránkákáq Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokinaraq aiq kawerinae. Téhtaré áúránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁴⁸ Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére úwe.

(Aisaia 66.24)

⁴⁹ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká táhutahuqtaq sóreq ahbiorahnanserah Manikánka ómi irobinataté ahbioqmarankéhe. ⁵⁰ Sóreq kaweq nanere. Sóreq auqmah naneq úkínaraqmé itega árahue kaweraranéhbo? Írakaumo. Sóreqka táhutahuq teorahi nanere. Mina inserah itene iyahnabo anímáří míáhrabeq pehwehrué méq kaweq soréq tahnsanue míáhro úwe.

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irari ehwéhne.

(Mátíyu 19.1-12; Árúka 16.18)

10 Sísaga mitaq suena Sorana aroipéq seberaebéq Súría marákórápéq pokúwara áhnte wehekéqka weba sáhatiówana wega ahriahri miraúnserahnue síwáhnorúwe. ² Péhrasi kegá Sísaba séra wega ahbabáq ehweh irarinkeheéra áhwárawe tagéra kasenéra, Wehga wene ahre suewé mirao sansápo uwana ³ Sísaga sensabé, Mósísine ehwehnka aneiro úwara ⁴ sega wensabé, Mósísine ehwehnka mahraréna,

Wehga wene ahre kaqsuanie ínaraqmé pépahqtaq sehiranue móawena kaqsuankéhe ire uwe.

⁵ Uwana Sísaga sensabé, Ite saiyoéq itene irupipeq págege onsabé, Mósísiga mi ehwéh sehiranúwe.

⁶ Wene ehweh íráhro. Wene ehwehnka mahraréna, Manikánka téh mah marákó marákó mirarotaq wega wehakaq ahreakáq mirarowe. ⁷ Minayabe wehga wewanoibone nah suena wene ahrereq moráráq mía míaiagehe ire.

(Stat 1.27, 2.24)

⁸ Se peh morá ániné áu tahnsa úkigehe. Minayabe se íre mó aní mó aní tahnsa méra peh morá aní tahnsa míagehe. ⁹ Manikánka wehakaq wene ahreakáq moráráq mía míao tao aritonsabe wehga wene ahre súéhneho úwe.

¹⁰ Sísareq we kéro kereqka nahupeq kibekutaq sega mónkakáq ahre sue sansansabé kasenuwe.

¹¹ Kasenuwana wega sensabé, Wehga wene ahre suena mó ahré meyháhnaraqmé wega ebeq piah ahré ahabáratana we íre kaweratéhre. ¹² Ahrega wenawehq

auwena mó anítáq wehkínaraq wega ebeq piah weh ahabáratana we íre kaweratéhre.

Sísaga, Káriq anímárinká ínéba sewíagehboq ahqáho aritého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.13-15; Árúka 18.15-17)

¹³ Sísaga káriq anímáří táhtorankeheéra mó kegá meriqmera mórítowara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítówe. ¹⁴ Ahqáho arítowana Sísaga mina tagéna abiahnsa aritena sensabé, Mi káriq anímáří ínéba sewíagehboq ahqáho aritého. Káriq anímárinká ínénsabe aiq pútare aintáh serahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe. ¹⁵ Teiníboq írátíáhro. Káriq anímárinká Manikánka wahnah wahnahnirabeq sabé sirutaborowe. Peh morá sega onserahno kegá mibeq kioráhowe úwe. ¹⁶ Sísaga mi káriq anímáří sawiwena wene ayahnkarataté táhtoqme Manikánsabe, Kawerarite séhréh arito ue púrerúwe.

Áhnte mensáméhnsánkákáq ánínsabé árahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Mátíyu 19.16-30; Árúka 18.18-30)

¹⁷ Sísaga ahtapeq pokinaútaq wehga peheráh séna arehunseraráq ména wensabé kasenéra, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní míahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwe. ¹⁸ Uwana Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Manikánka wewataq kaweqtaq mía míaire. ¹⁹ Sehgióro ú ehwehmé aiq ahtebáhne. Mi ehwéhme mahraue kéhre. Mó aní subiq súého. Mó aniné ahre weh abariiyeho. Aebóiyeho. Mó keyabé péhe éhwéh aritého. Péhe éhwéhne mó kené ménsámehnsá meyého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro úwe. ²⁰ Uwana wega Sísansabé, Íwáhnoraníno, íné pehgáriq mahbi míarau tanáhráqkákáq amahnágaákáq moke mina kawerue sehgiúge úwe.

²¹ Uwana Sísaga we tagéna arutaboiratena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Are pokue moke matiahna mensámehnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneqmarí matiankehe. ²² Tabonah ke nárie íné séniro úwana mi anínká irena áhnte mensámehnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwana pokúwe.

²³ Sísaga pabeqme we kéro ke tagéna sensabé, Áhnte mensámehnsá matíáh kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire úwe. ²⁴ Úwara we kéro kega mi ehwéhnsabé áhtenuwana Sísaga mó mahraréna, Nánibáqmarino, ménsámehnsánsabe iwíáh iwíáho kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kíransabé anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁵ Kéhna anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensámehnsá matíéh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

²⁶ Úwara sega mi ehwéhnsabé anotah ahténéra

Sísansabé, Minayabe insega oga mérapeq awaq mi-
ahráhiro uwe.

²⁷ Úwana Sísaga se ebitáwéna sensabé, Wehukega
íre miraorahowana Manikánka miraorahire. Peh morá
Maniká wewega moke miraorahire úwe.

²⁸ Úwana Pítaga wensabé, Itega moke mationa
naneq sueq are kérone úwana ²⁹ Sísaga mahraréna,
Teiníboq írátíáhiro. Ínénsabe sirutaboirára kaweq
ehwéh teriera néne arambehri miraoneheéra sene
nahme, sene marakówé súáhmé amahnága Manikán-
ka áhnte mó 100 mó nárinkéhe. Nárinara sega áhnte
nahmé, marakówé matiagehe. Néne arambehri mi-
raoneheéra sinahnowarehwé siwahwarehwé sensi-
báqmarimé sensinoibowe sene animárimé súáhmé
³⁰ amahnága áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe.
Sibákawaréhwé, sinahnowaréhwé, sinowaréhwé, ani-
márimé áhnte úkigehe. Mah tanáhráq kaweq ehwéh-
sábé suwahríáhna kegá se síwíoqnagehe. Mókake oga
mérapeq awaq miagéhe. ³¹ Amahnága áhnte ebeq se
kegá mi tanáhráq sinehe kigehe. Sinehe se kegá ebeq
kigehe úwe.

Náhmábá 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkin- auge ú ehwehne.

(Mátíyu 20.17-19; Áruká 18.31-34)

³² Sísareq we kéro kereqka ahtapeq méra Sarúsara-
ma suwahpeq kure Sísaga ebeq kúwara sega áht-
enuwe. Anehe ku kegá áhreuwe. Sísaga airápété
téhranité we kéro keyabé síáhrabéna sensabé mó
kegá we miraoneherau ehwéh mónkakákq teriuwe.
³³ Teriena, Írátíáhiro. Ite Sarúsarama suwahpeq
pokonaraq sega íné wehukení úku anímé Manikáne
ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh
síwáhnoro kereqpa mónuankéhe. Mónuwehrara sega
íné, Subiq súáhiro aritera nahno kebá mónuwehrara
³⁴ sega niwiréh aintera tehqni aintera sehikarankákq
árétí sáhtáté nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq
súéhrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkin-
auge úwe.

Sémísireq Sónireq anotah anité úkéyabe suwahbó ehwehne.

(Mátíyu 20.20-28)

³⁵ Sémísireq Sónireq Sébérine ahninkáwárarégá Sís-
aba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite iuwahbeh naneq,
itega teawéya naneq, miraúno uye. ³⁶ Uyana wega
sensabé, Aneq miraitanínkono úwe. ³⁷ Úwara sega
wensabé, Arega wahnah wahnahnónarabeq íópeq
miéhnagake ite mó anímé arene ayah púpeq mó
anímé arene ayahnaperue tútuue miagehe aito uye.
³⁸ Uyana Sísaga mi abáráhréyábé, Itega tenieya
ehwéhnsabé íre iwíáhóye. Íre iwíáhóye éna pabeqme
ehwéh mahraréna, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega
moq nahrahoyo? Mó kegá íné núwéhrarabeq séni-
rahráhoyo úwara sega wensabé, ³⁹ Itega miraorahúye
uye.

Uyana Sísaga sensabé, Ínéga no kahpúipéqté náneq
itega moq nayehetawoye. Mó kegá íné núwéhranser-

ah ite moq iuwaneherawoe. ⁴⁰ Peh néne nyah púpe-
qkakákq nyahnapeqkakákq tútuue miéhra ke omaq
sitewé íre néne arambehri wire. Manikánka omaq
sitéh ánitégá mitaq tútuue miayeherawoye úwe.

⁴¹ Úwara inayáhnkú we kéro kega mah ehwéh irera
Sémísireq Sónireqsabé suwehgu arítówe. ⁴² Suwehgu
arítówara Sísaga moke we kéro keyabé, Ínéba
sewíáhiro éna sensabé, Mah marakóipéqté sánsámé
mó kegá sene ehweh sehgegeheéra wahnah kegá
wahnahnarítáhwe. Sene anotah wehwárínká, Itene
ehweh ireq sehgióro éra págegeue wahnah arítáhwe.
Mi sansá aiq tagaríáhwe. ⁴³ Itewe mi sansá íre oro.
Ahqáho. Íné anotah aní mianie iwíáhi anínká wereq
míáh ké séhréh aritankéhe. ⁴⁴ Néne iyahnabone wah-
nah mianie iwíáhi anínká sene arambehriaraq séhréh
aritankéhe. ⁴⁵ Íné wehukení úku anímé mó kegá íné
séhréh aintageheéna tutaugo? Írakaumo. Ínéga mó ke
séhréh aritanieéna tutaue. Áhnte ke oga miagehboq
se merirena kaweraritanieéna pukinie úwe.

Sísaga aura pira ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 20.29-34; Áruká 18.35-43)

⁴⁶ Sísareq we kéro kereqka Séríko suwahpeq kuwe.
Sega Séríko suwahpeq suaneherautaq áhnte mó kegá
kérówe. Aura pira ání wenáwiq Pátíméúsi ahnayehráq
tútuue ména ineh inehuwe. We Tíméúsi ah-
ninkáwáe. ⁴⁷ Wega tútuue ména, Sísá Néhsara suwah-
peqte anínká kouwekire u irena anotahtaq mahraréna,
Sísao, Tébitine anahwao, inénsabe arutaboirainto úwe.
⁴⁸ Úwara áhnte kegá wensabé awehgu atera, Ehiya
míahno uwana wega íre túbáh agia peh anotahtaq mó
mahraréna, Tébitine anahwao, inénsabe arutaboirain-
to úwe. ⁴⁹ Úwana Sísaga mitaq kowéna, Mahbeq súno
teawéro úwara sega aura pira anínsabé áhrabéna,
Iwíáh iwíáhírigúno. Arensábé áhrabire uwana
⁵⁰ wene káhq ambántá akairuena apubúue kie irigue
Sísaba súwana ⁵¹ wega wensabé, Aneq mira
atanínkono úwana aura pira anínká wensabé, Íwáhno-
raníno, íné taganiboq néne niura kawerainto úwana
⁵² Sísaga wensabé, Pehwehrue pokéwahno. Ínénsabe
aiq pútare aintahnaga aiq kaweratóge úwana wene
aura apubúue kaweragúwana ahtapeq Sísá kérowe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Áruká 19.28-40; Sóni 12.12-19)

11 Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq
wahtotaq kíútaq sega Óriwi sawéhrápéq kíúwe.
Mi sawéhwé Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq
wahtotaq kéhre. Mi sawéhráq kíútaq Sísaga we kéroya
anité eqmaq suanaútaq ² sensabé, Isebeq wahtotaq ke
suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh ká tónki
áráhq wehuke íre áhkókóue nogi ká tagéta pugeqme
meqme setao. ³ Pugeréhraq mó anínká itensabé,
Aneqsabé pugerehyo inaraq wensabé, Itene Wahnah
áhkókóue kinkeheéta meroye. Wega mótaq tónki eq-
marahnana kéna sinkehe teawétao éna eqmaq suowe.

⁴ Eqmaq suowara pokue anotah ahtápéq onsa
kéhrabeq iyaro tonkí áráhq tagéra pugeroye.

⁵ Pugeróyataq mitaq iriwe mió kega sensabé, Aneroyo? Tónkiwe aneqsabé pugerehyo uwara ⁶ sega Sísaga teriu ehweh teriúyara sega sensabé, Meyáhtao uwe. ⁷ Meyáhtao uwara tónki áráhǵ Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné abobiahtaq kierútu agúwe. ⁸ Áhnte kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme abaeue móarówara mó kegá uworapeqté áwánká ánáhakaq áyáhnáwé apiwe ahtaqqeq awahrirarówe. ⁹ Sísareq moráráq ebeq ku kereq anehe ku kereqka anotahtaq mahraréra, Itene Wahnah áwirue si anínsábé iwíáh iwíáh atone. ¹⁰ Tébiti iteriboga naho wahnah wahnahnúnserah kawerue wahnah wahnahnína anínsábé iwíáh iwíáh atone. Maniká íopeq miéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiena Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna mitaq moke ko naneq aurankaue tagówe. Penkinaúnsabe wereq we kéro kereq airápété téhranítégá mitaq suera Pétáni suwahpeq pokuwe.

Sísaga awankánsabe sera íre iyankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 21.18-19)

¹² Ahbiah tahnsá sega Pétáni suwahpeq suera ahtapeq sutaq Sísaga arupibiúwe. ¹³ Arupibiúwana ánáhakaq áwánká móbeq tagéna awankánara sabátáhq koragówana íre serankakáq peh ánáh kowe. Sera íre iyo tanahráq púana sera írakaunúwe. ¹⁴ Írakaunúwana Sísaga mi awánkánsábé ehweh teawena, Mókake sera íre íyéhna puara mó kegá arene sera íre íséwe naneherawoe úwara we kéro kega wene ehweh írówe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.
(Mátíyu 21.12-17; Áruká 19.45-48; Sóni 2.13-22)

¹⁵ Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq kíútaq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené wéhuwehu tahbéwári pioruena kiboki paiqnanánu kené síahwarí pioruena paetárara aruowe. ¹⁶ Paetárue na sensabé, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéqmé itene ménsámehnsá íre mewe nógóro aritowe. ¹⁷ Íre mewe nógóro aritena síwáhnoréna, Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne nahme mah kehiná kéhínánká púreré nahne áwiratagéhe íre.

(Aisaia 56.7)

Itega miraonka mah nahmé aebó kegá mehwatíahnserah nah úkire úwe.

¹⁸ Úwara ómi mitaq sáhurío kega Sísane ehwehnsabé áhtenu puara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka tagéra Sísansabé áhreéra, We árahue subiq suanéhnkono éra sío síuowe.

¹⁹ Íó tupekútaq Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq suera pokuwe.

Púrerínaraq aiq pútaq náninawire iwíáhi anínká meyan kéhe ú ehwehne.

(Mátíyu 21.20-22)

²⁰ Ahbiahipeq sega Sarúsarama suwahpeq kouwekoneherautaq ehyatagú awanká tagowana aiq moke ehyatagúwe. ²¹ Ehyatagúwana Sísaga mi awánká teawu ehwéhme Pítaga ahreraq matawéna Sísansabé, Íwáhnoraníno, tagáhno. Inokáh arega ehweh teawátóna awánká aiq ehyatagire úwana ²² Sísaga sensabé, Manikánsabe aiq pútare atáhro. ²³ Teiníboq írátíahro. Wehukéninká sáwéhyabe teawena, Sáwého, arega mitaq sue anotah kawéhúpipéq kogahno teawinaraqmé mirainawire. Wega teawina ehwéhnsábé árahinabomo iwíáh íre ínaraq peh ínega iraru ehwéh aiq pútaraginawire iwíáh ínaraqmé mirainawire. ²⁴ Teiníboq írátíahro. Ite púrerirataq aiq pútaq náninawire iwíáhirataq náninawire úwe.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Are iriwe púrerina tanáhráq mó anínsábé abiahsa atéhnaraq wene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matiahno. ²⁶ [Íópipeq miéh Ítéribógá arene ahbabáqsabe íre iwíáhinkeheé abiahsa atéh ániné ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matiahno úwe.]

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.

(Mátíyu 21.23-27; Áruká 20.1-8)

²⁷ Sega Sarúsarama suwahpeq mó sure Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq nogutaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka weba séra ²⁸ kasenéna, Arega miraóna naneqme árahinie miraono? Insega miraúno atéhn-sábé miraono? Teio uwe.

²⁹ Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga itensabé moq kaseninie. Kasenona ehweh teníratagmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie. ³⁰ Teinie éna Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áúwátáiro? Manikánka eqmaq áúwátáiro? Peh wehukega eqmaq áúwátó? Teniéro úwe. ³¹ Teniéro éna, Teníratagmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie úwara sega epéq sío síóera, Anere teawenéhnkono? Manikánka eqmaq áúwátáire teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atáro inae. ³² Ite wehukega Sóni eqmaq áúwátówe moq íre teaweráhúne uwe. Ómi mó kegá, Sóni aiq pútaq Manikáne ehweh irari aní míre iwíáhunsabé sega mi keyábé áhreu puara ³³ Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áúwátáiramo. Ite íre tagarione uwana Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínega moq ínénsabe miraúno aintárái aní íre teinie úwe.

Sotáq wahnahnuro ahbabáq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 21.33-46; Áruká 20.9-19)

12 Sísaga Asiu keyábé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena wirarena wahnahnína uqná peataire. Pearena náh-

níaq sera ano kunubaipéq sarerankeheéna mata ubuqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupéqté ké suwahpeq pokuraire. ² Náhniáq sera irai tanáhráq ákáhtaq koweankeheéna wene aram-behri aní sotáq wahnahnuro kebá eqmataire. ³ Eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá we táhtoqme sera íre náwasa subiqmarera kaqsúówe. ⁴ Kaqsúówana so aboga mó arámbéhrí aní seba eqmatairara sega wene ayahqnotaq subiq marera íre kaweq sansá atáówe. ⁵ Íre kaweq sansá atáówana so aboga mó aní eqmatairara sega we subiq sutowana mó wene aram-behri ke eqmaq sutairara sega mó tahmáro subiqme kaqsuera mó tahmáro subiq sutowe. ⁶ Subiq sutowana peh morá mó aní míraire. Mi wehné arunáwí áh-nínkáwá mírairana wega iwíáhéna, Nénahni púara sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna ane-he wenahni eqmataire. ⁷ Eqmatairara wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq we subiq suanéhe iwíáhéra ⁸ we táhtoqme sopípéq subiq suera wene anonka máhpeq tuparutowe.

⁹ Wenahni subiq sutonsabé so aboga mi ke anere aritankéhbo? Teiníboq írátiáhro. So aboga wene sotápéq séna wahnahnuro ke subiq suanawire. Subiq suena wene so mó ke kawerue wahnahnigeheéna eqsitankéhe.

¹⁰ Eqsitankéhe éna, Minayabe Manikáne ehwehka íné ehweh mahraréna,

Nah píáh kégá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire. ^{†1} Itene Wahnahnka mirainsabé itega, Kaweq sansáne iwíáhúne ire.

(Buk Song 118.22-23)

Itewe mi sehirá íre ahtebaho úwe.

¹² Úwara wene ehweh irera seye náhenéra, Sísaga mah pabéqmé éhwéhnue itepi parobehre iwíáhuwe. Mira iwíáhu puara sío síoéra, We táhtoqme karábúsi-ipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhuríó keyabé áhrensabe mó iwíáhéra Sísaga auwera pokuwe.

Sega Sísansabé, Táhkisi moné awenéhknono kasenu ehwéhne.

(Mátíyu 22.15-22; Áruká 20.20-26)

¹³ Asiu wahnah kegá táhmaro Péhrasi kereq táhmaro Érótime iyahnaboreqsabé, Sísaga áhwára áhwára ehwéh irarinkehboq áhwárawe tagéq pokue págegeue kogasenoro éra eqmaq súówe. ¹⁴ Eqmaq súówara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite tagarionawe arewe aiq pútaq ehwéh iraréna aní móne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh iwíáhóne. Arega wehuke íre ehnenia peh Manikáne sansá tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne. Minayabe teio. Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnahme Sísáhri táhkisi moné awenéhknono? Árahonehknono uwe.

¹⁵ Árahonehknono uwana Sísaga sene epéráhpéru iwíáh tagéna sensabé, Aneqsabé íné áhwárawe tagéq

† Aigárápéqté éhwéh Mátíyu 21.42 tagáhno.

níwíoqnaho? Ebah moné taganiboq mewe sero úwara ¹⁶ sega peh morá ébáh móné ábóraq márówe. Ábóraq márówana wega sensabé, Mah monéráq insene píkisahakáq áwíqkakaq kehro úwara sega wensabé, Aroma kené wahnah aní Sísáhrine uwe.

¹⁷ Uwana wega sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwara sega wene ehwehnsabé áhtenuwe.

Manikánka pukia ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.

(Mátíyu 22.23-33; Áruká 20.27-40)

¹⁸ Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe iwíáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé, ¹⁹ Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna, Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyankehe. Mi inínká maqmarahna anímáří wewahne animáří míageheéna meyankehe ire.

(Lo 25.5)

²⁰ Minayabe abapete téhraníté se ábárahnahnah míarowe. Siwahwágá ahre mewena íre aninkákáq uraitaq pukuraire. ²¹ Pukurairana náhmbáh 2 abaqkáwágá awahwáné kéweiní mewena íre aninkákáq uraitaq pukurairana náhmbáh 3 abaqkáwágá moq monseráhnuraire. Moke mi abaráh-náhnahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákáq urotaq orah animáří pukurowe. ²² Moke mi abápéqté téhraníté se ábárahnahnah mótaq mótarue mi kewíní mewera íre aninkákáq urotaq orah animárinká pukurowana sinehemé mi iní moq pukuraire. ²³ Moke mi abaráh-náhnahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

²⁴ Kasenuwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíránkákáq wega págegeue miraorahi sansánkákáq íre ahtebah puaq áhwára áhwára ahbabáq iwíáhowe. ²⁵ Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq se peh íópeqté ké tahnsa mía míagehe. Mi tanáhráq wehga ahre íre meyangéhe. Ahrega íre wehkigehe.

²⁶ Pusa ké oganúq sitahnayabé Mósísiga sehgióro ú sehira íre sáhnsahoo? Uworapeqté káriq awanká irarehnsabé sehiramé Manikánka Mósísinsabé mahraréna,

Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge. Íné Sékópane Maniká múge úwe.

(Kisim Bek 3.2,6)

²⁷ Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga míáh kéné Maniká míre. Minayabe itega íre tábúsoqme iwíáhowe úwe.

Manikáne kiotaiki sansánsabé éhwéhne.

(Mátíyu 22.34-40; Áruká 10.25-28)

²⁸ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnori aní mitaq súwara Péhrasi kegá ehwehuwana irowe. Sísaga Sáyúsi kené kase ehwehnsabé tábúsoqme teriu púana wega Sísansabé kasenána, Sehgióro ú ehwehmé aneq éhwéhnká mó ehwéh kiotaikiro úwe. ²⁹ Úwana Sísaga wensabé, Kiotaiki ehwéh teaweníboq iro.

Ísara keo, írátíáhro.
 Maniká itene Wahnah peh morá ání míéhre.
³⁰ Maniká itene Wahnahnsabé irutaboíro.
 Moke itene irupipeqkákáq
 moke iteiwankakákáq
 moke itene iwíáhopipéqkákáq
 moke itene págege inónkánkákáq
 Manikánsabe irutaboíro.
 Mah ehwéhmé moke mó sehgióro ú ehweh aiq kiotaikire. ³¹ Mó kiotaiki ehwéh iro.
 Arerensabé arutaboíronanserah
 mó anínsabé moq arutaboírúno.

(Lo 6.4-5; Wok Pris 19.18)

Mó sehgióro ú ehwehncá mah ehwéhtaré íre kiotaikire úwe.

³² Úwana síwáhnori anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega aiq tábúsoqme iraréne. Manikámé peh morá áníne. Peh morá webatare. Arega aiq pútaróne. ³³ Itega Manikánsabe moke itene irupipeqmé, moke itene iwíáhipeqmé, moke itene págege inónkámé irutaboírúnawe, anotah kawéq sánsáne. Iteitensabé irutaboírúnanserah mó anínsabé moq irutaboírúnawe anotah kawéq sánsáne. Wehukega ménkámehncá subiqme agewe Manikánsabe titiraruqaruowe. Arutaboírú sansanká moke titiré sansa kiotaikire úwe.

³⁴ Úwana Sísaga we ahtebeh ehwéh irena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq arewe wahtotaq míahne úwara míó ke síáhtónsabe mó ehwéh íre kasenuwe.

Manikánka omaq ato aní ehweh Sísaga kasenú ehwehne.

(Mátíyu 22.41-46; Áruká 20.41-44)

³⁵ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wírípéqté síwáhnoréna míó keyabé, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Manikánka omaq ato aní koweriréh ánimé we peh Tébitine anahwa wíre ewe. Mi ehwéhmé aneqsabé irareo kasenéna ³⁶ Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehiranúwana mi ehwéhncá mahraréna,

Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé,
 Niyah púpeq tútuue míéhnaq
 arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire.

(Buk Song 110.1)

³⁷ Tébitiga mi anínsabé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo kasenúwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahbabárowe ú ehwehne.

(Mátíyu 23.1-36; Áruká 11.37-54, 20.45-47)

Kasenúwara áhnte wehukégá wene ehweh irera anotahtaq iwíáh iwíáhowe. ³⁸ Sísaga síwáhnorútaq mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mira onserahniyeho. Mó kegá se tagéra sensíwíq pankerageheéra íre wahto korósí úbíqmera nogówe. Sega máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. ³⁹ Momiwí nahtápéq pokotaq peh kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurorabeq

aboawah wehwári tútuue míáhrabeq méyabe suwahbehre. ⁴⁰ Sega kéweinínsónsábé péhe éhwéh teriera sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Mó kegá ite kaweqtaq míáh ké wóe igeheéq wehuke míáhtáq íre wahtotaq púreq aruqaruowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Tabonah inínká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.

(Áruká 21.1-4)

⁴¹ Wehukega Maniká móne náwúrabeq Sísaga wahtotaq tútuue míowara áhnte kegá séra sene móne mitaq náwúwana tagówe. Tagówara áhnte monéákáq kégá áhnte moné náwúwe. ⁴² Náwúwana tabonah kewéinínká séna káriq monéraré náwuwe. Mi monéraré peh morá ákáhtaq pabusa móné tahnsane.

⁴³ Sísaga we kéro keyabé, Ínéba sewíáhro éna teiníboq írátíáhro. Mah tabónáh kewéinínká náwí mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire. ⁴⁴ Sega sene pehipi matíáh móné náwéwana mah tabónáh kewéinínká moke wene matíéh mónéwé aiq náwíre. Aiq náwí púana amahnága táhutahuq paiqmarahna moné íre kéhre. Minayabe wega náwí mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire úwe.

Sísaga, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.1-2; Áruká 21.5-6)

13 Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtáqté wírípéqté tueyokútaq we kéro anínká wensabé, Íwáhnoraníno, tagáhno. Nah kéh ébáhmé áhnte kaweq ebáhne. Áhnte kaweq ebáh náhmári tagáhno úwe. ² Úwana Sísaga wensabé, Amahnága mi anótáh náhmári aiq tagahno? Mi peréhnéhnna ébáhmári mirae íre moráráq kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga anehe tanahráq íre kaweq sunúq sínawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.3-14; Áruká 21.7-19)

³ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh korabeq seberiopéq Óríwi sawéhrápéq Sísaga tútuue míowara Pítareh Sémísireh Sónireh Ehntarurehga weba séra kasenuwe. ⁴ Kasenéna, Arega métáq irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irataq aneq ábóraraginabo uwe.

⁵ Úwana Sísaga sensabé, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnsabé aiq pútare aritéhboq auráq matawéq tagaríáhro. ⁶ Áhnte kegá mótaq mótarue nénéwírue séra, Ínéwé Manikánka eqmaq núwéh ání múge irarirataq áhnte kegá sene péhe éhwéhnsabé aiq pútare aritagéhe.

⁷ Mi tanáhráq ebehowe ira ehwéh ireq mó ebehowe sóiriq ehwéh íréhrataqmé íre áhreoro. Téhwe teiú náneq ebeq sínana anehe tanahráq íre apubúue sinae. ⁸ Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebehoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahrahreue ebehoneherawoe. Mitaq mahtaq máriinae.

Ehwehranae. Minawarinká uwo uwoira tanáhráq áh-wáranáe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Kawerue auráq matíáhro. Segá ite kaunsíri ke kotiorarabeq móitera sene momiwí nahtápéq áréti sahtáté iubigéhe. Néne sánsá sehgiónsábé ákáhtaq wahnáh kéreq anotah wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. Mi tanáhráq néne ehweh terigéhe. ¹⁰ Téhwe kaweq ehwéh moke mah kehíná kéhíná teri terinigehe. ¹¹ Segá ehweh aitageheéra táhtoqme meiqmera móiúwéhrataq itega irarira ehwéhnsábé iwíáh kikiriye-ho. Írakaumo. Mi tanáhráq Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarero. Mi tanáhráq íre iteitene ehweh irarigehe. Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarigehe. ¹² Subiq suageheéra siwahwárehga síbákawaréh móruehrara síbákawaréhga siwahwáreh móruagéhe. Subiq súáhro aritagéhe. Sibowárehga monseráhnue sene animári móruagéhe. Animárinká sinoibonsabé abiahnsa aritera subiq súáhro aritagéhe. ¹³ Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé íre suwahbanae. Néne sánsá íre susa anehe tanáhráqkákáq peh kawerue sehgirataq Manikánka ite meirena oga mérapeq móitankéhe úwe.

Sísaga íre kaweq sunúq sínaraqsábé teriu ehwéhne.
(Mátíyu 24.15-28; Árúka 21.20-24)

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Íre kaweq ahbábárorahi naneq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq maragéhe. Mitaq órira kahnara tagagehe. Mah sehirá tagah keo, iwíáhue tagahro. Mi tanáhráq Súría marakórápéq miéhrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. ¹⁵ Mi tanáhráq máhpeq miéhrataq itene ménsámehnsá ki-weyaneheéq nahupeq kibekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁶ Sotápéq miéhrataq itene korósi koweyaneheéq itene nahtapeq kouwekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁷ Mi tanáhráq kía miéhra inínsónseqh inahunah inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puag sensabé irutaboíro. ¹⁸ Ah áhnte kariéhínagake mi íre káwéq sunúq sínehboq púreroro. ¹⁹ Mitaqkake anotah íre kaweq sunúq sinawire. Manikánka mah marákó marákó mirarotaqkákáq amahnágaákáq mina tahnsa sunúq íre kéhre. Mókake mó mina tahnsa sunúq íre sinae. ²⁰ Íre sinae éna, Manikánka aiq iwíáhéna, Iné túbáh agonaraq mi sunúqká ómi mah kehíná kéhíná subiq suahráhire. Ómi subipáhraruehneho éna mi tanáhráq wahtonarání iwíáhúwe. Mira iwíáhúnsabe wega omaq sitéh keyábé arutaboíri puana mi tanáhráq wahtonaruankéhe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá itensabé, Tagahro. Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anímé mahtaq miéhre irara mó kegá itensabé, We isebeq miéhre igehe. Sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého. ²² Iné Manikánka omaq intarái aní múge irarira kereq iné Manikáne ehweh iraru aní múge irarira kereq péhepehe ehwéhne seneherawoe. Segá sirataq ótaq sansánkákáq anotah pagégé sánsánkákáq miraigehe. Áhnte kegá sene ótaq sansá tagéra sensabé aiq pútare aritageheéra mi

sansá miraigehe. Manikánka omaq sitéh kégá moq sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritageheéra miraigehe. ²³ Moke teiú náneq mókake ábóraragína puag auráq matawéq tagaríáhro úwe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 24.29-31; Árúka 21.25-28)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Mitaqkake íre kaweq sunúq sótaikínaraq pópoqnah íre patahinae. Inokáhpeq íre íónitanae. ²⁵ Wehyoqmarí íópeqté meginae. Íópeqté págege naneqmarí moke kúrugúruinae.

(Aisaia 13.10, 34.4)

²⁶ Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká piri-birioy-ahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue tuonara tagagehe. ²⁷ Túónagake pembíáhnka anotah ehwéhni-naraq Manikánka wene íópeqté ké eqmaq suankéhe. Eqmaq suena wega omaq sitéh keyábé, Moke mah marákó marákórápéqté mitaqté kéweriqme mahtaqté kéweriqme ue ue meriqme sero inkehe úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.

(Mátíyu 24.32-35; Árúka 21.29-33)

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Awankánsabe iwíáhue tagéq iahtebahro. Awanká ayahnawe anonkakaq kahnana ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe. ²⁹ Mina onserah moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq íné túóna tanáhráq aiq wahtotarire igehe. ³⁰ Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga míáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq anehe pukigehe. ³¹ Íópeqkákáq mah marákó marákóákáq parabaginana ínéga teiú éhwéhmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire.

Sísa tuina tanáhráqmé ómiga íre iahtebóna ehwéhne.
(Mátíyu 24.36-44)

³² Sísaga mó mahraréna, Iné túóna wehekáhnkákáq áhwahakáq ómiga íre ahtebahwe. Íópeqté kégá íre ahtebahwe. Iné Manikáne ahninkáwágá moq íre ahteboge. Peh morá Maniká Iteriboga webataq mi wehekáh tagaríéhre.

³³ Túóna tanáhráq ite íre tagaríáh púaq níwénunéq kawerue auráq matíáhro. ³⁴ Iné túónaraqmé wehga íre wahto ah nóginserahne. Wegá wene nahtapeq suena pokinaitaq wene arambehri ke wahnah arámbéhrírásq sítéhre. Mó aní mó arámbéhrírásq mó aní mó arámbéhrírásue sítéhre. Ahnansahraq wahnah atéh ánínsábé, Kawerue auráq matiahno éna pokire. ³⁵ Mina in-serah íné anotah Wahnáh túóna tanáhráq íre tagaríáh púaq kawerue auráq matíáhro. Íó tupekínaraqpópoq inokáhnabubupopoq kokórega téh ehwehni-naraqpópoq ahbiahipeqpópoq tuinauge. ³⁶ Apubúue túónaraq ite sugéhboq peh kawerue auráq matíáhro. ³⁷ Itensabé teiú éhwéh ómi mah kehíná kéhíná teríúge. Níwénunéq kawerue auráq matíáhro úwe.

Wahnah kegá Sísá subiq suaneheéra moraénu ehwéhne.

(Mátíyu 26.1-5; Áruká 22.1-2; Sóni 11.45-53)

14 Ahrina tahnsá sótaikú iahreraq ko tanahráq íre múi párétí né tanahráq wahtonútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka sío síoéra, Sísawe árahue epéq táhtoqme mósubiq suanéhnkono íwíáhuwe. ² Mira íwíáhéra, Áhnte wehekéqká táhutahurirataq ehwehéra tobehiehboq Sísá pehraganehe uwe.

Peh morá íninká Sísane ayahnopeq wéri abaq ato ehwehne.

(Mátíyu 26.6-13; Sóni 12.1-8)

³ Pétáni suwahpeqte ání Sáimóniwe anotah nao wagú anine. Minayabe mó kegá, Náonkakaq Sáimónie ue wéhuwehu áwíratówe. Sísaga Pétáni suwahpeq ména mi aníné nahtapeq táhutahurúwana peh morá íninká áhnte moné tahnsa wéri ántéhyá mewe súwe. Mewe séna mi antéhyá piteruqme Sísane ayahnopeq wéri antiatowe. ⁴ Antiatowara táhmaro mió kega abihnsanéra seye náhenéra, Mi weríwé aneqsabé pehipi antiatehro? ⁵ Íre pehipi antiatéhtáq tahirímé mi werí paigmarena 300 moné mewena mi moné tabonah ke nárí irino éra mi inínsábé awehgu atówe.

⁶ Awehgu atówana Sísaga sensabé, Mi iní pehragatáhro. Aneqsabé awehgu ataho? Wega mira aintéh sánsámé kaweq sansáne. ⁷ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míaowaq ite iuwahbáhnagake séhréh ari-tahráhowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie. ⁸ Mi íninká aiq miraorahi sansá aiq miraire. Íné maisarageheéna mi íninká ninonka abaq intéhre. ⁹ Teiníboq írátíáhro. Mah marákó marákó kaweq ehwéh terinirataq wega amahnága mirai naneq ehwehnikákáq terigéhe. Terírataq íréhra kegá wéri abaq intéh inínsábé iwíáhigehe úwe.

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitanie ú ehwehne.

(Mátíyu 26.14-16; Áruká 22.3-6)

¹⁰ Sísá kéro ke airápété téhranité míówe. Sebaté ání wenáwiqtare Súrása Ísíkáríotie. Wega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéba pokue sensabé, Sísá iteba méauwanie úwe. ¹¹ Méauwanie teriuwara iwíáh íwíáhéra móne awenéhboq miraúno uwana Súrásaga kowe aritena se Sísaba mórite tanáhráqsábé iwíáhue kabarúwe.

Sísareq we kéro kereqka moraráq táhutahuru ehwéhne.

(Mátíyu 26.17-25; Áruká 22.7-14,21-23; Sóni 13.21-30)

¹² Íre múi párétí né tanahráq ebeqte wéhékáh sótaikú iahreraq ko tanahráq sútaq Asiu kegá sipisípiq árahq subiqme titiru tanahráq súwe. Mi tanáhráq we kéro kega Sísaba séra wensabé, Sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nankehboq eheq kogaweratanéhnkono ue kasenuwe. ¹³ Kasenuwana Sísaga we

kéroya anité eqmaq suanaútaq sensabé, Wahtotaq kehiná suwahpeq pokotao. Obenkisa wání ántéhiyánkákáq áninseq piehgírataq kérahtao. ¹⁴ We kibekína nahtápéqte ábówánsábé mahraréta, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq iné séniráh kéreqka sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nanehboq mi paqnáhípeq teio ire teawetao. ¹⁵ Teawírataqme wega ménsámehnsá aiq kaweria páqnáhípeq teinkéhe. Mitaq itene táhutahuq kaweraráhtao éna eqmaq suowe. ¹⁶ Eqmaq suowara mi anitégá mi ke suwahpeq pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanahráq iahreraq ko tahútáhúq kawerároye.

¹⁷ Íó tupekútaq Sísareq airápété téhranité we kéro kereqka mitaq séra ¹⁸ tútuue táhutahurutaq Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Ite míáhrabeqte ání inéreq moraráq nóya anínká néne naruo kowerirankéhe úwe. ¹⁹ Úwara sene sirupipeq umeh agúwara morá ání morá áninkáue Sísansabé, Arega inénsabe irareno ue kasenuwe. ²⁰ Kasenuwana Sísaga sensabé, Airápété téhranité omaq sitóabeqte áninká inéreq morá párétáhípeq párétí pámbáhúya animé we wire. ²¹ Manikáne ehwehniká aiq irarinserah iné wehukeni úku aní pukinie. Néne naruo kowerirahna aní anotahataq kamah awinawire. Wenanoga we íre maqmíotaq tahirímé aiq kaweri irino úwe.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúakáq náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-30; Áruká 22.15-20; 1 Kórína 11.23-25)

²² Segá táhutahurutaq Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. Náhro úwara nowe. ²³ Nowana wega náhniáq sera ano kahpú mewena Manikánsabe kaweróne atena náriuware ómiga nowe. ²⁴ Sísaga sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Néne korahq tuinaga itereq áhnte mó kereq Manikánka insahwé aitena itene ahabábq kaweraitankéhe. ²⁵ Teiníboq írátíáhro. Náhniáq sera ano mahtaq mó íre nanie. Mókake Manikánka wahnah wahnahnárabeq míáhnaraq o sera ano nanie úwe.

²⁶ Segá Manikánsabe iwíáh iwíáh igonkónéra máhpeq tueyokéra Óriwi sawéhrápéq pokuwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Áruká 22.31-34; Sóni 13.36-38)

²⁷ Sísaga sensabé, Manikáne ehwehniká mahraréna, Ínéga sipisípiq Wahnáh subiq súáhnaraqme moke sipisípiqmarínká kobeq séberigehe ire.

(Sekaraia 13.7)

Mi ehwéhniká irarinserah ite ómiga iné nuweq kobeq séberigehe. ²⁸ Manikánka iné oganúq intahnaraq Kehrari marákórápéq ebeq konaq inehe sigéhe úwe. ²⁹ Úwana Pítaga Sísansabé, Ómiga are áuwéhrataqme inéga íre auwanauge úwana ³⁰ Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíáhno. Ibora inókáhpéq kokórega téhtaréráq ehwehniká inaraq arega iné íre tagaríóge apahtaróráq irariniewóne úwe. ³¹ Úwana Pítaga mi ehwéhnsábé anotahtaq ahqáho éna Sísansabé, Mó kegá arereq inéreq

iubiq súehrataqmé ínégá are aiq tagaríóge atanauge úwara sega moke wega irarúnserahnue.

Sísaga Késémáni matábúrác kobúrerú ehwehne.

(Mátíyu 26.36-46; Áruká 22.39-46)

³² Sísareq we kéro kereqka mitaq suera mátabu áwíq Késémáni pokuwe. Sísaga sensabé, Ite mahtaq tútuue miéhraña íné kobúrerono éna ³³ Pítareh Sémísireh Sónireh móbeq móritowe. Móritena wene arupipeq anotah uméhue págege agúwana ³⁴ wega sensabé, Nirupipeq anotah uméhinka pukorahuge. Mahtaq tótuqméq tagaríáhro éna ³⁵ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. Púreréna íre kaweq sunúq weba sínehoéna púrerúwe. ³⁶ Púrerue mahraréna, Nániboo, arega moke mirao-rahóne. Mah íré káwéq sunúq móruo. Íre íné nuwah-beh sansá peh are awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

³⁷ Púreraruena wega Pítarehba kouwekéna tagówara sugówe. Sugówana wega Pítansabé, Sáímónio, aneqs-abé sugahno? Pehgáriq tanahrác árahinsabé íre tótuqmé níwénunorahoo? ³⁸ Iteiyuwanka kaweq sansánéyabe iuwahbehre. Peh itene inonka mareqmarero puaq íre miraorahowe. Minayabe owainawanka ahbabác aitehnehboq tótuqméq púreroro éna ³⁹ mónkakác kobúrerúwe. Métác púrerúnserahnue mó púreréna ⁴⁰ Pítarehba mó kouwekéna tagówara se anotah mukúqmáhkúru puara se peh sugówe. Sugówana Sísaga iriritowara siyehitónsabe ehiya míówe.

⁴¹ Sísaga apahtárórác kéna séna ú púana sensabé, Ite peh ahrenaneheéq sugaho? Aiq míre. Íné wehukení úku aní ahbabác ke kowerire tanahrác aiq sire.

⁴² Pokonehboq irigoro. Tagahro. Néne naruo kow-eriréh ánínká aiq sire úwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Mátíyu 26.47-56; Áruká 22.47-53; Sóni 18.3-12)

⁴³ Sísaga mi ehwéh irarútaq Súrása we kéro anínká apubúue súwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísiga miraoro ú ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka áhnte mó ke eqmaq súówara sega pokamarinkákác sahmárinkákác Súrásareq morárác suwe. ⁴⁴ Seneherautaq koweriro anínká su ke teriena, Ínéga nánkóqnahna animé Sís wire. Táhtoqme kawerue meqme móáúwáhro úwe.

⁴⁵ Minayabe Súrásaga sutaq Sísaba apubúue séna wensabé, Íwáhnoraníno éna nánkóqnówe.

⁴⁶ Nánkóqnówara sega Sís táhtoqme ambubuue táhtotíówe.

⁴⁷ Táhtotíówana mó anínká wene poka mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh áníné aram-behri aní apiwe wene ahre kiraq auwowe. ⁴⁸ Kiraq auwowana Sísaga sensabé, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankákác sahnkákác íné menirane-heéq seo? ⁴⁹ Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq áhnte wehekáh itereq ména iwáhnorurautaq mi tanahrác itega íné íre táhtotiarowe. Manikáne ehwehna irarinserah aiq pú-

taraginkeheéq miraowe úwara ⁵⁰ we kéro kega Sís a uwera pehbeheráh pokuwe. ⁵¹ Pokuwana káriq mahbígá peh taberábe ambántá úbíqmena Sís anehe kaqmena kérowe. Kérowara míó kega we táhtorówana ⁵² wene ambanta kesuena pehrákora pehbeheráh pokuwe.

Wahnah kegá aboawah weh míórabeq Sís ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 26.57-68; Áruká 22.54-55,63-71; Sóni 18.13-14,19-24)

⁵³ Segá Sís meqmera Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahpa pokuwara moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka mitaq momiwíuwe. ⁵⁴ Se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne nahnoerápéqté matábúrác kúwe. Kure mitaqté pátisíréhreq tútuue méra iraraq to-torowe.

⁵⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq moke mó kaunsírí kéreqka Sís subiq suanéhboq wega ahbabáuraimé inega tagarairo éra kabaruwara íre pahsúówe. ⁵⁶ Sísaga miraúnsabe áhnte kegá péhe éhwéhnerá íre morá éhwéh iraruwe. ⁵⁷ Táhmaro kegá irigue péhe éhwéh atera mahraréra, ⁵⁸ Itega wene ehweh írátáúne. Wega iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh wehukega pearó nah sokoruqme apahtáro wéhékáh mó nah pearaníe. Íre niyahnkaratáté pearaníe uraire éra ⁵⁹ sene ehwehme peh úbíráhbíq ehwehnerá íre morá éhwéh iraruwe.

⁶⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka irigue ákáhpi kowéna Sísansabé kasenéna, Mah kegá arensabé irare ehwéhme arega íre terieráhono? Sene ehweh aiq pútaq ehwéhpo úwana ⁶¹ Sísaga íre iraria peh ehiya míowe.

Peh ehiya míowana wega Sísansabé, Manikánka ite Asiu ke meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Arewe mi anípo? Arewe Manikáne ahninkáwábo kasenúwana ⁶² Sísaga wensabé, Íné we uge. Íné wehukení úku anínká Manikáne ayah púpeq tútuue ména íópeq írabúyápipeqté tuonaq tagagehe úwe. ⁶³ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka mi ehwéh irotaq abiahnsanú púana wene korósi subansuena mahraréna, Wega aiq irarinsabé mó keyábé móme íre kasenoro. Ahqáho. ⁶⁴ Wega Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhraq íráhwe. Minayabe aneratanéhnkono úwara sega moke mahraréra, Wega ahbabác ehweh aiq irari puaq subiq suo atanéhe uwe.

⁶⁵ Táhmaro kegá Sís tehqni atera wene auranabiah ambantaráté akariatawéra subiqmarera, Insega are subiqmarehro? Teio uwara pátisirehga Sís meqmera mósúbúwe.

Pítaga, Sís íre tagaríóge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-75; Áruká 22.56-62; Sóni 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Pítaga nahnoerápéqté matábúrác tumíowana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh áníné aram-

behri ahrárigá súwe. ⁶⁷ Súwana Pítaga iraraq to-torúwana mi ahrárigá we tagéna ebitáwéna wensabé, Are Sísá Néhsara suwahpeqte áníneq miarone úwe. ⁶⁸ Úwana Pítaga ahqáho atena, Arega iraréna ehwéh-mé íre ahteboqe. Aneq ehwéhnono éna mitaq suena méhpehpeq pokúwana kokórega téh ehwehnuwe.

⁶⁹ Mi ahrárigá méhpehpeq Píta mó tagéna míó keyabé, Mah anímé Sísá awahrahní míre úwe.

⁷⁰ Úwana Pítaga mó ahqáho atowe.

Pehgárig motaq tahnsa mitaq míó kega Pítansabé, Are Kehrari marákórápéqté áni púah are wenawahrahní móne uwe. ⁷¹ Úwana Pítaga ehbonéna mahraréna, Manikánka tagaríéhtaq aiq pútariahnsanuge. Itega irare anímé íné íre tagaríoge. Ínéga péhe éhwéh teawénaraqmé Manikánka íné nubiq suankéhe úwana ⁷² kokórega mó ehwehnuwe. Mó ehwéhnútaq Sísaga teawu ehwéh Píta ahrreraq kowe. Mina teawu ehwéh-mé, Kokórega téhtaréráq ehwehnina inaraq arega apahtáróráq íné íre tagaríoge irariniewóne úwe. Pítaga mi ehwéh ahrreraq kowana wene arupipeq ume-húwana anotahtaq ibisówe.

Sísá meqmera Páhírátiba móátó ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Áruká 23.1-5; Sóni 18.28-38)

15 Ahbiahipeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreq Mósí-sine ehweh síwáhnoro kereq moke mó kaunsírí kéreq-ka momiwíue Sísá subiq súéhra ehwéh sío síoéra wene ayahnkaratáq nágáqtate táhru táhrue meqmera anota-h wahnáh áni Páhírátiba móátówe. ² Móátówana Páhírátiga wensabé, Arewe Asiu kené wahnahpo kasenuwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwe. ³ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Sísá áhnte ehwéh atówe. ⁴ Ehweh atówana Páhírátiga Sísansabé, Segá arensabé áhnte ehwéh atáhwe. Minayabe arega ehweh íre terieráhono kasenuwana wega peh ehiya míowe. ⁵ Peh ehiya mío púana Páhírátiga iwíáhue tagéna áhtenúwe.

Páhírátiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-26; Áruká 23.13-25; Sóni 18.38-19.16)

⁶ Anotah tahutáhuro tanáhráq mó opéq mó opérué karábúsiipéqté áni Asiu kegá pugeqio teawú ani Páhírátiga pugesuaq pugesarúwe. ⁷ Wehukení wenáwíq Párehbae. Wereq mó kereq ebehutaq Páreh-baga wehukení subiq suonsabe karábúsiipéq míowe. ⁸ Karábúsiipéq míowara áhnte kegá kire Páhírátinsabé, Are ahriahri mira aruqarurona serahnúno uwe.

⁹ Úwana Páhírátiga sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenuwe. ¹⁰ Kasenéna iwíáhéna, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá, Sísaga ite kiotaikíneho éra abiahnsa atáh púara ínéba meqme sewe iwíáhúwe. Mira iwíáhú púana wega sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenuwe.

¹¹ Kasenuwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá míó keyabé pagu pagunéra, Mah ehwéh Páhírátí koreawéro. Wensabé teaweq, Párehba puge-gauwe Sísá subiq súáhro arito koreawéro éra pagu pa-

gunuwara míó kega, Párehba pugeqio uwe. ¹² Úwana Páhírátiga sensabé mó kasenéna, Itega ite Asiu kené Wahnahne ue áwíratáh anímé aneratanínkono úwe.

¹³ Aneratanínkono úwara sega ehweh kikiréra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwana ¹⁴ Páhírátiga sensabé, Aneqsabébo? We aneq ahbabáriro kasenuwara sega mó anotah ehwehnabaéra, Awanká-taq táhpawe subiq suo uwe. ¹⁵ Úwana Páhírátiga míó kene sirupipeq eyoyóigeheéna Párehba pugeq auwe-na Sísá árétí sahtaté subóro aritena sóntía kegá awankátaq táhpawe subiq suageheéna siuwe.

Sóntía kegá Sísansabé awiréh ató ehwehne.

(Mátíyu 27.27-31; Sóni 19.2-3)

¹⁶ Sóntía kegá Sísá meqmera wahnah anínká ehwe-húrabeq kibekue móatera ómi mó sóntía ké síáhrabuware momiwíuriówe. ¹⁷ Momiwíera peh morá tautáúq korósi abaq atera ógarataté keborarera wene ayahqnotaq suki atówe. ¹⁸ Suki atera wensabé, Aiq míahno? Arewe Asiu kené Wahnah mone éra ¹⁹ wiahno sahtaté ayahqnotaq subiqmarera tehqni atera sire-hunseraráq méra Sísansabé péhepehe iwíáh iwíáh at-era ²⁰ awiréh atówe. Awiréh atera abaq ató korósi akai auwera wewene korósi suki atera awankátaq táh-paraneheéra meqmera pokuwe.

Sísá awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Áruká 23.26-43; Sóni 19.17-27)

²¹ Sóntía kegá Sísá meqmera pokuwana Sáiríni marákórápéqté áni wenáwíq Sáimóni ahtapeq sure Sarúsarama suwahpeq pokinieéna sótaikinaúwe. We Árékásántareq Árupareqne sibowá míowe. Sóntía kegá we saiqnatera, Sísá táhparéhra awánkámé abaqme kúno atónsabe abaqmena kúwe.

²² Sísá meqmera Kógóta sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéh áwíqmé áwahewé wehukení ayahqno tánúnsu-tapére. ²³ Mitaq sega íre érorahi kítabel maráhsíní mewera náhniáq sera anopipéq sombirahue Sísá náuwana ahqáho éna íre nowe. ²⁴ Íre nowara sega we meqmera awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera, Wene korósi insega meyanabomo éra saraqmianeheéra káhsi-ue saraqme meyówe.

²⁵ Wéhékáh ío ákáhtaq kiutaq awankátaq táhparówe. ²⁶ Ehweh átó ehweh kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobórahpeq awankátaq táhparówe. Mi se-híránká mahraréna, Asiu kené Wahnahne úwe.

²⁷ Sísá awankátaq táhparórabeq aebó ánité moq awankátaréráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe. ²⁹ Pearówara mitaq sótaiku kegá Sísá tagéra awiréh atera sinuo kóbiq kóbíreéra wensabé íre kaweq ehwéh atówe. Íre kaweq ehwéh atera mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh nah soko-ruqme apahtáróráq mó pearahráhóna aníno, ³⁰ arere séhréhúno. Oga míankehboq marakóipeq tueagúno éra awiréh atówe. ³¹ Awiréh atówara Manikáne ehweh

mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka moq awiréh atera mahraréra, Wega mó ke kaweraritena peh wewe íre kawerorahire éra ³² wega, Íné áhnte wehuké merirena kaweraritankeheéna Manikánka omaq intowe íwíáhire. Íné Ísara kené Wahnah aní múge íwíáhire. Wega maraipéq tueagínaq tagéq wensabé aiq pútare atanéhe éra awiréh atówe. Awankátaq táhparó anitégá moq íre kaweq ehweh-néra Sísansabé awiréh atówe.

Sísa pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Áruká 23.44-49; Sóni 19.28-30)

³³ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana ío tunsorerutaqkákáq peh sunkíkíratiowe. ³⁴ Tunsorerutaq Sísaga wewene ehwehta Wenasabé anotahtaq mahraréna, Írói, Írói, tahmah sabáhtahnie úwe. Mi ehwehnumé, Nániboo, Nániboo, aneqsabé íné nuwahno úwe. ³⁵ Úwara táhmaro iriwe mío kega irera mahraréra, Íráhro. Éráisansabé áhrahire uwe.

³⁶ Mibeqté ánínká pehbeheráh sehnáh tahnsa náneq mewena kítah nah naneqpipéq pámbáhue sehikaratáq maqme pankeqme Sísaga píbirá nankeheéna awuwe. Awena mahraréna, Éráisaga marakóipeq atanabiramo. Taganeheqmúne úwe. ³⁷ Úwana Sísaga anotahtaq ehwehnéna putiowe.

³⁸ Putiotaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párahnkéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe. ³⁹ Sónía kené kíápéténiga Sísane auranabiahapeq ména we putionsabe tagarawéna mahraréna, Mah anímé aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre úwe. ⁴⁰ Sísa putiotaq ahreronká mobeq iriwe méra awahnkanuwe. Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhríae. Sémísi anehe piah anínseq wénawah Sósépareqne sínowa wenáwíq moq Máhríae. Mó íní wenáwíq Sárómie. ⁴¹ Sísaga Kehrari marákórápéq síwáhnorútaq mi inítógá we képera wene táhutahuq tíátówe. Mi inítároréq mó Sarúsarama suwahpeqte su ahrérónseqka mobeq iriwe méra awahnkanuwe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.

(Mátíyu 27.57-61; Áruká 23.50-55; Sóni 19.38-42)

⁴² Ahbiah tahnsá ahrena ahrena wehekáh ibora táhnsá táhutahuq kaweq kaweré wehekáh ío tupekútaq Sósépaga Páhrítiba pokúwe. ⁴³ Sósépawe Árimátéa suwahpeqte anínúwara mó kegá, We kaweq abóawáh wéh wíre íwíáhuwe. We Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq áwénunue taga tagaú aní míre. We íre áhrea Páhrítiba pokéna wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwe. ⁴⁴ Úwana Páhrítiga, We putiehramo íwíáhéna kíápéténine wahnah áhrabéna, Aiq putiehro éna kasenúwe. ⁴⁵ Kasenúwana, Aiq putíehre úwana Páhrítiga Sósépansabé, Wene anonka meyo úwe.

⁴⁶ Úwara Sóséparehga íre wahto taberábe ambántá paiqmarera Sísane anonka kiwewe marakóraq márumarera ambantapéq úbíqme mewera ubusa

onápípeq mómaisarówe. Maisarera ebah ubusa onápípeq marera anotah ebáh paentáwe kure maisiaró mehpéh paiqmarera pokuwe. ⁴⁷ Mágára suwahpeqte inínseq mó wenaogo Máhría Sósépane anowareqka Sísa maisarórabeq tagoye.

Sísa oganúkú ehwehne.

(Mátíyu 28.1-8; Áruká 24.1-12; Sóni 20.1-10)

16 Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara Mágára suwahpeqte íní Máhríareq Sárómireq Sémísine anowa mó Mahríareqka Sísane anonka abaq ataneheéra kaweq kunkúni werí paiqmárowe.

² Paiqmárowana o wikí kowara ebeqte wéhékáh ahbiahipeq ío kiembogútaq mi inínsónká maisiaró onápípeq pokéra ahtapeq kure ³ seye náhenéra, Méhpeh paiqmárah ébáhmé insega paentáwe méreitanabomo uwe. ⁴ Úwana anotah ebáhnaba kowara sega tagowana méhpehtaq íre paisa peh móbeq kowara tagowe. ⁵ Tagéra maisiaró onápípeq kibekuwana íre wahto taberábe korósíakák máhbí éberiopeq tútuue míowara tagéra áhtenuwe.

⁶ Áhtenuwana wega sensabé, Íre áhtenoro. Ite Sísa Néhsara suwahpeqte aní awankátaq táhpató aní seragahwe. We oganúkéna mahtaq íre míehre. We maisatotaq tagahro. ⁷ We kéro kereq Pítareq korerieq, Wega Kehrari marákórápéq ebeq kínaq itega mitaq kirtaq tagagehe. Wega teiátáinsehra itega mitaq we tagagehe koreriéro úwe.

⁸ Úwana mi inínsónká tueyokéra iransánue áhtenun-sabe pehbeheráh kure áhreu puara ahtapeq sótaiku ke íre teriasa peh ehiya méra pehbeheráh kótaikuwe.

Mágára suwahpeqte íní Máhríaga Sísa tagó ehwehne.

(Mátíyu 28.9-10; Sóni 20.11-18)

⁹ [Ebeqte wehekáh o wikí ahbiahipeq Sísa oganúkéna wega Mágára suwahpeqte íní Máhríaba ebeq súwe. Wega mó tanáhráq abapete téhtaré ówáináwánsabé, Máhría auweq pokoro arito íní míre. ¹⁰ Sísaga mi iníabá ebeq súwana mi inínká pokue Sísa kéro keba pokúwara Sísa pukúnsabe wensabé sirutaboirá ibisowana Máhríaga koreriena, ¹¹ Sísa oga míehrana tagoye úwe. Úwara wene ehwehnsabé íre aiq pútare atówe.

Sísa kéroya ánitégá ahtapeq Sísa tagoya ehwehne.

(Áruká 24.13-35)

¹² Anehe téhranitégá uworapeqté áhtápéq nogúy-ataq Sísaga mó aní tahnsa úkue seba súwe. ¹³ Súwara sega kouwekéra moke Sísa kéro ke koreríyara sene ehwehnsabé moq íre aiq pútare arítówe.

Sísaga we kéro keyabé, Néne ehweh koreriéro ú ehwehne.

(Mátíyu 28.16-20; Áruká 24.36-49; Sóni 20.19-23)

¹⁴ Anehe we kéro ke peh abapete morá ké méra táhutaturutaq Sísaga seba súwe. Sirupipeq págege éra we oganúkú ehwehnsabé íre aiq pútare arítónsabe sensabé siwehguúwe.

¹⁵ Sensabé, Moke mah marákó márákó pokue mah kehiná kéhíná kaweq ehwéh koreriéro. ¹⁶ Ínénsabe aiq pútare aintera wání meyéhra kewé Manikánka oganúq sitankéhe. Ínénsabe íre aiq pútare aintéhra kewé ehweh aritankéhe. ¹⁷ Ínénsabe aiq pútare aintéhra kegá teiéna otáq sánsá miraigehe. Neníwírue owainawamarí kaqsuagéhe. Kambare ehwéhniégehe. ¹⁸ Ayahtate wehe táhtoragéhe. Pukorahi naneq nehrataq íre pukigehe. Siyahnkaratáté awahre ke táhtoréhrataq kaweraginkehe úwe.

Manikánka Sísá íópeq tumeró ehwehne.

(Árúka 24.50-53; Eqmaro 1.9-11)

¹⁹ Sísá itene Wahnahnka aiq teriuwana Manikánka we íópeq tumerowana wene ayah púpeq tútuue míowe. ²⁰ We kéro kega pokue mah marákó márákó áhnte kehiná kaweq ehwéh teri terinuwe. Itene Wahnahnka se séhréh aritonsabe sega ótaq sansá mirauwara író kega tagéra, Mah ehwéhme aiq pútaq Manikáne ehwéhne uwe.]

Árúka

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Árúkawé íre Asiu anínéna we nahnso aní míowe. Wega téh sóteh arámbéhríéna anehe Pora kérena séhréh atowe. Árúkaga Sísane arambéhri wene auranka íre tagéna peh Sísá tago keyábé kasenéna kawerue ahtebéna mah pukú sehiranúwe. Nahnso kegá mah pukú sáhnshawe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atagehéna sehiranúwe. Anehe Árúkaga Eqmaro Kene ehweh pukú sehiranúwe.

Árúkaga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Árúkaga Tíópírása ebeq sehiranú ehwehne.

1 Tíópírása anotah wahnáh aníno, ite míarau-narabeq áhnte kegá Manikánka miraurai naneqs-abé iwíáhéra sehiranurowe. ² Sehiranuro kegá Manikáne ehweh teri terinera wega miraurai naneq tagaro kené ehweh irera teniátówe. ³ Téhwe tago kereq sehiranuro kereqsabé kasenéna sene ehweh iwíáhue tagaraugé. Anehe ínégá moq mi ehwéhnsabé tábúsoqme sehiranéna areba eqmarahnah sáhn-sahinkéhe. Tíópírása kawéq aníno, ⁴ arega aiq pútaq ehwéh irankehéna sehiranue teawúge.

Íópeqté anínká Sóni éhweh pahsuo ehwéhne.

⁵ Súría marákórápéq wahnahnú aní Érótiga wahnahnútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní wenáwíq Sékáráía ména we Ábíya kahnáh mibeq mahbeq arito ani míowe. Wene ahre Áróni kahnáh íní ména wenáwíqmé Érisábétie. ⁶ Mi akéqká kaweqtaq méra Manikánka sehgióro ú ehwehnikákák wene sán-sánkákák moke tábúsoqme sehgiúye. ⁷ Se orení ákéq méra Érisábéti orahini puara se íre aninkákák míóye.

⁸ We kahnáhnká arambéhriutaq Sékáráíaga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani ména arambéhriúwe. ⁹ We kahnáhnká sene sánsánéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kawéq kunkúni naneq pariankehéera Sékáráía eqmarówe. ¹⁰ Pare tanahráq áhnte kegá máhpeq méra púreruwana Sékáráíaga wébataq nahupeq kibekéna mi kawéq kunkúni naneq tahberapeq pariowe. ¹¹ Pariowana Maniká míéhrameq íópeqté anínká ábóraragéna tahbe ayehrápéq iriwe míowana ¹² Sékáráíaga we tagéna kurináhnéna iwíáh kikiréna áhreúwe. ¹³ Áhreúwana íópeqté anínká wensabé, Sékáráíao, íre áhreúno. Manikánka arega púreróna ehwéhme aiq íréhnsabé arene ahre Érisábétiga animai maqmiankéhe. Maqmiahnaraq arenahninsabé

Sónie ue áwírato. ¹⁴ Maqmiahnaraqmé arene arupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhinkehe. Áhnte mó kegá moq iwíáh iwíáhigehe úwe. ¹⁵ Iwíáh iwíáhigehe éna, Maniká itene Wahnahnka wensabé, Are anotah aní míahno atanawire. Ahriahri we náhniáq sera anonkakaq píahakák awehriinkehe. Wenanone arupipeq míahnaraq ahriahri Manikáne Awanka wereq mía míainkehe. ¹⁶ Wereq mía míairana wega Manikáne ehweh teri teriníaraq áhnte Ísara kegá Maniká itene Wahnahne sánsá kawerue sehgigéhe. ¹⁷ Éráisa Manikáne ehweh irarú ani marakóipeq míotaq anotah aní ména págegeue síwáhnorúnserah itene Wahnahnka sinaitaq arenahninká ebeq séna síwáhnorinkehe. Minayabe sibowárhreq sene animárinseq insahwé aritankéhe. Itene Wahnah sína tanáhráq áwénunigehboq ahbabáq kega arenahniné ehweh irera sene ahbabáq suera kaweqtaq míagehe teawuwe.

Íópeqté aníné ehwehnsabé íre aiq pútare ató ehwehne.

¹⁸ Íópeqté anínká mi ehwéh Sékáráía teawuwana Sékáráíaga wensabé, Íné ore úkugana néne ahre moq orení míéhre. Minayabe arega iraréna ehwéhme árahue aiq pútaraginabo úwe.

¹⁹ Úwana íópeqté anínká wensabé, Neníwíq Kébárie. Íné Manikáne auranabiahtapeq iriwe mía míau aní múge. Mah kawéq éhwéh teawinkehéna wega, Koreawo éna eqmaq núwéhre éna, ²⁰ Írátiahno. Arewe néne ehweh íre aiq pútare aintahne. Minayabe mókake are ehweh íre irarerahóne. Ínéga teawú éhwéh aiq pútaragínaraq arega ehweh irarerahóne úwe.

²¹ Máhpeq míó kega Sékáráía áwénunéra iwíáhéra, We aneqsabé íre wahto tanáhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq peh míéhro uwe. ²² Uwana wega tueyokútaq we ehweh íre irarerahúwe. Ehweh íre irarerahéna wene ayahnkaratáté áwíqme teriena ehwehnurá íre irarerahúwe. Máhpeq míó kega mirau tagéra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq míéhtáq wenawanka tagehre iwíáhuwe. ²³ Iwíáhuwana

we ehweh íre irarerahéna wene arambehri tanáhráq parabagútaq wene nahtapeq pokúwe.

²⁴ Mi tanáhráq parabagúwana wene ahre Érisábéti kía ména moberíah ío wene nahtapeq peh míowe.

²⁵ Mitaq ména mahraréna, Íné orahini míarautaq áhnte niyehitaraire. Manikánka ínénsabe arutaboiraite-na séhréh aintarái puana amahnága íné íre niyehitehre úwe.

Íópeqté ánínká Máhríansabé, Sísá maqmarankéhe ú ehwehne.

²⁶ Érisábéti abapete morá ío kía míowana Manikánka íópeqté áni wenáwíq Kébári Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq eqmarowe. ²⁷ Eqmarowana wega Máhría Néhsara suwahpeqte áhráribá tuwe. Máhríawe mó weh mahbíreq íre nogu ahrári wíre. Tébiti kahnáh máhbí wenáwíq Sósépa míowana Máhríaga we kéranaútaq Kébáriga weba tuwe. ²⁸ Webá tuena wensabé, Aiq míahno éna Maniká itene Wahnahnka arensabé anotahtaq arutaboiraite-na arereq míehre úwe. ²⁹ Úwana Máhríaga mi ehwéh iwíáhue tagéna wewe náhenéna, Aneq ehwéhpómo. Íre niahteboge éna iwíáh kikirúwe.

³⁰ Iwíáh kikirúwana íópeqté ánínká wensabé, Máhríao, íre áhreúno. Manikánka arensabé anotah arútábóiratéhre. ³¹ Minayabe are kía míaniewóne. Are kía mé animai maqmíéhnaaq Sísae ue áwírate. ³² We anotah aní míahnara áhnte kegá wensabé, Maniká Íteribone ahninkáwá wíre ataneherawoe. Maniká itene Wahnahnka wensabé, Tébiti arene aigaqnaga Ísara ke wahnahnúnserah arega moq se wahnahniniewóne atankéhe. ³³ We Sékópa kahnáh ánimári ahriahri wahnahnarite-na wene wahnahné tanáhráq íre parabaginawire úwe.

³⁴ Íópeqté ánínká teawuwana Máhríaga wensabé, Íné íre wehreq nogú aní púana árahue kía míaninkono úwe.

³⁵ Úwana íópeqté ánínká wensabé, Manikáne Awanka areba tuena nonahwega marakó akariuríéhnserah areba moq akariuriankehe. Manikánka págege atena kawerue auráq matiankehe. Minayabe mó kegá arega maqmíéhna anínsabé, Kaweqtaq mía míai aní míre éra we Manikáne ahninkáwá wíre ataneherawoe úwe.

³⁶ Íópeqté ánínká mó mahraréna, Mó kegá arenawahrah iní wenáwíq Érisábétinsabé, Orahinine atárowana we orenínéna amahnága kía míehre. We abapete morá ío kía ména animai maqmiankéhe.

³⁷ Manikánka moke miraorahi mino úwe.

³⁸ Úwana Máhríaga wensabé, Íné Manikáne arambehriu ahráriúge. Arega aiq irarénanserah Manikánka mirainkehe úwana íópeqté ánínká we auwena pokúwe.

Máhríaga Érisábéti koragó ehwehne.

³⁹ Mi tanáhráq Máhríaga Érisábéti koraganieéna apubúue sokahuena pokue Súría marákórápéq áhnte sawéh korabeq kiuwe. ⁴⁰ Kiena Sékáráiane nahupeq

kibekéna Érisábéti mehweh atowe. ⁴¹ Mehweh atowana irotaq wene arupipeq mío anínká anotah kabau kabauúwe. Kabau kabauúwana Manikáne Awanka Érisábéti sénéna iwíáh atowe.

⁴² Iwíáh atowana Érisábétiga anotahtaq mahraréna, Máhríao, Manikánka mó inínsónsábé arutaboiraite-na peh arerensabé anotahtaq arutaboiraitehre. Manikánka arega maqmíéhna anínsabé anotahtaq arutaboiraitehre. ⁴³ Íné pehgáriq iní múge. Néne Wahnahne anowagá aneqsabé ínéba seno? ⁴⁴ Írátiahno. Amahnága arene ehweh írótaq ínégá maqmíéhna aníné arupipeq eyoyói puana nirupipeq kabau kabauire. ⁴⁵ Arega Manikánka eqmatai aníné ehwehnsabé aiq pútaraginawire iwíáhurónayabé Manikánka arensabé, Kaweróne atéhre úwe.

Máhríaga igonkónú ehwehne.

⁴⁶ Máhríaga mahraréna, Néniwanka itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atéhre.

⁴⁷ Manikánka íné kaweraintéh anínsabé iwíáh iwíáh atóge. ⁴⁸ Ínéwé pehgáriq inínéna Manikáne arambehriu iní míóganawe wega íné tagéna ínénsabe arutaboiraitehre. Mókake ómi kehinánká ínénsabe iraréra, Manikánka ínénsabe anotahtaq arutaboiraitehre igehe. ⁴⁹ Maniká peh anotah pagégé áninéna íné áhnte séhréh aintaráirara sega mirarue irarigehe. Manikámé anotah kawéq áwíqkakaq aní míehre. ⁵⁰ Manikánka mó tanáhráq mó tanáhrárué ahriahri wensabé áhteno keyábé arutaboiraitehre.

⁵¹ Wewene ayahtate págege sansánue sokigi aíre. Mó kegá, Itewe anotah ánimári múne iwíáhéra píribahriowana Manikánka mi ke kaqsúéhara kobeq séberagowe. ⁵² Wegá anotah wahnáh ánimári wahnahnorabeqte kaqsuena pehrápeqte ánimárinísabé wahnahnoro arítéhre. ⁵³ Wegá sirupibii ke kaweq naneqmarí náriena áhnte kéh ké íre náriasa pehipi kaqsúéhre. ⁵⁴ Manikánka Ébárahmareq wene anahwareq itene igaqnaréhreqsabé, Ahriahri nirutaboiraite-na igehe. Wegá mi ehwéh ahreraq matawéna wene arambehriu ánimári Ísara keyábé arutaboiraite-na séhréh arítéhre úwe.

⁵⁶ Máhríaga mi ehwéh iraréna apahtáro íótáq kae-gaeéna Érisábétine nah suena wene nahtapeq pokúwe.

Sóni maqmaro ehwéhne.

⁵⁷ Wene maqmare tanáhráq sútaq Érisábétiga animai maqmarowe. ⁵⁸ Manikánka wensabé anotahtaq arutaboiraitehre éhwéhnuwara wene iyahnaboreq wewahrahreqka irera wereq moráraq iwíáh iwíáhuwe.

⁵⁹ Iwíáh iwíáhéra mi aní abapete apahtáro wéhékáh mótaq sega wene áú amurúruaneheéra séra mahraréra, Wenabo áwíq Sékáráia wíre. Mah karíq anínsabé moq abowá áwíq Sékáráiae atanéhe uwana ⁶⁰ wenanoga, Ahqáho aritena, Sónie ue áwíratayehetauye úwe. ⁶¹ Úwara sega wensabé, Mi áwíqmé íre arenawahrah síwíq míre éra ⁶² wenabons-

abé siyahnkaratáté áwíqme kasená, Arenahninsábé arega inse ataníbo uwe. ⁶³ Uwana Sékáráíaga ayahnkaratáté awirena, Pépahq menio úwara pépahq áwúwana wega sehiranéna, Wenáwíq Sónie ue sehiranúwara áhtenuwe. ⁶⁴ Áhtenuwana Sékáráíane áwéh kaweragúwana wega apubúue irarerahéna Manikánsabe pahsuqme iwíáh iwíáh atowe.

⁶⁵ Mibeqté kégá mi otáq sánsá tagéra áhre aguwara Súría marákórápéqté kégá sáwéhrapeqté mitaq teri mahtaq terinuwara moke írówe. ⁶⁶ Mi ehwéh író kega sirupipeq iwíáhue tagéra, Mah aní mókake aneq mirainkehbo éra Manikánka we págegeue séhréh atanawire iwíáhuwe.

Sékáráíaga irarú ehwehne.

⁶⁷ Manikáne Awanka mi aniné abowá Sékáráíaba sure iwíáh atowana wega kahna naneqsabé mahraréna, ⁶⁸ Maniká itene Wahnahka Ísara ke meirena kaweraitanieéna si puaq iwíáh iwíáh atone. ⁶⁹ Wega anotah aní ite kaweraitahna aní omaq atéhre. Mi anímé Tébiti kahnáh aníne. ⁷⁰ Minayabe Manikánka wene ehweh iraru ke naho iwíáh aritowara teiúwe. ⁷¹ Itensabé iuwahrieh ke itene naruoga ite saiqnaríáhsábé sega iubíyehoéna wega meirena kaweraitankéhe. ⁷² Manikánka omasa éhwéh aiq ahrreraq matawéna itene igaqnaréhyabe arutaboairaritena séhréh aritowe. ⁷³ Wega itene igaqna Ébáráhma mirainauge ú ehweh teawena, ⁷⁴ Itene naruoga saiqnaríáhtáq koweiraníe úwe. Minayabe íre áhrea peh wene arambehri miraonehqmúne. ⁷⁵ Moke itene ogamé tanahráq Maniká awahbeh sansánéq kaweqtaq méq wene arambehri tábúsoqme miraoneheqmúne úwe.

⁷⁶ Manikáne Awanka mó iwíáhatowana Sékáráíaga wenahni Sóninsabé mahraréna, Nénahnino, mó kegá arensabé, Maniká itene kiotaqme Wahnáhné ehweh iraréna aní móne ataneherawoe. Itene Wahnahne ah kawerankéhboq arega ebeq pokinkehe. ⁷⁷ Manikánsabe áwíahraqso ke oganúq sitankéhboq se merirena sene ahbabáqsabe kaweritankéhe ue terinkéhe. ⁷⁸ Manikámé áhnte arútábóiraitéh aní mía miaire. Pópoqnahga áhnióbór kiembogina inserah Manikánka ite áhnióbór kaweraitanaire. ⁷⁹ Sunkíkirirabeq pukoraho ke tagagehboq Manikánka ahtapeq téhraitankéhe. Minayabe wega iahnkahrínaq ite iru ukiq ítéh áhtápéq nogoráhuwe úwe.

⁸⁰ Manikáne Awanka iwíáh atowana Sékáráíaga mi ehwéh wenahni Sóni teawuwe. Mi aní anonurena Maniká awahbeh sansánsábé arutaboiréna sehgiuwe. Wega Ísara ke ehweh terie tanahráq íre suriotaq peh abatapi úpeq kaegaeúwe.

Máhríaga Sísa maqmaro ehwéhne.

(Mátíyu 1.18-25)

2 Mi tanahráq anotah wahnáh aní wenáwíqtare Síshri Ógáhsátu moke Aroma keráq wahnahnatíowe. Wega moke wehuke síwíqmari púkuipéq sehiranoro aritowe. ² Mi tanáhráqmé Aroma kegá ebeq síwíq sehiranu tanáhráre. Wehukení wenáwíq Kúwíríníáhsi

Síría marákórápéqté kéné wahnah míotaq sehiranue meyowe. ³ Aroma wahnáh kégá moke síwíqmari meyanehéera ómiga sensuwahpeq pokuwe.

⁴ Sósépawe Tébiti kahnáh aní ména Néhsara suwahpeq Kehrari marákórápéq suena Súría marákórápéq Pétáríema suwahpeq Tébiti kahnáh suwahpeq kíúwe. ⁵ Sensíwíq terieyehéera Sósépareq wene ahre ararí Máhríareq Néhsara suwahpeq kíúye. Máhríawe anotah kia míowe. ⁶ Segá Néhsara suwahpeq kíúyataq we ani maqme tanahráq wahtonúwe. ⁷ Páhsintía nahmári máhriq íre ko púara sega káhone nahtapeq káúye. Mitag Máhríaga wene ebeq piah anímái maqmarena ambanta ánáhnkiwe mi kané táhutahuq kunúbáipéq suge atowe.

Íópeqté ánínká sipisípiq wahnahnu ke teriu ehwéhne.

⁸ Mi ke suwahpeqte áhnánsáhrápéq sipisípiq wahnáh anímári uworapeq méra sene kamarítáq wahnahnuwe. ⁹ Wahnahnuwana íópeqté ánínká ábóraragúwana Maniká itene Wahnahne téhreh naneqka anotahtaq téhrówara sega anotah ahré aguwe. ¹⁰ Íópeqté ánínká sensabé, Íre áhreoro. Írátíáthro. Mah kawéq éhwéh teinieéna suge. Teiú éhwéhnká ómi kehináné sirupipeq anotahtaq eyoyó aritankéhe. ¹¹ Tébiti kahnáh suwahpeq ite meirena kaweritahna aní inokáhpeq maqmíehre. Manikánka we omaq atowana we anotah Wahnáh aní ména ite meirena kaweritahna aní míre. ¹² Aniné ambanta ánáhnkiwe káhone táhutahuq kunúbáipéq míéhre tagéq we wire ue ahtebagehe úwe.

¹³ Úwara peh íregáritaq íópeqté kégá ábóraragéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atera mahraréra, ¹⁴ Maniká kiotaqme aníniraq wensabé iwíáh iwíáh atone. Mah marákó marákóipéq Maniká awahbeh sansá sehgíra ke siru ukiqsitankéhe uwe.

Sipisípiqtaq wahnahnu kegá Sísa korago ehwéhne.

¹⁵ Íópeqté kégá se suera íópipeq tuekutaq sipisípiqtaq wahnahnu kegá seye náhenéra, Manikánka teí ánínsábé Pétáríema suwahpeq koraganehboq pokonehe uwe. ¹⁶ Pokonehe éra pehbeheráh pokue anebahruwana mi aní káhone táhutahuq kunúbáipéq sugowara Máhríareq Sósépareq míóya tagowe. ¹⁷ Tagéra pokue íópeqté áníné ehweh mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁸ Terinuwara író kegá sipisípiq wahnáhmáriné ehwehnsabé iwíáhue tagéra, Aneq ehwéhpómo iwíáhéra áhtenuwe. ¹⁹ Máhríaga moke mi ehwéh ahrreraq matawéna wene arupipeq iwíáh atawéna tagówe. ²⁰ Sipisípiq wahnáh kégá kouwekéra sega író ehwéhnkákáq tago naneqsabéákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atera, Íópeqté ánínká teínserah aiq pútaragire uwe.

Sega Sísaie ue áwírató ehwehne.

²¹ Máhría íre kía míotaq íópeqté ánínká wensabé, Are ani maqmíehnarag Sísaie ue áwírató úwe. Minayabe mi

aní maqmarowara abapete apahtáro wéhékáh míotaq sega wene áu amurúruera Sísae ue áwíratówe.

Símióniga Sísae tagéna pahsuo ehwéhne.

²² Mósísiga sehgióro ú ehwehncá irarinserah sene wánítapeq mósosue tanahráq parabagútaq Sósépareq Máhríareqka Sísae Sarúsarama suwahpeq meqmera Manikánsabe, Arene aní míankehe uye. ²³ Minayabe itene Wahnahne ehwehncá mahraréna,

Itene ebeq piah anímáigáú ómi meriqme Maniká ménáwéro ire.

(Wok Pris 12.1-8)

²⁴ Itene Wahnahne ehwehncá mó mahraréna, Téhtaré kíbókíraré náwétao. Kiboki írakaunínaraq téhtaré píná áráhqtaré náwétao ire.

(Wok Pris 12.8)

Sega mi ehwéh sehgioyeheéra Sísae meqmera kíúye.

²⁵ Sarúsarama suwahpeqte kóré wenáwíq Símiónie. Wega Maniká awahbeh sansánsábé arutaboíréná kaweqtaq mía míaéna Ísara ke kawerite tanáhráqsábé áwénunúwe. Áwénunúwana Manikáne Awanka wereq mía míaéna ²⁶ ehweh teawena, Arewe pehipi íre pukiniwóne. Írakaumo. Ebeqme ite meirena kaweritankeheéna itene Wahnahncá omaq ato aní tagé anehe pukinkehe úwe. ²⁷ Manikáne Awanka mi kóré iwíáh atowana wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekúwara Sísane anoibo akéqká Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgioyeheéra Sísae meqmera mitaq kíúye. ²⁸ Kíúyana Símióniga tagéna Sísae sawiwena Manikánsabe iwíáh iwíáh atena mahraréna, ²⁹ Néne Wahnahno, arene arambehri aní míóge. Arega eqmarahna anímé ite meirena kawaraitahna anímé néne niuranka amahnága aiq tagoge. Minayabe arega aiq teniátóna ehwéh aiq pútaraginkehboq niru ukiq intehnana pukono. ³¹ Ómi kehíná míáhrabeq arega kaweraitahna aní eqmarahne. ³² Wega téhrehncá inserahnínaraq nahnsonka kaweq ah tagagehe. We míéhnsábé Ísara ke arenawahrahga iwíáh iwíáhigehe úwe.

³³ Símióniga Sísae éhweh mahrarúwara Sísane anoibo akéqká mi ehwéhnsábé áhtenéra áhnte iwíáhuye.

³⁴ Iwíáhuwana Símióniga sensabé, Pehwehrue míáhtaó éna wenano Máhríansabé mahraréna, Mah anínká áhnte Isará ké séhréh aitankeheéna Manikánka we omaq atéhre. Séhréh aitanharaq mó kegá we sinehepeq suehrara mó kegá wensabé aiq pútare atagéhe. Wega Manikáne sansá sokigi ínaraq áhnte tagehra kegá wensabé éhruru atehrana ³⁵ sirupipeqté áhbábáq ábóraq aginawire. Minayabe sogiqka agaréq áwítáq anotah erinserah arene arupipeq anotah eragínah pukorahuge iwíáhiniewóne úwe.

Áhna korenínká miraúnsabe ehwéhne.

³⁶ Manikáne ehweh irarú iní wenáwíq Áhna mitaq míowe. We Pánúérine ayahunkawa ména Áséra kahnáh iní ména naho kóréní míowe. We wehkútaq abapete téhtaré ópéq wenawehqseq míowana ³⁷ wenawehq pukúwana íregáritaq opéq peh kéweiní ména

we 84 opéq míowe. Wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq íre suena peh mitaq mía míaéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atotaq wega táhutahuq awehriéna púreq aruqarurúwe. Wega mitaq wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe. ³⁸ Mi tanáhráq wega Sísae tagéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atena Sarúsarama suwahpeqte ké merirena kaweraritahna anínsábé áwénunu ke Sísae éhweh teriuwe.

Sósépa akéqká Sísae meqmera Néhsara suwahpeq kouwekuya ehwéhne.

³⁹ Wenanoibo akéqká moke Mósísine ehweh sehgiera mitaq suera sensuwahpeq Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq kouwekuye.

⁴⁰ Kouwekuyana mitaq Sísae anonurena págege ahtébiá aní úkúwana Manikánka wensabé arutaboíréná séhréh ata ataúwe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekú ehwehne.

⁴¹ Sísane anoibo akéqká mó opéq mó opérué sótaikú siahraraq ko tanáhráq Sarúsarama suwahpeq táhutahuoyeheéra poku pokuye. ⁴² Sísae anotah anímái úkútaq airápété téhtaré opéq míotaq wereq wenanoibo akéqseqka Sarúsarama suwahpeq pokuwe. Segae Asiu kené sánsá sehgiyehéera pokuwe. ⁴³ Táhutahuq tanahráq parabagúwara mi akéqká mitaq suera sensuwahpeq kouwekuyana Sísaga Sarúsarama suwahpeq kowíowara wenanoibo akéqká minayabe íre íróye. Segae íre irera, We itene iyahnabo anímárinseq nogíre iwíáhéra peh morá wéhékáh nogúye. ⁴⁴ Wega seba íre súwara wensabé anebahréra sensuwahrahreq sene iyahnabo anímárinseqsabé, Sísae tagaho ue kasenuye.

⁴⁵ Anebahrüyana we íre ábóraq míonsabe segae Sarúsarama suwahpeq anebahrüyehéera kiwekuye.

⁴⁶ Segae anebahréra téhtaré wéhékáh íre ábóraqmarera apahtáróraraq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq anebahréra Sísae mitaq tagoye. Tagoyana Sísaga iwíáhnorú kené ehweh iraníeéna sereq tútuue ména wega iwíáhú ehweh kasenúwe. ⁴⁷ Kasenúwana moke wene ehweh író kega iwíáhéra, Mah anímé áhnte ahtébiá ánine. Wega peh ahtebia éhwéh pahsúéhre iwíáhuwara ⁴⁸ wenanoibo akéqká mína tagéra áhtenuye. Wenanoga wensabé, Nénahnino, arenaboreq ínereqka are áhnte anébáhréta irupipeq anotahtaq págegeúye. Aneqsabé itensabé íre iwíáhía miraono úwe. ⁴⁹ Úwana Sísaga sensabé, Aneqsabé ninebahroyo? Nánibone nahtapeq míahrahume íre tagaríehyo úwe. ⁵⁰ Úwara segae mi ehwéh áwahewé íre ahteboye. ⁵¹ Sísaga Néhsara suwahpeq se kírirena sene ehweh kawerue sehgiuwana wenanoga minayabe moke ahraraq matawéna iwíáhúwe. ⁵² Sísae mó anonurena anotah aní ahtebia aní míowara Manikánka wensabé arutaboírúwara wehukega wensabé iwíáh iwíáhuwe.

Sóni wání meri merinú anínká teriu ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.2-8; Sóni 1.19-28)

3 Anotah wahnáh ání wenáwíqtare Sísáhrí Táibériúsa míowe. Wega 15 opéq wahnahnúwana mó wahnáh ání wenáwíqtare Póntiása Páhírátí ména Súría marákórápéq wahnahnúwe. Mi tanáhráq Érótiga Kehrari marákórápéq wahnahnúwana wenábáq wenáwíq Pírípi ména Ítúríá marákóákáq Tárakónítí marákóákáq wahnahnúwe. Wahnahnúwana mó wahnáh ání wenáwíq Árisánía ména Ábíréni marákórápéq wahnahnúwe. ² Wahnahnúwara Ánásareq Káiyápásareqka Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéréq wahnahnúwe. Mi tanáhráq Sécaráiane ahninkáwá wenáwíq Sóni abatapi míowana Manikánka terie arámbéhrí atowe. ³ Terie arámbéhrí atowana Sóniga moke Sorana aroipéq wahtotaq ko marákórápéq kure ehweh teriuwe. Teriena, Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitankéhboq ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro. Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míéhrataqmé wání meiníe úwe. ⁴ Minayabe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáíaga naho púkuipéq sehiranue mahraréna,

We uworapeqté sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro.

⁵ Mi ah obarirankeheéq nonsuwewarí akariaruqme anotah sawéhwárinkákáq káriq sawéhwárinkákáq apansuqme mi ah tábúsoq maráhró. Aesa ah obaríqme sabahro. Ebaah masahpawe kaweroro.

⁶ Manikánka kaweraitahna arámbéhrí mah kehiná kehínánká tagagehe ire úwe.

(Aisaia 40.3-5)

⁷ Áhnte wehekéqká wání meyanehéera Sóniba suwana wega sensabé, Itewe wehene animarí móe. Manikánka anotahtaq kamah ainehboq pehbeheráh pokoro insega teiro? ⁸ Itene ahbabáqmari sueq kaweq sansánoro. Mirairataq Manikánka tagéna ite amahnága mó sansánowe íwíáhinkehe. Ébárahma itene igaq-na míéh púaq itewe kaweq ke míone éq iteitensabé irariyeho. Manikánka mah ebáhmáritáté Ébárahmane anahwaréh mirarahráhire. ⁹ Wehukéninká awanká áwaheraq tehsúme maréhrana kaweq será ire íyéh áwánká moke apiwe ira pariankéhe úwe. †

¹⁰ Sóniba su kegá wene ehweh irera wensabé, Aneronehnikono uwe. ¹¹ Aneronehnikono uwana wega sensabé, Téhtaré síótí matíéh anínká ire síótiakáq ání peh morá síótí náwo. Áhnte topáh matíéh anínká tabonah ke wehwehúno úwe.

¹² Táhkísi moné meyháh kegá wání meyanehéera Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite aneronehnikono uwe. ¹³ Aneronehnikono uwana sensabé, Wehukene móne pehipi meyhéboq peh morá táhkísi móne meyháhró úwe.

¹⁴ Sontía kegá wensabé, Itewe aneronehnikono kasenuwana wega sensabé, Mó kené ménsámehnsá meyanehééq wehuke subiqmareq pehipi meyhé. Sensabé péhe éhwéh ariteq sene ménsámehnsá pe-

† Mi éhwéh áwahewé aigarápéqté éhwéh Mátíyu 3.10 tagáhró.

hipi meyhé. Itene arambehriyabé meyháhró apéq awehraq kéhre íwíáhró úwe.

¹⁵ Manikánka Asiu ke merirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowara Asiu kegá we áwé-nunuwe. Asiu kegá Sónine ehweh irera éhnehéira íwíáhéra, Sóniwe itega áwénunúna anípómo uwe.

¹⁶ Uwana Sóniga sensabé ayahqme teriena, Inehe si animé anotah aní ména íné kiotaíqme aní míre. We anotáh aní púana ínéga wene súu nahníáq pugereyabe íre awehrari aní múge. Wega Manikáne Awa iteba eqmarankéhe. Wehukéninká uworapeq kekiaréhhrana anotáh irárehnserah Manikáne Awanka iteba tuinkéhe.

¹⁷ Wehukega ayu siqmíáhtáq sega kaweq ayú sene nahtapeq sáharera íre kaweq ayú iraipéq súáhwe. Mira onserah Manikánka eqmaréh anínká kaweqtaq míáh kéyábé, Néne mátaburapeq kiwíáhro aritena ahbabáq keyabé, Íre puinkorahi iráipéq mía míaooro aritankéhe úwe.

¹⁸ Sónine ehweh író kega íwíáhigeheéna wega áhnte mó mina tahnsa éhwéh pahsuena oga mé ehweh teri terinúwe.

Érótiga Sóni karabúsiipéq móato ehwehne.

(Mátíyu 14.3-4; Máhka 6.17-18)

¹⁹ Érótiga wenábáqne ahre Éróríása meywana Sóniga minaakaq wene mó ahbabáqkákáqsabé abiahnsa atena íre kaweróne atowe. ²⁰ Íre kaweróne atowana Érótiga sóntía keyabé, Sóni táhtoqme karabúsiipéq móátáhró úwara táhtoqme karabúsiipéq móátówe. Minayabe Érótime ahbabáq áhnte agúwe.

Érótiga Sóni karabúsiipéq íre móatotaq Sóniga Sísá wání meawu ehwehne.

(Mátíyu 3.13-17; Máhka 1.9-11)

²¹ Sóniga áhnte ke wání meriena Sísá moq wání meyawuwana púrerútaq sabona sawekúwana

²² Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísaba márunsurahúwe. Marunsurahúwana íopeqté éhwéhnká mahraréna,

Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboíruge úwe.

Sísane aigaqnaréh síwíqmari kéh éhwéhne.

(Mátíyu 1.1-17)

²³ Sísaga wene arambehri áhwárótaq we 30 opéq marakóipeq míowe. Wehukega íwíáhéra, Sísawe Sósépane ahninkáwáe uwe.

Sósépawe Érine ahninkáwáe.

²⁴ Ériwe Mátátine ahninkáwáe.

Mátátíwe Áríwáine ahninkáwáe.

Áríwáíwe Mékine ahninkáwáe.

Mékiwe Sánáine ahninkáwáe.

Sánáíwe mó Sosépáne ahninkáwáe.

²⁵ Sósépawe Mátátíásane ahninkáwáe.

Mátátíásawe Émósine ahninkáwáe.

Émósiwe Náhúmane ahninkáwáe.

Náhúmawe Ésaríne ahninkáwáe.

Ésaríwe Nágáine ahninkáwáe.

²⁶ Nágáíwe Matane ahninkáwáe.
 Matawe Mátátíásane ahninkáwáe.
 Mátátíásawe Séménane ahninkáwáe.
 Séménawe Sósékane ahninkáwáe.
 Sósékawe Sórane ahninkáwáe.
²⁷ Sórawe Sóánánane ahninkáwáe.
 Sóánánawe Árésane ahninkáwáe.
 Árésawe Sérúbábérane ahninkáwáe.
 Sérúbábérawe Séátíérane ahninkáwáe.
 Séátíérawe Néríne ahninkáwáe.
²⁸ Néríwe Mékine ahninkáwáe.
 Mékiwe Éráine ahninkáwáe.
 Éráiwe Kósámáne ahninkáwáe.
 Kósámawe Émárámáne ahninkáwáe.
 Émárámawe Éane ahninkáwáe.
²⁹ Éawe Sósúane ahninkáwáe.
 Sósúawe Éríésárane ahninkáwáe.
 Éríésárawe Sórímáne ahninkáwáe.
 Sórímawe Mátátine ahninkáwáe.
 Mátátíwe Áríwáine ahninkáwáe.
³⁰ Áríwáíwe Símíónine ahninkáwáe.
 Símíóniwe Súrane ahninkáwáe.
 Súrawe Sósépane ahninkáwáe.
 Sósépawe Sónámune ahninkáwáe.
 Sónámuwe Éríákímáne ahninkáwáe.
³¹ Éríákímawe Mériáne ahninkáwáe.
 Mériawe Ménane ahninkáwáe.
 Ménawe Mátátane ahninkáwáe.
 Mátátawe Nétánine ahninkáwáe.
 Nétániwe Tébitine ahninkáwáe.
³² Tébitiwe Sésine ahninkáwáe.
 Sésiwe Óbétine ahninkáwáe.
 Óbétíwe Póásine ahninkáwáe.
 Póásiwe Sámónine ahninkáwáe.
 Sámóniwe Násónine ahninkáwáe.
³³ Násóniwe Ámínárápane ahninkáwáe.
 Ámínárápawe Átíne ahninkáwáe.
 Átíniwe Áránine ahninkáwáe.
 Árániwe Ésarónine ahninkáwáe.
 Ésaróniwe Pérésane ahninkáwáe.
 Pérésawe Súrane ahninkáwáe.
³⁴ Súrawe Sékópane ahninkáwáe.
 Sékópawe Áhísáhkine ahninkáwáe.
 Áhísáhkiwe Ébárahmane ahninkáwáe.
 Ébárahmawe Térane ahninkáwáe.
 Térawe Náhórane ahninkáwáe.
³⁵ Náhórawe Sérúkane ahninkáwáe.
 Sérúkawe Áréune ahninkáwáe.
 Áréuwe Pérékane ahninkáwáe.
 Pérékawe Ébére ahninkáwáe.
 Ébérawe Sérane ahninkáwáe.
³⁶ Sérawe Káínane ahninkáwáe.
 Káínawe Ápásátine ahninkáwáe.
 Ápásátíwe Síémáne ahninkáwáe.
 Síémawe Nóahne ahninkáwáe.
 Nóahwe Áramékane ahninkáwáe.
³⁷ Áramékawe Métúsárane ahninkáwáe.
 Métúsárawe Ínókune ahninkáwáe.

Ínókuwe Sárétane ahninkáwáe.
 Sárétawe Máhrárine ahninkáwáe.
 Máhráriwe Káínánane ahninkáwáe.
³⁸ Káínánawe Énósane ahninkáwáe.
 Énósawe Sétine ahninkáwáe.
 Sétíwe Éhrámáne ahninkáwáe.
 Éhrámawe Manikáne ahninkáwáe.

Owainawanka Sísá áhwárawe tagó ehwehne.

(Mátíyu 4.1-11; Máhka 1.12-13)

4 Manikáne Awanka Sísareq mía míuúwana Sísaga Sorana aroipéq suena pokúwana Manikáne Awanka abatapi móatowe. ² Móatowana abatapi ména áhnte wehekáh 40 wehekáh mitaq míowana owainawanka weba séna Sísaga ahbabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe.

Mi tanáhráq Sísaga táhutahuq awehriéna 40 wehekáh parabagútaq anotah arúpibíúwe.

³ Anotah arúpibíúwana owainawanka wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah mah ebáhmárin-sabé tópah úkúno ato úwe. ⁴ Úwana Sísaga wensabé, Manikáne ehwehnta aiq mahraréna,

Tópahnka wehuke íre oganúq sitahráhi nanere ire úwe.

(Lo 8.3)

⁵ Úwana owainawanka Sísá meqmena moke mah marákó marákóipéqté wáhnáhné arambehri apubúue sokigi atena ⁶ wensabé, Ínéwé iwíáhíue omaq atáhna anínká moke tagáhna ke wahnahninkehe. Mina omaq ate arámbéhrí peh ínénéne arambehri wire. ⁷ Arega ínénsabe arehunseraráq mé iwíáh íwíáh aintehnana arega moke tagáhna ke wahnahnúno ataníe úwana ⁸ Sísaga wensabé, Manikáne ehwehnta aiq mahraréna,

Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh íwíáh ateq webataq we awahbeh arámbéhrí miraoro ire úwe.

(Lo 6.13, 10.20)

⁹ Úwana owainawanka Sísá meqmena Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh nahnso-rapéq móatena wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah maraipéq ahkuagúno úwe.

¹⁰ Ahkuagúno éna wega minayabe Manikáne ehwehnta aiq mahraréna,

Manikánka wene íópeqté keyábé are wahnahnatíáhro aritankéhe. ¹¹ Ebahtaq arene aigará peraq míéhneho éra sene siyahnkaratáté are pankeragéhe ire úwe.

(Buk Song 91.11-12)

¹² Úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Manikáne ehwehnta mó mahraréna,

Maniká arene anotah Wahnáh áhwárawe tagé áwíoqnéhneho ire úwe.

(Lo 6.16)

¹³ Úwana owainawanka mi tanáhráq mó íre áhwárawe tagéna peh túbáh agúwe. Sísaga anotahtaq ahqáho atonsabe owainawanka iwíáhéna, Mó tanáhráq kouwekinie éna we auwena pokúwe.

Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwáro ehwehne.

(Mátíyu 4.12-17; Máhka 1.14-15)

¹⁴ Manikáne Awanka Sísaga págege atowana wega Kehrari marákórápéq kouwekúwara we éhweh mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁵ Mirauwana we Asiu kené momiwí nahmáritápéq síwáhnorúwara ómiga wensabé iwíáh iwíáh atówe.

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé anotah abíáhnsá ató ehwehne.

(Mátíyu 13.53-58; Máhka 6.1-6)

¹⁶ Sísaga wenawahpeq Néhsara pokéna ahrena ahrena wehekáh wene sánsánéna Asiu kené momiwí nahtápéq kibekúwe. Kibekéna Manikáne ehweh sáhn-sahinieéna iriwe míowe. Iriwe míowara ¹⁷ mitaqte kégá Áísáíaga sehiranú pukú Sísaga áwúwana mi pukúípéq kabarue mah ehwéh kotaq sáhnsahuwe. ¹⁸ Wega sáhnsahwe mahraréna,

Manikáne Awanka ínéba ména págege aintena, Tabonah ke néne kaweq ehwéh korerio éna eqmaq núwéhre. Saiqnariéh káyábé sabirue ehweh korerio. Aura pira káyábé siura ebioráho ehwéh korerio. Síwío-qnahwara sirupipeq umehi keyábé sabirue ehwéh korerio. ¹⁹ Manikánka kaweraritahna tanáhráqsábé korerio éna eqmaq núwéhre úwe.

(Aisaia 61.1-2)

²⁰ Sísaga aiq sáhnsahwe parabaruenta mi pukú wahnah aní awena tútuue míowara moke mitaq míó kega we ebitíowe. ²¹ Ebitíowana wega sensabé, Ínéga sáhn-sáhú éhwéh íráhtáq ibora mi ehwéh aiq pútaragire úwe. ²² Úwara moke míó kega wene ehwehnsabé iwíáh iwíáhéra seye náhenéra, Kaweq ehwéhne éra áhtenuwe. Áhtenéna árahue mi kawéq éhwéh irarerahiro éra mah anímé peh Sósépane ahninkáwá míéh mino uwe.

²³ Uwana Sísaga sensabé, Iteriborehga mah pabéqmé éhwéh iraréra, Are sóteh aní míahna puah arerene awahre kawerúno ewe. Itega ínénsabe, Arega Kápénéáma marákórápéq ótaq sansá miraónaq irone iwíáhéq arega mitaq mirauronanserah mahtaq arenawahpeqkakáq moq miraúno iwíáhoo? ²⁴ Teiníboq írátíáhro éna, Wenawahraha Manikáne ehweh irari anínsabé, Are íre Manikáne ehweh iraréna aní móne ata ataowe. ²⁵ Aiq pútaq ehwéh teiníe. Naho Manikáne ehweh irarú ani Éráisa marakóipeq míowana apahtáro ópéq mó opéq ákáhtaq íre ibonsúnsabe moke mi marákórápéq anotah ehwéhrowe. Mi tanáhráq áhnte kewéinínsó Ísara kené marakórapeq míowana

²⁶ Manikánka Éráisa seba eqmaroo? Írakaumo. Manikánka we nahnso kewéiní Sárépáta suwahpeq Sáíróna marákórápéqté ínípá eqmarowe. ²⁷ Manikáne ehweh irarú aní Érisa oga míotaq áhnte Ísara ke anotah naonkákáq ké míowe. Manikánka Érisa séhréh atehrana wega áhnte kaweraritoo? Írakaumo. Peh morá Síria marákórápéqté náhnsó wéh aní wenáwíq Néáma anotah naonkákáq míowana kaweratowe úwe.

²⁸ Úwara moke mitaq momiwíu kegá irera anotah abíáhnsá atówe. ²⁹ Abiahnsa atónsabe iriwe méra Sísaga táhtotqme sensuwahpeqte áhnánsáhrápéq abariwe móátówe. Mitaq mentú kowara sega Sísaga mentúpipeq pagunsuaneheéra móátówana ³⁰ wega mi wehekéq ákáhpitaq kure pokúwe.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.

(Máhka 1.21-28)

³¹ Sísaga pokéna Kehrari marákórápéq Kápénéáma suwahpeq tunse ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwe. ³² Págegeue síwáhnorú púara sega áhtenuwe. ³³ Áhtenuwana owainawanka subiqmaq subiqmarú aní Asiu kené momiwí nahtápéq míowana owainawanka iwíáh atowana anotahtaq mahraréna, ³⁴ Sísaga, are Néhsara suwahpeqte aní móne. Arega itewe aneraitaníbo? Iubiq iuanie seno? Arewe Maniká míéhrabeq kaweqtaq mía míaóna aní móne. Arewe aiq tagaríoge úwe.

³⁵ Úwana Sísaga owainawansabé awehgu atena, Ehiya mé we auwe pokúno atowana owainawanka wehekeq ákáhpi mi aní aunúnkaq márunsurahúwana íre subisa pehipi auwena pokúwe. ³⁶ Pokúwara ómi míó kega anotah ahténéra seye náhenéra, Aneq pagégé éhwéhpo? Anotah wahnáh áninká síwáhnorinserahnéna Sísaga pokúno éhwéh págegeue teriowara owainawamarínká mi aní auwera pokowe uwe.

³⁷ Sísaga éhweh mitaq teri mahtaq terinuwara ómi mi marákórápéqté kégá írowe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.14-15; Máhka 1.29-31)

³⁸ Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq suena Sáímónine nahtapeq pokúwana Sáímónine ahrahnawa osoro awáhréúwara míó kega Sísansabé, Kawerato uwe. ³⁹ Uwana Sísaga awahre ínípá kure wene máhriqtaq iriwe ména iraró awáhréyábé, Túbáh agúno atowana kaweragúwana mi íninká apubúue irigéna táhutahuq tíwe náriuwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Mátíyu 8.16-17; Máhka 1.32-34)

⁴⁰ Ío tupekútaq awahre kené iyahnabo anímárinchá se sehgiwera Sísaga mórítówe. Mórítówana Sísaga wene ayahnkaratáté moke awahre ke moraní moraníne táhtorowana sene awahre kaweragúwe. ⁴¹ Kaweragúwana owainawamarínká mó ke suanaútaq ehwehnabaéra Sísansabé, Are Manikáne ahninkáwá wóne éra mi ke suera pokuwe. Pokutaq Sísaga sensabé, Ehiya míahro aritowe. Owainawamarínká, Sísawe Manikánka wehuke kaweraritankeheéna omaq ato aní míre éra sirupipeq we tagaríonsabe Sísaga ehiansá aritowe.

Sísaga mó ke suwahpeq kure kaweq ehwéh teriu ehwéhne.
(Máhka 1.35-39)

⁴² Ahyahbinkerotaq Sísaga mitaq suena abatapi pokúwe. Mibeqté kégá we anebahrue kure tagéra wensabé, Pokinehboq iteba sewíahno atówe.

⁴³ Atówana Sísaga sensabé, Ínéwé mó kehiná suwahpeqkakák Manikánka wahnahnirabeqte éhwéh wene kaweq ehwéh koreriníe. Manikánka, Korerio éna eqmaq núwátáire úwe. ⁴⁴ Sísaga Súría marákórápéq Asiu kené momiwí nahmáritápéq mi ehwéh koreri terinúwe.

Sísaga sípiipéq tútuue síwáhnorú ehwehne.

5 Sísaga Kénésáréti kawéhú † áhnopeq iriwe ména síwáhnorútaq su kegá Manikáne ehweh iraneheéra weba kowíórabeq áhnte ke soruparíó puana mitaq kígíúwe. ² Pahnsábátáhrú kegá sene sípiraré áhnopeq marera arahwéraq sene kahwewarí pabeq paberuwana Sísaga mi sipírará tagówe. ³ Su kegá pagu pagununsabé Sísaga Sáimónine sípiipéq kie irigue wensabé, Mahtaq sue móbeq móatiahno úwe. Úwara sípiipéqté kégá wene ehweh sehgiúwana wega mi sipíipéq tútuue ména áhnopeq míó keyabé síwáhnorúwe.

Pítarehga sene sípiakák suera Sísá kéro ehwehne.
(Mátíyu 4.18-22; Máhka 1.16-20)

⁴ Síwáhnorú ehweh parabagútaq wega Sáimónirehyabe, Pah meyangéhboq púrúrúia káwéhútápéq pokue kahwe tuparuqme uwe tagahro úwe. ⁵ Úwana Sáimóniga Sísansabé, Anotah aní móne. Itega inokáheq uwe taga tagaéwonana írakaunire. Peh arega tenienayabé mó uwe taganie úwe. ⁶ Sega sene kahwewarí tuparuqme uwera áhnte pah maqmíówe. Peh íregáritaq pah maqmíówana sene kahwewarí surakinaúnsabe ⁷ sega mó sipíipéq míó íyáhnábó ánimárisábé siyah sahnupéra seséhréh aítáhrú uwara sure mi sipíraráipéq pah márówana umehúnsabe sípiraré wánínkorahúwe. ⁸ Sáimóniwe we mó awíq Pítáe. Wega mina tagéna Sísane auranabiah tapeq arehunserarác ména wensabé, Néne Wahnahno, ínéwé áhnte ahbábác aní míó púah arega nue pokúno úwe. ⁹ Se áhnte pah maqmíónsabe Pítareq wereq míó kereqka anotah ahténuwe. ¹⁰ Pítane iyahnabo anité sensíwíq Sémísireq Sónireqme Sébérine ahninkáwáráré míóye. Pítarehga iwíáhunserah sega moq mira iwíáhuyé. Sísaga Pítansabé, Íre áhreúno. Ibora arega kahweipéq pah maqmiahnanserah mókake wehuke ínéba meriqme sinkehe úwe. ¹¹ Úwara sega sene sípi áhnopeq arahwéraq abariue marera moke suera Sísá kérowe.

Sísaga anotah naonkákák aní kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.1-4; Máhka 1.40-45)

¹² Sísaga mó ke suwahpeq míotaq anotah naonkákák anínká we tagéna áhtenú púana arehunserarác wene ayahqno káuqmunurawéna Sísansabé pagu pagunéna, Anotah aní móne. Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe. ¹³ Úwana Sísaga ayahnkahkahrue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirauge. Are awaho ani miahno atowana mina irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwe. ¹⁴ Kaweragúwana Sísaga wensabé, Are kaweratónsábé mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh anípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire igeqboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno úwe. ¹⁵ Úwara Sísaga miráu ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara áhnte kegá wene ehweh iraneheéra suwe. Awahre kegá, Sísaga kaweraitankéhe iwíáhéra weba suwe. Áhnte kegá weba suwana ¹⁶ wega ahriahri miraúnserahnéna púrerinieéna abatapi pokúwe.

Sísaga aiayah pukia aní kawerato ehwehne.
(Mátíyu 9.1-8; Máhka 2.1-12)

¹⁷ Sísaga síwáhnorútaq Péhrasi † kereq Mósísine ehweh síwáhnorú kereqka mitaq tútuue méra írówe. Sega sensuwahpeqme Sarúsarama suwahpeqkakák moke Kehrari marákórápéqté ké suwahpeqkakák Súría marákórápéqté ké suwahpeqkakák sensuwahpeq suera Sísane ehweh iraneheéra suwe. Manikánka Sísá págege atena séhréh atowana wega awahre ke kaweraritowe. ¹⁸ Mó kegá aiayah pukia aní wene sehitaq Sísaba móataneheéra sehgiwera suwe. Sísá míéh náhtápéq móatanehe iwíáhéra ¹⁹ áhnte wehekéq nahupeq kígíunsabe sega íre kioráhuwe. Íre kioráhéra nahnsorapéq kire abogéh piruqmarera abahrabahrútaq aiayah pukia aní wene máhriqkakák sehitaqmaqme wehuke míópi Sísane auranabiah tapeq márúnátówe. ²⁰ Sega iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana Sísaga sene iwíáh tagéna aiayah pukia áninsábé, Nánibác móne. Arene ahbabác aiq kaweratóge úwe.

²¹ Úwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnorú kereqka seye náhenéra, Mah anímé Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kawerari-tahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahbabác kawerari-tahráhire uwe. ²² Úwana Sísaga sene iwíáh irena sensabé, Itene irupipeqmé aneqsabé mira iwíáho? ²³ Aiayah pukia áninsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéh mé ahnabo? ²⁴ Íné wehukení úku anínká mah marákó márákó wehukene ahbabác kawerari-tahráhuge. Soki-gi ainíboq tagaríahro éna aiayah pukia áninsábé, Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nah-tapeq pokúno úwe. ²⁵ Úwana ómi ke míótaq mi anínká apubúue irigéna wene máhriq mewena Manikánsabe

† Kehrari kawéhúmé mó awíq Kénésáréti kawéhúne.

†† Aigárápéqté éhwéh Mátíyu 3.7 tagáhno.

anotahtaq iwíáh iwíáh atena wene nahtapeq pokúwe. ²⁶ Pokúwara tago kegá anotahtaq áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atera seye náhenéra, Iboramé ótaq sansá tagóne uwe.

Sísaga Mátíyunsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Mátíyu 9.9-13; Máhka 2.13-17)

²⁷ Sísaga tuekúwana táhkísi moné meyo ani wenáwíq Áríwái † tagówana wega táhkísi moné meyorabeq tútuue míowana tagéna Sísaga wensabé, Íné séniro úwana ²⁸ wega irigue moke mitaq ko naneq suena Sísá kérowe.

²⁹ Áríwáiga wene nahtapeq Sísá kiraboúwara áhnte táhkísi moné meyo kereq mó kereqka Sísarehreg táhutahuruwe. ³⁰ Táhutahuruwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka mina tagéra Sísá kéro keyabé kasenéra, Táhkísi moné meyhá kéreq mó ahbábáq kéreqme itewe aneqsabé moraráq naho éra abiahnsa arítówe. ³¹ Sísaga sene ehweh irena sensabé, Sóteha awaho ke márahsíni íre náriasa peh morá awahre ke náíre. ³² Mina inserah ínégé kaweqtaq míáh ké séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahbabáq ke kaweritanieéna suge úwe.

Sísaga táhutahuq awehrio sansánsabé síwáhnorú ehwehne.

(Mátíyu 9.14-17; Máhka 2.18-22)

³³ Wehukega Sísansabé, Sóni kéréh kéga mó wehekáh mó wehekáhnue kawerue púreroneheéra táhutahuq awehriowe. Awehriowara Péhrasi ke kérérah kéga moq mira aruqaruowe. Peh are kéréh kéga íre awehriéra pehipi nahwe uwana ³⁴ Sísaga pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwé míéhtáqmé itega wene iyahnaboyabé, Táhutahuq awehrioro terieráho? Írakaumo. ³⁵ Mókake o menáhwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga táhutahuq awehriogehe úwe. ††

³⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukeníká nahonáh sáhkétí kawerinieéna o sahkétí subansuqmaqme mi subánsátáté párúwe nahonáh sáhkétí kawerínabo? Írakaumo. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí mó subanki irino. ³⁷ Wehukeníká o nahníáq sera ano naho naho méméné áuyahwa antéhyápípeq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino. ³⁸ Wehukeníká o será ano o antéhyápípeq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe. ³⁹ Naho será ano neh anínká iwíáhime, Naho será ano áhnte tei puana mi anónká o será ano kiotaikire iwíáhíre úwe.

† Mátíyuwe mó awíq Áríwáie. Mátíyu 9.9 tagáho. †† Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 9.15 tagáho. ‡ Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 9.17 tagáho.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 12.1-8; Máhka 2.23-28)

⁶ Ahrena ahrena wehekáh Sísareq we kéro kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabaríqme késabaríqmeue kure ayahnué ái poruwe nowe. ² Nowara Péhrasi kegá sensabé, Ahrena ahrena wehekáh íre mirao naneq sansá míre. Aneqsabé miraoo uwe. ³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhírámé Tébitireq we kéro kereqka sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnshawe ahtebaho? ⁴ Wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekue Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe néna we kéro ke náriuware sega moq nowe. Mósísine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqté kéga íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéga nahrahowe ire.

(1 Samuel 21.1-6)

⁵ Sísaga sensabé, Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáh wahnah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq áni kawerato ehwehne.

(Mátíyu 12.9-14; Máhka 3.1-6)

⁶ Mó ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq kibekue síwáhnorúwana mitaq sawenkahnia áyáhnkákáq áni míowe. ⁷ Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka mitaq méra Sísá ehweh ataneheéra ahrena ahrena wehekáh wehukení kaweratanabiramo éra ebitíowe. ⁸ Ebitíowana Sísaga sene sirupipeqté iwíáh aiq tagéna ómi kegá tagotaq sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsabé, Iriwe míahno úwana we irigue míowe. ⁹ Irigue míowana Sísaga míó keyabé, Itensabé kaseninie. Mósísine ehwehnikawé ahrena ahrena wehekáhsabé anere teiro? Kaweq sansá miraonehnikono? Íre kaweq sansá miraonehnikono? Wehuke kaweritanieheéq séhréh aritanehnikono? Íre kaweratanehnikono éna ¹⁰ míó ke aurankauwe tagéna sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsabé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwe. ¹¹ Kaweragúwara mi kegá tagéra anotah abíáhnánéra sío síoéra, Sísawe aneronehnikono uwe.

Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.

(Mátíyu 10.1-4; Máhka 3.13-19)

¹² Mitaqqake Sísaga púrerinieéna sáwéhrapeq kiwéna moke mi inókáhpéq mitaq púrerúwe. ¹³ Púreréna ahbiahipeq we kéro ke síáhrabéna airápéte téhraníte omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee ue síwíraritowe. ¹⁴ Omaq sito ke síwíqmarimé mahraue Sáimóninsabé Pítáe atowe. Pítane ábákawawé Ehntarue. Mó anímári síwíqmarimé mahraue Sémísi, Sóni, Pírípi, Pátórómíyu, ¹⁵ Mátíyu, Tómáhsi, Ápiásane ahninkáwá Sémísi, Sáimóni Séróti kahnáh áni, ¹⁶ mó Sémísine ani Súrása, mó aní téhtaré áwíqkákáq áni Súrása Ísíkárióti mirae

omaq sitowe. Súrása Ísíkáriótiwe anehe Sísane naruo koweriro aníne.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwehne.

(Mátíyu 4.24-25; Máhka 3.7-12)

¹⁷ Segá sáwéhrapeqté tútaq ukisatáq míówara áhnte we kéro kereq mó kereq míówe. Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq nahmbísi marákórápéq Táíya suwahpeq Sáíróna suwahpeq mibeqté kéreq suwe. ¹⁸ Mi kegá Sísane ehweh iraneheéra séra sene awahre kaweritankeheéra weba suwe. Owainawanka subiqmaq subiqmarú kega moq weba suwana Sísaga kaweraritowe. ¹⁹ Sísane anepeqte págege aritéh náneqka wereq wahtotaq míó ke kawer-aritonsabe ómiga we táhtoqnaneheéra suwe.

Sísaga iwíáh iwíáhoró ú ehwehne.

(Mátíyu 5.1-12)

²⁰ Sísaga we kéro ke tagéna síwáhnoréna, Tabonah keo, Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq mi-ahráhonsabé iwíáh iwíáhoró.

²¹ Amahnága irupibii keo, mókake iyahbankiranae. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

Amahnága umehiraq ibisah keo, mókake wíréh wíréhigehe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

²² Íné wehukení úku aní séniráhnsábé mó kegá itensabé suwahrianae. Ite kaqiuwaneherawoe. Ite íéhru-ruoneherawoe. Ite íre kaweq animárá móe aitaneherawoe. Íné séniráhnsábé mina tahnsa sánsámárá mirairataq iwíáh iwíáhoró.

²³ Segá mirairanka íópeq itene ápeq anotah úkinae. Minayabe sega mirairataq ábáhrue iru eyoyóéq iwíáh iwíáhoró. Segá ite íwíoqnehanserah sene sigaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke moq naho síwíoqnowe.

²⁴ Amahnága áhnte mensáméhnsá matíáh kéó, kamah ainawire. Itega iuwahbeh naneq aiq merowe.

²⁵ Amahnága iyahbankiréh kéó, mókake irupi kamah ainawire. Amahnága wíréh wírého keo, mókake ibitunátúnánue ibisagehe. ²⁶ Ómi kegá ite kaweq ke wóe irataq iwíáhue kawerurero. Irare kené sigaqnaréhga mina unserahnéra péhe éhwéh teríú keyabé kaweq ke wóe arítówe úwe.

Itene naruoyabé irutaboirono ú ehwehne.

(Mátíyu 5.38-48)

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íráh kéó, teiníboq írátíáhro. Itene naruoyabé irutaboirono. Itensabé suwahrieh ke kawerarítáhro. ²⁸ Íéhruuo keyábé Manikánsabe teaweq, Mi ke kawerarito ue teawéro. Íwíoqnah keyábé púrerarítáhro. ²⁹ Mó anínká are ah-suehinahwe éberiopeq pabeq suehnana ahsuehino. Arene sáhkéti meyahnarag síóti meyaníe ínaraq íre ahqáho ato. ³⁰ Mó anínká arensabé aneqpopoq nánio ínahwe náwo. Mó anínká arene ménsáméhnsá meyeh-taq wensabé, Néne meyahna naneq apubúue menio íre irarúno. ³¹ Mó kegá ite iuwahbeh sansánue ite kawer-aitáhnserah itega moq mina tahnsanue se kawer-arítáhro úwe.

³² Sísaga mó mahraréna, Itega peh morá itensabé sirutaboirono keyábé irutaboirono itegá inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigebo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq sensabé sirutaboirono keyábé sirutaboirono mino.

³³ Itega peh morá ite kawerarítáh ké kawerarítáh sán-sánirataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigebo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq mina tahnsa mirao mino. ³⁴ Itega peh morá ite náieráho ke náirirataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigebo? Írakaumo. Ahbabáq kega iwíáhéra, Meyáh kéga mókake ite moq náigéhe éra sene ahbabáq iyahnabo náieráho mino?

³⁵ Itene naruoyabé irutaboirono kawerarítáhro. Náirirataq mé mókake náigéhe iwíáhiyehboq pehipi náriéro. Mirairataq mé Maniká Iteriboga anotah apéq inkéhe. Itega wene animárá míagehe. Maniká Iteriboga anotah aní mia míaéna íre peh morá we kawerarítáh keyábé arutaboirono itegá. Wensabé íre iwíáh iwíáhia peh ahbabáq keyabé moq arutaboirono. ³⁶ Maniká Iteriboga ómi keyábé arutaboirono itega moq irutaboirono itegá úwe.

Mó kené sánsá íre saraq sitáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 7.1-5)

³⁷ Sísaga mó mahraréna, Mó kené sánsá saraq siteq ahbabáq ke woe aritého. Mirairataq Manikánka moq itene sánsá saraq itena ahbabáq ke woe aitanawire. Mó kegá ahbabáraitó iwíáh íre iahrerag mareq súáhro. Súéhrataq mé Manikánka moq itene ahbabáq íre ahrerag marena suankéhe. ³⁸ Náirirataq Maniká Iteriboga moq náinawire. Wega tasu tasue obenkíqme náinkéhe. Itega saraqme náiranserah wega moq mina tahnsanue náinkéhe úwe.

³⁹ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Aura pira ánínká mó aurá pírá aní ahmboqme ah sokigi atahráhiro? Írakaumo. Miraóyataq tahirímé mi anitégá mataipéq inahnsuwoya irino. ⁴⁰ Áwáhnorirana íréh ánínká we áwáhnori aní íre kiotaikorahire. Moke ahte-bawiahnaraq we áwáhnori aní tahnsa míankehe úwe.

⁴¹ Sísaga mó pabéqmé éhwéh mahraréna, Arenawahrah aniné aurapi pehgáriq atútú tagé arerene aurapi anotah sehikárá kéhnsábé aneqsabé arerene aursabé íre iwíáhono? ⁴² Arene aurapi anotah sehikárá kéhrahwe arega íre tagahne. Minayabe aneqsabé arenawahrah anínsábé, Arene aurapite átútú meauwanínkono eno? Are ahbabáq kopérahpérona aní móne. Téhwé arerene aurapite séhikárá merue anehémé arenawahrah aniné aurapite átútú kawerue tagé meauwahráho úwe.

Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyanae i ehwéhne.

(Mátíyu 7.16-20, 12.33-35)

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Kaweq awánkánká abehq sérá íre iyéhre. Abehq awánkánká kaweq sérá íre iyéhre. ⁴⁴ Wehukenínká awánká sera tagéna mi awánká ahtebehre. Wehukenínká wisuraqte pópo íre isioráhéna káránkáránsáhtaqte kombahtóq íre isioráhire. ⁴⁵ Kaweq anínká wene arupipeq kaweq iwíáh kéh púana kaweq sansánire. Ahbabáq anínká

wene arupipeq ahababáq iwiáh kéh púana ahababáq sansanire. Wehukéniné arupipeq iwiáh obenkítíéh púana wene áwéhga mi iwíáh irarerahire úwe.

Nah piehya anítéyábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 7.24-27)

⁴⁶ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íre sehgiroñs-abé aneqsábé néne Wahnah mone aintaho? ⁴⁷ Ínéba séna néne ehweh irena sehgi ánimé aneq tahnsa anípo? Teinié. ⁴⁸ Néne ehweh irena sehgi ánimé nah piéh áninká marakó íre wahto ubuqme nahwiahñs-anse págege marákórác pearéh aní tahnsane. Págege marákórác kawerue pearéh púana anotah ibónsirana wání piéhtác wene nah íre kúrugúruue sokogia peh págegeue kéhre. ⁴⁹ Néne ehweh irena íre sehgi ánimé aneq tahnsá anípo? Teinié. Néne ehweh irena íre sehgi ánimé págege marákó íre ubuqme pehipi wene nah pearéh aní tahnsane. Anotah ibónsirana wání piéhtác mi nah kúrugúruue sokogire. Sokogirana moke íre kaweragire úwe.

Kíápéténine arambehri aní kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.5-13)

7 Sísaga mah ehwéh síwáñnoréna mitaq suena Kápénéáma suwahpeq mátabuieq kéagúwe. ² Mitaq 100 Aroma sontiá kéné kíápéténiga ména wene arambehri aní anotah arútábóiratowana mi aní anotah awáhréena pukinaúwe. ³ Sísaga iteruwahpeq miéhre u irena kíápéténiga Asiu kené abowah wehyábé, Néne arambehri aní segawerato koreawéro ue eqmaq suowe. ⁴ Eqmaq suowara Sísaba séra, Máho ue pagu pagunéra Sísansabé, Kíápéténiwe áhñte kawéq aní púah awahre aní segawerato. ⁵ Kíápéténiga ite Asiu keyábé áhñte arútábóiraitena itene momiwí nah pearena eqitáráire éra pagu pagunuwe. ⁶ Pagu pagunuwana Sísaga se kériqme mi aniné nah wahtotaq kútaq kíápéténiga mó eqmaro kereq piehgiúwe. Segá Sísansabé, Anotah aníno, kíápéténiga teí éhwéhmé iro. Wega arensabé mahraréna, Íné pehgáriq aní mío púah néne nahupeq íre súno. ⁷ Are anotah aní míahna puana areba íre koragoge. Arega peh ehweh irarinana néne arambehri aní kaweragíno. ⁸ Íné moq wahnah sansá tagaríoge. Néne wahnah aiq miéhrana íné moq wahnah aní ména sóntiá ke wahnahñuge. Ínéga mó sontiá áninsábé, Pokúno atótác wega apubúue pokire. Mó sontiá áninsábé, Mahbeq súno atótác wega apubúue ínéba sire. Néne arambehri anínsábé, Miraúno atótác wega apubúue miraire. Kíápéténiga aiq irarire uwana ⁹ Sísaga mi ehwéh irena áhtenéna pabeqme weba mío keyabé, Teiniboq irátíáhro. Mi anínká ínensabe anotahta q aiq pútare aintéhre. Nánuwahrah Asíú kéga mina tahnsanue íre aiq pútare aintáhwe úwe. ¹⁰ Úwara eqmaq suo kega kíápéténine nahtapeq kouwekue sutaq mi awáhré aní kaweragúwana awaho aní míowara kéragowe.

Sísaga pukú mahbí iriwe oganúq ato ehwéhne.

¹¹ Mó tanáhrác Sísareq we kéro kereq áhñte mó kereqka Náini suwahpeq pokuwe. ¹² Kuriraq wahtotaq sutaq mibeqté kéga pusa aní mómaisaneheéra sehgiwera suwe. Pukú aniné anowagáwé peh morá mi aní maqmarena kéweini míowara áhñte wenawahrahre q suwe. ¹³ Sísaga pukú aniné anowa tagéna wensabé arutaboiratena mahraréna, Íre ibisáñno éna ¹⁴ sehiq koráhtorowara sehgiwe su kéga mitaq iriwe míowe. Sísaga pusa áninsábé mahraréna, Káriq mahbí, irigúno úwe. ¹⁵ Irigúno úwana pusa áninká iriwe tútuue ména ehwehñuwe. Ehwehñuwana Sísaga mi aní anowabá atowara ¹⁶ tago kéga áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáhatera mahraréra, Manikáne ehweh irari anínká iteba sire. Manikánka wene animári séhréh aitanieéna aiq sire uwe. ¹⁷ Súría marákórápéqté kéreq móberioépéqté kéreq Sísaga miráú ehweh mitaq teri mahta q terinuwara írówe.

Sóniga we kéroya anité Sísaba eqmaq suo ehwehne.

(Mátíyu 11.2-19)

¹⁸ Sóni kéro kega moke mi ehwéh teawúwana Sóniga téhranité omaq sitena ¹⁹ Sísansabé ehweh kasenigehéna eqmaq suowe. Eqmaq suanaútaq mi anítéyábé, Sísansabé kogasenéta, Arewé Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehñkono kogasenta úwe. ²⁰ Úwara sega Sísaba kéra wensabé, Wání meri merini aní Sóniga eqmaq íuwéhrata súye. Wega ite eqmaq iuwanauraitaq mahraréna, Arewé Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehñkono uraire uye. ²¹ Mi tanáhrác Sísaga áhñte awáhré kéreq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq aura pira kéreq kaweraritena ²² Sóniga eqmaq suo anítéyábé, Irehya ehwehñkákác tagéhya naneqkákác Sóni koreawétao. Ínéga miraunka aura pira kéga tagahwara aigará soriqnah kega ah nogowara náonkakác kéné náo wagirara ahre parosa kéga ehweh íráhwe. Pusa ké iriwe oganúq sitena Manikáne kaweq ehwéh tabonah ke síwáñnorige. ²³ Ínensabe árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peh ínensabe kawerue aiq pútare aintéh anímé aru ukiqme aní miéhre. Mah ehwéh Sóni koreawétao úwe.

²⁴ Sóniga eqmaq suo anité pokuyataq Sísaga weba sáhurío ke Sóni éhweh teriuwe. Wega mahraréna, Sóniga uworapeq íwáñnoruraitaq koraganeheraurotaqmé we inse wíre iwíáhéq koragaroo? Sóririrana onega míu míu inserah Sóni mó iwíáh mó iwíáhi aní mire iwíáhéq koragaroo? Sóniwe íre mina tahnsa aní mire. Írakaumo. ²⁵ We inse wíre iwíáhéq koragaroo? Kaweq korósí aneraneria aní koragaroo? Írakaumo. We íre mina tahnsa aní míarairara ménsámehñsá áhñte kéh ké siwahriira kéwé uworapeq íre mía peh wahnah kené nahtapeq mía míaoowe. ²⁶ We inse wíre iwíáhéq koragaroo? We Manikáne ehweh irari aníne iwíáhuroo? Ai q púta q iwíáhowe. Írátíáhro. We Manikáne ehweh irari aníne na moke mó awáhu ke kio-

taikuraire. ²⁷ Sóni éhwehme Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Néne ehweh korerina anímé ebeq eqmarahnana are sina ah kawerarankehe ire úwe.

(Malakai 3.1)

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Sóniwe anotah anínirara moke mó kegá we íre kiotaikowe. Íre kiotaikowana Manikánka wahnah wahnahnirabeq íópipeq kibeki aní pehgáriq anínká Sóni kiotaikire úwe.

²⁹ Úwara táhkísi moné mewe mewe kereq áhnte mó kereqka mi ehwéh irera iwíáhéra, Manikáne sansá aiq kaweq sansáne uwe. Sóniga se wání merinie únsabe mira iwíáhuwe. ³⁰ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sónine wání íre meyónsabe Manikáne kaweq sansánsábé iuwahriehre iwíáhuwe.

³¹ Sísaga mó mahraréna, Amahnága oga míáh kéwé ite aneq tahnsá kée teinínkono? ³² Itewe káriq anímáriná máhkétirapéq ogi ogionserah tahnsá ké wóe. Mó anímáriná mó anímárinásábé abiahnsa aritera sensabé, Igonkónúnaraq itega íre ábáhrowe. Ibitunátúnánúnaraq itega íre ibisahwe ewe. ³³ Wání meri merini aní Sóniga suraitaq wega táhutahuq awehriéna náhniáq sera ano íre narainsabé itega abiahnsa ateq, Owainawanka wene arupipeq míéh aní míre atárówe. ³⁴ Íné wehukení úku anínká surautaq táhutahuqkakáq náhniáq sera anonkakaq pehipi no-gaq itega ínénsabe abiahnsa ainteq mahraréq, Tagaríáhro. We uwoyansa kobuq kahburi aní áhnte nahniáq sera anonkakaq pehipi neh aní míre. We táhkísi moné aebó kéreq mó ahabábáq kéreqne iyahnabo aní míre aintáhuwe. ³⁵ Itega ínénsabe mi ehwéh irarewara Maniká tagaríáh kégá ahtebé sansánirataq mó kegá tagéra, Se aiq pútaq sansánowe ewe úwe.

Sísane aigárátáq wéri abaq ato ehwéhne.

³⁶ Peh morá Péhrásí anínká Sísansabé, Ínéreq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga kérena wene nahtapeq ména táhutahurúwe. ³⁷ Mi ke suwahpeqte íni we ahabábáq ini míowe. Mi inínká Sísaga mitaq míehre u irena áhnte kawéq kúnkúni werí motóreipéq mewe súwana ³⁸ Sísaga míwana mi inínká wene anehepeq sure wene aigárátáq tútuue ména we áhnte ibisó púana wene aqnu Sísane aigárátáq tabagu tabaguúwe. Miraúnsabe mi inínká wene íre wahto áyáhrátáté Sísane aigárátáq sorahruena wene aigárátáq nánkóqnéna wéri abaq atowe.

³⁹ Abaq atowana Sísansabé máho ú Pehrásí anínká miraú tagéna wene arupipeq iwíáhéna, Mi inímé ahabábáq ini puana Sísaga Manikáne ehweh irari aní míehtáq tahirímé we táhtoréh ini peh ahabábáq ini míre iwíáh irino úwe.

⁴⁰ Sísaga wene iwíáh irena wensabé, Sáimónio, pehgáriq ehwéh teawiníboq írátíahno úwana, Íwáhnoraníno, tenio úwe. ⁴¹ Úwana Sísaga mahraréna, Peh morá anínká téhraníté móne síátáire. Mó aní 100 Kína mó aní peh 10 Kína ue átáriageheéna síátáire. ⁴² Anehe mi anínká sensabé, Ínéga íátáu moné náníétao urairara mi anítégá móne tabonahuroya puara íre aw-

eráhuroye. Íre aweráhuroyansabé móne síátái anínká sensabé, Ínéga íátáu monéwé mó náníyehboq anetaníbo. Túbáhagotao teríátáire. Minayabe aneq iwíáhono? Móne síátái anínsábé ah anínká anotahtaq arutaboire iwíáhono úwe.

⁴³ Úwana Sáimóniga Sísansabé, Áhnte moné merai anínká áwátái anínsábé anotahtaq arutaboire. Áwátái anínká wéhuwa nániewé anetaníbo atárai puana anotahtaq arutaboire úwe. Úwana Sísaga, Arega aiq iraréne éna ⁴⁴ pabeqme mi iní tagéna Sáimóninsabé, Arewé mi iní aiq tagahno? Arene nahtapeq sutaq nigará pabeq paberé waní íre náníene. Mi inínká wene aqnuraté nigará pabeq paberaintena wene ayahrataté sobaruqnúehre. ⁴⁵ Arega íné íre nánkóqnáhne. Mi inínká áhntetaq nigará nánkóq nánkórire. ⁴⁶ Arega niyahqnopeq wéri íre abaq intahne. Mi inínká nigárátáq kaweq kúnkúni werí abaq intéhre. ⁴⁷ Minayabe teawiníboq írátíahno. Mi inínká ínénsabe áhnte arútábóiraintéh púana wene áhnte ahabábáq kaweratóge. Peh táhmaro ahabábárirana Manikánka kawerato anínká wensabé pehgáritaq arutaboiratéhre éna ⁴⁸ mi inínsábé, Arene ahabábáq aiq kaweratóge úwe. ⁴⁹ Úwara mó táhutahuru kegá seye náhenéra, Arene ahabábáq aiq kaweratóge irari anímé árahue mirainkehbo uwana ⁵⁰ Sísaga mi inínsábé arega ínénsabe aiq pútare aintahnaga arene ahabábáqmari aiq kaweratóge. Pehwehrue pokéwahno úwe.

Táhmaro inínsónká Sísaga kéro ehwehne.

8 Mó tanáhráq Sísaga anotah matábúrápéqkákáq mó kehiná mó kehiná suwahpeqkákáq ah nogena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh mi kawéq éhwéh síwáhnorúwe. Airápété téhraníté we kéro ke kérowara ² kawerarito inínsónseqka moq kérowe. Menah se awahreuwara owainawamarínká se síwíóqnówana Sísaga sene awahre kaweraritena owainawamarí kaqsuowe. Mi inínsó síwíqmarimé mó iní wenáwíq Máhríae. Wene iyahnaboga wensabé Mágára iníne ue áwíratówe. Menah Sísaga mi ininé arupipeqté airápété téhtaré ówáináwá kaqauwowe. ³ Mó iní Kúsane ahre wenáwíq Sóánae. Wenawehqka Érótime arambehri keraq wahnahnú aníne. Mó iní wenáwíq Súsánae. Sereq áhnte mó inínsónseqka Sísareq we kéro kereq séhréh aritera kirabo arítówe. Sísaga ehweh síwáhnorinieéna ah noguwara mi inínsónká séhréh aritaneheéra kérowe.

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.1-9; Máhka 4.1-9)

⁴ Mó tahunírápéqté ké mó tahunírápéqté kéue íregáritaq kegá séra Sísaga sáhuríówe. Áhnte kegá momiwíuríótaq Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, ⁵ Ayu suitabeh anínká ayu suitabanieéna pokire. Suitabehtaq mó ayú ahtapeq megirana wehekeqká abasaráhwana kabaranka sésiq nehre.

⁶ Mó ayú kiruraq megirana kiapoue kirena mi marákó íre tantani puana ehyatagire.

⁷ Mó ayú náwerarúitáq megirana náwe kirena kárigariirana íre kawerue kirena sera íre íyéhre.

⁸ Mó ayú kaweq marákórátq megirana kiapoue kirena áhnte será iratanire úwe. Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriena anehe mi keyábé, Íre parosa áhréákák kéo, kawerue íráhro úwe.

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Mátíyu 13.10-17; Máhka 4.10-12)

⁹ Sísá kéro kega wensabé, Mah pabéqmé éhwéhmé áwahe teio uwe. ¹⁰ Uwana Sísaga sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé áwahe ite sokigi aiena mó peh pabeqme ehwéh teri terinuge. Minayabe ínégá pabeqme ehwéh irarutaq mó kegá siuranka tagéra peh morá sirupipeq íre tagariahrahowe. Sene siahrega irera peh morá sirupipeq íre írátiahrahowe úwe.

(Aisaia 6.9-10)

Sísaga ayunsabe éhwéh áwahe pahsuo ehwéhne.

(Mátíyu 13.18-23; Máhka 4.13-20)

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Mah pabéqmé éhwéh áwahe ahtebagehboq teiníe. Ayume Manikáne kaweq ehwéhne. ¹² Ahtapeq megí ayúme wehukega Manikáne ehweh íráhwana owainawanka sirupipeqté mi kawéq éhwéh seaebóire. Segá mi ehwéhnsábé aiq pútare atehrana kawerarítéhneho éna aebóire.

¹³ Kiruraq megí ayú kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq eyoyóera apubúue kowe atáhwe. Manikáne ehwehnka sirupipeq íre ánú piéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehgiówe. Áhwárawe tageh tanáhráq segá túbáh agéra Maniká áuwáhwe.

¹⁴ Náwe tarúitáq megí ayúme wehukega Manikáne ehweh irera, Sehgionehe iwíáhéra mó tanáhráqmé sene arambehriyabé iwíáh kikiréra ménsámehnsánsabe sirutaboirá seyege sirutaboiro naneqmarínsábé iwíáh iwíáhowe. Náwe soaginserah minawarinká saiqnariéh púana segá Manikáne arambehri íre miraorahowe.

¹⁵ Kaweq marákórátq megí ayúme wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq ambubu atawéra tábúsoqme iwíáhowe. Kaweq marákórátq kaweq será íyéhnserah segá Manikáne arambehri kawerue miraowe úwe.

Wehukega áráhmu keqmaráhtáq íre akariaráhnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 5.14-16; Máhka 4.21-25)

¹⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh síwáhnoréna, Wehukega áráhmu keqmaráhtáq páretahraté íre akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopéq íre maráhwe. Írakau-mo. Nahupeq kira kegá kawerue tagageheéra tahberapeq maráhwe. ¹⁷ Moke kopípéq kéh náneqme mókake ábóraq kanae. Kopípéq mirao sansá mókake téhráhnarabeq ábóraragínara tagagehe. ¹⁸ Matíéh ání Manikánka mó náwinkéhe. Íre matíéh ánimé Manikánka wene pehgáriq naneq meyankéhe úwe. †

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.

(Mátíyu 12.46-50; Máhka 3.31-35)

¹⁹ Sísane anowareq ábákawaréhreqka weba séra nah kígíunsabe íre kioráhuwe. ²⁰ Minayabe mó anínká Sísansabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra are tagéyabe suwahbehre úwe. ²¹ Úwana Sísaga mitaq míó keyabé, Manikáne ehweh irera sehgió kéwé náinoreq náníbáqmarinseq móe úwe.

Sísaga irarúnka anotah soiríq táqnáigú ehwehne.

(Mátíyu 8.23-27; Máhka 4.35-41)

²² Mó wehekáh Sísaga we kéro keyabé, Seberaebéq pokonehe úwara sípi kéwewera pokuwe. ²³ Sísá sípiipéq sugowana anotah soirírúwe. Anotah soirírúwana nonaburóróúwana wánínka sípiipéq kiegambéh agu aguúwana sípi wánípipeq tupekinaúwe. ²⁴ Minayabe we kéro kega Sísá iriatera wensabé, Itene Wahnahno, ite pukoneheúne uwana Sísaga irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka túbáh agúwe.

²⁵ Túbáh agúwana Sísaga we kéro keyabé, Aneqsabé íre aiq pútare aintaho úwara segá áhtenue áhreéra seye náhenéra, Mah aní insebo? Wega sóiriqkakáq wáninkakaqsábé ehweh atéhrana wene ehweh íréhre uwe.

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 8.28-34; Máhka 5.1-20)

²⁶ Sísarehga sípi kéwewera kure Kehrari kawéhu seberaebéq Kérása kené marakórápéq kuwe. †²⁷ Sísaga áhnopeq kútaq mibeqté ání owainawanka subiqmaq subiqmarú anínseq piehgíúye. Íre wahto tanáhráq pehrákora mía míáéna nahtapeq íre kaena peh wehuke maisia ónápípéq kaegaeúwe. ²⁸ Mi anínká Sísá tagotaq kareéna arehunserarátq ména ehwehnabaéna, Sísao, are íopeqté Manikáne ahninkáwá wóne. An-eraintaníbo éna kamah aníneho úwe. ²⁹ Úwana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atonsabe wega an-eraintaníbo úwe. Ahriahri owainawanka mi aní subiqmaq subiqmarúnsabe uwoyansa aní úkúwara wehukega táhtoqme séniraté wene ayahnkaratáq aigárátáq táhru táhruarówe. Táhru táhruarówana sení suraqsuq suraqsurúwana owainawanka mi aní abatapi kaqsuq kaqsurúwe.

³⁰ Anehe Sísaga wensabé, Arenáwiq insebo úwana neniwíqmé Íregáritare úwe. Áhnte owáináwámárinká wene arupipeq míónsabe mi ehwéh irarúwe.

³¹ Owainawamarínká Sísansabé, Íre ambarúnkákáq mátáipéq eqmaq iuwéhneho éra pagu pagunuwe.

³² Íregáritaq poeráhqmárinká wahtotaq sáwéhrapeq náwe sahtaqme nowara owainawamarínká Sísansabé,

† Manikáne sansá kawerue sehgió ánimé Manikánka séhréh atahnana wega wene sansá mó ahtebahrahire. Wene sansá íre kawerue sehgió ání Manikánka we ahtebéh naneq meyankéhe. †† Kérása marákó mó awíq kéhre. Mátíyuga sehiranú pukúipéq marakó awíq Kárárae kéhre. Mátíyu 8.28 tagáhno.

Póeráhqmariné sirupipeq eqmaq iuwo éra pagu pagunuwana kowe aritowe. ³³ Kowe aritowara owainawamarínká mi aní auwera póeráhqmariné sirupipeq kowíowara moke mi kamárí sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wáninkue pukuwe.

³⁴ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq míó kereq sene nahtapeq míó kereq koreríuwara ³⁵ seraganeheéra suwe. Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo anínká kaweq iwíáhorahéna aneranerue Sísane aigárátáq tútuue míowara su kegá tagéra áhreuwe. ³⁶ Áhreuwara tago kegá kawerato ehweh su ke teríuwe. ³⁷ Teríuwara moke Kérása marákórápéqté kegá Sísaga miraúnsabe áhreu puara wensabé itene marakórapeq sue pokúno atówe. Atówana Sísaga sípiipéq kiasague pokinaútaq ³⁸ owainawamarí kaqauwo anínká wensabé, Are kéraníe úwana Sísaga ahqáho atowe. ³⁹ Ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue Manikánka kaweratéh éhwéh moke korerio úwana wega pokue moke wewawahpeqte ké Sísaga kawerato ehwéh koreriuwe.

Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.

(Mátíyu 9.18-26; Máhka 5.21-43)

⁴⁰ Sísaga mó seberaebéq seuwekúwara mitaq míó kega we áwénunu puara wega súnsabe iwíáh iwíáhuwe. ⁴¹ Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh aní Sáírúsaga Sísaba séna Sísane aigárápí káuqmunue arehunseraráq ména wensabé, Nániyahu pukinainsabé néne nahtapeq segawerato éna pagu pagunúwe. ⁴² Mi ahráriwé wene peh morá ánínéna anotah ahrári airápéte téhtaré ópéq ména pukinaúwe.

Pukinaúwana Sísaga abowá kérowara áhnte mó kegá kígíue moráráq ahtapeq kuwe. ⁴³ Ahtapeq kuwana awahre iní airápéte téhtaré ópéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe. Sóteh kegá íre kawerarahráhu puana mi awáhré peh kowe. ⁴⁴ Wega Sísane anehepeq sure wene korósi ayehrápéq koráhtorotaq wene korahq apubúue taraqnágúwe.

⁴⁵ Sísaga, Néne korósi insega táhtorehro úwara ómi míó kega, Írakaumo uwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, áhnte kegá are pagume se mino úwe. ⁴⁶ Úwana Sísaga, Íné tagaríomé mó anínká íné táhtoréhre. Néne págege mó anípá pokirana tagoge úwe. ⁴⁷ Úwana kawerato inínká, We aiq tagaríéhre éna weba sure iransánéna káuqmunurawéna Sísaga apubúue kawerato ehwéh irarúwara ómi kegá írówe. ⁴⁸ Írówana Sísaga wensabé, Arega aiq pútare aintahnaga kaweratóge. Pehwehrue pokéwahnó úwe.

⁴⁹ Pehwehrue pokéwahnó teawutaq wahnah aníné nahtapeqté ánínká sure abowánsabé, Areniyahu aiq pukinsabé síwáhnori aní mó íre pagu pagunúno teawuwe. ⁵⁰ Teawuwana Sísaga sene ehweh irena wahnah ánínsabé, Íre áhreuúno. Peh aiq pútare aintehnana we kaweraginawire éna ⁵¹ wahnah aníné nahtapeq kútaq ómi mó keyábé, Máhpeq míáhro aritowe. Peh morá Pítareq Sónireq Sémísireq ahrarine anoiboreq meriqmena nahupeq kibekuwe. ⁵² Áhnte kegá mi

ahráriyábé ibiséra ibitunátúnánuwana Sísaga wensabé, Íre ibisahro. We íre airaiq pukia peh súdehre úwara, ⁵³ we airaiq pukire iwíáhu puara Sísansabé awiréh atówe. ⁵⁴ Awiréh atówana Sísaga wene ayahnkara táhtotawéna wensabé, Ahrario, irigúno atowana ⁵⁵ oga úkéna apubúue iriwe míowe. Apubúue iriwe míowana Sísaga wenanoibonsabé, Táhutahuq náwétao aritowara ⁵⁶ sega áhtenuyana Sísaga wensabé págegeue teriena, Mahnayabe mó ke teríyeho úwe.

Sísaga we kéro ke arambehriq eqmaq suo ehwehne.

(Mátíyu 10.5-15; Máhka 6.7-13)

9 Sísaga we kéro ke airápéte téhranitéyábé síáhrabéna sega owainawamarí kaqsuera awahre ke kaweraritageheéna págege aritena mi arámbéhrí miraoro aritowe. ² Miraoro aritena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh síwáhnoréq awahre ke kawerarítáhro aritowe. ³ Wega mó mahraréna, Ah nogoneheéq mewe nógó náneq íre meyáhro. Pegiqnáh karamé unahmé táhutahuqme mónewe mó siotiwé íre meyáhro. ⁴ Itega Manikáne ehweh síwáhnoroneheéq mó ke suwahpeq kirataq peh morá áníné nahupeq kaegaeéq arambehri parabaruehrataqme mitaq sueq mó ke suwahpeq pokigehe. ⁵ Mó kehiná suwahpeqte kegá íre mehweh aitéhrataq sega íre kaweq sansá miraonsabé ahtebageheéq sega tagehrataq igárátáq kahna tanáhúq poruarúáhro úwe. ⁶ Úwara we kéro kega pokue mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue síwáhnoroneheéra poké aguwe. Sega moke mi kehiná kéhiná suwahpeq Manikáne kaweq ehwéh teri terinéna awahre ke kawerarítówe.

Érótiga Sísaga éhweh irena we insebo ue kasenú ehwehne.

(Mátíyu 14.1-2; Máhka 6.14-16)

⁷ Anotah wahnáh aní Érótiga Sísaga éhweh irena áhnte iwíáhuwe. Áhnte iwíáhuwara mó kegá Sísansabé, We wání meri merini aní Sónie. Sóni pukéna oga úkéna amahnága miéhre uwara ⁸ mó kegá, We Éráisa. Éráisa amahnága ábóragaire uwara mó kegá, We Manikáne ehweh irarú anine. We naho pukú aní iriwe oganúkuraire uwe. ⁹ Úwana Érótiga sene ehweh irena wega mahraréna, Sóni ínéga ayahqno kiraq áwátáu aní aiq pukuraire. Minayabe amahnága sega mó arámbéhrí mó arámbéhríue miraire e anímé insebo úwe. Insebo éna Sísaga taganie iwíáhuwe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabou ehwehne.

(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Sóni 6.1-13)

¹⁰ Sísaga kéro kega weba kouwekéra moke mirau arámbéhrí teawúwe. Teawúwana Sísaga Pétásáira suwahpeq sebatáq míaneheéna se meriqmena pokúwe. ¹¹ Áhnte mó kegá, Sísaga Pétásáira suwahpeq pokire uwara irera we anehe kaqmera pokuwe. Pokéra weba suwana Sísaga se mehweh aritena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriena awahre ke kaweraritowe.

¹² Ío tupekinaútaq Sísaga kéro kega weba séra wensabé, Mahtaq abatapi púah mah ke kaweqtapéq ko-gaera táhutahuq meyageheé wahtotaq kehiná suwah-peq eqmaq suo uwe. ¹³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe mi ke kirabooro úwe. Kirabooro úwara wensabé, Ite peh moberiáh páreíákák téhtaré páhnikákák mationa puaq moke mah kegá nehrensabé táhutahuq kobaiq-maranéhnkono uwe. ¹⁴ Áhnte 5 táhúséni (5,000) weh míonsabe sega mi ehwéh iraruwe.

Sísaga we kéro keyabé, Saime mó ke mópi tútuue miéhrara mó ke mópi tútuue miáhro arítáhró úwara ¹⁵ sega mirauwara moke míó kega tútuue miówe. ¹⁶ Sísaga mi moberiáh páreíákák téhtaré páhnikákák mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena mi tahutáhúq keqme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe. ¹⁷ Náriúwara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé airápété téhtaré páhsíkéti úsawe obenkíq márówe.

Pítaga Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.

(Mátíyu 16.13-19; Máhka 8.27-29)

¹⁸ Mó tanáhráq Sísaga webataq púrerúwara we kéro kega weba suwana wega sensabé kasenéna, Mó kegá ínénsabe inse aintaho úwe. ¹⁹ Úwara, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewe. Mó kegá arensabé, Éráisa wire ewe. Mó kegá arensabé, Manikáne ehweh naho iraré oga úkurona aní móne ewe uwe. ²⁰ Uwana Sísaga sensabé, Itega ínénsabe inse aintaho úwana Pítaga wensabé, Arewe Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna omaq ato aní móne úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 16.20-28; Máhka 8.30-9.1)

²¹ Sísaga we kéro keyabé, Ínéwé Manikánka omaq ato aní míre mó ke teríyeho úwe. ²² Teríyeho éna mó mahraréna, Íné wehukení úku aní níwíoqnaneherawoe. Asiu kené aboawah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ínénsabe, Iuwahriehre éra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

²³ Sísaga mó ite we kérahwána keyabé mahraréna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambhiri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah mirauwe séniro. ²⁴ Wewensabé arutaboirena peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahrahire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe. ²⁵ Wehukeníká moke mah marákóipéqté ménsáméhnás matíéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi ménsáméhn-sánká árahue séhréh atéh iripo?

²⁶ Ínénsabeakák néne ehwehnsabéakák ayeहितeh aní íné wehukení úku anínká túónagake wensabé moq niyehitanawire. Íopeqté kéreq Nániboreq ínéreqne patahga tahnsa téhreh naneqkakák túónagake mi

anínsabé niyehitanawire. ²⁷ Teiníboq írátíáhro. Táhmaro ite iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka wahnah wahnahní tagéq anehe pukigehe úwe.

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Mátíyu 17.1-13; Máhka 9.2-13)

²⁸ Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagúwana wega sáwéhrapeq púrerinieéna Pítareh Sónireh Sémísireh meriqmena kiuwe. ²⁹ Wega púrerútaq wene auranabiah mó kugú, kaweq kugú agúwana wene korósi téhreh naneq tahnsánue anotah tabérábé agúwe. ³⁰ Anotah tabérábé agúwara Mósísireq Éráisareqka íopeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe. ³¹ Mi anitégá Manikáne téhreh naneqtaté awahirue méra Sísaga Sarúsarama suwah-peq pukinaú ehwéh iraruye. ³² Iraruyara Pítarehga surahpeq méra irigéra Sísane patahga tahnsani naneq tagéra Sísareq míóya anité tagowe. ³³ Mi anitégá Sísaga auwera pokoyeherauyataq Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahtaq míonayabé aiq kawerire. Apahtáro úqná pearanéhe. Arene morá Mósísine morá Éráísane moráue pearanéhe úwe. Pítaga mi ehwéhnsabé íre iwíáhia pehipi irarúwe.

³⁴ Irarútaq írabúyánka seúbítawéna Sísaga kéro anító akariuriowara sega áhreuwe. ³⁵ Áhreuwana írabúyápipeqté éhwéhnká mahraréna,

Mah anímé nénahni míre. We omaq atóge. Wene ehweh íráhro úwe.

³⁶ Wene ehweh íráhro úwana Sísaga webataq míowara tagowe. Sísaga kéro anítógá minayabe ehiya méra mi tanáhráq se tago naneq mó ke íre teríúwe.

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Mátíyu 17.14-21; Máhka 9.14-29)

³⁷ Ahbiah tahnsá sega sáwéhrapeq suera túwara áhnte kegá Sísareq piehgíúwe. ³⁸ Se míórabeqte wéhgá anotah ehwéhnue mahraréna, Íwáhnoraníno, nénahnimé peh morá aní míéhre. We tagáhno. ³⁹ Owainawanka we subiqmaréhtáq kare aruqarurire. Owainawanka áwíoqneh puana iransá iransánéna wene áwéhipeqté arehya kíobi aruqarurire. Wega áhnte subiqmaq subiqmaréna íre apubúue soraq áuwéhre. ⁴⁰ Are kéréh kényábé, Kaqauwáhro éna pagu pagunugarawe sega íre miraorahowe úwe.

⁴¹ Íre miraorahowe úwana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míauwe ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo éna abowansabé, Arenahni ínéba meqme súno úwe. ⁴² Úwana abowágá wenahni meqme sútaq owainawanka we subiqmarena kúrúguru atowana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atena mi aní kaweratenana wenaboba atowe.

⁴³ Manikánka Sísaga págegeue séhréh atowara tago kegá minayabe áhtenuwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Mátíyu 17.22-23; Máhka 9.30-32)

Sísaga moke mirau naneqsabé tago kegá áhtenutaq wega we kéro keyabé, ⁴⁴ Ínéga teiéna ehwéh iwíáhúwe tagahro. Íné wehukení úku aní móintagéhe úwara ⁴⁵ sega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi tanáhráq mi ehwéh áwahewé sirupipeq íre iwíáhuwe. Minayabe se íre ahtebéra kasenýabe áhreuwe.

Anotah anímé insebo i ehwéhne.

(Mátíyu 18.1-5; Máhka 9.33-37)

⁴⁶ Sísaga kéro kega mó anínká mó anínkáue, Íné anotáh aní ite kiotaikme aní múge iraréra ehwehuwe. ⁴⁷ Sísaga sawe sene sirupipeqté iwíáh tagéna káriq aní meqmena we míorabeq iriwe atena ⁴⁸ sensabé, Ínénsabe arutaboiraítenta mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh anínká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh anínká íné eqmaq núwéh anínseq séhréh atéhre. Íné pehgáriq aní múge iwíáhi anínká anotáh aní ména mó ke kiotaikire úwe.

Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.

(Máhka 9.38-40)

⁴⁹ Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwirue owainawamarí kaqsúéhraq tagéq ahqáho atone. Wegá ite íre séiréhnsábé ahqáho atone úwe. ⁵⁰ Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhró. Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre úwe.

Sámária kegá Sísansabé ahqáho ató ehwehne.

⁵¹ Manikánka Sísaga íopeq tumeranaína tanáhráq wah-tonúnsabe Sísaga, Sarúsarama suwahpeq pokinauge iwíáhúwe. ⁵² Segá káénarabeq kaweraitageheéna Sísaga wehuke Sámária suwahpeq eqmaq suwara sega kaweraritaneheéra mibeq pokuwe. ⁵³ Mibeqté kegá, Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinawire u író púara wensabé íre mehweh atówe. ⁵⁴ Íre mehweh atówara Sémísireq Sónireqka minayabe irera Sísansabé, Itene Wahnahno, íopeqté sokaesuahnága mah ke tabipáhrue anehinsagigeheéq tabipáhraruo irareyehnkooyo uye. ⁵⁵ Uyana Sísaga ebeq kéna pabeqme se tagéna, Ahqáho. Íre kaweq ehwéhnoye úwe. ⁵⁶ Segá mitaq suera mó kehíná suwahpeq pokuwe.

Sísaga we kéreyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 8.19-22)

⁵⁷ Segá ahtapeq pokue mó anínká Sísansabé, Are pokónarabeq kieraníe úwana ⁵⁸ Sísaga wensabé, Úrinsi iáné nahme ebahnarahpipeq kéhre. Kabarane nahme sehweapeq kéhre. Íné wehukení úku anímé néne nahme íre kéhre úwe.

⁵⁹ Sísaga mó anínsabé, Séniro úwana, Ebeqme náníbo pukinana komaisarena anehe kieraníe úwe.

⁶⁰ Úwana Sísaga wensabé, Pusa kegá pukira ke mais-aragéhboq arewe Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh kosíwáhnorúno úwe. †

⁶¹ Mó anínká Sísansabé, Anotáh aníno, íné are kieraníe éna téhwe nánuwahrahyabé iroko koaritanínkono úwana ⁶² Sísaga wensabé, Soberi anínká anehepeq pabeqme taga tagaínaraqmé Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbehri íre miraorahire úwe.

Sísaga 72 wehekéq eqmaranaútaq teriu ehwéhne.

10 Mó tanáhráq Sísaga 72 wehekéq omaq sitena téhranité téhranítéue moke mó kehíná suwahpeqkakáq sene marakóakaq we mótaq pokinaúrabeq eqmaq suowe. ² Eqmaq suanaútaq wega pabeqme ehwéh mahraréna, Sotápéqté ménsáméhnsá moke nera kéhrara íre áhnte kegá koawaqmianeheéra pokowe. Minayabe sotápéqté wáhnáhnnsábé, Arene nera kéh ménsáméhnsá arambehri kegá koawaqmi-ageheéq eqmaq sueq púreroro.

³ Sipisípiq áráhqmarinká úrinsi iámárinká nogórabeq nogónserah ite subiq suahráho ke miáhrabeq eqmaq suaníe. ⁴ Móne unáhmé unahnúrámé súwe íre meyáhró. Ahtapeq mó ke piehgírataq íre mehweh arítáhró. ⁵ Nahupeq kibekirataq mibeqté keyábé pehwehrue miáhró arito. ⁶ Uwaresa aní nahupeq míéh-naraq itene ehweh irankéhe. Uwaresa aní íre míéhrataq itene kaweq ehwéhnká iteba kowekinkehe. ⁷ Manikáne arambehri mirao puaq itega kibekira nahtápéq kaeareq sega náira tahutáhúq pehipi nahro. Peh morá mi nahupéq kaegaeoro. Séhréh arítéh kegá arambehri aní awehraq apéq náwigéhe. Minayabe ite íre matíéhra naneq náigéhe úwe.

⁸ Náigéhe éna, Itega mó ke suwahpeq kirara mehweh aitera náira tahutáhúq pehipi nahro. ⁹ Mitaqte áwáhré ké kawerariteq sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq iteba wahtotaragire. ¹⁰ Mó ke suwahpeq kirara sega íre mehweh aitéhrataq mibeqté wahba áhtápéqmé iriwe méq mahraréq, ¹¹ Itewe ahtebageheéq mahtaqte tánáhúq, igárátáq kéh tánáhúq poruaruanehe oro. Manikánka wahnah wahnahnirabeq iteba wahtotarire. Minayabe iahreraq matíáhró teriéro. ¹² Teiníboq irátíáhró. Manikánka ehweh aritahna tanáhráq Sóróma suwahpeqte áhbábáq kéwé ákáhtaq kamah arinkéhe. Itega tanahuq poruarueq mi ehwéh terié kéwé anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Sísaga, Kamah ainehboq kawerurero ú ehwehne.

(Mátíyu 11.20-24)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Kórásini suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kérero, kamah ainehboq kawerurero. Iteruwahpeq áhnte otáq sánsá miraurage. Táiya suwahpeqte kéreq Sáiróna suwahpeqte kéreqka mina tagotaq tahirímé sene ahbabáq naho suera kaweqtaq míó irino. Segá mina tagotaq tahirímé

† Sísaga pusa keyábé irarúme áwahewé sene sirupipeqté síwá pusa ké tahnsa miáh keyábé irarúwe.

sene ahbabáq aiq súónsabe Manikánka tagankeheéra nahonáh kórósí aneranerue tanah abaq marera sene ahbabáqsabe tútuue ibiso irino. ¹⁴ Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi keyábé peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite Kórásíni suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreqme anotahtaq kamah ainawire. ¹⁵ Kápénééma suwahpeqte kéó, ite kaweq ke míone éq minayabe íópeqté mátábúrápéq kioneheqmúne iwíáhoo? Írakaumo. Mibeq íre kioneheqmóe. Peh iraipéq kowíáhhro aitanawire úwe.

¹⁶ Sísaga eqmaq suanaú keyabé mó mahraréna, Itene ehweh íráh kéwé néne ehweh moq íráhwe. Itensabé ahqáho aítáh kéwé ínénsabe moq ahqáho aintáhwe. Ínénsabe ahqáho aintáh kéwé íné eqmaq núwéh ánínsábé moq ahqáho atáhwe úwe.

Sísaga eqmaq suo kega kouweku ehwéhne.

¹⁷ Sísaga omaq sitena eqmaq suo kega sirupipeq eyoyóue weba kouwekéra wensabé, Itene Wahnahno, arenáwirue owainawamarínsábé pokurero aritonara apubúue poku pokuowe uwe. ¹⁸ Uwana Sísaga sensabé, Sokaeqsúéhnká téhrehnserrahnie owainawamaríné wahnah wenáwíq Séténi íópeqté tunse inahsubuwana tagahwae. ¹⁹ Írátíáhhro. Ínéga págege aító púaq itega wehenkakáq tobinahránkakaq abasawe itene naruo aní owainawa kiotaikigehe. Mó naneqka ite íre ahbabáraitahráhire. ²⁰ Itega owainawamarínsábé miraoro e ehwéh íráhnsábé íre iwíáh iwíáhhoro. Peh íópeq Manikánka iteíwíq wene púkuipéq aiq sehiranurainsabé iwíáh iwíáhhoro úwe.

Sísaga iwíáh iwíáhéna Maniká Iteribonsabé kaweróne ato ehwéhne.

(Mátíyu 11.25-27, 13.16-17)

²¹ Mi tanáhráq Manikáne Awanka Sísane arupipeq eyoyó atowana mahraréna, Nániboo, arega íópeqkákák mah marákó marákóákák wahnahnóne. Wehukene sánsá ahtebah kewé arene sánsá íre sokigi ariasa peh morá káriq aní tahnsa ké arene sánsá aiq sokigi ariene. Minayabe arensabé iwíáh iwíáh atóge. Nániboo, arerega iwíáhue aiq miraóne.

²² Aiq miraóne éna mitaq míáh keyabé, Nániboga moke aiq náníre. Mó kegá íné Manikáne ahninkáwá íre tábúsoqme tagaríáhhwana Nániboga webataq íné wenahni tagaríéhre. Mó kegá Nánibo íre tagaríáhhwana ínébataq wenahninká we tagaríóge. Íné wenahninká we sokigi aiéna kegá moq Maniká Nánibo tagariagehe úwe.

²³ Sísaga pabeqme we kéro keyabé epéq teriena, Itene iuranka áhntetaq tagahnsabe iwíáh iwíáhhoro.

²⁴ Teiníboq írátíáhhro. Áhnte Manikáne ehweh iraru kereq anotah wahnáh kéreqka itega tagah naneq tagéyabe suwahbówara íre tagowe. Sega itega íráh éhwéhnsábé ireyabe suwahbówara íre írówe úwe.

Sísaga, Wáhnaupeqté keyábé moq irutaboiroro ú ehwehne.

²⁵ Mósísine ehweh síwáhnori anínká séna Sísaga ahbabáq ehweh irarinkeheéna áhwárawe tagéna kasenúwe. Kasenéna, Íwáhnoraníno, oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana ²⁶ Sísaga wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehnká aneiro? Minawé arene arupipeq aiq ahtebahno úwana ²⁷ mi anínká mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé anotahtaq arutaboirúno. Moke arene arupipeqkákák moke arenawankakák moke arene iwíáhónaipéqkákák Manikánsabe arutaboirúno. Arerensabé arutaboirónanserah arene iyahnabo anínsábé moq arutaboirúno íre úwana ²⁸ Sísaga wensabé, Arega aiq tábúsoqme iraréne. Tenienanserah mirainaraqmé oga mía míainiewóne úwe.

²⁹ Mi anínká iwíáhéna, Sísaga íné Mósísine ehweh íre kawerue íréhre iwíáhineho éna wega Sísansabé, Néne iyahnabo aní insebo kasenúwe. ³⁰ Kasenúwana Sísaga wensabé, Wehga Sarúsarama suwahpeq suena Séríko suwahpeqte áhtápéq tutairara aebó kégá mehwatawéra táhtoqme subiqmarera wene ménsámehnsá moke sabiwera pokuowe. Anotahtaq subiqmato puana pukinauraitaq we íre nogoráhéna peh ahnayehráq tahperuriaraira. ³¹ Tahperuriarairana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh ánínká tunse mi aní tagéna ébeq ayéhrápéqtáq sótaikue pokuraire.

³² Mina urainserah Asiu kené sánsá mirai aní we Áríwái kahnáh ánínká kire mi aní tagéna we moq ébeq ayéhrápéqtáq sótaikue pokuraire.

³³ Sámária suwahpeqte ánínká kire Asiu weh tagéna we ahnayehráq tahperuriarainsabé arutaboiréna

³⁴ weba sure mayawenkakaq náhníaq sera anonkakaqtáté puramburanútaq abaq atena airí atena mi weh pankeqmaqme wene tónkine abobiahtaq tútu atowana mi kanká áhkokóuwena pokuraire. Sámária suwahpeqte ánínká mi weh meqmena páhsintía nahtápéq móatena mitaq wahnahnuraire. ³⁵ Ahbi-ahraq mi nahtápéqté wáhnáh téntaré móné náwena wensabé, Subiqmato aní kawerue wahnahnatawéwahnó éna, Íné kouwekonaraq áwú móné íre awehraq kahnarraq mó awiníe uraire úwe.

³⁶ Sísaga mi ehwéh aiq teawena Mósísine ehweh síwáhnori anínsábé, Apahránítógá ahnayehráq subiqmato aní tagaronsabé wene iyahnabo aní insebo kasenúwe. ³⁷ Kasenúwana mi anínká Sísansabé, Wene iyahnabo anímé wensabé arutaboiratena séhréh atéh áníne úwana Sísaga wensabé, Arega pokue séhréh atarái anínká miraurai serahnúno úwe.

Sísaga Máhtareq Máhriareqne nahtapeq mío ehwéhne.

³⁸ Sísareq we kéro kereqka pokue mó ke suwahpeq kuwana mibeqté íní wenáwíq Máhtaga Sísá mehweh atena wene nahtapeq meqmena móatowe. ³⁹ Máhtane ónánahwá wenáwíq Máhriáe. Máhriaga Sísane ehweh

iranieéna wene aigarápi tútuue míowe. ⁴⁰ Tútuue míowana Máhtagá táhutahuq kawerinieéna áhnte ahwímínú púana wene arupipeq iwíáh kikirúwe. Iwíáh kikiréna Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, nénónánahga núwéhraha áhnte ahwímínunsabé arega anetaníbo iwíáhono? Íné séhréh ato teawo úwe. ⁴¹ Teawo úwana Sísaga wensabé, Máhtaó, arega áhnte ahwímínónayabé arene arupipeq iwíáh kikiróne. ⁴² Peh morá náneqsabé iwíáhúno. Máhriaga mina kiotaiki naneqsabé arutaboíréna aiq omaq maréhraq itega we íre saiqnariayehe úwe.

Púrerirataq mahrarero ú ehwehne.
(Mátíyu 6.9-15, 7.7-11)

11 Mó tanáhráq Sísaga móbeq ména púreréna parabagúwana we kéro anínká wensabé, Itene Wahnahno, Sóniga we kéréh kényabé púreq ehwéh síwáhnorurainserah iwáhnorúno úwe. ² Úwana Sísaga sensabé, Púrerirataq mahrarero.

Iteriboo, arenáwíq pankerone.

Arega mah kehiná kéhíná wahnah wahnah aritahna tanáhráq apubúue ábóraragúno ato.

³ Mó wehekáh mó wehekáhnue itene táhutahuq awehraq kirabo aito.

⁴ Mó kegá ahabáraitáhmé itega minayabe íre ahrraq masa peh suone. Itega miraúnanserah itene ahabábq moq íre ahrraq matiahno.

Ahabábqka ite saiqnariahrahirabeq íre móito. Miraue púreroro úwe.

⁵ Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mó kehiná suwahpeqte arene iyahnabo anínká inokáhnabubu sínah are tópah tabonahinaraqmé anerinibo? Mi tanáhráq arenawahrah aniné nahtapeq pokue áhrabé, Irigue tópah nánio ue ineh inehinkehe. Ineh inehéé, ⁶ Néne iyahnabo anínká amahnága íre wahtopeqte sirana tópah tabonahunsabé iriwe tópah náninana kiraboono teawinkéhe. ⁷ Teawinana arenawahrah anínká wene máhriqpeqté iraréna, Ahqáho. Onsa aiq paiqmarena néne animárinseq sugonayabé túbáh agúno éna, Íre iriwe aweráhuge teawinkéhe. ⁸ Teawena, Inehi animé nánuwahrah aní míéhsabé anetaníbo. Inokáhpeq puana íre náwiníe iwíáhínaraqmé túbáh agineho. Túbáh aginehboq peh píribahriue, Nánio. Nánio úno. Nánio inaraqmé arenawahrah anínká mó iwíáhéna are íre kéh náneqmarí irigue náwinkéhe. Mina inserah púrerirataqmé apubúue túbáh agiyehboq peh mótaq mótarue teawéro.

⁹ Teiníboq írátíáhro. Itega púrerirataqmé náiyó ira naneq náinkéhe. Págegeue kabarrataq ábórarínaq taganeheqmóe. Onsaraq pakobakoirataq siitankéhe. ¹⁰ Nánio i anínká meyankehe. Kabari anínká ábóraq marankéhe. Onsaraq pakobakoi animé Manikánka siatahnana nahupeq kibekinkehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Arenahninká arensabé, Paseh nánio ínaraqmé arega wehe náwiníbo? Írakau-mo. ¹² Wega, Iyah oyérá nánio ínaraqmé tobinahrá náwiníbo? Írakau-mo. ¹³ Ite sibowáreh ahabároraho keéqmé itene animárin peh kaweq naneq nári nárino

mino. Íópeqté Ítéribógá íre ahabárorahi aní ména Wenawa eqmaranae. Minayabe wensabé, Arenawa ínéba eqmaro irarinaraq areba eqmaranawire úwe.

Owainawanka Sísá séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Mátíyu 12.22-30; Máhka 3.20-27)

¹⁴ Owainawanka wehukení subiqmaq subiqmarú púana we ahriahri íre ehwehnorahúwe. Íre ehwehno-rahúwana Sísaga mi owáinávánsabé pokúno atowana pokúwana mi anínká ehwehnúwara áhnte tago kegá áhtenuwe. ¹⁵ Áhtenuwara mó kegá mahraréra, Owainawamariné wahnah wenáwíq Pésébúriga Sísá págege atena séhréh atéh púana wega owainawamarí kaqsuáhráhire éra seye náhenéra ehmuníq éhmúníruwe. ¹⁶ Ehmuniq éhmúníruwara mó kegá Sísaga ahabárinkeheéra áhwárawe tagéra sega wensabé, Manikánka séhréh atahnarraqmé íópeqté íre tagariona naneq sokigi aio uwe. ¹⁷ Úwana Sísaga sirupipeqté iwíáh tagéna sensabé, Wahba márakórápéqté kégá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se sainkéra págegeue morá ké íre míahrahowe. Sen-suwahraheq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se moq págegeue morá ké íre míahrahowe. ¹⁸ Owainawanseq wenawahraheq ebehoatq tahirímé se sainkéra árahue págegeue míagehbo? Írakaumo. Íre págegeue míahrahowe. Itega péhe éhwéh mahraréq, Owainawamariné wahnahnka iné séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuáhráhuge ewe. ¹⁹ Ínéga owainawa kaqsúótáq owainawane wahnahnka séhréh aintéhtáq tahirímé ite kéiráh kégá owainawa kaqsuáhtáq insega séhréh aritéh iripo? Ite kéiráh kégá itene ehwehnsabé íre tábúsoréhre aitá-hwe. ²⁰ Manikáne Awanka págege aintena séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuq kaqsuruge. Mina tagéq Manikánka wahnah wahnahni sansá iteba aiq sire éq tagaríahwe úwe.

Ayahnsa kira wéhyábé pabeqme ehwéhne.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Ayahnsa kira wehgá wene pokankakaq iqkakaq sokah sokah atawéna wene nah-tapeq wahnahnínaraq wene ménsámehnsá peh kaweqtaq kanae. ²² Mó ayahnsa kira wehgá weba séna wahnahni weh subiqme kaqsuena wene ebeh naneqmarí mewena wene ménsámehnsá saraqme meyankehe úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Wehukeníká íre néne iyahnabo aní míéhmé néne naruo aní míre. Wehukeníká ínereq íre soruparitéhrataqmé wega wehuke karegaráh aruqarurire úwe.

Owainawanka kouwekinsabé éhwéhne.

(Mátíyu 12.43-45)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Owainawanka wehukení auwena pokitaq wání íre kéhrabeq nogena ahrenahrahirabeq kabarire. Kabarirana írakauinsabé iwíáhéna, Ínéga súo náhtápéq seuwekinauge éna

²⁵ áúwátái wehukénipá kouwekire. Kouwekéna wene nah tagehrana aiq kabantáhwe parabaruenta aiq kaweraréhre. ²⁶ Kawerarena mó abapete téhranité áhnte ahabábáq ówáináwámá mí koweriréhre. Moke mi ówáináwámá mí anípá kowíáhwe. Téhwe morá ówáináwánká mí anípá míéhtáq íre kawerire. Anehemé áhnte ówáináwámárinká weba míáhnábé anotahta íre kawerire úwe.

Manikánka wene ehweh sehgió káyábé kawerowe arítéhre ú ehwehne.

²⁷ Sísaga mahrarútaq wene ehweh iro inínká anotahta mahraréna, Arenanoga are maqmarena nán náwunsabe Manikánka wensabé kaweróne atéhre úwana ²⁸ Sísaga wensabé, Náinoga maqintonsabe Manikánka kaweróne atena peh wene ehweh irera sehgió káyábé anotahtaq kawerowe arítéhre úwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.
(Mátíyu 12.38-42; Máhka 8.12)

²⁹ Áhnte wehukégá Sísaba sáhuríówana wega sensabé, Ite amahnága oga míáh kéwé áhnte ahabábáq kée. Itega iraréq, Manikánka are aiq pútaq séhréh atéhre tagarianeheeéq ótaq sansánúno teni teninowe. Sónaga sóreq wanípípeq tupekútaq Manikánka ótaq sansá miraúwe. Peh morá mí sansá teienaq iwíáhue tagagehe. Ínéga ótaq sansá mó íre sokigi ainíe. ³⁰ Níníbe suwahpeqte kégá Sóna tagéra Manikánka miraú otáq sánsá tagowe. Amahnága oga míáh kégá íné wehukeni úku aní tagéra Manikánka miraína otáq sánsá tagagehe. ³¹ Sórómóniga Ísara keráq wahnahnútaq wáhnaupeqté kéné wahnah inínká wene ahte bia éhwéh iraníeéna íre wahtopeqte weba súwe. Teiníboq irátíáhro. Amahnága iteba míó ánimé Sórómóni kiotaiku aní múge. Mí inínká Sórómónine ahte bia éhwéh ironserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho? Minayabe Manikánka ehweh aithana tanáhráq mí inínká iriwe ména itensabé ehweh aitan kéhe. ³² Níníbe suwahpeqte kégá ahabáruwana Sónaga ehweh koreriutaq wene ehweh irera sene ahabábáq sansa suera kaweqtaq míówe. Minayabe Manikánka ehweh aithana tanáhráq Níníbe suwahpeqte kégá iriwe méra ite amahnága oga míáh káyábé, Íre kawerowe éra ehweh aitagéhe. Amahnága iteba míó ánimé Sóna kiotaiku aní múge. Níníbe suwahpeqte kégá Sónane ehweh irónserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho?

Itene iurame itene inonkane áráhmu tahnsane i ehwéhne.

(Mátíyu 5.15, 6.22-23)

³³ Sísaga mó mahraréna, Wehukéninká áráhmu keqmaréhtáq kopípeq tahbe tehnopéq íre máréhre. Páhkétiraté íre akariaréhre. Írakaumo. Nahupeq kibeko kégá kawerue tagageheéna áráhmu tahberapeq máréhre. ³⁴ Arene aurame arene anonkataq kéh áráhmú tahnsáne. Arene auranka kaweq naneq tagehnaraq arene arupipeq téhranae. Arene auranka

ahbabárorahi naneq tagehnaraq arene arupipeq sunkíkírinae. ³⁵ Arene arupipeqté téhrehme sunkíkírínehboq áwéh panantáínaq tagariáhro. ³⁶ Itene iwíáhópipéq íre sunkíkíría peh moke téhránaraq áráhmuga moke nahupeq téhrehnserah itene iwíáhópipéqté téhrehnka itene inonka moke téhranae úwe.

Péhrasi kegá ahabárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.

(Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 20.45-47)

³⁷ Sísane ehweh parabagúwana Péhrasi anínká wensabé, Néne nahtapeq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga we kérena táhutahuq nanaúwe. ³⁸ Sísaga wene ayahnkara íre pabeq paberia pehipi nónsabe mí anínká áhtenúwe. ³⁹ Áhtenúwana Sísaga wensabé, Itega káhpuaq kégá párétahakáq pabeq paberotaq peh ábórapeq pabeq paberéq arupipeq íre pabeq paberowana peh náwíqkakaq mitaq kéhre. Mina onserah itene inonka pabeq paberowana itene irupipeqmé aebó iwíáhwé áhnte ahabábáq iwíáhwé mitaq kéhre. ⁴⁰ Ite múguwahgu saiyo animá mí. Manikánka íre peh morá ábóraq kéh náneq miraia kopípeqté náneqmarínkákáq miraro mino. ⁴¹ Ite matíáh náneq mó ke wehwehue nárieq séhréh arítáhro. Mirairataqmé moke matíáh náneq peh kaweqtaq kanae úwe.

⁴² Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, moke itene sotápéqté ménsáméhnásá saraqme abapete itaréitaré matawéq peh morá mewe Manikáne arambéri mirao ke síéwe. Kawerowe. Pehgáriq naneqmarí táwiomé kímé náwahbiame moq saraqme síéwe. Kawerowe. Mí sansá sehgieq íre súáhro. Peh kaweqtaq mé sansamé Manikánsabe irutaboírome mí sansátaré íre sehgiówe. Íre kawerowe. Mí sansánkákáq sehgióro. Íre miraonsabé Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, ite Asiu kené momiwí nahtápéq kaweqtapéq méyabe iuwahbeh ke wóe. Ite máhkétirapéq nogótáq mó kegá ite mehweh aiteyabe iuwahbeh ke wóe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro. ⁴⁴ Pusa ké maisia máiq kéhrabeq mó kegá íre tagia mitaq pehipi nogówe. Mina inserah itene iwíáhipeq kambaresa náneq tahnsá kéhrara mó kegá íre tagahwe. Minayabe itewe pusa ké maisia máiq tahnsa móe. Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

Mósísine ehweh síwáhnoru kegá ahabárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.

⁴⁵ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnorú anínká Sísansabé, Arega irarénawe itensabé moq ehweh aithane úwe. ⁴⁶ Úwana Sísaga mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro keo, Manikánka ite moq kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro. Mósísine ehweh áhnte pagégé éhwéh púaq itega síwáhnorowara íráh kégá íre sehgiórahowe. Segá íre sehgiórahonsabé itega mí ke pehgárita íre séhréh arítáhwe.

⁴⁷ Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Subiq suera maisarówaq ite maisaróabeq itega ebah pentabaráhwe. ⁴⁸ Itega miraome aneq san-sánoo? Itene igaqnaréhga kaweq ke subiq súónsabe itega sene ahbabáqsabe, Kaweq sansáne éq anehe mi kawéq ké maisaróabeq ebah pentabaráhwe. ⁴⁹ Minayabe Manikánka tábúsoqme iwíáhéna mahraréna, Néne ehweh irare kereq síwáhnoro kereq seba eqmaq suanauge. Eqmaq suahnara sega táhmaro síwíónqnera mó táhmaro subiq suaneherawoe úwe.

⁵⁰ Sísaga mó mahraréna, Sega Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Manikánka mah marákó marákó mirarotaq téh subiq súótaqte mi ahbabáq amahnága oga miáh kéné ahbabáq úkire. Minayabe Manikánka kamah ainawire.

⁵¹ Sega wehukeni wenáwíq Ábéri ebeq subiq súówe. Anehemé wehukeni wenáwíq Sékáráia Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq míowara subiq súówe. Mi anitéreq moke ákáhpi subiq súó kereqne korahq tunsabe Manikánka amahnága oga miáh ké kamah ainawire.

⁵² Mósísine ehweh síwáhnoro keo, itega ahtebah on-sárápété kí kopéq súáhwe. Itewe mibeq ire kibekia mibeq kibekonehe e keyábé ahqáho arítáhwe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme san-sánoro úwe.

⁵³ Sísaga mitaq suena máhpeq tuegúwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka wensabé abihnsa atera áhnte ehwéh kasenuwe. ⁵⁴ Sísaga ahbabáq ehweh irarinkeheéra sega mó ehwéh mó ehwéhnie kasenéra áhwárawe tagowe.

Péhrasi kegá kopérahpéro sansá pehragahro ú ehwehne.

(Mátíyu 10.26-27)

12 Peh íregárita q kegá sáhuríó púara mó kené sigará músúríówana Sísaga ebeq we kéro keyabé síwáhnoréna, Péhrasi kegá kopérahpéro sansá pehragahro. ² Amahnága moke kopípeq kéh náneq mókake ábóraraginae. Moke epéqté éhwéh ábóraraginae. ³ Itega sunkíkírirabeq iraruro ehwéh mó kegá téhrehrebeq iragéhe. Itega nahupeq ehmuníq éhmúnirue irarira ehwéh mó kegá irera nahnsorapéqté sawai sawaiue irarigehe úwe.

Peh Manikánsabe áhreoro ú ehwehne.

(Mátíyu 10.28-31)

⁴ Sísaga mó mahraréna, Néne iyahnabo animárinó, teiníboq írátíáho. Peh itene inonka subiq suahráho keyábé ire áhreoro. Mi kegá iteyuwa íre subiq suahráhowe. Írakaumo. Minayabe sensabé ire áhreoro. ⁵ Teiníboq írátíáho. Peh morá Manikánsabe áhreoro. Wega ebeq itene inonka subiqmarena anehe iteyuwa irapéq suahráhi puaq wensabé anotahtaq áhreoro.

⁶ Káriq kabará máhkétirapéq téhtaré pabusa monératé moberíáh kabará paiqmarahráhire. Mina tahnsa káriq kabará Maniká Iteriboga íre abitarúéhre.

⁷ Maniká Iteriboga moke itene iyahqnopeqte iyáhrámé sáhnsahwe tagaríéhre. Wega ite aiq moke tagaríéh púa q íre áhreoro. Itega kabaramarí kiotaiko puana Manikánka ite íre abitarúéhre úwe.

Íné Sísane ani muge iraréyabe ayehitéhneho i ehwéhne.

(Mátíyu 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáho. Wehukeni mó keyábé, Sísane ani muge terinaraq mókake íné wehukeni úku anínká íópeqté ké míéhrataq Maniká Iteribonsabé, Néne ani míre teawiníe. ⁹ Arega mó ke miáhtáq ínensabe, Ahqáho. Íné íre tagaríóge aintéhnaraq mókake Maniká Iteribo míéhrebeq ínégá arensabé ahqáho atena are íre tagaríóge atanauge úwe.

¹⁰ Sísaga mó mahraréna, Íné wehukeni úku anínsabé níéhuru aintéh ánimé Manikánka insahwé atena íre ahrreraq matianawire. Peh morá Manikáne Awansabé éhrurui ánimé Manikánka íre insahwé atanawire. Ahqáho. Peh ahrreraq matiankehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Mó kegá ite táhtoqme ehweh aitanehera irataq itene irupipeq iwíáh kikiriye-ho. Sega ite meiqmera Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhpápópoq wahba wáhnáhpápópoq mó anotah anípápópo mó mítéhrataq itega, Aneq ehwéhnonehknono éq áhreyeho. ¹² Mi tanáhráq Manikáne Awanka irarína ehwéh sokigi ainkéhe úwe.

Ménsámehnsánsabe arutaboiri anínká múguwahgu sansá miraurai ehwéhne.

¹³ Peh íregárita q kegá sáhuríówana mitaqte ánínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, nániboga pukurairana wene ménsámehnsá nánuwahga moke meraire. Mi ménsámehnsá ákáhta q náninkéhboq nánuwahnsabé ákáhnsaime náwo teawo úwana ¹⁴ Sísaga wensabé, Íné ménsámehnsá saraqme nári nárinkeheéna insega omaq intaráiro? ¹⁵ Insega omaq intaráiro éna mitaq míó keyabé mahraréna, Ménsámehnsánsabe igará pabekínehboq kawerurero. Íre sene áhnte kéh ménsámehnsánsabé wehuke oga miáhrahowe úwe.

¹⁶ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Anotah wehné so áhnte ménsámehnsá iráirana ¹⁷ wewe náhenéna, Áhnte ménsámehnsá matíónsábé eheq saharanínkono uraire. ¹⁸ Eheq saharanínkono iwíáhéna, Íné mahrainie éna néne ménsámehnsá kéh náhmári sokoruqme mó anotah nahmári pearena néne áhnte ménsámehnsá mipéq sáharaníe. ¹⁹ Mipéq sáharáhnaraq mahra iwíáhinie. Néne matíó ménsámehnsá áhnte opéq awehra q kanae. Minayabe amahnága túbáh aginie. Táhutahurinie. Iwíáh iwíáhéna ábáhrinie iwíáhuiraire.

²⁰ Iwíáhuirairana Manikánka wensabé, Múguwahgu saiyo aní móne. Iborá penahnaraq are pukiniewóne. Minayabe are áhnte matiahna ménsámehnsámé in-seréhga awaq miagéhbo uraire. ²¹ Maniká Iteribonsabé íre sirutaboiria peh sene ménsámehnsánsabe sirutaboiro kewé teawú aní tahnsa ké wóe úwe.

Itene irupipeq iwíáh kikiriyeho ú ehwehne.

(Mátíyu 6.25-34)

²² Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Mah marákóipéq mé tanahráqsábé itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Aneq naninkono? Aneq korósi sukiwianinkono íre iwíáhoró. ²³ Oga méwé íre peh morá tópah nahnagae. Itene inonkame íre peh morá aneranere naneq mire.

²⁴ Kúqnu tagéq ahtebahro. Mi kanká ménsúmehsú íre uqmaréhre. Sene táhutahuq tahbé íre kéhre. Minayabe nera kéhtáq íre koawaqmena méaréhre. Manikánka mi kansábé iwíáhéna pehipi kiraboire. Itewe wehuke puana Maniká Iteriboga itensabé anotá iwíáhéna kawerue kirabo aitéhre. ²⁵ Arega arene oga mé tanahráqsábé iwíáh kikirinaraqmé ábátáq mérearahráhiro? Ahqáho. Írakaumo. ²⁶ Itene oga mé tanahráq ábátáq mérearahrá íre únayabé mó naneq-marínsábé aneqsábé iwíáh kikironehbo?

²⁷ Uworapeqté náneq kirena kaweq ará íyéh tagéq ahtebahro. Uworapeqté náneqka íre arambehri. Korósi íre kogahnire. Anotá wahnáh aní wenáwíq Sórómóni naho ména we áhnte mensáméhsá matawéna anotá kawéq áwáhríq kórósi matiowe. Uworapeqté kaweq ará íyéh náneqka Sórómónine kaweq awahriq naneq kiotaikire. ²⁸ Uworapeqté náneq íre kagai naneq mire. Iborá íyéhrana ahbiah tahnsá kekírataq taginae. Manikánsabe pehgárita q aiq pútare átáh kéó, Manikánka mi kawéq ará sukiwíéhnsábé wega íte moq sukítahráhi mino. ²⁹ Aneq nanéhnkono iwíáhéq irupipeq áhnte iwíáh kikiriyeho. ³⁰ Maniká íre tagaríáh kégá minayabe iwíáh iwíáhéra sene sirupipeq iwíáh kikirowe. Iteriboga íte íre mationa naneq aiq tagaríéhre. ³¹ Minayabe Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsánsábé irutaboireq sehgióro. Sehgirataq wega íte íre mationa naneq náinkéhe úwe.

Sísaga kaweq naneq morábí sáhonsabé terui ehwehne.

(Mátíyu 6.19-21)

³² Sísaga mó mahraréna, Ite sipisípiq nansó táhnsá kéó, íre áhreoro. Maniká Iteriboga wahnah wahnahnirabeq awaq miageheéna aiq omaq itéhre. ³³ Itene ménsáméhsá paiqmaqme mi moné tabonah ke náriéro. Mirairataqmé kagaorahi mensáméhsá íópeq mitaq sáharagéhe. Mitaq aebó ánínká íre aebóorahire. Mitaq wenuqka íre nahrahi puana itene kagaorahi mensáméhsá peh mitaq kagainawire. ³⁴ Itene kaweq naneq morábí sáharáhrabeqsábé irutaboironeheqmóe úwe.

Sísaga, Kouwekonaraqsábé níwénunoro ú ehwehne.

(Mátíyu 24.42-44)

³⁵ Sísaga pabeqme ehwéh mahraréna, Itene korósi sukiareq áréti konahnareq áráhmu keqme tagaríáhro. ³⁶ Sene wahnahnka pahuwirorabeq suena sína tanáhráqsábé wene arambehri anímá íwénuno serahnoro. Wega sure onsa pakobakoínaraq sega apub-

úwe onsa sioneherawoe. ³⁷ Se tótuqméra sene wahnahnabé áwénuno anímá íwénuno, Kawerowe aritankéhe. Teiníboq írátíáhro. Sene wahnahnka we áwénuno keyabé iwíáh iwíáhéna áréti konahnawena sensabé, Tútuoro aritena kirabo aritankéhe. ³⁸ Wega inokáhnabubupopoq tueina ínaraqpópoq sínaraqmé íre sugia peh wensabé áwénuno keyabé anotáhta q, Kawerowe aritankéhe.

³⁹ Anotá wehgá aebó ánínká sína tanáhráq ahtebehta q tahirímé wega áwénunue wahnahnurawéna aebó ánínká kibekina ínaraq tagéna kaqsúéh irino. ⁴⁰ Minayabe iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku anínká íte íre iwíáhira tanáhráq kouwekinauge. Minayabe íwéh panantágináq níwénunoro úwe.

Kaweq arámbehri ánínseq íre kaweq arámbehri ánínseqsábé ehwehne.

(Mátíyu 24.45-51)

⁴¹ Pítaga Sísansabé, Itene Wahnahno, arega mah pabéqmé éhwéhmé peh morá itensabé teieno? Mó keyabéákáq terieno kasenúwe. ⁴² Kasenúwana Sísaga mahraréna, Ahtebia aní tábúsoqme arámbehrií anímé insebo? Wene wahnahnka mi anínsábé, Mó arámbehrió keráq wahnahnarito atena táhutahuq tanáhráq tópah nário atéhre. ⁴³ Wene wahnahnka kouwekéna teawátái arámbehri tábúsoqme mirainsabé tagéna wene arambehri anínsábé, Kaweróne atankéhe. Kaweróne atéhnsábé arambehri aniné aru eyoyóinkehe. ⁴⁴ Teiníboq írátíáhro. Wene arambehri anínká tábúsoqme arámbehrií puana wene wahnahnka, Moke néne ménsáméhsátaq wahnahnúno atanae. ⁴⁵ Ahbabáq arámbehri ánínká iwíáhéna, Néne wahnahnka íre apubúue kouwekinae iwíáhíre. Mira iwíáhinsabé mó arámbehri wéh áhré subiqmarena múguwahgu kereq táhutahuq néna píah naruq narurire. ⁴⁶ Wega íre iwíáhue áwénunína tanáhráq wene wahnahnka séna mina tagéna anotáhta q kamah awena ehweh íre íráh ké míáhrabeq móatankehe úwe.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh irena íre miráinaraq wene wahnahnka anotáhta q kamah awinkéhe. ⁴⁸ Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh íre ahtebéna mina ahbabárinana wene wahnahnka pehgárita q kamah awinkéhe. Wehukení anotáhta apéq meyhaharaq anotáhta apéq awinanao. Mina inserah Maniká Iteriboga wehukení áhnte awena págege atena séhréhinaraq mi anínká Sísane arambehri anotáhta q mirainanao úwe.

Sísaga, Íné wehuke saraq iuwaniééna tutauga ú ehwehne.

(Mátíyu 10.34-36)

⁴⁹ Sísaga mó mahraréna, Abe kekinai anínká téh kekiaréhra tawe abae agire. Mina inserah néne ehwehnka abae aginkeheéna marakóipeq tumíarauge. Ira abae aginserah néne ehwehme apubúue abae agéyabe nuwahbehre. ⁵⁰ Segá mótaq íné íre kaweraintéhra puana amahnága nirupipeq áhnte uméhime mókake kaweraginae. ⁵¹ Ínéwé sainkue míáh ké insah-

wé aitanieéna marakóipeq tutaire íwíáhoo? Írakaumo. Peh sainsuanieéna tutaue. ⁵² Mó karírónání moberíáh méra apahránítógá néne ehweh sehgiówara mó téhranítégá íre sehgioya puara sainkue míáhwe. ⁵³ Mó mapéq abowáreq wenahninseq sainkue míehye. Mó mapéqmé anowareq ayahunkawareq sainkue míehye. Mó mapéqmé ahrahnawareq anahbukawareq sainkue míehye úwe.

Wehukega néne arambehri íre ahtebahrahowe ú ehwehne.

(Mátíyu 16.2-3)

⁵⁴ Sísaga weba míó keyabé mó mahraréna, Ibonuqna kéhtáq ibonsinae irarewana ibonsire. ⁵⁵ Áúnorahntáh kéhtáq patahinae irarewana patahire. ⁵⁶ Kopéráhpéro keo, itega ibonuqnanakákq áúnorahntáhnkakaq ahtebéqmé aneqsabé ínéga amahnága mirau arámbéhrí íre ahtebahrahoo úwe.

Apubúue insahwé ato ú ehwehne.

(Mátíyu 5.25-26)

⁵⁷ Sísaga mó mahraréna, Kaweq sansámé aneqsabé íre íwíáhwe mirao? ⁵⁸ Mó anínká are ehweh atanieéna anotah wahnáhbá meqme kinaaq ahtapeq kirataq we insahwé ato. Ehwehorabeq kirataq wega are anotah sahsí móatahnaraq wega párisiba móatahnana sega are karábúsiipéq móatéhboq insahwé ato. ⁵⁹ Teiníboq írátíáhro. Karábúsiipéq móatahnara íre apubúue soraq auwaneherawoe. Ebeqme anotah apéq paiqmarehnaraqmé anehe soraq auwagéhe úwe.

Ahbabáq sansa íre súéh rataqmé pukoneheqmóe ú ehwehne.

13 Mi tanáhráq táhmaro míó kega Páhirátiga miráú ehweh Sísaga teawúwe. Kehrari marákórápéqté kégá Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe titiruwana Páhirátiga se subiq súáhro aritowe. Subiq súáhro aritowara subiqmárowara pukutaq sene korahqkakákq titiro naneq kané korahqkakákq moráráq mitaq kowe. ² Páhirátiga miráú ehweh Sísaga teawúwana wega sensabé, Pukuro kené ahbabáq moke mó Kehrari marákórápéqté kéné ahbabáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo? ³ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahbabáq sansa íre súéh rataqmé ite moq moke pukoneheqmóe. ⁴ Síróama marákóráq íre wahto íópeq pewe kiría ébáhnáh sokoguraitaq 18 wehuké pukurowe. Pukuro kené ahbabáq moke mó Sarúsarama suwahpeqte kéné ahbabáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo? ⁵ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahbabáq sansa íre súéh rataqmé ite moq moke pukoneheqmóe úwe.

Sera íre íyéh áwánkánsábé pabeqme ehwéhne.

⁶ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehne sotápéq nah naneq será íyéh áwánká kíréh rana wega sera sabátáhrurairana írakaunuraire. ⁷ Írakaunurairana

wene sotáq arambehri anínsábé, Apahtáro ópéq ínéga mah awánká sera sabátáhruraugana írakaunuraire. Apiruo. Aneqsabé néne marakóraq pehipi kehro urairana ⁸ sotáq arambehri anínká wensabé, Amahnága pehragéna sera iyankéhboq ínéga áwahipeq ubuqme káhone seq maisarahnnana ⁹ mó ópéq iyahnaraqmé kawerinae. Íre iyahnaraqmé apiruankéhe uraire úwe.

Ahrena ahrena wehekáh Sísaga owainawanka áwíoqno iní kawerato ehwéhne.

¹⁰ Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwana ¹¹ abobia káuqmunia iní mitaq míowe. Owainawanka 18 ópéq mi iní áwíoqno púana we taebewe nogena íre iriwe nogoráhu iní míowe. ¹² Sísaga mi iní tagéna wensabé, Mahbeq súno éna arene awahre kaweratóge éna ¹³ wene ayahnkaratáté táhtoqnowana apubúue irigéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

¹⁴ Sísaga mi iní ahrena ahrena wehekáh kaweratonsabe mibeqté wáhnáh ánínká abiahsanéna míó keyabé, Arambehri wehekáhmé abapete morá wéhékáh míre. Mó anínká arene awahre kawerateyabe awinaraqmé arambehrié wehekáh sero. Ahrena ahrena wehekáh awahre kaweraiteyabewé íre sero úwana ¹⁵ Sísaga mina tahnsa íwíáhoo keyabé, Kopéráhpéro keo, ahrena ahrena wehekáh itene kamarí wání nagehéq wiraipeqté meriqmeq wánítapeq mórítáh mino? ¹⁶ Mah inímé Ébárahma kahnáh ínínirana owainawanka íregáritaq ópéq 18 ópéq áwíoqnehrana ínéga ahrena ahrena wehekáh kaweratómé aiq kaweq sansánu mino úwe.

¹⁷ Úwara mi ehwéh núnka sene sirupipeq pó púara wene naruo anotah siyehitówara áhnte mó kegá Sísaga miráú arámbéhrí tagéra iwíáh iwíáhuwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.31-32; Máhka 4.30-32)

¹⁸ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aneq tahnsáne ue teinínkono? Anere pabéqmé éhwéh teinínkono? ¹⁹ Manikánka wahnah wahnahnime awanká ayu pehgáriq ayú tahnsane. Wehukénínká mi pehgáriq ayú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah úkéna moke mó mensáméhnsá kiotaikire. Awankánirana kabaramarínká séra ayahnaweraq sene nah piáhwe úwe.

Muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.33)

²⁰ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime anere pabéqmé éhwéh teinínkono? ²¹ Tírí ínínká muoráhi naneq párahwaipéq maqme ayahnrana moke múire. Manikánka íópeq wahnah wahnahnime mina páréti muoráhi naneq tahnsáne úwe.

Sobuya méhpéhpéq kibekoro ú ehwehne.

(Mátíyu 7.13-14,21-23)

²² Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinie íwíáhéna pokue moke táhúnipéqkákák anotah matábúrápéqkákák síwáhnorinieéna pokúwe. Pokéna síwáhnorue kure kure Sarúsarama suwahpeq koragúwe. ²³ Koragúwana mó anínká wensabé, Wahnah aníno, oga mérapeq awaq míéhra kewé peh táhmaroga awaq mianeherabo kasenúwe.

Kasenúwana Sísaga míó keyabé, ²⁴ Tauntahunue sobuya méhpéhpéq kibekoro. Teiníboq írátíáhro. Áhnte kegá nahupeq kibekonehe íwíáhéra íre kioráhowe. ²⁵ Mibeqté Wáhnáhnká onsa paiqmarahnaaq itega méhpeh iriwe méq onsaraq subírataq wensabé, Itene Wahnahno, onsa siito igehe. Onsa siito irana wega itensabé, Ite eheqte kébo? Ínéga ite íre tagaríóge inawire. ²⁶ Ite íre tagaríóge ínaq itega wensabé, Arereq moráráq táhutahururauna wino. Arega iteruwahpeq íwáhnorurona wino irana ²⁷ wega itensabé, Itewe íre tagaríóge. Ite eheqte kébo? Ite moke ahbabáq ke puaq íné nueq pokoro aitanawire.

²⁸ Ébáráhmareq Áhísáhkireq Sékóporeq moke Manikáne ehweh iraru kereqka Manikánka wahnah wahnahnirabeq míéhraq tagéq peh máhpeq míéhra puaq uwo uwo éq abuyoraneheqmóe. ²⁹ Íó kiembogirabeqte kéreq íó tupekirabeqte kéreq ébeq ayópéqté mó ébeq ayópéqté kéreqka sure Manikánka wahnah wahnahnirabeq tútuue méra táhutahurigehe. ³⁰ Írátíáhro. Amahnága anotah ke ebeq míáh kéwé mókake Manikánka wahnah wahnahnirabeq anehpeq pehgáriq ke úkoneherawoe. Amahnága anehpeqte kegá ebeq anotah ke úkigehe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé arutaboírú ehwehne.

(Mátíyu 23.37-39)

³¹ Mi tanáhráq Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé, Érótiga are subiq suaníe íwíáhinsabé mahtaq sue pokúno uwana ³² Sísaga wensabé, Mi urínsí íá táhnsá ánínsábé koreaweq mahrarero. Iborankákák ahbiahakák owainawamarí kaqsuena awahre ke kawerari-taníe. Apahtáróráq néne arambehri parabaruaníe. ³³ Manikáne ehweh iraru ke peh morá Sarúsarama suwahpeq míówara subiqmaq subiqmaruwara puku pukuwe. Íné moq Manikáne ehweh iraru anínéna iborankákák ahbiahakák ahrinaakák ínéga íwíáhu ahtápéq pokue arambehrinauge.

³⁴ Sarúsarama suwahpeqte kéó, itensabé nirutaboírítóge. Itega Manikáne ehweh iraru ke subiq sueq Manikánka iteba eqmaro ke ebahnsatate subiq súówe. Kokórega wene áráhqmari arutaboíréna ahwirinserah áhnte tanáhráq ite wahnahue séhréh aiteyabe nuwahbehraqme itega ahqáho aintáhwe. ³⁵ Írátíáhro. Ahqáho aintáhnábé iteruwahpeqme mókake íre kaweraitahnana peh susa náh kanae. Teiníboq írátíáhro. Mókake itega íné pehipi íre tagagehe. Ebeqme mahraréq,

Itene Wahnahne áwírue sína anínsábé íwíáh íwíáh atone éq anehe íné tagagehe úwe.

(Buk Song 118.26)

Sísaga wene aiayah mu aní kawerato ehwehne.

14 Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Péhrasi wahnán áníné nahtapeq táhutahurinieéna pokúwara mibeqté kegá we awahnkanuwe. ² Wene aiayah mu anínká weba míowana ³ Sísaga mi aní tagéna Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqsabé kasenéna, Ahrena ahrena wehekáh awahre ke kaweraritewé kaweq sansápo úwe. ⁴ Úwara íre ehwehnia peh ehiya míowana Sísaga mi awáhré aní kaweratenana eqmarowe.

⁵ Eqmarena míó keyabé mahraréna, Ahrena ahrena wehekáh itene anipópoq póéráhpópoq mataipéq tupetiahnaraqmé mi wehekáh pankeqme meruaneherabo kasenúwe. ⁶ Kasenúwara íre teawasa peh ehiya míówe.

Íné pehgáriq aní tahnsa míanie íwíáhúno ú ehwehne.

⁷ Táhmaro táhutahuroneherao kegá kabaréra kaweqtapéq eheq tútuue míanehnkono uwana Sísaga mina tagéna mah pabéqmé éhwéh teriuwe. ⁸ Teriena mó anínká arensabé, Máho ínahwe arega anotah tahutáhúrirarabeq pokirataq anotah weh tútuue míéhrarabeq íre tútuue míahno. Arensabé máho urai anínká mó aní are kiotaiqme anínsábé máho urairamo. ⁹ Anotah anínká sínaraq máho urai anínká arensabé, Móbeq míahno. Mó anínká mahtaq tútuue míankehe ínaraq are anotah ayéhitanawire.

¹⁰ Arensabé máho ínaraq ayehrápéq korútuue míahno. Miraínaraq arensabé máho urai anínká tagéna arensabé, Irigue mahbeq kaweqtapéq serútuue míahno atanae. Wega miraínaraq tagehra kegá arensabé íwíáh íwíáh atagéhe. ¹¹ Wewega, Íné anotah aní múge íwíáhínaraqmé Maniká Iteriboga wensabé, Pehgáriq aní míahno atankéhe. Wewega, Íné pehgáriq aní tahnsa míanie íwíáhínaraqmé Maniká Iteriboga wensabé, Anotah aní míahno atankéhe úwe.

Sísaga, Tabonah ke kawerarito ú ehwehne.

¹² Sísaga máho ato anínsábé mahraréna, Arega anotah tahutáhúq kaweraréhna tanáhráq peh morá arene iyahnabo arenawahrah áhnte monéákák keyábé máhoro íre úno. Mó tanáhráq sega arensabé, Máho atera táhutahuq náwigéhe. Mina tahnsanue arene ápeq meyankehe.

¹³ Arega anotah tahutáhúq kaweraréhna tanáhráq tabonah kereq sawenkahnia kéreq aigará soriqnah kereq aura pira kéreqsabé máhoro arito. ¹⁴ Segá are mó naneq íre náweráho puara Manikánka kaweróne atankéhe. Mókake wega kaweqtaq míáh ké iriritahna tanáhráq ápeq awinkéhe úwe.

**Táhutahuronehboq máhoro únsabe pabeqme
ehwéhne.**
(Mátíyu 22.1-10)

¹⁵ Sísareq moráráq táhutahurú anínká mi ehwéh irena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq táhutahurira kewé sirupipeq áhnte eyóyó aginkehe úwana ¹⁶ Sísaga wensabé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga íregárita q wehekéq kiraboinieéna áhnte tahutáhúq kawerataire. Kaweraréna mi keyábé, Máhoro uraire. ¹⁷ Awehraq tanahráqmé wene arambehri aní teawena máhoro urau keyábé, Táhutahuq tanáhráqmé aiq awehraq mire. Amahnága máhoro korerio éna eqmataire. ¹⁸ Eqmatairana, Máhoro urairara íre serahúne éhwéh mó anínká mó anínkáue teawátówe. Mó anínká wensabé, Marakó paiqmataunsabé mina koraganau puana íre korahuge urairana ¹⁹ mó anínká wensabé, Íné arambehriéyabe inayáhnkú káho paiqmataunsabé mi kamári áhwárawe taganau puana íre korahuge urairana ²⁰ mó anínká wensabé, Íné ahre meyó púana íre korahuge uraire.

²¹ Mi arámbéhrí anínká kouwekue sene ehweh wene wahnah teawátáirana anotah abíáhnánuraire. Anotah abíáhnánéna wensabé, Anotah ahtápéqkákáq pehgáriq ahtápéqkákáq peheráh pokue tabonah kereq sawenkahnia kéreq aura pira kéreq soriqnah kereq koweriqme súno uraire.

²² Urairana wene arambehri anínká miraéna kouwekéna wene wahnahnsabé, Ai q miraugarawe sira kewé íre awehraq míáhwe urairana ²³ wene wahnahnka wensabé, Néne táhutahuq áhnte nagehboq sotápéqkákáq tanahraipéqkákáq wehuke kogabarue koweriqme súno. ²⁴ Teiníboq írátíáhro. Té h máhoro urau kegá néne táhutahuq pehgáriq naneq íre naneherawoe uraire úwe.

**Sísaga, Ebeq kawerue iwíáhé anehe íné séniro ú
ehwehne.**
(Mátíyu 10.37-38)

²⁵ Sísaga pokúwara pe h íregárita q kegá kéréwana wega pabeqme sensabé, ²⁶ Wehukega íné pehipi íre séniragéhe. Wenanoiboreq wene ahrereq wene anímárinseq wenábáqmarinseq wenanahnorehreq suahnaraqmé íné sénirankéhe. Wewe awahbeh iwíáh suahnaraqmé íné séniréh aní míankehe. ²⁷ Nánibone arambehri miraunsabé íné awankáta q táhpawe nubi q suagéhe. Ínéga miraunserah miraué séniráhro. Minayabe néne arambehriraq túbáh agéna pe h we awahbeh arámbéhrí sehgi ánimé né séniréh aní íre míahrahire.

²⁸ Nah pianáina anínká ebeqme iwíáhue tagankehe. Nah pe naneqmarínkáq wene móneakáq awehraq kahnaraqmé anehe pearankéhe. ²⁹ Ebeq íre iwíáhi anínká nahwiahnsanse pearena anehe néne móneakáq íre awehraq kéhre éna mi nah íre pera suankéhe. Tagehra kegá susa náhwíáhnásné tagéra

mi anínsabé awiréh atera, ³⁰ Wega áhwáreh arámbéhrí íre parabaruaráhire oneherawoe.

³¹ Wahnah anínká mó wahnáh ánínseq wene ebeh kereq ebehue subiq suanéhe iwíáhéna ebeq tútuue ména kawerue iwíáhinkehe. We pe h 10 táhúséni (10,000) ebehira ke míéhraq wene naruo pe h íregárita q 20 táhúséni (20,000) ebehira ke míéhraq kaweq iwíáhi wahnáhnká íre apubúue koebehinkehe. ³² Itene naruo íre subipáhraruahráhué iwíáhinaraqmé sene naruo míéhraq ahnsaní eqmarankéhe. Itega íre ebehoneheqmúne. Kaweqta q míanehboq póqsuanéhe terio éna eqmarankéhe.

³³ Mina inserah íné séniraníe iwíáhóna anínká ebeqme iwíáhue tagankehe. Pe h morá wewene matíéh náneqsabé, Anetaníbo moke suaníe iwíáhi anínká íné séniréh aní míankehe úwe.

**Sísaga auqmah soréqsabé pabeqme ehwéh teriu
ehwéhne.**

(Mátíyu 5.13; Máhka 9.50)

³⁴ Sísaga mó mahraréna, Sóreqme kaweq nanere. Sóreq auqmah úkínararaq árahue kawerananéhnkono? Írakaumo. ³⁵ Auqmah soréqmé pe h abehq úki puaq sotápéq kíréh náneq íre séhréh atahráhire. Sotápéq kawerue kirankéhboq seqkákáq auqmah soréq ayah-nue sotápéq maranéhnkono? Írakaumo. Auqmah soréq pe h máhpeq suaneheqmúne. Minayabe iahreakaq ké kawerue íráhro úwe.

Sipísipiq tabanaginsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 18.12-14)

15 Táhkísi moné meyáh kéreq ahbabáq kereqka Sísane ehweh iraneheéra weba suwara ² Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ehmuníq éhmúníréra, Mah anínká ahbabáq sansano ke mehweh aritena sereq moráráq táhutahurire uwe.

³ Uwana Sísaga mi ehwéh irena mah pabéqmé éhwéh mahraréna, ⁴ Iteruwahrah anínká áhnte ka 100 sipísipiq wahnahnirana pe h morá ká tabanagínaraq wega anerinabo? Wega íre tabanago kamári 99 sipísipiq uwaruntú sahta qme nahrabeq sitena tabanagi ka kogabarue ábóra q marankéhe. ⁵ Ábóra q marahneyabé iwíáh iwíáhéna mi ka sawiwena ⁶ wene nah-tapeq pokue wenawahrahreq wene iyahnaboreqsabé síáhrabue sensabé, Néne tabanagi ka ábóra q marónsábé iwíáh iwíáhonehe inkehe. ⁷ Mina inserah íopeqté kégá 99 kaweqta q míáh keyábé pe h ákáhta q iwíáh iwíáhowe. Pe h morá áhbábáq anínká wene ahbabáq suena Manikáne ani ukíta q íopeqté kégá anotahta q iwíáh iwíáhowe úwe.

Tabanagi monéyábé pabeqme ehwéhne.

⁸ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Mó inínká nayáhnkú móné matíéhra na pe h morá móné tabanagínaraq wega anerinabo? Wega áráhmu keqmarena nahupeq kabantáhinkehe. Kawerue kabarue ábóra q marankéhe. ⁹ Ábóra q marena wenawahrahreq

wene iyahnaboreqsabé síáhrabue sensabé, Tabanagi moné ábóraq marónsabé iwíáh iwíáhonehe inkehe.

¹⁰ Mina inserah peh morá áhbábáq ánínká wene ahbabáq suena Manikáne ani ukínaraq Maniká míéhrabeqte íópeqté kégá ahbabáq súéh ánínsábé anotahtaq iwíáh iwíáhigehe úwe.

Ábákawa kouwekuraitaq wenaboga iwíáh iwíáhúnsabe pabeqme ehwéhne.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Peh morá wéhreq wene ahninkáwáráreq míarowe. ¹² Ábákawagá wenabonsabé, Nániboo, amahnága arene ménsámehnsá saraqme náio urairana sibowágá wene ménsámehnsá saraqme náriátáire.

¹³ Náriátáirana ábákawagá táhmaroraq mitaq ména wene ménsámehnsá sokah sokahue íre wahto wáhnaupeqté ké suwahpeq pokéna mitaq míaraitaq wega ahbabáq sansa mira aruqarurainsabé wene móne apubúue parabaguraire. ¹⁴ We tabonah ani ukurairana mitaq anotah ehwéhrairana we arupibiuraire.

¹⁵ Arupibiurainsabé wega mibeqté áníné arambehri aní úkurairana wene wahnahnka, Uworapeq néne póeráhqtaq kowahnahnúno atáráire. ¹⁶ We áhnte arúpíbiurairana póeráhqka narotaq sene táhutahuq nahrahurairara mó kegá we íre nówátówe.

¹⁷ Minayabe wene múguwahgu iwíáh suena tábúsoqme iwíáhéna, Nánibone arambehrio ke áhnte topáh kéhranawe íné mahtaq nirupinsabé pukorahuge. ¹⁸ Íné mahtaq suena nánuwahpeq pokue nánibonsabé mahrarinie. Nániboo, ahbabáururautaq arereq Manikánseq ahbabáraitáráuge. ¹⁹ Ahbabáraitáráunsabé mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto. Peh arene arambehri aní míankeheé arambehriúno ainto teawiníe éna ²⁰ mitaq suena wenaboba pokuraire.

We áhnbórá suraitaq wenaboga tagéna arutaboirue pehbeheráh weba kure kogáhkoue nánkóqnarairana ²¹ wenahninká wensabé, Nániboo, ahbabáururautaq arereq Manikánseq ahbabáraitáráuge. Mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto uraire.

²² Urairana abowágá wene arambehrio keyábé síáhrabéna sensabé, Kaweq káhq ambántá apubúue mewe suki atáhro. Wene ayahnkarapí kera suki ateq wene aigárápí súu suki atáhro. ²³ Kaweq kaho áráh subiqme moráráq táhutahuréq iwíáh iwíáhonehe.

²⁴ Nénahni pukuraime amahnága ábóraq míéh púaq iwíáh iwíáhonehe uraire. Segá táhutahuq kawerera iwíáh iwíáhurowe.

²⁵ Iwíáh iwíáhurowana awahwágá wene sotápéqté séna ábáhruro irena ²⁶ arambehri anínsábé, Aneroo kasenuraire. ²⁷ Kasenurairana, Arenábáq séna awaho ani míéhnsábé arenaboga káho áráh subiqme nanehe uraire. ²⁸ Urairana awahwágá anotah abíáhnánéna nahupeq íre kibekurairana wenaboga tuesday wensabé, Máho ue áhrabéna, Aru ukiqmewé kiinsahwé aito uraire. ²⁹ Urairana awahwágá wenabonsabé, Ínéwé áhnte opéq arene arambehri mira aruqaruruge. Arene ehweh íre anterutauge. Ínéreq néne iyahnaboreqka

ábáhrigeheé arega méme áráhqmé íre níátóne. ³⁰ Arenahninká ahbabáq ininsónseq arene ménsámehnsá parabaruenta sirah arega káho áráh subiqme nówene uraire. ³¹ Urairana abowágá wensabé, Are nénahni móne. Arereq ínereq moráráq mía míáuye. Moke matió ménsámehnsámé areneákáq matioye.

³² Arenábáq pukuraime amahnága oga míéhre. We taqnobaguraime amahnága ábóraq míéh púaq itega iwíáh iwíáhue ábáhrúnawe ábérehre uraire úwe.

Ménsámehnsá tínáhuue mirai anínká miraurainsabé pabeqme ehwéhne.

16 Sísaga we kéro keyabé mó pabéqmé éhwéh mahraréna, Áhnte monéákáq wéhné ménsámehnsátaq arambehri anínká auráq átáriaraire. Átáriarairara mó kegá wene wahnahnsabé, Arene arambehri anínká íre kawerue wahnahnire urowe. Urowana wene wahnahnka irena ² mi anínsábé áhrabue kasenéna, Arene áhwára áhwára sansánsábé teniémé aiq pútaq ehwéhpo? Tenio. Arega néne ménsámehnsá moke kawerare mókake minawari íre wahnahninkehe uraire.

³ Urairana mi anínká wewe náhenéna, Néne wahnahnka kaqnuahnaraqmé aneq arámbéhrí ininkono? Íné nonáweh qube arámbéhrí íre miraorahuge. Móneyabé ineh inehyabé áhnte niyehitehre. ⁴ Íné iwíáhuume tínáhuakáq kégá néne iyahnabo úkigehboq sene tínáhu maratarinie. Miraonaraqmé mókake néne arambehri íre kahnaraq sega íné mehweh aintera sene nahtapeq máho aintera kirabo aintagéhe iwíáhuuraire. ⁵ Wega mira iwíáhéna tínáhuakáq ké síáhrabéna ebeq surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhuue árahue kehro uraire. ⁶ Árahue kehro urairana, Obenkisa óeri antéhyá [†] 100 antéhyá merauge urairana, Mah pepáhqtáq mahraue sehiranúno éna ínégá 50 obenkisa óeri antéhyá awinauge ue sehiranúno teawátáire.

⁷ Anehe surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhuue árahue kehro urairana, Wítiwe 100 ambékí merauge urairana, Mah pepáhqtáq mahraue sehiranúno éna ínégá wítiwe 80 ambékí awinauge ue sehiranúno teawátáire.

⁸ Wega mina tahnsa urainsabé wene wahnahnka wensabé iwíáh iwíáhéna, We ahtebia ánine uraire.

Mah marákóipéqté kégá mah marákóipéqté sánsá aiq ahtebahwe. Minayabe ménsámehnsá paiqmaráhn-sábé sene sánsánká téhrehrebeq nogó kéné sánsá kio-taikowe.

⁹ Teiníboq írátíáhró. Áhnte ke itene iyahnabo míagehboq mah marákóipéqté ménsámehnsá náriéro. Mina parabagína tanáhráq oga mérapeq sega mitaq mehweh aitagéhe úwe.

¹⁰ Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Pehgáriq arámbéhrí kawerue mirai anínká anotah arámbéhrí moq kawerue mirainkehe. Pehgáriq naneq pehipi

[†] Óeri anome óriwi awankátápéqté sérá anone. Óriwi awánkán-sábé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé "Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne" ue kéhrabeq tagáhnó.

meyéh ánínká anotah naneq moq aebóorahire. ¹¹ Arega mah marákóipéqté ménsáméhnásá íre kawerue wahnahninaraqmé árahue oga mía mía arámbéhrí mirainibo? ¹² Mó aniné ménsáméhnásá íre kawerue wahnahninaraqmé arega wahnahninkeheéna insega ménsáméhnásá airaiq awinkéhbo úwe.

Téhtaré wáhnáhné arambehri moráráq íre sehgióráhi ehwéhne.
(Mátíyu 6.24)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká téhtaré wáhnáhné arambehri íre moráráq sehgióráhire. Wega mó wahnáhnásábé awahbéna mó wahnáhnásábé íre awahbanae. Wega mó wahnáhné arambehri kawerue sehgiéna mó wahnáhné arambehri áhwára áhwárainae. Mina inserah itega Manikánsabe irutaboiro sansánkákáq móneyabé irutaboiro sansánkákáq íre moráráq sehgióráhowe úwe.

Sísaga Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé teriu ehwéhne.

¹⁴ Sísaga mah ehwéh mahrarúwara Péhrasi kegá irera móneyabé sirutaboiro puara wensabé awiréh atáhwe. ¹⁵ Awiréh atáhwana wega sensabé, Mó kegá, Ite kaweq ke wóe aitageheéra arambehriowe. Manikánka itene kopípéq irupipeqté íwíáh tagaríéhre. Wehukega íwíáh íwíáh atáh náneqme Manikánka mi naneqsabé abehq náneq mire atéhre.

¹⁶ Wání meri merini aní Sóniga íre sútaq Mósísine ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáq kowe. Kowana Sóniga suraitaq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte kaweq ehwéh tei teinúne. Teinúnara ómi kegá págegeue mitaq kioráhúne íwíáhowe.

¹⁷ Íópeqkákáq mah marákó marákóákáq mókake tabanaginae. Peh Manikánka sehgióro i ehwéhmé mi ehwéh pehgáriq íre tabanagorahire.

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irarú ehwehne.
(Mátíyu 5.31-32, 19.9; Máhka 10.11-12)

¹⁸ Wene ahre kaqsuena mó ahré meyhéh ánínká aiq ahabábárire. Sutai ahré meyhéh ánínká moq ahabábárire úwe.

Áhnite monéákáq wéh iraipéq míarainsabé éhwéhne.

¹⁹ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Menah áhnite ménsáméhnásánkákáq wéhgá kaweq ambántámári aneranerue ména ahriahri kaweq tahutáhúq narúq narururaire. ²⁰ Wega miraurairana tabonah náonkakákáq aní wenáwíq Árásárúsi áhnite ménsáméhnásánkákáq wéhné ogesáh ogesáhrapeq tútuue ména ²¹ mi wehné táhutahuq apipi nanieéna mitaq míarairana iamárínká séra wene náo wana wananurowe.

²² Tabonah ani pukurairara íópeqté kegá wenawa meqmera Maniká miéhrabeqte aní Ébárahmaba móátárowana áhnite ménsáméhnásánkákáq wéh moq pukurairara maisiarówe. ²³ Maisiarówana wenawanka

iraipeq ména anotah erurairana kamahuraire. Wega senahpeq tagarairara íre wahtopeq irerebeq Ébárahmareq Árásárúsireq moráráq míaroyana tagarairae.

²⁴ Tagéna Ébárahmansabé áwíahraqséna, Ébárahma nániboo, ínénsabe arutaboiraite Árásárúsi eqmarehnana wene ayahnkara wánípipeq pámbáhue ninehbíraq tabaintahnana titiríno. Mah iraipéq anotah-taq níerire uraire.

²⁵ Níerire urairana Ébárahmaga wensabé, Nánibáre. Are oga míarona tanáhráqmé áhnite kawéq náneqkákáq míaronana Árásárúsi tabonah ani míarairae. Minayabe iwíáhue tagáhnó. Amahnága we mahtaq kaweqtaq miéhrah arewe mitaq kamahóne. ²⁶ Móme ite ákáhpi mentú kéhnásábé mahbeqté kegá mibeq íre tuoráhúnara mibeqté kegá mahbeq íre kioráhúwe uraire.

²⁷ Urairana wega Ébárahmansabé, Nániboo, Árásárúsi nánibone nahtapeq eqmaro. ²⁸ Mitaq nánibáqmari moberíáh miáhwe. Mah iraipéq anotah érirabeq se moq siyehboq Árásárúsiga sensabé, Itene ahabábáq sansa sueq kaweqtaq mía míaro ko-rerinkéhe uraire. ²⁹ Urairana Ébárahmaga wensabé, Segá Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh matíáhwe. Mina iragéhe uraire. ³⁰ Urairana, Ahqáho. Segá mina íre iragéhe. Pukia anínká oganúkéna korerinaráqmé se irera sene ahabábáq sansa suaneherawoe uraire. ³¹ Urairana Ébárahmaga wensabé, Segá Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh anetaníbo íwíáhirataqmé pukia ánínká oganúkéna terinaraq sega wene ehwehnsabé moq anetaníbo íwíáhéra kaweq ke íre ukoneherawoe uraire úwe.

Ahabábáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruhráhi ehwéhne.

(Mátíyu 18.6-7,21-22; Máhka 9.42)

17 Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Sígúgio kewé anotah ahabábárowe. Mah marákó marákóipéq ahabábárorahi sansá peh kagaire. Ágúii anímé ahabábáq áhwáreh puana Manikánka anotahtaq kamah awinawire. ² Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahabábáq sansa áúgi inaraqmé anotahtaq íre kawerire. Ágúii anínká káriq aní áúgi inaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúruía káwéhúpipéq tu-paruahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino. Iteite kawerurero úwe.

³ Sísaga mó mahraréna, Arene iyahnabo anínká ahababárinaraq ehweh ato. Ehweh atéhnaraq wega arensabé, Íre kaweruge. Móme íre mirainie inaraqmé insahwé ate wene ahabábáqsabe mó íre iwíáhúno.

⁴ Wega peh morá wéhékáh abapete téhtaré tánáhráq are ahabábáruue ue anehe wega, Íre kaweruge. Mi ahabábáq suaní inaraqmé wene ehwehnsabé aiq pútare ate wene ahabábáqsabe íre iwíáhúno úwe.

Sísaga aiq pútare atéh sánsánsabé teriu ehwéhne.

⁵ We kéro kega Sísansabé, Itega kaweqtaq aiq pútare atanéhboq séhréh aito uwe. ⁶ Séhréh aito uwana wega sensabé, Arene iwíáhwé awanká ayu pehgáriq ayú

tahnsa kahnaraq itega anotah awánkánsábé, Are sawikue móbeq sóreq waní káwehupípéq kogahno irataq mi awánkánká itene ehweh sehginawire úwe.

Sísaga kaweq arámbéhrí áníné sánsánsábé irarú ehwehne.

⁷ Sísaga mó mahraréna, Wahnah korégá wene arambehri anínsábé, Néne sipisípiqtaq wahnahnúno anehe néne sotápéq koarambehriúno atéhrana tupekinaí-nara wega sotápéqté árámbéhrí suena wene wahnahne nahtapeq sinae. Wene wahnahnka wensabé, Aiq míre. Sewe náhno inabo? ⁸ Írakaumo. Wahnah korégá wensabé, Néne táhutahuq tíare tahberapeq mewe ménánio éna ínégá nawe parabarúáhnaraq arene táhutahuq nankehe inae. ⁹ Minawé peh arambehri aniné arambehri puana wega miraitaq wahnah korégá kaweróne inabo? Írakaumo. ¹⁰ Mina inserah Maniká itene Wahnahne ehweh sehgióro. Kawerue sehgieq parabarueq iwíáhéq ite íre kaweq arámbéhríúna anímárí múne. Itega miraúnawe peh itene arambehri wire oro úwe.

Sísaga kawerato anínká kouwekue kaweróne ato ehwéhne.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinaútaq wega Sámária marákóákáq kótaikue Kehrari marákóákáq kótaikue ¹² mó ke suwahpeq kúwara inayáhnkú ké anotah naonkákáq kégá weba suwe. Mó ke insoq sitéhe-neho éra sega móbeq iriwe méra ¹³ áhrabéra, Sísao, are anotah aní móne. Arutaboiraito uwana ¹⁴ Sísaga se tagéna sensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kébá pokue itene náo kaweraginsabé sokigi aríero úwara pokue ahtapeq kutaq sene náo kaweragúwe.

¹⁵ Peh morá anínká wene náo kaweragú tagéna kouwekue Manikánsabe anotahtaq iwíáh iwíáh atena ¹⁶ Sísane aigárápí abiah maraipérue káúqmunue iwíáh iwíáh atena kaweróne atowe. Mi anímé íre Asiu aníne. We Sámária marákórápéqté áníne. ¹⁷ Sísaga we kasenéna, Inayáhnkú kaweraitóge. Mó abapete itaréitaré anímárí eheq míaho? ¹⁸ Aneqsabé peh morá wáhnauapéqté anínká kouwekéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atehro éna ¹⁹ wensabé, Irigue pokúno. Aiq pútare aintahnaga kaweratéhre úwe.

Sísaga tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

(Mátíyu 24.23-28,37-41)

²⁰ Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq ahkake sinabo uwana wega sensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq wehukega siuratate íre tagahrahowe. ²¹ Wehukega, Mahtaq kéhre. Mitaq kéhre íre irarerahowe. Manikánka wahnah wahnahnime amahnága ite míáhrabeq ábórarire úwe.

²² Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mókake itega íné wehukení úku aní túóna tanáhráq níwénunue irutaboiréq íre tagagehe. ²³ Mi tanáhráq sinaínaraq mó

kegá, Mitaq koragahro. Mahtaq seragahro teírataq sene ehweh íre aiq pútare arítáhró. ²⁴ Soqeqsúéhrana apubúue moke íopeq téhrehnserah íné wehukení úku aní túóna tanáhráq tuinauge. ²⁵ Téhwe mah tanáhráq wahnahno kegá ínénsabe, Iuwahriehre aintera kamah aniera nubiú suagéhe.

²⁶ Naho naho Nóah mío tanáhráq wehukega ahbabáréra miraunserah íné wehukení úku anínká tuinie onaraq mi tanáhráq oga míéhra kegá miraigehe. ²⁷ Anotah waní pianaú tanáhráq wehukega ahbabáréra ahriahri miraunserahnéra táhutahuréra ábáhréra pahuiruwana Nóahga wene sípiipéq kibekúwana anotah íbónsúwana waní pionka moke subipáhraruowe.

²⁸ Mó aní wenáwiq Árótae. We wáhnauapéqté ké suwahpeq Sóróma suwahpeq míotaq mi kegá íre irasa ké méra táhutahuréra paiqnanánéra ayu uqmarera nah pearówana ²⁹ wega mitaq suena pokútaq íopeqté irobina tuwara mi ke moke tabikue pukuwe. ³⁰ Mina unserah íné wehukení úku anínká tuinaona tanáhráq wehukega táhutahuréra seyene arambehri miraéra ahwiminirataq tuinauge.

³¹ Mi tanáhráq sinaraq máhpeq míéhrataq itene ménsámehnsá meyaneheéq nahupeq kibekiyeho. Mina inserah sotápéq míéhrataq itene nahtapeq kouwekiyeho. ³² Manikánka Árótae ahre kamah awunsabe ahreraq matíáhró.

(Stat 19.26)

³³ Wehukeníká peh wewensabé arutaboiréna peh wewe awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. We awahbeh iwíáh suqsuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe úwe.

³⁴ Sísaga mó mahraréna, Íne wehukení úku anínká túónaraq mi tanáhráq inokáhpeq téhranité morá máhriqtáq sugéhrataq Manikánka mó aní merena mó aní mitaq auwanae. ³⁵ Téhrinítégá aboyanirataq mó iní merena mó iní mitaq auwanae. ³⁶ [Téhtaré wéhgá sotapéq arampehrirataq mó weh merena mó weh mitaq auwanae úwe.] ³⁷ Úwara we kéro kega wene ehweh irera Sísansabé, Itene Wahnahno, eheqpo uwana wega sensabé, Pusa káné anonka kéhrabeq kúqnumarinká ínsínsíowe úwe.

Sísaga pagu paguni kewéínínsábé pabeqme ehwéhne.

18 Sísaga we kéro kega púreré sansansabé anetaníbo iwíáhéq túbáh agiyehboq peh ahriahri púrerigeheéna mah pabéqmé éhwéhmé teriuwe. ² Mó kené koti ehwéh iwíáhue irena sene koti kawerarítéh wéhgá wenawahpeq ména Manikánsabe íre áhreia mó keyábé íre iwíáh iwíáhuiraire. ³ Mi ke suwahpeq kéweiní ména mi wehbá séyééna wensabé, Níwíoqneh aní túbáh aginkehboq ehweh ato teawa teawanurairaire. ⁴ Téh séyéuraitaq mi weh anínká wene ehweh íre irena ahqáho atáráire. Anehemé wega mó iwíáhéna, Ínéwé Manikánsabe íre áhreia wehukekeyabé íre iwíáh iwíáhuge. ⁵ Peh mi inínká ínéba séyééna pagu pagu aintéhsábé wene ehweh sehginíe. Íre sehgiónaraq wega mó séyééna pagu pagu aintahnaraq nuwahqsoreqnae uraire úwe.

⁶ Sísaga mó mahraréna, Mi wehgá íre kaweqtaq ména mi iwíáhuraime íráhro. ⁷ Wega miraurainsabé Maniká tagariáh kégá ahriahri púreq aruqarurirataq Manikánka íre séhréh aritanabo? Wega íre wahto tanáhráq peh túbáh aginabo? Írakaumo. ⁸ Teiníboq írátíáhro. Wega se apubúue séhréh aritanae. Íné wehukení úku anínká mah marákóipéq kiwekona tanáhráq mah kégá ínénsabe aiq pútare aintaneherabomo úwe.

Téhq anitégá púreruya sansátaréyábé pabeqme ehwéhne.

⁹ Mó kégá iwíáhéra, Itebataq kaweq ke míone éq, Mó keyábé iuwahriehre uwana Sísaga mah pabéqmé éhwéh mi ke teriuwe. ¹⁰ Péhrasi anínká púrerinieéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kirairana táhkísi moné merai anínká moq púrerinieéna mitaq kiraire. ¹¹ Péhrasi anínká iriwe ména wewensabé iwíáh iwíáhéna mahraréna, Manikáno, íné mó ke tahnsa aní íre míónsábé arensabé iwíáh iwíáh atóge. Ínéga ae-bówé, ahababáqmé, mó kené ahre abariéwé íre mirau aní múge. Íné íre mahna táhkísi moné meyéh aní tahnsa aní múge. ¹² Ínéga mó wikíráq mó wikírárué arensabé iwíáhéna téhtaré wéhékáh táhutahuq awehriuge. Moke meyó náneqme saraqme abapete itaréitaré matawéna mó morá are náwa náwanuge uraire.

¹³ Péhrasi anínká mahna tahnsa púrerurairana táhkísi moné meyéh anínká móbeq iriwe ména wene ahababáqsabe ayehitarairana ibiséna aura marakóipe-rurawéna púreréna, Manikáno, íné ahababáq ani míónsábé arutaboiraite kawerainto uraire.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Manikánka táhkísi moné merai aní kaweratáráirana wene nahtapeq pokéna kaweqtaq míarairana Manikánka mó aní peh áwé tagarairana wene ahababáqkakaq mewena pokuraire. Aneqsabébo? Wewensabé iwíáh iwíáhi anímé Manikánka mi anínsábé, Pehgáriq aní míahno atankéhe. Íné pehgáriq aní múge iwíáhi anímé Manikánka mi anínsábé, Anotah aní míahno atankéhe úwe.

Sísaga, Káriq anímárinká ínéba sewíagehboq ahqáho aritého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.13-15; Máhka 10.13-16)

¹⁵ Sísaga káriq anímárimí táhtorankeheéra mó kégá meriqmera mórítówara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítówe. ¹⁶ Ahqáho arítówana Sísaga mi káriq anímárimínsábé, Máhoro éna we kéro keyabé, Mah káriq anímárimí ínéba sewíagehboq ahqáho aritého. Segá mira onserahno kégá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe. ¹⁷ Teiníboq írátíáhro. Mah káriq anímárimínká Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé sirutaboirowe. Peh morá segá mira onserahno kégá mibeq kioráhowe úwe.

Áhnte mensáméhnsánkákáq anínsábé árahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Mátíyu 19.16-30; Máhka 10.17-31)

¹⁸ Wahnah anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní míahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana ¹⁹ Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Maniká webataq kaweqtaq mía míaire. ²⁰ Sehgióro ú ehwehmé aiq ahteabáhne. Mi ehwéhnká mahraréna,

Mó aníné ahre weh abariiyeho. Mó aní subiq súého. Aebóiyeho. Mó keyábé péhe ehwéh aritého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro ire úwe.

(Kisim Bek 20.12-16; Lo 5.16-20)

²¹ Úwana mi anínká Sísansabé, Káriq aní mairautaqkákáq amahnágaákáq mi ehwéh sehgiúge úwana ²² Sísaga mi ehwéh irena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Moke matiahna mensáméhnsá paqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneqmarí matiankehe. Tabonah ke moke nárie íné séniro úwana ²³ mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwe.

²⁴ Sísaga mi weh tagéna mahraréna, Áhnte mensáméhnsá matíáh kégá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire.

²⁵ Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matíéh anínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

²⁶ Úwara író kega kasenéna, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhro ue kasenuwana ²⁷ Sísaga sensabé, Wehukega íre miraoraho naneq Manikánka miraorahire úwe.

²⁸ Pítaga wensabé, Iteruwahpeqkákáq moke mationa naneqkákáq sueq kérone úwana ²⁹ Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbehrí miraoneheéra sene nah súáhmé amahnága áhnte mó nahmárimí awaq miagéhe. Mi arámbehrí miraoneheéra sene ahreromé, sensibáqmarimé, sensinoibowe, sene animárimé súáhmé ³⁰ áhnte mó kégá sensuwahrah úkigehe. Mókake oga mérapeq moq awaq miagéhe úwe.

Náhbáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkin-auge ú ehwehne.

(Mátíyu 20.17-19; Máhka 10.32-34)

³¹ Sísaga moke we kéro ke móbeq sitena sensabé, Íráhro. Manikáne ehweh iraru kégá íné wehukení úku anínsábé naho sehiranuwe. Itega Sarúsarama suwahpeq pokonaraq sega sehiranunserahnue mó kégá miragehe. ³² Nánuwahrah Asíú kégá nahnsó keba móintagéhe. Segá niwiréh aintera abehq éhwéh aintera tehqni aintera ³³ nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkin-auge úwara ³⁴ we kéro kega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi ehwéh áwahe kopípéq ko púara sirupipeq íre írówe.

Sísaga aura pira ání kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 20.29-34; Máhka 10.46-52)

³⁵ Sísaga Séríko suwahpeq wahto kútaq aura pira áníká ahnayehráq tútuue ména ineh inehúwe. ³⁶ Áhnte kegá sótaikuwana mi anínká irena sensabé, Aneroo úwara ³⁷ sega wensabé, Néhsara suwahpeqte ání Sísá sotaikire teawúwe. ³⁸ Teawúwana wega anotahtaqa mahraréna, Sísao, Tébitine anahwao, ínensabe arutaboira into úwara ³⁹ ebeq ku kegá wensabé awehgu atera, Ehiya míahno atówana wega íre túbáh agia peh anotahtaqa mó mahraréna, Tébitine anahwao, ínensabe arutaboira into úwe.

⁴⁰ Arutaboira into úwana Sísaga mitaq kowéna, Niyáhrabi aní meqme sero úwara meqmera suwe. Suwana Sísaga wensabé, ⁴¹ Aneratanínkono úwana wega, Néne Wahnahno, íné tagéyabe nuwahbehre úwana ⁴² Sísaga wensabé, Arega aiq pútare aintahna-ga aiq kaweratóge. Tagáhno úwe. ⁴³ Tagáhno úwana apubúue tagéna Sísá kérena Manikánsabe iwíáh iwíáh atowara mina tago kegá moq iwíáh iwíáh atówe.

Sísaga táhkísi moné meyo aníné nahtapeq pokú ehwehne.

19 Sísaga Séríko suwahpeq kure kótaikinaúwana ² táhkísi moné meyo kene wahnah wenáwíq Sákíási míowe. We áhnte monéákákq anínéna, ³ Sísá taganie iwíáhéna áhnte kegá kígíunsabe we egahq aní púana Sísá íre tagahrahúwe. ⁴ Minayabe wega pehbereráh wehuke kótaikue Sísá taganieéna we sína ahtápéqte áwánkátápéq kire kirútuue míowe. ⁵ Tútuue míowana Sísaga wahtotaq séna aura pankeqme Sákíási tagéna wensabé, Sákíásio, arene nahtapeq kowíani boq are apubúue maraipéq tueagúno úwe.

⁶ Tueagúno úwana Sákíásiga apubúue tueague aru eyoyóéna Sísá mehweh atena wene nahtapeq móatowe. ⁷ Mina tago ke ómiga abiahsanéna áhnte ahbábáq aníné nahtapeq pokinsabé íre kawerire uwe.

⁸ Sákíásiga wene nahtapeq iriwe ména Sísansabé, Néne Wahnahno, néne ménsámehnsá saraqme tabonah ke ákáhtaqa náríníe. Menahmé ínéga mó keyábé péhe éhwéh teriena sene móne pehipi merauge. Amahnága merau moné itaréitaréráq meraunserahnue mi ke náríníe úwe. ⁹ Úwana míó kega írótaq Sísaga wensabé, Arene ahbabáq sansa suahnayabé iboramé ite mi karíronání kaweraitóge. Arewe amahnága aiq pútaq Ébaráhma kahnáh aní míahne. ¹⁰ Íné wehukení úku anínká ahbabáq ke kabarué kawerinieéna tumióge úwe.

Sítárirai monéyábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 25.14-30)

¹¹ Segá ahtapeq kure Sarúsarama suwahpeq wahto kutaq wereq nogú kega iwíáhéra, Manikánka wahnah wahnahnirabeq ábóraq aginaire unsabe Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriuwe. ¹² Teriena, Anotah wehgá íre wahto wáhnaupeqte kéné marakóraq pokinauraire. Mi

wehgá iwíáhéna, Pokinauraibeqte wáhnáh ánínká ínensabe, Arenawahpeq pokue arenawahrah kowahnahnúno teninkeheéna pokinauge iwíáhuiraire. ¹³ Pokinauraitaq wene arambehri ke nayáhnkú ké síáhrabéna 20 Kína 20 Kína ue sítáráwéna sensabé, Íné pokona tanáhráq mah moné matawéq paiqme arambehriéwehrana kouwekono éna pokuraire.

¹⁴ Pokurairara wenawahrahga wensabé íre suwahbéna wáhnaupeqte wáhnáh ánínsabé, Areba ki anínká itetaq wahnahnéyabe iuwahriehre koreawéro éra mó ke we anehe eqmaq súátówe. ¹⁵ Pokurai wehgá mi wahnáh árámbehrí mewena wenawahpeq kouwekéna wene arambehri ke móne átáriaro keyábé síáhrabuiraire. Síáhrabéna sensabé, Ítáú moné árámbehrí árahuroo kasenuraire.

¹⁶ Árahuroo kasenurairana ebeq surai anínká wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné mi 20 Kínaráté áhnte paiqmaqme amahnága arene móne íregáritaq Kíná 200 Kína úkire urairana ¹⁷ wahnah korégá wensabé, Kaweróne. Are kaweq arámbehríóna aní móne. Pehgáriq arámbehrí tábúsoq marahna puah mókakewe arega nayáhnkú kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

¹⁸ Mó arámbehrí anínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné mi 20 Kínaráté paiqmaqme amahnága arene móne 100 Kína úkire urairana ¹⁹ wahnah korégá wensabé, Arewe moberíáh kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

²⁰ Urairana mó arámbehrí anínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné meyo. Ínéga ambantaráté úbíqme kopéq matauge. ²¹ Íre arega arambehríóna naneq mewe meweóne. Íre arega uqmatona naneq naruq naruróne. Are págege wahnáh aní míahnayabé áhreéna arene móne kopéqmarena pehipi áwúge uraire.

²² Urairana wahnah korégá wensabé, Arewe íre kaweq arámbehríóna aní móne. Arega iraréna ehwehnsabé ehweh atanauge. Íre ínéga arambehri naneq mewe meweuge éna wino. Íre ínéga uqmatau naneq naruq naruruge éna wino. Íné págege wahnáh aní míó púah ²³ aneqsabé néne móne pénkiipéq íre matono? Mirauronaraq tahirímé amahnága áwátáú monéákákq pénkiipéqte monéákákq meyo irino éna ²⁴ mitaq míaro keyábé, Túbáh agurai aníné móne mewe q áhnte kína 200 kína matíéh aní náwéro uraire.

²⁵ Urairara sega wensabé, We amahnága 200 Kína matíéh mino urowana ²⁶ wahnah korégá sensabé, Teiníboq írátíáhro. Áhnte matíéh aní mónkakákq awiníe. Pehgáriq matíéh aní mina meyhanna we tabonah ani míankehe uraire. ²⁷ Wahnah korégá mó mahraréna, Néne naruowe ínensabe itene wahnah aní méyabe iuwahriehre uro kewé meriqme sure ínéga tagahnaq subiq súáhro uraire úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Sóni 12.12-19)

²⁸ Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriena ahtapeq ebeq kure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe. ²⁹ Wega

Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq wahtotaq kútaq Óríwi sawéhrápéq kiuwe. Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq ³⁰ sensabé, Isebeq wahtotaq kehiná suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh ká tónki aráhq wehuke íre áhkókóue nogí ká tagéta pugeqme meqme setao. ³¹ Pugeréhrataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo inaraq wensabé, Itene Wahnah áhkókóue kinkeheéta meroye teawétao éna eqmaq suowe.

³² Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah iyaro tonkí aráhq tagéra pugeroýe. ³³ Pugeróyataq mi kané sibowárehga, Aneqsabé pugerehyo uwara ³⁴ sega sensabé, Itene Wahnah áhkókóue kinkeheéta meroye uyana sega, Meqme pokotao uwara ³⁵ mi ka meqme Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné ahbobiahtaq kierútu agúwe.

³⁶ Tónkiga Sísaga áhkókóue pokútaq wereq ku kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme awahrirarówe. ³⁷ Mi ah Óríwi sawéhrápéqté tutaq Sarúsarama suwahpeqsabé wahtotaq kútaq áhnte we kéro kega Sísaga págegeue miraú otáq sán-sámárínsabé iwíáhue tagéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. ³⁸ Sega anotahtaq mahraréra,

Itene Wahnah áwirue si aní anotah anínsabé iwíáh iwíáh atone. Manikánka iru pehwehruue aitena we íopeq míéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.

(Buk Song 118.26)

³⁹ Uwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéráh kegá túbáh agiyehboq ehweh arito uwana ⁴⁰ Sísaga sensabé, Teiníboq irátíáhro. Sega túbáh agotaq tahirímé ebahmarínká anotahtaq iwíáh iwíáh aintáh irino úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé ibisó ehwehne.

⁴¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq wahtotaq kútaq mitaq tagéna mibeqté keyábé arutaboirena ibisówe.

⁴² Ibiséna mahraréna, Ibora itewe Manikánka insahwé aitéh sánsá ahtehtahtaq tahirímé nirupipeq eyoyó irino. Amahnágawé itega íre tagariahrahowe.

⁴³ Mókakewe itene naruoga iteba séra ite abugéqnáhnue moke itene ahmarí paitáwéra wahnahnigehe.

⁴⁴ Sega itene nahmarí sokoruera itereq itene anímárínseq subipáhraruagéhe. Sega moke perehnehnia ebáhtaté miraia naneq sokoruagéhe. Manikánka ite kaweraite tanáhráq íre ahtebonayabé mókake itene naruoga miraigehe éna arutaboiritowe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéte paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwehne.

(Mátíyu 21.12-17; Máhka 11.15-19; Sóni 2.13-22)

⁴⁵ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wírípéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuena ⁴⁶ sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Néne nahme púreré nahne ue áwiratagéhe íre.

(Aisaia 56.7)

Itega miraonka mah nahmé aebó kegá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

⁴⁷ Sísaga mó wehekáh mó wehekáhnue mitaq síwáhnorúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq mibeqté wáhnáhmárínseqka Sísaga subiq suanéhboq aneq ehwéh atanéhnkono éra sío síouwe. ⁴⁸ Sísaga síwáhnorútaq áhnte mó kegá wene ehweh ireyabe suwahbó púara we subiq suanehe iwíáhu kegá íre suboráhuwe.

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwehne.

(Mátíyu 21.23-27; Máhka 11.27-33)

20 Sísaga mó wehekáh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wírípéq síwáhnoréna kaweq ehwéh teriuwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq mibeqté Asiu kené ábóawáh wéhreqka weba séra ² kasenéra, Arega miraóna naneqme árahinie miraono? Insega miraúno atáráinsabé miraono? Teio úwe. ³ Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga moq itensabé kaseninie. ⁴ Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áuwátáiro? Manikánka eqmaq áuwátáiro? Peh wehukega eqmaq áuwátóo? Teniéro úwe.

⁵ Teniéro úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhnkono? Manikánka Sóni eqmaq áuwátáire teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atároo inae. ⁶ Wehukega Sóni eqmaq áuwátówe teawénaraqmé mahtaq sáhuríáh kegá, Sóniwe Manikáne ehweh irarurai aní míre iwíáho puara ebahnsa tuparuqme iubiyehe éra sío síouwe. ⁷ Sío Síoéra Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áuwátáiramo. Ite íre tagarione uwana ⁸ Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínéga moq ínénsabe, Miraúno aintárái aní íre teiníe úwe.

Sotáq wahnahnuro ahbábáq keyábé pabeqme ehwehne.

(Mátíyu 21.33-46; Máhka 12.1-12)

⁹ Sísaga mi keyábé mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupeqté ké suwahpeq kowéna íre wahto tanáhráq mitaq míaraire. ¹⁰ Náhniáq sera irái tanáhráq wene arambéhri anínsabé, Ákáhtaq koweyo éna sotáq wahnahnuro keba eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá náhniáq sera íre náwasa subiqmarera kaqsutowe.

¹¹ Kaqsutowana so aboga mó arámbéhrí aní eqmatairara sega we moq subiqmarera íre kaweq sansá atera sera íre náwasa kaqsutowe. ¹² Kaqsutowana so aboga mó aní eqmatairara sega we anotahtaq subiqmarera so wírí máhpeq tuparutowana ¹³ so aboga wewe náhenéna, Anerininkono éna niruní nénáhní eqmaraní. Nénahni púara sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna wenahni anehe eqmataire.

¹⁴ Eqmatairara we wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq subiq suanéhe iwíáhéra ¹⁵ táhtoqme máhpeq móatera subiq sutowe.

Sega mirauronsabé so aboga mi ke anere aritanké-
bo? Teiníboq írátíáhro. ¹⁶ So aboga wene sotápéq séna
wahnahno ke subiq suanawire. Wene sotáq mó kegá
kawerue wahnahnigeheéna eqsítankéhe úwe.

Eqsítankéhe úwara sega wene ehweh irera
mahraréna, Éhneh. Sotáq wahnahnuro kegá mirau-
rome íre kawerurowe uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga se
ebítáwéna sensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraré-
na,

Nah piáh kéga suto wahqká moke nahwiahnsanse
kiotakire ire. †

(Buk Song 118.22)

Mah ehwéh áwahewé aiq ahtebaho kasenúwe.

¹⁸ Kasenúwana mó mahraréna, Mi wahqtáq inahn-
subíra kené siyahnsamé piteginae. Mi wahqká megue
wehukení subinaraq wene ayahnsamé abiro abiro agi-
nawire úwe.

¹⁹ Úwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne
ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka seye náhenéra,
Sísaga mi pabéqmé éhwéhnue itepi parobehre
íwíáhuwe. Mira íwíáhu puara sío síoéra, We táhtoqme
karábúsiipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhuríó
keyabé áhreu puara íre miraorahuwe.

Sega Sísansabé, Táhkisi moné inse awenéhknono kasenu ehwéhne.

(Mátíyu 22.15-22; Máhka 12.13-17)

²⁰ Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne
ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka Sísaga táhtore
tanáhráqsabé áwénunowara mó keyábé, Sísaga pokue
péhe éhwéh teaweq, Arene ehweh ireyabe iuwah-
behre oro. Wegá ahababáq ehweh irarinkehboq
págegeue kasenéq áhwárawe tagahro. Ahababáq
ehwehnínaraq táhtoqme anotah wahnáhpá
móatanéhe éra péheno ke eqmaq súówe.

²¹ Eqmaq súówara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite
tagarionawe arega iraréna ehwéhmé tábúsoqme
ehwéhnóne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé
peh monseráh íwíáhé peh Manikáne sansá ahriahri
tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne. ²² Minayabe teio.
Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnah aní Sísáhri
táhkisi moné awenéhknono? Árahonehknono uwe.
²³ Uwana Sísaga sega epéráhpéru iwíáh tagéna sens-
abé, ²⁴ Ebah moné taganiboq ábóraq maro éna, Mah
monéráq píkísahakáq áwíqkakaq insene kehro úwara
²⁵ sega wensabé, Aroma kené wahnah anímé Sísáhri-
nee uwe. Uwana Sísaga sensabé, Aroma kené wah-
nahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe
Maniká náwéro úwe. ²⁶ Úwara Sísane ehwehnsabé áht-
enéra wehuke míópi Sísaga áhwára áhwára ehwéh íre
irarúnsabe túbáh agéra ehiya míówe.

Sísaga pusa ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.

(Mátíyu 22.23-33; Máhka 12.18-27)

²⁷ Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe
íwíáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísaga séra wensabé,
²⁸ Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna,

† Mátíyu 21.42 aigárápéqté éhwéh tagáhno.

Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní
meyankéhe. Mi inínká maqmarahna animári we-
nawahne animári míageheéna meyankéhe ire.

(Lo 25.5)

²⁹ Minayabe abapete téhraníté se ábárahnahnah
míarowe. Siwahwágá ahre mewena íre aninkákáq
uraitaq pukuraire. ³⁰ Pukurairana náhmbáh 2
abakáwágá awahwáné kéweiní mewena íre aninkákáq
uraitaq pukurairana ³¹ náhmbáh 3 abakáwága moq
monseráhnurairaire. Moke mi abaráhnáhnahnka mi iní
mótaq mótarue mewera íre aninkákáq urotaq orah an-
imári pukurawana ³² sinehemé mi iní moq pukuraire.

³³ Moke mi abaráhnáhnahnka mi iní meronsabé iriwe
oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

³⁴ Kasenuwana Sísaga sensabé, Mah marákó
márakóipéqté wéhgá ahre meyáhwara ahrononká
wehkowe. ³⁵ Manikánka iriwe oganúq sitahna kegá
ahre íre meyagéhe. Ahrega íre wehkigehe. ³⁶ Se íópe-
qté kéga mía mía onserah puara mó íre pukigehe.
Manikánka se iriwe oganúq sitahna puara peh wene
animári mía míagehe. ³⁷ Pusa ké iriwe oganúq site
ehweh Mósísine sehiranka teíre. Uworapeqté káriq
awánkánsabé íre tagia peh téhrówana irobinapipéqté
éhwéhnká mahraréna,

Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine
Maniká múge. Íné Sékópane Maniká múge úwe.

(Kisim Bek 3.6)

³⁸ Mi ehwéhnká sokigi aímé Manikámé íre pusa kéné
Manikáne. Írakaumo. We peh oga miáh kéné Maniká
míre. Wegá tagehme ómi oga miáhwe úwara ³⁹ táh-
maro Mósísine ehweh síwáhnoro kegá Sísansabé,
Íwáhnoraníno, arega tábúsoqme iraréne éra ⁴⁰ áht-
enéra mó íre kasenuwe.

Manikánka omaq ato aní ehweh Sísaga kasenú ehwehne.

(Mátíyu 22.41-46; Máhka 12.35-37)

⁴¹ Sísaga sensabé kasenéna, Manikánka meriranke-
heéna omaq ato aní we Tébitine anahwa wíre ewe. Mi
ehwéhmé aneqsabé irarewo? Maniká itene Wahnahn-
ka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue míeh-
naraq arene naruo wahnahnarítárahno ire.

⁴² Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó
pukúipéq sehiranúwana mi ehwéhnká mahraréna,
Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah
púpeq tútuue míéharaq ⁴³ arene naruo saiqnarianke-
he atóge úwe ire.

(Buk Song 110.1)

⁴⁴ Írátíáhro. Tébitiga mi anínsabé, Néne Wahnahne ato
puana we árahue wene anahwa míanabo úwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ah- babárowe ú ehwehne.

(Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 11.37-54)

⁴⁵ Ómi míó kega írótaq Sísaga we kéro ke teriena,
⁴⁶ Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mirao serahniyeho.
Mó kegá se tagéra sensíwíq pankerageheéra íre wahto
korósí úbíqmera nógówe. Segá máhkétirapéq nogótáq

mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. Momiwí nahtápéq pokotaq kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurorabeq aboawah wehwári tútuue miáhrabeq méyabe suwahbehre. ⁴⁷ Segá kéweinínsónsábé péhe éhwéh teriera sene mén-sámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Ite kaweqtaq miáh ké wóe igeheéq wehuke miáhtáq íre wahtotaq púreq aruqaruowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Tabonah inínká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.
(Máhka 12.41-44)

21 Wehukega séra Maniká móne náuúrabeq áhnte monéákáq kégá mitaq móne náuúwana Sísaga tagówe. ² Tabonah kewéinínká séna káriq pabúsá móné náuúwana tagéna ³ mahraréna, Teiníboq irátíáhro. Mi tabónáh kéwéinínká náwí mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire. ⁴ Segá sene pehipi matíáh móné náuúwana mah tabónáh kéwéinínká moke wene matíéh mónéwé aiq náuúwíre. Aiq náuúwí púana amahnága táhutahuq paiqmarahna moné íre kéhre. Minayabe wega náuúwí mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire úwe.

**Sísaga, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kawer-
aginawire ú ehwehne.**
(Mátíyu 24.1-2; Máhka 13.1-2)

⁵ Táhmaro kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq tagéra mahraréra, Mah nahtáqmé áhnte kawéq ébáhmári awahriq naneqmarí kéhre uwana Sísaga minayabe mahraréna, ⁶ Itega tagah naneqme mókake paentárara aruaneherawoe. Mi peréhnéhna ébáhmári mirauwe moráráq íre kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

**Sísaga anehe tanáhráq íre kaweq sunúq sinawire ú
ehwehne.**
(Mátíyu 24.3-14; Máhka 13.3-13)

⁷ Segá Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irataq aneq ábóraraginabo? Miraonehera irataq itega ahtebanehboq ebeqme aneq ábóraragínaq taganehnkono kasenuwe. ⁸ Kasenuwana Sísaga mahraréna, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítéhboq auráq matawéq tagaríáhro. Mi tanáhráq áhnte kegá mótaq mótarue nénéwírue séra péhenéra, Íné Manikánka eqmaq núwéh ání múge éra, Anehe tanáhráq aiq wahtonire igehe. Mina tahnsanira ke íre kíríráhro. ⁹ Mi tanáhráq mah marákó marákó ebehowe ira ehwéh ireq íre ahreoro. Íre iransánoro. Téhwe teiú náneq ebeq sínana anehe tanáhráq íre apubúwe sinae úwe.

¹⁰ Sísaga anehe tanáhráqsábé mó mahraréna, Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebhoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahrahreue ebhoneherawoe. ¹¹ Mi tanáhráq anotah maríinae. Mitaq mahtaq ehwehrahna áhnte ke awahreonehera-

woe. Mi tanáhráq íópeqté náneqmarí tagéq anotahtaq áhreoraho naneqmarí tagagehe.

¹² Mi tanáhráq itensabé suwahrieh kegá ite táhto-qme íwíoqnéra momiwí nahtápéq ehweh aitera karábúsiipéq móitagéhe. Itega néne sánsá segiónsábé anotah wahnáh kéreq ákáhtaq wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. ¹³ Mirairataq íné éhweh terigéhe. ¹⁴ Mi tanáhráq, Aneq ehwéh irarenehnkono ue iwíáh kikiriyehe. ¹⁵ Ínéga kaweq iwíáh aitahnaq ahtebia éhwéh irarirataq itene naruoga mi ehwéhnsábé íre ahqáho aitahrahoe.

¹⁶ Iteinoiboreq iteribáqmarinseq iteruwahrahreq itene iyahnabo anímárinseqka ite wahnah keba móitehrara sega ite táhmaro iubiú iuagéhe. ¹⁷ Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé iuwahriehre aitagéhe. ¹⁸ Itene iyahqnopeqte peh morá íyáhrá íre sáúqkinae. ¹⁹ Néne sánsá íre susa anehe tanáhráqkákáq kawerue sehgirataq oga mérapeq awaq miagéhe úwe.

**Sísaga Sarúsarama suwahpeq kekigahki aruanehera-
woe ú ehwehne.**

(Mátíyu 24.15-21; Máhka 13.14-19)

²⁰ Sísaga anehe tanáhráqsábé mó mahraréna, Ebehira kegá Sarúsarama suwahpeq abugéqnáhnuriehra tagehrataq áhníbórá mi ke aipáhrue subiq suera nahnari kekigahki aruaneherawoe tagariagehe. ²¹ Mi tanáhráq Súría marákórápéq miéhrateq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. Sarúsarama suwahpeq miéhrateq mitaq sueq móbeq pokoro. Ahpeq nogirataq Sarúsarama suwahpeq kouwekiyehe. ²² Mi tanáhráqmé anotah kamáh aina tanáhráre. Manikáne ehwehnka kamah ainawire ime aiq pútaraginawire. ²³ Mi tanáhráq kía miéhra ininsónseq inahunah-nínkáq inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puag sensabé irutaboירו. Manikánka mi ke anotahtaq kamah arinkéhe. ²⁴ Nahso kegá mó ke pokatate kirqame subiq suera mó ke meriqmera moke wáhnaupeqté ké suwahpeq móruagéhe. Nahso kegá Sarúsarama suwahpeq áhnte opéq wahnahnigehe. Nahso kegá wahnáhné tanáhráq parabagínaraq sega mitaq mó íre wahnahnigehe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 24.29-31; Máhka 13.24-27)

²⁵ Sísaga mi tanáhráqsábé mó mahraréna, Mi tanáhráqmé pópoqnahwe, íomé, wehyoqmarímé ótaq sansánagínaq tagagehe. Sóreq wanínká mueq muerue sóyáh agína puara moke wehukene sirupipeq umeh aginara anotahtaq áhreoneherawoe. ²⁶ Íópeqté náneqmarínká kúruguínaraq wehukega, Anerirapómo éra iwíáh kikiréra anotahtaq áhreoneherawoe. ²⁷ Mi tanáhráq íné íópeqté pibirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue írábúyápipeqté tuonara tagagehe. ²⁸ Teiú náneqmarí tagehrataq iriwe méq íwéh panantágínaq taganeheqmóe. Manikánka tumeirahna tanáhráq aiq wahtonire úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.

(Mátíyu 24.32-35; Máhka 13.28-31)

²⁹ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Éntu-ankakáq mó awánkánkákáqsábé iwíáhue tagéq ahte-bahro. ³⁰ Awanká ánáh aunínaaq itega iwíáhéq, Ópeq áhñibórá sire aiq ahtebóne ewe. ³¹ Mina onserah teiú náneq ábóraragínaq tagéq Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq aiq wahtotarire igehe.

³² Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga míáh kéga ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragína tagéq anehe pukigehe. ³³ Íópeqkákáq mah marákó márakóákáq parabagínana ínégá teiú éh-wéhmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire úwe.

Sísaga, Ahriahri kawerue tagaríáhro ú ehwehne.

³⁴ Sísaga mi tanáhráqsábé mó mahraréna, Kaweqtaq méq kawerurero. Itega abehq wání néq múguwahguiyeho. Ménsámehnsánsabe iwíáh kikiriyeho. Mirairataq ite íre iwíáhirataq mi tanáhráq apubúue sinae. Kahnkapi wah paríéhnserah ³⁵ mi tanáhráq moke mah marákó márakóípéq míáh ké parianehera-woe. ³⁶ Ahriahri níwénunéq kawerue auráq matiáhro. Mi tanáhráq sínaraq teiú náneqmarínká kamah ainehoéq Manikánsabe, Págege ainte séhréh ainto ue púreroro. Mirairataq íné wehukení úku aníné niuran-abiahtapeq seiriwe míagehe úwe.

³⁷ Moke wéhékáh Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq síwáhnoréna tupekinaútaq mitaq suena Óríwi sawéhrápéq kigaegaeúwe. ³⁸ Ahbiahipéq áhnte kegá wene ehweh iraneheéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq séyéuwe.

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitaníe ú ehwehne.

(Mátíyu 26.1-5,14-16; Máhka 14.1-2,10-11; Sóni 11.45-53)

22 Asiu kené sótaikú siahrreraq ko tanáhráq íre múi párétí no tanáhráq wahtonútaq ² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe. Segá mó keyábé áhreu puara ábóraq íre táhtorahráhuwe. ³ Sísá kéro ke airápété téhranité míówe. Sebaté ání Súrása Ísíkáríótie. Owainawanka Súrásane arupipeq kowena iwíáh atowana ⁴ pokue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh kéreqpa kure sensabé, Sísá owinahwinonaq subóro úwe. ⁵ Úwara iwíáh iwíáhéra móne awenéhboq miraúno uwana ⁶ Súrásaga kowe aritena wehuke íre míéhrataq se Sísaba móríte tanáhráqsábé iwíáhue kabarúwe.

Téhtaré ánitégá táhutahuq kawerare ehwéhne.

(Mátíyu 26.17-25; Máhka 14.12-21; Sóni 13.21-30)

⁷ Asiu kené sótaikú siahrreraq ko tanáhráq íre múi párétí né tanáhráq sútaq Asiu kegá sipisípiq áráh

subiqme titiru tanáhráq súwe. ⁸ Mi tanáhráq Sísaga Pítareq Sónireqsabé, Sótaikú tanáhráq ahrreraq kéh táhútáhúq nanehboq kogaweraráhntao úwara ⁹ sega wensabé, Eheq kogawerarayéhnkoyo ue kasenuyana ¹⁰ Sísaga sensabé, Íráhntao. Wahto kehiná suwahpeq pokue obenkisa wání ántéhyánkákáq ánínseq piehgírataq we kéanehenotao. We pokína nahtápéq kieráhtao. ¹¹ Mibeqté ábóawáh wéhyábé, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq íné séniráh kéreqka sótaikú iahrreraq kéh tanáhráq táhútáhúq nanehboq mi paqnáhipéq sokigi aio ire etao. ¹² Wega ménsámehnsá aiq kaweria anotah paqnáhipéq sokigi ínaraq mitaq itene táhutahuq kaweraráhntao éna eqmaq suowe.

¹³ Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanáhráq siahrreraq ko tahutáhúq kawer-aróye.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-30; Máhka 14.22-26; 1 Kórína 11.23-25)

¹⁴ Táhutahuq tanáhráq sinaútaq Sísareq we kéro kereqka táhutahuq naneheéra pokue tútuue míówe. ¹⁵ Sísaga sensabé, Níéraníra tanáhráq aiq wahtonire. Ebeqme mina sótaikú tanáhráq iahrreraq kéh táhútáhúq itereq moráráq naneheéna iwíáh iwíáhuge. ¹⁶ Teiníboq írátíáhro. Mah tahutáhúq nahnaraq mah marákóípéq míó tanáhráq mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq míáhnaraq mitaq nanauge úwe.

¹⁷ Wega náhniákáq sera anonkakaq káhpú mewena Manikánsabe, Kaweróne atena sensabé, Umah. Moranínká moranínkáue nahro. ¹⁸ Íné mah marákóípéq míó tanáhráq náhniákáq sera ano mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq míáhnaraq mitaq nanie éna ¹⁹ páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. [Nehrataqmé ínénsabe iahrreraq matiáhro éna ite séhréh aitanieéna pukinie úwe.

²⁰ Segá mi tahutáhúq parabagútaq Sísaga náhniákáq sera ano mónkakáq mewe páréti náriunserahnue siena sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Ite séhréh aitanieéna néne korahqka tuinawire úwe.]

²¹ Sísaga mó mahraréna, Tagahro. Néne naruo kow-eriranai ani itereq moráráq míéhre. ²² Manikánka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo kow-eriranai anímé anotahtaq kamah awinawire úwe. ²³ Úwara we kéro kega sío síoéra, Insega mirainabo ue kasenuwe.

Sísaga we séhréh atéhoró ú ehwehne.

(Mátíyu 20.25-28; Máhka 10.42-45)

²⁴ Sísá kéro kega seye ehwehéra, Ínéga ite kiotaiku aní múge éra mó anínká mó anínkáue mira iwíáhéra ehwehuwe. ²⁵ Ehwehunsabe Sísaga sensabé, Mah marákóípéqté kéráq págege wahnáhnno ke míáhwe. Págege wahnáhnno ke méra sensuwahrahraq wahnahn-éna, Ite kawerue séhréh aítáh wáhnáhne ewe. ²⁶ Itega mina tahnsa íre oro. Ite míáhrabeqte ání anotah

anímé iteribáq tahnsa míahno. Wannah aní míanie íwíáhina anímé arambehri aní méq we séhréh ate-horo.

²⁷ Tútuue táhutahuri anímé anotah aníne íwíáhowe. Wene arambehri aní wene táhutahuq kaweraréh anímé pehgáriq aníne íwíáhowe. Íné iteba míó anímé arambehri aní tahnsanéna séhréh aita aitaue.

²⁸ Níwíoqnah tanáhráq itega íné íre nuwasa ínéba mía míaosabé ²⁹ Nániboga ínénsabe wahnahnúno aintéhserah ínégá itensabé moq wahnahnoro aitóge. ³⁰ Ínéga wannah wahnahnonarabeq itega mitaq tútuue méq táhutahurigehe. Ísara kahnáh airápété téhtaré míáhwe. Itega wannah kené tahberaq tútuue méq mi kahnáhné ehweh íwíáhue tagéq tábúsoq sitagéhe úwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Sóni 13.36-38)

³¹ Sísaga Pítansabé mahraréna, Sáimónio, Sáimónio, írátíahno. Owainawanka íwíáhéna, Ahreronká námúq sibinsibinonserahnue ite abehq náneq tahnsá úkige-heéna íwíoqnanie ire. ^{†32} Amahnága arega ínénsabe aiq pútare ainte néne sánsá ambubu atiahne. Néne sánsá súéhneho éna arensabé púeratóge. Arene ahbabáq sue íné séraníe íwíáhinaraqmé arereq morá árámbéhrí ké séhréh arito úwe.

³³ Úwana Pítaga Sísansabé, Néne Wannahno, are kérésabé karábúsiipéq móintaneherabomo nubiú suaneherabomo. Anetaníbo. Kéraníe úwe.

³⁴ Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Ibo-ra kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríoge apahtáróráq irariniewóne úwe.

Sísaga we kéro keyabé, Poka paiqmáráhro ú ehwehne.

³⁵ Sísaga sensabé, Mónewe, unahmé, súwe meyého ue eqmaq íúwátáutaq ite aneq tabonahuroo kasenúwara sega wensabé, Írakaumo uwana ³⁶ wega sensabé, Amahnága móneakáq unahnkákáq matíéhrataqmé mina mewe nogóro. Poka íre matíéhrataq sáhkétiraté móne mewe q mi monératé poka paiqmaráhro. ³⁷ Aneqsabé teiugo? Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Wereq ahbabáq kereq morábí sáharitagéhe ire.

(Aisaia 53.12)

Teiníboq írátíáhro. Segá íné mirairansabé mi ehwéhnká aiq pútaraginawire úwara ³⁸ we kéro kega wensabé, Itene Wannahno, tagáhno. Ite téhtaré pókánkákáq míone uwana wega sensabé, Mina aiq awehware úwe.

Sísaga Óriwi sawéhrápéqté mátábúrápéq kobúrerú ehwehne.

(Mátíyu 26.36-46; Máhka 14.32-42)

³⁹ Sísaga mitaq suena Óriwi sawéhrápéq poku pokuúnsersahnue pokúwara we kéro kega kérowe.

⁴⁰ Sísaga mitaq kéna sensabé, Ahbabáq aitehnehboq

† Kárikí ehwéhmé íre námúqtaq pabeqme peh wítiraq pabeqme ehwéh mirarire.

púreroro éna ⁴¹ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. ⁴² Púrerue mahraréna, Nániboo, are awahbáhnaraqmé nirupipeq umehi naneq menuahráhone. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

⁴³ [Púrerúwana íopeqté áninká weba tuena págege atowe. ⁴⁴ Págege atowana wene arupipeq áhnte ume-húwana mónkakáq págegeue púrerúwe. Págegeue púrerú púana áhnte munsínsínká tuwe. Munsínsínka korahq tahnsánue marakóipeq tabagúwe.] ⁴⁵ Púrerúrabeqte irigue we kéro ke koragówara sirupipeq umehúnsabe sugówe. ⁴⁶ Wega sensabé, Aneqsabé sugaho? Owainawanka ahbabáq aitehnehboq iriwe púreroro úwara áhnte wehuké weba suwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Mátíyu 26.47-56; Máhka 14.43-50; Sóni 18.3-11)

⁴⁷ Sísaga ehwehnútaq we kéro aní Súrásareq áhnte mó kereq weba suwe. Súrásaga ebeq séna weba wahtotaq sewéna we nánkóqnanaútaq ⁴⁸ Sísaga wensabé, Súrásao, íné wehukení úku aní mónuwaníeé nánkóqnanibo úwe.

⁴⁹ Su kegá Sísá táhtoraneherautaq we kéro kega tagéra wensabé, Itene Wannahno, pokatate api-aranéhnkono uwe. ⁵⁰ Uwana peh morá kéro aninká wene pokatate Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aníné arambehri aní apiwe wene púpeqte áhré kiraq auwowe. ⁵¹ Ahre kiraq auwawana Sísaga sensabé, Ai q míre. Túbáh agoro éna kiraq auwo aníné ahre táhtoqme kaweratowe.

⁵² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe íwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wáhnák kéreq Sarúsarama suwahpeqte ábóáwáh wéhreqka táhtoranehera utaq wega sensabé, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankakaq sahnkákáq íné meniraneheéq seo? ⁵³ Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe íwíáh íwíáh atáh náhtápéq iteba míarautaq itega íné íre táhtotiarowe. Amahnága iteitene tánáhrárirana sunkíkírirabeqte sánsánká aiq kiotaikire úwe.

Pítaga, Íné Sísá íre tagaríoge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-75; Máhka 14.66-72; Sóni 18.25-27)

⁵⁴ Segá Sísá táhtoqme meqmera kure se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure sega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne naptapeq kuwe. ⁵⁵ Mi matábúraraq ira parewe tútuue míowana Pítaga mitaq kowéna tútuue míowe. ⁵⁶ Tútuue míowana ira kawerue téhrówana mibeqte árámbéhrí áhrárigá Píta ebitáwéna mahraréna, Mah anímé Sísaba mía míai aníne úwana ⁵⁷ Pítaga ahqáho éna wensabé, We íre tagaríoge úwe. ⁵⁸ Úwana mótaq tahnsa mó wehgá Píta tagéna wensabé, Are moq mi kahnáh aní móne úwana Pítaga, Íné írakaumo úwe.

⁵⁹ Anehe mó wehgá págegeue mahraréna, Mah aní Kehrari marakórápéqté aní púana wereq mía míai aní míre úwana ⁶⁰ Pítaga wensabé, Arega irarénawe íné íre tagaríoge úwe. Pítaga mi ehwéh irarútaq kokórega ehwehnúwana ⁶¹ Sísaga pabeqme Píta tagówe.

Tagówana Sísane ehweh ahreraq matawéna iwíáhúwe. Mi ehwéhnúmé, Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríoge apahtárórąq irariniewóne únsabe Pítaga iwíáhéna ⁶² kéirigue móbeq pokéna anotahtaq ibisówe.

Sega Sísa áwíoqno ehwéhne.

(Mátíyu 26.67-68; Máhka 14.65)

⁶³ Sísa aurąq matío kega wensabé awiréh atera subiqmarówe. ⁶⁴ Sega ambantatáté wene aura akariue táhrarera we subiqmarera kasenéra, Insega subiq marehro? Teio uwe. ⁶⁵ Teio éra sega wensabé áhnte íre kaweq ehwéhnatówe.

Wahnah kegá aboawah weh míórabeq Sísa ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 26.59-66; Máhka 14.55-64; Sóni 18.19-24)

⁶⁶ Ahbiahipeq Asiu kené aboawah wehwárínseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka momiwíuríowara Sísa meqmera mi kaunsírí kébá móátówe.

⁶⁷ Móátówara sega wensabé, Manikánka ite meirena kaweraitankehéna peh morá ání omaq atowe. Arewe mi anípo? Pahsuqme teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga teíenaraqmé itega íre aiq pútare aintaneheqmóe.

⁶⁸ Ínéga itensabé kasenonaraqmé íre tenieneheqmóe.

⁶⁹ Wahtotaq tanáhrąq íné wehukení úku anínká Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue mía miáinauge úwe.

⁷⁰ Úwara sega wensabé, Are Manikáne ahninkáwábo kasenuwana wega sensabé, Itega aiq irarewe. Íné werahu mino úwara ⁷¹ seye náhenéra, Iteitega wene ehweh aiq ironayabé mó kegá kasenýabe anetaníbo uwe.

Páhírátiga wahnahnútaq sega Sísansabé ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Máhka 15.1-5; Sóni 18.28-38)

23 Minayabe Sísansabé ehweh ató kega we meqmera Páhírátiba kure ² mitaq mó ehwéh atera mahraréra, Iteruwahrah moke íre kaweraruanieéna péhe éhwéh síwáhnorire. Wega, Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné íre náwéro aitaráire. Wega, Íné Asiu ke kaweraranieéna su aní múge uraire. Íné anotah Wahnáh aní múge uraire ue ehweh atówe.

³ Ehweh atówana Páhírátiga Sísansabé, Arewe Asiu kené wahnahpo kasenúwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwana ⁴ Páhírátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq momiwíurío kereqsabé, Mah aniné ahabábąq íre ahteboqe úwe.

⁵ Úwara sega págegeue mahraréra, Mi anínká síwáhnoréna pagu paguninsabé wene ehweh íráh kégá ahabábórahí iwíáhowe. Téhwe Kehrari marákórápéq síwáhnoréna moke Súría marákórápéq síwáhnoréna amahnága mahta q síwáhnorire uwe.

Sega Érótiga wahnahnútaq Sísansabé ehweh ató ehwehne.

⁶ Páhírátiga mi ehwéh irena sensabé, Mah aní Kehrari marákórápéqté ánipo kasenúwara, ⁷ Ee. We mibeqté áníne teawúwe. Páhírátiga mi ehwéh irena, Érótiwe mibeqté wáhnáhne iwíáhéna mi tanáhrąq we moq Sarúsarama suwahpeq míonsabe Sísareq we ehweh ató kereq Érótiba eqmaq suowe.

⁸ Érótiga Sísa éhweh mó tanáhrąq mó tanáhrąrue irena, Wega ótaq sansá miráina tagéyabe níre iwíáhéna íre wahto tanáhrąq Sísa tagéyabe awahbéna sega Sísa meqmera sutaq wene arupipeq anotahtaq eyoyóuwe. ⁹ Wega Sísa áhntetaq kasenúwana íre ehwehnia peh ehiya míowe.

¹⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka mitaq iriwe méra Sísansabé págegeue ehweh atówe. ¹¹ Érótiwe wene sóntía kereqka Sísansabé awiréh atera abehq éhwéh atówe. Sega kaweq karósí Sísa suki atera eqmarówara Sísa meqmera Páhírátiba kouwekuwe. ¹² Nahomé Érótiwe Páhírátireqka seye abiahnsa aruqaruruye. Anehemé mi wehékáh insahwé ue míoye.

Páhírátiga, Sísa awankátaq táhparáhiro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-26; Máhka 15.6-15; Sóni 18.38-19.16)

¹³ Páhírátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq mibeqté aboawah wehwárínseq míó kereqsabé, Íráhro éna ¹⁴ sensabé, Ínéba méatáh ánínsabé ehweh ateq mahraréq, Wega péhe éhwéh síwáhnorire ewe. Itega irare atáh éhwéhnsabé ite miáhtąq kasenéna we íre ahabábąq anine iwíáhuge. ¹⁵ Érótiga moq wene ahabábąqsabe kasenue tagéna ahabábąq íre kéhre iwíáhire. Mah anímé itega we subiq suahráhuána ahabábąq íre kéhre. ¹⁶ Minayabe árėti sahtáté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe.

¹⁷ [Asiu kené sótaikú siahrreraq ko tánáhrąq Páhírátiga mó opéq mó opérue karábúsiipéqté peh morá aní pugeq suaq pugeq suarúwe.]

¹⁸ Páhírátiga Sísa pugeqiníe úwara ómi míó kega ehweh kikiréra, Ahqáho. Sísa subiq sue Páréhba pugeqio uwe. ¹⁹ Páréhbareq Aroma kereq ebehutaq wega mó aní subiq suonsabe Aroma kegá we karábúsiipéq móátówe. ²⁰ Páhírátiga, Sísa pugeq auwanuage iwíáhéna míó keyabé, Páréhba íre pugeqiníe. Sísa pugeqiníe úwara ²¹ sega anotah ehwéhnabaéra, Ahqáho. Awankátaq táhpawe subiq suo. Awankátaq táhpawe subiq suo uwana

²² Páhírátiga sensabé anehe mó kasenéna, Aneqsabébo? We aneq ahabábáro? We subiq suahráhuána ahabábąq íre kéhre. Íre kéh púa q árėti sahtáté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe. ²³ Úwara sega mi ehwéhnsabé anotahtaq ahqáho atera anotah ehwéhnera, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe. Sene ehwehnka Páhírátine ehweh kiotaikúwe. ²⁴ Minayabe Páhírátiga sensabé, Itega irarenserah mirainie úwe.

²⁵ Aroma kereq ebehú anínká mó aní subiq suonsabe sóntía kegá karábúsiipéq móátó ani pugeq auwowe.

Pugeq auwena Sísá awankátaq táhpawe subiq suo irare kegá sene iwíáh sansa miraigeheéna sóntía kebá móatowe.

Sísá awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Máhka 15.21-32; Sóni 19.17-27)

²⁶ Sóntía kegá Sísá meqmera pokuwana ahtapeq piehgiú ani, Sáírini marákórápéqté áni wenáwíq Sáimóni, sure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe. Pokinaúwara sega we saiqnatera Sísá táhparéhra awánká we abaq atera, Sísá kéro atówe.

²⁷ Áhnte kegá sinehe kure mibeqté íninsónká Sísansabé arutaboírera ibisowe. ²⁸ Minayabe Sísaga pabeqme sensabé, Ínénsabe íre ibisahro. Itereq itene anímárinseqsabé ibisahro. ²⁹ Mókake Sarúsarama suwahpeqte ké kamah aríena tanáhráq sega mahraréra, Orahinínsómé, inahunahní íre maqmiáh íninsómé, náh íre nárié íninsómé, sega iwíáh iwíáhigehé irarigehe. ³⁰ Mi tanáhráq, Mi kegá anotah sawéhwárinkákáq pehgáriq sawéhwárinkákáqsábé, Ite apubúue pukonehboq me mewe ite akariúno ígehe.

(Hosea 10.8)

³¹ Íné o awánká tahnsa míahnara sega íné miraonehera onsabé mókakewe ite ehyatia awánká tahnsa míehra puara mó kegá aneq miraoneherabo úwe.

³² Sóntía kegá ahbabáq anité Sísareq subiq suaneheéra meriqmera kuwe. ³³ Segá sáwéh áwíq Ayahqno Tánúnsutapéq kíútaq mitaq Sísá awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awánká pankeqme marakóipeq pearówe. Ahbabáq anité moq awankátaréráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe.

³⁴ Pearówana Sísaga púrerue mahraréna, Nániboo, mah kegá mirao naneq sega íre ahtebahwe. Minayabe mi ahbábáqsábé íre iwíáhúno úwe.

Sóntía kegá, Wene korósi insega meyanabomo éra saraqmianeheéra káhsíue saraqme meyówe.

³⁵ Mitaq momiwíu kegá iriwe awahnkanuwara Asiu kené wahnahmarínká Sísansabé awiréh atera mahraréra, Wegá mó ke kawerarítaráire. We wehuke merirena Manikáne arambehri mirainkeheéna omaq atéh aníninaraqmé wewe moq kawerarahráhire uwe.

³⁶ Sóntía kegá moq awiréh atera weba séra kítabeh nahniáq sérá ano pankeqme awera, Náhno éra ³⁷ arewe aiq pútaq Asiu kené Wahnah aníninaraqmé arerene anonka kawerúno uwe.

³⁸ Kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehíránká mahraréna, Mah anímé Asiu kené Wahnahne úwe.

³⁹ Awankátaq táhparó ahbabáq ánínká moq Sísansabé awiréh atena, Arewe Manikánka omaq ato anípo? We inaraqmé arere séhréhé ite moq séhréh aito úwe.

⁴⁰ Séhréh aito úwana mó ahbabáq ánínká ebeq irarú aninsábé ehweh atena, Arewe Manikánsabe íre áhreno? Segá ite awankátaq táhpawe subiq súáhro aítáhe. ⁴¹ Arereq ínereqme ahbabáq anité púara iubówe. Mi anímé we íre ahbabáq aninirarawe pehipi subiq súáhwe éna ⁴² Sísansabé, Sísao, arega wahnahnina-

gake ínénsabe ahrreraq matiahno úwe. ⁴³ Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátiahno. Iboramé Manikáne kaweq matábúrápéq ínereq míankehe úwe.

Sísá pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Máhka 15.33-41; Sóni 19.28-30)

⁴⁴ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana ío tunsorerutaqkakáq peh sunkíkíratíowana ⁴⁵ pópoqnah mi tanáhráq íre téhrówe. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnikéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe.

⁴⁶ Sísaga anotahtaq mahraréna, Nániboo, néniwa arene ayahpi máróge éna putiowe.

⁴⁷ Putiowana sóntía kené kíápéténiga tagéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atena mahraréna, Mah anímé íre ahbabária peh kaweqtaq míéh áníne úwe.

⁴⁸ Úwara mitaq taganeheéra awahnkanu kegá we putio tagéra sene sirupipeq umeh agúwara mitaq suera sene nahtapeq abae aguwe.

⁴⁹ Moke Sísane iyahnaboreq Kehrari marákórápéqté we kéro ininsónseqka moberue iriwe méra moke minawari tagowe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.

(Mátíyu 27.57-61; Máhka 15.42-47; Sóni 19.38-42)

⁵⁰ Súría marákórápéq Árimátéa suwahpeqte wéh wenáwíq Sósépa míowe. We aboawah wehéna kaweqtaq mía míauwe. ⁵¹ Mó abóawáh wéhwárínká, Sísá subiq suo atótaq wega íre kowe aritowe. Manikánka wahnah wahnahní tanáhráq áwénunue taga tagaúwe.

⁵² Wegá Páhirátiba kure wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana kowe atowana ⁵³ Sóséparehga Sísane anonka kiwewe marakóraq márumarera íre wahto taberábe ambántáipéq úbíqme mewera ubusa onápípeq mómaisarówe. Mitaq mó aní íre maisia peh o oná kowe. ⁵⁴ Táhutahuq kaweré tanáhráq pehnkinaútaq Asiu kené ahrena ahrena wehekáh sinaútaq maisarówe.

⁵⁵ Kehrari marákórápéqté Sísareq su íninsónká Sósépareh kérirera mi oná tagéra Sísá mitaq maisaró tagowe. ⁵⁶ Tagéra mitaq suera se káurabeq kure kaweq kunkúni naneqkakáq wériakáq kawerarówe. Mósísine ehwehnka irarúnserah sega ahrena ahrena wehekáh túbáh aguwe.

(Mátíyu 28.1-10; Máhka 16.1-8; Sóni 20.1-10)

24 Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara ahbi-ahipeq ío kiembogútaq mi inísónká kaweq kunkúni naneq mewera Sísá maisaróbeq pokuwe. ² Wahtotaq kutaq óna méhpeh paiqmáro ebáh móbeq kowara tagéra ³ ónapípeq kibekue tagowana sene Wahnah Sísane anonka íre kowara tagowe. ⁴ Tagéra sirupipeq iwíáh kikiruwara anotah tehró ambántánkákáq ánité ábóraragéra mitaq iriwe míóyara tagowe.

⁵ Tagéra mi íninsónká anotah ahreéra marakóipeq káuqmunuríowara ábóraraguya anitégá sensabé, Pusa aní matorabeqme aneqsabé oga míéh áninsábé kaba-

roo? ⁶ We irigi puana mahtaq íre míéhre. We Kehrari marákórápéq míaraitaq teiátái ehwéh iwíáhue tagahro. ⁷ Wega mitaq ména mahraréna, Segá íné we-hukení úku aní ahababáq keba móintehrara awankátaq táhpawe nubiq suehrana apahtárórác iriwe oganúq intankéhe uraire uye.

⁸ Uyara mi inínsónká wene ehweh siahreraq matawéra ⁹ maisarórabeqte kouwekue airápété morá we kéro kereq mó kereqsabé moke koreríúwe. ¹⁰ Mi inínsómé, apahq ínitó síwíqmé Sóánawe, Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhriawe, mó Máhria we Sémísine anowae. Sereq mó inínsónseqka mi ehwéh eqmaro ke teríúwara ¹¹ sega iwíáhéra, Mi inínsónká irare ehwéhme peh múguwahgu ehwéhne éra íre aiq pútare arítówe.

¹² [Pítaga mi ehwéh irena pehbeheráh maisarórabeq pokue káuqmunue mitaq tagówana peh maisaró ambántámári mitaq kowana tagéna kaurabeq kouwekue wene arupipeq iwíáh kikirue tagówe.]

Sísa kéroya anitégá ahtapeq Sísa tagoya ehwéhne.
(Máhka 16.12-13)

¹³ Mi inínsónká maisarórabeq pokuro wehekáhmé mó weh anitégá Sarúsarama suwahpeq suera íre wáhtotaq 11kírómíta Éméása suwahpeq koyehe éra ¹⁴ Sísa pukú ehwehnsabé iwíáhéra iraruye. ¹⁵ Mi anitégá ahtapeq nogera ehweh iraruyataq Sísa sinehe kure morárác nogúwe. ¹⁶ Segá we tagéra sirupipeq Sísa wire iwíáh íre orahuye.

¹⁷ Íre orahuyana wega sensabé, Aneq ehwéh mirareyo úwara sega mitaq kowéra sirupipeq umehúnsabe abiah máróye. ¹⁸ Mó morá aní wenáwíq Kíópaga Sísansabé, Mah tanáhrác áhnte kegá Sarúsarama suwahpeq sure míahnah arebataq mirauro naneq íre ahtebahno kasenúwana ¹⁹ Sísa sensabé, Aneq mirauro naneqo úwe.

Úwara sega wensabé, Sísa Néhsara suwahpeqte aní ehwehne éra we Manikáne ehweh irarurai aní ména págege sansánéna págegeue íwáhnorurai puaq Manikánseq ite Asiu kereqka págege aní míre ataráúne. ²⁰ Iteribo iteruwah wehwárinseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka subiq súáhro arito urowara awankátaq táhpawe subiq sutowe. ²¹ Íre subiq sutotaq itega iwíáhég, Wega ite Ísara ke kaweritankéhe iwíáhuraune. Subiq sutotaqté ibora apahsoq kire. ²² Iteruwahrah inínsónká miraonsabé áhtenéwone. Segá ahbiahipeq we maisatorabeq koragéra, ²³ Wene anonka mitaq íre kéhre ewe. Segá iteba kouweéwótaq mahraréra, Maisatotaq iteyuwanka tagehtaq íopeqté anité tagóne. Mi anitégá itensabé, We aiq oga míéhre teieye ewe. ²⁴ Minayabe mó iteruwahrah kegá koragéra mi inínsónká irarenserah tagéra pusa aniné anonka íre tagahwe uye.

²⁵ Mi anitégá mi ehwéh teawúyana Sísa sensabé, Itewe múguwahgu iwíáhóye. Manikáne ehweh iraru kegá teié éhwéhnsabé íre apubúue aiq pútare aritoye. ²⁶ Manikáne ehweh iraru kegá mahraréra, Wehuke merirena kaweritankeheéna Manikánka omaq ato

aní ebeq anotah érué pukéna anehemé téhráhnarabeq kinkéhe uwe. Minayabe ite íre ahtebehyo? Íre ahtebehyo éna Manikáne pukuípéqté éhwéh síwáhnorúwe. ²⁷ We pukú ehwehnsabé Mósísiga sehgióro ú ehwehncákác Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwehncákác ebeq síwáhnoréna anehe moke mó pukuípéqté éhwéh síwáhnorue teriuwe.

²⁸ Mi anitégá pokoyeherauya ke suwahpeq wahtotaq kuyataq Sísa mi anité suena móbeq pokinaútaq ²⁹ sega we saiqnatera wensabé, Penkinainsabé itereq kaenéhe. Itereq kaenéhe uyana wega kowe éna nah-tapeq kérirowe. ³⁰ Segá táhutahuroneheéna morárác tútuue míówe. Sísa páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena páréti keqme náriuwe. ³¹ Náriuware sega, We Sísa wire iwíáhuyana Sísa we tabanagúwe. ³² Tabanagúwara seye náhenéra, Itega ahtapeq sú-naraq wega Manikáne ehweh teiena íwáhnoritaq itene irupipeq áhnte eyóyóéwéhre uye.

³³ Segá apubúue irigue Sarúsarama suwahpeq kouwekéra airápété morá we kéro kereq momiwírío kereq tagoyara ³⁴ sega mi anitéyábé, Itene Wahnah aiq pútaq iriwe oganúkire. Oganúkirana Sáimóniga aiq tagehre uwe. ³⁵ Aiq tagehre uwara mi anitégá ahtapeq kutaq irarú ehweh teríúye. Teriéra, Páréti keqme nári-utaq itega, Sísa wire úye teríúye.

Sísa abóraragúwara we kéro kega we tago ehwéhne.

(Mátíyu 28.16-20; Máhka 16.14-18; Sóni 20.19-23)

³⁶ We kéro kega mi ehwehnsabé ehwehnutaq Sísa seba ákáhpi seiriwe ména [sensabé, Pehwehribeq míáhro úwara] ³⁷ sega anotah ahréera, We wahnsa wire iwíáhuwana ³⁸ wega sensabé, Aneqsabé áhreo? Irupipeqmé aneqsabé iwíáh kikiroo? ³⁹ Íné wire ahtebagehboq niyahnkarakákác nigáránkákác tagahro. Wahnsawé íre anonkankákác ayahnsankákác aníne. ⁴⁰ [Íné wire ahtebagehboq íné sosanoro éna wene ayahnkarakákác aigáránkákác sokigi ariuwe.] ⁴¹ Sokigi ariuware áhtenéra iwíáh iwíáhéra Sísa oga míonsabe íre aiq pútare atahráhuwana wega sensabé, Táhutahuq mahtaq kehro úwara ⁴² sega tira páh áwúwana ⁴³ mewena sega tagotaq nówe.

Manikáne Awanka iteba tuinkéhe ú ehwehne.

⁴⁴ Sísa we kéro keyabé, Mósísine ehwehncákác Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwehncákác pukuípéqté ígónkónkákác íné éhwehme aiq pútaraginawire. Menah iteba mía míaurautaq mina teiátáuge úwe. ⁴⁵ Teiátáuge éna Manikáne ehweh kawerue irageheéna ahtebé iwíáh aritena ⁴⁶ sensabé, Manikáne ehwehncaka mahraréna,

Manikánka wehuke merirena kawerinieéna omaq ato animé ebeq anotahtaq érué pukínana apahtárórác iriwe oganúq atankéhe ire úwe.

⁴⁷ Sísa mó mahraréna, Wene pukuga mó mahraréna,

Wenáwírue Manikánka kawerarítéh éhwéh ebeq Sarúsarama suwahpeq koreriera anehe mah kehiná

kéhíná korigéhe. Mi ehwéh irera sene ahabábáq súáh kéwé Manikánka kaweritankéhe ire úwe.

⁴⁸ Sísaga mó mahraréna, Mi sehiránká aiq pútaragínaq tagagehe. ⁴⁹ Manikánka itensabé, Néniwa eqmaraníe uraire. Ínéga kieqmarahnana iteba tuinkéhe. Mahtaq iteruwahpeq méq áwénunoro. Wega iteba tuena págege aitankéhe úwe.

Manikánka Sísaga íópeq tumero ehwehne.

(Máhka 16.19-20; Eqmaro 1.9-12)

⁵⁰ Sísaga we kéro ke meriqmena Sarúsarama suwahpeq suena wahtotaq Pétáni suwahpeq kiuwe. Mitaq

kowéna wene ayahnkara pankeqme Manikánsabe, Mah ke kawerarito úwe. ⁵¹ Kawerarito éna se suwana Manikánka we íópeq tumerowe. ⁵² [Íópipeq móatowara tago kegá Sísansabé sirehunseraráq méra iwíáh iwíáh atera] sirupipeq anotahtaq eyoyóúwara Sarúsarama suwahpeq kouwekuwe. ⁵³ Kouwekéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kibekéra mitaq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata atauwe.

Sóni

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Sóniwe téh pah meyo arámbéhríuwana anehe Sísaga we omaq atowana wega pah mewe arámbéhrí suena Sísaga kérowe. Mátíyureh Máhkareh Árukarehga sene púku ebeq sehiranuwana anehe Sóniga mah pukú sehiranúwe. Sísaga miraú arámbéhríyábé Sóniga peh ákáhtaq sehiranéna peh Sísaga síwáhnorú ehwéhnsábé áhnte sehiranúwe. Itega mah pukú sáhnshírataq Sísaga ite kaweraitankeheéna Maniká Wenaboga we marakóipeq eqmarowe ue ahtebagehe. Sísawe Maniká míéhrobeqte áhne webataq wega ite oganúq itahráhi aníne ue ahtebagehe. Mah kehiná kéhínánká mah pukú sáhnshawe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna Sóniga sehiranúwe.

Sóniga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Manikáne Ehwehnka wehukení úkú ehwehne.

1 Áwahewé Manikáne Ehweh † ména we Maniká Iteriboba ména Maniká míowe. ² Naho naho téhwe wereq Maniká Iteriboreq moráráq míóye. ³ Mah Ehwehnká moke ménsámehnsánkakaq ménkámehnkánkakaq wehukeakáq mirarowe. Pehipi íre kowe. Mó anínká íre mirarowana peh webataq wega moke mirarowe.

⁴ We oga mía míai aní púana we wehuke míáhrabeq téhrehnka inserahni aní míre. ⁵ Sunkíkírirabeq kánéqka téhrehnserah wega wehukega ahabárorabeq kaweqtaq mía míaire. Sunkíkírinka kánéq íre puinsuahráhire. Mina inserah sene ahabáronka wene kaweq arámbéhrí íre sabiruahráhowe.

⁶ Manikánka wehukení wenáwíq Sóni eqmarowe. ††⁷ Mó ke ehweh terinkeheéna eqmarowe. Kaweq arámbéhrí aní téhrehnka inserahni anínsábé terinkeheéna eqmarowe. Téhrehnka inserahni anínsábé ómiga aiq pútare atageheéna teriúwe. ⁸ Sóniwe we íre mi aní míowe. Téhrehnka inserahni anínsábé terinieéna Sóniga súwe. ⁹ Ómi kegá tagageheéna téhrehnka inserahni aní marakóipeq tumíowe.

¹⁰ Mah marákó marákó miraro anínká mah marakóipéq tumíowara mío kega we íre tagaríowe. ¹¹ Wenawahraha súwara sega we íre semehwehue kaweria peh áwé tagarúowe. ¹² Peh morá Sísansabé aiq pútare atera áhrabo kegá Manikáne animáří úku úkuowe. ¹³ Íre iteinoibone korahq itene inonkapipéq kéh púaq Manikáne animáří míone. Íre iteitene iwíáhga Manikáne animáří míone. Íre iteriborehga maq-

† Ehwehme Sísaga Karáhee. †† Mah Soníwé we íre mah pukú sehiranú anine. We wání meri merinú ani míowana mah pukú sehiranú animé we mó Soní wíre.

maranéhe iwíáhonka Manikáne animáří míone. Írakaumo. Peh morá Manikánka oganúq ítéhraq wene animáří míone.

¹⁴ Manikáne Ehwehnka wehukení úkue iteba tumíowe. We aiq pútari aní ména itensabé anotah arútábóirire. Wenaboga webataq wenahni téhreh naneqkakáq págegeakáq atowaq tagaraune. ¹⁵ Sóniga Sísaga sinaú ehweh teiena, Itensabé teiewómé mah anínsábé teiewóge. Íné íre míáhwataq we mía míau ani púana inehe si animé íné kiotaqme aní mía míaire úwe.

¹⁶ Wene arupipeq peh kaweq iwíáhi aní púana itensabé arutaboírera itene irupipeq eyoyó aitéhre.

¹⁷ Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga teiuwana Sísaga Karáhe tuména itensabé arutaboírera aiq pútaq ehwéh teíre. ¹⁸ Iuranka Maniká Iteribo íre tagahrahune. Peh morá wenahni abowáreq mía míai anínká abowáné sánsá tei teinire.

Sóni wání meri merinú aniné ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.7-8; Áruká 3.15-17)

¹⁹ Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Áríwái kereqsabé, Sóni kogasenoro éra eqmaq súówe. Eqmaq súówara Sóniba séra kasenéra, Are insebo uwe. ²⁰ Are insebo ue kasenuwana Sóniga pahsuqme teriúwe. Pahsuqme teriena, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Ínéwé íre mi aní úge úwe.

²¹ Úwara sega wensabé, Árahinsabébo? Are insebo? Are Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisabo uwana Sóniga, Írakaumo úwe. Írakaumo úwara, Are áwénunúna aní, Manikáne ehweh iraréna anípo uwana, Írakaumo úwe.

²² Írakaumo úwara sega wensabé mó kasenéra, Are insebo? Ite eqmaq íwéhnarabeq ehweh terienéhboq teio. Arewe aneq aní múge iwíáhono uwe. ²³ Uwana Sóniga sensabé, Áísáaga naho mirarúnserah íné

uworapeqté sawai sawaiu aní múge. Wahnah sína ah-mé obaríráhro u aní múge úwe.

(Aisaia 40.3)

²⁴ Péhrasi kegá eqmaq súwara su kegá Sóninsabé mó kasenéra, ²⁵ Manikánka ite meirena kaweraitanke-heéna peh morá ání omaq atowe. Arewe íre mi aní móne. Arewe íre Éráisa wone. Arewe íre áwénunúna aní, Manikáne ehweh irari aní móne. Minayabe árahinsabé wání meri merinono uwe.

²⁶ Uwana Sóniga sensabé, Ínéga peh wání meriú aní múge. Inehe si aní, itega íre tagaríáh anímé ite miáhpí ákáhpí iriwe miéhre. ²⁷ Inehe si anímé anotah anínéna íné kiotaqme aní míre. Minayabe íné inehe si aníné súu nahníaq pugereyabe íre awehrari aní múge. †

²⁸ Marakó áwíq Pétánie. Mi marákórác Sorana aroipéq seberaebéq kéhrana Sóniga mitaq wání me-riena mi ehwéh teriuwe.

Sísawe Manikáne Sipisípiq Áráhç tahnsa aní míre i ehwéhne.

²⁹ Ahbiah tahnsá Sísaga Sóniba súwana tagéna mahraréna, Tagaríáhro. Manikáne Sipisípiq Áráhçka mah kehiná kéhínané ahababáq meyankehe. ³⁰ Mah anínsabé teiewarauge. Íné íre miáhwataq we mía miáú aní púana inehe si aní íné kiotaqme aní mía miáire. ³¹ Ínéwé we mía miái aníne ue íre tagariarauge. Ísara kegá we mía miái aníne ue tagariageheéna wání meri merinuge úwe.

³² Sóniga mó mahraréna, Manikáne Awanka tunse kiboki táhnsánuena weba márunsurahurairana tagarauge. ³³ Téhwe ínéga we íre niahtebarauge. Ínéga wání meri merininkeheéna eqmaq núwátái anínká teniena, Manikáne Awanka weba tumíarai anínká wewega Manikáne Awa inkéhe uraire. ³⁴ Íné mina aiq tagéna teiúge. We Manikáne ahninkáwá wíre úwe.

Apahránítógá Sísá kéro ehwehne.

³⁵ Ahrina tahnsá Sónireq we kéroya anitéreq mó iri-we míowe. ³⁶ Sísá noguwana Sóniga tagéna mahraréna, Tagaríáhçtao. We Manikáne Sipisípiq Áráhç míre úwe. ³⁷ Úwara Sóni kéroya anitégá wene ehweh irera Sóni auwera Sísá kéroye. ³⁸ Sísá kéroya wega pabeqme se tagéna sensabé, Aneq sahroyo úwe. Aneq sahroyo úwara sega wensabé Árábáio, are ahbeq kae-gaeono uye. Mi áwíq Árábáiwé áwahewé Íwáhnoraníne. ³⁹ Uyana wega sensabé, Seragahtao úwara sega we kéréra Sísá kaegaeúrabeq tagoye. Íó tunsore-rutaq sega weba mitaq míoye.

⁴⁰ Sónine ehweh irera se Sísá kéroya anité mó aní áwíq Ehnarue. We Sáimóni Pítane ábákawae. ⁴¹ Ehnaruga mitaq auwena wenawah Píta anebahréna tagéna wensabé, Manikánka omaq ato anímé Mésáía miéhraha aiq tagoge úwe. Mésáíawe áwahewé ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní míre. ††

† Máhka 1.7 aigarápéqté éhwéh tagáhno. †† Mésáíawe Karáhéwé morá áwíq míre. Karáhénsabe éhwéhmé púku anehepe-

⁴² Aiq tagoge éna wenawah meqmena Sísaba móatowe. Sísaga Píta ebitáwéna wensabé, Are Sáimónie. Are Sónine ahninkáwá wóne. Mó kegá mó áwíq Sípásie áwiratagéhe úwe. Sípásiwe Pítawe peh morá éhwéh-néna áwahewé ebah mire.

Sísaga Pírípíreq Nátáníerireq síáhrabú ehwehne.

⁴³ Mó ahrina tahnsá Sísaga iwíáhéna, Íné Kehrari marákórápéq pokinie iwíáhéna wehukení wenáwíq Pírípi tagéna wensabé, Séniro úwe. ⁴⁴ Pírípiwe Pétásáira suwahpeqte aníne. Ehnarureq Pítareq moq mibeqté aníteé. ⁴⁵ Pírípiga Nátáníeri koragéna wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehnká tei teinu anímé Manikáne ehweh iraru kega sehiranue tei teinu anímé miéhraq tagóne. We Sósépane ahninkáwáe. We Néhsara suwahpeqte aní wenáwíq Sísae úwe. ⁴⁶ Úwana Nátáníeriga wensabé kasenéna, Néhsara suwahpeqte kaweq anímé serahiro úwana Pírípiga wensabé, Seragáhno úwe.

⁴⁷ Nátáníeriga Sísaba súwana we tagéna mahraréna, We aiq pútaq kaweq Ísara aníne. Wene arupipeq íre péhe iwíáhi aníne úwe. ⁴⁸ Úwana Nátáníeriga Sísansabé, Arewe árahue íné tagariahno úwana Sísaga wensabé, Pírípiga arensabé íre áhrabirana tagoge. Are awanká nona miáhnana tagoge úwe. ⁴⁹ Úwana Nátáníeriga Sísansabé, Íwáhnoraníno, are Manikáne ahninkáwá wóne. Are Ísara kené anotah wahnáh aní móne úwe.

⁵⁰ Úwana Sísaga wensabé, Are awanká nona miáhnana tagoge teawu púah aiq pútare aintahno? Pehgáriq otáq sánsá amahnága mirauge. Mókake anotaht otáq sánsá tagankehe úwe. ⁵¹ Sísaga wensabé mó mahraréna, Kawerue írátíahno. Mókake íópeq sawekínaraq tagankehe. Íópeq sawekínaraq Maniká miéhraqbeq íópeqté kégá íné wehukení úku anípa we kiotaq we tuotairira tagankehe úwe.

Wáninka náhniáq sera ano úkú ehwehne.

2 Ahrina tahnsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq pahuwiraritóbeq taganieéna Sísane anowa mitaq míowe. ² Sísareq ite we kérahwána kereqsabé, Pauarítáhrabéq tagagehboq máhoro úwaq sewane. ³ Mibeqté náhniáq sera ano parabagútaq Sísane anowagá wensabé, Sera ano aiq parabagire úwe. ⁴ Úwana Sísaga wensabé, Minawé íre itereq wehgaq mire. Ínéga ótaq sansá mirau tanáhráq íre suríéhre úwe. ⁵ Úwana Sísane anowagá arambhiri keyábé, Wega miraoro ina ehwéh kawerue sehgióro úwe.

⁶ Abapete morá wání ántéhyá mitaq kowe. Anotah antéhyámáí kéna Asiu kegá sene pabeq pabeq sansa miraigeheéna mitaq kowe. ⁷ Sísaga sensabé, Antehyamáripéq wání obenkíq máráhro úwara obenkíq márówe. ⁸ Obenkíq márówana Sísaga sensabé, Uwe táhutahuq wahnáh mewe móáwéro úwana wáninka

qte sehírámé "Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne" ue kéhrabeq tagáhno.

náhníaq sera ano úkúwe. ⁹ Segá uwera mewera móawúwana táhutahuq wahnáhnká mi será ano nawe tagéna áhtenuwe. Wání antéhyá obenkíq márótaq táhutahuq wahnáhnká íre tagariowara peh morá arambehri kegá tagaríowe.

Táhutahuq wahnáhnká náhníaq sera ano nawe tagéna o menáhwé áhrabúwe. ¹⁰ Áhrabéna wensabé, Kiraboo kene sánsámé sene kaweq náhníaq sera ano ebeq nárigéhe. Nehra kegá siyahbankirahnaq íre tei será ano nárigéhe. Arega mina onserah íre miraóne. Arega áhnte tei será ano matawé anehe náiene úwe.

¹¹ Minawé Sísaga ebeqte ótáq sánsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq miraúwe. Wega ótaq sansá miraúwara míó kega tagéra áhtenuwe. Mitaq íte we kérahwána kegá wensabé aiq pútare atahwáne.

¹² Sísareq wenanoreq wenábáqmarinseq íte we kérahwána kereqka mitaq sueq Kápénéáma suwahpeq pokue táhmaro wehekáh mitaq kowíahwane.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-13; Máhka 11.15-17; Áruká 19.45-46)

¹³ Ite Asiu kené sótaikú iahrreraq ko tánáhráq wahtotarútaq Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiuwe. ¹⁴ Kiena Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekúwara sipisípiqkákáq káhoakáq kibokiakaq móneakáq paiqnanánu ke tútuue míowe.

¹⁵ Tútuue míowana Sísaga susa náhgáqtáté pawa kíráwe mi nahgáqtáté moke paiqmáro keakáq sene ménkámehnkánkakaq máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené móne paentáruena sene wéhuwehu tahbéwári pioruowe. ¹⁶ Pioruena pina paiqmáro keyabé, Minawari mewe móaráhro éna Nánibone nahtapeqté mátábúrápéq paiqnanániyeho úwe.

¹⁷ Úwaq íte we kérahwána kegá minawarí tagéq Manikáne sehira iahrreraq kowe. Mi sehiránká mahraréna,

Arene nahnsabe anotahtaq iwíáh iwíáhéna peh kawetaq kankeheéna págege sansá mirauge íre.

(Buk Song 69.9)

Apahtárórág mó pearaníe ú ehwehne.

¹⁸ Asiu kegá Sísansabé, Árahinsabé kaqsuahno? Arega kaqsuahnayabé ótaq sansá sokigi aio uwe.

¹⁹ Uwana Sísaga sensabé, Mah nah Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruehrana ínéga apahtárórág mó pearaníe úwe. ²⁰ Úwara Asiu kegá wensabé, Mah nah pe arámbéhríwé áhnte opéq 48 opéq arambehriue pearówe. Arega peh apahtáro wéhékáhmé árahue pearanibo uwe.

²¹ Sísaga íre nahnuransabé peh wene anonkansabé irarúwe. ²² Sísá pukúwana oganúq atotaq íte we kérahwána kegá mi ehwéh iahrreraq matiahwane. Iahrreraq matiahwanayabé itega Manikáne sehirankakaq Sísaga teiu ehwéhnikákáqsabé aiq pútare aritahwáne.

Sísaga ómi kené iwíáh tagaríehre i ehwéhne.

²³ Ite Asiu kené sótaikú iahrreraq ko táhútáhúq tánáhráq Sísaga Sarúsarama suwahpeq míowe. Míotaq wega ótaq sansá miraúnsabe áhnte kegá wensabé aiq pútare atówe. ²⁴ Sísaga ómi mi kehináné sirupipeq tagario púana sensabé íre aiq pútare aritowe. ²⁵ Mó kegá Sísá íre teawúwana peh wewega wehukene sirupipeq tagariowe.

Manikáne Awanka maqmaréhnsabé éhwéhne.

3 Péhrasi aní wenáwíq Níkóríma anotah Asiu aní ména ² inokáhpeq Sísaba séna wensabé, Íwáhnoraníno, are Maniká míéhrabeqte aní móne. Aiq tagaríoge. Arereq Manikánseq moráráq mía míaóya puah arega ótaq sansá miraóne úwe.

³ Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátíahno. Peh morá wenanoga maqmaréhnsabé íre awehraq kéhre. Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhi aní mónkakáq maqmarankéhe úwe. ⁴ Úwana Níkórímaga Sísansabé, Árahiro? Anonusa áníné anowagá mónkakáq íre maqmarahráhire. Wenanoga árahue mónkakáq maqmarankéhbo úwe.

⁵ Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátíahno. Arenanoga maqatáráinsabé íre awehraq kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhire. ⁶ Wehukeníká peh mó áwáhu wehukení maqmarahráhire. Manikáne Awanka webataq o awá maqmarahráhire. Maqmarena inkéhe.

⁷ Arenanoga maqatáráinsabé íre awehraq kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhire teawúnsabé íre áhtenu. ⁸ Sóiriqka pehipi sirah tagáhne. Sóiriq eheqte sirapómo? Eheq pokirapómo? Are íre tagariahne. Mina inserah Manikáne Awanka o awá maqmarena inkéhe úwe.

⁹ Úwana Níkórímaga Sísansabé, Minayabe árahiro ¹⁰ úwana Sísaga wensabé, Are Asiu ke síwáhnoróna aní móne. Minawé árahinsabé íre irahno? ¹¹ Kawerue írátíahno. Íné író éhwéh iraréna íné tagonsabé teawúgah arega néne ehwehnsabé íre aiq pútare aintahne.

¹² Marakóipeqté teawú náneqmarí arega íre aiq pútare aintahnayabé Maniká míéhrabeqte éhwéh teawenah árahue aiq pútare aintaníbo?

¹³ Mó anínká Maniká míéhrabeq íre kíre. Peh morá wehukení úku anínká ínébataq mitaq mía míaéna marakóipeq tumíarauge. ¹⁴ Mósísiga káhpahraté miraro wehe uworapeq awankátaq táhparena pankeqme pearonserah sega íné wehukení úku aní pankeragéhe. ¹⁵ Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá oga mérapeq aiq awaq míáhwe úwe.

Sísansabé aiq pútare atáh keyábé éhwéhne.

¹⁶ Manikánka mah kehiná kéhínánsabé anotah arútábóiri puana webataq wenahni eqmarowe. Wehahninsabé aiq pútare atáh ké íre toráh agia peh oga mérapeq awaq mianehrawoe. ¹⁷ Wenahninká mah ke-

hiná kéhíná ehweh aritankeheéna eqmaroo? Írakau-mo. Mah kehiná kéhíná kaweraritankeheéna eq-marowe. ¹⁸ Manikánka wenahninsábé aiq pútare atáh ké íre ehweh aritéhre. Manikánka wenahninsábé íre aiq pútare atáh ké ehweh aritéhre. Webataq wenahninsábé íre aiq pútare atáh púana ehweh aritena anotah abíáhná arita aritaire.

¹⁹ Téhrehnka inserahni anínká marakóipeq tumíowe. Mahbeqté kégá ahabábáq aruqaruronsabé sunkíkírabeqsabé suwahbéna téhrehabeqsabé íre suwahbówe. Minayabe ehweh aritéhre. ²⁰ Ómi ahabábáq kega téhrehabeqsabé suwahriehnsabé mitaq íre séyéowe. Mó kega sene ahabábáqmari tagehoéra téhrehabeq íre séyéowe. ²¹ Peh kaweqtaq mía míao kega téhrehabeq séyéowe. Manikánka págege aritéhrara mirao arámbéhrí mó kega tagageheéra téhrehabeq séyéowe.

Sóniga Sísá sína ehwéh pahsuo ehwéhne.

²² Sísareq ite we kérahwána kereqka Sarúsarama suwahpeq sueq Súría marákórápéq pokowane. Sísaga iteba mitaq ména mó ke wání meriuwe. ²³ Sóniga Serima suwahpeq wahtotaq Inona arahno korabeq míowara áhnte wání ko púara mó kega mitaq suwana Sóniga wání meriuwe. ²⁴ Mi tanáhráq mó kega Sóni íre karábúsiipéq móátówe.

²⁵ Asiu anínseq Sóni kéro kereqka wání sosue sansásabé ehwehéra Sóniba suwe. ²⁶ Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, arereq Sorana aroipéq seberaebéq mitaq teiátóna anímé wega mahtaq ména wání merírara ómiga are auwera weba pokowe uwe.

²⁷ Uwana Sóniga wensabé, Manikánka webataq itene arambéhrí tei teinire. ²⁸ Manikánka ite meirena kawerairitankeheéna peh morá áni omaq atowe. Ínéwé íre mi aní úge teiátáu mino. Manikánka íné ebeq eqmaq núwátáire teiátáu mino. ²⁹ Ibehinínká wenawehqpa pokinserah amahnága ómiga Sísaba poku pokuowe. O menáhwéné iyahnabo anínká mitaq ména wene ehweh irena wene arupipeq eyoyóinserah amahnága ómiga íné nuera weba pokonsabé nirupipeq eyoyóire. ³⁰ We anotah aní úkínana íné pehgáriq aní úkono úwe.

³¹ Maniká míéhrebeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire. Marakóipeqté áni peh mahtaqté áni púana peh mahtaqté sánsánéna mahtaqté éhwéh tei teinire. Maniká míéhrebeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire. ³² We anotah aní ména wega tagaríéh náneq írátíéh náneq ehwéh teíraq itega íre íráhwe. ³³ Wene ehweh kawerue íráh kégá, Maniká aiq pútaq aní míre atáhwe.

³⁴ Manikánka eqmaro anínká Manikáne ehweh kawerue tei teinire. Manikáne Awanka weba mía míai puana peh kawerue tei teinire. ³⁵ Manikánka wenahninsábé arutaboirena moke auráq matiahno atéhre.

³⁶ Wenahninsábé aiq pútare atáh kégá oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Wenahniné sánsánsabé suwahrieh ke oga mérapeq íre awaq miowana Manikánka anotah abíáhná arita aritaire úwe.

Sísareq Sámária marákórápéqté ínínseq ehwehnuya ehwéhne.

⁴ Mó kega Péhrasi keyábé, Peh táhmaro kega Sóniba suwana wání meriátáire. Áhnte kega Sísaba suwana wání meriátáire uwe. ² Írakau-mo. Sísaga wání íre meriuwaq peh morá ite we kérahwána kega meriewáne. ³ Sísaga mi ehwéh irotaq wereq itereq Súría marákórápéq sueq Kehrari marákórápéq mónkakáq kouwekowane. ⁴ Itega Sámária marákó kótaikoneheowane.

⁵ Sámária marákó kótaikowanaraq Sáika suwahpeq koneheowane. Koneheowanaraq Sékópaga wenahni Sósépa awu marákórápéq kowane. ⁶ Sékópaga ubuqmaro matáipéqté wání mitaq kowe. Kowana Sísaga íre wahto nogu púana tawa tawanéna wéhékáhnabubu mitaq tútuue míowe.

⁷ Ite Sísá kérahwána kega Sáika suwahpeq tópah sahq kowanaraq Sámária inínká wání sabatáhq súwe. Sísaga wensabé, Wání nánio úwana ⁹ Sámária inínká wensabé, Íné Sámária iní múge. Are Asiu aní míahna puah aneqsabé wání nánio eno úwe. Sámária kega néu antéhyápíté Asiu kega íre néunsabe kasenúwe.

¹⁰ Sísaga wensabé, Arega Manikánka aweráhi naneq íre tagariahne. Wání nánio teawú aní íre tagariahne. Arega tagariahnaq tahirí oga mé wání nánio éna náwú irino úwe. ¹¹ Úwana mi inínká wensabé, Mi matáipéqté wání íre wahto mire. Are antehya íre mati-ahne. Oga mé wánimé eheqte uwe nániníbo?

¹² Iteinhbú Sékópaga mi matáipéqté wání iuwe. Sékópah karíónánínseq wene ménkámehnkámarinseqka mitaq nowe. Arega ínénsabe, Íné oga mé wání aweráhu aní múge ényabé arewe Sékópa kiotaiqme míahna anípo úwe. ¹³ Úwana Sísaga wensabé, Mipéqté wání nehra ke mótaq mó tahbobóoneherawoe.

¹⁴ Náwéna wání nehnaq mó íre tahbobóinawire. Írakau-mo. Náwéna wání nehnaq arupipeq oga mía mía aráhnó tahnsa tuerueinae úwe.

¹⁵ Úwana mi inínká peh mataipéqté wánínsabé wíre iwíáhéna wensabé, Mahtaq séyéyabe nuwahriehre. Mó tahbobóinehboq teniena wání nánio úwe.

¹⁶ Úwana Sísaga wensabé, Arenawehq koweqme setao úwe. ¹⁷ Úwana, Íné íre nánuwehqkakaq aní múge úwana Sísaga wensabé, Íné íre nánuwehqkakaq aní múge tenienayabé aiq pútaróne. ¹⁸ Arega mó weh mewe mipinsuq mó weh mewe mipinsurue moberíáh wéh mewe sutona wino. Amahnága kérahna wehwé íre arenawehrurá míre. Minayabe aiq pútaróne úwe.

¹⁹ Úwana mi inínká wensabé, Are moke íné éhweh írátíahna puah íné iwíáhume are Manikáne ehweh iraréna aní móne. ²⁰ Itene igaqnaréhga mah sawéhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataúwe. Arenanahbúréhga iwíáhéna, Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataoro ewe. Manikánsabe ahbeq iwíáh iwíáh atanéhnkono úwe.

²¹ Úwana Sísaga wensabé, Ai q pútare ainto. Mókakewe íre peh mi sawéhrápéqkákáq Sarúsarama suwahpeqkákáq wehukega Manikánsabe iwíáh iwíáh

ataneherawoe. ²² Ite Sámária kegá iwíáh iwíáh atáh náneq íre írátíáhwe. Ite kaweraitahna aní Asiu aní púaq Asiu kegá iwíáh iwíáh aintáh aní tagaríáhwe. ²³ Mókakeakák amahnágaakák Manikáne Awanka págege aritéh kégá aiq pútaq sansánéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atéhrataq sebataq Iteribonsabé kawerue iwíáh iwíáh atáhwe. Iteriboga mina tahnsa ké wensabé iwíáh iwíáh atáhnsabé awahbehre. ²⁴ Maniká íre áúakaq anínéna peh Wenawanka mía míaire. Minayabe kawerue iwíáh iwíáh atagéhboq iteiuwanka Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq aiq pútaq sansánoro úwe.

²⁵ Úwana mi inínká wensabé, Íné írátíómé ite meirena kaweraitankeheéna Mésáía, Manikánka omaq ato anínká sinawire. We sínagake moke teinkéhe úwe.

²⁶ Úwana Sísaga wensabé, Arega iraréna anímé íné úge úwe.

²⁷ Úwaq ite Sísá kérahwána kegá kouwekowane. Sísareq mi inínseqka ehwehnyansabé áhtenowane. Áhtenék Sísansabé, Árahono? Aneqsabé ehwehnoyo íre iraria peh ehiya míahwane.

²⁸ Mi inínká wene wání antehya mitaq marena wenawahpeq pokéna wenawahrahyabé, ²⁹ Máhoró. Peh morá aní íné íre tagarai anínká moke ínéga mirau naneqmarí pahqnúéhre. We seragahro. We Manikánka omaq ato anípómo. Seragahro úwe. ³⁰ Úwara sega sensuwahpeq suera Sísaba suwe.

³¹ Sámária kegá áhnbórá sutaq ite Sísá kérahwána kegá wensabé, Íwáhnoraníno, táhutahurúno ewanana ³² wega itensabé, Íné itega íre tagaríáh táhútáhúq kéhre úwe. ³³ Úwaq iteite náhenék, Mó anínká táhutahuq awirápómo ehmuníq éhmúníqtaq irarewane.

³⁴ Sísaga itensabé, Íné eqmaq núwátái aníné arambehriwe néne táhutahuq mire. Mina mirainauge.

³⁵ Itaréitaré ío parabagínaraq onkiyonsá nera kéh tánáhráre iyeho. Amahnága tagaríáhhro. Onkiyonsá áhnte nera kéhnserah Maniká Iteribo íre tagaríáh ké áhnte míáhwe. ³⁶ Onkiyonsá nera kéhrara mirauwíáhnserah oga mérapeq wehuke mórítáhhro. Móríteq oga mía mía apék meyagéhe. Manikáne ehweh teri terino kereq wehuke mórítáh kéreqne irupipeq eyoyóinkehboq mórítáhhro.

³⁷ Iteinhábúréhga mahraréra, Mó kegá ayu uqmatowara mó kegá onkiyonsá mirauwíáhwe uwe. Mina unserah mó kegá Manikáne ehweh teri terinowara mó kegá wehuke meriqmera mórítáhwe. Segá mahraru ehwéh aiq pútagaire. ³⁸ Ínéreq mó kereqka Manikáne ehweh teri terinonaq ite wehuke meriqmeq Iteriboba mórítageheéna eqmaq íúwóge. Teri terinúnayabé ite áhnte meriqmeq mórítagéhe úwe.

³⁹ Mi inínká, Moke mirau naneqmarí teníre únsabe áhnte Sáika suwahpeqte Sámária kegá Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴⁰ Aiq pútare atera Sísaba séra wensabé, Máho. Iteruwahpeq sewíahno uwana Sísaga téhtaréráq sensuwahpeq kowíowe. ⁴¹ Sísaga mitaq síwáhnorúnsabe áhnte mó kegá aiq pútare atówe.

⁴² Aiq pútare atera mi inínsabé, Íre peh morá arega teienayabé aiq pútare atone. Ite wene ehweh kawerue ironayabé wensabé aiq pútare atone. We aiq pútaq mah kehíná kéhíná meirena kaweritéh aní míre atone uwe.

Sísaga anotah wahnáhné ahninkáwá kawerato ehwéhne.

⁴³ Sísaga mitaq téhtaréráq ména suena Kehrari marákórápéq pokúwe. ⁴⁴ Sísaga naho mahraréna, Manikáne ehweh irari aní mó ke suwahpeqte kégá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahraha wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe.

⁴⁵ Sísaga Kehrari marákórápéq pokútaq mibeqté kégá eyoyóue mehweh atówe. Segá Sarúsarama suwahpeq táhutahuq notaq Sísaga mirau arámbéhrí aiq tagaríówe. Menah mirau arambehri tagaríó púara eyoyóue mehweh atówe.

⁴⁶ Sísaga Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq wánítate náhniáq sera ano mirarorabeq mónkakák pokúwe. Kápénééma suwahpeqte wáhnáh wenawahpeq míowana wenahni anotah awáhréúwe. ⁴⁷ Mi wahnáh anínká Sísaga Súría marákó suena Kehrari marákórápéq sire u ehwéh irena Sísaba pokue wensabé, Nénahni pukinaire. Arega nánuwahpeq segawerato éna pagu pagunúwe.

⁴⁸ Sísaga wensabé, Arega ótaq sansá tagéyabe awahbehre. Pehipi íre aiq pútare aintahne úwe. ⁴⁹ Úwana wega Sísansabé, Nénahni pukínehboq peheráh súno úwana ⁵⁰ Sísaga wensabé, Pokúno. Arenahni oga míanawire úwana mi wehgá Sísane ehwehnsabé aiq pútare atena pokúwe.

⁵¹ Ahbiah tahnsá wene nahtapeqsabé séwotaq wene arambehri kereq ahtapeq piehgiúwe. Segá wensabé, Arenahni kaweragirana oga míéhre teawúwe.

⁵² Teawúwana wega sensabé, Aneq tanáhráq kaweragiuro úwara sega wensabé, Inokáh tunsoreráitaq kaweraguraire uwe. ⁵³ Úwana abowágá iwíáhéna, Sísaga, Arenahni oga míanawire teniátái tanáhráq peh monseráh tánáhráre úwe. Minayabe moke mi karírónánínká Sísansabé aiq pútare atówe.

⁵⁴ Sísaga menah Súría marákó suena Kehrari marákórápéq séna anehe mi otáq sánsá Kéána suwahpeq mirauwe.

Sísaga káwehu ayehráq awahre aní kawerato ehwéhne.

5 Mó tanáhráq Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq táhutahuq norabeq Sísaga koraganieéna pokúwe.

² Sarúsarama suwahpeq kurirapéqté ónsá áwíq Sipisípiq Onsáe. Onsarapéqté kégéu ah ayehrápéq wání káwehu kowe. Íbaru ehwéh, Asiu kené ehwehme mi kawéhu áwíqmé Pétésárae. Mi kawéhu ayehrápéq moberíáh atataia náhmárrí kowe. ³ Mitag áhnte awáhré ké íre sugia peh surahpeq míówe. Aigará soriqnahnu kereq aura pira kéreq ah íre nogoráhu kereq mitag míówe.

⁴ [Maniká míéhabeqte íopeqte ánínká mó tanáhráq mó tanáhráruwe mi waní áwíoq áwíorúwe. Áwíoq áwíorútaq ebeq tu awáhré áníné anepeq wánínka tabagúwana wene awahre suansúá kaweragúwe. Minayabe áhnte awáhré kégá kaweraginkeheéra káwehu ahtáq sáhuríowe.]

⁵ Peh morá ánínká peh íregárita opéq 38 opéq awahreúwe. ⁶ We surahpeq míowana tagéna we áhnte opéq awahreúmé Sísaga tagariowe. Tagarawéna wensabé, Awaho ani méyabe awiro úwe.

⁷ Úwana mi anínká Sísansabé, Wánínka aroroitaq mó anínká wánípipeq íre meniqlmena márunintéhre. Íné tue tueutaq mó anínká ebeq tubaiqme tubaiqmeowe úwe. ⁸ Úwana Sísaga wensabé, Irigúno. Arene máhriq mewe pokúno úwana ⁹ we suansúá kaweragúwana kie irigwe wene máhriq mewena pokúwe.

¹⁰ Minayabe Asiu kegá kawerato aninsabé, Iboramé ahrena ahrena wehekáh míre. Arene máhriq mewe nogíneho uwe. ¹¹ Úwana wega sensabé, Íné kaweraintéh ánínká, Arene máhriq mewe pokúno teníre úwe.

¹² Úwara sega wensabé, Arene máhriq mewe pokúno teawí ánímé inseboue kasenuwe. ¹³ Áhnte wehekéqká paitió púana Sísá íre ábóraq míowe. Íre ábóraq míonsabe kawerato anínká sensabé, Kaweraintéh ánímé íre tagaríoge úwe.

¹⁴ Anehetaq Sísá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqte mátábúrápéq ména kawerato aní tagéna wensabé, Amahnága awaho ani míahne. Mó awahreuna serahninehboq móme íre ahbabáruño úwe.

¹⁵ Kawerato anínká pokue Asiu ke tagéna sensabé, Íné kaweraintéh ánímé Sísae teriowe.

¹⁶ Sísaga ahrena ahrena wehekáh mi aní kaweratonsabe Asiu kegá Sísá áwíoqnowe. ¹⁷ Áwíoqnowana Sísaga Asiu keyábé, Nániboga ahriahri arambehrii puana ínégaakáq arambehriuge úwe. ¹⁸ Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriúnsabe Asiu kegá abiahnsanéra subiq suanéhe iwíáhuwe. Sísaga Manikánsabe, Nániboe atowe. Manikánsabe, Nániboe atonsabe Asiu kegá mahraréra, Wega, Ínéreq Manikánseq monseráh ánité úye irarime anotahtaq íre kawerire éra suboneheqmúne iwíáhuwe.

Sísaga ehweh ariteyabe éhwéhne.

¹⁹ Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Íné wenahninká pehipi íre miraorahuge. Nánibone arambehri tagéna wega mirainserah íné wenahninká mirauge. ²⁰ Nániboga íné wenahninsabé arutaboairaintena wene sánsá moke teni teninire. Wega mó kiotaqme arámbehriákáq sokigi aintankéhe. Minayabe itega áhtenigehe. ²¹ Nániboga puko ke iriwe oganúq sítéhnserah íné wenahninká iwíáhu ke oganúq sitahráhuge.

²² Nániboga mah kehiná kéhíná íre ehweh aritéhre. Ehweh arámbéhríwé moke íné wenahninsabé, Ehweh arito aintéhre. ²³ Nánibo áwíq pankerera iwíáh iwíáhonserah íné wenahni níwíq ómiga pankerera iwíáh iwíáh aintageheéna ehweh arito aintéhre. Íné wenahninsabé suwahrieh kegá eqmaq núwéh aní Nánibonsabé íre iwíáh iwíáh atáhwe.

²⁴ Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera íné eqmaq núwéh ánínsabé aiq pútare atáh ké oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Ínéga se íre ehweh aritaníe. Pukia ánimári tahnsa méra oganúkue mía míaoewe.

Sísaga wehuke sainsuahna ehwéhne.

²⁵ Kawerue írátíáhro. Amahnágaakáq mókakeakáq pusa kégá íné Manikáne ahninkáwáné ehweh iragéhe. Irera oga mía míaiagehe. ²⁶ Nániboga oganúq itahráhinserah íné wenahninká moq oganúq itahráhuge. Nániboga oganúq sito aintéhre. ²⁷ Nániboga ínénsabe, Are wehukeni úkóna aní míahna puah ahbabáq keyabé ehweh arito aintéhre.

²⁸ Mókake ómi pukia ké maisaráhabeqte kégá néne ehweh iragéhe. Íréhrataq kie irigigehe. Kaweqtaq mía míao keyábé, Oga mérapeq pokoro aritaníe. Ahbabáq aruqaruro keyábé ehweh aritena, Iraipéq pokoro aritaníe. Ínéga iraru ehwéhnsabé íre áhtenoro úwe.

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Ínébataq íre miraorahuge. Íre peh morá ínénéne iwíáhe. Íné eqmaq núwéh áníné iwíáh írátíó púana kawerue wahnahnarítóge.

³¹ Néne sánsánsabé ínébataq teiútáq tahirímé íre aiq pútare aintáhro teiú irino.

(Lo 19.15)

³² Néne arambehriyabé Nániboga teíre. Néne sánsánsabé irari ehwéh aiq pútaq ehwéhne. Mina aiq írátíóge.

³³ Itega wehuke Sóniba eqmaq sutowana wega aiq pútaq ehwéh iraréna néne sánsánsabé teriátáire. ³⁴ Íre peh wehukene ehweh írátíóge. Ite oga mía míaiageheéna mah ehwéh teiúge. ³⁵ Ah tagageheéna áráhmuga téhrehnserah itega íné tagariageheéna Sóniga kaweq ehwéh teiátáire. Mi tanáhráq wene ehwehnka itene irupipeq eyoyó aítaráire.

³⁶ Nániboga miraúno i arámbéhrí mira aruqaruruge. Minayabe Nániboga eqmaq núwéhraq tagaríáhwe. Néne arambehriga Sóniga teí éhwéh kiotaikire.

³⁷ Íné eqmaq núwéh aní Nániboga néne sánsánsabé aiq teiátáire. Wene ehweh ite íre írátíáhwe. Wene auránabiah tapeq íre tagaríáhwe. ³⁸ Itega íné eqmaq núwéh ánínsabé íre aiq pútare aintáh púana wene ehweh itene irupipeq íre kagaire.

³⁹ Ite oga mérapeq awaq mianeheéq Manikáne sehirá sáhnsahwe taga tagowe. Mi sehiránká íné éhweh aiq teíre. ⁴⁰ Aiq teíraq itega ínéba íre séyéonsabé árahue oga mérapeq awaq mianéhbo?

⁴¹ Íné anotah níwíq wehukebate íre meanieéna iraruge. ⁴² Itega Manikánsabe íre irutaboiratáhwe. Minawé aiq tagaríóge. ⁴³ Nániboga íné eqmaq núwéhra sugaqme ite íre mehweh aintáhwe. Mó aní peh wenáwíqtaq si aní mehweh atáhwe. ⁴⁴ Mó kegá itensabé iwíáh iwíáh aítáhnsabé iuwahbehre. Manikánka kaweróne aitahnayabé íre arutaboiro puq árahue ínénsabe aiq pútare aintanéhbo?

⁴⁵ Ínéga Maniká míéhabeq ite ehweh aitanáe iwíáhiyeho. Mósísiga ite séhréh aítankéhe iwíáhiyeho. Írakaumo. Wene ehwehnka ehweh aítankéhe.

⁴⁶ Mósísiga néne sánsánsabé sehiranue teiowe. Mi-

nayabe itega wensabé aiq pútare atáhtáq tahirímé ínénsabe aiq pútare aintáh irino. ⁴⁷ Mósísiga teiu sehiránsabé íre aiq pútare atáhnsabé ínega teíu éhwéh árahue aiq pútare aintánéhbo úwe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kiraboué ehwehne.
(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Áruká 9.10-17)

6 Mó tanáhráq Sísaga Kehrari kawéhútáq sípi kéwewena kure seberaebéq pokúwe. Kehrari kawéhúmé mó awíq Táibéria kawéhúne. ² Mitaq Sísaga awahre ke kawerarito púara áhnte kegá tagéra ótaq sansáne éra we kérowe. ³ Sísareq ite we kérahwána kereqka sáwéhrapeq kire mi sawéhráq tútuue míahwane. ⁴ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq táhutahuq né tanáhráq wahtonúwe.

⁵ Áhnte kegá Sísaba kíuwana tagéna Sísaga Pírípínsabé, Sira kegá tópah nehrensabé árahue paiqmaranéhnkono úwe. ⁶ Sísaga miráina arámpéhri aiq iwíáhéna peh Pírípínsabé áhwárawe tagéna wensabé, Árahue paiqmaranéhnkono éna kasenúwe.

⁷ Pírípiga wensabé, Áhnte monéráté 200 Kína tópah paiqme pehgáritarue sararáhna íre awehraq kanawire úwe. ⁸ Sísá kéro aní awíq Ehntaru, Pítane ábákawagá Sísansabé, ⁹ Mahtaqté ánimái we moberíah párétiákáq téhtaré páhnikákáq matíéhre. Áhnte ke míah púana mina abehq náneq tahnsáne úwe. ¹⁰ Sísaga ite we kérahwána keyábé, Tútuoro teriéro úwe. Mitaq áhnte ahpépáhq kotalq tútuue míówe. Se peh íregáritaq wehuké 5 táhúséni (5,000) wehuké míówe.

¹¹ Sísaga mi paréti mewena Manikánsabe, Kaweróne atena keqme tútuue míó ke náriuwe. Páréti náriunserahnue pahnkákáq moq náriuwe. Segá táhutahuqsabé suwahbónserahnue náriuwe. ¹² Ómiga siyahbankirowana Sísaga ite we kérahwána keyábé, Arahq súéhboq morábí sáharáhro úwe. ¹³ Úwaq itega moberíah páréti arahqmé airápété téhtaré páhsikéti úsawe obenkíq marahwáne.

¹⁴ Míó kega mi otáq sánsá tagéra mahraréra, Marakóipeq tuména Manikánka naho néne ehweh irarína aní eqmaraníe ú anímé Sísá wire uwe. ¹⁵ Sísaga iwíáhéna, Segá íné táhtorera ínénsabe, Amahnága itene anotah wahnáh aní míahno ainteho éna taqnobague webataq sáwéhrapeq pokúwe.

Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.
(Mátíyu 14.22-33; Máhka 6.45-52)

¹⁶ Íó tupekútaq ite Sísá kérahwána kegá káwehu wání áhkórapeq tunse ¹⁷ sípi kéweweq kure seberaebéq Kápénéama suwahpeq koneheowane. Penorabeq Sísaga iteba íre súwe. ¹⁸ Anotah soirírúnka nonaburóróúwe. ¹⁹ Sípiipéq kéq awanká karatáté wání subame kure peh ákáhtaq wahtó kowanana Sísaga iteba wání abobóráhtaba súwaq tagéq áhreowane.

²⁰ Áhreowanana Sísaga itensabé, Íné úge. Íre áhreoro úwe. ²¹ Itene irupipeq eyoyóéq wensabé, Máho ewanana Sísaga sípiipéq kiasague kirútuue míowe. Kirútuue míotaq ite pokonehe owanarabeq sípiipéq apubúwe kowane.

Sísansabé anebahru ehwéhne.

²² Ahbiah tahnsá seberaebéqté kégá iwíáhéra, Inokáh peh morá sípi karáirana Sísá mipéq íre poku- raire. We kéro kega sebataq mewera pokurowe uwe. ²³ Táibéria marákórápéqté sípiwári kéwewera suwe. Tó- pah norabeq Sísaga Manikánsabe kaweróne atorabeq mi sípiwári wahtotaq kéwewera suwe. ²⁴ Suwara míó kega Sísansabé anebahréra wereq ite we kérahwána kereq íre míahwanayabé sega Sísá koraganehéra mi sípiwári kéwewera Kápénéama suwahpeq pokuwe.

Oga mía mía tahutáhúqsabé éhwéhne.

²⁵ Segá seberaebéq Sísá tagéra wensabé, Íwáhno- raníno, arahtaq seno uwe. ²⁶ Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ótaq sansánuraunsabé íre sewe. Peh tópah nálátáugana iyahbankítáinsabé sewe.

²⁷ Karekorahi tahutáhúqsabé íre arambehrioro. Peh oga mía mía tahutáhúqsabé arambehrioro. Mi tahutáhúqmé íné wehukení úku anínká náiníe. Maniká Nániboga omaq intena kaweróne aintéhre úwara

²⁸ sega wensabé, Manikáne arambehriwe aneq mi- raonehnkono uwe. ²⁹ Uwana Sísaga sensabé, Nániboga íné eqmaq núwéh ánínsabé aiq pútare aintáhmé minawé Manikáne arambehri wire úwe.

³⁰ Úwara sega wensabé, Itega arensabé aiq pútare atanéhboq aneq otáq sánsá mirainibo? ³¹ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Sega nageheéna wega íópeqté tópah náriuwe ire.

(Kisim Bek 16.4)

Mina únserah iteinahbúréhga uworapeq pehipi ko topáh nowe. Minayabe arega aneq otáq sánsá miraini- bo uwe.

³² Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Mósísi- ga íópeqté tópah íre náriuwe. Nániboga aiq pútaq íópeqté tópah náire. ³³ Manikáne tópah, íópeqté tópah márúnáiúnká mah kehiná kéhíná oga míahrahowe úwe.

³⁴ Úwara sega wensabé, Mi topáh náí náinúno uwe.

³⁵ Uwana Sísaga sensabé, Íné oga mía mía topáh múge. Ínéba sira kewé mó íre sirupibiinawire. Ínéns- abe aiq pútare aintáh kéwé mó íre tahbobóonehera- woe.

³⁶ Itega íné tagéq ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe teiewóge. ³⁷ Nániboga nánina kegá ómi ínéba sighe. Ínéba sira kewé íre kaqsuaníe.

³⁸ Íre ínénéne iwíáh peh íné eqmaq núwéh áníné awahbeh arámbéhrí mirainíeéna íópeqté tumíóge.

³⁹ Íné eqmaq núwéh ánínká teniena, Návéna ke taqnobagiyehboq kawerue wahnahnatawéwahno. Anehe tanahráqmé návéna ke iriwe oganúq sito ire.

⁴⁰ Nániboga teniena, Are nénahni tagéra aiq pútare atáh kéwé oga mérapeq awaq miagéhe íre. Tenínsabé mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitanauge úwe.

⁴¹ Sísaga, Íné íópeqté tumíó tópah múge únsabe Asiu kegá sibiahnsa atera seye ehmuníq éhmúníruwe.

⁴² Ehmuniq éhmúnírera, Ehweh teí aní wenáwíq Sísá wire. We Sósépane ahninkáwá wire. Wenanoibo tagari-

ona akéq móye. Amahnága wega, Íné íópeqté tumíóge irarime árahinsabébo uwe.

⁴³ Uwana Sísaga sensabé, Iteite abiahnsanue ehmuníq éhmúníriyeho. ⁴⁴ Wehukega pehipi ínéba íre sighe. Peh Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká sabiri kegá ínéba sighe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitaníe. ⁴⁵ Manikáne ehweh iraru kene sehiranka mahraréna,

Manikánka ómi síwáhnorinkehe ire.

(Aisaia 54.13)

Nániboga síwáhnori ehwéh íráh kégá ómi ínéba sewe.

⁴⁶ Mah kehiná kéhínánká Nánibo íre tagahwe. Íné, Maniká míéhrabeqte ánínká ínébataq Nánibo taga-rauge. ⁴⁷ Kawerue írátíáthro. Ínénsabe aiq pútare aintáh ké oga mérapeq aiq awaq míáhwe. ⁴⁸ Íné oga mía mía topáh múge. ⁴⁹ Pehipi ko topáhmé iteinahbúrérhga uworapeq méra naruera íre oga mía pehipi pukuwe.

⁵⁰ Íópeqté tópáh tumíónsábé nehra kegá íre pukigehe.

⁵¹ Íné íópeqté oga mía mía topáh múge. Íné nehra kegá oga mía míaiégehe. Mah kehiná kéhíná oga mía míaiégeheéna íné pukinie. Minayabe náíéna topáhmé néne niwaq mire úwe.

Sísaga wene korahqkakáq awaqkakaqsábé irarú ehwehne.

⁵² Asiu kegá seyensabé ehwehéra, Mah aniné awaqme árahue náínkéhbo uwana ⁵³ Sísaga sensabé, Kawerue írátíáthro. Íné wehukení úku aniné korahqkakáq niwaqkakáq peh áwé tagah kegá oga mérapeq íre awaq míáhwe. ⁵⁴ Néne korahqkakáq niwaqkakáq nah kegá oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitaníe. ⁵⁵ Oga mía mía tahutáhúqmé néne korahqkakáq niwaqkakáq míre. ⁵⁶ Néne korahqkakáq niwaqkakáq nah kegá ínéba mía míaoowe. Ínéga seba mía míauge.

⁵⁷ Íné eqmaq núwéh ání, Nánibo oga mía míai puana íné moq oga mía míauge. Íné oga mía míaunderah íné nehra kegá oga mía míaiégehe. ⁵⁸ Íné íópeqté tú tópáh íre iteinahbúrérhga no naneq tahnsáne. Segá pehipi ko topáh naruera íre oga mía míaoowe. Íópeqté tú tópáh nehra kegá oga mía míaiégehe úwe.

⁵⁹ Sísaga mi ehwéh Kápénéáma suwahpeq Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwe.

Sísawe oganúq itahráhi ehwéhnkákáq ánine.

⁶⁰ Áhnte we kéro kega mi ehwéh irera seye náhenéra, Minawé anotah pagégé éhwéh míre. In-seréhga iragéhbo uwe. In-seréhga iragéhbo éra ehmuníq éhmúníruwana ⁶¹ Sísaga wene arupipeq sene ehweh irena sensabé, Amahnága teiú éhwéhnnsábé iuwahriehro? ⁶² Íné wehukení úku anínká túrabeq mó kionaq tagéq aneq iwíáhnehbo? ⁶³ Manikáne Awanka oganúq ítéhre. Peh wehukega íre miraorahowe. Teiú éhwéhnnsábé Manikáne Awanka oganúq ítéhre. ⁶⁴ Íte mó kegá aiq pútare aintáhwaqme mó kegá íre aiq pútare aintáhwe úwe.

Sísaga wene arupipeq wensabé íre aiq pútare átó kereq wene naruo koweriranaú anínseq tagario púana

mi ehwéh irarúwe. ⁶⁵ Sísaga sensabé, Minayabe mah ehwéh teiewómé wehukega pehipi ínéba íre sighe. Peh Nániboga sabiri kegá ínéba sighe úwe.

⁶⁶ Úwara áhnte we kéro kega Sísaga auwera mó íre kérowe. ⁶⁷ Sísaga íte airápété téhraníte kérahwána keyábé, Íte moq nuweq pokonehbo úwe.

⁶⁸ Úwana Sáímóni Pítaga wensabé, Itene Wahnahno, inseba pokonehknono? Arene ehwehka oganúq itahráhire. ⁶⁹ Are Maniká míéhrabeqte kaweqtaq mía míaóna aní móne. Aiq tagarione. Minayabe aiq pútare atone úwe.

⁷⁰ Úwana Sísaga itensabé, Íte airápété téhraníte omaq itaráuge. Íte míáhrabeqte aní owainawane anine úwe. ⁷¹ We Sáímóni Ísíkáriótine ahninkáwá Súrásansabé irarúwe. We airápété téhraníte míórabeqte ánínká Sísane naruo weba koweriranaúwe.

Sísaga mó ke táhutahurabeq koragó ehwehne.

7 Asiu kegá Sísaga subíyehoéna wega Súría marákórápéq íre kuría peh Kehrari marákórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue ah noguwe.

² Asiu kegá saqmaq saqmaq nahmarí pearera táhutahuru tanáhráq áhníbóránúwe. ³ Wenábáqmarinká Sísansabé, Ómi are kéráh kégá arene arambehri taganehboq mahtaq sue Súría marákórápéq pokúno. ⁴ Arega anotah aní míankehboq kopípéq arambehriinehboq ábóraq arambehriúno. Arega ótaq sansá mirainaraq mah kehiná kéhíná kosokigiúno uwe. ⁵ Wenábáqmarinká Sísansabé íre aiq pútare ató púara mi ehwéh iraruwe.

⁶ Sísaga sensabé, Amahnága íné anotah aní míó tánáhráq íre suríéhre. Ahriahriwe itene tanáhráre. ⁷ Ahbabáq kehinánká itensabé suwahbehre. Sene ahbabáqsabe teriu púana ínénsabe suwahriehre. ⁸ Iteite táhutahurorabeq pokurero. Íné anotah aní mé tánáhráq íre suríéh púana táhutahurorabeq amahnága íre pokinie ⁹ éna Kehrari marákórácq peh mitaq míowe.

¹⁰ Táhutahurorabeq wenábáqmarinká kuwana Sísaga epéráhpérue mitaq suena Sarúsarama suwahpeq táhutahurorabeq pokúwe. ¹¹ Sísansabé anebahréra Asiu kegá táhutahurorabeq mó keba mó kebanue kasenéra, Sísaga eheq míehro éra kasenuwe. ¹² Míó kega Sísane sánsánsábé ehmuníq éhmúníréra mó kegá, We kaweq aní míre uwara mó kegá, Írakaumo. We péhe aní míre uwe. ¹³ Se Asiu kené wahnahmarínsábé áhreu puara Sísaga éhweh íre pahsúówe.

¹⁴ Táhutahuru tanáhráq ákáhtaq parabagútaq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna síwáhnorúwe. ¹⁵ Síwáhnorúwara Asiu kegá áhtenéra mahraréna, Íre sigarue tagaríéh aní míre. Árahue ahtebia aní úkurairo uwe.

¹⁶ Uwana Sísaga sensabé, Ínéga iwáhnoru ehwéhmé íre ínébataq néne iwíáhe. Mina íné eqmaq núwéh áníné iwíáh wíre. ¹⁷ Ínéga iwáhnoru ehwéhmé Manikáne iwíáhbópoq peh ínébataq néne iwíáhbópoq teiúge iwíáho? Manikáne arambehriyabé arutaboirána

mirainauge íwíáhi anínká néne ehwehme íre peh ínénéne iwíáh peh Manikáne iwíáh wíre ue tagariankehe. ¹⁸ Wewene ehweh síwáhnori anínká wewensabé iwíáh iwíáhire. Eqmaq núwéh anínsabé iwíáh iwíáh atónsabé íre péhenia peh aiq pútariahnsanuge.

¹⁹ Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga naho teiu mino. Mi ehwéh ite íre íráhwe. Amahnága íné nubiq sueyabe ite aneqsabé iwahbehro úwe. ²⁰ Úwara míó kega wensabé, Owainawanka arene arupipeq míéh púah wega inserahni iwíáhóne. Are subiq suaneheme inserénga irareo uwe.

²¹ Uwana Sísaga sensabé, Ahrena ahrena wehekáhtáq íné peh morá ótaq sansánunsabé ite iwíáh kikirowe. ²² Mósísiga naho káriq anímáigáúné síú amurúue sansa teiuwe. Íre Mósísiga peh iteinahbúrénga mi sansá áhwáaruowe. Ité ahrena ahrena wehekáh mi sansámé mira aruqaruowe. ²³ Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúéhneho éq itega mi sansá ahrena ahrena wehekáhnkákákq mira aruqaruowe. Mira aruqaruome ínéga ahrena ahrena wehekáh wehukeni kaweratáraunsabé árahinsabé abiahnsa aintaho.

²⁴ Apubúue tagéq íre kaweq iwíáhéq ehweh aintaho. Peh tábúsoqme iwíáhue tagéq irarero úwe.

Sísa inseboue kabaru ehwéhne.

²⁵ Táhmaro Sarúsarama suwahpeqte kégá kasenára, Segá subiq suaneherao anímé mah anípo? ²⁶ Wega mahta q ábóra q síwáhnorirara wahnah kegá peh túbáh agowe. Túbáh agonsabé mah anímé wehuke merirena kaweritankeheéna Manikánka omaq ato aní míre iwíáhowapómo. ²⁷ Mi aní wenawahpeq aiq tagarione. Manikánka omaq ato anínká sínaraq wenawahpeq ómiga íre tagariagehe uwe.

²⁸ Uwana Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh tápéqté mātábúrápéq Sísaga síwáhnorena anotahta q mahraréna, Itega íné tagarione éq nánuwahpeq tagariáhwe. Íné tutaume íre ínébata q néne iwíáhga tutaugé. Íné eqmaq núwéh aní we aiq púta q aní míéhraq itega we íre tagariáhwe. ²⁹ We míéhra beqte tutaugana wega íné eqmaq núwéh púana ínéga we aiq tagarióge úwe.

³⁰ Uwara sega wene ehweh irera iwíáhéra, We táhtoranéhe uwe. Sísa pukú tanahráq íre surio púara sega peh áwé tagowe. ³¹ Áhnte míó kega, Sísansabé aiq pútare atówe atera mahraréna, Sísaga áhnte otáq sánsá mirai puana Manikánka omaq ato anínká sínaraq wega miráina sansánká Sísaga miraurai otáq sánsá kiotaikinabo uwe.

Sísa táhtoraneheéra párisiwarí eqmaq súdo ehwehne.

³² Soruparíó kega Sísane arambhriyabé ehmuniq éhmúníruwara Péhrasi kegá írówe. Manikáne ehweh mibe q mahbe q arítáh kéreq Péhrasi kereqka Sísa táhtoraneheéra sene párisiwarí eqmaq súdo. ³³ Sísaga mahraréna, Iteba wahto tanahráq ména ane he íné eqmaq núwéh anípá pokinie. ³⁴ Itega íné ninebahri-

rataqmé íre taganeheq móe. Íné pokonarabe q ite íre kioráhowe úwe.

³⁵ Úwara Asiu kegá seye mahraréna, We ehe q pokinabo? Ité anebahré q we íre tagahrahúnarabe q eheqpo? Mó nahnsó suwahpeqte Asiu kébá pokinabo? Kárikí ehwéhno ke suwahpeq pokue síwáhnorinabo? ³⁶ Ité íné ninebahrirataqmé íre taganeheq móe íre. Wega irarime íre iahtebóna ehwéhne. Íné pokonarabe q ite íre kioráhowe íre. Wega irarime íre iahtebóna ehwéhne. Mi ehwéhme aneq ehwéhpo mo uwe.

Oga mía mía aráhnónsábé éhwéhne.

³⁷ Mi tahutáhúre tanáhráq anehete wehekáh tanáhráq anotahta q mahraréna. Mi wehekáh Sísaga iriwe ména anotahta q mahraréna, Ité tahbobóinaraq ínéba sure sewe nahro. ³⁸ Ínénsabe aiq pútare aintáh kéné sirupipeq oga mía mía aráhnó tueruenawire. Manikáne ehweh nka irarinsarah sirupipeq oga mía mía aráhnó tueruenawire úwe.

³⁹ Mah ehwéhnumé Sísaga Manikáne Awansabé irarúwe. Sísaga Maniká míorabe q íre kirio púana Manikáne Awa íre eqmarowe. Sísaga iwíáhéna, Náni-boba pokonaraq ínénsabe aiq pútare aintáh kébá Manikáne Awa kieqmaranie iwíáhuwe.

Sísansabé íre peh morá iwíáhunsabé éhwéhne.

⁴⁰ Míó kega wene ehweh irera táhmaroga mahraréna, Manikánka naho néne ehweh irarína aní eqmaraníe ú anímé we wíre uwe. ⁴¹ Mó kegá mahraréna, Manikánka ite meirena kaweritankeheéna peh morá aní omaq atowe. We mi aní míre uwara mó táhmaroga mahraréna, Manikánka omaq ato aní íre Kehrari marákórápéqté aní míre. ⁴² Manikáne ehweh nka mahraréna, Manikánka omaq ato anímé Tébiti kahnáh aní míre. We Tébitine marakórapeqté Pétáriéma suwahpeqte aní míre íre.

(Buk Song 132.11; Maika 5.2)

Manikáne sehiranka aiq mahrari mino uwe.

⁴³ Sísansabé mó kegá mó iwíáhuwara mó kegá mó iwíáhuwe. ⁴⁴ Táhmaro kegá táhtoranéhe iwíáhéra íre táhtosa pehragowe.

Wahnah kereqka íre aiq pútare atáh éhwéhne.

⁴⁵ Eqmaq súdo parísíwárínká Manikáne ehweh mibe q mahbe q arítáh kéreq Péhrasi kereqka kouwekuwe. Kouwekuwara sega sensabé, Aneqsabé Sísa íre meqme q seo uwe. ⁴⁶ Uwara párisiwarínká sensabé, Wega irari éhwéhnká moke mó kené ehweh kiotaikire uwe.

⁴⁷ Uwara Péhrasi kegá párisiwarínsabé, Itega mo q wene péhe éhwéhnsabé aiq pútare ataho? ⁴⁸ Wahnah kereq ite Péhrasi kereqka wensabé íre aiq pútare atona wino. ⁴⁹ Manikáne sansá íre írátíáh kegá sebata q Sísansabé aiq pútare atáhwe. Mi ke iraipé q pokoneherao ke wóe uwe.

⁵⁰ Níkóríma, menah tanahráq Sísa súbá súbá anínká we Péhrasi anínéna wenawahrah Péhrasi keyábé

mahraréna, ⁵¹ Manikánka sehgióro ú ehwehncá anereiro? Wehukení pehipi ehweh ato iro? Írakaumo. Ebeqme wehukení ehweh ireq wene arambehri tagaríáhro. We ahababárinaq anehemé ehweh ato ire úwe.

⁵² Úwara sega wensabé, Are moq Kehrari marákórápéqté ánípo? Manikáne ehweh púkuipéq kabarué tagááhno. Manikáne ehweh irare kegá Kehrari marákórápéqté íre séyéowe ⁵³ [éra sene nahtapeq abae aguwe.

Ahabábq ini Sísaba meqme ku ehwéhne.

8 Sísaga Óríwi sawéhrápéq pokúwe. ² Ahbiahipeq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekúwe. Kibekúwara ómi míó kega weba suwana wega tútuue ména síwáhnorúwe. ³ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka ahabábq ini sabiruera meqmera wehekeq ákáhpi móátówe. ⁴ Móátéra Sísansabé, Íwáhnoraníno, mah iní mó wehgá abariiraq tagéq táhtoqme meqme súne. ⁵ Mósísiga sehgióro ú ehwehncá mina tahnsa ahabábq ininsó ebahtaté tuparuqme subiq súáhro ire. Arewe aneq iwíáhono uwe. ⁶ Sísaga íre tábúsoqme irarinaraqmé wensabé ehweh ataneheéra áhwárawe tagéra kasenuwe.

Kasenuwana Sísaga taebewe ayahnkaratáté obe marákórác sehiranúwe. ⁷ Segá mó kasenaq mó kase-naruwana Sísaga iriwe ména sensabé, Íre ahababári anínká ebeqte ébáh mewe tuparuankéhe ⁸ éna mó taebewe ayahnkaratáté marakóraq sehiranúwe. ⁹ Mi-taq míó kega wene ehweh irera aboawah weh ebeq mótaq mótarue pokuwe. Ómiga Sísá auwera pokuwana Sísaga tútuue míorabeq peh morá mi inínká iriwe míowe.

¹⁰ Sísaga iriwe ména mi inínsábé, Are meqmera se ke eheq míaho? Segá íre ehweh ataho úwana, ¹¹ Írakaumo úwe. Írakaumo úwana Sísaga wensabé, Ínéga moq íre ehweh ataníe. Pokéwahnno. Mó ahababárinehboq kaweqtaq míahno úwe.]

Sísa téhrehnka inserahni anínsábé éhwéhne.

¹² Sísaga sensabé mó mahraréna, Mah kehiná kéhíná míáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge. Íné séniréh anínká íre sunkíkírabeq nogena peh kaweq-tapéq téhrehnabeq noginkéhe úwe. ¹³ Úwara Péhrasi kegá wene ehweh irera wensabé, Arerensabé iraréne. Arene ehweh íre aiq pútaq ehwéhne uwana

¹⁴ Sísaga sensabé, Néne sánsánsábé irarume aiq pútaq ehwéhnuge. Íné tutaubeqkakákq iné pokinieurbekakákq tagaríó púana aiq pútaq ehwéhnuge. Íné tutaubeqkakákq iné pokinieurbekakákq íre tagaríáhwe. ¹⁵ Wehukénká iwíáhinserah iwíáhéq ehweh aintáhwe. Ínéga amahnága moke wehukeyabé íre ehweh aitóge.

¹⁶ Ínéga ehweh aítáhnaraq tábúsoqme ehwéh aitaníe. Nánibo iné eqmaq núwéh anínká inéba mía míai puana iné íre ahabábq iwíáhorahéna peh tábúsoqme

ehweh aitaníe. ¹⁷ Itega, Manikáne ehweh sehgiune eme mi ehwéhncá mahraréna, Téhranítégá morá éh-wéhnóyana sene ehweh aiq pútaq ehwéhne ire.

¹⁸ Néne sánsánsábé teiúgana Nánibo, iné eqmaq núwéh anínká moq néne sánsánsábé teire úwe.

¹⁹ Úwara sega wensabé, Arenabo eheq míehro uwana Sísaga sensabé, Ínéreq Nániboreq íre tagaríáhwe. Íné tagaríáhtáq tahirímé Nánibonkakákq tagaríáh irino úwe. ²⁰ Mi ehwéh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq sene móne maqmaru paqnáh wahtotaq Sísaga síwáhnorúwe. Íre we puké tanahrác púara mó kegá we íre táhtoqmera móátówe.

Sísaga, Íné pokinieurbekq ite íre kioráhowe ú ehwehne.

²¹ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Íné pokinie. Itega iné ninebahréq itene ahabábqkakaq pukonehe-qmóe. Íné pokinieurbekq itega íre kioráhowe úwe.

²² Úwara Asiu kegá seye náhenéra, Íné pokinieurbekq itega íre kioráhowe ire. Árahinsabé mi ehwéh irariro? Wewega wewe subiqmena pukinabirapómo uwe.

²³ Uwana Sísaga sensabé, Ite mahtaqté ké wóe. Íné íopeqté aní múge. Ite mah marákóipéqté ké wóe. Íné íre mah marákóipéqté aní múge. ²⁴ Itene ahabábqkakaq pukoneheqmóe teiúge. Ínénsabe áwahe aní míreue íre aiq pútare aintéhrrataq itene ahabábqkakaq pukoneheqmóe úwe.

²⁵ Úwara sega wensabé, Are insebo uwe. Are insebo uwana Sísaga sensabé, Íné tei teinu aní múge. ²⁶ Itega miraonsabé áhnte ehwéh kéhre. Áhnte ehwéh aítáhráhuge. Íné eqmaq núwéh aní aiq pútaq aní mía míai puana mah kehiná kéhíná wega teni tenini ehwéh teiúge úwe. ²⁷ Sísaga Maniká Wenabonsabé teriuwara míó ke íre írówe.

²⁸ Sísaga sensabé, Itega iné wehukení úku aní awankátaq táhpawe pankeréhrrataq iné wenahni míre éq ahtebagehe. Íre inénega iwíáhéna iraruge. Peh Nániboga tenínsábé teiúge. Minaakaq ahtebagehe. ²⁹ Íné eqmaq núwéh anínká inéba mía míaire. Ínéga we awahbeh arámbéhrí kawerue mira aruqarurunsabé wega íre nuwana pokire úwe. ³⁰ Mi ehwéh irarúnsabé áhnte míó kega wensabé aiq pútare atówe.

Aiq pútaq ehwéhncá soraq iuwankéhe i ehwéhne.

³¹ Wene ehwehnsabé, Aiq pútaq ehwéhne atówana Sísaga sensabé, Itega néne ehweh págegeue ambubu atíéhrrataqmé peh mi tanáhrác aiq pútaq iné séniráh ké míagehe. ³² Íné séniréhrrataq aiq pútaq ehwéh ahtebhrana mi ehwéhncá soraq iuwankéhe úwe.

³³ Úwara sega wensabé, Ite Ébárahma kahnáh mionara mó kegá náhgáqtate íre iyarówe. Minayabe ite soraq iuwankéhe irarenawe árahinsabé irareno uwe.

³⁴ Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ahabábq aruqaruro ke sene ahabábqka iyaréhre. ³⁵ Ahabábqka iyaréh kegá Nánibone nahtapeq íre míahrahowe. Írakaumo. Peh morá wene animárínká mía

míaoowe. ³⁶ Íné Manikáne ahninkáwágá pugeq iuwáhnaraq ahbabáqka mó íre iyarahrahire.

³⁷ Íné tagaríomé ite Ébárahma kahnáh míáhwe. We kahnáh méq itene irupipeq néne ehwehnka íre kagai puag itega íné nubonehe íwíáhowe. ³⁸ Nániboga íné sokigi anínsábé teiúge. Itewe iteriboga íwáhnori sansá mira aruqaruowe úwe.

Owainawane sánsánsábé éhwéhne.

³⁹ Péhrasi kegá Sísansabé, Ébárahma iteribo wire uwe. Uwana Sísaga sensabé, Ite Ébárahmane animárí míáhtáq tahirí wene sánsá mirao irino. ⁴⁰ Aiq pútaq ehwéh Nániboga teni tenini ehwéh teiúgaq itega íné nubonehe íwíáhowe. Itega mira onserah Ébárahmaga íre miraúwe. ⁴¹ Iteriboga mira aruqarurinserah miraowe úwara sega wensabé, Iteinoréh ahbabáq ininsó míáhwe íwíáhono? Iteribo íre áhnte, peh morá Manikáne uwana

⁴² Sísaga sensabé, Maniká Iteribo iraq tahirímé ínensabe irutaboiraítáh irino. Maniká miéhrabeqte tumíóge. Íre néne íwíáhga tumíóge. Manikánka eqmaq núwátáirana tumíóge.

⁴³ Néne ehweh árahinsabé íre iraho? Itega néne ehweh iuwahrieh puag íre íráhwe. ⁴⁴ Ite owainawane animárí móe. Owainawanka ahbabáq sansansábé awahbehnserah itega wene sánsá miraéyabe iuwahbehre. Áwahewé we mó ke subiq suo ani míowe. We íre aiq pútari aní míéh púana péhe éhwéh tei teinire. Wega péhe aní ména péhe sánsá áhwáro púana péhe éhwéh tei teinire. Wene sánsáne.

⁴⁵ Íné aiq pútaq ehwéh teiúnsábé itewe íre aiq pútare aintáhwe. ⁴⁶ Íné ahbabáq ani míre irarénawe insega irariro? Íné aiq pútaq ehwéh teiúmé aneqsabé íre aiq pútare aintaho? ⁴⁷ Manikáne animárinká wene ehweh íráhwe. Ite íre wene animárí míáh púaq wene ehweh íre íráhwe úwe.

Sísaga, Ébárahma íre míotaq míáhwa aní múge ú ehwehne.

⁴⁸ Asiu kegá wensabé, Are Sámária marákórápéqté aní míahnana owainawanka arene arupipeq míéhre. Aiq pútaq ehwéh irarúne uwana ⁴⁹ Sísaga sensabé, Nirupipeq owainawa íre míéhre. Nánibonsabé íwíáh íwíáhugaq itega ínensabe íre kaweq ehwéh aintáhwe.

⁵⁰ Anotah aní míómé íre ínénéne íwíáhe. Nánibo mah kehíná kehíná saraqmarahna aninká wewega anotah aní míahno aintéhre. ⁵¹ Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera néne sánsá sehgíra kewé íre pukigehe úwe.

⁵² Úwara Asiu kegá wensabé, Owainawanka arene arupipeq míéhraq amahnága aiq tagarione. Néne ehweh irera néne sánsá sehgíra kewé íre pukigehe eno? Ébárahmareq Manikáne ehweh iraru kereq ómi puku mino. ⁵³ Ébárahma iteribo pukúnsabe arega, Íné Ébárahma kiotaiqme aní míóge íwíáhono? Are íwíáhónawe inseúge íwíáhono uwe.

⁵⁴ Uwana Sísaga sensabé, Ínéga ínénénsabe íwíáh íwíáhutaq tahirímé mina abehq náneq úki irino. Nániboga ínensabe íwíáh íwíáh aintéhre. Nánibo itene Manikáne eme ⁵⁵ itega we íre tagaríáhwe. Ínéga we tagaríóge. Ínéga we íre tagaríóge teiútaq tahirímé íné ite tahnsá péhe aní míó irino. Ínéwé we aiq tagaríóge. Wene ehweh irena wene sánsá mira aruqaruruge.

⁵⁶ Iteinahbú Ébárahmaga íné tanáhráqsábé íwíáhue níwénunéna íwíáh íwíáhúwe. Anehe íné tagéna wene arupipeq eyoyóúwe úwara ⁵⁷ Asiu kegá wensabé, Are íre aboawah weh míahna puah Ébárahmawe árahue tagariahno uwe. ⁵⁸ Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ébárahmawe íre míotaq míáhwa aní múge úwe.

⁵⁹ Mi ehwéh irera sega ebahtaté tuparuqme subiq suaneheéra mi ebáh kabarue meyówe. Meyówana Sísaga taqnobague Manikánsabe íwíáh íwíáh atáh náhtápéqté tueyokúwe.

Aura pira aní kawerato ehwehne.

9 Sísaga ah nogutaq aura pira aní, ítaq mahbí tagówe. ² Wenanoga maqmiotaq aura pira aní maqmarowe. Ite we kérahwána kegá Sísansabé, Íwáhnoranáno, wenanoga aura pira aní maqmaronsabe insega ahbabáruo? Aura pira anínká ahbabáruo? Wenanoiboga ahbabáruyao? Insega ahbabáruo kasenowane.

³ Kasenowanana Sísaga itensabé, Íre wereq wenanoiboreqne ahbabáqsabe aura pira aní míéhre. Itega Manikáne arambehri tagageheéna we aura pira aní míéhre.

⁴ Íné eqmaq núwéh aníné arambehri téhrehtaq miraonehe. Penkínaraq ómiga íre arambehriorahúne. ⁵ Ínéwé mah marákó marákó mé tanahráqmé mah kehíná kehíná míáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge úwe.

⁶ Miraréna marakóraq tehqniarena wene ayahnkarataté marakó abirouwana seraweh úkúwe. Mi seráwéhrté aura pira aníné aurataq abaq marena ⁷ wensabé, Síróáma kawéhúpípéq móbabeq paberúno úwe. Sene ehwehme Síróámawe eqmaréh aní míre. Móbabeq paberúno úwana wega pokue móbabeq paberúwana wene aura kaweragúwana kouwekúwe.

⁸ We aura pira aní míotaq ineh inehúwara wewahrahreq mó kereqka taga tagauwe. Wega kouwekútaq mi kegá aura kaweragú aní tagéra mahraréra, Mi anímé tútuue ména ineh inehi anímé webo kasenuwe. ⁹ Mó kegá, We wire uwara mó kegá, Írakaumo. Peh we tahnsá aní míre uwe. Uwana mi anínká mahraréna, Ite irare anímé íné úge úwe.

¹⁰ Úwara sega wensabé, Arene aura árahue kaweragiro uwana ¹¹ wega sensabé, Sísae ue áwírató anínká serawehraté niurapi abaq intena ínensabe, Síróáma kawéhúpípéq móbabeq paberúno tenírana móbabeq paberugana niura kaweragire úwe. ¹² Úwara sega wensabé, We ehéq míéhro uwana, Íné íre tagaríóge úwe.

Sísaga kaweratonsabe Péhrasi kegá ehwehu ehwéhne.

¹³ Segá aura kaweragú aní meqmera Péhrasi kebá móátówe. ¹⁴ Sísaga seraweh mirarena wene aura kawerato tanáhráq ahrena ahrena wehekáhne. ¹⁵ Péhrasi kegá aura kaweragú anínsábé kasenéra, Arene aura árahue kaweragiro uwana wega sensabé, Serawehraté niurapi abaq intéhrana pabeq paberugana amahnága niura kaweragire úwe.

¹⁶ Úwara mó Péhrasi kegá mahraréra, We ahrena ahrena wehekáhté sánsá anetaníbo íwíáhi puana we íre Manikánka eqmaréh aní míre uwe. Uwara mó kegá mahraréra, We ahbabáq ani tahirímé mina tahnsa ótáq sánsá árahue mirai iripo uwe. Mó kegá mó íwíáhuwara mó kegá mó íwíáhuwe.

¹⁷ Segá aura kaweragú anínsábé mó kasenéra, Arene aura kaweratéh anínsábé, Arega aneq íwíáhono uwana, We Manikáne ehweh irari aní míre úwe.

¹⁸ Sísaga aura pira aní kaweratonsabe Asiu kegá íre aiq pútare ató púara wenanoibo akéqsábé síáhrabue kasenuwe. ¹⁹ Kasenéra, Mah aní itenahnipo? Maqmíónaraq aura pigúo? Amahnága wene aura árahue kaweragiro uwe. ²⁰ Uwara wenanoiboga sensabé, We itenahni míre. Teh maqmarahwáyataq aura pira aní maqatahwáye. Mina aiq tagarioye. ²¹ Amahnága we tagahrahinsabé íre tagarioye. Wene aura kaweratéh aní íre tagarioye. Wensabé kaseniranao. We anonani púana irarerahire uye.

²² Wenanoibo akéqká Asiu keyábé áhreuya puara mi ehwéh iraruye. Wene aura íre kaweragútaq Asiu kegá sío síoéra, Sísawe aiq pútaq ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní míre atáh ké momiwí nahtápéqté kaqsuanéhe uwe. ²³ Minayabe wenanoibo akéqká Asiu keyábé, We anonani míre. Kaseniranao uye.

²⁴ Asiu kegá aura kawerato anínsábé mó áhrabéra wensabé, Peh morá Manikánsabe íwíáh íwíáh ato. Ite tagarionawe arega iraréna anímé ahbabáq ani míre uwe. ²⁵ Uwana wega sensabé, We ahbabáq anípómo. Íné íre tagaríoge. Íné aura pira aní mía míaugana amahnága néne niura kaweraintéhre. Peh mina aiq tagaríoge úwe.

²⁶ Úwara sega wensabé, Wegá aneq miratehro? Arene aura árahue kaweratehro uwe. ²⁷ Uwana wega sensabé, Métáq teiúgaqme íre íráhwe. Mónkakáq anegsabé teinínkono? Ite moq we kéranéhbo úwe.

²⁸ Úwara wensabé ehweh atera, Are we kérahna aní míahnaq ite Mósísi kérona anímá míne. ²⁹ Manikánka Mósísi ehweh teawuwaq aiq írátíone. Arega iraréna anímé eheqte anípómo. Ite íre tagarione uwe.

³⁰ Uwana wega sensabé, Wenawahpeq íre tagaríáh anínká niura kaweraintéhnsábé áhtené sansane.

³¹ Manikánka ahbabáq kene ehweh íre íréhre. Manikánsabe íwíáh íwíáh atáh kéwé Maniká awahbeh arámbéhrí sehgió kéwé Manikánka mi kené ehweh íréhre. Mina aiq tagarione. ³² Naho mó kegá aura pira aníné aura íre kaweratowe. ³³ Néne niura kaweraintéh

aní Manikánka eqmaréh aníne. We peh wehukení tahirímé niura íre kaweraintahráhi irino úwe.

³⁴ Úwana sega wensabé, Are ahbabárorabeqte aní móne. Árahue íwáhnorinibo éra we momiwí nahtápéqté kaqsúówe.

Kaweragú anínká Sísansabé aiq pútare ato ehwehne.

³⁵ Sísaga we kaqsue ehweh irena mi aní tagéna wensabé, Wehukení úku anínsábé aiq pútare aintahno úwana ³⁶ wega Sísansabé, Are wehukení úkóna anípo? Arensabé aiq pútare ataníboq tenio úwe. ³⁷ Úwana Sísaga wensabé, Arega íné wehukení úkurau aní aiq tagáhne. Amahnága ehweh teawú aní íné úge úwe. ³⁸ Íné úge úwana wega Sísansabé, Néne Wahnah mone. Arensabé aiq pútare atóge éna íwíáh íwíáh atowe.

³⁹ Sísaga mahraréna, Wehuke saraqmaranieéna marakóipeq tumíarauge. Tumíaraunsabé aura pira kégá tagariagehe. Ite aiq tagarione íwíáho ke íre tagariahraho ke úkigehe úwe.

⁴⁰ Úwara Sísareq míó Péhrasi kegá wene ehweh irera wensabé, Ite moq íre tagariahrahúna keabuno uwe.

⁴¹ Uwana Sísaga sensabé ite aura pira ké míáhtáq tahirímé itene ahbabáq íre kaga irino. Itega tagarione ensabé itene ahbabáq peh kagaire úwe.

Sipisípiqsabé pabeqme ehwéhne.

10 Sísaga mó mahraréna, Kawerue írátíáhro. Sipisípiqmarí kaegaeorabeqte ónsárápéq íre ségia móbeq séogesáhago kewé se aebó kééra subónehboq náio e ke wóe. ² Onsarapéq séyéi anímé we sipisípiqmaríné wahnah mire. ³ Sipisípiqmarínká wene ehweh íráhwana méhpehte wáhnáhnká onsa siaréhre. Sene wahnahnka wene sipisípiqmarínsábé sensíwírué síáhrabéna ebeq túírara anehe tueráhwe.

⁴ Wene sipisípiqmarí máhpeq moke tuegue we ebeq pokirara wene ehweh íráh púara anehe kaqme kéréhwe. ⁵ Se mó aní íre kéréhwe. Wene ehweh íre íráh púara áhreéra kobeq séberowe úwe.

⁶ Sísaga mi pabéqmé éhwéh síwáhnorúwara míó kega mi ehwéhnsábé íre ahtebowe.

⁷ Sísaga mó mahraréna, Kawerue írátíáhro. Íné sipisípiqmarí kaegaeorabeqte ónsá uge. ⁸ Íné mahtaq íre míáhwataq su kewé se aebó ké éra subónehboq náio e ke wóe. Sipisípiqmarínká sene ehweh íre írówe. ⁹ Íné onsa uge. Manikánka ínébansabé kira ke kawerari-tankéhe. Kaweraritahnara méhpehpeq kierueue táhutahuq nagehe.

¹⁰ Aebó kégá aebóoneheéra sewe. Subiq suaneheéra sewe. Moke íre kaweraruaneheéra sewe. Ínéwé ite oga mía míaiageheéna tumíarauge. Oga mía mía sansánká itene irupipeq obenkítiankeheéna tumíarauge.

¹¹ Íné sipisípiqmaríné kaweq Wahnáh múge. Kaweq wahnáhnká sipisípiqmarí séhréh aritankehéna pukorahire. ¹² Mó anínká íre sene wahnahnurá peh arambéhrí aní púana sipisípiqmarítáq íre kaweq wahnáhnarítéhre. Wegá wahnahnirana úrinsi iá sirana tagéna

we péhnehoéna áhre pehbeheráh pokire. Íre wene sipisípiqmarí púana suena pokire. Pokirana úrinsi iánká sipisípiqmarí subipáhqnahpahrirara kobeq séberowe. ¹³ We peh arambehri ání míéh púana sipisípiqmarínsábé anetaníbo iwíáhéna suena pokire úwe.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Ínéga Nánibo tagaríógana wega íné tagaríéhre. Itega tagarioyanserah néne sipisípiqmarí tagaríógara sega íné tagaríáhwe. Íné sipisípiqmaríné kaweq Wahnáh múge. Sipisípiqmarí oga mía míageheéna pukinie. ¹⁶ Íre peh morá mahtaqté sípísípiq wahnahnatíóge. Mó sipisípiqkákák wahnahninauge. Segá néne ehweh iragéhe. Mi tanáhráq sipisípiqmarí moke peh morá sípísípiq nansó tahnsa míagehe. Ínébataq sene Wahnah míanauge.

¹⁷ Íné mó oga úkinieéna pukinie. Minayabe Nániboga ínénsabe arutaboairaintéhre. ¹⁸ Íre mó kegá iwíáhue nubiq suagéhe. Peh ínénéga iwíáhue pukinie. Íné iwíáhu tanáhráq pukéna mó oga úkinauge. Minayabe Nániboga, miraúno aintáaire úwe.

¹⁹ Sísane ehwehnsabé mó Asiu kegá mó iwíáhuwara mó Asiu kegá mó iwíáhuwe. ²⁰ Íregárita qmíó kega iraréra, Owainawanka wene arupipeq míéhnsabé we uwoyansa aní úkire. Wene ehweh aneqsabé iraho uwe. ²¹ Uwara mó kegá iraréra, Owainawanka wene arupipeq míéh ánínká mahna tahnsa éhwéh íre iwáhnororahi mino. Owainawanka aura pira ání íre kaweratahráhi mino uwe.

Mó kegá ite Manikáne ayahpíte íre meirahráhowe i ehwéhne.

²² Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq onsa sie iahreráq ko táhútáhúq tánáhráq Sísá Sarúsarama suwahpeq míowe. Mi tanáhráq ehbiehbeq tanáhráre. ²³ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wírípéq noguwe. Mi mapéq Sórómóni, anotah wahnáh ánínká pearowe. Sísaga mitaq noguwara ²⁴ Asiu kegá weba sáhatawéra wensabé, Págege ehwéh iuwahriehre. Árahta qpahsuaníbo? Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato anímé arewe webo? Pahsuqme teio uwe.

²⁵ Uwana Sísaga sensabé, Teiátáugaqme ite íre aiq pútare aintáhwe. Nánibo awahbeh arámbéhríunka néne sánsá tei teinire. ²⁶ Ite íre néne sipisípiqmarí míáh púaq ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe.

²⁷ Néne sipisípiqmarínká néne ehweh irera séniráhwe. Séniráhwana se tagarawéna oganúq sítóge.

²⁸ Oganúq sítógara se ahriahri íre taqnobagia niuráq matíó púara mó kegá se néne niyahpíte íre merirahráhowe. ²⁹ Nániboga ínéba sewíáhhro arítéhhara ínéba sewíáhhwe. Nániboga moke kiotaqme aní míéh púana wega auráq matíéh púara mó kegá se wene ayahpíte íre merirahráhowe. ³⁰ Nániboreq ínereq monseráh ánité úye úwe.

Sísaga Asiu ke teriu ehwehne.

³¹ Asiu kegá Sísá subiq suaneheéra ebahmarí mónkakáq sirówe. ³² Sísaga sensabé, Nániboga kaweq arámbéhríúno tenínsabé, Wehuke kawerinieéna kaweq arámbéhríugaq tagahwe. Ah arámbéhríunsabé ebahnsatate nubonehe ewo úwe.

³³ Úwara Asiu kegá wensabé, Are kaweq arámbéhríónayabé íre subiq suanéhe. Arega Manikánsabe éhruónayabé subiq suanéhe. Are peh wehukení méwé Maniká múge ényabé suboneheqmúne uwe.

³⁴ Uwana wega sensabé, Manikáne ehweh nka mahraréna, Ínéga itensabé, Ite manikámari móe atoge ire.

(Buk Song 82.6)

³⁵ Wene ehweh író keyabé, manikámari móe aritowe.

Ite tagarionawe Manikáne ehweh ahriahri aiq pútaq ehwéhne. ³⁶ Manikánka omaq intena mah marákó marákóipéq eqmaq núwátáire. Íné Manikáne ahninkáwá úge irarunsabé aneqsabé abiahnsa ainteq Manikánsabe éhruru atahne irareo?

³⁷ Íné Nánibone arambehri íre mirautaq tahirímé néne ehwehnsabé anetaníbo iwíáhonsabé aiq kaweri irino. ³⁸ Ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe. Kaweq arámbéhríu puaq mi arámbéhríyábé aiq pútare atáhhro. Nániboga ínéba mía míairana ínéga Nániboba mía míauge. Minayabe itega kawerue iragéhboq néne arambehriyabé aiq pútare aintáhhro úwe.

³⁹ Segá we mó táhtoraneheéra uwana Sísaga se suena pokúwe.

⁴⁰ Sísaga Sorana aroipéq seberaebéq Sóniga wání meriurabeq mó pokue kowíowe. ⁴¹ Kowíowara áhnte kegá weba séra seye náhenéra, Sóniga ótaq sansá íre miraire. Minayabe anetaníbo. Mah anínsabé Sóniga moke irarurai ehwéh aiq pútaq ehwéhne uwe. ⁴² Mitaq áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe.

Árásárúsi pukú ehwehne.

11 Wehukení wenáwíq Árásárúsi awahreúwe.

Wene anahnowáraré sensíwíq Máhhriareq Máhtarere. Se Pétáni suwahpeqte se ayobioqnáhnahne. ² Mó tanáhráq Máhhriawe Sísane aigárátáq wéri abaq marena wene ayahrataté abaearowe. Weniyoq Árásárúsi awahreúwe. ³ Árásárúsi awahreú púara wananahnorarégá mó aní Sísaba eqmaróye. Eqmaróya anínká Sísansabé, Arega arutaboiratahna anímé anota awáhhreire teawuwe. ⁴ Sísaga mi ehwéh irena mahraréna, Íre puké awáhhre wíre. Mókake Manikánseq íné wenahninseqsabé iwíáh iwíáh aitageheéna amahnága we awahreire úwe.

⁵ Sísaga se ayobioqnáhnahnsabé arutaboiraritena ⁶ Árásárúsi awahreire ú irena téhtaréráq mitaq míowe. ⁷ Téhtaréráq ména ite we kérahwána keyabé, Súría marákórápéq mó pokonehe úwe. ⁸ Úwaq itega wensabé, Íwáhnoraníno, menah Asiu kegá ebahnsatate are subonehe iwíáhurowe. Arega mitaq mó pokinibo ewane.

⁹ Ewanana Sísaga itensabé, Pópoqnah kiembogi tanáhráqmé, wéhékáh tanáhráqmé, tunsorerí tánáhráqmé, mina moke téhreh tanáhráre. Mi tanáhráq nogó ké íre inahnsabówe. Téhreh puara ah nogómé íre inahnsabówe. ¹⁰ Inokáhpeq tanáhráqmé sunkíkíri puara ah nogómé inahnsabówe úwe.

¹¹ Sísaga itensabé mó mahraréna, Itene iyahnabo aní Árásárúsi aiq sugéhre. Sugéh púana koiri auwaníe úwaq ¹² itega wensabé, Itene Wahnahno, amahnága we sugéhnsabé mókake kaweraginae ewane.

¹³ Sísaga wewene arupipeq tagariomé Árásárúsi aiq pukire íwíáhúwe. Íwíáhéna Árásárúsi sugéhre teiuwe. Íte we kérahwána kegá mi ehwéh ireq Árásárúsi peh sugéhre íwíáhowane. ¹⁴ Sísaga itensabé pahsuqme teiena, Árásárúsiwe aiq pukire. ¹⁵ Itega aiq pútare aintageheéna íné íre míónsabé pukime aiq kawerire. Puki aní koraganehboq máhoro úwe.

¹⁶ Tómáhsi wene wéhuwehu áwíqmé Tírímásie. Wega itensabé, Sísaga subiq súéhrrataq ite moq subiq suagéhboq kéranéhe úwe.

Sísaga, Oganúq sitahráhu aní múge ú ehwehne.

¹⁷ Sísaga Pétáni suwahpeq áhníbórá súwana mó anínká weba séna wensabé, Árásárúsi maisatówana itaréitaréráq kéhre úwe. ¹⁸ Pétáni suwahpeq Sarúsaruma suwahpeq wahto kowara ¹⁹ áhnte Asiu kegá Máhtareq Máhriareqne siyoqkawa aiq pukire u irera se ónanahne siru ukiq sitaneheéra Pétáni suwahpeq seba suwe.

²⁰ Máhriawe nahtapeq míowana Máhtaga Sísaga áhníbórá sire u irena Máhriá auwana Sísaga koweranieéna ahtapeq pokúwe. ²¹ Pokéna Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, are mahtaq míaronaraq tahirímé iteriyog íre pukurai irino. ²² Íné iwíáhume amahnágaákáq arega Manikánsabe miraúno inaraqmé mirainkehe úwe.

²³ Úwana Sísaga Máhtansabé, Iteriyog mó kieiriginkehe úwana ²⁴ Máhtaga wensabé, Íné iwíáhume anehe tanáhráq we mó kie iriginkehe úwana ²⁵ Sísaga wensabé, Íné pusa ké irigoro aritahráhu aní múge. Íné oganúq sitahráhu aní múge. Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá pukéra mó oga úkuwe mía míaiagehe.

²⁶ Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá oga méra íre airaiq pukigehe. Minayabe aiq pútare aintahno úwe.

²⁷ Úwana Máhtaga Sísansabé kowe atena, Are Manikáne ahninkáwá wóne. Arewe ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní móne. Minayabe aiq pútare atóge úwe.

Sísaga Árásárúsinsabé arutaboíréná ibisó ehwehne.

²⁸ Aiq pútare atóge éna Máhtaga pokue Máhriaba kéna epéráhpéréna, Íwáhnori aní séna arensabé áhrabire úwe. ²⁹ Arensabé áhrabire ú irena Máhriaga apubúwe kie irigue Sísaba pokúwe. ³⁰ Sísaga se ónanahne nahtapeq íre séna Máhtaga kowerorabeq míowe.

³¹ Asiu kegá Máhriane aru ukiq ataneheéra wene nahtapeq míówe. Míówana Máhriaga apubúwe kieirigue

pokúwara tagéra kérowe. Árásárúsi maisaróabeq ibisanieéna pokire íwíáhéra kérowe.

³² Máhriaga Sísaga míorabeq séna we tagéna wene aigárátáq arehunseraraq sewéna wensabé, Are mahtaq míaronaraq tahirímé iteriyog íre pukurai irino úwe.

³³ Máhriareq we kéro Asiu kereqka ibisowana Sísaga tagéna sensabé anotah arútábóíraritena wene arupipeq págegeúwe. ³⁴ Sísaga sensabé, Eheq maisatoo úwara sega wensabé, Itene Wahnahno, seragáhno úwe. ³⁵ Úwana Sísaga ibisówe. ³⁶ Wega ibisónsabe Asiu kegá iraréna, Tagahro. Pukurai anínsabé anotah arútábóíratéhre úwe. ³⁷ Táhmaro míó kega mahraréra, Aura pira aní kaweratárái puana Árásárúsi pukinauraitaq wega aneqsabé íre segaweratáráiro úwe.

Sísaga Árásárúsi oganúq ato ehwehne.

³⁸ Sísane arupipeq anotahtaq umeh aguwana maisaróabeq pokéna Árásárúsi maisia máíqtáq ebah kowana tagéna ³⁹ sensabé, Ebah meruáhro úwe. Úwana Máhta pukú aníné anahnowágá wensabé, Itene Wahnahno, itaréitaré wéhékáh kéh púana amahnága anotah karésá kúnkúninawire úwe.

⁴⁰ Úwana Sísaga wensabé, Arega aiq pútare ainte Maniká míéhrebeqte otáq sánsá tagankehe teawú mino úwe. ⁴¹ Úwara sega ebah merúówana Sísaga íopeq tagéna Manikánsabe, Nániboo, néne ehweh irahnyabé kaweróne atóge. ⁴² Íné írátíómé néne ehweh ahriahri aiq irahne. Arega eqmaq núwátónayabé moke mahtaq iriwe miáh kegá aiq pútare atageheéna mah ehwéh teawúge úwe.

⁴³ Teawúge éna Sísaga anotahtaq áhrabéna, Árásárúsio, máhpeq tueyokúno úwe. ⁴⁴ Úwana pukú anínká tueyokúwe. Maisarówana wene aigará ayahnkara úbíqmaró ambántánkákákáq tueyokúwe. Moke wene auranabiahnkakaq ambantataté úbíqme maisarówana minawarinkákákáq tueyokúwe. Sísaga sensabé, Ambantamarí pugeq áúwáhro úwe.

Wahnah kegá Sísaga subiq suaneheéra moraénu ehwehne.

(Mátíyu 26.1-5; Máhka 14.1-2; Áruká 22.1-2)

⁴⁵ Áhnte Asiu kegá Máhriareq siru ukiqsitaneheéra oganúq atonsabe tagéra Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴⁶ Peh táhmaro tago kegá Péhrasi kebá pokue Sísaga miraúnsabe teríúwe.

⁴⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka mó kaunsírí ké síáhrabéra momiwíue sío síóera, Aneronehnikono? Mi anínká áhnte otáq sánsá mira aruqarurire. ⁴⁸ Itega pehragahnaq wega mó mina inserahninawire. Minayabe ómiga wensabé aiq pútare atagéhe. Mirairataq Aroma kegá séra itega Manikánsabe iwíáh iwíáh atona nah sokoruera itereq iteruwahraheq íre kaweraitagéhe.

⁴⁹ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Káiyápásaga sensabé, Íte íre íráh ké wóe. ⁵⁰ Iteruwahraheq ómi pukiyehboq peh

morá ánínká iteruwahrah kaweritanieéna pukinkehe. Mina aiq kawerire. Árahinsabé íre iraho úwe.

⁵¹ Káiyápásaga wewega íre iwíáhue irarúwe. Mi tanáhráq we Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah mío púana Manikáne Awanka wene arupipeq iwíáh atowana mi ehwéh irarúwe. ⁵² Íre peh morá Asiu ke kaweritanieéna pukinkehe. Moke Manikáne animáí peh mahnana míáhnsábé morábí míageheéna pukinkehe. ⁵³ Mi tanáhráqté sío síoéra, Sí-sawe árahue subiq suanéhnkono iwíáhuwe.

⁵⁴ Minayabe Sísaga Asiu ke míorabeq íre ábóraq noguwe. Wegá mitaq suena Épáráima suwahpeq anota uworápéq wahto kowana mitaq pokúwe. Wereq ite we kérahwána kereqka mitaq kowíahwane.

⁵⁵ Ite Asiu kené sótaikú iahrreraq ko tánáhráq wahtotarútaq áhnte Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq móso-suaneheéra pokuwe. ⁵⁶ Segá Sísansabé anebahréra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq míótaq seyensabé, Aneq iwíáho? Mah tahutáhúrúnarabeq Sísaga íre sinawire iwíáho uwe. ⁵⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka ómiyabé, Sísaga karábúsi aranéhboq tagehrataq sereiéro uwe.

Máhríaga Sísane aigárátáq wéri abaq ato ehwehne.
(Mátíyu 26.6-13; Máhka 14.3-9)

12 Ite Asiu kené sótaikú iahrreraq ko tánáhráq áh-níbóránútaq abapete morá wéhékáh kotaq Sísaga Pétáni suwahpeq Árásárúsi, iriato ani nawahpeq kúwe. ² Segá penahnarabeqsabé táhútáhúq áwúwe. Máhtaga tíwe náriuware Árásárúsireq mó kéreq Sísarerue moráráq táhutihuruwe. ³ Máhríaga kaweq werí áhnte moné tahnsa wéri Sísane aigárátáq antiarena wene íre wahto ayáhrátáté sobarúq auwowe. Mi werí kaweq kunkúni werí púana nahupeq moke kaweq kungúnúwe.

⁴ Sísaga kéro aní, wene naruo koweriranaú aní wenáwíq Súrásae. We mó awíq Ísíkáriótie. ⁵ Wegá Sísansabé, Mi werí áhnte moné tahnsa wérie. Aneqsabé mi werí 300 móne paiqmarena mi moné tabonah ke íre náriro úwe. ⁶ Mi ehwéhmé Súrásaga tabonah keyabé íre arutaboairitasa pehipi irarúwe. We aebó aní púana irarúwe. Itene morábí móné únáhtáq wahnahnéna mi moné aebó mewe paiqna paiqnaúwe.

⁷ Sísaga sensabé, Mi ini pehragatáhro. Íné maisaréhataqsábé mi werí abaq intéhre. ⁸ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie úwe.

Árásárúsi subiq suanehe u ehwéhne.

⁹ Áhnte Asiu kegá Pétáni suwahpeq Sísaga míéhre u irera mitaq suwe. Íre peh morá Sísaga tagéyabe suwe. Árásárúsi Sísaga oganúq ato aninseq taganeheéra suwe. ¹⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá Árásárúsi moq subiq suanehe éra sío síouwe.

¹¹ Árásárúsi oganúq atonsabe tagéra áhnte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké suera Sísansabé aiq pútare ató púara Árásárúsi moq subiq suanehe iwíáhuwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.
(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Áruká 19.28-40)

¹² Ahbiah tahnsá táhutihururabeqsabé su ke áhnte kegá Sísaga Sarúsarama suwahpeq sinawire u irera ¹³ ah-tapeq koáwénunuwe. Áwénunéra awanká ayahnawe mewera anotahtaq mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Maniká áwírue si anínsabé iwíáh iwíáh atone. Ísara kené Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹⁴ Manikáne ehwehnka irarinserah Sísaga tónki meqme mi kane abobiahtaq kierútu agúwe. ¹⁵ Mi ehwéhnká mahraréna,

Sáióna † suwahpeqte kéó, íre áhreeq tagaríáhro. Itene Wahnahnka iteba sirana tónki áráhqka áhkókóuwena sire ire.

(Sekaraia 9.9)

¹⁶ Minayabe mi tanáhráq ite we kérahwána kegá íre iahtebahwane. Sísaga oganúkéna Maniká míorabeq pokútaq ite mi ehwéh iahrreraq matawéq iwíáhéq, Mi ehwéhnká irarinserah aiq mirauowe ewane.

¹⁷ Menah tahnsa Sísaga Árásárúsi maisaróabeqte áhrabue oganúq atowara tago kegá mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁸ Tago kegá mi otáq sánsá mitaq teri mahtaq terinu puara áhnte kegá irera ahtapeq Sísaga koáwénunuwe.

¹⁹ Péhrasi kegá abiahsanéra seye náhenéra, Aiq tagaho? Ite iuwahbeh arámbéhrí íre miraorahúne. Ómi mah kehinánká we kérahwe uwe.

Oga mérapeq awaq meyabe ehwéhne.

²⁰ Káríki ehwéhnkákáq kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéra táhutihururabeq kowíówe. ²¹ Segá Pírípi, we Pétásáira suwahpeq Kehrari marákórápéqté ánípá séra wensabé, Ite Sísaga taganeheeq sune uwana ²² Pírípiga Ehntaru koreawuwe. Mi anitégá Sísaga teawúyana ²³ Sísaga sensabé, Íné wehukení úku anímé anotah aní úké tanáhráq awehraq tanáhráre.

²⁴ Kawerue írátíáhtao. Ayu pehipi kahnarag íre iyanae. Mi ayú marakóipeq megue mugurúqme kirahnaraq áhnte mó será iyanae. ²⁵ Seyene iwíáhyabe sirutaboiro kewé oga mérapeq íre awaq míáhwe. Mah marákóipéq mé tanáhráq seyene iwíáhyabe suwahrieh kewé oga mérapeq awaq míáhwe. ²⁶ Néne arambhiri miraéyabe inaraqmé séniráhro. Íné míáhnarabeq néne arambhírira kereq mía míaoonehe. Néne arambhírira keyabé Nániboga kawerowe aritankéhe úwe.

Sísaga pukínayabé ehwéhne.

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Nirupipeq anotah uméhínsabé Nánibonsabé aneq ehwéh teawinínkono? Nániboo, mi tanáhráq sineho teawinínkono? Írakaumo. Wehukene ahbabáqsabe pukinieéna tumíarauge.

²⁸ Nániboo, áhnte kegá arenáwíq pankeráhro arito úwe. Úwana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Néníwíq aiq pankeráhro arítóge. Mónkákáq mirainauge úwe.

† Sáiónawe Sarúsarama suwahpeqsabé mó awíre.

²⁹ Soruparíó kega mi ehwéh írówe. Mó kegá, Purubu-ruire uwara mó kegá, Íópeqté ánínká ehweh teawíre uwe.

³⁰ Uwana Sísaga sensabé, Íre ínénsabe peh itega irageheéna mi ehwéh irarire. ³¹ Ahbabáq kehiná kéhínánsábé ehweh arite tanáhráq amahnága awehrarire. Ahbabáq kehiná kéhínáné wahnah kaqsue tanáhráq amahnága awehrarire. ³² Segá íné marakóipeqté pankeréhrrataq ómi ínéba sabirinie úwe. ³³ We pukína sansá sokigi ariena we pankeréhrransabé irarúwe.

³⁴ Soruparíó kega Sísansabé, Ite írátíonawe Manikáne ehwehnka mahraréna, Ite meirena kawerai-tankeheéna Manikánka omaq ato aní ahriahri mía míainkehe ire. Minayabe sega wehukení úki aní awankátaq táhparera pankerageheéna we árahinsabé irareno? Wehukení úki anímé insebo uwe. ³⁵ Uwana Sísaga sensabé, Íné téhrehnka inserahnu aní iteba wahto tanáhráq míanie. Sunkíkírirabeq míáh kégá ah íre tagahrahéna aiq nogunapómo íwíáhowe. Minayabe amahnága íné téhrehnka inserahnu anípá míáhiro. Sunkíkírirabeq míehboq ínéba míáhiro. ³⁶ Iteba míótáq téhrehnka inserahninkehboq íné téhrehnka inserahnu anínsábé aiq pútare aintáhiro úwe. Sísaga mah ehwéh iraréna mitaq suena kopéragúwe.

(Buk Song 89.4, 36; Aisaia 9.7; Daniel 2.44, 7.14)

Sísansabé íre aiq pútare atónsabe éhwéhne.

³⁷ Sísaga áhnte otáq sánsámárinúwara tago kegá wensabé íre aiq pútare atera peh anetaníbo uwe. ³⁸ Minayabe Manikáne ehweh irarú aní Áísáíaga irarú ehwehmé aiq pútaragúwe. Wegá mahraréna,

Itene Wahnahno, itega teriuna ehwehmé sega íre aiq pútare aítáh mino. Itene Wahnahne ótaq san-sámárimé tagéq anetaníbo íwíáho mino úwe.

(Aisaia 53.1)

³⁹ Minayabe sega íre aiq pútare atahráhowe ire. Áísáíaga mó mahraréna,

⁴⁰ Manikánka siura mútúrítana sirupipeq págege arítéhre. Minayabe sene siura íre ebioráhowe. Peh mútúrawéra sirupipeq íre ahtebowe. Segá ínéba íre sewe. Minayabe sene ahbabáq íre kawerarítóge úwe.

(Aisaia 6.10)

⁴¹ Áísáíaga Sísansabé íwíáhéna anotah aní míéhre éna ahtebéna mi ehwéh irarúwe.

⁴² Áísáíaga irarúnserah áhnte Asiu kegá Sísansabé íre aiq pútare atówara mó áhnte Asiu kereq sene wahnah-marínseqka Sísansabé aiq pútare atera Péhrasi keyábé áhreu puara mó ke íre teríúwe. Momiwíu nahtápéq Péhrasi kegá kaqíúwéhoéra mó ke íre teríúwe.

⁴³ Manikánka kawerowe aritonsabe peh ákáhtaq sirútábóiréra wehukega kawerowe aritónsabe anotah sirútábóirúnsabe mó ke íre teríúwe.

Sísaga wehuke ehweh arite ehwehne.

⁴⁴ Sísaga anotahtaq mahraréna, Ínésabé aiq pútare aintáh ké íre ínébataq ínénsabé aiq pútare aintáhwe. Íné eqmaq núwéh ánínsábéákák aiq pútare atáhwe.

⁴⁵ Íné tagah kewé íné eqmaq núwéh ánínkáákák tagahwe. ⁴⁶ Mah kehiná kéhíná míáhrabeq téhrehnka inserahnu. Ínésabé aiq pútare aintáh kégá sunkíkírirabeq íre mía míageheéna tumíaraugé.

⁴⁷ Néne ehweh siahrega irera anetaníbo íwíáho keyábé íre ehweh aritoge. Mah kehiná kéhínánsábé ehweh aritanieéna íre tumíaraugé. Peh sene ahbabáqsabe kaweraritanieéna tumíaraugé. ⁴⁸ Ínésabé suwahrieh kewé néne ehweh íre íráh kéwé néne ehwehnka anehe tanáhráq ehweh aritankéhe. ⁴⁹ Íre ínénéne íwíáh ehweh irare irareuge. Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká íwíáh aintena mahrarúno éna niahrreraq intéh éhwéh tei teinuge. ⁵⁰ Íné írátíómé wene ehweh seh-gironka oganúq sitankéhe. Minayabe Nániboga terio i ehwéh tei teinuge úwe.

Sísaga we kéro kene sigará pabeq pabeq arito ehwehne.

13 Ite Asiu kené sótaikú iahrreraq ko tánáhráq ah-biah tahnsá Sísaga íwíáhéna, Amahnága íné mah marákó suena Nániboba poké tanáhráq awehrarire úwe. Sísaga mah marákó marákóipéqté we tagaríáh keyábé ahriahri arutaboiritena pukinaú tanáhráqkákák anotahtaq arutaboiritowe.

² Owainawanka Sáimóni, Ísikáriótine ahninkáwá Súrásane arupipeq Sísane naruo koweriro íwíáh atowe. Íwíáh atowaq ite we kérahwána kegá penorabeq Sísareq moráráq táhutahurowane. ³ Sísaga íwíáhéna, Íné niahtebome Nániboga moke nánire éna Maniká míéhrabeqte tuena mébeq tuekinauge éna ⁴ táhutahururabeqte irigéna wene káhq ambántá akairuena táhúri úbíqmiowe. ⁵ Táhúri úbíqmena wání antehyapípeq ahkiwena peh nahupeqte árámberí aní tahnsanéna ite we kérahwána kené igárátáq pabeq paberaitena úbíqmatio tahiríraté sobarúq iuwowe.

⁶ Sobarúq iuwena Pítaba súwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, nigará pabeq paberaintaníbo úwe.

⁷ Úwana Sísaga wensabé, Amahnága miraunsabé are íre tagariahne. Mókake tagariankehe úwe.

⁸ Úwana Pítaga wensabé, Amahnágaákák mókakeakák arega nigará pabeq paberaintanie éna we ahqáho atanie úwana Sísaga wensabé, Ínéga íre pabeq paberatáhnaraqme arega íné íre sénirahráhone úwe. ⁹ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, minayabe íre peh morá nigará pabeq paberainto. Moke niyahnkakaq niyahqnonkakaq pabeq paberainto úwe.

¹⁰ Úwana Sísaga wensabé, Sinonka pabeq pabero ke peh morá nábíbagi sigará pabeq paberowe. Sinonka íre nábíbagi puara mó íre pabeq paberigehe. Ite íre nábíbagiraq míáhwanawe peh morá aní nábíbagire úwe. ¹¹ Sísaga wene naruo koweriranaú aní tagario púana mahraréna, Ite íre nábíbagiraq míáhwanawe peh morá aní nábíbagire úwe.

Séhréh atéhora ú ehwehne.

¹² Sísaga sigará pabeq paberarito parabagúwana wene káhq ambántá abaqme tútuue ména sensabé,

Ínéga miraitónsábé iahtebaho? ¹³ Itega ínénsabe, Íwáhnoraníne aintáhwe. Itega moq itene Wahnahne aintáhwe. Itega irare intáhwana aiq míóge. ¹⁴ Íné itene Wahnah, ite íwáhnoru anínká itene igará pabeq paberaitónsábé itega wene wene aigará pabeq paberatého. ¹⁵ Ínéga sokigi aiú serahnoro.

¹⁶ Kawerue írátíáhro. Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire. Poki anínká we eqmaq áúwéh ánímé íre kiotaikire. ¹⁷ Minayabe ite tagaríáh púaq irupipeq eyoyínkehboq we séhréh atého. ¹⁸ Íre ite ómiyabé mi ehwéh iraruge. Ínéga omaq itáráu animáři tagaríóge. Manikáne ehwehnka mahraréna,

Moráráq táhutahururauya anínká néne naruo aní úkire ire.

(Buk Song 41.9)

Mi sehirá aiq pútaraginawire. ¹⁹ Mirainie insabé teiúge. Mótaq mirainkehe. Mi tanáhráq sehiranka ínénsabe irarime aiq pútare atageheéna amahnága teiúge.

²⁰ Kawerue írátíáhro. Mó kegá ínéga eqmaq sutau ke mehweh arítáhtáq ínénkakaq mehweh aintáhwe. Íné mehweh aintáh kegá íné eqmaq núwéh ánínkákáq mehweh atáhwe úwe.

Sísane naruo koweriranaú ani éhwehne.

(Mátíyu 26.20-25; Máhka 14.17-21; Árúka 22.21-23)

²¹ Sísaga mi ehwéh iraréna wene arupipeq págegeúnsabe mahraréna, Teinióq írátíáhro. Ite míáhrabeqte ánínká néne naruo kowerirankéhe úwe.

²² Kowerirankéhe únsabe ite we kérahwána kegá wenku ebiqsúeéheq irupipeq iwíáhéq insensabebómo ewane. ²³ Íné Sísaga arutaboiraítéh ánímé wereq ínéreq moráráq tútuue míahwaye.

²⁴ Pítaga ínénsabe aonáh sabiq suena, Wega irari aní insensabebo kaseninanao úwana ²⁵ ínéga Sísane anepeq mósaqmaqme ména, Néne Wahnahno, we in-seboue kasenowae. ²⁶ Kasenowana Sísaga ínénsabe, Ínéga táhutahuq pámbáhue náwéna aní we wire éna táhutahuq pámbáhue Súrásawe, Sáímóni Ísikáriótine ahninkáwá náwuwe.

²⁷ Súrásaga mi tahutáhúq meyoq owainawanka wene arupipeq ahababáq iwíáh atowe. Sísaga Súrásansabé, Arega mirainie inaraq amahnága komiraúno úwe. ²⁸ Úwaq ómi ite táhutahurowanarabeqte kegá mi ehwéh ireq iwíáhéq, Árahinsabé irariro ewane.

²⁹ Súrásaga itene morábí matiahwana moné únáhtáq wahnahnú púaq táhmaro ite iwíáhéq mó tahutáhúq kobaiqmaro iwíáhénabopoq eqmaréhre. Tabonah ke nário iwíáhénabopoq eqmaréhre iwíáhowane.

³⁰ Súrásaga mi tahutáhúq mewena máhpeq tueyokúwe. Máhpeq tueyokúme inokáhpere.

Wensabé wensabé irutaboiratého ú ehwehne.

³¹ Súrásaga máhpeq tueyokúwana Sísaga mahraréna, Amahnága íné wehukení úku aní nénéwíq pankeragéhe. Ínénsabe iwíáhéra Maniká áwíq pankeragéhe.

³² Maniká áwíq pankeráhwana wega nénéwíq pankerankéhe. Wega amahnága pankerankéhe.

³³ Néne animáři, Pehgáriq tanáhráq iteba míanie. Pokonaraq itega íné ninebahrigehe. Ínéga Asiu ke teriátáunserah teinié. Ínéga pokonarabeq itega amahnága íre kioráhowe. ³⁴ Néne o sansa miraigehboq teinié. Itega wensabé wensabé irutaboiratého. Ínéga itensabé nirutaboiraunserah itega wensabé wensabé irutaboiratého. ³⁵ Itega wensabé wensabé irutaboiraítéh irataqmé ómi kegá íné séniráh ké wóe aitagéhe úwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Árúka 22.31-34)

³⁶ Sáímóni Pítaga Sísansabé, Néne Wahnahno, eheq kinibo úwana Sísaga wensabé, Íné pokinieurbéq amahnága íre sénirankéhe. Mókake sénirankéhe úwe.

³⁷ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, amahnága aneqsabé íre kéranínkono? Sega nubiq suaneherabomo. Anetaníbo. Are éhnehinauge úwe.

³⁸ Úwana Sísaga wensabé, Arega níéhnehinkehboq ínéreq pukoyehe iwíáhono? Teawiniboq írátíahno. Kokórega ehwehnina inaraq arega íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe.

Sísaga, Íné Maniká míéhrabeqte áhne ú éhwehne.

14 Sísaga mó mahraréna, Itene irupipeq iwíáh kikiriyehe. Manikánsabe aiq pútare ateq ínénsabeákáq aiq pútare aintáhro. ² Nánibone nahtapeq áhnte paqnáh kéhre. Íre kéhtáq tahirimé métáq teiú irino. Itene máhriq kigaweriniéna pokinauge. ³ Kawerarena kiwekue tumeiranauge. Íné míórabéq mía míaiageheéna tumeiranauge. ⁴ Íné pokinieurbéqte áh tagaríáhwe úwe.

⁵ Úwana Tómáhsiga wensabé, Itene Wahnahno, are pokinie énarabeqme íre tagarione. Mi ah árahue tagarianehnkono úwe.

⁶ Úwana Sísaga wensabé, Íné Maniká míéhrabeqte áhne. Íné aiq pútaq ehwéh áwahe aní múge. Íné oganúq itahráhu aní múge. Nánibo míéhrabeqte áh múge. Íre mó ahnkákáq ínébataq ah múge. ⁷ Itega íné tagaríáhmé Nánibonkakáq tagaríáhwe. Amahnágaákáq mókakeakáq Nánibonsabé itene irupipeq iwíáhue tagarawéq itene iuranka tagahwe úwe.

Sísaga íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe ú ehwehne.

⁸ Úwana Pírípiga Sísansabé, Itene Wahnahno, Iteribo taganehboq sokigi aio. Sokigi aínaraq aiq awehraq kanae úwe.

⁹ Úwana Sísaga wensabé, Pírípigo, ínéga itereq íre wahto tanáhráq míarauge. Árahinsabé íné íre tagaríahno? Íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe. Iteribo taganehboq sokigi aio énae árahinsabé irareno?

¹⁰ Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire. Minayabe íre aiq pútare aintahno? Íné teiú éhwéh íre ínénéga iwíáhugana Nániboga ínéba mía

míaéna wewega arambehrire. ¹¹ Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire teienaq mi ehwéhnsábé aiq pútare aintáhro. Mi ehwéhnsábé itega íre aiq pútare atéhrame ínéga sokigiona arámbéhríyábé aiq pútare aintáhro.

¹² Kawerue írátíáhro. Ínénsabe aiq pútare aintáh kégá ínéga miraona arámbéhrí miraigehe. Nániboba pokinau puana sene arambehriga néne arambehri kiotaigme kanae. ¹³ Néníwírue tenírataq mirainie. Íné wahninká mirau arámbéhrí Nánibo áwíq pankerageheéna mirainie. ¹⁴ Néníwírue teníra ehwéhme moke mirainie úwe.

Sísaga Manikáne Awa eqmarinie ú ehwehne.

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Itega ínénsabe iuwahbáhnaraqmé néne sánsá sehigígehe. ¹⁶ Nánibo teawenana wega mó séhréhina aní iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe. ¹⁷ Aiq pútari aní Manikáne Awa iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe. Ahbabáq kehinánká Manikáne Awa íre tagéra sirupipeq íre tagaríáh púara wereq íre mía míaorahowe. Itega we tagaríáhwana iteba mía míaéna irupipeq mía míainkehe.

¹⁸ Ite íre airaiq iuwaníe. Ite íre ehneranimáří tahnsa míageheéna mókake iteba kiwekinauge. ¹⁹ Mótaq ahbabáq kehinánká íné mó íre tagagehe. Itega íné tagagehe. Íné oga mía míau puaq ite moq oga mía míaiagehe.

²⁰ Mi tanáhráq sínaraqmé ínéga Nániboba mía míaonaq tagariagehe. Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míaonaq tagariagehe. ²¹ Néne ehweh irena kawerue sehígí anímé ínénsabe awahbehre. Ínénsabe awahbeh anímé Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Ínéga wensabé nirutaboiratena néne sánsá sokigi awinauge úwe.

²² Íre Súrása Ísíkárióti peh mó Suráságá Sísansabé, Itene Wahnahno, árahinsabé ahbabáq ke íre sokigi arisa peh morá ite arene sánsá sokigi aieno úwe.

²³ Úwana Sísaga wensabé, Ínénsabe awahbeh anínká néne sánsá mirainkehe. Néne sánsá mirainaraq Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Nániboreq ínéreqka weba séta wereq mía míaoyehetauye.

²⁴ Ínénsabe suwahrieh kégá néne ehweh íre sehigígehe. Ínéga teiú éhwéhme íre ínébataq néne ehwehne. Minawé Nánibo íné eqmaq núwéh aníné ehwehne.

²⁵ Iteba mía míautaq mah ehwéh teiúge. ²⁶ Nániboga séhréhi aní Manikáne Awa nénéwírue eqmarahnana ite moke iwáhnorinkehe. Ínéga moke teiéna ehwéh Manikáne Awanka ahreraq itankéhe.

²⁷ Íné niru ukiqme miónserah ite moq iru ukiqme míáhro aitóge. Ínéga aitónserah ahbabáq kehinánká íre miraorahowe. Itene irupipeq iwíáh kikiréq áhreiye-ho.

²⁸ Iuwena pokéna iteba kiwekinie teiewógaq íráh mino. Itega ínénsabe irutaboiraíntáhmé itene irupipeq eyoyóire. Nániboga íné kiotaigme míéh aní míre. Ínéga weba pokinaunsabé itene irupipeq eyoyóoro. ²⁹ Mótaq sína tanáhráqsábé teiúge. Mi tanáhráq sínaraq ite-

ga néne ehwehnsabé aiq pútare aintageheéna amahnága teiúge.

³⁰ Amahnága ahbabáq kehiná kéhínáné wahnahnka sínana íre áhntetaq teiníe. Wega íné íre saiqnaríehre.

³¹ Nánibonsabé nirutaboírume mah kehiná kéhínánká tagariageheéna wega tení arámbéhrí miraige éna ite we kérahwána keyábé, Pokonehboq irigoro úwe.

Sera kawerue íyéhnsábé pabeqme ehwéhne.

15 Sísaga mó mahraréna, Íné náhniáq tahnsanugana Nániboga náhniáq sera sotaq wahnahni aní míehre. ² Néne niyahnawe sera íre íyéhmé Nániboga apirúehre. Sera íyéh níyáhnáwéwé áhnte mó será iyankeheéna apiruqme kaweq kaweraréhrana áhnte será íyéhre. ³ Mina inserah ínéga teiú éhwéhnká itene irupipeq kaweraitéhe.

⁴ Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míaoono. Pehipi kéh áyáhnáwéwé sera íre iyahráhire. Mina inserah itega móbeq míéhrataqmé íre serankakáq míaneheqmoé.

⁵ Íné náhniáq tahnsanugaq ite náhniáq ayahnawe tahnsá móe. Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míainie. Ínéba mía míaira kewé áhnte serankakáq mía míaoneheqmoé. Peh itebataq mía míairataq iteri-ahríáh mó naneq íre miraorahowe. ⁶ Antegi áyáhnáwéwé súdehrana ehyataginserah ínéba íre mía míao kewé mina tahnsanowe. Mi ayáhnáwéwé sorupawe mewena iraipéq móruahnana taginawire.

⁷ Itega ínéba mía míaeq ínéga teiú éhwéh íréhrataqmé iwíáhue teniéro. Tenirana mirainie. ⁸ Ite áhnte será íyéhrara tagah kégá Maniká áwíq pankeráhwé. Áhnte será íyéh púaq ite íné séniráh ké míáhwe. ⁹ Nániboga ínénsabe arutaboírinserah ínéwé itensabé nirutaboírue. Ínéga itensabé nirutaboíru puaq ínéba mía míaooro.

¹⁰ Ínéga Nánibone sánsá sehgiúnsabé wega ínénsabe arutaboiraíntéhrana weba mía míauge. Webá mía míaunserah itega néne ehweh sehgiúrataq ínéga itensabé nirutaboiraítahnaq itega ínéba mía míaiagehe.

¹¹ Irupipeq eyoyó aitanieéna mah ehwéh teiúge. Peh irupipeq anotah eyoyóinkeheéna mah ehwéh teiúge úwe.

¹² Sísaga mó mahraréna, Néne sánsámé ínéga itensabé nirutaboírinserah itega wensabé wensabé irutaboiraítehoro. ¹³ Wene iyahnabo kaweraritanieéna minayabe pukinaína anímé anotah arútábóiri aní míre. Moke mó sirutaboíro kégá mi aní íre kiotaikorahowe.

¹⁴ Néne ehweh sehgió kéwé néne iyahnabo woe.

¹⁵ Arambehri anímáří íre úqitaníe. Arambehri aní wene wahnahne náneq íre ahtebeh púana itensabé arambehri anímáří íre úqitaníe. Nániboga tení éhwéh moke teiú púana néne iyahnabo anímáří úqítóge.

¹⁶ Itega íné íre omaq íntárowana ínéga ite omaq itáráuge. Náhniáq ayahnawe áhnte será íyéhnserah ite néne niyahnawe méq áhnte será iwe kagainkeheéna omaq itáráuge. Áhnte será kéhnsabé itega nénéwírue Nánibonsabé teawírataqmé wega mirainkehe. ¹⁷ Ínéga teiúme wensabé wensabé irutaboiraítehoro úwe.

tagaowane. Pah íre maqmera pehipi uwe taga tagaowane.

⁴ Ahbiahipéq Sísaga káwehu áhnopeq súwaq itega we íre tagariahwane. ⁵ Sísaga itensabé, Nanuwahraho, pahmé aiq maqmiaho úwaq, Írakaumo ewane.

⁶ Ewanana Sísaga itensabé, Sípiipéqté éberiopeq uwe tagéq meyangéhe úwaq itega itene kahwe éberiopeq uwe tagéq áhnte pah meyahwáne. Áhnte pah meyahwánayabé kahwe íre pankeráhráhowane.

⁷ Íné, Sísaga arutaboiraíntéh ánínká Pítansabé, Áhnopeq míéh aní itene Wahnahne teawéwae. Sáímóni Pítaga pehrákora ména arambehriúnsabe, Ítene Wahnahne teawéwana apubúue wene ambanta úbíq mena káwehupípeq ahkuagúwe.

⁸ Pah kahweipéq kowaq mó ite Sísaga kérahwána kegá kahwe sabirue meweq sípi kéweweq áhnopeq pokowane. Áhnopeq wahtotaq ko púaq itega kahwe sabirue meweq pokowane.

⁹ Ite áhnopeq kowanaraq ira paríówana taigowaq tagahwane. Tairáq pahnkákáq párétiakáq kowe.

¹⁰ Sísaga itensabé, Ite matiáh páh táhmaro mewe sero úwana ¹¹ Sáímóni Pítaga sípiipéq kire pahnkákáq káhwé sabirue áhnopeq méarowe. Kahweipéq anotah pahmárí íregárita 153 pahmárí miówana kahwe íre surakúwe.

¹² Sísaga itensabé, Sewe nahro úwe. Itene Wahnah tagariahwanayabé itega, Are inseboue íre kasenowane. ¹³ Sísaga párétiakáq pahnkákáq mewena ménáiuwe.

¹⁴ Sísaga oganúq atowana wega ite we kérahwána kebá apahtárórác ábórarúwe. Teiúmé apahtáro tánáhráre.

Néne sipisípiqmarí kirabo ainto ú pabéqmé éhwéhne.

¹⁵ Táhutahuq nahwanana parabagútaq Sísaga Sáímóni Pítansabé kasenána, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, Arega mah keyábé ákáhta arutaboiraite ínensabe anotah arútábóiraíntahno úwe. Úwana Pítaga wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboiraite úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiq áráhqmari kirabo ainto úwe.

¹⁶ Sísaga we mó kasenána, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, ínensabe arutaboiraíntahno úwana Pítaga

wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboiraite úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiqmarímé wahnahnainto úwe.

¹⁷ Sísaga anehe mó kasenána, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, ínensabe arutaboiraíntahno úwe. Apahtárórác kasenú púana Pítane arupipeq umeh agúwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, arega moke tagariahne. Are tagariahnawe ínega arensabé nirutaboiraite úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiq kirabo ainto.

¹⁸ Kawerue írátiahno. Are mahbi míaronaraq arene áréti sabirare arega awahbarairabeq pokurone. Are ore úkínaraq arene ayahnkara pankeréhnaq mó kegá ahmboqme meqmera are íre awahbáhnarabeq móatagéhe úwe. ¹⁹ Mah ehwéhme Sísaga Píta pukína ehwéh teawuwe. We pukína tanáhrác Píta íre áhreí-nayabé tagehra kegá Maniká áwíq pankeragéhe. Mah ehwéh teawena Sísaga Pítansabé, Séniro úwe.

²⁰ Pítaga pabeqme íné, Sísaga arutaboiraínto aní tagówe. Sísaga pukínaúwara táhutahuowanaraq ínega Sísane anepeq mósaqmaqme ména wensabé, Néne Wahnahno, arene naruo kowerirahna animé insebo kasenowae. ²¹ Pítaga íné tagéna Sísansabé, Néne wahnahno, mah aní anerinkehbo úwana

²² Sísaga wensabé, Íné nuwahbéhnaraqmé kiwekona tanáhrác we peh oga míanawire íwíáhinabugamo. Arereq wehgaqpo? Arerega séniro únsabe ²³ mi ehwéh író kega mó Sísaga kéro keyabé, Íné Sóni íre pukinkehe mitaq teri mahtaq terinuwe. Sísaga Pítansabé, Íné Sóni peh mía míankehe íre irarúwe. Wegá Pítansabé peh mirauwe teawena, Íné kiwekonaraq we peh oga míanae íwíáhinabugamo. Arereq wehgaqpo úwe.

Sísane áhnte mó arámbéhríwárínsabé éhwéhne.

²⁴ Íné Sísaga kérahwána anínká mah ehwéh iraruge. Mah ehwéh aiq pútaq ehwéh púana sehiranue teiúge.

²⁵ Sísaga íre peh morá teiú arámbéhrí mirauwe. Wegá áhnte mó arámbéhríúwe. Wehukega wene ehwehnikákáq wene arambehriakákáq moke sáhnsahwe sehiranutaq tahirímé púkuwarínká mah marákó marákó kígí agirana marakó íre awehra q kéh irino.

Eqmaro Ke

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Árúkaga ebeq sóteh arámbéhríena anehe wega Pora kérena séhréh atena púku áwíq Árúkae ue sehiranúwe. Anehenura mah pukú Eqmaro Ke pukúe ue sehiranúwe. Sísaga miraéna irarú ehwehnsábé ebeqte pukúgá teíre. Manikáne Awanka miráú arámbéhrí Eqmaro Ke pukúgá teíre. Sísaga eqmaro kega pokue mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue Sísaga éhweh koreríúwe. Teríútaq Manikáne Awanka se págege aritena séhréh aritowara áhnte kegá sene ehweh irera Sísansabé aiq pútare atówe. Mi ehwéhnká abae agúwara Sísaga tagaríáh ké áhnte úkuwe. Mah pukúípéqte éhwéhnká minayabeákák eqmaro kega mirau arámbéhríákáqsábé teíre.

Eqmaro kega miraunsabé éhwéhne.

Sísaga, Manikáne Awa eqmaraníe ú ehwehne.

1 Tíópírásao, néne sehiramé kawerue sáhnshawe iro. Menah tanáhráq mó pahsí sehiranue áwátáuge. Mi pahsípéq moke Sísaga miraúnsabe sehiranue teawena wega íwáhnorúnsabeakák teawátáuge. ² Wene arambehri áhwárorátaqkákák íópeq kiu tanáhráqsábéakák teawátáuge. Wega marakóipeq míotaq wehuke eqmaq suanieéna omaq sitowe. Manikáne Awanka Sísaga iwíáh atowana wega íópeq kináútaq omaq sito ke síwáhnorúwe. ³ Téhwe Sísaga awankátaq táhpague pukéna anehe oga úkéna mó wehekáh mó wehekáhnue omaq sito keba séyééna wewe sokigi aritowara tagowe. Tagowana 40 wehekáh miraéna Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriúwe.

⁴ Mi tanáhráq sega momiwíuríótaq Sísaga mahraréna, Sarúsarama suwahpeq apubúue sueq pokiyehboq Nániboga eqmarahna aní tuinayabé wensabé áwé-nunoro. Menah Nániboga eqmarahna aní éhweh teíyátáuge. ⁵ Naho Sóniga wání meriuwana Manikáne Awanka áhníbórá tunse iteba mía míainkehe úwe.

⁶ Mó tanáhráq eqmaro kega momiwíuríótaq sega Sísansabé kasenéra, Ísara ke iteitene marakóraq amahnága wahnahnoro aitaníbo uwe. ⁷ Uwana Sísaga sensabé, Nániboga moke mi tanáhráqkákák wéhékáhnkakaq wahnahnire. Minawé íre iteitene arambehri puaq itega mi tanáhráqkákák wéhékáhnkakaq íre tagaríáhwe. ⁸ Minawé íre tagarawéq mahraue tagariagehe. Manikáne Awanka

† Sísaga eqmarahna anímé Manikáne Awa mire. Árúka 24.49, Sóni 14.16-17, Eqmaro 2.33 tagáhnno. †† Sísaga marakóipeq tutaq Aroma kegá Ísara kené marakó págegeue wahnahnúwara áhnte kegá iwíáhéra, Wega Aroma ke kaqsuena iteitensabé, Wahnahnoro aitankéhe iwíáhuwe.

iteba tuinaraq ite págege aitaq itega iné éhweh mah kehiná kéhíná korerigéhe. Sarúsarama suwahpeqte kéreq moke mó Súría marakórápéqte kéreq Sámária marakórápéqte kéreq moke mah kehiná kéhíná korerigéhe úwe.

Sísaga íópeq kibekú ehwehne.

(Máhka 16.19-20; Árúka 24.50-53)

⁹ Mah kehiná kéhíná korerigéhe úwana eqmaro kega tagotaq Sísaga tumerowana íópeq kire írabúyápipeq kibekúwe. ¹⁰ Kibekúwara sega íópeq awahnkanue tagaríowara taberábe korosíákák ánitégá iriwe míoye. ¹¹ Iriwe méra sensabé, Kehrari marakórápéqte kéro, aneqsabé iriwe méq íópeq ebitiaho? Sísaga ite iuwana íópeq pokiraq tagahwe. We amahnága pokinserah mókake tuinawire uye.

Súrásane arambehri awaq mio ehwehne.

¹² Uyara eqmaro kega Óríwi sawéhrápéqte tunse Sarúsarama suwahpeq wahtotaq tueaguwe.

¹³ Tueagéra sega kaegaeu nah abobóráhpeq kíúwe. Sensíwíqmarimé mahraue Píta, Sóni, Sémísi, Ehntaru, Pírípi, Tómáhsi, Pátórómíyu, Mátíyu, Ápíasane ahninkáwá wenáwíq Sémísi, ebeh ehwéh iriaréh aní wenáwíq Sáimóni, mó Sémísine ani wenáwíq Súrása mirauwaga kíúwe. ¹⁴ Sereq Sísane ábákawaréhreq we-nanoreq mó inínsónseqka sirupipeq peh morá iwíáhue morárq púreq aruqaruruwe.

¹⁵ Mó wehekáh sega mirautaq 120 ke áhnte Sísaga tagaríáh kégá momiwíuríówe. Pítaga iriwe ména mahraréna, ¹⁶ Nánuwahraho, naho Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana Súrása éhweh sehiranúwe. Súrásaga Sísane naruo kowerironsabe mi sehirá aiq pútaguraire. ¹⁷ Sísaga Súrása omaq atowaq Súrásareq itereqka morárq arambehriuraune úwe.

¹⁸ Súrásaga Sísane naruo kowerironsabe móne meyo-wara mi monératé marakó paiqmárowe. Súrásaga

ehweh mahraréra, Manikátaregá wehukénité úkéra iteba tumiéhye uwe. ¹² Tumiéhye éra Páhnábásansabé sene maniká áwíg Súsie ue áwíratówe. Poransabé sene maniká áwíg Érémsie ue áwíratówe. Poraga áhnte ehwehnúnsabe, We Érémsi tahnsá áníne éra Érémsie ue áwíratówe. ¹³ Sene maniká Súsinsabé iwíáh iwíáh ató nah sensuwahpeq ahnansahrapeq kowe. Súsine ehweh mibeq mahbeq arítéh ánínká káhoakák awanká aramarínkákák ogesáh ogesáhrapeq mewena súwe. Segá, Porareq Páhnábásareqsabé manikátare wóye iwíáhéra titironeherauwe.

¹⁴ Titironehera uwara íre mirao sansá miraonehera unsabé mi kegá túbáh agigeheéra Porararéga sene ambanta subansúoye. Subansuera wehuke míorabeq pehbeheráh pokue anotahtaq ehwehnéra, ¹⁵ Aneqsabé miraoo? Peh ite tahnsá wéhúké míoye. Íre miroro. Itega kaweq ehwéh teieyeheéta súye. Írátíáhro. Maniká we oga mía míai aní mire. Wega íopeqkákák mah marákó márakóákák sóreq wanínkákák moke kéh náneqmarínkákák mirarowe. Péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáhó sansá sueq Manikánsabe áhraboro. ¹⁶ Naho wehukega seyene mirau sansánuwana Manikánka pehragaritowe. ¹⁷ Íopeqté ibonsúno atéhrana ibonsirana ménsámehnsá kawerue kíréhre. Kawerue kíréhrena iyahbankirehraq itene irupipeq eyoyóire. Minayabe wega ite kaweraitena aiq pútaq míoge éna aiq sokigi aíre uye.

¹⁸ Mi ehwéh irarayara titironehe iwíáhu ke ebeq sene ehweh íre írówe. Íre írówara Porararéga anotahtaq págegeue ahqáho aritoyara mi kegá, Ai q mire. Itene titironehe iwíáh suanehe éra súdowe.

Ebahnsatate Pora subú ehwehne.

¹⁹ Ántióka suwahpeqte Asiu kereq Áikónía suwahpeqte Asiu kereqka mitaq séra mó ehwéh teriúnsabe mitaqté kegá sene ehweh meyówe. Mewera ebahnsatate tuparuqme Pora subúwana we marakóipeq aunúnkaq surahúwara sega, Ai q putíéhre iwíáhéra abariue ahnansahrapeq márówe.

²⁰ Márówara Sísá tagariáh kegá weba sáhuriótaq Poraga irigéna mi ke suwahpeq kouwekúwe. Ahbiah tahnsá Porareq Páhnábásareqka mitaq suera Tébi suwahpeq pokuye.

Sísá tagariáh ké págegeue míageheéra síwáhnoréra abowah weh omaq sitóya ehwéhne.

²¹ Segá Sísane kaweq ehwéh Tébi suwahpeqte ké teriúyara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe. Ai q pútare atówara Porararéga mitaq suera Árisáta suwahpeqkákák Áikónía suwahpeqkákák Ántióka suwahpeqkákák kouwekuye. ²² Kouwekéra Sísá tagariáh ké págegeue míageheéra síwáhnoruye. Síwáhnoréra, Túbáh agiehboq Sísá kawerue kéráho éra Sísane ah íre mareqmareq ahne. Ebeq mó kegá íwioqnehraq anehe Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokoneheqmúne uye. ²³ Sísá tagariáh kéréq

wahnahnigeheéra Porararéga mó mapéq mó mapérue abowah weh omaq sitóye. Omaq sitera táhutahuq awehriue mahraue púreréra, Maniká Iteriboo, síósirapéq wahnahnira kegá arensabé aiq pútare atáhwe. Arega se págege arite wahnahnarito ue púruye.

Písíría marákó Ántióka suwahpeq seuwekuya ehwéhne.

²⁴ Porararéga mitaq suera Písíría marakórápéq kótaikue Pámbíría marakórápéq pokuye. ²⁵ Mitaq Péríga suwahpeq Sísane ehweh teriera suera Átária suwahpeq pokuye.

²⁶ Mitaq suera sípi kéwewera kure Ántióka suwahpeq kouwekuye. Mitaqté Sísá tagariáh kegá eqmaq suanehe iwíáhéra púreruwe. Manikánka Porararé séhréh aritankeheéra púreréra eqmaq súdowe. Eqmaq súdowara sega Sísane ehweh kawerue teriera sene arambehri parabarúoyansabé Ántióka suwahpeq seuwekuye.

²⁷ Seuwekuyataq sega Sísá tagariáh ké momiwí arítóye. Momiwí aritera Manikánka séhréh arito ehwehnikákák áhnte nahsónká Sísansabé aiq pútare ató ehwehnikákák teriúye. ²⁸ Teriera sega íre wahto tanáhráq mi ke suwahpeq Sísá tagariáh kébá mía míauye.

Tábúsoq marageheéra eqmaq súdo ehwehne.

15 Táhmaro Súría marakórápéqté kegá Ántióka suwahpeq tuera Sísá tagariáh ké síwáhnoruwe. Síwáhnoréra, Peh morá Mósísine sánsá sehgió ké sene síú amurúráh kegá oga mérapeq awaq miahráhowe uwe. ² Uwara Porareq Páhnábásareqka mi ehwehnsabé anotah ahqáho arítóye. Minayabe sereq tú kereqka anotah ehwehuwe. Anotah ehwehuwara Ántióka suwahpeqte Sísá tagariáh kegá Porareq Páhnábásareq táhmaro mó kereq omaq sitera Sarúsarama suwahpeq pokoro arítówe. Sarúsarama suwahpeq Manikánka eqmaro kereq Sísá tagariáh ábóawáh wéhreqsabé mi ehwéh tábúsoq marageheéra Porareh pokéwáho arítówe.

³ Sísá tagariáh kegá pokéwáho arítówara sega Pónísía marakóákák Sámária marakóákák kótaikuwe. Kótaikutaq mitaqté Sísá tagariáh ké teriera, Nahnsó ke Sísansabé aiq pútare atówe ue teriúwe. Teriúwara moke sirupipeq iwíáh iwíáhéra eyoyóuwe.

⁴ Porarehga Sarúsarama suwahpeq sutaq mibeqté eqmaro kereq Sísá tagariáh ábóawáh wéhreq moke Sísá tagariáh kéreqka mehweh arítówe. Mehweh arítówara Porarehga Manikánka séhréh aritena moke miráú naneqkakaq teriúwe.

⁵ Teriúwara táhmaro Sísansabé aiq pútare ató ke Péhrasi kené sánsá mirao kegá irigéra mahraruwe. Mahraréra, Nahnsó kegá oga mérapeq awaq miagéhboq Mósísine áú amurúuto sansá miraoro terio. Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúéhboq kawerue sehgióro terio uwe.

naneq ménsáméhnsá sípiipéq sáharageheéra náíúwe.

Poraga Aroma suwahpeq pokú ehwehne.

¹¹ Árékásántaría suwahpeqte sípí ópeq tanáhráq mitaq sípí kagairabeq kowe. Sípí abiahtapeq se ábárahrené siyahqno tahnsa náneq pikísah kowe. Mi abárahrewé péhe máníká áwíq Súsine ahnínkáwárée. Apahtáro ío itega mi marákóipéq méq mi sípí kéweweq pokowane. ¹² Mó marákórápéq pokue Sírakíúsa suwahpeq apahtárórác kowíahwane. ¹³ Mitaq sueq sípí kéweweq pokue Árégíúma suwahpeq pokowane. Mó wehekáh sípí anehepeqte sóirírúnsabe mitaq sueq apahtárórác sípiipéq Pútéóri suwahpeq kowíahwane.

¹⁴ Mitaq Sísa tagaríáh ké méra, Iteba kaegaeoro unsabe abapete téhtarérác seba kowíahwane. Mitaq sueq ahtapeq pokue Aroma suwahpeq konehe íwíáhowane.

¹⁵ Aroma suwahpeqte Sísa tagaríáh kégá, Porarehga áhníbórá seneherawoe u ehwéh irera táhmaro kega ahtapeq sure máhkétirapéq áwíq Ápíúsa séra mitaq íwénunuwe. Mitaq kaegaeo nah apahtáro korabeq íwénunuwe. Poraga sutaq se tagéna wene arupipeq eyoyóéna Manikánsabe iwíáh íwíáh atowe.

¹⁶ Itega Aroma suwahpeq kowíahwanaraq sega Pora íre karábúsiipéq móatera peh wewene nahtapeq móátówe. Wereq peh morá we wahnahnú sontía áínseqka kaegaeuye.

Poraga Aroma ke kaweq ehwéh teriu ehwéhne.

¹⁷ Wega mitaq ména apahtárórác mibeqté Asiu kené wahnah keyábé síáhrabúwara suwe. Weba suwana sensabé, Nánuwahraho, Asiu ke íre ahbabáq arítáráuge. Iteriborehne sansá íre anterutauge. Se íre ahbabárarítáráugarawe Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá íné táhtoqme Aroma kebá móíntárowe. ¹⁸ Aroma kegá néne ahbabáqsabe kabaréra kasenaintárowe. Kasenaintera se ahtebome íné íre pukorahi ahbábáru- raunsabé sega, Soraq auwanéhe urowe.

¹⁹ Soraq auwanéhe urowara Asiu kegá anotah ahqáho arítárowe. Anotah ahqáho arítáronsabé ínéga mahraréna, Aroma wahnáh ání Sísáhri íné ehweh teawenana iwíáhue tagéna teinkéhe urauge. Minayabe surauge. Séna nánuwahrah Asíú keyábé ehweh aritanieéna íre surauge. ²⁰ Ite tagéna mah ehwéh teinieéna íáhrabuge. Marakóipeq tuina anímé

ite Asiu kegá áwénunona anímé wensabé aiq pútare atóge. Minayabe karábúsiipéq míóge úwe.

²¹ Úwara sega wensabé, Súría marákórápéqté kégá are ehweh pahsí íre sehiranue íátówe. Mahtaq suro Asiu kegá arega ahbabárire íre teíátówe. ²² Mah marákó marákórápéqté kégá Sísane sánsá íre kaweq sansáne tei teinurowe. Minayabe arega teiena ehwéh iraneheqmúne uwe.

²³ Seyega iwíáhu wehekáh Porane nahtapeq áhnte kegá weba suwe. Suwana wega moke mi wehekáh Manikánka wahnah wahnahnirabeqte ehwéh teriuwe. Segá Sísa ehweh irageheéna wega Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené sehirankakaq sáhnsahwe síwáhnorúwe.

²⁴ Síwáhnorúwara táhmaro író kega wene ehwehnsabé aiq pútare atówara mó kegá íre aiq pútare atówe.

²⁵ Segá íre peh morá iwíáhuwana pokonehera utaq Poraga mahraréna, Manikáne Awanka wene ehweh irarú ani wenáwíq Ásísáia iwíáh atowana wega itene igaqnaréhyabe mahraréna,

²⁶ Mah ke korerio. Korerie, Itene iahrega áhnte tanáhráq ireqmé íre kawerue iahtebahwe. Itene iuran- ka áhnte tanáhráq tagéqmé íre kawerue iahtebahwe korerio.

²⁷ Sene iwíáh págege agirara sene siahrrate ireyabe suwahrieh puara sene siahre parokirara sene siura aiq pigire. Segá ireyabe íre suwahrietaq tahirimé sene siahre iréra siura tagéra kawerue siahtebah irino. Iahtebahtaq tahirimé ínéba surowana kawerarító iri- no. Íné Manikánka aiq iraruge úwe teriuwe.

(Aisaia 6.9-10)

²⁸ Poraga Ásísáiane ehweh teriena mó mahraréna, Ite mina tahnsano puana Manikáne Awanka iwíáh ato ehwéhniká aiq pútaragire. Minayabe Manikánka Sísansabé aiq pútare atáh ké kawerarite ehwéh nahnso ke korerio aintéhre. Nahnso kegá kawerue iratiage- he. Minayabe ahtebahro úwe. ²⁹ Poraga Aroma suwahpeqte Asiu ke mi ehwéh aiq teriuwe. Teriuwara Asiu kegá seye ehwehéra pokuwe.

³⁰ Poraga mitaq téhtaré ópéq ména wewega mó iotáq mó iotáruwe paiqma paiqmaru nahtápéq míowe. Wene nahtapeq su keyábé kawerue mehweh aritena ³¹ Manikánka wahnahni ehwéh teri terinúwe. Teriena itene Wahnah Sísa Karáhé ehweh pahsuqme síwáhnorúwe. Síwáhnorúnsabe Aroma wahnáh kégá íre ahqáho atówe.

Aroma

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga mah pahsí sehiranue mó aní awuwana wega Aroma suwahpeq mewena mibeq Sísa tagaríáh ké móriuwe. Mah pahsí áwahewé mahraréna, Ite moke ahababáq ke míone. Mósísiga miraoro ú ehweh sehgiunaga ite íre kaweritahráhire. Itega kaweq arámbéhriúnaga moq íre kaweritahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atonaga wega ite kaweritena oganúq itahráhire. Manikáne Awanka Sísansabé aiq pútare atáh ké séhréh aritena kaweq sansá miraoneheqmúne íwíáh aritena ahriahri sereq mía míaire. Poraga mah ehwéh Aroma suwahpeq Sísa tagaríáh ké náriu pahsípéq sehiranúwe.

Aroma suwahpeqte ké siu pahsíe.

Poraga wene arambehriyabé teriu ehwéhne.

1 Íné, Pora Sísa Karáhéne arambehriu aní múge. Manikáne ehweh korerinkeheéna omaq intena eqmaq núwátáire.

² Naho naho Manikánka omasa éhwéh wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara áwahe pukúipéq sehiranuwe.

³ Omasa éhwéhmé wenahni, itene Wahnah Sísa Karáhé ehwehne. Sísave wehukení úkúnsabe anotah wahnáh aní, Tébiti kahnáh ánínéna ⁴ we pukútaq Manikánka págege sansánue iriwe oganúq atowe. Oganúq atonsabe Manikáne Awanka ite sokigi aitéhmé we Manikáne ahninkáwá wíre. We Sísa Karáhé itene Wahnahne.

⁵ We nahnso kereqne Wahnah míankeheéna Manikánka ite meiqme Sísa Karáhéne ayahpi itena antahtaqa séhréh aitéhre. Wega íné nahnso kebá eqmaq núwátáire. Mó kehiná mó kehinánká Sísansabé aiq pútare atera wene ehweh sehgiheheéna kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. ⁶ Ite moq Sísa Karáhéne animárí míageheéna omaq itena íahraburaire. Íahraburaire ite Sísa kэрáhwé.

⁷ Aroma suwahpeqte Manikáne animáríno, íné Porane ehweh íráhro. Manikánka itensabé arutaboiraite na wene animárí míageheéna íahraburaire. Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Poraga Aroma ke ehweh koreriyeabe awahbo ehwéhne.

⁸ Téhwe teiéna ehwéh íráhro. Itega Sísa Karáhéne ehweh kawerue sehgiómé áhnte kegá íráhwé. Minayabe ínéga ite ómi niahreraq matawéna Sísa Karáhé áwírue Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge. ⁹ Sísa Karáhé

éhweh teri terinéna Manikáne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna mirauge. Manikánka tagaríéhmé íné íre túbáh agia ¹⁰ itensabé ahriahri púreraitóge. Ite tagéyabe nuwahbehre. Minayabe Manikánsabe págegeue púreruge. Púreréna mahraréna, Aroma kebá pokiniboq pokúno ainte séhréh ainto ue púreruge.

¹¹ Itene irupipeq págegeinkeheéna Manikáne Awanka séhréh aitahráhire. Wega mirainkeheéna iteba sure séhréh aiteyabe nuwahbehre. ¹² Ínéga Sísave ehweh kawerue sehgiúnsabé itega íné tagehrataq itene iru kawerinae. Itega moq Sísave ehweh kawerue sehgiónsabé tagahnaaq nirume kawerinae. Minayabe moke irupipeq eyoyóinae.

¹³ Néne iyahnabo animáríno, teiéna ehwéh iahtebagehboq íráhro. Áhntetaq iteba pokinieuraataq íre pokorahuraage. Sísave ehweh teríátáutaq mó nahnso kégá aiq pútare atera sehgiówe. Ite moq aiq pútare ateq sehgiheheéna teieyabe nuwahbehre. ¹⁴ Manikánka ómi korerio urainsabé Káríki kereq íre Káríki kereq ahtebah kereq múguwahgu kereq teri teriníne. ¹⁵ Itega moq Sísa éhwéh irageheéna ite Aroma suwahpeq míáh ké koreiyeabe nuwahbehre.

Kaweq ehwéhmé Manikáne págegeorahi sansánsabé teí éhwéhne.

¹⁶ Manikánka Sísave kaweq ehwéhnsabé ómi aiq pútare atáh ké kawerarítéhre. Minayabe mi ehwéh teriyeabe íre niyehitehre. Maniká págege aní púana séhréh aitahráhinsabé ite koreiyeabe nuwahbehre. Téhwe Asiu kegá mi ehwéh írówara anehe nahnsonka írówe. ¹⁷ Wehukega Sísave ehwehnsabé aiq pútare atáhtáq Manikánka kaweraritena sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aritéhre. Íre wehukega arambehriónka peh morá wensabé aiq pútare atáhnká kawerarítéhre. Mi kawerarítéh sánsámé Manikánka aiq sokigi aitéhre. Minayabe Manikáne ehwehka aiq mahraréna,

ehwéhnera ehnenehne arítéhrrataq íre ahtebah kegá mi ehwéh irera kaweq ehwéhne íwíáhowe.

¹⁹ Itega Sísane ehweh kawerue sehgiónsábé ómiga íráhwe. Minayabe iwíáh íwíáhéna nirupipeq eyoyóire. Ahbabáq sansa ahtebehboq pehragégq peh kaweq sansá ahtebahro.

²⁰ Maniká iru ukiq itéh ánínká owainawa saiqnarianaire. Itene igaranka noginairabeq saiqnarianaire. Itene Wahnah Sísá Karáhéga séhréh aitéhre.

Porareq míó kega Aroma keyábé iroro u ehwehne.

²¹ Tímóti ínéreq arambehrii anínká itensabé iroro ire. Nánuwahrah Asiú kéwé Árusíareq Sésónireq Sósípátereqka itensabé moq iroro ewe.

²² Mah ehwéh páhsiipéq sehiranu aní néníwíq Tétíae. Poraga tenínserahnue pépahqtaq sehiranuge. Íné moq Sísane aninéna itensabé iroro uge.

²³ Mahtaqté Sísá tagaríáh kegá Káiúsine nahtapeq momiwíowana wega íné Pora kirabo aintéhre. Wega itensabé iroro ire.

Mah ke suwahpeqte táhkísi moné wahnahni aní wenáwíq Érásátie. Wereq itene iyahnabo aní wenáwíq Kúátúsareqka itensabé iroro éye.

Manikánsabe iwíáh íwíáh atanéhe i ehwéhne.

²⁵ Manikánsabe iwíáh íwíáh atone. Ínéwé kaweq ehwéh Sísá Karáhé éhweh teri terinuge. Itega mi ehwéh ireq sehgihehéna Manikánka págege aitéhre. Naho mi ehwéh íre ábóraragia peh kopípéq kowe.

²⁶ Kopípéq kowana Manikáne ehweh iraru kegá aiq sehiranuro puana amahnágawe ábóraq kéhre. Mah kehiná kéhínánká mi ehwéhnsábé aiq pútare atera sehgihehéna Manikánka koreríero aitaráire.

²⁷ Manikánka webataq mía míaéna aiq moke ahtebehre. Sísá Karáhéga miraúnsabe itega Maniká Iteribonsabé ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Ai q míre.

1 Kórína

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Kórína suwahpeqme nahnsó kene anotah matábú Káríki marákóráqpéq kowe. Poraga peh morá ópéq mó opéq ákáhtaq mitaq kowéna Sísa éhweh pahsuowe. Pahsuowara wehukega Sísansabé aiq pútare atówana wega mitaq suena mó ke suwahpeq Sísa éhweh pahsuanieéna pokúwe. Pora Kórína suwahpeq íre míotaq Sísa tagaríáh kégá sainkue táhmaroga íre kaweq sansánuowe. Mi tanáhráq wega mah pahsí sehiranue mó aní awuwana wega Kórína suwahpeqte Sísa tagaríáh ké móriuwe. Mibeqté Sísa tagaríáh kégá peh kaweq sansánigeheéna Poraga mah pahsí sehiranúwe.

Kórína suwahpeqte ké ebeq siu pahsíe.

1 Sísa Karáhé éhweh korerinkeheéna Manikánka íné Pora omaq intena eqmaq nuwowe. Ínéreq itene iyahnabo aní Sósáténireqka ² mah pahsí sehiranúye. Ite Kórína suahpeqte Sísa tagaríáh kéó, itega sehiranúya pahsí sáhnsahwe tagahro.

Wene kaweq anímári míageheéna Manikánka ite omaq itowaq wene sánsá sehgiówe. Itereq moke mó kehiná suwahpeqte ké itene Wahnah Sísa Karáhé tagaríáh kéreq omaq itowaq itega wensabé iwíáh iwíáhég púrerúne. Púrerúnana ite kawerue wahnah-naitéhre. ³ Maniká Iteriboreq Sísa Karáhé itene Wahnahseqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itehye.

Poraga Manikánsabe iwíáh iwíáhú ehwehne.

⁴ Manikánka ite meiqme Sísa Karáhéne ayahpi itena anotahtaq séhréh aitéhre. Wega ite kaweraitena séhréh aita aitainsabé ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atóge. ⁵ Wega séhréh aitéh púaq wene ehweh kawerue iraréq iahtebia ké úkowe. ⁶ Sísa Karáhé éhweh íwáhnoruraugaq kawerue írátó puana Manikáne Awanka págegeue séhréh aitéhre.

⁷ Págegeue séhréh aitéhnsabé itega Sísa Karáhé itene Wahnah tuina tanáhráq áwénunotaq Manikáne Awanka náina naneqsabé íre tabonahowe. ⁸ Wega ite págege aitena séhréh aitéh púaq ite oga mé tanahráq kaweqtaq míahrahowe. Kaweqtaq míéhrataqmé itene Wahnah Sísa Karáhé tuinagake íre ehweh aitankéhe. ⁹ Wenahni itene Wahnah Sísa Karáhéreq mía míageheéna Manikánka ite omaq itéhre. Omaq itena ite íre iuwasa peh mirainie i naneq aiq pútaq mirainawire.

Poraga, Peh morá iwíáhoró ú ehwehne.

¹⁰ Néne iyahnabo anímáriño, itene Wahnah Sísa Karáhéga síwáhnorúno aintaránsabé págegeue teiníboq írátíáhro. Ite mó iwíáh mó iwíáhiyehboq peh

morá iwíáhoró. Síó síoue peh morá sánsánonehe iwíáhoró.

¹¹ Néne iyahnabo anímáriño, ite tagaríáh aní wenáwíq Karoe. Karone awahrahga teniera, Itewe wensabé wensabé abiahnsanéq íre insahwéue míáhwe teniátówe. ¹² Itega mahna tahnsanue mó ehwéh mó ehwéhnowe. Ite mó anítógá, Porane sánsánúne ewara ite mó anítógá, Ápórone sánsánúne ewara ite mó anítógá, Pítane sánsánúne ewara ite mó anítógá, Karáhéne sánsánúne ewe.

¹³ Aneqsabé mina tahnsa irareo? Sísa Karáhéne anímári mó aní mó anínue míone iwíáhoo? Írakaumo. Itene ahbabáq kaweraitanieéna íné Pora awankátaq táhpague putiaraugo? Írakaumo. Itega wání merotaq néníwírue meroo? Írakaumo. ¹⁴ Iteba míarautaq peh morá Kárísápareq Káiúsireq wání meriátáuge. ¹⁵ Minayabe mó kegá, Íné Pora néníwírue wání meriátóne iyehoéna mó ke wání íre meriátáunsabé iwíáh iwíáhuge.

¹⁶ Mó ke wání íre meriátáuge ume Sítépána karirónánínsabé nibitagire. Se moq wání meriátáuge. Mó kewé wání meriátáugamo íre niahreraq kéhre. ¹⁷ Íre wání merieyabe peh, Néne kaweq ehwéh koreri terinúno éna Sísa Karáhéga eqmaq núwátáire. Wega awankátaq táhpawe putio ehwehmé págege ehwéhne. Mi ehwéh abehq éhwéh úkínehoéna ahtebia anínká teinserah ehwéh íre teiasa peh pahsuqme tei teinuge.

Sísa pukúme Manikánka págege aitahráhi ehwéhne.

¹⁸ Sísa itene ahbabáqsabe awankátaq pukú ehwehmé iraipéq pokoneherao kegá iwíáhéra, Múguwahgu ehwéhne ewe. Maniká Iteriboga ite kaweraitéh kégá Sísa awankátaq pukú ehweh iwíáhég, Íre wehukene iwíáh peh Manikánka págegeue miraorahi ehwéhne úne. ¹⁹ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

wene weh íre auwena wene sánsá tagéna kaweqtaq míahrahire. Minayabe arene ahrega, Arereq míanie ínaraq áúwéhneho. Arenawehqka arereq míanie ínaraq áúwéhneho. Íre áúwéhrataq itene animárí moq kaweqtaq míahrahowe. Kaweqtaq míahrahi ehwéh péhe éhwéh tahirímé itene animárí Sísá íre tagaríáh ké míáh irino.

¹⁵ Wehgabópoq ahregabópoq Sísá íre tagaríéh ánínéna wensabé nuwahriehre éna pokinie ínaraqmé peh áwé tagahro. Manikánka itensabé, Pehwehrue míáhro aitéhnsábé itene iru ukiq itankeheéq mi anínká pokinie ínaraqmé peh áwé tagehrataqmé aiq kawerinae. ¹⁶ Arenawehqka arereq míéhnsábé mókake wega Sísane sánsá sehginabirapómo. Arega íre tagariahne. Arene ahrega arereq míéhnsábé mókake wega Sísane sánsá sehginabirapómo. Arega íre tagariahne.

Manikánka ite saraq ítái arámbéhrí sehgióro i ehwéhne.

¹⁷ Maniká itene Wahnahnka ite omaq itena wene arambehri saraq ítáire. Saraq ítái arámbéhrí kawerue sehgióro. Sísá tagaríáh ké íwáhnorutaq mah ehwéh tei teinuge. ¹⁸ Manikánka are íre áhraburai tanáhráq mó kegá arene áú amurúrutonsabé ayehitéhnehboq anetaníbo íwíáhúno. Manikánka are áhraburaitaq arene áú íre amurúrutonsabé amahnága mi sansánsábé arutaboirinehboq pehragáho. ¹⁹ Arene áú amurúrutonsabé peh abehq míre. Anetaníbo íwíáhúno. Arene áú íre amurúrutonsabéákák anetaníbo íwíáhúno. Peh Manikánka sehgióro ú ehweh sehgiónsábé anotah sansá míre.

²⁰ Manikánka áhraburaitaq miraurona arámbéhrí miraúno. ²¹ Manikánka áhraburaitaq mó aniné arambehriga are saiqnariarairo? Minayabe iwíáh kikirineho. Arene marakóipeqté wáhnáhnká soraq auwena pokúno atahnaraq pokinkehe. ²² Maniká itene Wahnahnka are áhraburai tanáhráq mó aniné arambehriga are saiqnariarairana Sísá itene Wahnahnka arene ahbabáq kaqauwátáinsabé wega soraq áúwéh ání tahnsa míahne.

Wega áhraburaitaq pehipi míaronana Sísá Karáhéne arambehriga amahnága are aiq saiqnaríéhre. ²³ Wene animárí míageheéna Sísaga anotah apéqtáté paiqmarowe. Paiqmaronsabe peh wehuke suwahbeh sansá miraiiyeho. Peh Maniká awahbeh sansá miraoro. ²⁴ Néne iyahnabo animáríno, Manikánka ite íáhraburaitaq mirauro arámbéhrí miraéq Maniká Iteriboreq mía míao.

Poraga mahbigaunseq ahrarigaunseqsabé teriu ehwéhne.

²⁵ Mahbigaunseq ahrarigaunseqsabé mahraruge. Itene Wahnahnka mah ehwéh terio íre tenírana peh ínénega aiq pútaq ehwéhne íwíáhue teiúge. Wega íné séhréh aintéhrana wene arambehri mira aruqaruge. Minayabe néne ehweh íráhro. ²⁶ Íre kaweq sunúq áhníbórá sinainsabé ahre meyaníe iwíáh,

wehkinie iwíáh súáhro. Mi iwíáh súéhrataqmé aiq kawerire iwíáhuge.

²⁷ Ahreakák míéhnaqmé áúwéhneho. Íre ahreakák míéhnaqmé ahre meyaníe iwíáhineho. ²⁸ Arega ahre meyhénaraq minawé íre ahbabáriniewóne. Arega wehkinaraq minawé íre ahbabáriniewóne. Ahre meyhéra kegá mah marakóráq mé tanahráq sirupipeq umeh aginawire. Itene irupipeq umeh agínehoéna teiúge.

²⁹ Néne iyahnabo animáríno, mah marakóipéq mé tanahráq aiq parabaginaire. Sísá tuina tanáhráq áhníbórá sinaire. Minayabe ahre mero keo, íre ahreakák ké tahnsa míáhro. ³⁰ Ibisah keo, íre ibisah ke tahnsa míáhro. Iru eyoyó keo, iru íre eyoyó ke tahnsa míáhro. Ménsámehnsá paiqmaq paiqmaro keo, íre ménsámehnsánkakaq ké tahnsa míáhro. ³¹ Mah marakóipéqté sánsá parabaginai puq áhnte ménsámehnsánkákáq kéo, itene ménsámehnsánsabe irutaboiriyeho.

Iwíáh kikiriyeho i ehwéhne.

³² Ite iwíáh kikiriyeho éna mah ehwéh teiúge. Íre ahre merai ánínká Maniká wene Wahnahne arambehri kawerue sehgieyabe iwíáhire. ³³ Wene ahrega kaweróne atankeheéna ahre merai anínká mah marakóipéqté náneqsabé iwíáh iwíáhire. ³⁴ Minayabe we mó iwíáh mó iwíáhire. Sísá tagaríéh áhrárigá iwíáhéna, Néne ninonkakakaq néniwankakaqmé kaweqtaq míanieéna Maniká áwúge éna Maniká wene Wahnahne arambehriyabé iwíáh iwíáhire. Wenawehqka kaweróne atankeheéna wehakaq ínínká mah marakóipéqté náneqsabé iwíáhire. ³⁵ Págege sansánsá saiqnariankeheéna íre teiúge. Írakaumo. Peh séhréh aitanieéna mah ehwéh sehiranue teiúge. Maniká itene Wahnahnsabé webataq iwíáh iwíáh ateq wene sánsá kawerue sehgiegeheéna sehiranue teiúge.

Wene ahre araríyabé éhwéhne.

³⁶ Wene ahre araríyabé arutaboiréna abariinie iwíáh aruqaruri anímé ahbabáratehnehboq airaiq meyankehe. Wega airaiq meyhawé íre ahbabárinae. ³⁷ Wewene anonkataq kawerue wahnahnorahi mahbígá, Ahre íre meyaníe iwíáhínaq aiq kawerire. ³⁸ Wene ahre ararí meyhé anímé kawerire. Ahre íre meyhé anímé anotah kawerire.

³⁹ Wenawehq oga míahnaraqmé mi ínínká awehkawareq mía míaiagehe. Sísá tagaríéh ínínkérahkéhe. ⁴⁰ We mó Sísá tagaríéh ání kérahnaqmé aiq kawerire. We peh kéweiní míahnaraqmé anotah kawerire. Mahnawé ínénega iwíáhuge. Manikáne Awanka mah iwíáh aintéhrámo. Wega mah iwíáh aintéhre iwíáhuge.

Poraga titirue nárie naneqsabé irarú ehwehne.

8 Péhepehe maníkánsábé titiro naneq nanehnkono éq ínénsabe kasenurowe. Mó aní mó anínkáue

tahirímé anotahtaq íre kaweru irino. Kaweq ehwéh teri terinu arámbéhri íre suaníe.

¹⁷ Ínééga iwíáhue miraurataq tahirímé ápeq meyó irino. Íre ínééga iwíáhuraugé. Manikánka koreri terinúno aintaráinsabé pehipi mira aruqaruruge. ¹⁸ Minayabe aneq apéq meyaninkono? Mó teri terino kegá ápeq meyhnserah íre uge. Kaweq ehwéh pehipi tei teinunsabé niru eyoyóue nirutaboirume néne ápeq míre.

Porawe áhnte ke séhréh arítéh ánine i ehwéhne.

¹⁹ Mó kegá íné íre saiqnaríahwe. Áhnte kegá Sísane sánsá sehigegheéna sene arambehri aní tahnsa míóge. ²⁰ Asiu kegá Sísane ehweh kawerue irera sehigegheéna seba míarautaq sene sánsánuraugé. Mósísiga sehgióro ú ehwehnká íné íre saiqnaríehre. Íre saiqnaríehrara Asiu ke mi ehwéhnsabé iwíáh iwíáho puana seba míarautaq mi ehwéh íre anterutauge. Asiu kegá Sísane ehweh kawerue irera sehigegheéna mi ehwéh íre anterutauge. ²¹ Nahnsa ke Mósísine ehweh íre sehgió ké wóe. Minayabe nahnsa kereq míarautaq se tahnsá ména íné moq íre sehgi-rauge. Írakaumo. Manikáne ehweh íre susa Sísá Karáhéne ehweh sehgiúge. Nahnsa kebá míarautaq sega Sísane ehweh kawerue irera sehigegheéna Manikáne ehweh íre anteruena peh mi kené sánsánu-rauge.

²² Sísane sánsá áhwára áhwáraue sehgió kébá míarautaq sega órirane iwíáho sánsá pehipi íre anterutauge. Segá Sísane ehweh irera kawerue sehigegheéna sene órira sansa pehipi íre anterutauge. Mah kehiná kéhiná suwahpeq míarautaq mi sánsá miraurauge. Segá Sísansabé aiq pútare atageheéna miraurauge. Manikáne kaweq ehwéh sehigegheéna mi sánsá mira aruqaruruge. ²³ Mira aruqarurunsabé Sísansabé aiq pútare atáh kéreq ínéreqne irupipeq eyoyóire.

Kagai apéq náinkeheéq Manikáne sansá tauntahunue sehigegheq múne i ehwéhne.

²⁴ Ábáhráq tanahráq áhnte kegá árésísie peheráhn-otaq peh morá kótaike anínká ápeq meyhéne. Mina inserah Manikánka ápeq náinkeheéq wene sánsá tauntahunue sehgióro. ²⁵ Kótaikeheeqmúne iwíáho kegá sene sinonka págegeinkeheéra túbáh aginie iwíáh suera peh ahriahri tauntahunue arambehri aruqarurowe. Peh kambaréki apéq meyanehéera tauntahunowana Manikánka náina apéqmé peh ahriahri kagainawire.

²⁶ Ínéwé Manikáne sansá íre múguwahguue sehgiúge. Árésisi kiotaiki anínká íre mibeq tagia móbeq tagéna pehbeheráh pokinserah tauntahunue sehgiúge. Tobehi anínká wene ayahnkara íre mobeq subisa peh tábúsoqme wehukéniné anonka subínserah Sísane arambehri tábúsoqme arambehriuge.

²⁷ Ínéga mó keyábé, Sísane sánsá tauntahunue sehgióro uraunsabé Manikánka íné nuwehnehoq íre túbáh aginie. Peh kaweq sánsá tábúsoqme sehginieé-

na néne ninonka kawerue wahnah wahnahnuge. Néne ninonka págegeinieéna tauntahunue arambehriuge. Ínéga kagai apéq meanieéna tauntahunue arambehriuge.

Íre kaweq sunúq sínaraq ite Sísane sánsá súého i ehwéhne.

10 Naho itene igaqnarénga Mósisi kéréwe. Segá miraunsabé iahreraq kankeheéna teiúge. Segá abatapi nogútaq írábúyá akariuriowe. Segá írábúyá anehe karageheéna Manikánka mi írábúyá omaq atowe. Manikánka iwíáh aritowara sega Káhtore Waní kéréwégue seberaebéq pokuwe.

(Kisim Bek 13.21-22, 14.21-29)

² Segá írábúyá akariuriotaq nogútaqkákák Káhtore Waní kéréwégue seberaebéq pokutaqkákák sega wání meyhnsarahanera mitaq nogera Mósisi kéréra wenkahná úkuwe.

³ Manikáne Awanka íópeqté tópáh náriuwara ómiga nowe. ⁴ Wega ótaq sánsánútaq wání arahno ebahpipéqté súwana náriuwara nowe. Mi ebáhmé Sísá Karáhée. Segá pokutaq mi Ebáhnká sereq moráráq pokúwe. ⁵ Pokúwara Maniká sene sánsánsabé íre awahbó púara abatapi nogútaq puku pukuera sene sinonka abatapinue mibeq móbeq kowe.

⁶ Segá ahbabáruserah itega miraiyeho éna Manikáne ehwehnka tei teinire. Segá ahbabáq naneqsabé sirutaboiru serahniyeho. ⁷ Táhmaro mi kegá péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáh atónserahniyeho. Segá miraunsabé Manikáne ehwehnka mahraréna, Ísara kegá tútuue méra táhutahuréra irigéra ábáhrera nahnsa kené sansanéra mó kené weh ahre abariuwe ire.

(Kisim Bek 32.6)

⁸ Segá mó tanáhráq ahbabáre áhnte kegá mó kené ahre ahrari abariunsabe Manikánka abiahnsa aritena kamah ariuwara peh íregáritaq wehuké 23 táhúséni (23,000) wehuké peh morá wéhékáh pukuwe. Segá mirau serahniyeho.

(Namba 25.1-9)

⁹ Mó tanáhráq táhmaro Ísara kegá sene wahnahnsabé, Árahono éra wensabé éhruruunsabe Manikánka wehe omaq atowana éhruruu ke pówara pukuwe. Segá éhruruu serahniyeho.

(Namba 21.4-8)

¹⁰ Mó tanáhráq táhmaroga Manikánsabe abiahnsa atera ehmuniq éhmúníruwana Manikánka íópeqté ánínsabé, Márunsubiq suo atowana mi ke márunsubiq suowe. Segá ahbabáru serahniyeho.

(Kisim Bek 16.2)

¹¹ Manikáne ehwehnka sene ahbabáq teíre. Segá ahbabáruserah itega moq miraiyeho éna teíre. Amahnága anehe tanáhráq sinainsabé itega kaweqtaq mia miaigeheéna teíre. ¹² Íné kaweqtaq ména págegeue iriwe míóge iwíáhóna aníno, inahsubínehboq áwéh panantagínah págegeue iriwe miahno. ¹³ Áhwaré naneqka íre arebataq areba sire. Írakaumo. Mah kehiná kéhínápá sire. Áhwaré naneqka ite íre saiqnari-

ankeheéna Manikánka wene omasa éhwéh ahrreraq matawéna ite séhréh aitankehe. Wega séhréh aitenka kaweq ah sokogi ainkéhe. Wega ite págegeue míageheéna séhréh aitowana áhwaré naneqka ite íre saiqnarianawire. Ahbabáqka moq ite íre saiqnarianawire.

Owainawansabé titirue náríe náneqme pehragahro i éhwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímárinó, péhepehe manikán-sábé iwíáh iwíáh ate sansa pehragahro. ¹⁵ Itewe ahte-bia ké míáhnsábé teiú éhwéhn-sábé iwíáhue tagahro. ¹⁶ Sísa itene ahababáqsabe pukúnsabe iahreraq kéh tánáhráq itega káhpúipéqté wánínsábé meyone. Mewe nahnayabé itene Wahnahnsabé kaweróne ateq Sísa Karáhéne korahq tunsabe itene ahababáq kaweraitéhre iwíáhuéne. Mi tanáhráq itega tópah † keqme nahnayabé Sísa anonka kamahúnsabe itene ahababáq kaweraitéhre iwíáhuéne. ¹⁷ Mira iwíáhéq morá ké tahnsa míone. Itega keqme nóna topáhmé peh morá tópah púaq ite áhnte wehuké méq morá ké tahnsa míone.

¹⁸ Asiu kené sánsánsábé iwíáho. Sega tahberape-qté titirue náríe náneq nahtaqa Manikáne tahbe puara mi tanáhráq sega wensabé aiq pútaq iwíáh iwíáh atáhuéne. ¹⁹ Teiú éhwéhn-sábé aneq iwíáhonehnkono ewo? Péhepehe manikámári íre oga míáh náneqmaríne. Mi naneqmarí titirue náríe náneq íre Maniká náwé náneq tahnsáne. ²⁰ Írakaumo. Nahnsa kegá titirue náríe náneq Maniká íre náwasa peh owainawamarí náríewe. Owainawansabé iwíáh iwíáh atéhboq sensabé titirue náríe náneq pehragahro.

²¹ Itene Wahnah pukú tanáhráq iahreraq kéh káhpúipéqté wánínkákák owainawansabé iwíáh iwíáh atáh káhpúipéqté wánínkákák moráráq neho. Itene Wahnah pukú tanáhráq iahreraq kéh tópahnkákák owainawansabé iwíáh iwíáh atáh tópahnkákák moráráq neho. ²² Mirairataq Sísa itene Wahnahnka, Aneqsabé íné nuweq owainawansabé iwíáh iwíáh atáho éna abiahsa aitanawire. We anotah pagégé áni púaq itega we íre kiotaikorahúna mino.

Ahriahri itega Maniká áwíq pankeraneheq múne i éhwéhne.

²³ Mó kegá, Ité moke miraona naneq aiq kawerire ewe. Peh moke miraona naneqka ite kaweqtaq méyabe íre séhréh aitahtáhire. Moke miraona naneqka ite Sísa kawerue kéreyabe íre págege aitahtáhire. ²⁴ Ité iwahbeh sansá pehipi miraiyeho. Peh itene iyahnabo séhréh aritahtáhi sansánoro.

²⁵ Máhkétirapéqté táhútáhúq paiqmaréhataq mah tahutáhúq aneq sansánia táhútáhúqpo ue íre kasenoro. ^{††26} Minayabe Manikáne ehwehka mahraréna,

† Káriki éhwéhmé tópahme íre kéhre. Páreti kéhre. †† Mó tanáhráq mó tanáhrárué mó kegá ménkámehnkáne awaq titirue péhepehe maniká náwúwe. Náwera anehe máhkétirapéq mi awáq kobaiqmarówe. Mi awáqsábé Poraga Sísa tagariáh kéyábé, Íre kasenéq pehipi paiqme nahro úwe.

Moke mah marákó marákóákák mahtaqa kéh náneqkákák itene Wahnahne náneq mire íre.

(Lo 10.14; Buk Song 24.1)

²⁷ Sísa íre tagariéh ánínká itensabé, Táhtahurone-hboq máho inaraqmé ite iwahbáhnaraq kowe nahro. Wensabé, Mah tahutáhúq eheqtepo ue íre kasenoro. Wega náwí náneq pehipi nahro. ²⁸ Mó anínká itensabé, Mah awáq owainawansabé titirúna naneq náwúge inaraq íre nahro. Mi awáqkákáwé ite íre ahababáq aitahtáhire. Peh ite tei áni ahababáq atéhboq íre nahro. ²⁹ Itega ahababáq iwíáhowe íre iraruge. Írakaumo. Peh tei ánínká, Itega aiq ahababárowe iwíáhineho.

Mina tahnsa iwíáhi aní íre míahnaraq íné nuwahbeh naneq nahrahuge. Peh móbeq míéh aníné awehrii sansánká íné íre saiqnariahrahi mino. ³⁰ Manikánsabe, Kaweróne atena mi tahutáhúq nahna tagehra kegá árahue ehweh aitahtáhibo?

³¹ Itega tópahnkákák wánínkákák nehrataq mó naneq arámbéhrí mirairataq Maniká áwíq pankerane-heéq wensabé iwíáhué kawerue miraoro. ³² Itega mironka Asiu kereq nahnsa kereq Sísa tagariáh kéreq ahababáq aritéhboq iwíáhué peh kaweq sansánoro.

³³ Ómi mó kegá moke ínéga mirau sansá kaweq sansáne iwíáhigeheéna mirauge. Íné nuwahbeh sansámé íre mira aruqaruruge. Íné tagah ke séhréh aritanieéna sensabé iwíáhéna peh kaweq sansá mirauge. Sega Sísa ehweh irera kawerue sehigigeheéna sensabé iwíáhéna mirauge.

11 Ínéga Sísa Karáhéne sansá sehgiúnserah íte moq néne sansá sehgióro.

Poraga ayahqonsabe irarú ehwehne.

² Itega íné iahreraq matawéq moke iwáhnorurau ehweh kawerue sehgió púana itensabé iwíáh iwíáh aitóge. ³ Mó ehweh kawerue ahtebagehboq irátáhro. Wehga wene ahre wahnahnirana Sísa Karáhéga moke weh wahnahnirana Maniká Iteriboga Sísa Karáhé wahnahnire. ‡

⁴ Sísa Karáhé wene Wahnah puana wehga púrerí-naraq wene ayahqno íre akari atiankehe. Manikáne Awanka iwíáh atahna ehweh irarínaraq wene ayahqno íre akari atiankehe. Mi tanáhráq wene ayahqno akari-aráhnaraq Sísa Karáhé ayehitawinawire. ⁵ Wenawehq wene wahnah puana ahrega púrerínaraq wene ayahqno akari atiankehe. Manikáne Awanka mi ahre iwíáh atahna ehweh irarínaraq wene ayahqno akari atiankehe. Mi tanáhráq wene ayahqno íre akariaráhnaraq wega wenawehq ayehitawinawire. Mi tanáhráq wene ayahqno íre akariaráh áhréwé ayahra káúqsúéh áhré tahnsane. ⁶ Wene ayahqno íre akariaráhnaraq wene ayahra káúqsuankéhe. Ayahra moke káúqsue sansa ayehiteh sansáne iwíáhirataq ayahra pehragégé ayahqno akariaráhro.

‡ Písini ehweh wahnahninsabéwé "het" kéhre. Písini ehweh "het" téhtaré áwáhé kéhre. Mó morá áwáhé itene ehwehme ayahqnone. Mó morá áwáhéwé itene ehwehme wahnahne.

⁷ Manikánka weh mirarotaq wewe tahnsá mirarowara wehga Manikáne anotah awíqkákáq Manikáne págege sansánkákáq sokigiowe. Minayabe wehga púrerínaraq wene ayahqno íre akariinkehe. Manikánka ahre mirarotaq wenawehqne awíqkakaq wene págege sansánkákáq sokiginieéna akariinkehe.

⁸ Manikánka wehuke mirarotaq wega ahrene ayahnsa-tate weh miraroo? Írakaumo. Wega wehne ahwígara piruqme ahre mirarowe.

⁹ Manikánka ahreyabé iwíáhéna wehga séhréh atankeheéna miraroo? Írakaumo. Wega wehyábé iwíáhéna ahrega wenawehq séhréh atankeheéna mirarowe. ¹⁰ Ahronkáká sensuwehqsone ehweh kawerue sehgiónsábé íopeqté kégá tagagehboq mi inínsónká púrerirataq sene siyahqno akari atiagehe.

¹¹ Manikáne animárimé weh sebatat ahre sebatarue mía miao sansámé Maniká íre awahbeh sansáne. Írakaumo. Ahrega wenawehq séhréh atahnana wehga moq wene ahre séhréh ato aitéhre.

¹² Téhwe Manikánka wehne ahwígara mewe ahre mirarowara amahnága ahronkáká ani maqmaq maqmarowara áhnte weh míáhwe. Manikánka moke kéh náneq áhwárarowe.

¹³ Ahrega wene ayahqno íre akaria Manikánsabe pehipi púrerínaraqmé kaweq sansápo? Iteitega mi sansámé iwíáhue tagahro. ¹⁴ Weh íre wahto ayáhrá kahnaq minaga we ayehtanae. Itene sánsánká minayabe aiq sokigi aí mino.

¹⁵ Ahrene íre wahto ayáhrá kahnaraqmé wene ayahrame wene awahriq nanere. Wene ayahqno akariinkeheéna Manikánka ayahra áwíre. ¹⁶ Ayahqno akariare ehwehnsábé suwahrieh keyábé mó íre teriníe. Mó sansá írakaunire. Itereq mó Sísá tagariáh kéreqsabé peh morá mahna teiú sánsá kéhre.

Kórína kegá siahrreraq ko táhútáhúq notaq íre kaweq sansánu ehwéhne.

¹⁷ Amahnága mó ehwéh teiníboq írátíáhro. Itega momiwíotaq mó ke séhréh arítéh sánsá íre miraia peh ahbabárowe. Minayabe itensabé íre iwíáh iwíáh aitóge. Írakaumo. ¹⁸ Mó anínká tenímé itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéq momiwíotaq íre morá iwíáhia peh mó iwíáh mó iwíáhéq mó keyábé abiahnsa arítáhwe teníre. Tení éhwéhmé aiq pútaq ehwehpómo. Peh aiq pútaq ehwéhne iwíáhuge. ¹⁹ Íre morá iwíáhirataq kaweq sansá ábórarinkeheéq sío síoéq iwíáhue tagéq, Insega aiq pútaq sansá sehgi-ramo éq ahtebahrahowe.

²⁰ Itega momiwíotaq itene Wahnah pukúnsabe iahrreraq kéh táhútáhúq íre tábúsoqme nahwe. ²¹ Itega mó ke íre síwénunia peh apubúue wewene wewene táhutahuq nahwe. Miraonsabé pehgáriq tahutáhúq kéh kégá sirupibiirara mó kegá píah áhnte nahnsabé múguwahgu agowe. ²² Itene nahtapeq táhutahurék naraho mino. Manikáne nahmé peh abehq nánere iwíáhoo? Itega mitaq séq tópah tabonah ke íre nárién-sábé se siyehiteh mino. Aneq ehwéh teinínkono? Itega

miraonsabé kawerowe aitanínkono? Ahqáho. Írakau-mo. Itega mirao sansá íre kaweq sansáne.

Sísaga párétiakáq sera anonkakaq we kéro ke náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-29; Máhka 14.22-25; Áruka 22.14-20)

²³ Itene Wahnahnka níwáhnorurai ehwéh iwáhnoré-na teiátáuge. Mahraue teiátáume Súrásaga Sísane naruo koweriro inókáhpéq itene Wahnahnka páréti mewena ¹²⁴ Manikánsabe kaweróne atena keqme mahraréna, Mahnawé ninonka mire. Ite kawerai-tanieéna ninonka Maníká awena pukinie. Íné iahrreraq matiagehboq amahnága mirau sansánoro úwe.

²⁵ Úwara sega páréti nowana Sísaga káhpú mewena monseráh sánsánéna mahraréna, Mah nahníaq sérá anome néne korahq mire. Néne korahq tuinaga o sansa áhwárankehe. Itega nehrataq ahriahri íné iahrreraq matiáhro úwe.

²⁶ Itega mah ehwéh sehgiónká Sísá itene Wahnahnka itene ahbabáqsabe pukúme pahsúéhre. Itega mi parétiakáq sera anonkakaq nahnka we pukúme pah-súéhre. Wega tuina tanáhráq mah sansá parabaginae.

Itene irupipeqté iwíáh ebeq iwíáhue tagéq anehe nanehe i ehwéhne.

²⁷ Sísá itene Wahnah pukúnsabe iahrreraq kéh táhútáhúq neh anínká íre iwíáhue tagéna pehipi náhnaraqmé íre kawerinae. Mina tahnsa neh anínká itene Wahnahne anonkankakáq korahqkákáqsábé íre kaweratéh púana wega aiq mirainsabé anotahta qkamah awinkéhe. ²⁸ Náhna anínká wene arupipeqté iwíáh ebeq iwíáhue tagéna anehe párétiakáq sera anonkakaq nankehe.

²⁹ Náhna anínká itene Wahnahne anonkansabé kawerue íre iwíáhéna pehipi náhnaraq wega mirainsabé kamah awinkéhe. ³⁰ Ite áhnte kegá mina tahnsa narutonsabé amahnága mareqmarerue awahreowe. Mó táhmaroga itene Wahnahne anonkansabé kawerue íre iwíáhia pehipi narutonsabé aiq pukurowe. ³¹ Minayabe itega miraira sansá ebeq kawerue iwíáhue tagéq anehe nahnaraq Manikánka ite íre kamah ainkéhe.

³² Manikánka mah marákóipéqté sánsá sehgió ké ehweh aritena íre kaweqtapéq suankéhe. Itene Wahnahnka itene sánsá tagéna íre ábéreh sansáne iwíáhéna kamah ainkéhe. Mókake íre kaweqtapéq eqmaq íuwéhnehoéna itega ahbabáro tanáhráq kamah ainainire.

³³ Néne iyahnabo animárimo, momiwíue méq Sísá pukúnsabe iahrreraq kéh táhútáhúq nehrataq mó naneheraira keyábé iwíáhue síwénunue moráráq nahro. ³⁴ Manikánka kamah awinehboq arupibii anínká ebeq wene nahtapeq táhutahuraruena anehe momiwíorabeq pokinkehe.

Íné mó ehweh kéhre. Iteba konaraq mó áhwára áhwárao sansá kaweraitaníe.

Poraga Manikáne Awanka náina naneqsabé teí éh-wéhne.

12 Néne iyahnabo anímáirino, Manikáne Awanka náina naneqsabé múguwahguéq áhwára áh-wára iyehboq iwáhnorinie. ² Ite tagariáhmé itega Sípane sánsá íre tagariarotaq péhepehe maniká íre ehwehnorahi naneqsabé iwíáh iwíáhue mi sánsá sehgirowe. ³ Teiníboq kawerue írátíáhro. Manikáne Awanka iwíáh atéh áninká Sísansabé íre éhruru atahráhire. Manikáne Awanseq íre mía míai aninká, Sísa néne Wahnah mire. We awahbeh sánsá sehginie irarerahiro? Írakaumo. Wega íre irarerahire.

⁴ Manikáne Awame we peh morá ánínéna wega í náneqme mó naneq mó naneq náire. ⁵ Maniká itene Wahnah peh morá ánínéna wene arambehriwe wega sainsúéh árámbehrí mó naneq mó naneq arámbehrí sainsúéhraq miraúne. ⁶ Manikáne arambehri miraúnayabé mó aní mó arámbehrí mó aní mó arámbehríue miraúne. Maniká peh morá ánínéna wene arambehri kawerue mirageheéna séhréh aitéhre.

⁷ Itega mó Sísa tagariáh ké séhréh aritageheéna Manikáne Awanka págege naneq ite mó aní mó anínue náire. ⁸ Wega mó aní iwíáh atéhrana peh Manikáne iwíáh púana ahtebia iwíáh pahsuahráhire. Wega mó aní mó iwíáh atéhrana wene auranka íre tageh naneq wene arupipeq tagariahrahéna pahsuahráhire. ⁹ Wega mó aní iwíáh atéhrana mi aninká Manikánsabe anotahta q aiq pútare atéhre. Wega mó aní págegeue séhréh atéhrana awahre keyábé púreq aritéhrara kaweragowe.

¹⁰ Wega mó aní págege atéhrana ótaq sánsá miraorahire. Wega mó aní iwíáh atéhrana mi aninká íre wewene iwíáh peh Manikáne Awanka iwíáh atéh éh-wéh irarerahire. Wega mó aní iwíáh atéhrana mi aninká owainawane awankakaq wehukene awankakaq saraqsuahráhire. Mó aní iwíáh atéhrana we kambare ehwéh irarerahire. Irarirana Manikáne Awanka mó aní iwíáh atéhrana mi kambaré éhwéh ahtebéna wewene ehwehta q pahsuahráhire.

¹¹ Manikáne Awa peh morá ánínéna mi pagégé náneqmarí náire. Wewega iwíáhue mó aní mó naneq awena mó aní mó naneq awena ue náire.

Ite Sípane anonka tahnsá míone i ehwéhne.

¹² Wehukéniné anonka peh morá ánónkánirana áhnte naneq kéhre. Mi naneqmarí kéhrana peh morá ánónká kéhre. Mina inserah moke ite Sísa tagariona kewé wene morá ánónká tahnsa míone. ¹³ Ambanta wánípipeq kéhtáq wáninka moke ambantapép kéhnserah Manikáne Awa peh morá ánínéna itene irupipeq séna mía míaire. Wega iteba mía míai puaq ite ómi Sípane morá ánónká tahnsa míone. Ite Asiu kereq nahnso kereq arambehriraq saiqnaríáh kéreq arambehriyabé ápeq meyáh kéreq morá ánónká tahnsa míone. Ite págege anímáirí míageheéq wání ahri-ahri nónanserah Manikáne Awanseq mía míáúne.

¹⁴ Ite tagarionawe wehukéniné anonka íre peh morá náneq kéhre. Írakaumo. Wene anonkataq áhnte naneq kéh mino. ¹⁵ Aigáránká mahraréna, Íné íre ayahnkara púana íné íre mah anónkáné aigará múge itaq tahirímé anonkanka wene aigará súéh iripo? Írakaumo. Anonkanka wene aigará íre suahráhire.

¹⁶ Wehukéniné ayahqnotaq kéh áhrégá mahraréna, Íné íre aura puana íné íre mah anónkáné ahre úge itaq tahirímé anonkanka wene ahre súéh iripo? Írakaumo. Anonkataq kéh ahre íre suahráhire. ¹⁷ Anonka íre mó naneqkákáq peh aura kéhtáq tahirímé ehwehme árahue irahráh iripo? Anonka íre mó naneqkákáq peh ahre kéhtáq tahirímé árahue táhutihuq kaweq kunkúnire irari iripo?

¹⁸ Anonkame íre peh morá náneq kéhre. Írakaumo. Manikánka wehukéniné anonka mirarotaq we awahbónserah moke náneq mirarena kawerarowe. ¹⁹ Wehukéniné anonkataq peh morá náneq kéhtáq tahirímé íre anonkanurá kéh irino. ²⁰ Wehukéniné anonkataq áhnte naneq kéhrana wene anonka peh moráe.

²¹ Wehukéniné auranka wene ayahnkaranásábé, Are íre míahnaraq tahirímé kaweqtaq míó irino íre irarerahire. Írakaumo. Wehukéniné ayahqnonka wene aigáránásábé, Are íre míahnaraq tahirímé kaweqtaq míó irino irarerahiro? ²² Írakaumo. Wehukéniné anonkataq mó naneq págege naneq kéhrana mó naneq mareqmareq naneq kéhre. Mi maréqmáréq náneq íre kéhtáq tahirímé wene anonka kaweqtaq kéh iripo? Írakaumo.

²³ Itene inonka mareqmareq naneqme sehikaranká peraq inehoéq mi maréqmáréq náneq kawerue wahnahnúne. Itene inonka iyehiteh naneq mó kegá tagehoéq kawerue aneranerue akari atione. ²⁴ Itene inonka iwíáh iwíáhúna naneq mina tahnsanue íre akari atione. Itene inonka mareqmareq naneqkákáq iyehiteh naneqkákáq kawerue wahnahnigeheéna Maniká wewega iwíáhéna moke itene naneq mirarena kawerarowe.

²⁵ Kawerarowana íre webataq webatarue kéhre. Írakaumo. Mina inserah ite Sípane anonka méq mó iwíáh mó iwíáhiyehboq peh morá iwíáhoró. Ite Sípane anonka míáh púaq peh morá arerensabé iwíáh iwíáhiyehboq mó keyábé iwíáhue we séhréh atéhoro. ²⁶ Wehukéniné anonkataq eheqpopoq érinaraq wene anonka moke érire. Mina inserah ite Sípane anonka míona puaq mó aní érita q ite moq ómi érire. Mó kegá ite míonarabeqte ánínsábé iwíáh iwíáh atáhwaq itega moq wensabé iwíáh iwíáhúne.

Manikánka mó arámbehrí mó arámbehríue omaq sitéh éhwéhne.

²⁷ Ite Sísa Karáhé tagariáh ké wene morá ánónká méq mó aní mó anínue wene anonkataté náneq míáhwe. ²⁸ Sísa tagariáh ké gá wene sánsá kawerue sehgiheheéna Manikánka mó arámbehrí mó arámbehríue omaq sitéhre. Té hwe wega eqmaro ke omaq sitéhre. Anehemé Manikáne Awanka sokigi arí éhwéh pahsúáh ké omaq sitéhre. Mó anéhémé síwáhnoro ke

omaq sitéhre. Ótaq sansá mirao kewé, awahre ke kawerarítáh kéwé, séhréh arítáh kéwé, wahnahnarítáh kéwé, mó kehináné kambare ehwéh irare kewé, minawari Manikánka moke omaq sitéhre.

²⁹ Sísá tagaríáh ké eqmaro kene arambehri ómiga íre mirao mino. Manikáne Awanka sokigiari éhwéh ómiga íre pahsúáh mino. Síwáhnoré arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Ótaq sansá miraé arámbéhrí ómiga íre mirao mino. ³⁰ Awahre ke kawerarite arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Kambare ehwéh iraré arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Kambare ehwéh ahtebéra seyene ehwehtaq pahsue arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Írakaumo. Ómi kegá mi arámbéhrírí moke íre mirao rahowe. Peh Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéhnserah miraorahowe. ³¹ Manikáne Awanka náí náneq iwíáhue tagéq kiotaiki naneqmarí meyanéhe iwíáhéq minayabe irutaboioro.

Moke mó keyábé irutaboionehe i ehwéhne.

Kiotaiki sansánsábé teinie.

13 Íné moke mó kehináné ehwehnekákáq íopeqté kéné ehwehnekákáq irarenaraqmé mó keyábé íre nirutaboiorarítáhnaraqmé íné peh abehrání míanie. Táoyankakaq peroqkákáq subírana ehwehnirara íráh kégá anetaníbo iwíáhonserah ínéga mó keyábé íre nirutaboiorarítáhnaraqmé sega néne ehwehnsabé moq anetaníbo iwíáhigehe.

² Manikáne Awanka iwíáh aintéh éhwéh irarenaraqmé mó keyábé íre nirutaboiorarítáhnaraqmé íné peh abehrání míanie. Ínéga moke epéqté éhwéh ahtebahnaraqmé mó keyábé íre nirutaboiorarítáhnaraqmé peh abehrání míanie. Ínéga Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atónsábé sawéhyabe, Móbeq agúno atáhnaraqmé mi sawéh móbeq agínaraq mó keyábé íre nirutaboiorarítáhnaraqmé peh abehrání míanie.

³ Moke néne ménsámehnsá tabonah ke náríénaraq sensabé íre nirutaboiorarítáhnaraqmé tabonah ke náríénaga íre séhréh aintankéhe. Sísane sansá sehgiúnsábé mó kegá íné táhtoqme ninonka iraipéq nuehrana tabikonaraq sensabé íre nirutaboiorarítáhnaraqmé ínéga miraonaga íre séhréh aintankéhe.

⁴ Mó keyábé arutaboiorarítéh ánínká íre áyátia peh uwarena aníne. Wega mó ke kawerarite se matíáh náneqsabé aigará íre pabekire. Írakaumo. Wega, Íné anotah aní múge íre iwíáhíre. Wega wenáwíq íre pankeréhre.

⁵ Arutaboiorarítéh ánínká íre ahbabáq saiyo aníne. Wega peh morá wewensabé íre iwíáh iwíáhíre. Wega íre apubúue abiahmáreh aníne. Mó kegá we ahbabaratáhnásabé íre iwíáhí aníne. ⁶ Arutaboiorarítéh ánínká ahbabáqsabé íre iwíáh iwíáhí peh aiq pútaq sansá kaweq sansánsábé iwíáh iwíáhíre.

⁷ Arutaboiorarítéh ánínká íre kaweq sunúqkákáq kawerue arambehrire. Wega Manikáne ehwehnsabé ahriahri aiq pútare atéh aníne. Manikáne omasa éhwéhnsabé mirainawire iwíáhéna kawerue áwénunire. Wene arupipeq umehi tanáhráqkákáq íre túbáhgia

Manikáne sansá peh tábúsoqme ambubu atawéna sehgire.

⁸ Itega mó keyábé irutaboiorarite sansamé íre parabagorahire. Írakaumo. Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéh irare sansá parabaginawire. Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq kambare ehwéh irare sansá parabaginawire. Kawerue ahtebé sansá parabaginawire. Peh morá mó keyábé irutaboiorarite sansamé íre parabaginawire.

⁹ Amahnága ite peh ákáhtaq ahtebóne. Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéh peh ákáhtaq ireq irarerahúne. ¹⁰ Aiq pútaq naneq sínaraq moke amahnága ahtebóna naneqmarí parabaginawire.

¹¹ Íné káriq aní míarautaq káriq anímárínká ehwehnéra iwíáhéra mira onserah sansánuraue. Anotah aní úkurautaq káriq aníne sánsa sutaue. ¹² Wehukénínká sunkíkírí nahupéqté timanopipéq tagéna awankuraq íre kawerue taguehnserah amahnága itega Manikáne naneqmarí peh ákáhtaq tagahrahúne. Wehukénínká mó aníne auranabiah taguehnserah mókake itega Manikáne naneqmarí kawerue taganeheqmúne. Manikánka amahnága ite moke tagaríehnserah mi tanáhráq itega we moq taganeheqmúne.

¹³ Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atewé, Manikánka ite kaweruite tanáhráqsábé áwénunéwé, mó keyábé arutaboioraritewé, mi sansátáro peh kagainae. Mó keyábé arutaboiorarite sansanká mó sansátaré kiotaikire.

Manikáne Awanka iwíáh atéhrana pahsúéh éhwéhne.

14 Mó keyábé irutaboiorarite sansánsábé ahriahri anotahtaq irutaboioro. Manikáne Awanka náina naneqsabé anotahtaq iuwahbehre iwíáho. Wega iwíáh aitéhraq Manikáne ehweh irareraho sansánsábé anotahtaq irutaboioro. ² Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irari anínká íre mó keyábé peh Manikánsabe irarire. Mó kegá mi kambaré éhwéh íre íráhwana peh Manikánsabe irarire. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irari anínká peh epéqté éhwéh Manikánsabe irarire.

³ Manikáne Awanka iwíáh atéhrana Manikáne ehweh pahsúéh ánínká wehukekeyabé irarire. Wehuke séhréhue págege aritanieéna irarire. Íráh kégá peh kaweq sansá sehgiégeheéna irarire. Sirupipeq eyoyó aritanieéna irarire. ⁴ Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irari anímé mi ehwéh irarinka peh morá wewene arupipeq kawerire. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana Manikáne ehweh pahsúéhkná moke mibeqté Sísá tagaríáh ké séhréh aritéhre.

⁵ Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq kambare ehwéh irarúnaraq kaweq sansánirana moke itega mirairansabé nuwahbehre. Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq wene ehweh pahsúáhnaraq irare sansá anotah kawéq sánsa púana itega moke mirairansabé anotahtaq nuwahbehre. Wehukénínká kambare ehwéh irarínaraq mó anínká Sísá tagaríáh ké séhréh aitanieéna mi kambaré éhwéh áwahewé itene ehwehtaq pahsuankéhe.

Itene ehwehtaq pahsuhna aní íre míahnaraq
Manikáne ehweh irarinka kambare ehwéh kiotaikire.

Kambare ehwéh irari anínsábé éhwéhne.

⁶ Ínéga iteba senaraq Manikáne Awanka íné iwíáh aintahnana kambare ehwéh irarenaraq árahue séhréh aitaninkono? Peh kambare ehwéh irarenaga ite íre séhréh aitaráhuge. Ínéga séhréh aító iwíáh matíahnaraqmé Manikáne Awanka sokigi aní náneq teiníe. Manikáne Awanka iwíáh aintéhra wewene ahtebia iwíáh pahsuqme teiníe. Maniká Awanka iwíáh aintéh éhwéh pahsuaníe.

⁷ Táoyankakaq kítahakáq íre oga míéh náneqtaré wíre. Wehukega mi naneqtaré múguwahgue subirana íre kaweq ehwéhínara íréhra kegá aneq igonkópómo iwíáhigehe. ⁸ Sónτία anínká pembíáh íre kawerue póbi-ahnaraqmé áwáhu sontía kegá ebahirarabeqsabé árahue apubúue sokah sokahigebo? ⁹ Mina inserah itega kambare ehwéh irarirataq mó kegá árahue iragéhbo? Kambare ehwéh púara mó kegá íre íráh-wana mi ehwéhme peh abehraginae.

¹⁰ Mah marákó márakóipéq áhnte ehwéh kéhre. Moke mi ehwéhmarímé mó kegá mó kegáue íráh éhwéhne. ¹¹ Mó anínká íné íre írátío éhwéh irarínana, Eheqte kambaré éhwéhómo iwíáhugana wega moq ínensabe, Kambare ehwéh iraréna aní móne aintéhre. ¹² Mina inserah itega kambare ehwéh irarirataq mó kegá íre iragéhe. Manikáne Awanka náina naneqsabé irutaborowe. Minayabe ite Sísa tagaríáh kegá wene sánsá moráráq kawerue sehgoneheéq Manikáne Awanka náina naneq mewe we séhréh atéhora.

Poraga kambare ehwéh irare sansá teriu ehwehne.

¹³ Minayabe Manikáne Awanka iwíáh atéhra kambare ehwéh irari anínká mi ehwéh ahtebé pahsuankéhboq púrerúno atóge. ¹⁴ Kawerue iwíáho. Kambare ehwéháté púrerutaq peh morá néniwanka púrerirana nirupipeqté iwíáhwé peh túbáh agire. ¹⁵ Minayabe anerininkono? Néniwanka púrerirana néne nirupipeqté iwíáhga moq púrerinie. Néniwanka igonkónirana néne nirupipeqté iwíáhga moq igonkóninie.

¹⁶ Arega mina tahnsa íre mirainaraqmé peh arenawanka Manikánsabe, Kaweróne atéhra mó anínká mi kambaré éhwéh íre íréh púana Manikánsabe árahue moráráq kaweróne irarinkebo? Írakau-mo. Wega, Kaweróne íre irarinkehe. ¹⁷ Mi kambaré éhwéhme íre íréhre. Minayabe arega kawerue púrerónaga we íre séhréh atéhre.

¹⁸ Ínéga kambare ehwéh irare irareunsabé Manikánsabe iwíáh iwíáhuge. Ínéga kambare ehwéh irarunka itene kambare ehwéh irare sansá kiotaikire. ¹⁹ Sísa tagaríáh ké momiwíotaq ínéga wehuke síwáhnorinieéna pehgáriq iraráho ehwéh irarenaraq kawerire. Pehgáriq iraráho ehwéhnká áhnte kambaré éhwéh kiotaikire. Minayabe íwáhnorutaq kambare ehwéh íre iraruge.

²⁰ Néne iyahnabo anímáriño, káriq anímárinká iwíáho serahniyehboq peh ahtebia ábóawáh wéhgá iwíáho serahnoro. Inahunahnínká ahbabáqsabe íre iwíáhi serahnoro. ²¹ Manikáne ehwehnka mahraréna, Wáhnaupéqté kambare ehwéhnkákáq ké iwíáh arító-gara sega mahtaqté ké néne ehweh terigéhe. Terírataq néne ehwehnsabé, Ahqáho. Iuwahriehre igehere. Maniká itene Wahnahnka aiq mahrarire íre.

(Aisaia 28.11-12)

²² Minayabe Manikáne Awanka iwíáh aritéhrara kambare ehwéh irare sansámé Manikánka mi sansá inseréhyabe iwíáhéna omaq sitehro? Wensabé aiq pútare atáh kéyábé iwíáhéna mi sansá omaq sitehro? Írakau-mo. Peh wensabé íre aiq pútare atáh kéyá wensabé iwíáhigeheéna mi sansá omaq sitehre. Manikáne Awanka iwíáh aritéhrara wene ehweh pah-súáh sánsá wensabé íre aiq pútare atáh kéyábé iwíáhéna mi sansá omaq sitehro? Írakau-mo. Peh morá wensabé aiq pútare atáh ké séhréh aritageheéna mi sansá omaq sitehre.

²³ Ite Sísa tagaríáh kegá momiwíirataq ite ómi kambare ehwéh irariyeho. Irarirataq mó ke Sísa íre tagaríáh kegá séra mi kambaré éhwéh íréhrataq itensabé, Uwoyansa ke móe aitagéhe.

²⁴ Manikáne Awanka iwíáh aitahnaraq ite ómiga Manikáne ehweh pahsuqme irarenaraq Manikánsabe íre aiq pútare atéh ánípópoq mó anípópoq sínaraq itene ehwehnka wene arupipeq pankehe. Pahnaraq, Íné ahbabáq ani múge iwíáhéna ²⁵ wene arupipeqté iwíáh pahsúéhnsabé Manikánsabe áhtenéna káuqmunue iwíáh iwíáh atena, Manikánka iteba aiq pútaq míehre inkehe.

Ite momiwío arámbéhrí tábúsoqme miraoro i ehwéhne.

²⁶ Néne iyahnabo anímáriño, itega momiwíirataq aneq sansánonehnkono ewo? Teiníboq írátíáho. Itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéq momiwíirataq Sísa tagaríáh ké we séhréh atéhora. Mó anínká itensabé, Mah igónkónonehe irarinkehe. Mó anínká íwáhnorinkehe. Mó anínká íre wega iwíáhi naneq peh Manikánka sokigi awí náneq teinkéhe. Manikáne Awanka iwíáh atéhra mó anínká kambare ehwéh irarinkehe. Manikáne Awanka iwíáh atéhra mó anínká kambare ehwéh áwahe itene ehwehtaq pahsuankéhe. Momiwíirataq peh morá we séhréh atéhora aítóge.

²⁷ Kambare ehwéh irarirataq íre áhnte kegá irarigehe. Peh téhranítégábópoq apahránítógábópoq irarigehe. Moráráq irariyeho. Írakau-mo. Peh mótaq mótarue irarero. Peh morá anínká kambare ehwéh irarínaraq anehe ahtebé anínká mi ehwéh áwahe itene ehwehtaq pahsuankéhe. ²⁸ Kambare ehwéh áwahe pahsuahráhi anínká íre míahnaraq kambare ehwéh ábóraq irariyehboq peh itene irupipeq iwíáhue Maniká teawéro.

²⁹ Manikáne Awanka iwíáh aitahnaraq pah-súéhataqmé peh téhranítégábópoq

apahránítógábópoq pahsuagéhe. Pahsúéhrrataq sene ehweh íráh kégá sirupipeq kawerue iwíáhue tagagehe. ³⁰ Manikáne Awanka tútuue míéh ání iwíáh atahnana wega iriginkehe. Mi iwíáh atahna ehweh pahsuankéh-boq mó ehweh irari anínká ehiya míankehe.

³¹ Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehweh ite ómiga mótaq mótarue irarigehe. Ite ómiga ahtebéq itene irupipeq eyoyóinkehboq mótaq mótarue irarigehe.

³² Manikáne Awanka iwíáh aritahna kegá mi ehweh pehipi íre irarigehe. Peh sene iraré tanahrásqábé áwé-nunigehe. ³³ Manikánka moke wene arambehri tábú-soqme arambehriire. Wega íre áhwára áhwára sansánire. Minayabe itega momiwírataq ite moráénue we awahbeh sansánoro.

³⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká mahraréna, Ahreronká weh wahnahnyehó ire. Minayabe Sísá tagaríáh kégá momiwírataq ahreronká ehweh irariyeh-boq peh ehiya méra kawerue iragéhe. ³⁵ Sísá tagaríáh kégá momiwírataq ahre inínká mitaq ehweh irarí-naraq íre ábéreh sansáne. Minayabe ahreronká íre kawerue íréhrataq mótaq sene nahtapeq sensuwehqsansabé kasenigehe. ³⁶ Teiú éhwéhnsábé ite íre iuwah-behro? Manikánka wene sánsá ite mionarabeq áhwárehre iwíáhhoo? Íre itebataq wene sánsá iahtebóna wino.

³⁷ Íné Manikáne ehweh iraru aní múge íwíáho kereq íné Manikánka iwíáh aintéhre íwíáho kerero, néne ehweh íráhro. Ínéga sehiranue teiú éhwéhmé Manikánka sehgióro i ehwéhne. Minayabe aiq pútare aintáhhro. ³⁸ Néne ehwehnsabé ahqáho aintéh ánímé we íre Manikáne ehweh irari aní míre atáhhro.

³⁹ Néne iyahnabo anímárino, Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq wene ehweh pahsue sansánsabé irutaboioro. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehweh irare sansánsabé íre ahqáho atáhhro teriéro. ⁴⁰ Momiwírataq moke mira sánsánirataq peh kawerue tábúsoqme miraoro.

Sísá Karáhé pukúwana iriwe oganúq ato ehwéhne.

15 Néne iyahnabo anímárino, kaweq ehweh teiátáutaq ireq aiq pútare ainteq kawerue sehgirowe. Mi kawéq éhwéhnsábé iahrreraq itóge. ² Itega kawerue sehgirowsabé Manikánka kaweraitéhre. Sísansabé aiq pútare atera anehe túbáh ago kewé peh abehragowe.

³ Teniátái ehweh teiátáuge. Mi ehwéhnká moke mó ehwéhmári kiotaikire. Teiena mahraruraage. Manikáne ehwehinka aiq irarinserah Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe kaweraitanieéna pukúwe. ⁴ Segá we maisarówana Manikáne ehwehinka aiq irarinserah Manikánka apahtáro wéhékáhtaq iriwe oganúq atowana ⁵ Sísaga ebeq Pítaba kéna anehe we kéro keba kúwara tagowe.

⁶ Anehe áhnte ke, wensabé aiq pútare ató kega momiwíuwe. Mi kewé sene náhmbahq 500 kiotaikire. Momiwíuwana Sísaga seba kúwara tagowe. Áhnte tago ke oga míáhhwara mó tahmáro pukurowe. ⁷ Anehe wega Sémísiba kéna anehe moke eqmaro keba kúwe.

⁸ Moke eqmaro keba kúwana anehe íné íre kaweq aní míaraugana wega ínéba surairana tagaraage. Anowagá wene aní íre ábéreh tanáhhraq maq-maréhnserah aní míóge. ⁹ Sísá tagaríáh ké síwíoqna-raunsabé niyehitehre. Miraurau puara mó kegá ínénsabe, Manikánka eqmaréh aní míre íre irarerahowe. Moke mó eqmaro kega íné kiotaikowe.

¹⁰ Manikánka ínénsabe arutaboiraintaráinsabé amahnága wene kaweq arámbéhhriú aní míóge. Wega séhhreh aintaráitaaq íné íre túbáh aguraage. Mó eqmaro kega kawerue arambehriurawana néne arambehriga moke sene arambehri kiotaikuraire. Ínériahhriáh íre arambehriuge. Peh Manikánka séhhreh aintéhhnká kawerue arambehriuge. ¹¹ Sereq ínereqne arambehriyabé íre iwíáh iwíáhhuge. Itega kaweq ehweh teiátáúnaraq aiq pútare aitáronsabé iwíáh iwíáhhuge.

Ite moke pukonana Manikánka anehe tanáhhraq ite oganúq itahna ehwéhne.

¹² Sísá pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atonsabe tei teinuge. Minayabe táhhmaro itega, Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe éhwéhmé aneqs-abé irareo? ¹³ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtaq tahirímé wega Sísá Karáhé moq íre iriwe oganúq ato irino. ¹⁴ Sísá Karáhé íre iriwe oganúq atotaaq tahirímé itega tei teinúna ehweh abehq éhwéh úki irino. Sísansabé aiq pútare atona sansá moq abehq sánsá úki irino.

¹⁵ Manikánka Sísá Karáhé iriwe oganúq ato ehweh tei teinu puana Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtaq tahirímé wene ehweh múguwahguéq péhep-ehenúna irino. ¹⁶ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtaq tahirímé wega Sísá Karáhé moq íre iriwe oganúq ato irino.

¹⁷ Íre iriwe oganúq atotaaq tahirímé aiq pútare atáronka abehragirana itene ahbabáq peh kéh irino. ¹⁸ Íre iriwe oganúq atotaaq tahirímé wensabé aiq pútare atera pukuro ke iraipéq pokuro irino.

¹⁹ Itega Sísansabé aiq pútare ateq wensabé áwé-nunúne. Ite peh marakóipeq míona tanáhhraq Sísaga ite kaweraitéhre éq áwénnúnaraq tahirímé ite irupipeq umehi ke míona irino. Mó ke siru umehi ke míáhhwe. Ite peh anotahtaaq iru umehi ke míona irino.

²⁰ Manikánka Sísá Karáhé iriwe oganúq ato ehwehinka aiq pútaq ehwéhne. Manikánka Sísá Karáhé ebeq iriwe oganúq atena mó ke anehe iriwe oganúq itankéhe. ²¹ Wehukénínká puké sansa áhwárowana mó wehukénínká iriwe oganúqite sansa áhwárowe.

²² Éhhramaga téh ahbabárena pukúnsabe moke ane-hete ke moq pukorahowe. Manikánka Sísá Karáhé téh iriwe oganúq atonserah we tagariona ke moq moke iriwe oganúq itankéhe. ²³ Ite oganúq itahna tanáhhraq iriwe oganúq itankéhe. Sísá Karáhé téh iriwe oganúq atena wega tuina tanáhhraq wensabé aiq pútare atona ke iriwe oganúq itankéhe.

²⁴ Iriwe oganúq itahnana moke náneqmarí parabagi-nae. Sísá Karáhéga moke íópeqté wáhhnáh kéreq mah marakóípeqté wáhhnáh kéreq págege kereq saiqnari-

ankehe. Saiqnarawéna Wenabonsabé, Moke minawari arene ayahpi máróge irarinkehe.

²⁵ Sísá Karáhéga kawerue wahnahnéna wene naruo moke karegaráruankéhe. ²⁶ Wega wene naruo moke saiqnaruena anehe puké sansa moq parabarauankéhe. ²⁷ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Manikánka wensabé, Moke wahnahnúno atéhre ire.

(Buk Song 8.6)

Manikánka moke wahnahnúno atéh éhwéhmé wensabé, Ínénkakaq wahnah ainto íre irarire. Wega Karáhénsabe, Peh moke mó naneqmarínkákákq wahnahnúno atankéhe.

²⁸ Karáhéga moke wahnahnínagake wega Maniká Wenabonsabé, Ínénkakaq wahnahnainto atankéhe. Mi tanáhráq Manikánka Sísareq moke itereq wahnahnaitankéhe.

²⁹ Mó kegá pusa ké séhréh aritaneheéra wání meyáhwe. Segá mi sansá aneqsabé miraoo? Segá, Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitankéhe íwíáhowe. Mira íwíáh íre ome aneqsabé wání meياهو?

³⁰ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq ítéhtáq tahirímé mó kegá nubiq suahráhorabeq arambehriu iripo? Írakaumo. ³¹ Néne iyahnabo anímárino, ahriahri nirupipeq iwíáhéna, Ibora nubiq suaneherabowamo éna iwíáh aruqaruruge. Itega Sísá Karáhé itene Wahnahne ehweh sehgiónsábé iwíáh íwíáhéna mah ehwéh teiúge.

³² Épésá suwahpeqte kégá áwéhq poeráhq tahnsa méra Sísane arambehri mitaq miraurataq níwíoq-narowe. Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sitéhtáq tahirímé mirau arámbéhríyábé ápeq meyo iripo? Írakaumo. Mó kegá mahraréra, Mókake pukona tanáhráqsábé íre iwíáh íwíáhia peh táhutahurég ábáhroneheqmúne ewe. Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sitéhtáq tahirímé sene ehweh sehgióro teiú irino.

³³ Mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého. Ahbabáq kereq mía míairataq sega itene kaweq sansá íre kaweragéhe. ³⁴ Itene múguwahgu sansá sueq tábúsoqme iwíáho. Ahbabáq sansa íre oro. Táhmaro itewe Maniká íre tagaríahwe. Minayabe iyehitankeheéna teiúge.

Iriwe oganúq ite inónkámé áwáhnáh inónká úkinae i ehwéhne.

³⁵ Mó kegá kasenéra, Pusa ké árahue iriwe oganúq sitankéhbo éra aneq tahnsá sínónká úsitankéhbo ewe.

³⁶ Mina tahnsa káséno kewé peh múguwahgu iwíáho kee. Ayu uqmaráhtáq pehipi íre kíréhre. Ebeqme mi ayú mugurúqme anehe kiapoue kíréhre. ³⁷ Ite ayu úótáq ánáhaq íre uqmaráhwe. Peh sera uqmaráhwana kiapoue kíréhre.

³⁸ Manikánka mó ayúnsábé mó naneq kiro atena mó ayúnsábé mó naneq kiro atéhra moke kíréh náneq íre monseráh náneq kéhre. ³⁹ Moke oga míáh náneq kamári íre monseráh sínónká kéhre. Írakaumo. Wehukeníné anonka mó tahnsánirana ménkámehnkáne

sinonka mó tahnsánirana kabarane anonka mó tahnsánirana pahné anonka mó tahnsáne.

⁴⁰ Íópeqté náneq mó tahnsánirana mah marákó márakóipéqté náneq mó tahnsáne. Íópeqté náneq mó awáhríq náneq kéhrana mah marákó márakóipéqté náneq mó awáhríq náneq kéhre. ⁴¹ Pópoqnahga patahirana íonka íónitehrana wehyoqmarínká moq pehgáriq téhrehre. Minawarínká íre monseráh téhrehre. Mó wehyóqkáká ákáhtaq téhrehrana mó wehyóqkáká pehgáriq téhrehre.

⁴² Mina inserah pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq mó tahnsá sínónká oganúq sitankéhe. Pusa ké maisaráhtáq kárékorahi sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq peh kagaorahi sínónká kanae.

⁴³ Pusa ké maisaráhtáq íre kaweq mareqmareq sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq kaweq págege sínónká úqkinae.

⁴⁴ Pusa ké maisaráhtáq awaqkakaq sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq íre awaqkakaq sínónká peh wenawa tahnsá sínónká kanae. Amahnánga awaqkakaq sínónká kéh púana mókake peh wenawa tahnsá sínónká kanae.

⁴⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Teh miraro wehukení Éhráma oga mío aní úkúwe ire. Mó Éhrámawé anehenura súwe. Wenawanka oganúq itahráhire. ⁴⁶ Oganúq itahráhi wehukenínká ebeq íre súwe. Írakaumo. Peh tanahuqtate miraro wehukenínká ebeq súwana oganúq itahráhi wehukenínká anehe súwe.

⁴⁷ Manikánka mah márakóipéqté tánáhúq mewe ebeq Éhráma mirarowana anehe sú animé íópeqté tuwe. ⁴⁸ Mah márakóipéqté kewé Éhráma tahnsá míáhwara íópeqsabé suwahbeh kewé íópeqté tu ani tahnsa míáhwe. ⁴⁹ Amahnánga ite tanahuqtate miraro ani tahnsa méq mókake ite íópeqté tu ani tahnsa míanehe.

⁵⁰ Néne iyahnabo anímárino, teiníboq írátíáthro. Mah márakóipéqté inónkánká Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kioráhire. Itene kambarékorahi inónkánká kaweq naneq kagairabeq íre kioráhire.

⁵¹ Epéqté éhwéh teiníboq írátíáthro. Ite Sísá tagariona ke pukonaq mó táhmaro íre pukigehe. Itene inonkanke moke apubúue kagaorahi inónká úkinae. ⁵² Anehete pembíáhnká ehwehnína tanáhráq wehukenínká auwíkeh inserah puko kegá irigéra mó íre pukigehe. Ite íre pukira kegá apubúue irigéq kagaorahi inónká meyanehemúne.

⁵³ Itene kárékorahi inónkámé peh kagaorahi inónká úkinae. Itene pukorahúna inónkámé peh oga mía míaé inónká úkinae. ⁵⁴ Itene kárékorahi inónkámé peh kagaorahi inónká úkinae. Itene pukorahúna inónkámé peh oga mía míaé inónká úkinae. Mi tanáhráq Manikáne ehwehme aiq pútaraginawire. Mi ehwéhnká mahraréna,

Manikánka págegeue mirainka kiotaikéna puké sansa parabarúéhre ire.

(Aisaia 25.8)

† Mó Éhrámawé anehenura sú animé Sísá Karáhé wíre. Aroma 5.14-19 tagahno.

Mahnawé peh aiq pútaq ehwéhne. ⁵⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Puké sansanká amahnága ite íre saiqnariéh mino. Puké sansanká ite íre kamah aí mino ire.

(Hosea 13.14)

⁵⁶ Amahnága tanáhráq Mósísiga sehgióro ú ehweh íre sehgiórahúnayabé ahababárúne. Itega ahababárúnayabé puké sansanká ite kamah aíre. ⁵⁷ Itene Wahnah Sísá Karáhéga miraúnka págege aitéhraq itega ebehúna naneq kiotaikorahúne. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atone.

⁵⁸ Néne iyahnabo anímárinó, kiotaikorahúnayabé Sísane sánsá íre túbáh agia peh ambubu atawéq sehgióro. Itega miraonayabé itene Wahnahnka aiq ahrreraq matíéh púaq itene kaweq arámbéhrí íre abehq úkorahire. Minayabe itene Wahnahne arambehri tauntahunue miraoro.

Poraga, Nárira moné sorupahro ú ehwehne.

16 Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagariáh ké nárigeheéna teiníe. Kárétia marákórápéqte ké Sísá tagariáh ké ínéga teriátáu serahnoro. ² Itene arambehriyabé meyáh mónéwé itega ómi mó anínká mó anínkáue iwíáhue tagahro. Nárira moné tabanagínehboq o wikí ebeqte wéhékáhtáq ebeqte wéhékáhtárue móbeq soruparáhro. Itega mirairataq ínéga iteba konaraq mi moné awehraq kanae. Awehraq kahnaq ínéga iteba konaraq itega sorupare arámbéhrí íre kanae.

³ Iteba konaraq itega táhmaro ke omaq sitáhro. Segá Sarúsarama suwahpeq pokue mitaqté ké sorupato moné nárigeheéq omaq sitáhro. Iteba konaraq Sarúsarama suwahpeqte ké páhsi sehiranue omaq sitéhra ke siníe. Néne páhsiakáq itene móneakáq Sarúsarama suwahpeqte ké nárigeheéna eqmaq suaníe. ⁴ Ínéga moq pokinie iwíáhonaraq itega omaq sitéhra kegá ínéreq pokonehe.

Poraga Kórina suwahpeqte ké koragéyabe awahbó ehwehne.

⁵ Ínéga Másérónia marákórápéqte ké kéragéna iteba kinie iwíáhuge. ⁶ Iteba konaraq ópeq tanáhráq mitaq míanabugamo. Iteba ména iuwena pokonaraq séhréh aintagéhe. ⁷ Amahnága iteba wahto tanáhráq méyabe íre nuwahbehre. Mókake itene Wahnahnka kowe aintahnaraqmé ákáhtaq íre wahto tanáhráq iteba míanie iwíáhuge.

⁸ Amahnága ínéga mahtaq Épésá suwahpeq ména mah ke séhréh aritaníe. Itene iahrreraq kéh tanáhráq Péntikósi parabagínaraq mahtaq suena iteba kinie. ⁹ Manikánka séhréh aintéhraha mahtaq áhnte arámbéhrírahunsabé amahnága mahtaq ména Sísane

arambehri mirainie. Mahtaq néne naruo moq áhnte míáhwe.

Poraga, Tímótireq mó kereq séhréh aritáhro ú ehwehne.

¹⁰ Ínéga itene Wahnahne arambehri miraunserah Tímótiga moq miraire. Minayabe wega iteba sínaraq pehwehrué ateq séhréh atáhro. ¹¹ Wensabé awiréh ateq inehepeq súého. Sísá tagariáh kégá ínéba sirataq íné iwíáhume Tímótiga moq kouwekinkehe. Minayabe kouwekina ínaraq pehwehrué ateq kawerue séhréh atehrana ínéba sinkehe.

¹² Ínéga itene iyahnabo aní Ápóronsabé, Pokúno éna iteba koneherao ke Sísá tagariáh kéreq are moq moráráq pokúno éna pagu pagunurauge. Pagu pagunuraugana wega amahnága pokéyabe íre awahbehrana mókake wega iwíáhína tanáhráq iteba sinkehe.

Sísane sánsá ambubu atawéq sehgióro i ehwéhne.

¹³ Aiq pútare atáh sánsá ambubu atawéq sehgióro. Íre áhreia peh págegeue míáhro. Kawerurero. ¹⁴ Moke arambehri mirairataq Manikánseq moke mó kereqsabé irutaboírue arambehriro.

¹⁵ Néne iyahnabo anímárinó, ite tagariáhmé Ákáia marákórápéq Sítépána karirónánínká Sísansabé téh aiq pútare atárówe. Aiq pútare atera Sísá tagariáh ké áhntetaq séhréh aritáhwe. ¹⁶ Mina tahnsa kene ehweh kawerue íráhro. Moke séhréh aritáh kéné ehweh kawerue íráhro.

¹⁷ Sítépánareq Pótúnatureq Ákáikásareqka ínéba suronsabé nirupipeq eyoyóire. Itega ínéba íre serahonsabé sega íné séhréh aintáhwe. ¹⁸ Mi kegá itene irupipeq eyoyó aitónserah nirupipeq moq eyoyó aintáhwe. Mina tahnsano keyábé iwíáh iwíáhoró.

Poraga, Iroso ú ehwehne.

¹⁹ Esia marákórápéqte Sísá tagariáh kégá itensabé, Iroso ewe. Mi akéq Ákúírareq Párisírareq sene nah-tapeq momiwíó kereqka itene Wahnah áwírue itensabé, Iroso ewe. ²⁰ Moke mahtaqte Sísá tagariáh kégá itensabé, Iroso ewe. Itega we kawerue mehweh atéhoro.

²¹ Íné Poraga mah anéhété séhírá ínénéne niyahnkaratáté sehiranuge.

²² Itene Wahnahnsabé suwahrieh kewé íre kaweragoneherawoe. Itene Wahnahno, iteba mahbeq tuo.

²³ Itene Wahnah Sísaga itensabé arutaboíraitena séhréh aitéhre.

²⁴ Ite Sísá Karáhé tagariáhnsabé itensabé ahriahri nirutaboírue.

2 Kórína

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga Kórína suwahpeqte ké wega ebeq sehiranú pahsí náriuwara tagowe. Anehe mó tanáhráq Táitásaga Kórína suwahpeq suena Poraba séna Kórína ke éhweh teawuwe. Teawuwana mi tanáhráq Poraga mah pahsí 2 Kórína pahsí sehiranúwe. Wene ehweh sehgiro keyábé Poraga kawerowe aritena wene ehweh íre sehgiro keyábé, Manikánka aiq pútaq íné eqmaq núwátái puaq néne ehweh íráhro teriuwe. Sísá tagariáh ké tabonah ke nárie sansá sokigi arinieéna anehe sehiranúwe.

Kórína suwahpeqte ké anehe siu pahsíe.

1 Íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Maniká awahbehkana omaq intena Sísá Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna eqmaq nuwowe. Ite Kórína suwahpeqte kéreq moke Ákáia marákórápéqté Sísá tagariáh kéreqsabé mah pahsí sehiranuge. Iteruwahrah aní Tímótiga ínéreq ména itensabé, Nirutaboiruge ire. **2** Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera iru ukiq itagéhe.

Manikánka Porareh wahnahnue séhréh arito ehwéhne.

3 Maniká Iteribo áwíq pankerone. We itene Wahnah Sísá Karáhéne abowá ména itensabé arutaboiritena irupipeq umehi tanáhráq eyoyó aitéhre. **4** Moke íre kaweq sunúq irupipeq umehi tanáhráq kaweraitena eyoyó aitéhre. Maniká Iteriboga kaweraitena eyoyó aitéhnsábé mó kené sirupipeq umehi tanáhráq itega moq mi ke séhréh ariteq eyoyó aritahráhuéne. **5** Mó kegá Sísá Karáhé áwíoqnonserah ite moq íwíoqnahwana Sísá Karáhéga itene iru anotahta q ukiq itéhre.

6 Sísane ehweh teiúnsábé mó kegá níwíoqnahwe. Mi ehwéh teiúnká séhréh aintéhraq aiq pútare aítáhnká kaweraitéhre. Manikánka íné séhréh aintéhtáq ite moq séhréh aitéhre. Mó kegá íné níwíoqnahnserah ite moq íwíoqnagehe. Mi tanáhráq ite págegeue míageheéna Manikánka séhréh aitankéhe. **7** Sega níwíoqnahnserah ite moq íwíoqnahwe. Itega aiq tagarionawe Manikánka ite séhréh aitéh púaq wene sánsá kawerue seh-gioneheqmóe.

8 Néne iyahnabo anímáríno, ínéreq ínéba míaro kereqka Esia marákórápéq míaraunaraq anotah íre kaweq sunúq káráire. Minayabe iragéhboq teiníe. Íre kaweq sunúqká anotah kamáh aiátáinsabé ite pukorahúne íwíáhuraune. **9** Mó kegá iubi q iuwanehrawoe íwíáhuraune. Iteriahriáh íre miraorahuraune. Írakau-mo. Íre miraorahuraunayabé Manikánka webataq

séhréh aitankéhe íwíáhuraune. Manikánka pusa ké iri-we oganúq itahráhinsabé ite moq séhréh aitahráhire íwíáhuraune.

10 Ite pukorahúne íwíáhuraunaraq séhréh aitena kaweraitáráire. Mó kakeakáq séhréh aitena kawerai-tankéhe. Íre kaweq sunúq sínaraq wega wahnahnue séhréh aitanawire íwíáhuéne. **11** Itensabé púreraitáhro. Itensabé púreraitéhraq mó kakeakáq wega wahnahnue séhréh aitankéhe. Miráinayabé áhnte kegá mina tagéra wensabé kaweróne atera íwíáh íwíáh ataneherawoe.

Sísawe kowe aruq ahqáho aruq íre i aníne i ehwéhne.

12 Iteba míaraunaraq kaweqtaq méq Manikáne sansá tábúsoqme sehgiráúne. Ahtebia ánínká íwáhnorinserah íre miraia peh Manikánka séhréh aitena íwíáh aitáráiraq íwáhnoruraune. Itene irupipeqté íwíáh gá kawerúne íwíáhúnayabé íwíáh íwíáhuéne. **13** Itega sáhnsahwe irahráho ehwéh sehiranue teiúge. Mó naneq tahnsá éhwéh íre sehiranue teiúge.

14 Itega sehiranú ehweh peh ákáhta q íráhwe. Íné nuwahbehme ínéga sehiranu ehwéh áwahewé iragéhe. Itene Wahnah Sísaga tuinagake itega ínénsabe íwíáh íwíáh aintageheéna sehiranu ehwéh áwahewé írátiáhnsábé nuwahbehre. Íréhrataq wega tuinagake ínéga itensabé íwíáh íwíáh aítónserah itega ínénsabe moq íwíáh íwíáh aintagéhe.

15 Itega néne sánsá ireq íwíáh íwíáh oneheqmóe éna téhwe iteba téhtaréráq ite koragéna séhréh aitanauge íwíáhurauge. **16** Mira íwíáhuraume Másérónia marákórápéq pokonaraq ite kéraganie íwíáhéna mibeqté kouwekonaraq ite mó séraganie íwíáhurauge. Mi tanáhráq Súría marákórápéq pokinie onaraq itega íné séhréh ainteq eqmaq nuwagéhe íwíáhurauge. Minayabe téhtaréráq ite koraganie íwíáhurauge.

17 Mira íwíáhuraunsabé, Aneqsabé mó íwíáhé iteba íre surono ewo? Íné mó íwíáh mó íwíáhóna anípo ewo? Ínéga kowe aruq ahqáho aruróna anípo ewo? Írakau-

mo. ¹⁸ Maniká aiq pútari anínirana ínégá moq kowe aruq aqháho aruq íre u aní múge. ¹⁹ Tímótireq Sáirareq ínereqka Manikáne ahninkáwá Sísá Karáhé éhweh tei teinuraune. Tei teinurauna anímé kowe aruq aqháho aruq íre i aníne. Wega peh morá kowe ehwéh irari aníne.

²⁰ Manikáne omasa éhwéhmé Sísá Karáhéga moke kowe éna sehgire. Minayabe aiq míre éq Maniká wenáwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atone.

²¹ Maniká Iteriboga séhréh aitéhnká itereq ínereqka Sísá Karáhé tagéq wene sánsá sehgióneheqmúne.

²² Maniká Iteriboga ite aiq omaq itena néne arambehri miraoro aitowe. Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaéna séhréh aitankeheéna iteba eqmataire. Wega Wenawa ebeq eqmaréh púana anehe áhnte kaweq naneq náí náininkehe.

Poraga Kórina suwahpeq íre apubúue pokú ehwehne.

²³ Ite kamah aiénehoéna Kórina suwahpeq iteba íre suraугe. Manikánka tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge.

²⁴ Itega aiq pútare atah náneq ambubu atíáh púana peh morá néne ehweh sehgióro éna íre pagu pagunuge. Itene irupipeq eyoyóinkeheéna ite séhréh aiteyabe nuwahbehre.

² Itene irupipeq mónkakáq umeh agínehoéna iteba íre koraganie iwíáhuraугe. ² Ínéga kamah aiénaraq itene iru págegeirataq insega niru ukiq intankéhbo? Iteitega niru ukiq intahráhowe. ³ Nirupipeq umeh aniyéhoéna iteba íre koragia peh páhsi sehiranue menah eqmatauge. Nirupipeq eyoyóinaraq itene irupipeq moq eyoyó aitahráhuge.

⁴ Ebeqte páhsi sehiranurataq nirupipeq iwíáh kikiréna nirupipeq umeh agurairana ibiséna sehiranuraугe. Itene irupipeq umeh aginkeheéna mi páhsi íre sehiranuraугe. Írakaumo. Peh itensabé anotahtaq arutaboiritéhre iwíáhigeheéna sehiranuraугe.

Ahbabáq aniné ahbabáqsabe mó íre iwíáhoró i ehwéhne.

⁵ Ite míáhrabeqte ahbabáurairi anínká íre ínébataq néne nirupipeq umeh aníátáire. Itene irupipeq moq umeh aiátáire. ⁶ Itebaté áhnte kegá kamah awátóme aiq awehraq káráire. ⁷ Wene ahbabáq sansa aiq sustainsabé amahnága wene ahbabáqsabe íre iwíáhoró. Wene arupipeq mó umeh agínaga Sísane sánsá suehnehboq wene arupipeq eyoyóinkeheéq séhréh atáhro.

⁸ Mónkakáq teiúmé mi anínká iwíáhéna, Ínénsabe irutaboirowe iwíáhinkeheéq séhréh atáhro. ⁹ Itega néne ehweh aiq moke sehgiowámo taganieéna menah mi páhsi sehiranue eqmatauge.

¹⁰ Ahbabáq ani kawerateq wene ahbabáqsabe íre iwíáhirataq ínégá moq wene ahbabáqsabe íre iwíáhinie. Wehukene ahbabáqsabe íre iwíáhonaraq ite séhréh aitanieéna Sísá Karáhé tagehtaқ mirauge.

¹¹ Owainawamarínégá wahnah wenáwíq Séténie. Wene sánsá tagaríó púana ite saiqnariehnehoéq ahbabáq

ani séhréh ateq wene ahbabáqsabe mó íre iwíáhonehe.

Poraga Táitása tagéyabe awahbó ehwehne.

¹² Sísá Karáhé éhweh teri terininieéna Tóása suwahpeq surautaq itene Wahnahne arambehri mirainkeheéna wega kowe aintena séhréh aintaráire. ¹³ Néne iyahnabo aní wenáwíq Táitása mitaq íre míaraire. Minayabe niwa íre ukitáinsabé mibeqté ké iroro aritena mitaq suena Másérónia marákórápéq pokuraугe.

Manikánka págege aitéhraq págege naneq kiotaikúne i ehwéhne.

¹⁴ Manikánka ahriahri págegeue séhréh aitéhnká ite págege naneq kiotaikúne. Sóiriqka kaweq kunkúni naneq abae arúehnserah Manikánka séhréh aitéhnká Sísá Karáhé éhweh mah kehiná kéhíná suwahpeq abae agire. Itega teri terinúnara íráhwana abae agire. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge.

¹⁵ Ínéga Sísá Karáhéne arambehri miraunsabé Maniká Iteriboga ínénsabe, Kaweq kunkúni naneq tahnsá ání móne aintéhre. Kaweraritéhra kereq iraipéq pokoneherao kereqka kunkúni naneq monseráhnue aiki aikionserah kaweraritéhra kereq iraipéq pokoneherao kereq siahrega néne ehweh íráhwe.

¹⁶ Irapéq pokoneherao kegá néne ehweh irera, Pukorahi ehwéhne iwíáhowara kaweraritéhra kegá néne ehweh irera, Oga míahrahi ehwéhne iwíáhowe. Mi arámbéhríyábé iteriahriáh tábúsoqme íre miraoarahune.

¹⁷ Peh móne meaneheéra arambehrionserah mó kegá moq móne meaneheéra Manikáne ehweh teri terinowe. Ínéga moq mina tahnsanugo? Írakaumo. Manikánka íné eqmaq núwátái puana íné Sísá Karáhéne arambehriu anínéna tábúsoqme iwíáhéna we éhweh tei teinuge.

Poraga, Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahtebahrahowe ú ehwehne.

³ Neníwíq mónkakáq pankerogo? Arambehri aniné wahnahnka wene arambehriyabé páhsi sehiranue áwirana mewe nogíre. Itereq ínereqka mi sansá miraonehnikono? Írakaumo. ² Itewe néne arambehri páhsi tahnsa míáhwe. Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahboeqme ahtebahrahowe.

³ Néne arambehri páhsi Sísá Karáhéga itene irupipeq sehiranuraire. Mó kegá mi páhsi anereuwo éra néne sánsá tagéra mi páhsi sáhnahoráhowe. Sísaga mi páhsi pépahqtaq íre sehiranire. Manikánka oga mía míaéna Wenawa iteba eqmatairana wega itene irupipeq páhsi tahnsá sehira aruqarurire.

Manikánka áhnte séhréh aintéh éhwéhne.

⁴ Íné iwíáhume Manikánka íné omaq intena séhréh ainta aintainsabé Sísá Karáhéne arambehri miraoarahuge. ⁵ Ínériahriáh Sísane arambehri íre mirao-

rahuge. Peh morá Manikánka séhréh aintéhnká mirao-rahuge.

⁶Wega ínénsabe o sansanúno éna séhréh aintéhnká miraorahuge. Naho sánsá sehgióro ú sehirá kéhrana o sansamé Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Sehgióro ú sehiránká mirainka pukorahúna sansánirana Manikáne Awanka mirainka oganúq itahráhi sansánire.

Sirupipeqté síurá akariuriéh náneqsabé éhwéhne.

⁷Iwíáhue tagahro. Miraoro ú ehweh ebah kanéhráq sehiranútaq Manikáne téhreh naneq Mósísine auran-
abiahtapeq ábóraragúwe. Anotahtaq téhrehnsabé Ísara kegá Mósísine auranabiahtapeq íre ebiti-
ahrahuwe. Mi tehrehnka parabagina útaqkakáq íre ebitiahrahuwe.

⁸Miraoro ú sehiránká pukorahúna sansá áhwá rótaq anotah tehrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsá anotah kawéq sánsánéna miraoro ú sehirá sánsá anotahtaq kiotaikire. ⁹Miraoro ú sehirá sánsámé ehweh aita

ráhi sansánirana anotahtaq téhrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéhmé kaweqtaq míahrahúna sansánéna ehweh aita

ráhi sansá kiotaikire.

¹⁰Aiq kiotaiki puag naho téhró naneq amahnága íre téhrehre. ¹¹Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsánká peh kagai puana naho parabagurai sansá aiq kiotaikire.

¹²Manikáne Awanka séhréh aita aitari puag itega íre áhreéq peh págegeue Sísá éhweh teri terinorahúne.

¹³Mósísiga miraúnserah itega íre miraoneheqmúne. Mósísine auranabiahtapeq téhró naneq parabagina únsabe mó kegá tagehoéna wene auranabiahtapeq ambantataté akariuriowe.

¹⁴Ísara kegá miraoro ú sehirá sáhnshahera sirupipeqté síurá akarié naneq konsabe sega íre ahtebahrahuwe. Amahnágaakákq sega íre ahtebahrahowe. Wehukega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atéhranka sene sirupipeqté síurá akariuriéh náneq meruankéhe.

¹⁵Iborankákq sega Mósísiga miraoro ú sehirá sáhnshótáq sirupipeqté síurá akariuriéh náneq kéhnshabé sega íre ahtebahrahowe. ¹⁶Maniká itene Wahnahnsabé áhrabirana sene siura akariuriéh náneq meruankéhe.

¹⁷Itene Wahnah Manikáne Awa míéhtáq sabirúéh náneqka ite mó íre saiqnariahrahire. ¹⁸Itene iuranabi-
ah íre akariuriéhre. Téhrehnka timanotaq sokae-
qsúéhrara wehukega tagahnserah Manikánka séhréh aitena kaweraitowara mó kegá ite tagéra Manikáne sansá tagahrahowe. Itene Wahnah Manikáne Awa ména we tahnsá míageheéna séhréh aitena kaweraita aitaire.

Owainawanka wehuke sunkíkírirabeq saiqnaríéhre i éhwéhne.

4 Manikánka ínénsabe arutaboiraentina mah arámbéhrí miraúno aintaráinsabé íre túbáh agia aiq mirainauge íwíáhuge. ²Kopípeqté niyehiteh san-

sánkákáq péhepehe sansánkákáq aiq suena íre mó éhwéh peh Manikáne aiq pútaq éhwéh íwáhnoruge. Peh moke tábúsoqme íwáhnoréna Manikánka tagariéhtáq ómi kegá, Íné kaweq sansá mirauge tagageheéna kaweqtaq ména Manikáne ehweh teri terinuge.

³Mi kawéq éhwéhnsabé, Íre irahráhuwe irare kewé peh iraipéq pokoneherao ke wóe. ⁴Owainawame, mah marakóipéqté péhepehe wahnáhnká sunkíkírirabeq se saiqnaríéh púara kaweraritahráhi éhwéhnsabé íre aiq pútare atahráhowe. Kaweq éhwéhnká téhrehnka tahnshanéna sirupipeq téhragínehoéna owainawanka mi ke sunkíkírirabeq saiqnaríéhre. Sísá Karáhéwé téhreh aninéna Maniká tahnsa mía míaire.

⁵Írátíáhro. Íné éhweh íre tei teinuge. Sísá Karáhé wébataq kaweq Wahnáh aní míéhrena tei teinuge. Sísane sánsá sehgiéna itene arambehri aní tahnsa míóge.

⁶Manikánka téh mahraréna, Sunkíkírirabeq téhráho úwe. Téhráho únserah menah itene irupipeq téhraitaráinsabé itega Sísá Karáhé éhweh aiq pútare ateq, Manikánsabe anotah aní móne atone.

Poraga, Ite eqmaro ke Manikáne arambehri miraéq mi arámbéhríraté pukorahúne ú ehwehne.

⁷Itene inokame peh antehya tahnsanirana Manikánka wene kaweq naneq mi antéhyápípéq máréhre. Ite íre págege anímári míonana peh morá Maniká wébataq págege aní míéhre. Ite tagah kegá mina iwíáhigeheéna Manikánka wene kaweq Awá itene irupipeq eqmaréhre. ⁸Moke mó ke suwahpeq mó ke suwahperue íwíoqnah kegá ahababáq aítáhuwáq anetaníbo iwíáh íre úne. Árahiramo iwíáh íre iwíáhia itene arambehri suanehe iwíáh íre úne.

⁹Íwíoqnahtaq Manikánka ite íre íuwéhre. Mó kegá iúbówaq marakóipeq márunsurahéq irigue nogune. ¹⁰Sísaga ite kaweraitanieéna putiowe. Mina únserah itega mó ke séhréh aritaneheéq pukorahúne. Mó ke séhréh aritahnara ite tagah kegá iwíáhéra, Mi sansá Sísane oga míéh sánsáne ewe.

¹¹Itene oga míona tanáhráq Sísane sánsá sehgiunayabé mó kegá ite iubiúq iuwahráhowe. Itega Sísane oga míéh sánsá tagageheéq wene arambehri sehgiune. ¹²Ite Sísá tagarawéq oga mía míaiageheéq pukorahúne.

¹³Manikáne ehweh nka mahraréna, Íné aiq pútare ató púana iraruge íre.

(Buk Song 116.10)

Mi éhwéhnká irarinserah itega moq aiq pútare atona puag Sísá éhweh irarúne. ¹⁴Ite tagarionawe Manikánka itene Wahnah Sísá iriwe oganúq ato púana ite moq iriwe oganúq itena meiqmena Sísaba moráráq móitankéhe.

¹⁵Itega Sísansabé aiq pútare atageheéq we éhweh teri teinúnara mó kegá íwíoqnéra ahababáq aítáhuwe. Manikánka séhréh aita hna mó kegá Sísansabé aiq pútare ataneherawoe. Sega miraéra Manikánsabe kaweróne éra wensabé iwíáh íwíáh ataneherawoe.

Manikánka náina naneqsabé irutaboírúne i ehwéhne.

¹⁶ Minayabe Sísave sánsá íre sueq peh sehgionehemúne. Itene inonka ore orení úkonanawe Manikánka séhréh aita aitaí puaq itene irupipeq peh o animáí tahnsa ahriahri mía míaúne. ¹⁷ Mó kegá íwioqnéra ahbabáq aítáhsábé peh wahto tanahráq kéhrana mókake kagai apéq náinaq kaweq matábúrápéq ahriahri míanehe. Amahnága íre kaweq sunúqmé peh wahto tanahráq kék púana meáhma naneqka mi sunúq anotahtaq kiotaikinae.

¹⁸ Amahnága ábóraq kék náneqmarínsábé íre irutaboírúne peh Maniká míéhabeq kopípéq kagai naneqsabé irutaboírúne. Amahnága ábóraq kék náneq mókake parabaginae. Maniká Iteribo míéhabeqte náneqme amahnága kopípéq kék náneqme peh ahriahri kagaína puaq minayabe irutaboírúne. Minayabe amahnága íre kaweq sunúq kéhnsábé anetaníbo íwíáhéq peh Sísave sánsá kawerue sehgionehemúne íwíáhúne.

Kagai inónká awaq meyabe iuwahbeh ehwéhne.

5 Mah marákópéq míona tanahráq itene inonkame wéhuwehu nah tahnsane. Mi nah sokogí-naraq íopeq kíónaraq Manikánka kaweritéh náh awaq mianéhe. Mi nah wehukega íre pera peh ahriahri kagai inonká awaq mianéhe. Minayabe tagarione. ² Íopeqté náhsábé anotahtaq irutaboírúna puaq iwehinsah aruqarurúne. ³ Mi nah awaq míáhnaraq kawerue kagai nahnsábé íre tabonahonehemúne. ⁴ Itega mah wehuwéhú náhtápéq mía míaúnaraq irupipeq umehinka kamah aítáq iwehinsah aruqarurúne. Itene inonka amahnága sueyabe íre iuwahbehre. Írakaumo. O korósí sukionanserah o inonká oga mérapeq awaq meyabe iuwahbehre. Mókake kagaína inónkánká amahnága kék inónká kiotaiki puaq minayabe irutaboírúne. ⁵ Oga mérapeq awaq miageheéna Manikánka kaweritéháire. Manikánka menah Wenawa aiq eqmaq áúwátáinsabé mókake wega moke mó kaweq naneqmarí náinkéhe tagarione.

Manikánka ite sainsuena awehraq apéq náinkéhe i ehwéhne.

⁶ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreúne. Itene inonkame iteyuwane nah tahnsáne. Ite tagarionawe iteyuwanka inonkapipéq míéhraq amahnága íopeqté itene Wahnahne nahtapeq íre míone. Írakaumo. ⁷ Itene iuranka íre tagéq peh itene irupipeq aiq pútare ateq mira íwíáhúne.

⁸ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreúne. Itene inonka sueyabe iuwahbehraq itene o nahtápéq itene Wahnah míéhabeq méyabe iuwahbehre. ⁹ Mah marákópéq míona tanahráqkákáq itene Wahnahba míáhnarabeqkákáq we awahbeh íwíáh sehgieyabe iuwahbehre.

¹⁰ Mókake ite ómi Sísa Karáhéga ehweh aítah-narabeq iriwe míahnana itega marakóipeq miraúna arámbéhrí íwíáhue tagankehe. Wega itene ahbabáqkakaq itene kaweq arámbéhríákáq íwíáhue tagéna sainsuena awehraq apéq náinkéhe. Minayabe we awahbeh íwíáh sehgionehemúne íwíáhúne.

Wensabé aiq pútare atáthro éna pagu pagunú ehwehne.

¹¹ Itene anotah Wahnáhsábé áhtenu puana mó keyábé, Wensabé aiq pútare atáthro éna pagu pagunuge. Manikánka néne nirupipeq tagaríehre. Ínénsabe, Aiq tábúsoqme íwíáhi aníne aítáhsábé nuwahbehre. ¹² Ínéga ite íre ehnenuge. Itega ínénabe, Tábusoqme íwíáhi aní míéhre aintageheéna mah ehwéh teiuq? Írakaumo. Peh itega néne sansansábé íwíáh íwíáhigeheéna teiúge. Íre mó kené sirupipeqté íwíáhýábé peh seyene ábóraq kék náneqsabé sirutaboíro keyábé ehweh ayahqme terigeheéna teiúge.

¹³ Mó kegá íné uwoyansa aníne aítáhwana ínéga, Anetaníbo. Peh Manikáne arambehri mirainauge íwíáhuge. Íné peh tábusoqme íwíáhu anínéna ite séhréh aita aitaúge. ¹⁴ Sísa Karáhéga itensabé anotahtaq arutaboírítéhnká ite Wahnah aítéhraq wene sánsá sehgiune. Ite tagarionawe peh morá ánínká mah kehiná kéhínánsábé pukú púaq ite moke pusa ké tahnsa míone.

¹⁵ Sísave ómi itensabé putionsabe itene oga mé tanahráq peh iteite iuwahbeh íwíáh sehgiónehkonon? Írakaumo. We moke itensabé pukú púaq amahnága peh we awahbeh íwíáh sehgionehemúne. We putiowana iriwe oganúq atowe.

Manikánka insahwé aítana insahwé arite arámbéhrí ítáí ehwéhne.

¹⁶ Menah wehukega íwíáhuronserah itega mó kené sánsá íwíáhue agehgamatáúne. Sísa Karáhéne sánsá moq menah mira íwíáhue agehgamatáúne. Amahnága itega agehgamare sansa aiq sutauna puaq mókake mó íre miraonehemúne. ¹⁷ Írátíáthro. Sísa Karáhé aiq pútaq tagaríéh ánímé o ani úkire. Wene naho sánsá aiq parabagurairana wega peh o sansanire.

¹⁸ Minawé Manikánka aiq moke mirauraire. Itega wene naruo míaraunara Sísa Karáhéga miraurainka Manikánka insahwé aítana mó ke insahwé arite arámbéhrí ítáíre. ¹⁹ Itega mahraréq, Sísa Karáhéga miraurainka Manikánka mah kehiná kéhíná insahwé aítahráhire. Wega ite insahwé aitéh kéné ahbabáq íre ahrraq matawéna mó ke insahwé arite ehwéh korériéro aítáire teiune.

²⁰ Itewe Sísa Karáhéne ehweh mibeq mahbeq aritona animáí méq itensabé, Manikánka ite insahwé aítankehéq Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáthro tei teinúne. Manikánka teriéro aítaráinsabé itensabé, Sísansabé aiq pútare atáthro pagu pagunue tei teinúne.

²¹ Sísa íre ahababáq ani míotaq itene ahababáqsabe pukinkeheéna Manikánka itene ahababáqmári awuwe. Minayabe itega Sísa req mía míaonaraq Maniká Iteriboga kaweqtaq mía míainserahnue mía míaorahúne.

Túbáh agiyehboq Manikáne ehweh kawerue íráhro i ehwéhne.

6 Manikánka séhréh aintéhra na wene arambehri miraéna itensabé, Manikánka itensabé arutaboira itena séhréh aitéh púaq wene ehweh sehgieyabe túbáh agiyehboq peh kawerue íráhro tei teinuge. ² Minayabe Manikánka mahraréna, Ínéga omaq atáráu tanáhráq arene ehweh írátáuge. Kaweratáráu tanáhráq séhréh atáráuge ire.

(Aisaia 49.8)

Teiníboq írátíáhro. Amahnága awehra q tanáhrárirana iboramé Manikánka kaweraite tanáhráre.

Poraga Sísa ne arambehri miraúnsabe íre mareqmareq áhne i ehwéhne.

³ Mó kegá néne arambehri tagéra, Aneqqopopq íre kawerire iyehoéna moke áhwára áhwára sansá suena peh kaweq sansánuge. ⁴ Mó kegá ínénsabe, Manikáne kaweq arámbéhrióna aní móne igeheéna wene arambehri moke miraéna peh kaweq sansánuge. Néne nirupipeq moke umehi naneq si tanáhráqmé íné íre kaweraintahráhi tanáhráqmé Manikáne arambehri suanie íwíáh íre urauge. Peh kawerue sehgiúge. ⁵ Kawerue sehgiúnsábé mó kegá nubiq marera karábúsiipéq móintera momiwíorabeq ehweh aintárowana ínégaga anotáh arámbéhriéna íre kawerue sugéna táhutahuq írakaunurainsabé nirupibiuraire. ⁶ Manikáne arambehri kawerue sehginieéna íné peh kaweqtaq ména tábúsoqme iwíáhéna pehwehrué ména mó keyábé kaweq sansá aritena mó keyábé aiq pútaq nirutaboiruge. Manikáne Awanka séhréh aintéhnká mina tahnsanuge.

⁷ Ai q pútaq ehwéh tei teinugana Manikánka págege aintéh púana kaweq arámbéhriuge. Itene igaqnaréhga sene iqtate ebehunserah owainawansabé ahqáho atena kasuq kasuruge. Kaweqtaq mía míaéna kaqsuq kaqsuruge.

⁸ Mó kegá ínénsabe iwíáh iwíáh aintáhwara mó kegá níéhuru aintáhwe. Mó kegá ínénsabe, Kaweq sansánóne aintáhwara mó kegá ínénsabe, Abehq sansánóne aintáhwe. Mó kegá ínénsabe, Péhenóna aní móne aintáhwana ínégaga peh ahriahri Manikáne ehweh sehgiúge.

⁹ Mah marákóipéqte sánsá mirao kegá íné íre tagariáhwara peh áhnte Sísa tagariáh kégá íné tagariáhwe. Nubiq nuwahráho sansá sehgiéna íre pukia peh oga míóge. Kamah aniera íre nubiq núáhwe. ¹⁰ Niru umehi tanáhráqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáhuge. Íné tabonah aní ména áhnte ke kagai naneqmarí nári nárinuge. Mó kegá ínénsabe, Íre matihna aní móne aintáhwana íné moke kaweq naneq matíóge.

¹¹ Kórina suwahpeqte kéó, ínégaga pahsuqme teiena itensabé anotahta q nirutaboiruge. ¹² Itensabé nirutaboirume íre túbáh agia peh iteitega ínénsabe íre irutaboira intá hwe. ¹³ Sibowaréhga sene animári síwáhnorunserah ite iwáhnoréna itensabé nirutaboira itónserah itega moq ínénsabe irutaboira intá hro.

Itene inonkame Manikáne nahne i ehwéhne.

¹⁴ Sísansabé awahrieh anínseq íre wahto tanáhráq moráráq arambehrinie iwíáhiyeho. Kaweqtaq míéh anínseq ahababáq anínseq moráráq íre mía míaorahóya mino. Té hrehnkakákáq sunkíkírínkakákáq moráráq íre kagaorahi mino.

¹⁵ Sísa Karáhéreq owainawanseqka íre morá iwíáhóya mino. Sísa tagariéh anínseq Sísansabé awahrieh anínseqka íre morá iwíáhóya mino.

¹⁶ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnkákáq péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáh atáh náhnkákáq íre monseráh náh kéh mino. Maniká oga mía míairana itene inonka wene nah mire. Minayabe wene ehwehnka aiq mahraréna,

Ínéga seba kéna sereq mía míainie. Ínéreq sereq ahtapeq morarácq nogonéhe. Íné sene Maniká míanauge. Se néne animári míagehe ire.

(Lo 7.2-3)

¹⁷ Itene Wahnahnka mó mahraréna, Itega íre íráh ké míáhrabeq sueq móbeq míá hro. Moke ahababáq naneq súéh rataq iteba míanie ire.

(Aisaia 52.11)

¹⁸ Itene Wahnahnka mó mahraréna, Iteribo míanie. Itewe nénahni nániyahu míagehe ire.

(2 Samuel 7.14)

Itene págege Wahnáhnká aiq mahrarire.

7 Manikáne oma sa éhwéh aiq írátíona puaq itene inonkankakákáq iteyuwankakákáq ahababáq aitéh náneq moke suaneheqmúne. Néne iyahnabo animárinó, Manikánsabe áhtenéq kaweqtaq mía míao neheqmúne.

Mi kegá Porane ehweh kawerue sehgiúnsabe wega iwíáh iwíáhú ehwehne.

² Ínénsabe irutaboira intá hro. Ínéwé íre ahababáq aítaráuge. Abehq sánsá íre aítaráuge. Mó naneq meyanieéna péhe éhwéh íre teiátáuge. ³ Peh ehweh aitanieéna íre teiúge. Métáqkakaq amahnágaákákáq itensabé nirutaboiruge teiúge. Ite oga míéh rataqkákáq pukirataqkákáq iteba morábí méyabe nuwahbehre.

⁴ Itega Sísa ne sánsá kawerue sehgiége iwíáhéq itensabé iwíáh iwíáhuge. Nirupipeq umehi tanáhráqkákáq itensabé iwíáhugana nirupipeq eyoyóirana iwíáh iwíáhuge.

⁵ Ínéga Másérónía marákórápéq surautaq néne nirupipeq umehi naneq áhnte káráirana íre ahrenaurauge. Írakaumo. Mó kegá ehweh aintera pagu pagunuwana nirupipeq umehurairana áhreurauge. ⁶ Itene irupipeq umehína tanáhráq Manikánka itene irupipeq eyoyó aitahráhire. Wegaga Táitása ínégaga eq-

matairana surainka niru eyoyó aintáráirana Manikánka niru ukiq intáráire.

⁷ Íre peh morá we surainka wega teniátái ehwéhnká moq néne niru eyoyó aintáráire. Táitása iteba miaraitaq itega wene aru eyoyó atárówana wega minayabe teniátáirana nirupipeq eyoyó aguraire. Itega íné tagéyabe iuwahbarainsabé teniátáire. Ínénsabe irutaboiruome teniátáire. Itereq ínéreq morá íwíáhonehe irarewe teniátáire. Moke mi ehwéh teniátáinka nirupipeq anotah eyóyóire.

⁸ Ínéga téh sehiranue eqmatau pahsígá wahto tanahráq iru umeh aitaráire. Iru umeh aitaráinka mi tanahráq íné moq niru umeh aguraire. Mi pahsí sehiranuraunsabé menah íre kaweruge íwíáhéna amahnága peh kawerurauga íwíáhuge. Iru umeh aitaráinka ahabábq sansa sueq sehiranurau pahsípéqté éhwéh sehgirowe. ⁹ Amahnága nirupipeq eyoyóire. Itene iru págege aitaráinsabé nirupipeq eyoyóiro? Írakaumo. Ítene ahabábq sansa sueq kaweq sansá sehgirowsabé nirupipeq eyoyóire. Itene iru umeh aitaráinsabé Manikánka, Kamahoro aitaráire. Minayabe ahabábq íre aitaráuge. Írakaumo.

¹⁰ Manikánka ahabábq ke kamah arinayabe sirupipeq umeh agire. Segá sene ahabábq suageheéna wega kamah aríre. Sene ahabábq súáhwana wega kawerarítéhre. Kawerarítérara mi kegá Irupipeq umeh kéwéhmé amahnága aiq kaweragire ewe. Wegá sene ahabábq suehrana kaweritanieéna kamah aríre. Kawerarítéhara mi kegá, Irupipeq umeh aguraime aiq kaweruraire ewe. Mah marákóipéqté náneqsabé wehukene sirupipeq umeh agínara pukorahowe.

¹¹ Manikánka kamah aiena itene irupipeq umeh aitaráire. Miraurainka ite séhréh aitaráire. Minayabe íwíáhue tagahro. Séhréh aitaráinsabé itene ehweh tábúsoqme kawerareq ahabábq aninsabé ehweh atárówe. Séhréh aitaráinsabé Manikánsabe áhtenéq ínénsabe irutaboírég ahabábq ani kamah awátówe. Sehiranurau ahabábq kaweratotaq itega íre ahababária peh kawerue mirauowe.

¹² Téh sehiranurau pahsívé peh morá ahabábq aninsabé íwíáhue sehiranuraugo? Írakaumo. Íre wereq wega ahabáratarái anínseqsabé sehiranurauga. Itega néne ehweh sehgirowsabé Manikánka itensabé, Kawerowe aitaráire. Itega ínénsabe aiq pútaq irutaboírune íwíáhigeheéna mi pahsí sehiranue eqmatauge.

¹³ Mira íwíáhuraunaq itega mirauronka nirupipeq pehwehrue aintáráire. Minayabe niru pehwehrue eyoyóire. Itega Táitása séhréh ateq wene aru eyoyó atáronsabé íné moq niru eyoyóire. ¹⁴ Ínéga Táitása iteba eqmaq auwaníe urutaq wensabé, Mi kegá néne ehweh aiq sehgiroherawoe íwíáhuge teawátáuge. Itega aiq kawerue sehgiro puana mi ehwéhnsabé íre niyehitaraire. Írakaumo. Moke mi ehwéh aiq pútaragurairana Táitásaga ahtebaraire.

¹⁵ Wegá iteba suraitaq itega áhreéq iransánéq mehweh atárówe. Itega wene ehweh sehgirowsabé Táitásaga ahreraq matawéna itensabé anotahtaq

arutaboiritéhre. Wegá itene kaweq sansá iwíáhéna itensabé anotahtaq arutaboiritéhre. ¹⁶ Itega peh moke kaweq sansá sehgiroheqmóe íwíáhunsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

Sísa tagariáh ké séhréh aritagéhboq móne soruparáhro i ehwéhne.

⁸ Néne iyahnabo animárino, Manikánka Másérónia marákórápéqté Sísa tagariáh keyábé sirutaboírēna séhréh arítarái ehwéh teiníe. ² Anotah íre kaweq sunúq káráitāq Másérónia marákórápéqté ké áhnte tabónáhéra sirupipeq íre umehia peh eyoyóera segá mó Sísa tagariáh ké séhréh aritagehéera áhnte moné soruparowe.

³ Minayabe teiníboq írátiáhro. Segá moke nárieráhi naneq náriátówe. Seyega iwíáhue áhnte mónkakáq pehipi náriátówe.

⁴ Segá Súría marákórápéqté Sísa tagariáh ké séhréh aritaneheqmúne íwíáhéra itensabé, Ite séhréh aritanéhe éra itega sorupóna moné meyháro págegeue teiátówe. ⁵ Teiátówana ínéga iwíáhéna, Peh móne nárigéhe íwíáhurauga. Iwíáhuraugara téhwe Maniká itene Wahnahnsabé sirutaboírera sinonka náwéra wega awahbeh sansá sehgiro anehémé móne náwátówe. Manikánka iwíáh aritowara ite moq irutaboiritárówe.

⁶ Menah Táitásaga náwe sansá ite Kórína ke íwáhnoruraire. Íwáhnorurainsabé ínéga wensabé, Kórína kegá moq mina irútábóri sansá kawerue sehgiroheéna minayabe moke síwáhnoré séhréh arito éna teawátáuge. ⁷ Itega moke mirao sansá aiq kawerue miraowe. Itega Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atáhwe. Wene ehweh teri terinoneheéq kawerue arambehrirowe. Itewe ahtebeia ké méq Manikáne arambehri kawerue miraowe. Ínénsabe irutaboiraintáhwe. Itega moke mó arámbéhrí kawerue mira onserah itewe iwíáhue tagéq itene móne Maniká náwenéhe íwíáhoro.

⁸ Minayabe miraoro éhwéh íre aitóge. Másérónia kegá nárie sansansabé teiúge. Segá sirutaboiraritera nárienserah itega moq irutaboirariteq nárigéhe íwíáhuge. Mó keyábé aiq pútaq irutaboirrowapómo ite taganeheéna mah ehwéh teiúge. ⁹ Itene Wahnah Sísa Karáhéga íópeq áhnte kaweq naneq matorabeq suena ite kaweritanieéna mah marákóipéq tuména tabonah ani míowe. Wegá miraúnka itega áhnte kaweq naneq meyhárhúne. Meyárhúnayabé wega séhréh aitéh sánsámé tagarione.

¹⁰ Mahra íwíáhunsabé móne sorupé ehwéh teiníe. Itega inokáh opéq mi arámbéhrí áhwárarowe. Itega mi arámbéhrí pehipi íre áhwáraq téhwe miraoneheqmúne íwíáhég áhwárarowe. ¹¹ Minayabe amahnága mi arámbéhrí parabarúáhro. Itega áhwárorotaq iwíáhuronserahnég náwérahó moné soruqparáhro.

¹² Wehukéninká náwiníe iwíáh kahnaqmqé minawé Maniká awahbeh sansáne. Manikánka itega íre matiáh náneqsabé náníéro aitehro? Írakaumo. Peh morá matiáh náneq náwérahówe. Manikánka peh morá ite-

ga náweráho naneq iwíáhéna itega náwíra naneq tagéna kawerowe aitéhre.

¹³ Mó ke kaweqtaq miéhraq ite tabonah ke míageheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Ite ómi monseráhnue awehraq matiageheéna teiúge. ¹⁴ Amahnága áhnte moné matiáh púaq móbeqte tábónáh ké séhréh aritagéhe. Mókake ite tabonahirataq se áhnte matiéhrataqmé sega ite séhréh aitagéhe. Mirairataq itewe íre tabonah ke míaneheqmóe. ¹⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Mi topáh áhnte meyáh kéga arahq íre mánhwe. Pegáriq meyáh kéga awehraq matiáhwe ire.

(Kísim Bek 16.18)

Poraga wehuke Kórína suwahpeq eqmaro ehwéhne.

¹⁶ Manikánka Táitása iwíáh atáráirana ínégá ite séhréh aitaníe iwíáhunserah Táitásaga moq mira iwíáhíre. Manikánka mi iwíáh atáráinsabé wensabé iwíáh iwíáh atóge. ¹⁷ Táitásaga néne ehweh irena iwíáh iwíáhuraire. Íre ínégá pagu pagunuraunsabé peh wewega ite, Koséhréh aitanauge iwíáhéna iteba sinie ire.

¹⁸ Mó anínká mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue nogena Manikáne kaweq ehwéh teri terinúwara mibeqte Sísá tagariáh kéga irera, Kaweq ehwéh tei teini aní míre atáhwe. Mi aní iteba eqmarahana wega Táitása kérankéhe. ¹⁹ Sísá tagariáh kéga mi aní omaq atera ínereq ínéba miáh kéreq moráraq nowe arambehriinkeheéra eqmatowe. Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atageheéq mah kawéq árámbehríúne. Sísá tagariáh tábónáh ké séhréh aitanéhe iwíáhúwara mó kéga mina tagagehe.

²⁰ Mó kéga iwíáhéra, Itega náríra naneq íre kawerue wahnahnowe iwíáhíyeho éq mó aní eqmarahana wega moq mina náríra naneq wahnahninkehe. ²¹ Íre peh morá Maniká itene Wahnahnka tagariéhtáq kaweq sansánonehe. Wehukega tagahtaqqákákáq kaweq sansónarraq tagagehe.

²² Itega kaweq sansánowe iwíáhigeheéq mó aní eqmaranéhe. Mi anínká métáq iraru anité kírirankeheéq eqmaranéhe. Mó arámbehrí mó arámbehríue awena tagaraugana wega aiq kawerue arambehriuraire. Kawerue arambehriéna, Itega Sísane sánsá kawerue sehgioneheqmóe iwíáhinsabé ite koséhréh aitaníe iwíáhinsabé iteba eqmaranéhe.

²³ Táitásawe ite tagariáhwe. Ite séhréh aitayehéata arambehriúye. We kéroya anitéwé Sísá tagariáh kéga aiq omaq sitówara mó kéga Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáh atageheéra sega kawerue arambehriigehe.

²⁴ Itega mi keyábé irutaboaririteq séhréh arítáhro. Mirairataq móbeqte Sísá tagariáh kéga mina irera néne ehweh aiq pútare aitagéhe. Itega kaweq sansáno ke wóe irarurauwara mi ehwéhnsabé aiq pútare aitagéhe.

Maniká tagariáh tábónáh ké nárie ehwéhne.

9 Maniká tagariáh ké nárie ehweh aiq ahtebahwe. Minayabe nárie ehwéhnsabé íre áhnte sehi-

raninie. ² Itega sorupawe nárienéhe iwíáh aiq tagarióge. Minayabe Másérónia marákórápéqté keyábé itega miraira ehwéh aiq teriena iteiwíq panke-tauge. Ínéga sensabé mahraréna, Ákáia marákórápéqté kéga inokáh opéq tabonah ke nárienéhe iwíáh áhwárarowe urauge. Uragara irera mi kéga, Itega moq miraoneheqmúne iwíáhurowe.

³ Ínéga teriátáu ehwéh péhe éhwéh agínehoéq miraira arámbehrí amahnága parabarugeheéna mah anító siqmaraníe. ⁴ Itega moke náríra naneq aiq kawerareq iwénunowe iwíáhuge. Másérónia marákórápéqté kéreq ínereqka iteba senaraq itega miraira arámbehrí íre parabarúéhataq itereq ínereq iye-hitanawire.

⁵ Mira iwíáhéna itega miraira arámbehrí parabarugeheéna mah anító iteba ebeq siqmaraníe. Segá séhréh aitehraq náríra naneq sorupawe kawerarehataq ínégá iteba senaraq aiq awehraq kanae. Awehraq kahnarraq tagehra kéga iwíáhéra, Íre ínégá pagu pagununsabé peh iteitega nárienéhe iwíáhuurayabé miraowe iwíáhigehe.

⁶ Wene sotápéq íre áhnte uqmaréh ánínká pehgáriq tahutáhúq meyanae. Áhnte uqmaréh ánínká áhnte meyanae. Minayabe iwíáhue tagahro. ⁷ Mó aní mó anínue itene irupipeq iwíáhéq náríero. Itega náríra naneqsabé itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Itega iwíáhéq, Mó kéga itensabé anah ke woe éra abiahnsa aitéhboq nárienéhe iwíáh íre oro. Peh Manikánka wehwehi anínsabé arutaboiri puq aru eyoyóue náríero.

⁸ Manikánka ite íre mationa naneq áhnte náieráhire. Ite moke awehraq kankeheéna náinkéhe. Itega mó ke séhréh ariteq moke kaweq arámbehrí miraigeheéna Manikánka náinkéhe. ⁹ Minayabe wene ehwehnka aiq mahraréna,

We tabonah ke áhnte sinsinire. Wene tábúsoréh sánsá ahriahri kagaire ire.

(Buk Song 112.9)

¹⁰ Manikánka sósoráh ké ayu nárírara uqmaráhn-sabé áhnte tahutáhúq nárírara nahwe. Mina inserah wega ite íre kéh náneq náinaq ite awehraq naneq matawéq mó ke wehwehue séhréh ariteq itega náríransabé Manikánka náina naneq anotah úkinawire. Itene kaweq sansámári moq anotah úkinae.

¹¹ Manikánka ite áhnte náinaq itega moq tabonah ke ahriahri nárieráhowe. Itega miraúnayabé tabonah ke nárírataq meyéhra kéga minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

¹² Itega Manikáne tabonah ke nárírataq se tabonah ira naneq aiq awehraraginae. Itega náríransabé mi kéga Manikánsabe anotahtaq iwíáh iwíáh atagéhe.

¹³ Itega mó ke séhréh ariteq nárírataq sega itega Sísá Karáhéne ehweh aiq kawerue sehgiówe iwíáhéra Maniká áwíq pankerera wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

¹⁴ Itega eyoyóue nárírataq sega itensabé, Áhnte irutaboiro ke wóe aitera Manikánsabe, Ite kawerari-toue púreraitagéhe. Manikánka ite séhréh aitená mi iwíáh aitanhá náríra kéga itensabé anotahtaq sirutaboirá púreraitagéhe. ¹⁵ Manikánka wenahni ite-

ba eqmarowe. Anotah kawéq sánsá miraú púaq moke mó sansá kiotaikinsabé itene ehweh íre irarerahéq peh Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataúne.

Poraga wene arambehriyabé irarú ehwehne.

10 Íné Porane ehweh kawerue íráhro. Sísa Karáhé uwaresa ánínéna pehwehrué mionserahnué teiníe. Iteba míó tánáhráq wehukega ínénsabe, Uwaresa ání míahne ewe. Iteba íre míó tánáhráq peh móbeq ména páhsi sehiranue ehweh teiútáq ínénsabe, Págege ehwéh sehiranue iene aintáhwe. ²Iteba senaraq págege ehwéh aiteyabe nuwahriehre. Minayabe kawerurero.

Mó kegá ínénsabe, Mah marákóipéqté sánsánóne aintáhwe. Mina tahnsa éhwéhno keyábé págege ehwéh aritahráhuge. Ite mah marákóipéq míone eme aiq pútarowe. ³Peh mah marákóipéqté kégá iwíáhue ebhonserah íre úne. ⁴Manikáne arambehri miraoneheéq iqtate íre ebhúne. Owainawane arambehri saiqnareq Manikánka náí náneq, págege naneqtaté ebhúne. ⁵Mó kené péhe éhwéh píribahri ehwéhniká Manikáne sansá taganeherao kené ah paitiehnehoéq saiqnaruone. Sísa Karáhéne ehweh sehigigeheéq moke mó iwíáh saiqnarúóne. ⁶Itega néne ehweh sehírataq itereq ínereqka néne ehweh anterúáh ké kamah arienéhe.

⁷Itega tagahna naneqsabé tábúsoqme iwíáhoró. Ite Sísa Karáhéne animáí múné iwíáhoo? Íné moq wene ani míó púaq minayabe iwíáhoró. ⁸Ite saiqnariankeheéna Manikánka omaq intáráiro? Írakaumo. Manikánka ínénsabe, Ite séhréh arite kawerarito aintena omaq intáráire. Minayabe néne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna néníwíq pehgáriq pankerónsábé íre nyehitehre. ⁹Néne páhsi tagéq anotah ahréigehééna íre sehiranuge.

¹⁰Mó kegá mahraréra, Néne páhsiipéq págege ehwéh irarire éra peh iteba mívaritáq íné mareqmareq aní ména págege ehwéh íre iraruraire ewe. ¹¹Mira iwíáho keo, íráhro. Ínéga sehiranue teiú éhwéhnikákáq iteba míáhnaraq teiéna éhwéhnikákáq peh monseráh éhwéhtaré wíre mókake ahtebagehe.

¹²Seyensabé iwíáh iwíáhéra, Ite moke mó ke kiotaikúne iwíáho kegá mira onserah íre úne. Segá seyene arambehri tagéra wene wene arambehri agehgamarera peh seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhowe. Mi sansámé peh múguwahgu sansáne.

¹³Néníwíq pehipi pankereyabe íre nuwahbehre. Írakaumo. Peh morá Manikánka omaq intarái arámbéhrí miraunsabé iwíáh iwíáh éna iraruge. Wega ite séhréh arito aintarái puana mi arámbéhríyabé iwíáh iwíáhéna iraruge. ¹⁴Manikánka, Ite séhréh arito aintarái puana wene ehweh sehigiena iteba séna Sísa Karáhéne kawéq ehwéh teiátáuge.

¹⁵Mó kené arambehriéyabe, Ínéne arambehrie éna néníwíq pankeranieéna iwíáh iwíáhugo? Írakau-mo. Ínéga ite séhréh aitahnaq itega Sípane sánsá kawerue ambubu atawéq sehírataq mó ite míáhrabeqte ké séhréh aritaníe iwíáhugo. ¹⁶Ínéga ite

seberiopéq pokue Sípane kawéq ehwéh mitaq teri mahtaq terininie. Miraonaraq íre mó kegá arambehri-orabeq peh ínébataq néne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna irarinie. ¹⁷Minayabe Manikáne ehwehniká aiq mahraréra,

Iwíáh iwíáhóna aníno, peh morá Manikánka mirainsabé iwíáh iwíáhé irarúno ire.

¹⁸Wewensabé iwíáh iwíáhéna wenáwíq pankeréh áninká, Manikánka anotah aní móne íre atankéhe. Peh Manikánka wehukéniné áwíq pankeréh ánímé wébataq anotah aní míankehe.

Porareq péhe éhwéh iwáhnoro kereqne sansá íre morá sánsáne i ehwéhne.

11 Ínéga irarena ehwéhnsábé itega, Múguwahgu ehwéhne aintagéhe. Pehipi teiníboq kawerue írátíáhro. ²Manikánka itensabé arutaboiri serahnuge. Itega peh morá Sísa Karáhénsabe irutaboirigeheéna ite aiq omaq itaráuge. Kawéq ahrárigá peh kawéqtaq ména mó weh máhbí íre tagehre. Írakaumo. Peh morá wega kérahna anínsábé áwénunue mókake webataq kэрáníe iwíáhire. Mina inserah itega Sísa Karáhénsabe irutaboiréq kэрaneheqmuné iwíáhigehééna séhréh aitóge.

³Éhrámáne ahre wenáwíq Íwie. Mi íninká wehene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atena ahabárúnserah itega moq péhe éhwéhnsábé aiq pútare atého. Minayabe nirupipeq iwh kikiruge. Sísa Karáhénsabe irutaboiréq wene kawéq sansá súého.

⁴Mó kegá iteba séra íre ínégá Sísa Karáhéne ehweh teiúnserahnue peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Segá íre Manikáne Awa éhweh peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Íre Manikáne kawéq ehwéhnsábé peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Itega iwíáhéq, Mi ehwéhme peh ahtebia éhwéhne éq mi ehwéhnsábé ireyabe iuwahbehre ewe.

⁵Írátíáhro. Mi kegá anotah ke wóe iwíáhoo? Segá íné íre kiotaikowe iwíáhuge. ⁶Ínéga ehweh teiútáq áhwára áhwáraume tagaríóge. Peh morá néne iwíáhwé íre áhwára áhwárauge. Ínéga tábúsoqme iwíáhuraume ehweh teiátáutaqkákáq iwáhnorurautaqkákáq páhsi sehiranurautaqkákáq néne kawéq iwíáh sokigi aiátáugaq írátíaro mino.

⁷Ínéga Manikáne kawéq ehwéh teiátáutaq ápeq náníéro íre urauge. Ite anotah anímáí míagehboq íné pehgáriq aní míanieéna mi sansánurauge. Mirauraume ínégá ahabáburaoone iwíáho? ⁸Ite séhréh aitanieéna iteba arambehriurautaq mó kehiná suwahpeqte Sísa tagaríáh kégá móne náni náninurowe. Íre se séhréh aritena peh iteite séhréh aitanieéna mó kené móne mewe meweurauge.

⁹Iteba ména tabonahurautaq itensabé íre inehuragara Másérónía marákórápéqté Sísa tagaríáh kégá íné íre matiarau naneq mewe náni náninurowe. Iteba míaurautaq irupipeq umeh agínehoéna íre inehurauge. Mókakeakáq íre inehinie. ¹⁰Sísa Karáhéne aiq pútaq ehwéh irena mókakeakáq ite íre ineh inehinie. Mi ehwéhme ite Ákáia marákórápéq míáh kégá, Péhe éh-

wéhne íre aintahráhowe. ¹¹ Itensabé íre nirutaboirunsabé irarugo? Írakaumo. Manikánka tagariéhtáq itensabé anotahtaq nirutaboiruge.

¹² Mó kegá, ínégá arambehriunserah arámbéhríúne éra seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhowe. Mó kegá sensiwíq pankerageheéra miraowe. Mó kegá mina miraigeheéna amahnága mirau sansá mókakeakáq miraéna néne arambehri tauntahunue tábúsoqme mirainauge. ¹³ Manikánka mi ke íre siqmatai puara péhe éhwéhnkákáq ké míáhwe. Sene arambehriyabé péhe éhwéh irarewe. Sísa Karáhéga se aiq pútaq siqmarowe iwíáhigeheéra mó kegá tagahtaq íre sene sánsá peh mó sansánowe.

¹⁴ Minayabe áhteniyehboq owainawanka moq mi pehe sánsánsábé aiq ahtebehre. Wehukega, Owainawa kaweq aníne iwíáhigeheéna owainawanka téhrehrabeqte íópeqté ání tahnsa úkorahire.

¹⁵ Owainawanka mi sansá aiq mirai puara wene arambehri kegá moq miraorahéra kaweqtaq mía míao ke tahnsa úkorahowe. Miraonsabé áhteniyeho. Mókake Manikánka sene arambehri sainsuena kamah arinkéhe.

Poraga arambehriúnsabe íre kaweq sunúq ábóraragú ehwehne.

¹⁶ Métáq teiú éhwéh mónkakáq teiníe. Íné múguwahgu aníne iwíáh aintehboq néne ehweh íráhro. Neníwíq pehgáritaq pankeraníboq íráhro.

¹⁷ Néne arambehriyabé iwíáh iwíáhu ehwéh teiníe. Amahnága teiú éhwéhmé íre Manikáne Awanka iwíáh aintéhra iraruge. Peh ínénéga múguwahgu anínká mira inserahnéna nénéwíq pehgáritaq pankeróge.

¹⁸ Mó kegá mah marákóipéqté sánsánéra seyene arambehriyabé sensiwíq pankeráhowe. Ínéga moq mi sansánéna nénéwíq pakeraníe.

¹⁹ Itega iwíáhéq, Ite ahtebia ké úne éq múguwahgu kené ehweh íráhwe. ²⁰ Mó kegá miraoro e ehwéh apubúue íráhwe. Sega itene ménsámehnsá apubúue parabaruera péhe éhwéh irarensabé ite saiqnaruera ite píribahri aitera ite ahsuehwe iubówe. Sega miraurotaq itega túbáh agéq peh áwé tagahwe. ²¹ Sega mirauronserah ínégá íre miraurauge. Minayabe niyehitanabo? Írakaumo. Minayabe íre niyehitanawire.

Mó kegá seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhéra teírataq íné moq múguwahgu aní tahnsanéna teiníe. ²² Sega mahraréra, Ite Íbaru Kahnáh múne eme íné moq Íbaru Kahnáh múge. Sega mahraréra, Ite Ísara ke úne eme íné moq Ísara aní múge. Sega mahraréra, Ite Ébárahmane animárí múne eme íné moq Ébárahmane aní múge.

²³ Sega mahraréra, Ite Sísa Karáhéne arambehriúna ke úne eme uwoyansa anínká irarinserahnowana néne arambehriga moke sene arambehri kiotaikire. Sega pehgáriq arámbéhríowana ínégá anotahtaq arambehri mira aruqaruruge. Sípane arambehri miraunsabé wensabé suwahrieh kegá karábúsiipéq móinta itaowe. Móintera nubiqaq nubiqmarowana pukorah aruqaruruge. ²⁴ Asiu kegá moberíáh tánáhráq árėti

sahtáté áhntetaq 39 tánáhráq nubitowe. ²⁵ Aroma kegá mó tánáhráq mó tánáhrárué apahtáróráq sahtáté nubitowara wáhnaupeqté kegá peh morá tánáhráq ebahnsa tuparuqme nubitowe. Apahtáró tánáhráq íné míarau sipí pitegue wánípipeguraire. Peh morá wéhékáhnkákáq inokáhpeqkakáq wánípipeg míarauge. ²⁶ Mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue poku pokunsabé íre wahto ah nogúge. Wánípipeg tupekorahuge. Aebó kegá nubiqaq suahráhowe. Nánuwahrah Asiú kegá nubiqaq suahráhowe. Nahnso kegá moq nubiqaq suahráhowe. Mó ke suwahpeq míótáq abatapi míótáq sóreq wanípípeq míótáq nubiqaq suahráhowe. Ite néne iyahnabo animárí múne e kegá moq nubiqaq suahráhowe.

²⁷ Íné áhnte págege arámbéhríuraire. Arambehriunserah mó tánáhráq mó tánáhrárué inokáhpeq íre ahrenaraire. Nirupibiuraire. Wání tahbobóuraire. Áhnte tánáhráq tópah íre naraire. Néne korósi íre awehra qáránsabé sóiriqka kamah aníátáire. ²⁸ Íre peh morá mina teiú náneqmarínká kamah aníátáire. Sísa tagariáh kegá wene ehweh kawerue sehgiowapómo iwíáhunka mó wehekáh mó wehekáhnue nirupipeq iwíáh kikirunka nirupipeq umeh agire. ²⁹ Mó anínká, Sípane sánsá suaníe iraritaq nirupipeq págege agire. Mó anínká ahabáritaq nirupipeq umeh agire.

³⁰ Neníwíq árahue pankeranínkono? Íné peh mareqmareq aní míónsábé nénéwíq pankerena iwíáh iwíáhéna teiúge. ³¹ Manikámé itene Wahnah Sípane abowáe. Wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Wegá tagariéhtáq peh aiq pútarahnsanuge.

³² Anotah wahnáh aní wenáwíq Árétae. Wegá Támákása suwahpeqte márakóákáq wahnahnuraire. Íné Támákása suwahpeq míarautaq sóntía kené wahnahnka íné saiqnariankeheéna wene sóntía keyábé moke mibeqté kúrí méhpehtaq wahnahnoro aritaraire. ³³ Wegá miraurainsabé néne iyahnabo animárincká séhréh aintera sehwerapeqté áwánkúrápéq páhsíkétiiipéq íné úsawe náhníaq iwe panantáwe kuri ogésáhue máhpeq núwátówara sega íné íre saiqnariarowe.

Porane awanka tagó naneq ehwéhne.

12 Ínénénsabe iwíáh iwíáhéna teiú éhwéhnká ite íre séhréh aitahráhire. Anetaníbo pehipi teiníe. Ínéniwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aníátái ehwéh teiníe. ² Sísa Karáhé tagariarautate sure sure 14 opéq parabaguraitaq Manikánka íné kiotaikue íópipeg wéhuwa móintáráire. Néne ninonkankakáqpópoq peh morá néne niwankakáqpópoq móintáráirana ínégá íre tagariógana peh morá Manikánka tagariéhre. ³ Íópeqté mátábúráq ména néne ninonkankakáqpópoq peh morá neniwapopoq móintáráirana ínégá íre tagariógana peh morá Manikánka mina tagariéhre.

⁴ Kaweq iopéqté mátábúráq móintáráirana wehukega íre irareraho ehwéh írátáugana mó ke terieyabe ahqáho aintáráire. ⁵ Néne niwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aníátáinsabé iwíáh iwíáhéna teiúge. Peh amahnága miraunsabé nénéwíq

íre pankeraníe. Mareqmarerutaq Manikánka séhréh aintéhnábé íné mareqmareq aní míónsábé iwíáh iwíáhéna teiúge.

⁶ Ínénsabe iwíáh iwíáhéna pahsúótáq tahirímé múguwahgu aní tahnsa íre míó irino. Peh aiq pútaq ehwéh teiéna puana múguwahgu aní tahnsa íre míanie. Mó kegá néne ehweh irera néne arambehriu sansá tagéra ínensabe tábúsoqme iwíáhorahowe. Mirairataq aiq kawerinae. Ínénsabe iwíáh iwíáhéna teiú éhwéhnsábé irera ínensabe íre tábúsoqme iwíáhorahowe. Minayabe ínensabe iwíáh iwíáhu ehwéh mó íre teiníe.

Pora mareqmarerútaq Manikánka págege ato ehwéhne.

⁷ Néniwanka tagaraitaq Manikánka áhnte kaweq naneqmarí sokigi aníatáirana tagarauge. Mina tagaraunsabé ínensabe iwíáh iwíáhéna píribahri agonehoéna sehikaranká peraq áwírana érinserah Manikánka níeri naneq níatáire. Owainawanka eqmaréh ánínká nubírana mina íeri naneq néne ninonkataq kéhre. Íné píribahri aní míéhnehoéna Manikánka náníatáire. ⁸ Íné apahtáro tánáhráq Manikánsabe púrerue mahraréna, Néne Wahnahno, níeri naneq kaqnuo uraугe. ⁹ Kaqnuo urauganawe wega ínensabe, Are mareqmareq aní míéhnaraq págege ataníe. Ínéga págegeue séhréh atónká aiq awehraq kanae uraire.

Aiq awehraq kanae urainka nirupipeq eyoyóéna íné mareqmareq aní míónsábé Sísá Karáhéga págege aintéh púana iwíáh iwíáhéna nirupipeq eyoyóire. ¹⁰ Ínéga Sísá Karáhéne arambehri miraunsabé mareqmarerutaq mó kegá ínensabe abehq éhwéh aintáhtáq íroke sunúq sitaq mó kegá níwíoqnahtaq mó kegá íre kaweraintáhtáq nirupipeq pehwéhrué míóge. Íné mareqmarerutaq Manikánka págege aintéhnká wene arambehri págegeue miraorahuge.

Poraga Kórína suwahpeqte ké séhréh ariteyabe irari ehwéhne.

¹¹ Itega miraonka ínéga múguwahgu anínká irarinserahnuge. Itega néne arambehriunsabé íre iwíáh iwíáhonsabé mi ehwéh iraruge. Íné íre anotah aní míónsábé niahtebohge. Iteba péhe éhwéh iwáhnoro kegá íné íre kiotaikowe. Minayabe mi keyábé aneqsabé iwíáh iwíáhoo? ¹² Manikánka eqmaq núwátáirana iteba míarautaq págege arámbéhríéna ótaq sansá itega íre tagariaro sansánurautaq pehwéhrué míaraugaq tagarowe. Itega mina tagéq Manikánka íné eqmaq núwátái aní ména wene arambehri tábúsoqme mira aruqaruruge ahtebahrahowe. ¹³ Mó kehiná suwahpeq Sísá tagaríáh kégá íné kirabo aintera íné íre kárái naneq níátówana merauge. Iteba míarautaq mi sansá íre miraurauge. Minayabe itega iwíáhéq, Ínéga íre kaweraitáire iwíáhoo? Mira iwíáh kahnararaq mó mina tahnsa iwíáh íre oro.

¹⁴ Téhtaré tánáhráq iteba míaraunsabé íre ineh ineh aitáráuge. Mónkakáq iteba koragéyabe nuwah-

behrana mi tánáhráqkákáq moq íre ineh inehinie. Itene ménsámehnsánsabe íre nirutaboiréna peh morá itensabé nirutaboiréna ite séhréh aiteyabe nuwahbehre. Káriq animárínká sinoibo íre kiraboowara peh morá sinoiboga sene animarí kiraboowe. Íné iteribo tahnsá míónsábé sinoiboga sene animarí kawerue séhréh arítáhnserah mirainie. ¹⁵ Ite séhréh aitanieéna moke matió náneq parabaruhráhuge. Ite séhréh aitanieéna pukorahuge. Itensabé anotahtaq nirutaboiru puaq itega ínensabe pehgárita arutaboiraintaho?

¹⁶ Itega mahraréq, Ínéga itene ménsámehnsá ábóraq íre meraire ewe. Mó anínká mahraréna, Ínéga ehnenue péhe éhwéh teiátáitaq aneqpopoq kopípéq meraire ewe. ¹⁷ Árahuraugo? Ínéga iteba eqmatau kegá itene ménsámehnsá íre mero mino. ¹⁸ Táításareq mó Sísá tagaríéh ánínseq iteba eqmatautauq Táításaga itene ménsámehnsá íre merai mino. Manikáne Awanka wereq ínereq peh morá iwíáh aitéh púata peh morá sánsánúya mino.

¹⁹ Itega ínensabe, Kaweq aní móne iwíáhigeheéna mah ehwéh sehiranue teiugo? Írakaumo. Néne iyahnabo animárino, peh morá ite séhréh aitanieéna moke mah ehwéh sehiranue teiúge. Manikánka tagaríéhtáq Sísá Karáhéga iwíáh aintéhnserahnue teiena itega wensabé kawerue aiq pútare ateq wene sánsá págegeue sehigigeheéna séhréh aruqaruruge. ²⁰ Ínéga itensabé, Kaweqtaq míáhro aitáráuge. Aitáráunsabé iteba senaraq ite ahabábáq animarí míého. Míéhrataq íné abiahnsa aní úkonehoéq íre kaweróne aintagéhe. Mira iwíáhunsabé nirupipeq iwíáh kikiruge. Tobehwé, mó anínsábé íre kaweq iwíáh atewé, mó anínsábé abiahnsa atewé, peh wewene iwíáh sehgie sansamé, éhruruwe, péhe éhwéh atewé, píribahriwe, momiwío-taq íre tábúsoqme sansánome, iteba senaraq mahna tahnsa sánsá kehnehboq kawerurero.

²¹ Menah áhnte itega mó kené weh ahre abariéq mó ahabábáq sánsánuruwe. Mi sansá airaiq sutaune iwíáh íre urowe. Iteba kowéna mina tagahnaraq nirupipeq págege agínana ite míéhrarabeq Manikánka, Íbisáhnó aintahnana niyehitanawire. Mira iwíáhunsabé nirupipeq iwíáh kikiruge.

Kórína kegá Sísane sánsá kawerue sehigigeheéna Poraga séhréh arito ehwéhne.

13 Menah téhtaré tánáhráq iteba suraугe. Mónkakáq ite koragéyabe nuwahbehre. Manikáne ehwehnka mahraréna, Téhranitégábópoq apahránitógábópoq wehukeniné ahabábáqsabe morá éhwéh irarirataq itega mi ehwéh kaweratahráhowe íre.

(Lo 19.15)

² Menah ahabáruo kereq ómi itereq teiníboq írátíáthro. Ite anehe koragarautaq teiátáume amahnága móbeq míónsábé mónkakáq teiníe. Mó iteba konaraq ahabábáq ke íre peh áwé taganie. ³ Sísá Karáhéga íné séhréh aintehrámó iwíáhéq iteba konaraq Sísaga séhréh aintéhnká miraínawe tagane-

heqmóe. Sísa Karáhéga ite kamah aímé mareqmareq sansápo? Írakaumo. Peh págegeue miraire.

⁴Sega Sísa awankátaq táhparótaq we mi tanáhráq mareqmareq aní míowana Manikánka págege atéh púana we amahnága págegeue mía míaire. Sísa req mía míausabé mareqmareq aní míógana Manikánka págegeue séhréh aintéhnká wereq oga mía míána ehweh teiena págegeue séhréh aitaníe.

⁵Itega Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá kawerue sehgiowámo. Minayabe kawerue iwíáhue tagahro. Sísa Karáhé itene irupipeq íre míehro? Írakau-mo irataq itega wensabé íre tábúsoqme aiq pútare atáhwe. Minawé aiq ahtebaho?

⁶Ínéwé Sísa Karáhéne arambehri miraéyabe íre túbáh agire éq tagariagehe iwíáhuge.

⁷Itega íre ahabárigheéna itensabé púreraita aitaugé. Ínéga kaweq arámbéhríire iwíáhigeheéna itensabé púreraítogo? Írakaumo. Mó kegá, Íné kaweq arámbéhríire iwíáhowamo. Anetaníbo. Peh iteitega kaweq sansánigeheéna itensabé púreraita aitaugé.

⁸Itega aiq ahtebahme Manikáne aiq pútaq ehwéh íre saiqnariahrahúne. Írakaumo. Mi ehwéhnsábé peh

kowe ateq mó keyábé mi ehwéhnsábé aiq pútare atáhro arita aritaúne.

⁹Ite mareqmareronaraq itewe págegeue míehrans-abé iwíáh iwíáhúne. Ite kaweqtaq méq aiq pútaq sansánigeheéq itensabé púreraita aitaúne. ¹⁰Iteba konaraq págegeue kamah aiénehoéna amahnága móbeq míótáq mah pagégé éhwéh sehiranue teiúge. Maniká Iteriboga wene arambehri mirainkeheéna págege aintéhre. Kamah ario éna íre págege aintéhre. Peh séhréh arito éna págege aintéhre.

Poraga iroso ú ehwehne.

¹¹Néne iyahnabo anímáríno, iroso. Néne ehweh ireq kaweq sansánoro. Peh morá iwíáhue uwaresa anímárí miahro. Mirairataq Manikánka itensabé arutaboirena itene irupipeq ukiq itankéhe. We itereq mía míainkehe.

¹²Iteite we mehweh atéhoru. Mahtaqté Maniká tagaríáh kégá itensabé iroso ewe. ¹³Itene Wahnah Sísa Karáhéga ite séhréh aitéhrana Maniká Iteriboga itensabé arutaboiraítéhrana Manikáne Awanka ómi iteba mía míaire.

Kárétia

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Kárétia we marakó áwíre. Poraga mitaq Sísa éhweh síwáhnoréna mitaq suena mó ke suwahpeq pokúwe. Anehe péhe éhwéh síwáhnoro kegá Kárétia marakó séra mahraréra, Peh Sísansabé aiq pútare ate sansámé íre awehraq kéhre. Mósísiga miraoro ú ehweh moq sehgióro uwana Poraga mi ehwéh irena mi pehe éhwéhnu keyabé anotahtaq abiahsanéna mah pahsí sehiranúwe. Wegá sehiranéna, Mósísiga miraoro ú ehwehniká íre séhréh aitaráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá sehgiro kegá oga mérapeq awaq mianeherawoe. Minayabe Sípane sánsá ambubu atawéq Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgirataq peh kaweq sansánihege úwe.

Poraga Kárétia marakórápéqté ké siu pahsíe.

1 Íné Pora eqmaq núwátóya aní múge. Íre wehukega omaq intera eqmaq núwátówe. Írakau-mo. Sísa Karáhéreq we iriwe oganúq ato ani, Maniká Iteriboreqka omaq intera eqmaq núwátóye. ² Íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Ínéreq moke mah-taqté Sísa tagariáh kéreqka ite Kárétia marakórápéqté Sísa tagariáh kéné páhsi eqmaq suone.

³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe. ⁴ Maniká Iteriboga Sísa Karáhé iwíáh atowana amahnága ahababáq aruqaruro kegá mirao serahniyeho éna ite kaweritanieéna itene ahababáqsabe putiowe. ⁵ Minayabe Manikánsabe ahriahri iwíáh iwíáh atone. Ai q míre.

Kaweq ehwéhme peh morá kéhre i ehwehne.

⁶ Wene animári míageheéna Manikánka omaq itaráirana Sísa Karáhéga séhréh aitaráiraq itega wensabé aiq pútare atárowe. Amahnága mó kené ehweh seh-gioneheéq ite omaq itarái aní apubúwe áúwáhwé. Miraonsabé áhtenuge. ⁷ Kaweq ehwéhme peh morá kéhre. Mó ehwéhme íre aiq pútaq ehwehne. Mó kegá Sísa Karáhéne ehweh úbíráhbíq ehwehnue íwáhnoruro puaq ite íre tábúsoqme iwíáhurowe.

⁸ Ínéga kaweq ehwéh teiátáutaq aiq pútaq ehwéh íwáhnoruraugé. Amahnága ínégabópoq íopeqté ánínkáboq mó ehwéh teiýataq Manikánka, Iraipéq pokúno aitanawe aiq kawerinae. ⁹ Ai q teiúge. Mónkakáq teinié. Mó anínká itega téh írátó ehwéh íre teiasa peh mó ehwéh teinaraq Manikánka, Iraipéq pokúno atahnawe aiq áberanae.

¹⁰ Wehukega ínensabe iwíáh iwíáhigeheéna mah ehwéh teiugo? Írakau-mo. Manikánka kaweróne aintankeheéna iraruge. Wehukega ínensabe suwahbankeheéna mah arámbéhríugo? Írakau-mo. We-

hukega ínensabe suwahbankeheéna arambehriutaq tahirímé Sísa Karáhéne arambehriu aní íre míó irino.

Manikánka Pora eqmaq auwo ehwehne.

¹¹ Néne iyahnabo animárinó, Teiníboq írátíáhro. Ínéga teiú káwéq éhwéhme wehukéninká íre áhwárraire. ¹² Mó kegá mi ehwéh íre teniátówe. Mó kegá mi sansá íre níwáhnorurówe. Sísa Karáhéga webataq mi sansá sokigi aintáaire.

¹³ Íte íráhme ínéga miraurau sansámé aiq íráhwe. Ite iwíáhóme ínéga Sísa íre tagariarautaq Asiu kené sánsánsábé iwíáh iwíáhéna tábúsoqme sehgi-rauge. Mi tanáhráq Sísa tagariáh kéyábé íre nirutaboiria peh anotahtaq síwioqnéna moke mi ke subiqme parabaruanie iwíáhuraugé. ¹⁴ Íné nigaqnane sansánsábé iwíáh iwíáhéna nánuwahrah Asíú kéné sánsá kawerue sehgi-rauge. Ínéga sehgi-rauka moke néne wehgau kio-taikuraugé.

¹⁵ Náinoga íné íre maqintotaq Manikánka omaq intena séhréh aintena néne arambehri mirainkehe aintowe. ¹⁶ Anehe wene kaweq ehwéh nahnso ke korerinkeheéna Manikánka wenahni Sísa sokigi aniatáire. Sokigi aniatáirana minayabe mó keyábé íre kasenuraugé. ¹⁷ Ínéga Sísa íre tagahwataq mó kegá wene arambehri miraigeheéna Manikánka omaq site-na siqmarowara se Sarúsarama suwahpeq míówe. Anehe Manikánka Sísa sokigi aniatáirana mi kebá íre kiragaraugé. Téhwé Árébia marakórápéq kowéna ane-he Támákasa suwahpeq kouwekuraugé.

¹⁸ Apahtáro ópéq parabaguraitaq Píta taganieéna Sarúsarama suwahpeq kiwéna 15 wehekáh weba míaraugé. ¹⁹ Mi tanáhráq ínéga mó ke Manikánka eqmaro kewe íre tagaraugé. Peh morá Sémisi itene Wahnahne ábákawa tagaraugé. ²⁰ Ínéga sehiranue teiúme aiq pú-tariahnsanuge. Manikánka tagariéh púana péhe éhwéh íre iraruge.

²¹ Anehe Síría marákórápéqkákáq Sírísía marákórápéqkákáq kowara ²² Súría marákórápéqté Sísá tagaríáh kégá ínénku íre tagarowe. ²³ Mó kegá sensabé, Íwíoqnarai anínká amahnága Sísane sánsá sehگیرé. Sísá tagaríáh ké subiqme parabaruaníe urai anínká amahnága Sísá éhweh teri terinire uowara írátówe. ²⁴ Manikánka íné aiq kaweraintáráinsabé sega wensabé iwíáh iwíáh atárówe.

Sísá tagaríáh kéráq wahnahno kereq Porareq mon-seráh iwíáhu ehwéhne.

2 Áhnte opéq 14 opéq parabaguraitaq Sarúsarama suwahpeq mó kirauge. Ínéreq Páhnábásareqka Táításá meqmeta móátaráúye. ² Ínéreq mibeqté Sísá tagaríáh kéráq wahnahno kereqka momiwíuraunaraq wahnahno ke sebataq ehweh teríátáuge. Nahnso ke teri terinurau ehwéh teríátáuge. Manikánka mi iwíáh aintena, Kirerio aintáírana kireríátáuge. Ínéga áhwára áhwára arámbéhríoneho éna sega néne ehweh iwíáhue tagariageheéna nahnso ke teri terinurau ehwéh teríátáuge.

³ Íné sénítái aní wenáwíq Táításawe íre Asiu anínéna peh Káríki marákórápéqté áníne. Mibeqté kégá, Táításane áu amurúrúáhro ue íre pagu pagunurawe. ⁴ Mó kegá ahboeraneheéra séra itensabé, Ite moq Sísá tagariona anímáí múné éra péhenurawe.

Itega Sísá Karáhéne sansá sehگیرáúnayabé Mósísine ehwehnka ite íre saiqnariarairé. Mi ehwéhniká ite moq saiqnariankeheéra ahboeréhra kegá ite tagéra Táításane áu amurúrúáhro éra pagu pagunurawe. ⁵ Ite nahnso kegá aiq pútaq sansá kawerue miraiageheéq itega sensabé págegeue ahqáho arítaráúnara sega wene áu íre amurú auwahráhurowe.

⁶ Manikánka wahnah kereq mó kereqsabé peh morá iwíáhi puana mibeqté wahnah keyábé íre áhtenurauge. Mi wahnáh kégá ínéga nahnso ke teri terinurau ehwéh irera o ehwéh íre teníátówe. ⁷ Segá néne ehweh irera iwíáhéra, Manikánka Pítansabé, Asiu ke kaweq ehwéh koreri terinúno atáráinserah wega ínénsabe, Nahnso ke koreri terinúno aintáírare iwíáhurowe. ⁸ Manikánka Píta omaq atena Asiu kebá eqmarena págegeue séhréh atéhnserah wega íné omaq intena nahnso kebá eqmaq nuwena págegeue séhréh aintéhre.

⁹ Manikánka mi arámbéhríríaq intonsabe mibeqté kéné wahnahmarí sensíwíq Pítareh Sémísireh Sónirehga ahtebéra ínéreq Páhnábásareq mehweh aítarówe. Sereq itereq morá iwíáhéq, Ínéreq Páhnábásareq nahnso kebá arambéhri kéhrara se Asiu kebá arambéhri kéhre iwíáhuraune. ¹⁰ Segá peh morá éhwéh teiera, Tabonah keyábé ahreraq matawéq se nárie sansa síwáhnorotao aítarówe. Íné nárie sansa aiq sokigi aritena mókakeakáq mirainie teríátáuge.

Poraga Pítane ahbabáq pahsuo ehwehne.

¹¹ Pítaga Ántióka suwahpeq míarairana ehweh atáráuge. Wegá miraurai sansámé íre kaweq sansáne.

¹² Pítaga Ántióka suwahpeq téh suraitaq Sísá tagaríáh náhnso kéreq moráráq táhutahururairé. Sémísiga eqmaq súátái Asíú kégá mitaq surowana Pítaga suro keyábé áhreéna nahnso kebá moráráq íre táhutahururairé. Suro Asíú kégá mahra iwíáhéra, Nahnso kegá Sísansabé aiq pútare atehrara sene síu amurúrúáhro iwíáhurowe. Mira iwíáhuronsabé abiahnsa atéhoéna Pítaga áhreéna nahnso kebá mónkakáq moráráq íre táhutahururairé.

¹³ Pítaga mi ahbabáq sánsá miraurainsabé mó Asiu kegá moq mina tahnsa urowe. Sene ahbabáq Páhnábása insoq atárówe. ¹⁴ Segá aiq pútaq ehwéh íre tábúsoqme sehگیرowana tagéna ómi míarotaq Pítansabé wene ahbabáqsabe ehweh atáráuge. Ínéga wensabé, Are Asiu anínéwé téh suronaraq Asiu kené sánsá íre sehگیرa peh nahnso kené sánsá mirarurone. Minayabe amahnága arahinsabé nahnso keyábé, Asiu kené sánsá sehگیرó eno urauge.

Sísansabé aiq pútare atéh ánímé Manikánka kaweqtaq míahne atéh éhwéhne.

¹⁵ Iteinoibo Asiu ke míáh púara ite maqitónsabe ite moq Asiu ke méq ahbabáq nahnsó ké íre míone. Írakaumo. ¹⁶ Manikánka Mósísine ehweh sehگیرí ánínsábé, Mi ehwéh kawerue sehگیرona puah kaweqtaq míahne atéhro? Írakaumo. Ite aiq iahtebónawe peh morá Sísá Karáhénsabe aiq pútare atéh ánínsábé, Kaweqtaq míahne atéhre. Minayabe Manikánka, Kaweqtaq míahwe aitankeheéq Sísá Karáhénsabe aiq pútare atone. Mó morá áh íre kéhre. Írakaumo. Peh morá Sísá Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikánka, Kaweqtaq míahwe aitéhre. Mósísine ehweh sehگیرí ánínká moke mi ehwéh íre sehگیرóáhire. Írakaumo. Minayabe Manikánka wensabé, Kaweqtaq míahne íre atéhre.

¹⁷ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare aítarótaq Manikánka, Kaweqtaq míahwe aítaráiraq anehemé nahnso kegá ahbabáronserah Sísá Karáhéga ahbabáq áhwárehro? Írakaumo. ¹⁸ Íné saiqnaríéh sánsá súáhnaraq anehe mi sansá mó sehگیرónaraqmé ahbabáq ani úkorahuge. ¹⁹ Íné pusa ání tahnsa míógana Mósísine ehwehnka íné íre saiqnaríéhre. Íre sehگیرóáhunka pusa ání tahnsa úkurauge. Manikánka, Oga míahno aintankeheéna pusa ání tahnsa úkurauge.

Sísá Karáhéga oganúq intowe. Awankátaq táhpawe putiotaq íné moq wereq moráráq pukowana ²⁰ oganúq intowe. Oganúq intowana amahnága íné nuwahbeh iwíáh íre mirauge. Írakaumo. Sísá Karáhéga nirupipeq mía míai puana we awahbeh iwíáh sehگیرúge. Manikáne ahnikáwágá ínénsabe arutaboíréna néne ahbabáqsabe pukú púana wensabé aiq pútare atena we awahbeh iwíáh sehگیرúge. ²¹ Mósísine ehweh sehگیرó kényábé, Kaweqtaq míahwe aritéhtáq tahirímé Sísá Karáhé pehipi pukú irino. Manikánka ínénsabe arutaboiraintéh púana inehepeq íre súóge.

Mósisine sánsánkákáq Sísansabé aiq pútare atona sánsánkákáqsábé éhwéhne.

3 Kárétia marákórápéqté kéó, árahinsabé múguwahgu ke úkuroo? Sísá Karáhé awankátaq táhpawe putio ehwéh pahsuqme teiátáúnaq írátówe. Amahnága péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhsábé itega múguwahgu iwíáhowe. Inseriréga péhe éhwéh teiátóo? ² Peh morá kásé éhwéh teiníboq írátíáthro. Mósisine ehweh sehgiroinsabé Manikánka Wenawa iteba eqmatairo? Írakaumo. Sísá éhweh ireq minayabe aiq pútare atárónsabé Manikánka Wenawa iteba eqmataire.

³ Téh Manikáne Awanka ite séhréh aitáráiraq kaweq sánsánurowe. Amahnága mi sánsá sueq, Iteriahriáh kaweqtaq míahrahúne iwíáhoo? Mina tahnsa múguwahgu iwíáhwé arah iwíáhoo? ⁴ Manikánka séhréh aitená sokigi aiátáime amahnága sueq anetaníbo iwíáhoo? Íné iwíáhume ite íre ibitagire.

⁵ Manikánka Wenawa iteba eqmatairana ótaq sánsá mirauraire. Mósisine ehweh sehgiroinsabé Manikánka Wenawa iteba eqmatairo? Írakaumo. Sísá éhweh ireq minayabe aiq pútare atárónsabé Manikánka Wenawa iteba eqmataire.

⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka Ébárahma éhweh mahraréna,

Wega Manikánsabe aiq pútare ato púana Manikánka wensabé, Kaweqtaq míahne atowe ire.

(Stat 15.6)

⁷ Manikánsabe aiq pútare atáh ké Ébárahma kahnáh ké tahnsa úkowe. Minawé iahtebaho? ⁸ Naho Manikánka iwíáhéna, Kaweq ehwéhnsábé aiq pútare atáh náhnsó káyábé, Kaweqtaq míahwe aritanie úwe. Minayabe Manikánka Ébárahmansabé kaweq ehwéh teawuwe. Wene ehwehnka Ébárahmansabé mahraréna,

Arega miraónayabé moke mah marákó marákóipéqté ké kaweritanie ire. †

(Stat 12.3, 18.18, 22.18)

⁹ Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atowana kaweratawe. Mina únserah Manikánsabe aiq pútare atáh ké moke kawerarítéhre.

¹⁰ Ínéga Mósisine ehweh sehgiúnsabé Manikánka aiq kaweraintankéhe iwíáho kewé wega kaweritanabo? Írakaumo. Wega wene ehwehnka irarinserah mirainkehe. Wene ehwehnka mahraréna,

Mósisine ehweh sehgió ké moke mi ehwéh íre sehgirataq Manikánka mi ke iraipéq eqmaq suanawire ire.

(Lo 27.26; Jeremaia 11.3)

¹¹ Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Wensabé aiq pútare atéh áni Manikánka kaweratanana oga mía míainkehe ire.

(Habakuk 2.4)

Mi ehwéhnká Mósisine ehweh sehgió káyábé aiq sokigi aiuwaq ite pahsuqme írátionawe Manikánka mi ke

† Manikánka teawu ehwehnsabé Ébárahmaga aiq pútare atona we Sísane aigaqna úkúwe.

íre kawerarítéhre. ¹² Mósisine ehweh sehgie sánsamé aiq pútare ate sánsamé peh morá sánsápo? Írakaumo. Sehgie sansa mó sansáne. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Mósisine ehweh peh moke mi ehwéh sehgió ké kaweqtaq míahrahowe ire.

(Wok Pris 18.5; Nehemia 9.29)

¹³ Mósisine ehwehnka itereq moke wehukereq mi ehwéh íre sehgirataqsábé mahrarúwe. Mahraréna, Manikánka ite íre kaweritanawire ire. Sísá Karáhéga ite séhréh aitanieéna awankátaq táhpagéna mah awíq meyomé Ahbabáq Anine. Mi awíq mewena itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe putawéna ite meirena kaweratawe. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Awankátaq táhpawe putiéh ánimé Manikánka Ahbabáq Anine áwiratowe ire.

(Lo 21.23)

¹⁴ Manikánka Ébárahma kaweratawe. Kaweratená wensabé, Nahnsó ke kaweritanie ú ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe putiowe. Manikánka, Néniwa wehukeba eqmaranie únsabe amahnága Sísá Karáhénsabe aiq pútare atáh kébá Wenawa eqmaréhre.

(Ezekiel 11.9; Jol 2.28-29; Sekaraia 12.10; Eqmaro 2.33)

Mósisine ehwehnka Manikánka miranauge ú ehweh íre meruhráhire i ehwéhne.

¹⁵ Néne iyahnabo animárimo, itene sánsánsabé iahreraq itena teinie. Téhranitégá omaq maréhra ehwéhme mó morá ánínká mi ehwéh íre meruhráhire. ¹⁶ Naho Manikánka Ébárahmareq wenanahreqsabé omasa éhwéh irarúwe. Íre ómi wene anahwaréhyabe peh morá ánínsabé irarúwe. Mi animé Sísá Karáhee.

¹⁷ Teiú éhwéh áwahe íráhro. Ebeq Manikánka Ébárahmansabé omasa éhwéh irarúwana anehe áhnte opéq 430 opéq parabagútaq Mósisine ehweh sehiranúwe. Manikánka Ébárahma teawu ehwéhme Mósisiga sehiranú ehwehnká íre meruhráhire. ¹⁸ Mósisine ehweh sehironka Manikánka kaweraitéhtaq tahirímé wega Ébárahma teawu ehweh abehrúki irino. Manikánka Ébárahmansabé, Néne omasa éhwéh miranauge ú púana Manikánka mi ehwéh aiq miraúwe.

¹⁹ Aiq miraúnsabe Manikánka aneqsabé Mósisi iwíáh atowana wega sehgióro ú ehweh sehiranúo? Wehukega, Ite ahbabáq animári mune iwíáhigeheéna Mósisinsabé sehiranúo iwíáh atowe. Ébárahmane anahwa íre tutaq mi ehwéhnká wahnahnaritankeheéna Manikánka Mósisinsabé sehiranúo atowe. Manikánka mi ehwéh íópeqté ké teriuwara sega mibeq mahbeq arito áni teawúwana ómi mó kegá tagageheéna sehiranúwe. ²⁰ Sehiranú animé Mósisiéna mibeq mahbeq arito ani míowe. Maniká peh morá áninéna Ébárahma ehweh teawutaq mibeq mahbeq arito áni íre teawasa peh Ébárahma webataq teawuwe.

Mósísine ehwehnka ite íre saiqnarawéna wahnahnire i ehwéhne.

²¹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká Manikánka mirain-auge ú ehweh kiotaikiro? Írakaumo. Íre kiotaikire. Sehgióro ú ehweh sehgiráúnaga oga mía míáúnaraq tahirímé mi ehwéhkná ite kaweritéh irino.

²² Manikáne ehwehnka mahraréna, Ahbabáqka moke mah kehiná kéhíná saiqnaríehre *(Aroma 3.9-19)* ire.

Minayabe Sísa Karáhénsabe aiq pútare atona ke Manikánka kaweraitena Wenawa eqmaraníe ú púana iteba eqmaréhre.

²³ Sísa Karáhénsabe aiq pútare ate tanahráq íre suri-otaq Mósísine ehwehnka moke wehuke saiqnariowe. Awehraq tanáhráq Sísansabé aiq pútare atageheéna mi ehwéhkná naho wehuke saiqnariowe. ²⁴ Sísa Karáhé íre tutaq Mósísine ehwehnka wehuke wahnahnúwe. Sísansabé aiq pútare atonayabé Manikánka kaweraitankeheéna Mósísine ehwehnka wahnahnúwe. ²⁵ Sísansabé aiq pútare ate tanahráq aiq awehraq kéhnsábé Mósísine ehwehnka amahnága ite íre saiqnarawena wahnahnaitéhre.

Sísansabé aiq pútare atonaga Manikáne animárí úqítéhre i ehwéhne.

²⁶ Sísa Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikánka itensabé, Néne animárí míáhwe aitéhre. ²⁷ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq wání meraunaraq itereq wereq morá ání tahnsa úkuraune. ²⁸ Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq wereq mía míáéq peh morá ání tahnsa ké úne. Asiu kereq nahnsa kereq arambehhiraq saiqnaríáh kéreq arambehhriyabé ápeq méyáh kéreq wehreq ahrereq Sísaba mía míáéra íre mó ke mó keéra peh morá ké úne. ²⁹ Ite Sísa Karáhé tagaríáh ké púaq Ébárahma kahnáh ké úkowana Manikánka Ébárahma teawunserah ite kaweritéhre.

Ite Manikáne animárí úkúne i ehwéhne.

4 Wenabo pukínaraq káriq anínká wenabone marakó wene ménsámehnsá awaq mena mi tanáhráq íre meyahráhire. We káriq aní púana peh arambehri aní tahnsa míahnara mó kegá we wahnahnéna wene ménsámehnsánkakaq wahnahnatáhwe. ² We anotah aní úkéna wenaboga omaq atéh tánáhráq wewega wahnahninkehe.

³ Ite Sísa íre tagariaraunaraq pehgáriq animárí tahnsa méq mina onserahnuraune. Owainawanseq wahnawarinseqka ite saiqnarawéra wahnahnuruowe.

⁴ Awehraq tanáhráq Manikánka wenahni eqmarowana Asiu inínká we maqmarowana Asiu kené sánsánúwe.

⁵ Mósísine ehwehnka saiqnario ke sabiruankeheéna Manikáne animárí miageheéna tumíowe.

⁶ Amahnága wene animárí míona puana Manikánka wenahniné awa itene irupipeq eqmaréhre. Wenawan-ka iwíáh aitéhraq Manikánsabe, Iteriboé atone.

⁷ Amahnága ite íre arambehhiraq saiqnaríáh ké tahnsa méq peh Manikáne animárí míone. Ite wene animárí míona puana Manikánka moke náina naneq náínkéhe.

Poraga Kárétía keyábé iwíáh kikirú ehwehne.

⁸ Menah ite Maniká íre tagariarotaq owainawanseq wahnawarinseqka ite saiqnarawéra íre Maniká Iteriboga tahnsanue wahnahnaitárowe. ⁹ Amahnága itega Maniká tagaríáhwana wega ite tagaríehre. Tagaríéh púaq aneqsabé owainawanseq wahnawarinseqne sánsá sehgieyabe iuwahbehro? Se íre págegeowe. Sega íre séhréh aitaráhowe. Sega ite mó saiqnaríeh-boq aneqsabé sene sánsá sehgieyabe iuwahbehro?

¹⁰ Itega mó wehekáh mó tanáhráqsábé iwíáh iwíáhéq awehriowe. Itega mó íonkakaq ópeqkákák sínaraqsábé sánsánowe. Íre kawerowe. ¹¹ Mi sansánonsabé nirupipeq págege agire. Ínéga séhréh aitó árambéhriwé abehrúkinabo?

¹² Néne iyahnabo animáríno, ínégá Asiu kené sánsánsábé iwíáhunserah iwíáhoró. Asiu kené sánsánká ínégá íre saiqnaríéh púana ite menah míaronserahnue míaraugé. Iteba téh surautaq néne ehweh ireq íre ahqáho aintárowe. ¹³ Mi tanáhráq nuwahreuraunsabé mitaq iteruwahpeq íre kótakorahu puana kaweq ehwéh téh teiátáuge. Mina ahreraq matiaho? ¹⁴ Ite iuwahrieh nuwáhréuraugaq itega ínégá íre kaqnúwátówe. Írakaumo. Maniká míéhabeqte íópeqté ánínseq Sísa Karáhéreqka iteba suroyataq tahirí itega se kawerue mehweh arítároró irino. Se kawerue mehweh arítáronserah ínégá moq mehweh aintárowe.

¹⁵ Mi tanáhráq itega iwíáh iwíáhurowe. Amahnága aneqsabé túbáh agoo? Néne niura awahreuraunsabé irutaboairanteq itene iura meruqmaqme nienehe urotaq tahirímé níató irino teniátówe. Mina iahreraq itena teiúge. ¹⁶ Amahnága ite aiq pútaq ehwéh teiúnsábé ínégá itene naruo aní úkugo?

¹⁷ Mó kegá itensabé ehneehne aitera ite kawerue séhréh aitanéhe iwíáh íre owe. Itega néne ehweh sueq sene ehweh sehgiegeheéra itensabé ehneehne aítáhwe. ¹⁸ Íné iteba míótáqkákák íre míótáqkákák wehukega ite aiq pútaq séhréh aitanéhe iwíáhotaq tahirímé aiq kaweri irino.

¹⁹ Néne iyahnabo animáríno, kíá míéh ínínká ani maqmianaitaq érinserah itensabé nirutaboairunka nirupipeq umehirana níerire. Sísa Karáhéga iwíáhinserah itene irupipeq tábúsoqme iwíáhirataq nirupipeq eyoyóinae. ²⁰ Itega miraonsabé nirupipeq áhnte iwíáh kikiruge. Ite mó iwíáhigeheéna amahnága iteba méyabe nuwahbehre.

Maqmio inítéyábé pabeqme ehwéhne.

²¹ Mósísine ehweh sehgieyabe iuwahbeh keo, mi ehwéhme aiq kawerue iahtebaho? ²² Manikáne sehíranka Ébárahma éhweh teíre. Ébárahmaga wene arambehri iní wenáwíq Égah abariúwana animai maqmarowe. Anehe Manikánka Ébárahma teawena, Arene ahrerá orenínéna animai maqmiankéhe úwe.

(Stat 16.15, 21.2)

²³Wega irarúnka mó opéq mi orénínká animai maqmiowe. Minayabe se abahnináhnah míówana Manikáne ehwehnka aiq teire.

²⁴Mi inítéráq pabeqme ehwéhne. Mina maqmíóya inítéwé téhtaré éhwéh tahnsanéna mahraue kéhre. Égahwe ebeqte éhwéh tahnsane. Moke wene animárimé saiqnaríáh ké wóe. ²⁵Árébía marákórápéqté sáwéh áwíq Sáináie. † Égahwe mi sawéh tahnsane. Wereq wene animárisa saiqnaríáh ké púana we moq mah marákópéqté Sarúsarama suwahpeq tahnsáne.

²⁶Mó iní, wene ahreuré íópeqté Sárúsarámáwé iteruwahpeq mire. We iteino wíre. Wene animárisa ite íre saiqnaríéh ké úne. ²⁷Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Orahiníno, arupipeq eyoyóue miahno. Ani íre uwo uowoue maqmíahna iníno, arupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhúno. Áuwéh inímé áhnte animárinseq míankehe. Wenawehqpa mía míai inímé peh táhmaro animárinseq míagehe ire.

(Aisaia 54.1)

²⁸Néne iyahnabo animárisa, Manikánka omasa éhwéh teawunka mi korénínká Áhísáhki maqmiowe. Mina inserah Manikánka omasa éhwéh teiátáinka ite wene animárisa úkue míone. ²⁹Mi tanáhráq wenanoga pehipi maqmio animáigá Manikánka irarúnka maqmio animárisa áwíoqnówe. Mina únserah amahnága peh sinowaréhga maqmíáh kégá ite Manikáne Awanka maqitéh ké íwíoqnahwe. ³⁰Íwíoqnahnsabé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Arambehri inínseq wenahnínseq kaqsuo. Mi anínká Ébaráhmane ahreuré ahninkáwáreq monseráhnue sibowáné náneq awaq miehneho. Awaq miehnehboq ebeq piah ahninkáwáreq wenanoreq kaqsuo ire.

(Stat 21.10; Sóni 8.35)

³¹Néne iyahnabo animárisa, ite Sísá tagariona puaq arambehri inímé ite íre wene animárisa múne. Írakau-mo. Ite wene ahreuré animárisa múne.

Wehukene sánsánká ite saiqnaríehneho i ehwéhne.

5 Mósísine ehwehnka saiqnariarairaq Sísá Karáhénsabe aiq pútare ataráúnaga ite sabi iuwátáire. Mi ehwéhnká mónkakáq saiqnaríehnehboq peh morá Sísansabé aiq pútare ate sansanoro.

²Íné Poraga teiníboq írátíáhro. Asiu kegá síu amurúrúáhnserah itega itene íu amurúrúáhnaraq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe iwíáhoo? Mira iwíáhirataq Sísá Karáhéga miráú arámbéhrígá ite íre séhréh aitahráhire. ³Mónkakáq teiníboq írátíáhro. Asiu kené síu amurúrúáh sánsá miraonehe iwíáhirataq moke Mósísine ehweh sehgióro aitankéhe. ⁴Mósísine ehweh sehgióneheqmúne iwíáho keo, mira iwíáhonka Sísá Karáhéga séhréh aitéh sánsá aiq súáhwana wega íre séhréh aitéhre.

⁵Sísá Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikáne Awanka séhréh aitéhrana Manikánka, Kaweqtaq mía míaowe aitankéhe. Itega mira iwíáhég áwénunúne.

† Manikánka sehgióro ú ehweh Sáináie sawéhrápéq Mósísine teawuwana sehiranúwe.

⁶Sísá Karáhéreq mía míaó kegá síu amurúrúáh sánsánkákáq síu íre amurúrúáh sánsánkákáq monseráhnue. Mi sansátaré mirairanka íre séhréh aitahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare ateq mó keyábé irutaboiro sansánká séhréh aitahráhire.

⁷Menahmé itega aiq pútaq sansá kawerue sehgirowe. Mi sansá súáhro insega teiena pagu pagunurairo? ⁸Minawé íre Maniká, ite omaq itarái anínká iwíáh aitarái ehwehne. Mó iwíáhigeheéna aneq ehwéh teinínkono?

⁹Iteriborehga mah pabéqmé éhwéh iraréra, Páráwahipéq pehgáris muoráhi naneq maréhrataq mi paráwáh moke muinae ewe. ††

¹⁰Péhe éhwéh irari anínká mó ehwéh teínsabé itene irupipeq iwíáh kikirowe. Mi pehe éhwéhni aní inesebmo. Manikánka we tagéna kamah awinkéhe. Itene Wahnahna séhréh aitahna puaq péhe éhwéh sueq ínega teíu éhwéh mónkakáq sehgióneheqmóe iwíáhuge.

¹¹Néne iyahnabo animárisa, Manikánka kawerowe aitankéhboq itene íu amurúrúáhro tei teinutaq tahirimé mó kegá íre níwíoqnah irino. Sísá Karáhéga itene ahbabáq kaqsuena ite kaweraitanieéna awankátaq táhpawe putio ehweh tei teinunsabé mó kegá abihansa aintera níwíoqnahwe. ¹²Itene íu amurúrúáhro tei teino kegá seyene áwáhnta pirúéhataq aiq kawerinae.

Mó keyábé irutaboiréq we séhréh atéhoró i ehwéhne.

¹³Néne iyahnabo animárisa, mó naneqka ite íre saiqnariánkeheéna Manikánka itensabé, Ínéba sero ue omaq itaráire. Mó naneqka ite íre saiqnaríéhnsabé ite iuwahbeh sansá íre kaweq sansá pehipi miraoneheqmúne iwíáhiyehboq peh mó keyábé irutaboiréq we séhréh atéhoró. ¹⁴Mósísiga sehgióro ú ehweh áwahewé Sísaga aiq mahraréna, Arerensabé iwíáhue arutaboironanserah mó keyábé moq iwíáhue arutaboioro. ¹⁵Póeráhqka tópah nehtaq mó áwáhu poeráhq pawe kaqsúeh serahniyeho. Mirairataq tobehue kobeq séberiyehboq kawerurero.

Manikáne Awanka iwíáh aitéhnserrahno i ehwéhne.

¹⁶Teiníboq írátíáhro. Manikáne Awanka iwíáh aitéh serahnoro. Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgióneheqmóe. ¹⁷Itene irupipeqté áhbábáq iwíáh íre sehgióneheqmóe. ¹⁸Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáhákáq íre monseráh púana tobehinonóye. Minayabe ite iuwahbeh sansá íre miraorahowe. ¹⁹Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgióneheqmóe ite íre wahnah-nitahráhire.

†† Mi pabéqmé éhwéh áwahe mahrarúwe. Mina inserah itene irupipeq pehgáris íre kaweq iwíáh kahnaraq mótaq anotah ahbabáq úkinae. Ahwa kené pabeqme ehwéhme mahna tahnsa kéhre. Uwaruntútaq pehgáris irá kekiaráhtáq apubúue anotah irárehre.

Irupipeqté áhbábáq íwíáhgá miraúna sansánsábé éh-wéhne.

¹⁹ Itene irupipeqté áhbábáq íwíáhgá mirai sansá tagariáhwe. Mahna tahnsane. Mó aniné ahre weh abariéwé, íre kaweq íwíáhwé, ahabábáq sansamé, ²⁰ péhepehe maníkánsábé iwíáh iwíáh atewé, ánéhgiewé, ebehwe, tobehwé, ehwehwé, mó anínsábé aru págege atewé, ménsámehnsánsabe aigará pabekime, abiahnsa atewé, peh morá arerensabé iwíáh iwíáhéwé, sainkéwé, ²¹ mó keyábé íre kaweq iwíáh aritewé, píah néra múguwahgu agéwé, píribahri-we, ahriahri ehwehwehéwé, irupipeqté áhbábáqká moke mahna tahnsa ahabábáq áhwárehre. Menah teiátáu ehwéh mónkakáq teiníe. Mina tahnsano ke Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kioráhowe.

Manikáne Awanka iwíáh aitéhnsábé éhwéhne.

²² Manikáne Awanka iwíáh aitéh sánsámári teiníe. Mó keyábé arutaboíréwé, aru eyoyówé, aru ukiqme méwé, uwaréqme méwé, séhréh atewé, tábúsoqme ah nogewé, tábúsoqme arámbéhriéwé, ²³ mó ke suwah-beh sansá miraéwé, we awahbeh sansá suena kaweq sansánéwé, minawari moke Manikáne Awanka iwíáh aitéh sánsáne. Sehgióro i ehwéhnká mah kawéq sánsá íre ahqáho aitahráhire.

²⁴ Sísá Karáhé tagariáh kéga iwíáhéq Sísá pukú awánkátáq itene irupipeqté áhbábáqsábé iwíáhbeh iwíáhwé, igará pabeki iwíáhwé aiq sutaune.

²⁵ Manikáne Awanka oganúq ítarái puaq wega iwíáh aitéhnsábé sehgióneheqmúne. ²⁶ Mó ke kiotaikuge éq píribahriyeho. Mó ke ahabáraritého. Mó kené mén-sámehnsánsabe igará pabekíneho.

Iteite we séhréh atéhoró i ehwéhne.

6 Néne iyahnabo anímárinó, Sísá tagariéh ánínká ahababárena Sísane sánsá suena peh túbáh agí-nawe íre kawerire. Mi anínká mónkakáq Sísane sánsá kawerue sehginkeheéq ite Manikáne Awane sansá tábúsoqme sehgió kéga mi aní pehwehrue séhréh atáho. Owainawanka ite moq ahabábáq iwíáh aitehne-hboq kawerurero. ² Iteite we séhréh atéhéq aru ukiq átéhoró. Mirairataqmé Sísá Karáhéga sehgióro i ehwéh kawerue sehgióráhowe.

³ Pehgáriq anínká iwíáhéna, Íné anotáh aní múge ime wewensabé péhe iwíáhire. ⁴ Ómiga wene wene arambehri tagéra, Aiq kawerugapómo éra iwíáhue tagahro. Arerene arambehri mó aniné arambehri kiotaikínayabé iwíáh iwíáhiyehboq peh morá arerene arambehriyabé iwíáh iwíáhoró. ⁵ Minayabe arerene arambehri kawerue sehgio.

⁶ Manikáne ehweh áwáhnorinana írén ánínkáwé moke kaweq naneq áwáhnori aní náwino.

Kaweq ayúnkákákáq íre kaweq ayúnkákáqsábé pabeqme ehwéhne.

⁷ Péhe iwíáhiyehboq tábúsoqme iwíáhoró. Manikáns-abe anetaníbo iwíáho ke kamah arinawire. We-hukenínká abehq náneq ayú uqmarahnaraq íre kaweq será iyanae. Kaweq naneq ayú uqmarahnaraq kaweq será iyanae. ⁸ Mina inserah arene arupipeqté áhbábáq iwíáh sehginaraq kaweqtapéq íre awaqme iraipéq pokiniewóne. Manikáne Awanka iwíáh atéh iwíáh sehginaraq oga mérapeq awaq miankéhe.

⁹ Kaweq sansánéq arambehri túbáh agiyehboq mi sansá íre susa peh kawerue sehgiórataq Manikánka sainsuahna tanáhráq kagai apéq náinkéhe. ¹⁰ Minayabe séhréh arite tanáhráq kahnararaq ómi kawer-aritáho. Sísá tagariáh ké anotáhaq séhréh ariteq kaweraritáho.

Poraga Sísá awankátáq táhpagúnsabe iwíáh iwíáh ú ehwehne.

¹¹ Moke mahna parabarúó éhwéhmé ínégá peh ehweh teawúgana mó anínká sehiranéwéhre. Amah-nága ínénégá sehiranakara mewe mah pahsí sehiranue parabaruaníe. Néne anotáh sehirá tagahro. ¹² Síú amurúrúáh kéga peh wehuke suwahbeh sansánsábé iwíáh iwíáhéra íú amurúrúáhro aitera pagu pagunowe. Pagu pagunóra peh morá Sísá awankátáq táhparó ehweh teri terinotaq tahirímé mó Asiu kéga síwíoqnah irino. ¹³ Síú amurúrúáh kéga Mósísine ehweh moke íre sehgióra peh ákáhtaq sehgirowe. Itega íú amurúrúáhro e ehwéh sehgiórataq sega iwíáh iwíáhigehe. Itene ehweh kawerue sehgiówe éra iwíáh iwíáhigeheéra ite pagu pagunowe.

¹⁴ Ínégá mirauraunsabé íre iwíáh iwíáhéna peh morá Sísaga miraúnsabe iwíáh iwíáhinauge. Sísá awankátáq táhpawe putionka mah marákóipéqté sánsánsábé néne iwíáhipeq aiq sutaugé. We putio tanáhráq íné moq pukuraunsabé mah marákóipéqté sánsá sehgiyabe íre nuwahbehre.

¹⁵ Síú amurúrúáh sánsánsábé íre iwíáh iwíáhorahi naneq mire. Síú íre amurúrúáh sánsánsábé moq mon-serahnire. Peh Manikáne Awanka wehukéniné arupipeq kaweratéhra o aní úkinsabé minawé anotáh iwíáh iwíáhorahi naneq mire. ¹⁶ Manikánka mi iwíáh sehgió ké wene animárinábé arutaboíréná siru ukiq sitéhre. Mi ke aiq pútaq Ísara kahnáh móe.

¹⁷ Mó kéga niru págege aintéhoéna ínégá Sísane arambehriu aní ména wene sánsá sehgióráuge. Mirauraunsabé mó kéga nubiq matowana ninonkataq náon-abí kéhre.

¹⁸ Néne iyahnabo anímárinó, itene Wahnah Sísá Karáhéga séhréh aitéhre. Aiq míre.

Épésa

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Poraga Épésa suwahpeq mó opéq mó opérue kosíwáhnorúwe. Anehe we Aroma suwahpeq karábúsiipéq míotaq wega mah pahsí sehiranéna Tíkíkúsi awuwana wega Épésa suwahpeq Sísa tagariáh ké mewe móriuwe. Mah pahsí áwahewé Maniká tagariáh ké moke morá iwíáhue peh morá ké tahnsa míagehe teíre. Manikánka wene kaweq sansá sokigi ariuwe teíre. Weh ahre kawerue míageheéna teíre. Anehete éhwéhmé owainawa kio-taikorahúna ehwéh teíre.

Poraga Épésa suwahpeqte ké siu pahsíe.

1 Épésa suwahpeqte kéó, íné Poraga sehiranu pahsí sáhnshawe tagahro. Ite Manikáne animárí méq Sísa Karáhéne sansá kawerue sehgiówe. Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna Manikánka we awahbeh sansánéna omaq intena eqmaq nuwowe. ² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera iru ukiq itehye.

Manikánka ite Sísa tagariona ke áhnte kaweq naneq náí náini ehwéhne.

³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne abowá Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Ite Sísa Karáhéreq mía míaúnayabé Maniká Iteriboga ite págege aitankeheéna moke íopeqté kaweq naneq náí náinire. ⁴ Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq wereq Sísa Karáhéreqne animárí míageheéna omaq itowe. Wega tagehtaq íre ahbabáq ke méq peh kaweqtaq mía míaigeheéna omaq itowe.

⁵ Mah marákó marákó íre mirarotaq Manikánka itensabé anotahtaq arutaboirena we awahbeh sansánéna iwíáhue omaq itowe. Wega iwíáhéna, Sísa Karáhéga miraínaga wensabé aiq pútare ataneherao ke néne animárí úkigehe iwíáhuwe. ⁶ Wene arutaboiri ahnínkávágá miraúnsabe Manikánka anotahtaq séhréh aitena wáh kaweraitowe. Minayabe Manikánsabe, Anotah aní móne ateq wenáwíq pankereq iwíáh iwíáh atone.

⁷ Sísa Karáhéga ite meirena itene ahbabáq kaweraitanieéna putiotaq wene korahq tuwe. Wega miraúnsabe Manikánka anotahtaq arutaboiritena itene ahbabáq sabi iuena insahwé aitowe. ⁸ Insahwé aitena anotahtaq arutaboiritena itensabé, Ahtebia ánimárí méq tábúsoqme iwíáhoraho ke míáhro aitowe.

⁹ Sísa Karáhéga miraúnsabe Manikánka naho mirain-auge ú iwíáh we awahbeh iwíáh íre teiasa peh amah-nága teíre. ¹⁰ Awehraq tanáhráq sínaraq Manikánka

moke miraú naneqmarí soruparankéhe. Moke íopeqté náneqkakáq mah marákó marákóipéqté náneqkakáq soruparena Sísa Karáhénsabe, Minawari moke wahnahnúno atankéhe.

¹¹ Manikánka moke wene arambhiri pehipi íre miraia ebeqme tábúsoqme iwíáhéna anehe miraire. Miraue tábúsoqme iwíáhéna ite Sísa Karáhéreq méq wene animárí míageheéna Manikánka iwíáhue omaq itowe.

¹² Ite Asiu kegá Sísansabé téh aiq pútare ateq wene sánsá sehgiune. Itega, Maniká téhrehnka inserahni aní ména págege aní míéhre ateq wensabé iwíáh iwíáh atageheéna ite omaq itowe.

¹³ Itega moq aiq pútaq ehwéhmé ite kaweraitahráhi ehwéh írátótaq Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárowana Manikánka Wenawa iteba eqmataire. Manikánka, Sísansabé aiq pútare atéhra kebá Néniwa eqmaraníe únsabe wene kaweq animárí míageheéna Wenawa iteba eqmataire. ¹⁴ Manikáne Awanka itereq mía míai puaq Manikánka náiníe i naneq náinawire aiq tagarione. Wega kaweraitárai puaq mókake weba mía míaéq moke kaweq naneq meyaneheqmúne éq áwénunúne. Áwénunéq wensabé iwíáh iwíáh atone.

Poraga Épésa suwahpeqte keyábé púrerarito ehwéhne.

¹⁵ Ínéga írátíomé itega itene Wahnah Sísansabé aiq pútare ateq Maniká tagariáh keyábé irutaboirowe. Itega irutaboiro ehwéh irena ¹⁶ Manikánsabe kaweróne ata ataéna íre túbáh aguge. Púrerutaq itensabé ni-ahrraq matawéna ite éhweh Maniká Iteribo teawa teawanuge. ¹⁷ Itene Wahnah Sísa Karáhéne Manikánsabe púrerue kaweq iwíáh arito teawúge. Itega Manikáne sansá kawerue ahtebageheéna wensabé, Arene sánsá sokigi ario teawúge. Maniká Iteribo kio-taikí aní ména anotah tehrehnkakáq aní míéhre.

¹⁸ Itega áwénunúna naneqme áhnte kaweq naneqme awaq miageheéna Manikánka ite omaq itowe. Minayabe kawerue tagariageheéna Manikáns-

abe, Itene irupipeqté íurá tagahro arito teawúge.

¹⁹ Itega Manikáne págege arámbéhrí íre agehgama-rahráhué. Wensabé aiq pútare atona ke Manikánka anotahta q págege aitena séhréh aita aitaire. Minayabe itega ahtebageheéna púreruge.

²⁰ Sísá Karáhé pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atena págege atena íópeq wene ayah púpeq tútuue míahno atonserah ite moq págege aitena séhréh aita aitaire. ²¹ Sísá Karáhéga moke wahnah kereq anotah animárinseq íópeqté kéné wahnah kereq págege kereq kiotaikire. Wenáwíqka moke mó ke síwíq kiotaikire. Amahnágaákq mókakeakq wenáwíqka peh kiotaikinae.

²² Manikánka Sísansabé, Moke wahnahnúno atena moke iné tagaríah ké auráq matawé wahnahnarito atowe. ²³ Moke we tagariona ke Sísá Karáhéne anonka tahnsá mionana we itene iyahqno tahnsa míéhre. Wegá Maniká tagariona ke auráq matawéna wahnahnaitéhre. Wegá moke kéh náneq miraue náiena wahnahnire.

Manikánka ite iriwe oganúq itena Sísareq wahnahnoro aito ehwéhne.

2 Menah itega Manikáne ehweh anterueq ahababáq aruqaruowe. Itene ahababáqka ite subiq sutairaq ite pusa ké tahnsa míarowe. ² Mi tanáhráq itega mah marákóipéqté áhbábáq sánsá sehgieq owainawamariné wahnahne sánsá sehgiowe. Mi ahabábáq wahnáhnká moke Manikáne ehweh anterúáh ké aiq saiqnaríéhre.

³ Menah itega moq Manikáne ehweh anterúáh ké gá ahababáro serahnuraune. Itene irupipeqte iuwahbeh iwíáhga aiq saiqnaríéh púa q itega irutaboiro san-sánkákq ite iuwahbeh iwíáhákq sehgiowe. Mi san-sámári sehgieq Manikánka ahababáq ke kamah aritahna naneq ite moq meyahráhuraune.

⁴ Itega wene ehweh anterutauna puana itene ahababáqka ite iubiq sutainsabé ite pusa ké tahnsa míaraune. Peh pusa ké tahnsa míaraunaraq Manikánka itensabé anotahta arutaboiritena kaweraitena oganúq ítáráire. Oganúq ítáráinsabé Sísá Karáhéreq mía míáúne. Manikánka séhréh aitowaq Sísansabé aiq pútare ataráúnayabé ite kaweraitáráire. Peh morá Manikánka arutaboiritéh sánsánká ite meirena kaweraitáráire.

⁶ Manikánka Sísá Karáhé iriwe oganúq atotaq ite moq wereq iriwe oganúq itena Sísá Karáhéreq íópeq tútuue wahnahnoro aitowe. ⁷ Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka ite iwíáhéna mi kawéq sánsá miraúwe. Manikánka árahinsabé miraúwo? Wegá ite ómi keyábé anotahta arutaboiraito sansa pahsuanieéna miraúwe. Mókake mó tanáhráq mó tanáhrárué ahriahri mina aiq ahtebageheéna ite oganúq itena Sísá Karáhéreq íópeq tútuue wahnahnoro aitowe.

⁸ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atáronsabé Manikánka ite anotahta arutaboiritena ite meirena kaweraitáráire. Íre iteitega mirauronka kaweraitáráire. Írakaumo. Manikánka wáh kaweraitáráire. ⁹ Íre iteitega

arambehriuronka kaweraitáráire. Minayabe iteíwíq íre pankerárhówe. Írakaumo. Itega mirauronsabé íre iwíáh iwíáhorahówe. ¹⁰ Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka ite oganúq itena we awahbeh arámbéhrí miraigeheéna omaq itena mi arámbéhrí kawerarowe.

Sísaga miraúnka ite morá ké tahnsa mione i ehwéhne.

¹¹ Ite íre Asiu ke peh nahnso ke míáhwe. Asiu kegá sene síú amurúruera ite tagéra, Síú íre amurúruáh ké wóe aitárowe. Ite nahnso ke méq Sísá íre tagariaro ke míaro tanáhráqsabé iwíáhoró. ¹² Mi tanáhráq itega Sísá Karáhé íre tagariarowe. Asiu kené naruo méq Manikánka mirainauge ú ehweh, wene omasa éhwéh íre írátówe. Itega mah marákóipéqté sánsá sehgieq Maniká Iteribo íre tagariarowe. Mókake Manikánka kaweraitanawire iwíáh íre urowe. ¹³ Ite wáhnaupéqté ké míarotaq Sísá Karáhéga ite kaweraitanieéna putiowana wene korahqka insahwé aitowaq amahnága ite Sísareq mía míáéq íre wáhnaupéqté ké míáhwe.

¹⁴ Menah Asiu kegá nahnso keyábé, Iuwahriehre arítárowara nahnso kegá moq Asiu keyábé, Iuwahriehre arítárowe. Kuri ogirahrue kéhnserah Asiu kereq nahnso kereqne suwahrieh iwíáh gá kuri tahnsá ógíráhq kowana Sísá Karáhéga ómi itene ahababáqsabe pukúnka mi kurí saweyuena iru ukiq itowe. ¹⁵ Sísaga miraúnsabe ite morá ké mionana Mósísiga sehgióro ú ehweh ká wehuke íre saiqnariahrahire. Sísaga miraúnka Asiu kereq nahnso kereq insahwé aitena itensabé, Ínéreq mía míáéq morá ké míáhro aitowe. ¹⁶ Wegá itene ahababáqsabe awankátaq táhpawe pukútaq itene iuwahrieh iwíáh kaqiuwena Asiu kereq nahnso kereq insahwé aitena Manikápa móitowe.

¹⁷ Menah Asiu ke Manikánseq wahtotaq míarowaq ite nahnso ke íre wahtotaq míarowe. Sísá Karáhéga séna insahwé aite ehweh ite nahnso kereq Asiu kereq iru ukire ehweh tei teinuraire. ¹⁸ Sísá Karáhéga nahnso kereq Asiu kereq kaweraitena Manikáne Awa iteba eqmaq áuwátáiraq ite Maniká Iteriboba kowíahrahúne.

Ite Manikáne nah tahnsa múne i ehwéhne.

¹⁹ Minayabe ite nahnso ke íre wáhnaupéqté ké míáhwe. Írakaumo. Ite peh Manikáne animári méq wenkahnáh míáhwe. ²⁰ Ite Manikánka piéh náh tahnsa míáhwaq ite eqmaq iuwátái kereq Manikáne ehweh iraru kereq nahwiahnsanse tahnsá mionana Sísá Karáhé wahq tahnsa míéhre.

²¹ Abogéh awanká wahqtáq kawerue táhpawe kéhnserah ite Sísareq mía míaonehe. Manikánka piéh náh púana anotah nah kanae. Peh wewene kaweq nahne. ²² Manikánka itereq moke mó we tagaríah kéreq moráráq sorupaitáráiraq ite wene kaweq nah mione. Wereq Wenawanseqka mi nahupéq mía míáóye.

Poraga Sísa éhweh nahnso ke koreriu ehwéhne.

3 Íné Pora Sísa Karáhéne arambehriu anínéna ite nahnso ke séhréh aitaráunsabé mó kegá karábúsiipéq móintárowe. ² Manikánka ite nahnso ke séhréh aitankeheéna wega ínénsabe arutaboiraintena omaq intena, Kosíwáhnorúno aintaráime írátówe. ³ Asiu kereq nahnso kereq morá ké úké ehwehmé nahomé kopípéq kowe. Menah Manikánka mi ehwéh teniátáirana minayabe métáq mah pahsíipéq pehgáriq ehwéh sehiranue aiq teiwóge.

⁴ Sísa Karáhéga Asiu kereq nahnso kereqsabé mirainaú arámbéhrí nahomé kopípéq kowaq itega néne pehgáriq ehwéh kawerue sáhnshírataq íné Poraga Sísa Karáhéga miraú arambehri aiq kawerue ahtebehre iwíáhigehe. ⁵ Naho Manikánka mi kopéqté éhwéh wehuke íre teiasa peh amahnága Manikáne Awanka mi iwíáh aitéhraq Manikánka eqmaro kereq wene ehweh irare kereqka irone.

⁶ Naho kopípéq ko ehwéhme pahsuqme teiníboq íráhro. Amahnága Manikánka íre peh morá Asiu ke kaweraitéhre. Sísa Karáhé éhweh ireq wensabé aiq pútare atona kewé Manikánka moke kaweraitéhre. Moke kaweraitéh púaq Sísansabé aiq pútare atona kewé nahnso kereq Asiu kereq peh morá ké míone. Sísa Karáhéga miraúnsabe Manikánka náinie i naneqmarí ite ómi morábí awaq mianéhe.

⁷ Manikánka ínénsabe arutaboiraintena omaq intena, Mah kawéq éhwéh kosíwáhnorúno aintowe. Mi arámbéhrí kawerue mirainkeheéna Manikánka págege aintena séhréh ainta aintaire. ⁸ Moke Manikáne arambehrio kegá íné kiotaikowana Manikánka ínénsabe arutaboiraintena séhréh aintéhre. Íre ínénéga kaweq arámbéhríuraunka Manikánka o arámbéhrí níátáire. Írakaumo. Wewega iwíáhéna ínénsabe, Sísa Karáhé éhweh kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. Sísave áhnte matiéh ání miéhra na mi na matiéh náneqme íre sáhnshoráhire.

⁹ Manikánka moke ménsámehnsánkakaq wehukeakáq mirarena wega mirainauge ú iwíáh naho íre teiasa peh kopípéq kowe. Peh kopípéq kowana amahnága wehukega wene iwíáh ahtebageheéna kosíwáhnorúno aintáaire. ¹⁰ Naho Manikáne iwíáh peh kopípéq kowara amahnága ite Asiu kereq nahnso kereqka moráráq momiwíue wensabé iwíáh iwíáhúne. Iwíáh iwíáhúnara íopeqté anotah anímárinseq mibeqté wáhnáh kéreqka ite tagéra Manikáne ahte bia iwíáh ahte béra iwíáh iwíáhigehe.

¹¹ Manikánka naho iwíáhéna, Mókake Sísa Karáhéga miraína arámbéhrígá wensabé aiq pútare atáh kéwé Asiu kereq nahnso kereq peh morá ké míagehe úwe. Amahnága mi arámbéhrí aiq parabarúéhre. ¹² Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq wereq mía míaúne. Mía míaúnayabé we Maniká miéh rabeqte áh púana Manikánsabe íre áhreia wensabé itene iwíáh teawa teawanúne. ¹³ Amahnága teiúme ite séhréh aitónsabé mó kegá níwioqnahnsabé iwíáh kíkíríyeho.

Minayabe ireq túbáh agiyehboq ite séhréh aitó púaq Sísave sánsá kawerue sehgióro.

Épésá kegá Sísave sánsá kawerue sehgiheéna Poraga púrerarito ehwéhne.

¹⁴ Manikánka áhnte miraurai naneqsabé iwíáhéna nirehunseraráq ména Maniká Iteribonsabé iwíáh iwíáhéna púreruge. ¹⁵ Maniká Iteribowe moke Sísansabé aiq pútare atáh kéné Sibowá miéhre. We mah marákóipéqté kéreq íopeq poko kereqne Iteribo miéhre. Wega ite moke iwíraitéhre.

¹⁶ Manikámé áhnte kaweq naneq matiéhre. Minayabe ínégá wensabé, Arenawanka ite séhréh aitena págege aitankeheéna púreruge. ¹⁷ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáh púana wega itene irupipeq mía míaire.

Awanká ánúqka marakóipeq íre wahto túirana mi awánká págegeue kéhnserah itega mó keyábé irutaboirirataq Sísave sánsá ambubu atawéq kawerue sehgióro. ¹⁸ Sísa Karáhéga itensabé anotahtaq arutaboiraitéhre. Wega íre pehgáriq arutaboiraintena peh anotahtaq arutaboiraitéhre. Itere q moke mó Maniká tagaríáh kéreqka minayabe ahtebageheéna itensabé púreruge. ¹⁹ Wega arutaboiraitéh sánsámé anotah sánsá púaq minayabe itega íre moke ahte bahrahúne. Mi sánsánkákáq wene moke mó sánsánkákáq ahtebageheéna itensabé púreruge.

²⁰ Manikánka págegeue séhréh aitena áhnte mirarahire. Wega miraorahinka itega iwíáh hue púrerona naneq kiotaikire. ²¹ Sísa Karáhéga miraúnsabe ite we tagariona kegá momiwíéq amahnágaákáq mókakeakáq ahriahri Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheqmúne. Aiq míre.

Ite Maniká tagariona ke Sísa Karáhéne anonka tahnsá míone i ehwéhne.

4 Íné Poraga itene Wahnahne arambehri mirauransabé karábúsiipéq móintárowana mahtaq míonsabé néne ehweh kawerue íráhro. Manikánka ite omaq itena kaweraitáránsabé we awahbeh sánsá tábúsoqme sehgióro. ² Píribahri ke miéhboq ahriahri peh uaresa ké méq pehwehrue miáhro. Wensabé wensabé arutaboiréq we séhréh atéhoró. ³ Manikáne Awanka iru ukiq ítéhnsabé mó iwíáh mó iwíáhiyehboq peh morá iwíáhoró.

⁴ Manikánka omaq itowaq minayabe, Mókake moráráq kaweqtapéq awaq mianéhe iwíáhúne. Mira iwíáhúnayabé ite peh morá ké úkuraune. Manikáne Awame peh morá áníne. ⁵ Itene Wahnah moq peh morá áníne. Wensabé aiq pútare ate sansa moq peh morá sánsáne. Wenáwírué wání meona sánsá peh moráe. ⁶ Manikámé peh morá áníne. We mah kehiná kéhínáné Iteribo ména itetaq moke wahnahnéna ite míonarabeq arambehriéna moke itene irupipeq miéhre.

⁷ Sísa Karáhéga wene arambehriaraq ite sain-súéhnsarah itega kawerue miraigeheéna wega ite mó

aní mó anínue íopeqté náneq náiena págege aitéhre.

⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Wega íopeq kiutaq áhnte saiqnarito ke meriqmena móríténa wehuke wene arambehriaraq sainsuena íopeqté náneq náriena págege aritéhre ire.

(Buk Song 68.18)

⁹ Íopeq kiu ehweh áwahewé Sísá Karáhéga íre peh íopeq kiuwe sokigi aíre. Írakaumo. Téhwe we marakóipeq tumíowe. ¹⁰ Marakóipeq tumío anínká iriwe ména íopeq kiwéna moke íopeqkákák mah marákó márakóákák wahnahninieéna kiuwe.

¹¹ Sísá Karáhéga wene arambehri sainsúéhre. Wega mó keyábé, Eqmaro kene arambehri miraoro aitena mó keyábé, Manikáne Awanka sokigi arí éhwéh pah-súáh ké míáhro aitena mó keyábé, Nahnso ke suwah-peq Manikáne ehweh koreri sererinoro aitena mó keyábé, Íné tagaríáh kéráq wahnahné arámbéhríoro aitena mó keyábé, Manikáne ehweh síwáhnoré arámbéhríaraq ítéhre. ¹² Ite Maniká tagaríáh kégá Sísá Karáhéne arambehri kawerue miraigehe aitéhre. Sísá Karáhé tagaríáh ké págege aitena kaweqtaq mía míaiagehéna wega mi arámbéhríwárítáq wahnah ke sainsúéhre.

¹³ Ite Sísá tagariona ke wene sánsá ahtebéq moráráq kawerue sehgiagehéna wega mi arámbéhríwárítáq wahnah ke sainsúéhre. Sísane arambehriwarítáq wahnah kegá séhréh aitéhrataq moke ite Maniká tagariona ke morá ké méq anonani tahnsa míone. Anonani tahnsa méq wenahni Sísá Karáhéne sansá kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgiagehéne.

¹⁴ Wene sánsá tábúsoqme sehgiónaraq káriq anínká áhwára áhwára inserahni sansá íre oneheqmúne. Mi tanáhráq múguwahgu sansá íre sehgiagehe. Mó kegá péhe éhwéh íwáhnorirataq sensabé íre aiq pútare aritanehe. ¹⁵ Itega péhe éhwéh pehragég mó keyábé irutaboírég aiq pútaq ehwéh pehragég irarero. Áhwára áhwára sansá sueq Sísá Karáhéne sansá tábúsoqme sehgiagehéne. We itene iyahqno tahnsa míéhraq ite wene anonka tahnsa míone.

¹⁶ Wehukéniné arupipeqté íwíáhgá wene aigará, ayahnkara, aura mó arámbéhrí mó arámbéhríue sainsúéhnserah Sísaga ite wene arambehriúna ke mó arámbéhríaraq mó arámbéhríarue saiiúwéhre. Wega saiiúwéh arámbéhríúnayabé ite wene anonka tahnsánue kaweqtaq míone. Wega saiiúwéh arámbéhrí tábúsoqme sehgiónaraq we séhréh atéhonehe. Wensabé wensabé irutaboírég iteite we séhréh atéhúnaga ite Sísane anonka kaweqtaq méq anonúkúne.

Ahbabáq kega mirao serahnijehboq kawerurero i ehwéhne.

¹⁷ Itene Wahnahne sánsá págegeue teiníboq írátíáhro. Maniká íre tagaríáh náhnsó kégá mirao serahnijehbo. Segá peh ahbabáq iwíáhéra ¹⁸ sirupipeq sunkíkírira íre tábúsoqme iwíáhorahowe. Se múguwahguéra saiyoo puara Manikánka oganúq sitahráhi sansá íre ahtebahwe.

¹⁹ Segá kaweq sansá suera ahbabáq aruqaruowe. Segá íre mirao naneq sansá pehipi miraéra minayabe íre siyehitehre. Segá mirao serahnijehboq kawerurero.

²⁰ Segá mirao sansámé íre Sísá Karáhéne sansáne. Ite Sísane sánsá ahtebarotaq mi ahbabáq sánsá íre ahtebarowe. Itega Sísá Karáhé éhweh ireq kéraneheqmúne iwíáhowaq ínereq mó kereqka wene aiq pútaq sansá íwáhnoruraune. ²² Itene irupipeqté áhbábáq iwíáhgá íre kaweq naneqmarínsábé arutaboírowana menah saiqnariarairaq ahbabáq sansa sehgiowe. Amahnága itene irupipeqté áhbábáq iwíáh súáhro.

²³ Itene irupipeq kaweq iwíáh kankehboq peh kaweq sansánsábé iwíáhoró. Manikánka kaweqtaq ména iwíáhninserahnoro. ²⁴ Miraéq tábúsoqme iwíáhég Maniká awahbeh sansá sehgieq kaweqtaq mía míao.

Abiahsaninaraq apubúue parabaruo i ehwéhne.

²⁵ Ite Sísá Karáhéne animárí méq peh morá káhnáh míáh púaq péhe éhwéh irariyehboq peh aiq pútaq ehwéh irarero. ²⁶ Mó anínsábé aru págegeue abiahsanéq ahbabáryehboq apubúue parabarúáhro. Abiahsanónawe ío tupekínaraq abiahsa peh kehnehboq apubúue parabarúáhro. ²⁷ Owainawanka iteba séna ahbabáq íúgi ínehboq abiahsanirataq apubúue parabarúáhro.

²⁸ Menah aebóuro kegá mókake mó aebóiyehboq ápeq meyagéhboq arambehrioro. Tabonah ke nárieq séhréh aritaneheeq arambehrioro.

²⁹ Ahbabáratahráhi ehwéh irariyehboq peh morá séhréh atahráhi ehwéh irarero. Séhréh atahráhi ehwéh irarinaraq íréhra kegá tábúsoqme iwíáhéra kaweqtaq míagehe. ³⁰ Abehq éhwéh irarirataq Manikáne Awane aru págege agíneho. Manikáne Awanka iteba mía míai puaq ite wene animárí míonana Sísaga tuina tanáhráq ite airaiq kaweraitankéhe.

³¹ Teiéna sansámé súáhro. Abiahsame, áyátéwé, taonsahwé, tobek ehwehmé, éhruru ehwehmé, ahbabáq atewé, moke mi sansámárí súáhro. ³² Mi ahbabáq sánsámárí sueq mó keyábé irutaboírég we séhréh atéhoro. Sísá Karáhéga miraúnsabe Maniká Iteriboga itene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matíéhre. Mina inserah mó anínká are ahbabáratahnah mi ahbabáq íre iwíáhue ahreraq matiahno.

Wensabé wensabé irutaboírég we séhréh atéhoro i ehwéhne.

5 Ite Manikáne arutaboiri animárí míonayabé we awahbeh sansá sehgióro. ² Naho Asiu kegá Maniká titiratówana kaweq kunkúni naneq mire éna kawerowe aritowe. Segá titiratówana Manikánka, Kawerowe aritonserah Sísá Karáhé ite kaweraitanieéna pukúwana Manikánka wensabé, kaweróne atowe. Sísaga pukútaq itensabé anotahtaq arutaboírúnserah itewe moq wensabé wensabé irutaboírég we séhréh atéhoro.

³ Itewe Manikáne animáři miáh púaq ahabábáq sansa miraome íre ábérehre. Mó aniné weh ahre abariéwé, íre kaweq sansámé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime pehragahro. Ite Manikáne animáři miáh púaq minawarinsábé íre ehwehno. ⁴ Ehbome, múguwahgu ehwéhme, ogie ehwéhme pehragahro. Minawari íre ábéreh sansáne. Írakaumo. Moke ahabábáq pehragég peh Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh atáhro.

⁵ Ménsámehnsánsabe arutaboiri anímé owainawansabé titiratéh áni tahnsane. Minayabe ménsámehnsánsabe arutaboiro kewé, mó aniné weh ahre abario kewé, íre kaweq sansá mira aruqaruro kewé Sísá Karáhéreq Maniká Iteriboreqka wahnah wahnahnó-yarabeq íre kioráhowe. Minayabe ahtebahro.

Peh téhrehrebeqte kaweq sansánoro i ehwéhne.

⁶ Manikánka mi sansáno ke íre kamah arinkéhe eme péhe éhwéhnowe. Sene múguwahgu ehwéhnsábé aiq pútare arítéhboq kawerurero. Manikánka mi ahabábáq sansáno ke, wene ehweh íre sehgiro ke anotahtaq kamah arinkéhe. ⁷ Minayabe mi ahabábáq sansáno kereq íre miáhro. Sene ahabábáq insoqítéhboq sereq íre miáhro.

⁸ Menah itewe mi ahabábáro ke tahnsanéq sunkíkírabeq mívarowe. Amahnága itene Wahnahne animáři miáh púaq téhrehrebeq miáhwe. Ite téhrehrebeq miáh púaq sunkíkírabeqte sánsá pehragég peh morá téhrehrebeqte káwéq sánsánoro. ⁹ Téhrehrebeqte sánsá sehgiro kegá kaweq sansánóra tábúsoqme arámbéhriéra aiq pútaq ehwéh irarewe. ¹⁰ Itene Wahnah awahbeh sansá ahtebéq sehgióro.

¹¹ Sunkíkírabeqte áhbábáq sánsáno kereq íre méq peh sene ahabábáq pahsúáhro. Sene ahabábáq sansanká kaweq naneq íre áhwárahahire. ¹² Sega kopípéq mirao sansámé niyehiteh sansá púana minayabe móme íre irarinie.

¹³ Téhrehnka moke sansá áwahe sokigi ainieéna ábóraq marahráhire. ¹⁴ Téhrehnka moke sansá áwahe ábórararuahna puana mó íre kopéq suahráhire. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Sugahna aníno, irigúno. Pusa ké miáhrabeqte iriwe miáhno. Iriwe miéhrataqmé Sísá Karáhéga téhrehme kaweq sansámé sokigi ainkéhe íre.

(Aisaia 26.19)

Píah nahnsabé múguwahgu agéra ahabábáq aitahráhi sansáne i ehwéhne.

¹⁵ Itega sehgió sánsá kawerue auráq matíáhro. Múguwahgu kegá onserahniyehboq peh ahtebia ké tahnsanue miáhro. ¹⁶ Mah tanáhráq pehipi sotaikínehboq ahriahri Manikáne arambehri miraoro. Mah tanáhráq íre kaweq tanáhráq púaq kawerue arambehrioro. ¹⁷ Múguwahgu sansániyehboq itene Wahnah awahbeh sansá ahtebéq sehgióro.

¹⁸ Píah nahnsabé múguwahgu iyeho. Ahqáho. Mi sansánká ahabábáq aitahráhire. Manikáne Awanka

itene sánsá moke wahnahninkehboq teaweq, Nirupipeq mía míaé auráq íntaríahto teawéro.

¹⁹ Itereq mó Sísá tagariáh kereq moráráq méq itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atanéhboq Sísansabé iwíáh iwíáh igónkónoro. Moke Púkuipéqte igónkómé momiwiorabeqte igónkómé Manikáne Awanka iwíáh aitarái igónkómé wensabé iwíáh iwíáho. Itene irupipeq eyoyóue igonkónéq itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáho. ²⁰ Ahriahri Maniká Iteribonsabé moke mó naneqsabé, Kaweróne atáhro. Itene Wahnah Sísá Karáhé áwirue kaweróne atáhro.

Ahrerono, iteruwehqsone ehweh kawerue sehgióro i ehwéhne.

²¹ Itega Sísá Karáhénsabe irutaboiréq áhteno puaq moráni moráninue Sísá tagariáh kéné ehweh ireq sehgióro. ²² Ahrerono, Sísá itene Wahnahne ehweh kawerue sehgiónserah iteruwehqsone ehweh moq kawerue sehgióro.

²³ Sísá Karáhéga we tagariáh kéréq wahnahninserah awehkawagá wene ahreraq wahnahninkehe. Sísá Karáhéga ite kaweritéhnsábé ite we tagariona ke wene anonka tahnsá úkue míone. ²⁴ Minayabe ite Sísá tagariona kegá wene ehweh kawerue sehgiunanserah ahreronká iteruwehqsone ehweh kawerue sehgióro.

Weho, itene ahreronsábé irutaboioro i ehwéhne.

²⁵ Sísá Karáhéga ite we tagariona ke arutaboiritena ite kaweraitanieéna pukúwe. Weho, Sísaga itensabé arutaboirinserah itene ahreronsábé moq irutaboioro. ²⁶ Sísaga ite kaweraitanieéna pukúwaq wene kaweq ehwéh írátaúnaga kaweqtaq méq wání meraune. Mirauraunayabé amahnága kaweqtaq miáhráhuéne. ²⁷ Ite we tagariona ke íre ahabábária peh kaweqtaq mía míaiageheéna Sísaga ite kaweraitanieéna pukúwe.

²⁸ Wehga wene anonka arutaboiréna kawerue wahnahninserah wene ahreyabé moq arutaboirue wahnahninkehe. Wene ahreyabé arutaboiri wehgá wewensabé moq arutaboirire. ²⁹ Wehukenínká wewene anonkansabé, Nuwahriehre íwíáh íre iwíáhire. Wewene anonkansabé arutaboiréna kawerue wahnahnéna táhutahurire. Ite Sísá tagariona ke wene animáři púana wega ite kawerue wahnahnaitéhre. ³⁰ Ite Sísá Karáhéne anonka tahnsá púana wega wahnahnaitéhre. ³¹ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Wehga wenanoibone nahtapeq suena wene ahrereq mía míainkehe. Se morá áni tahnsanue míagehe íre.

(Stat 2.24)

³² Mi ehwéhnká íre peh morá weh ahreyabé irarire. Mi ehwéhnká Sísá Karáhéreq we tagariona kereqsabé moq irarire. ³³ Weho, morá áni tahnsanue míagehe irarinsabé arerene anonkansabé arutaboiré kawerue wahnahnónanserah arene ahreyabé moq arutaboirúno. Ahrega wenawehqne ehweh kaweruwe irena wensabé iwíáh iwíáhinkehe.

Iteinoibone ehweh íráhro i ehwéhne.

6 Animárino, iteinoibone ehweh íráhro. Itene Wahnahnka sene ehweh íráhro aitéhnsábé mina aiq kaweq sansáne. ² Manikánka sehgióro ú ehwehnká mahraréna,

Iteinoibonsabé iwíáh iwíáhoro. Mirairataq kaweqtaq méq mah marákóróq ore orení uragéhe ire.

(Lo 5.16)

Wega sehgióro ú ehweh irarútaq wega mah omásá éhwéh téh irarúwe.

Itene animárí tábúsoqme síwáhnororo i ehwéhne.

⁴ Sibowáreho, itene animárinásabé áhnte ehwéh aruqarurónka siwahsoreqsirara sega itensabé abiahn-sa aitagéhe. Minayabe mi sansá sueq itene animáriná itene Wahnahne sánsá kawerue ahtebagehboq tábúsoqme síwáhnororo.

Itene Wahnahne ehweh kawerue sehgióro i ehwéhne.

⁵ Mó kené arambéhriraq saiqnaríáh kéó, itene marakóipeqté wáhnáhmárinásabé áhtenék sene ehweh kawerue sehgióro. Sene arambéhriraq taoraho iye-hboq Sísa Karáhéne arambéhri kawerue miraonserah sene arambéhri moq miraoro. ⁶ Íre peh morá sega tagehrataq kawerue arambéhrioro. Írakaumo. Segá íre miéhtrataqkakáq kawerue arambéhrioro. Ite Sísa Karáhéne arambéhrio ke púaq moke mirao arámbéhrí kawerue arambéhrioro. Minawé Maniká Íteribo awah-beh sansáne.

⁷ Itene marakóipeqté wáhnáhné arambéhri miraotaq íre peh morá sene arambéhri miraowe. Mi arámbéhríwé Sísa itene Wahnahne arambéhri úkire. ⁸ Minayabe mi arámbéhríirataq iru eyoyóue kawerue arambéhrioro. Sísa itene Wahnahnka moke kaweq arámbéhrío ke ápeq náinkéhe. Arambéhri saiqnaríáh kéreq sene arambéhriyabé móne méyáh kéreq peh morá iwíáhéna mókake ápeq náinkéhe.

⁹ Arambéhriraq wahnahno keo, iteba arambéhrio keyábé peh kaweq sansánoro. Anotah ehwéh arítéh-boq itene ehweh kawerue sehgióratáq itega se pe-hwehrue arítáhro. Itereq sereqne íopeqté Wáhnáhnká íre mó iwíáh mó iwíáhire. Wega moke wehukeyabé peh morá iwíáhi puaq minayabe ahreraq matawéq kawerurero.

Sísa tagaríáh kégá owainawamarínseq ebehúne i ehwéhne.

¹⁰ Ínéga parabaruanau ehwéh íráhro. Itene Wahnahme ayahnsa kira anínéna págegeue mía míaire. Ite moq mina tahnsa míaneheéq wega séhréh aitéhnsábé weba wahtotaq mía míaeq págegeue mía míao.

¹¹ Owainawanka ahbabáq aitehnehboq itega kaweq-taq míaneheéq Manikánka náí íq, póriáh, téhniké sokahue míáhro.

¹² Íre wehukereq ebehúne. Írakaumo. Owainawamarínseq sene wahnahmarínseq sunkíkírirabeqte wahnáhnseq áhnte íopeqté áhbábáq kéreq ebehúne.

¹³ Minayabe Manikánka náí íq, póriáh, téhniké sokahue míáhro. Mirairataq owainawamarínká iteba siraq ebe-hirataq sega ite íre iuboráhowaq peh págegeue méq ebehorahowe. Ebeh parabarueq págegeue míahra-howe.

Owainawanseq ebehúna naneqsabé pabeqme ehwéhne.

¹⁴ Owainawanseq kawerue ebehoneheéq teiú náneq-marí sokah sokahue míáhro. Aiq pútaq ehwéh irareme itene árétí tahnsáne. Kaweqtaq mía míaewé káhpahraté miraia síótí tahnsane. ¹⁵ Manikáne kaweq ehwéh insahwé aite ehwéh teríémé itene igárápité súú tahnsáne.

¹⁶ Sísansabé aiq pútare atewé itene tehнке tahnsane. Mi tehniké mararaq pentabehrataq owainawane poria-hga íre séuqmiana. ¹⁷ Manikánka aiq kaweritéhmé itene págege ayáhúq tahnsane. Manikáne púkuipéqté éhwéhmé itene poka tahnsane. Mi ehwéh irarirataq Manikáne Awanka séhréh aitaná. ¹⁸ Manikáne Awanka iwíáh aitaná naneqsabé ahriahri púreroro. Mó naneq mó naneqsabé iwíáhue púreroro. Kawerue púroneheéq túbáh agiyehboq áwéh panantágínaq tagéq moke Maniká tagaríáh kéyábé púreroro.

¹⁹ Ínénsabe moq púreraintáhro. Íné íre áhreia Manikáne kaweq ehwéh peh kawerue pahsuaníboq Manikánsabe, Íné págege ate séhréh ato ue teawéro. ²⁰ Íné Manikáne ehweh koreri terinu aní múge. Teri terinunsabé mó kegá karábúsiipéq móintáhwe. Kaweq ehwéh págegeue teri teriné sansamé kaweq sansáne. Ínéga íre áhreia peh tábúsoqme mirainiboq púreraintáhro.

Poraga Manikánsabe mi ke moke kawerarito ú ehwehne.

²¹ Itene iruí íyáhnábó aní wenáwíq Tíkíkúsie. Wega itene Wahnahne arambéhri kawerue mira aruqarurire. Wega íné éhweh teinkeheéna iteba eqmaróge.

²² Ínéwé árahue miéhre iwíáhoo? Íné aneq arámbéhríre iwíáhoo? Íné éhweh Tíkíkásaga moke teiena itene irupipeq eyoyó aitankéhe.

²³ Maniká Íteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka itene iru ukiq itehye. Itega kawerue aiq pútare ariteq mó keyábé irutaboigeheéta séhréh aitehye. ²⁴ Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe anotahtaq irutaboiro kewé Manikánka séhréh aitéhre.

Pírípái

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pírípái suwahpeqme Másérónía marákórápéq kowe. Poraga mibeqté keyábé anotahta arutaboirána mah pahsí sehiranúwe. Mah pahsíipéq wega mó naneq mó naneq ehwéh sehiranéna sega Sísane sánsá ambubu atawéq kawerue sehgeheéna mah pahsí sehiranúwe. Sega mótaq mótarue Pora móne náuwana wega sensabé kawerowe aritowe. Wega sensabé, Ahriahri iru eyoyóéq iwíáh iwíáho úwe.

Poraga Pírípái suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Pírípái suwahpeqte kéó, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Moke Sísá Karáhéne animárínseq wahnahno kereq séhréh arító kéro, mah pahsí kawerue tagahro. Ínéreq Tímótireqka Sísá Karáhéne arambehriúya anité úye. ² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Poraga Pírípái ke púrerarito ehwéhne.

³ Itensabé niahreraq kéhtáq ahriahri Maniká Iteribonsabé kaweróne atena iwíáh iwíáh atóge. ⁴ Itensabé púreraitótáq ahriahri nirupipeq eyoyóirana púreraitóge. ⁵ Ínéga Sísane kaweq ehwéh téh teiátáutaqkákáq amahnágaákáq séhréh aintáhwe. Séhréh aintáh púana itensabé púreraitótáq ahriahri nirupipeq eyoyóirana púreraitóge. ⁶ Íné aiq tagaríomé Maniká Iteriboga itene irupipeq kaweq arámbéhrí áhwárraire. Mi arámbéhrí íre túbáh agia Sísá Karáhé tunagake Manikánka parabaruanawire.

⁷ Manikánka Sísane kaweq ehwéh koreri terinúno urairana tábúsoqme koreri terinuraage. Sísane kaweq sansánsábé ehweho kereq moq teri terinuraage. Teri terinurautaqkákáq amahnága karábúsiipéq míótáqkákáq mi arámbéhrí mirainkeheéq itega náni nánínéq séhréh aintáhwe. Minayabe itensabé ahriahri nirutaboiritóge. Mira iwíáh aitomé aiq tábúsoqme iwíáhuge. ⁸ Manikánka aiq tagaríéhmé Sísá Karáhéga itensabé arutaboiritena íné mira iwíáh aintéh púana ínéga itensabé moq nirutaboiritóge.

⁹ Itega mó keyábé anotahtaq irutaboiritageheéna itensabé púreraitóge. Irutaboitéq ahtebia ké tábúsoqme iwíáho ke míageheéna itensabé púreraitóge.

¹⁰ Mina tahnsa ké míéhraq ite peh kaweq sansá omaq itahráhire. Peh kaweq sansá omaq itahráhinsabé mirairataq Sísá Karáhé tuinagake ite íre ahbabáq ke méq peh kaweqtaq míagehe. ¹¹ Sísá Karáhéga

séhréh aitahnaga ite peh kaweq ke míagehe. Ite tagehra kegá Maniká Iteribo áwíq pankerera wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

Pora karábúsiipéq míó ehwehne.

¹² Néne iyahnabo animáríno, mah ehwéh iragéhboq kawerue iratíáhro. Ínéga Sísá Karáhéne arambehri mirauraunsabé saiqnaintera karábúsiipéq íntárówe. Íntáróme sega kaweq ehwéhmé íre saiqnariahrahowe. Írakaumo. Sega íné karábúsiipéq íntáronka kaweq ehwéh íre saiqnaruto puana peh págegeue abae agurairaire. ¹³ Minawé moke mahtaqté wáhnáhné sóntía kereq mó kereqka tagaríáhwe. ¹⁴ Íné karábúsiipéq míónsábé kaweq ehwéh abae agurairara áhnte Sísá tagaríáh kegá íráhwe. Íráhwana itene Wahnahnka séhréh aritéhrara sega moq íre áhrea Manikáne ehweh pahsúáhwe.

¹⁵ Táhmaro kegá néne arambehri tagéra, Ite moq antah animarí míaneheqmúne iwíáhéra Sísá Karáhé éhweh teri terinowe. Mó kegá peh kawerue iwíáhéra mi ehwéh teri terinowe. ¹⁶ Ínéga Sísá Karáhé éhweh pahsutaunsabé karábúsiipéq móíntárówe. Minawé kaweq kegá tagéra ínensabe sirutaboitéra Sísá éhweh teri terinowe.

¹⁷ Íre kaweq iwíáho kegá sensíwíq pankeranehe iwíáhéra, Amahnága Pora karábúsiipéq míéhnsabé we kamah aweneheéq Sísá éhweh teri terinonehe ewe.

¹⁸ Minayabe abiahnsanugo? Írakaumo. Nirupipeq eyoyóire. Mó terié ké kaweq iwíáhowara mó terié ké íre kaweq iwíáhowe. Moke sega Sísá Karáhé éhweh teri terinonsabé nirupipeq eyoyóire.

Poraga Sísareq méyabe awahbó ehwehne.

¹⁹ Itega ínensabe púreraintáhnká Sísá Karáhéne Awanka séhréh aintéhra karábúsiipéqte pugeq nuwagéhe iwíáhuge. Mira iwíáhunka nirupipeq eyoyóire. ²⁰ Mókakeakáq peh eyoyóinae. Wega níátái arámbéhrí kawerue mirainieéna anotah nirútábóiruge. Niyehitegurégúonehoéna mi arám-

béhríyábé kawerue mirainauge. Íné íre áhreia peh ahriahri Sísá Karáhé éhweh teri terinuraunserah amahnágaákáq pahsuqme terieyabe nuwahbehre. Miraonaraq oga míanabu pukinabugapómo néne arambehri tagehra kegá Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

²¹ Íné oga mío tánáhráq peh Sísá Karáhéreq mía míainie. Íné pukonaraq weba mía míaonawe anotah kawerinawire. ²² Íné mah marákóipéq oga míáhnaraq mó kaweq arámbéhríéna áhnte ke séhréh ari-táhráhuge. Minayabe anerininkono? Íre tagaríóge.

²³ Anerininkono iwíáhéna téhtaré iwíáhuge. Niru eyoyói sansámé néne ninonka suena Sísaba pokéyabe nuwahbehre iwíáhuge. Sísaba pokéyabe níranawe ²⁴ peh mahtaq ména ite séhréh aitáhráhuge iwíáhuge.

²⁵ Ite séhréh aitáhráhuge tagaríó púana mahtaq ména ite séhréh aitanauge. Ínéga ite séhréh aitáhnaga ite Sísane sánsá ambubu atíéhra puana itene irupipeq eyoyóinae. ²⁶ Ínéga iteba konaraq íné tagéq Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

Itene naruoga iwíóqnah ehwéhne.

²⁷ Anotah ehwéh teiníboq írátíáthro. Sísá Karáhéne kaweq ehwéh tábúsoqme sehgióro. Sehgiратаq itega peh morá iwíáhue kaweqtaq mía míaiagehe. Kaweqtaq mía míaéq moráénue Sísane sánsá ambubu atawéq wene ehweh teri terinigehe. Mirairataq iteba konaraqpópoq mahtaq míáhnaraqpópoq ite kaweqtaq mía míao ehwéh iraníe. ²⁸ Itene naruoyabé íre áhreoro. Sensabé íre áhreirataq itene naruoga mina tagéra iwíáhéra, Ite pukoneheqmúne. Peh moró Manikánka Pírípái suwahpeqte ké séhréh arítéhnábé kaweqtaq míaneheqmóe siahtebagehe.

²⁹ Manikánka itensabé, Sísansabé aiq pútare atáthro éna néne arambehri miraoro. Miraéq wenáwíq pankeréhrataqmé itensabé suwahrieh kegá iwíóqnagehe íre. ³⁰ Menah ínéga Sísane arambehri mirauraunsabé níwíóqnarowaq tagarowe. Amahnágaákáq Sísane arambehri miraunsabé mó kegá níwíóqnah ehwéh itega íráhwe. Itereq ínéreqka ahbabáq saiqnarueq peh morá árámbéhríúne. Minayabe Sísane ehwehnsabé suwahrieh kegá iwíóqnahwe.

Moráénue séhréh atéhoru i ehwéhne.

2 Itega Sísá Karáhéreq mía míaowana aiq págege aitehro? Wega itensabé arutaboiritéhnábé itene irupipeq eyoyóiro? Itereq Manikáne Awanseqka moráénoo? Itega mó ke séhréh ariteq sensabé irutaboiroo? ² Kowe irataq moráénoro. Mó keyábé irutaboiriteteq wensabé wensabé arutaboiratéhoru. Peh morá iwíáhue míáthro. Ite mi ehwéh sehgióranka nirupipeq eyoyóinkehe.

³ Itene arambehri mirairataq peh ite itensabé iwíáh iwíáhiyeho. Ite mó ke kiotaikuna ke úne iwíáhiyehboq íre píribahrioro. Írakaumo. Mó kegá ite kiotaikowe iwíáhéq uwaresa ké míáthro. ⁴ Íre peh morá ite itene

arambehriyabé auráq matíáthro. Itene iyahnabone náneq moq iwíáhue séhréh arítáthro.

Sísaga, Íné anotah aní múge íre ú púana Manikánka wenáwíq pankero ehwéhne.

⁵ Sísá Karáhéga iwíáhúnserahnoro. ⁶ Wereq Manikánseq senahnáéra monseráhnuye. Minayabe Sísaga, Íné Nánibo míéhrabeq peh we tahnsá anotah Wahnáh ání míanauge iwíáhuwo? Írakaumo. ⁷ Ite kaweritaneiéna Wenabo míéhrabeq íópeq suena wehukení úkéna arambehri aní tahnsa úkúwe.

⁸ We wehukení úkéna mah marákóipéq míotaq íre píribahri anínéna peh Wenabo awahbeh sansá ahriahri tábúsoqme miraúwe. Miraúnsabe awankátaq táhpague putiowe. ⁹ Minayabe Manikánka Sísá iriatena wega wahnahnirabeq móatowe. Móatena anotah aní míáthro ato puana wenáwíqka moke mó ke síwíq kiotaikire.

¹⁰ Minayabe moke íópeqté kéreq mah marákó marákóipéqté kéreq iraipéqté kéreqka sirehunseraráq méra Sísá áwíq pankeragehe. ¹¹ Pankerera, Sísá Karáhé aiq pútaq anotah Wahnáh míre pahsuqme irarigehe. Irariranka Maniká Iteribo áwíq pankeragehe.

Kaweqtaq méq eyoyóue arambehrioro i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo anímárinu, iteba míarauta q néne ehwehme kawerue sehgirowe. Amahnága iteba íre míótáqkákáq moq kawerue sehgióro. Oga mía míaoneheéq wene ehwehnsabé áhreue iransánéq kawerue sehgióro. ¹³ Itega Maniká awahbeh sansá kawerue ireq tábúsoqme miraigeheéna wega itene irupipeq ména ahriahri séhréh aitéhre. Minayabe wene ehwehnsabé áhreue iransánéq kawerue sehgióro.

¹⁴ Itega arambehriirataq íre síéhruruoro. Íre síéhruruéq peh ahriahri eyoyóue arambehrioro. ¹⁵ Mah marákó marákóipéq áhnte ahbabáq kéreq ahkaragára kereq míáhwe. Itewe se míáhtáq mirao serahnuyehboq peh Manikáne kaweq anímári míáthro. Wene kaweq anímári méq ite íre ahbabária peh kaweqtaq mía míaonehéq eyoyóue arambehrioro. Wehyoqka íópeq téhréna ábóra q kéhnserah ahbabáq ke míáhrabeq itene kaweq arámbéhrí ábóra q kéhra q oga mía mía ehwéh teri terinowe. ¹⁶ Minayabe Sísá Karáhé tuinagake néne arambehriyabé kaweróne aintankéhe. Itega oga mía mía ehwéh kawerue pahsúáhnábé néne arambehri íre abehq úkia peh ábóra q kéh púana iwíáh iwíáhinie.

¹⁷ Itega Sísane sánsá kawerue sehgiagehéna séhréh aitáráuge. Séhréh aitáráunsabé ahbabáq kega nubiq suaneherabowapómo. Anetaníbo. Itereq iwíáh iwíáhéna nirupipeq eyoyóire. ¹⁸ Ite moq iwíáh iwíáthro. Ínéreq iwíáh iwíáhéq itene irupipeq eyoyóue iwíáh iwíáthro.

Poraga Tímóti Pírípái suwahpeq eqmaraníe ú ehwehne.

¹⁹ Itene Wahnah Sísaga iwíáh aintahnana Tímóti mótaq iteba eqmaraníe. Wega itene arambehri tagéna ínéba kouwekue sereninkéhe. Íráhnaraq nirupipeq eyoyóinae. ²⁰ Tímótiga íné iwíáhunserahnéna ite kaweqtaq méyabe arutaboirena, Árahue Pírípái ke séhréh aritaninkono iwíáhire. Mó mina tahnsa iwíáho kewé ínereq íre míáhwe. ²¹ Sega íre Sísá Karáhéne arambehri peh seyene arambehriyabé sirutaboirowe.

²² Sísane kaweq ehwéh teri teri arámbéhríurautaq Tímóti nénahni tahnsanéna séhréh aintáráire. Séhréh aintáráinsabé itega wene sánsá tagaríáhwe. ²³ Minayabe áwénunéna, Mahtaq ínéba aneqpopoq kanabirapómo éna Tímóti iteba eqmaraníe. ²⁴ Ínéga iwíáhume itene Wahnah Manikánka íné séhréh aintahnana ínégá moq iteba mótaq koraganie.

Poraga wehukení wenáwíq Épápóríta Pírípái suwahpeq eqmaraníe ú ehwehne.

²⁵ Épápórítaga íné séhréh aintankeheéq itega ínéba eqmaq áúwátówe. Eqmaq áúwátówana we náníbáq tahnsa míarairata moráráq arambehriurauye. Wega itensabé anotah arútábóiri puana amahnága iteba eqmaraníe iwíáhuge. ²⁶ Wega itensabé anotah arútábóiréna ite tageyabe awahbehre. We awahreuraire uro ehwéh írátónsabe wene arupipeq iwíáh kikirire.

²⁷ We aiq pútaq awahreéna peh áura pukuraire. Manikánka wensabé arutaboirurainsabé we kawerataráire. We pukuraitaq tahirímé nirupipeq áhnte pagégéurai irino. Minayabe Manikánka íre peh wensabé arutaboirena ínénsabe moq arutaboiraintáráire. ²⁸ Itega we tagéq itene irupipeq eyoyóinkeheéna iteba eqmaraníe. Itene irupipeq eyoyóinayabé néne nirupipeq umehime moq eyoyóinae.

²⁹ We itene Wahnahne ani míéhnsabé eyoyóue mehweh atáhiro. Mina tahnsa ké síwíq pankereq sensabé iwíáh iwíáho. ³⁰ Ite íre wahto míáh púaq íné íre séhréh aintahráhowe. Minayabe itega Épápórítansabé, Koséhréh ato éq ínéba eqmaq áúwátówana wewensabé íre iwíáhire. Írakaumo. Peh íné séhréh aintena Sísá Karáhéne arambehri miraurainsabé áura pukuraire. Minayabe ayahmaq aweq iwíáh iwíáho.

Sísansabé aiq pútare atáh kéwé kaweq ke wóe i ehwéhne.

3 Néne iyahnabo anímáráino, mó ehwéh kéhre. Itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq itene irupipeq eyoyó ke míáhiro. Métáq sehiranue teí éhwéh mónkakáq séhréh aitanieéna teinie. ² Ahbabáq aruqaruro ke, úrinsi iánká tahnsa sánsáno kegá péhe sánsá aitehboq auráq matiáhiro. Sega, Ite Asiu kené sánsánéq íú amurúrúáhiro ue pagu paguno ke wóe. ³ Manikáne Awanka séhréh aitéhraq itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq Sísá Karáhé áwíq pankerone. Mi-

nayabe ite Manikáne animárái míone. Ite tagarionawe síú amurúrúáh sánsánká wehuke íre séhréh aritahráhire.

⁴ Teiníboq írátíáhiro. Wehukega mirao sansánká kaweraritéhtáq tahirímé ínégá miraurau sansánká íné aiq kaweraintárái irino. Ínéga miraurau sansánká áhnte mó kegá mirauo sansá aiq kiotaikuraire. ⁵ Náinoibo akéq Pénsámíni kahnáh ákéq Asiu anité wóye. Náinoga íné maqmarotaq abapeqte apahtáro wéhékáh sótaikútaq níú amurúrúówe. Náinoibo akéqká Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehnóyansabé ínégá moq Íbaru kené ehwehnuge. Anonútáutaq Mósísiga sehgióro ú ehwehnsabé Péhrasi kené sánsá kawerue miraurauge. ⁶ Manikáne arambehri págegeue mirauge iwíáhéna Sísá tagaríáh ké síwíoqnaraue. Mósísiga sehgióro ú ehweh íre anterusa peh kawerue sehgiuraue. Wehukega néne sánsá iwíáhue tagéna ahbabáq anine íre orahurowe. ⁷ Minayabe ínégá iwíáhuraume, Íné kaweqtaq míóge urauge.

Amahnága Sísá Karáhéne sansá miraunsabé néne naho kiotaikurai sansá abehq náneq úkire iwíáhuge. ⁸ Íre peh morá néne naho sansá abehq náneq úkire. Írakaumo. Moke mó sansá abehq náneq úkire iwíáhuge. Itene Wahnah Sísá Karáhé tagaríó sánsánká moke mó sansá kiotaikirana moke mó sansá abehq náneq úkire. Sísá Karáhéne sansá sehgiónsabé moke mó sansá abehq náneq tahnsáne iwíáhéna sutaue. Peh morá Sísá Karáhénsabe nirutaboirena mó sansá sutaue. Peh wereq mía míainieéna sutaue. ⁹ Suena amahnága íné Sísareq mía míáeyabe nuwahbehre.

Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgiúnká, Kaweqtaq míáhne aintahráhiro? Írakaumo. Peh Sísá Karáhénsabe aiq pútare atáráunsabé Manikánka, Kaweqtaq míáhne aintáráire. ¹⁰ Sísá Karáhé tagarawéyabe nuwahbehre. Manikánka Sísá iriato púana wega págege aintahráhire. Págege aintahnayabé níre. Íné wene iyahnabo aní míó púara mó kegá Sísá áwíoqnonserah níwíoqnagehe. Sísaga we puké tanahráqsabé iwíáhurainserah íné moq mina tahnsa iwíáhinie. ¹¹ Ínéga iwíáhume mókake íné moq iriintena oga mérapeq móintanawire iwíáhuge.

Poraga, Tauntahu arámbéhrínie ú ehwehne.

¹² Sísá Karáhé tahnsa amahnága íre úkuge. Ahriahri kaweqtaq mía míau aní amahnága íre úkuge. Peh kaweqtaq méyabe nuwahbehre. Sísá Karáhéga omaq intena kaweraintárái puana ínégá págegeue arambehriuge. ¹³ Néne iyahnabo anímáráino, amahnága Sísá tahnsa íre úkuge. Íné peh morá iwíáh kéhre. Menah tanáhráqsabé anetaníbo iwíáhéna peh morá mókakeyabé iwíáhue págege arámbéhríuge. ¹⁴ Sísá Karáhéne sansá kawerue sehgiúnsabé Manikánka ínénsabe, Kaweróne. Íópeq mahbeq kio. Ínéba mía míáúno aintanawire. Mi tanáhráq nina apéqsabé iwíáhue págege arámbéhríuge.

¹⁵ Tábúsoqme iwíáhoraho keo, itega moq mina tahnsa iwíáho. Itega mó iwíáhirataq minayabe Manikánka sokigi aitankéhe. ¹⁶ Itega kaweqtaq mía míaurau-

nanserah mókakeakáq kawerue mía míaoheqmúne íwíáhoró.

¹⁷ Néne iyahnabo anímáríno, iteba míarautaq néne sánsá tagarowe. Mitaq ínégá mía míauraunserahnue míáhro. Miraaurau sánsá miraira ke kawerue tagarawéq sene ehweh íráhro. ¹⁸ Sísá Karáhéga itene ahabáqsabe awankátaq táhpawe pukú ehweh áhnte kegá íre irera peh ahabáq aruqaruowe. Minayabe sega Sísá Karáhéne naruo úkowe. Mi ehwéh menah teiena amahnágaákáq nirupipeq umehirana mónkakáq teiúge. ¹⁹ Sinonkanka suwahbeh naneq mira aruqaruro puana minawé sene maniká tahnsa úkire. Mah marákóipéqté náneqmarínsábé iwíáh iwíáhéra sene siyehiteh sánsánsábé iwíáh iwíáh atáhwe. Mi sánsáno kega iraipéq pokoneherawoe. ²⁰ Iteitene irutaboiri matábúwé íopeq kéhra q mitaqté sánsánsúne. Mibeqté ite kaweritéh ání, itene Wahnah Sísá Karáhéga tuinawire. Wega tuina tanáhráqsábé irutaboiréq áwénunúne. ²¹ Itene mareqmareq pukorahi inónká wene págegeue kagai anonká tahnsa úqitankéhe. Sísá Karáhéga moke wehukeakáq ménsámehnsánkakaq págegeue wahnahnorahi puana wega itene mareqmareq inónká págegeue kagai anonká úqitankéhe.

Itega peh morá iwíáhéq iru eyoyóue iahtebahro i ehwéhne.

4 Néne niruní iyáhnábó anímáríno, itensabé nirutaboiruge. Itega Sísane sánsá kawerue sehgió púana nirupipeq iwíáh iwíáhue eyoyóire. Néne niruní iyáhnábó anímáríno, mókakeakáq kawerue sehgióro.

² Íyúóriareq Síntíkireq korenitéo, néne ehweh íráh-tao. Itene Wahnah peh morá ání mire. Minayabe uwaresa iníté méta peh morá iwíáhotao. ³ Néne weho, mi iníté kawerue séhréh arito. Segá íné séhréh aintároye. Sísane kaweq ehwéh teri terinurautaq sereq Kéménareq ínereq arambéhrio kereqka séhréh aintárowe. Oga mía míaoheherao kené síwíq kék pukúipéq Manikánka sensíwíq aiq sehiranaréhre.

Iwíáh kikiriyehboq Manikánsabe teawéro i ehwéhne.

⁴ Ahriahri itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq itene irupipeq eyoyóo ke míáhro. Mónkakáq teiníboq írátíáhro. Itene irupipeq eyoyóo ke míáhro. ⁵ Ómiga tagagehboq uwaresa anímárá mía míao. Itene Wahnah tuina tanáhráqmé peh áhníbóránire. ⁶ Itene irupipeq iwíáh kikiriyehboq moke aru págegeorahi naneqsabé Maniká teawéro. Wensabé iwíáh iwíáh ateq ite iwíáho naneqsabé teawéro. ⁷ Mirairataq Manikánka itene iru ukiq itankéhe. Iru ukiqite sansa áwahewé íre iahtebahrahúne. Manikánka itene iru ukiq itahnaga ite Sísá Karáhéreq mía míáúnana itene irupipeq íre iwíáh kikirúne. Írakaumo. Peh iru ukiréhraq míone.

Peh kaweq naneqsabé iwíáhoró i ehwehne.

⁸ Néne iyahnabo anímáríno, mó ehwéh kéhre. Teina kawéq náneqmarínsábé iwíáhoró. Ai q pútaq ehwéh-

mé, séhréh arite sansámé, kaweqtaq mía míaohe, tabasiwe mía míaohe, kaweq naneqmarínsábéwé, kiotaiki sansámé, uwaréqme, mía míaohe, minawarin-sábé iwíáhoró. ⁹ Íwáhnoruraugaq írátó ehwéh sehgióro. Ínéga miraurau serahnoro. Mirairataq Manikánka iteba mía míáéna itene iru ukiq itankéhe.

Poraga Pírípái kegá we náwa náwanunsabé iwíáh iwíáh ú ehwehne.

¹⁰ Itene Wahnahne arambéhri mirainkeheéq mónkakáq níatówe. Minayabe nirupipeq eyoyóue itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atóge. Menah moq itega ínénsabe irutaboirainteq peh mi tanáhráq íre nieráhurowe. ¹¹ Íne tabonah aní míónsábé mi ehwéh irarugo? Írakaumo. Íné tabonah aní míarautaqkákáq nirupipeq íre umehire. Ahriahri niru eyoyóire.

¹² Íné tabonah aní míarautaqkákáq áhnte káráitáqkákáq monseráhnue niru pehwehrue eyoyóire. Niyahbankiréh sánsánkákáq nirupibi sansánkákáq tagaríoge. Áhnte kék tánáhráqkákáq tabonah tanáhráqkákáq tagaríoge. Moke mi tanáhráq monseráhnue niru pehwehribeq eyoyóire. Minayabe ni-ahtebarauge. ¹³ Sísaga págege aintáhráhire. Peh wewega págege aintéhnká ínégá moke miraorahuge.

¹⁴ Íre kaweq sunúq káráitáq itega íné séhréh aintaronsabé kaweruwe. ¹⁵ Másérónia suwahpeq suena Sísane kaweq ehwéh téh teri terinurautaq itega náni náninurowe. Ite Pírípái suwahpeqte kegá tagaríáhmé mó Sísá tagaríáh kegá íre náníatówe. Írakaumo. Peh itebataq náni náninurowe. ¹⁶ Íné Tésárónáika suwahpeq ména tabonah aní míarautaq itega séhréh ainteq mótaq mótarue náni náninurowe.

¹⁷ Íre peh íné náni náninuro naneqsabé nirutaboiruge. Írakaumo. Peh morá itega náni náninuronsabé kagai apéq mókake meyangéhe. Minayabe iwíáhume nuwahbehre. ¹⁸ Épápóritaga itega eqmato naneq níatáinsabé amahnága áhnte matíoge. Itega Manikánsabe iruí púaq áhnte náníatówe. Minawé Maniká awahbeh sánsáne. Itega mirauronsabé wega kawerowe aitéhre.

¹⁹ Sísá Karáhé áhnte matíéh ání mía míaire. Minayabe Maniká Nániboga ite íre kék náneq moke náinkéhe. ²⁰ Maniká Iteribonsabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Ai q míre.

Poraga Pírípái keyábé iroro arito ehwehne.

²¹ Ínéga moke mibeqté Sísá Karáhé tagaríáh keyábé iroro uge. Moke ínereq mahtaqté Manikáne anímárinká moq itensabé iroro ewe. ²² Mahtaq anotah wahnáh ání Sísáhrine nahtapeq méra wene arambéhri mirao kereqka íné pagunera itensabé iroro terio ewe. Ómi mahtaqté Sísá tagaríáh kegá itensabé iroro ewe.

²³ Itene Wahnah Sísá Karáhéga itensabé arutaboiréna itene irupipeq mía míáéna séhréh aitéhre.

Kórósia

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Kórósia suwahpeqme Esia marákórápéq kowe. Mó kegá Kórósia suwahpeqte ké Sísá éhweh teriuwara mibeqté kégá Sísansabé aiq pútare atówe. Anehe mó kegá péhe éhwéh síwáhnoruwana Poraga mina irena mah pah-síípéq ahqáho aritena aiq pútaq ehwéh síwáhnorúwe. Wega mahraue síwáhnoréna, Sísá Karáhéga moke kéh náneq mirarena webataq ite kaweraitena ite kiotaiki Wahnáh mía míaire. Minayabe wene aiq pútaq sansá ambubu atawéq tábúsoqme sehgióro éna Poraga mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Kórósia suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Kórósia suwahpeqte kéó, íné Porane páhsi sáhn-sahwe tagahro. Sísá Karáhé éhweh kosíwáhnorinkeheéna Manikánka omaq intena eqmaq núwátáire. Ínéreq Tímótireqka Sísá Karáhéne arambehriúya aníté úye. ² Itewe Sísá Karáhéne sansá kawerue ambubu atíáhwe. Maniká Iteriboga ite séhréh aitena iru ukiq itankéhe.

Kórósia kegá Sísansabé aiq pútare atera kéro ehwehne.

³ Maniká we Sísá Karáhé itene Wahnahne abowáe. Itensabé púreraityataq Manikánsabe kaweróne ateta ahriahri iwíáh iwíáh atoye. ⁴ Sísá Karáhéne sansá aiq kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgieq ómi Manikáne animárínsábé irutaboírowe. Minayabe ireta itensabé púreraityataq Manikánsabe kaweróne ateta ahriahri iwíáh iwíáh atoye.

⁵ Aiq pútaq ehwéhme kaweq ehwéh téh írótaq íópeq oga mérapeq awaq mianeheqmúne iwíáhég irutaboírowe. Irutaboíronsabé itega Sísane sánsá miraéq we tagaríáh keyábé irutaboírowe. ⁶ Manikánka séhréh aitahráhi ehwéh írátótaq aiq pútare atera ahtebarowe. Minayabe mi tanáhráq Manikánka kawerairatáire. Sísá tagaríáh kégá mah kehiná kéhiná mah kawéq éhwéh teri terinowana Manikánka írah ké moq kawerarítéhre.

⁷ Mi kawéq éhwéhme ite Kórósia ke íwáhnorurai animé Épárasi Sísá Karáhéne arambehri aní ména itereq arambehrire. Arambehriraq wensabé irutaboírúne. Iteba íre pokorahúyansabé Épárásiga Sísá Karáhéne sansá kawerue íwáhnoruraire. ⁸ Wega teiena, Manikáne Awanka séhréh aitarái puaq itega mó keyábé áhnte irútábóírowe uraire.

⁹ Wega teiátáitaqkákq menahnkákq amahná-gaákq itensabé púreraityatáire. Ite íre túbáh agia peh

ahriahri púreraityatáire. Manikáne Awanka awahbeh iwíáh wene sánsá iahtebageheéta púreraitye.

¹⁰ Manikáne Awanka miráinaraq ite ahtebia ké tábúsoqme írah ké míagehe. Minayabe wega mirainkeheéta itensabé púreraitye. Iahtebhrataq Maniká awahbeh sansá miraéq kaweqtaq mía míaorahowe. Itega áhnte kawéq árámbehri miraorahéq Maniká tábúsoqme tagariagehe.

¹¹ Íre kaweq sunúq sínaraq ite uwaresa ánimári tabasiwe míageheéna Maniká págege aní púana wega ite págege aitéhre. Wega ite séhréh aitena págege aitankeheéta itensabé púreraitye. ¹² Ite págege animári méq itene irupipeq eyoyóue Maniká Iteribonsabé kaweróne atáhro. Manikánka wahnahnirabeq téhrehrabeqme áhnte kawéq náneq kéhre. Mókake ite wene animári mibeq méq mi kawéq náneq meyageheéna Manikánka aiq kawerairatáire.

¹³ Sunkíkírirabeq owainawanka saiqnariarairabeqte Manikánka ite meiqmena wene arunáwi áhnínkágwág wahnahnirabeq móitáire. ¹⁴ Sísaga miraúnsabe Manikánka itene ahababáq kaqiuwena insahwé aitéhre.

Poraga Sísá Karáhé éhweh pahqsuo ehwéhne.

¹⁵ Wehukega Maniká íre tagahrahúne. Sísá Karáhéwé Maniká tahnsa aní míéhre. Téhwé Sísá Karáhé ména moke miraro naneqmarí kiotaikéna wahnahnire. ¹⁶ Wega moke íópeqté náneqkákq mah marákóípéqté náneqmarínkákq mirarowe. Moke ábóraq kéh náneqmarínkákq kopípeq kéh náneqmarínkákq mirarowe. Wega moke íópeqté kéné wahnahnirínkákq moke anotah wahnáh ánimárínkákq moke págege naneqkákq omaq sitowe. Wenahninká moke kéh náneqmarínkákq wahnahninkeheéna Manikánka, Miraúno atowana mirarowe.

¹⁷ Moke miraro naneqmarínkákq íre kotaq Sísá Karáhé míowe. We íre míéhtáq tahirímé moke kéh náneqmarínkákq apubúue taqnobagi irino. ¹⁸ Sísá tagariona ke moráénue wene anonka tahnsá mionana

wega wahnahnaitena itene iyahqno tahnsa míehre. Sísa Karáhé mía míainsabé moke ite we tagariona ke oga mía míaoarahúne. Sísa pukéna we ebeq oganúkú púaq anehe ite moq oganúkoneheqmúne. Oganúkúnsabe moke ite kiotaqme ména wannah wahnahnire.

¹⁹ Manikánka iwíáhúnka abowá mía míainserah we-nahni moq mía míaire. ²⁰ Wenahninká miraúnsabe Manikánka, Íné moke kéh náneqkakáq kawerari-tanauge iwíáhuwe. Sísa awankátaq táhpague pukútaq wene korahq tunsabe Manikánka itene iru ukiq itéhre. Iru ukiq itena moke mah marákóipéqté náneqkakáq íópeqté náneqkakáq kaweraraníe iwíáhuwe.

²¹ Menah ite Manikáne naruo anímáí méq wensabé iuwahriehre iwíáhéq ahabábq iwíáhue ahabábq aruqaruruowe. ²² Sísa itene ahabábqsabe awanká-taq pukúnsabe Manikánka amahnága ite insahwé aítaráire. Wega ite íre ehweh aitanieéna insahwé aítaráire. Ite íre ahabábáia peh weba kaweqtaq mía míageheéna insahwé aítaráire.

²³ Sísa kawe q ewéh teri terininkeheéna íné Pora eqmaq núwátáire. Mah kawéq éhwéhmé mah kehiná kéhiná teri terinúne. Mah ehwehmé ambubu atawéq sehgióro. Kaweq nahnká íre míu míuia peh págegeue kagainserah mó ehwehnsábé itene irupipeq iwíáh kikiriyehboq Sísa éhweh ambubu atíáhiro. Mah kawéq éhwéh írátótaq itega, Oga mía míaoonehe iwíáhowe.

Poraga Kórósia ke séhréh arito ehwehne.

²⁴ Ite séhréh aítaráunsabé níwíoqnahwe. Minayabe nirupipeq íre umehia peh eyoyóire. Sísa tagaríáh ké áhnte úkéq kaweqtaq míageheéna arambhriunsabé níwíoqnahwe. Ite Sísa tagariona ke moráénéq wene anonka tahnsá míone. Wene anonka tahnsá míon-ayabé wehukega níwíoqnahtaq Sísa Karáhé moq áwío-qnahwe. ²⁵ Ite kaweqtaq míageheéna Manikánka, Sísa tagaríáh ké séhréh arito aintaráire. Aintaráirana arambhriéna Manikáne ehweh moke pahsuqme teri terinuge.

²⁶ Naho naho Manikánka wene epéqté éhwéh íre teriasa peh amahnága wene animáí teíre. ²⁷ We awah-beh sansánéna naho íre teriasa éhwéh amahnága ite nahnso kereq itereq teíre. Mi epéqté éhwéhmé mahraréna, Sísa Karáhé itene irupipeq míéhra moke Manikánka wahnahnirabeq áhnte kawéq náneq kéhrabeq seneherawoe ire. Mi ehwehmé anotah kawéq éhwéhnká ite ómi kehiná séhréh aítaráihí ehwehne.

²⁸ Moke mah kehiná kéhinánká irageheéna we éh-weh ómi teri terinuge. Ómi íráh kéga Sísa Karáhéne sansá ahtebéra kawerue miraigeheéna tábúsoqme síwáhnoréna kawerue miraoro éna pagu pagunuge. ²⁹ Ínéga kawerue mirainkeheéna Manikánka anotah-taq págege aintéhre. Págege aintéhnká áhntetaq arambhri aruqaruruwe.

Manikánsabe aiq pútare ateq péhe éhwéh saiqnaruanéhe i ehwehne

² Itereq Áráórísia suwahpeqte kéreq mó Sísa tagaríáh kéreqka néne niuranabiahtapeq íre tagarowe. Itega Sísa sánsá ahtebéq kawerue miraigeheéna áhntetaq arambhriuge. Minawé íráhro. ² Manikánka itene irupipeq kaweq iwíáh aitankeheéna arambhriuge. Mó kereq iteitereqsabé wensabé wensabé irutaboirigeheéna ite aiq pútaq éhwéh kawerue ahtebageheéna arambhriuge. Manikánka naho íre teiasa peh amahnága teí éhwéhmé Sísa Karáhé éh-wehne. Minayabeákq Sísa miraorahi san-sánkákáqsabé ahtebageheéna teiúge.

³ Késiipéq kaweq mensáméhsá kopípeq kéhnserah Manikáne ahtebia sánsámé Sísa kéhre. ⁴ Mó kegá péhe éhwéh kawerue teiraq aiq pútare aritéhoéna teiúge. ⁵ Ínéga iteba íre mía míaugana peh néne iwíáh iteba kagaire. Sísa Karáhéne sansá ambubu atawéq morárq kawerue miraonsabé irena nirupipeq eyoyóire.

Sísareq mía míaeq oga mérapeq awaqme ehwehne.

⁶ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq we itene Wannah mía míai puaq we kéraneheqmúne iwíáhuowe. Itega mira iwíáhuronserahnoro. Ahriahri wereq mía míaooro. ⁷ Íwáhnoruro sansá kawerue iahtebahro. Anotah awánkánká áhnte anúq kéna págegeue kagainserah itega Sísa kawerue tagariagehboq weba mía míaooro. Págege marákórq piéhra nahnká íre míu míuia peh kaweqtaq kagainserah mi sansá ambubu atawéq mira aruqaruroro. Mira aruqarurirataq Manikánsabe iwíáh iwíáhoru.

⁸ Péhe éhwéhnká aiq pútare aritéhboq kawerue iwíáhue tagaríáhiro. Íre Sísa Karáhéne sansá peh wehukene iwíáh ehwehmé, abehq éhwéhmé, itene igaq-naréhne sansánsabé éhwéhmé, owainawamariné san-sánsabé éhwéhmé teírataq mi ehwehnsábé aiq pútare aritého.

⁹ Sísa Karáhéwé wehukení úkéna Maniká Wenabo tahnsanéna abowágá inserah moke miraorahire. ¹⁰ Ite wereq mía míaua puaq kaweqtaq míahrahéq oga mía míauéne. Wega moke mó wahnáhmáí kiotaqme wahnahnire.

¹¹ Itega Sísa tagaríáh púaq Manikáne aiq pútaq sansá miraorahowe. Íre itene inonka amurúreyabe peh itene irupipeqté áhbábqkákq abehq iwíáhákq sueq kaweq sansá miraorahowe. ¹² Ite Sísa mía míaeq wání merowe. Itega weba mía míaoonsabé sega Sísa maisatotaq ite moq maisatowe. Manikánka Sísa iriwe oganúq atonsabe aiq pútare atáronsabé Manikánka ite moq iriwe oganúq itaráire.

¹³ Manikáne ehweh íre írátótaq ahabábqka ite saiqnariarairaire. Saiqnariarairaq peh ahabábq aruqarururonsabé ite pusa ké tahnsa míarowe. Ite Sísa mía míauayabé Manikánka itene ahabábqsabe moke insahwé aitena oganúq itaráire.

¹⁴ Wega sehgióro ú sansa itega íre sehgiráunayabé itene ahbabáq áhnte káaire. Manikánka mina sehgióro ú sansa Sísa pukú awánkátáq táhparó púana mi sansá parabarowe. ¹⁵ Mitaq Manikánka moke owainawamarínseq sene wahnahmarínseq kiotaqme ména se saiqnarowe. Saiqnéna anotah wahnáh ánínká karábúsiipéq mórítéhra ke sabironserahnue sabirúwe. Sabirúwara we míorabeq se abehq náneq tahnsá úkuwara ómiga tagowe.

Itega Sísa req pukowanana sehgióro ú ehwehncá íre séhréh aitahráhire i ehwéhne.

¹⁶ Minayabe itega táhutahuqkákáq wáninkakaq íre awehrionsabé mó kegá ehweh aitého. Ábáhré tanahráqmé, ío seraríéh tánáhráqmé, ahrena ahrena wehekáhmé sega miraoro ira sansá íre mirairataqmé ehweh aitého. ¹⁷ Minawé peh mókake sína naneqsabé peh mánkánah tahnsá míre. Sísa Karahéwé aiq pútaq aní míéh púaq tagagehe.

¹⁸ Mó kegá itensabé, Peh morá awehrio kewé íópeqté kényábé iwíáh iwíáh arítáh kéwé sensiwanka áhntetaq tagah kewé mó ke kiotaikowe teigéhe. Segá mi ehwéh aitéhansabé íre iwíáhoró. Mi ehwéh mé peh wehukéniné ehweh puáq íre aiq pútare arítáhró. Mi ehwéh irare kegá seyega iwíáhéra ite ahtebia ké úne éra píribahriowe.

¹⁹ Sewe Sísa ne sánsá íre ambubu atíáhwe. Sísa tagariona kewé wene anonka tahnsá míonana wega wahnahna itene iyahqno tahnsa míéhre. Itene inonka onkakaq onunkakaq kéh púana itene inonka págegeue kéhre. Minayabe Manikánka séhréh aitéhraq ite Sísa tagariona ke wene anonka tahnsá méq anonúkúne.

²⁰ Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe pukútaq owainawamarí kiotaikú púana sega ite saiqnaríórabeqte sabiiuowe. Minayabe itega mah marákópéqté abehq sánsámé aneqsabé mirao? Aneqsabé wehukega teié sánsámárrí sehgióo? ²¹ Peh wehukega itensabé, Mahna íre táhtoro. Mina íre nahro. Mó naneq pehragahro eme aneqsabé sene ehweh iraho?

²² Segá irare naneqme íre kagaorahi naneq puana parabaginawire. Minawé peh wehukega iwíáhue sehgióro e sansáne. ²³ Mi ehwéh sehgió kégá, Kaweq sansáne iwíáhowe. Mi sansá sehgió kégá iwíáhéra, Mó sansámé kaweq iwíáh iwíáhé sansa míre. Mó sansámé uwaresa sánsá míre. Mó sansámárrímé inonka kaweq wahnahnorahi sansámárrí míre ewe. Mina pehragahro e ehwéhncáwé, mah marákópéqté abehq sánsámé íre séhréh aítana saiqnaruhráhire.

Sísareq moraráq irigowana ehwéhne.

3 Ite Sísa Karáhéba mía míaconsabé Manikánka we iriwe oganúq atotaq ite moq iriwe oganúq itowe. Minayabe Sísa Karáhé míéhabeqte sánsánsabé irutaboioro. We íópeq Manikáne ayah púpeq tútuwe ména wahnah wahnahnire. ² Mah marákópéqté sán-

sánsabé iwíáhéq irutaboioriyehboq peh Sísa míéhabeqte sánsánsabé iwíáh iwíáhue irutaboioro.

³ Sísa pukútaq ite moq wereq pukéq amahnága wereq Maniká Iteriboreq kopípéq moraráq míáhwe. Minayabe Sísa míéhabeqte sánsánsabé iwíáh iwíáhue irutaboioro. ⁴ Sísa Karáhéwé itene ogamé áwahe wíre. Wega kaweq tehereh naneqkákáq tuinagake itega moq wereq tuigéhe.

Ite o ke úkurauna ehwéhne.

⁵ Minayabe itene irupipeqté áhbábárorahi iwíáh súáhró. Mó aniné ahre ahriari weh mahbi abarié iwíáhwé, íre kaweq iwíáhwé, ahbabáq sansa sehgie iwíáhwé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabeki iwíáhwé súáhró. Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime, minawé péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáh atáh sánsáne. ⁶ Mina tahnsa ahbabáronsabé Manikánka anotah abíáhná aritena kamah arinawire. ⁷ Menah ite itega mina tahnsa áhbábáq mira aruqaruruowe.

⁸ Amahnágawé mina tahnsa áhbábáq sánsá moke súáhró. Taonsahwé, abiahnsa atewé, mó aní ahbabáq atewé, mó anínsabé péhepehe ehwéh atewé, ehbome, mina tahnsa áhbábáq sánsá moke súáhró. ⁹ Itene irupipeqté áhbábáq iwíáhwé, ahbabáq sansamé airaiq súáhnsabé wensabé wensabé péhe éhwéh teawíiyeho.

¹⁰ Itega o ke úkurowe. Manikánka ite kaweq iwíáh aitowaq itega we tahnsa kaweq ke mía míaiagehe.

¹¹ Sísa ne sánsá mirao kewé peh morá ké tahnsane. Kárríki kewé, Asiu kewé, síu amurúráh kéwé, síu íre amurúráh kéwé, mó ehwéhncákáq irare kewé, mó sansá mirao kewé, mó kené arambehriaraq saiqnaríáh kéwé, arambehriyabé ápeq meyáh kéwé, moke mina tahnsa ké Sísa ne ehweh sehgiówe. Sísa Karáhéga moke mina tahnsa kéné sirupipeq mía míaire. Segá wereq mía míaconsabé sene sirupipeq mía míaire.

Moke mó keyábé irutaboioré sansa sehgióro i ehwéhne.

¹² Manikánka itensabé arutaboioréna wene kaweq anímárrí míageheéna omaq itáaire. Minayabe teínserah sansánue míáhró. Mó keyábé irutaboioré séhréh arítáhró. Ite iuwahbeh naneq iwíáh sueq mó keyábé siru ukisiteq uwaresa anímárrí míáhró.

¹³ Mó kegá íre kaweritéhrataqmé peh uwaresa ké míáhró. Itene Wahnahnka itene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matíéhre. Mina inserah itebaqté ánínká are ahbabáratahnaraq wene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matíahno. Mó keyábé irutaboioré sansánká moke mó kawéq sánsámárrí kiotaikire. ¹⁴ Moke mó keyábé irutaboioro. Mah sansánká moke mó sansá kiotaikéna moke mó sansá págege atena séhréh atéhre.

¹⁵ Sísa Karáhéga itene iru ukiq itena peh morá iwíáh aítáaire. Minayabe ite iru ukiqme míáhró. Iru ukiqme méq peh morá ké tahnsa míageheéna omaq itáaire. Minayabe ite iru ukiqme mía míao. Manikánsabe ahriahri iwíáh iwíáhue kaweróne átáhró. ¹⁶ Sísa

Karáhéne ehweh itene irupipeq ambubu atawéq iwíáhue tagahro. Ite morání moránínue Sísane sánsá ahtebagehboq we kawerue teawéq síwáhnororo. Ite igonkónirataq itene irupipeq Manikánsabe iwíáh iwíáhororo. Buk Songipéqté ígónkónkákákq áróturapeqté ígónkónkákákq Manikáne Awanka iwíáh atahna ígónkónkákákq igonkónéq itene irupipeq Manikánsabe iwíáh iwíáhororo.

¹⁷ Sísane itene Wahnah míéh púaq moke miraira arám-béhrí kawerue miraéq moke irarira ehwéh kawerue irarero. Mirairataq Sísane itene Wahnah áwírue Maniká Iteribonsabé kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh atáhroro.

Poraga Sísane tagaríáh káriró ánínsábé irari ehwéhne.

¹⁸ Ahrerono, iteruwehqsone ehweh kawerue íráhroro. Minawé Maniká itene Wahnah awahbeh sansáne.

¹⁹ Weho, itene ahreronsábé irutaboíroro. Íre áyátehreh sah subóro.

²⁰ Animárinó, ite inoibone ehweh saiyoiyehboq kawerue íráhroro. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

²¹ Sibowáreho, itene animárinóká itene ehwehnsabé abiahsanue anetaníbo iwíáhiyehboq pehipi íre ehweh arítáhroro.

Wahnah kené ehweh kawerue íráhroro i ehwéhne.

²² Mó kené arambéhri keo, itene marakóipeqté wáhnáh kéné ehweh moke kawerue íráhroro. Itene wahnah kegá ite kawéq arám-béhrí ánímárinó móe iwíáhigeheéq peh morá se miáhtáq tauntahunue arám-béhríéwé kawéq sansápo? Írakaumo. Maniká itene Wahnahnka tagaríéhnsábé wensabé áhreeq iwíáhue ahriahri kawerue arambéhrioro.

²³ Moke miraira arám-béhríwé tauntahunue arambéhrioro. Íre peh morá wehukega wahnahnonsabé Manikánka moq wahnahni puaq kawerue arambéhrioro. ²⁴ Ite kiotaqme wahnáhmé Sísane Karáhé wíre. Itewe peh wene arambéhriúna ánímárinó múné. Wega mókake kawéq naneq oga mé apéq náinkéhe. Minawé tagaríáhwe. ²⁵ Manikánka ahbabáq ani kamah awinawire. Wega moke wehuke peh morá sánsánéna tábúsoqme sainsuanawire.

4 Wahnah keo, itene arambéhri ke tábúsoqme wahnahnéq pehwehriue kawerarítáhroro. Iteitene Wahnah íópeq ména tagaríéhre. Minawé aiq írátíáhwe.

Itega págegeue púreréq kawéq sansánoro i ehwéhne.

² Púreré sansa túbáh agiyehboq ahriahri púreroro. Púrerirataq itene irupipeq taorahoiyehboq kawerue iwíáhue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhroro. ³ Itensabéákákq púreraitáhroro. Manikánka naho íre teiasa éhwéh amahnága íróge. Mó ke Sísane Karáhé éhwéh koreriniboq Manikánka mi ahtápéqté ónsá sinkehboq

púreraintáhroro. Mi ehwéh teri terinuraunsabé suwahriarai kegá íné karábúsiipéq méintárówana míóge. ⁴ Sísane éhwéh tábúsoqme teri terime kawéq sansáne. Ínéga kawerue mirainkeheéq púreraintáhroro.

⁵ Sísane íre tagaríáh kegá itene sánsá tagahnsabé kawerue iwíáhéq tabasiwe miáhroro. Seba míéhrataq ahtebawe ánímárinó méq Sísane sánsá kawerue sokigioro. ⁶ Ehweh irarirataq iwíáhue tábúsoqme ehwéh-noro. Mó kegá itene ehwehnsabé kasenirataq iwíáhue tábúsoqme teriéro. Minayabe iahtebahro.

Poraga téhraníté Kórosía kegá eqmaqsoo ehwéhne.

⁷ Ínéregeq Tíkíkúsireqme Sísane itene Wahnahne arambéhri moráráq miraurauye. Wega mi arám-béhrí kawerue mira aruqarurire. We áhnte niruní ání míre. Wega néne sánsá teinkéhe. ⁸ Ite págege aitenah mahta q miraúna sansá teinkeheéna eqmaraníe. ⁹ Ónésimaga moq Sísane arambéhri kawerue mira aruqarurire. We iruí ání ména iteruwahrahi aní míre. Wereq Tíkíkúsireq iteba moráráq konaraq itega mahta q moke miraúna sansá sega teigéhe.

Poraga Kórosía suwahpeqte kéyábé iroro i ehwéhne.

¹⁰ Ínéregeq karábúsiipéq míoya aní Árisátákiga itensabé iroro ire. Páhnábásane anahnowáné aní Máhkaga moq itensabé iroro ire. Menah ehweh teiátáunserah wega iteba kínaq mehwéh ateq kirabooro. ¹¹ Mahtaqté ání Sísane we mó awíq Sásátaga moq itensabé iroro ire. Mi ánímárinó Asiu ánímárinó móe. Ínéga Manikánka wahnahnirabeqte arám-béhrí mirautaq sebatáq ínéregeq arambéhriowe. Sega anotahta q séhréh aintáhroro.

¹² Épárasíwe iteruwahrahi aní ména Sísane Karáhéne arambéhri mira aruqaruréna itensabé iroro ire. Wega ahriahri itensabé áhntetaq púreraitéhe. Itega Maniká awahbeh sánsá iahtebéq ambubu atawéq kawerue sehgegeheéna púreraitéhe. ¹³ Áráórísia suwahpeqte kéreq Íerápórísia suwahpeqte kéreq itereq séhréh aitanieéna wega págegeue arambéhriore. Minawé tagarawéna teiúge.

¹⁴ Árukawe niruní sótéh ánine. Wereq Témásireqka itensabé iroro éye. ¹⁵ Áráórísia suwahpeqte Sísane tagaríáh kéreq Nímbareq wene nahtapeq momiwí aruqaruro kereqsabé iroro teriéro.

¹⁶ Mah pahsí sáhnahwe parabarúéhrataq Áráórísia suwahpeqte Sísane tagaríáh kegá sáhnahigéhboq síéro. Áráórísia suwahpeqte Sísane tagaríáh ké síú pahsí kiwewe sáhnahwe tagahro.

¹⁷ Áhkípúsansabé, Itene Wahnahnka omaq atárái arám-béhrí kawerue mirauye parabaruo teawéro.

¹⁸ Íné Poraga amahnága ínénéne niyahnkarataté mah anéhété éhwéh sehiranuge. Karábúsiipéq míónsábé ahrehaq matíáhroro. Manikánka ite séhréh aitaírahire. Mirainkeheéna itensabé púreraitóge.

1 Tésárónáika

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Tésárónáika suwahpeqme Másérónía marákórápéq kowe. Poraga mitaq Sísa éhweh síwáhnorúwara mitaqté kégá Sísansabé aiq pútare atónsabe mó kegá Poransabé abiahnsa atera kaqsúówana wega mó ke suwahpeq pokúwe. Anehe tanahráq Asiu kegá Tésárónáika suwahpeqte Sísa tagariáh ké síwíoqnowana Poraga irena mah pahsí sehiranúwe. Wegá sensabé, túbáh agiyehboq Síसानe ehweh tauntahunue sehgióro úwe. Wegá Sísa tu-ina tanáhráqsábéákáq mah pahsíépéq sehiranue teriuwe.

Poraga Tésárónáika ke ebeq siu pahsíe.

¹ Ite apáhránító íwíq Pora, Sáira, Tímóti, míone. Itene páhsi sáhnsahwe tagahro. Tésárónáika suwahpeqte Sísa tagariáh kéó, itewe Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreq moráráq mía míaowe. Mía míaonsabé sega ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Tésárónáika kegá aiq pútare atónsabe Poraga iwíáh iwíáhú ehwehne.

² Ahriahri itensabé ahreraq matawéq púréréq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataúne. ³ Itega púrérúnaraq itensabé ahriahri púreraítone. Itega Sísansabé kawerue aiq pútare atáh púaq anotah arámbéhríowe. Itega mó keyábé irutaboiro puaq séhréh arítáhwe. Itene Wahnah Sísa Karáhéga aiq tuinawire iwíáhonsabé itega wene kaweq sansá ambubu atawéq sehgiówe. ⁴ Itene iyahnabo animáríno, Manikánka itensabé arutaboiréna wene animárí míageheéna omaq itáráire. Minayabe tagarione.

⁵ Itega Manikáne kaweq ehwéh teiátáúnaraq íre peh ehweh teiátáúne. Írakaumo. Manikáne Awanka séhréh aitáráiraq mah ehwéh aiq pútaq ehwéhne tagariona puaq págegeue teiátáúne. Iteba míaraunaraq séhréh aiteq kaweqtaq mía míauraunaq tagariáhwe. ⁶ Itega mirauraunanserah itega moq mirauowe. Itene Wahnahne sánsá kawerue mirauowe. Manikáne ehweh irátótaq aiq pútare atárowara mó kegá íwíoqnarowe. Íwíoqnarowaq itega, Manikáne ehweh peh aiq pútaq ehwéhne iwíáhurowana Manikáne Awanka irupipeq anotah eyóyó aitáráire.

⁷ Itega kaweqtaq mía míaonsabé moke Másérónía marákórápéqte Sísa tagariáh kéreq Ákáia marákórápéqte Sísa tagariáh kéreqka irera, Mina tahn-sanonehe iwíáhowe. ⁸ Itega itene Wahnah éhweh Másérónía marákórápéqte kéreq Ákáia

marákórápéqte kéreq teriátówe. Íre peh morá mi kegá irátówe. Írakaumo. Itega Manikánsabe aiq pútare ató ehweh mah kehiná kéhínánká irátówe. Moke aiq irátó puaq itega mónkakáq íre teriátáúne.

⁹ Iteba suraunaraq itega kawerue mehweh aitárowe. Itega péhepehe maniká aiq sueq aiq pútaq Maniká kétówe. Webataq aiq pútaq Maniká ména oga mía míai aníne iwíáhéq wene arambehri miraowe. Seyega mi ehwéh tei teinowe. ¹⁰ Manikáne ahninkáwá íópeqte tuina tanáhráqsábé áwénunowe. Mókakewe Manikánka ahbabáq ke kamah arinawire. Sísa itene ahbabáqsabe pukúwana Manikánka we oganúq atowe. Oganúq atowana wega ite kaweraito púana mókake Manikánka ite íre kamah ainkéhe.

Poraga Tésárónáika suwahpeq miráú arámbéhríyábé éhwéhne.

² Nánuwahrah Sísa tagariáh kéó, iteba míarauna arámbéhrí íre abehq arámbéhríuraue. Minawé ite tagariáhwe. ² Iteba íre surautaq Pírípái suwahpeq míaraunara mó kegá iubi q marera íwíoqnarowe. Minawé ite irátíáhwe. Iteba surautaq Maniká Iteriboga págege aitárái puaq itene ehwehnsabé suwahrieh keyábé íre áhreia peh wene kaweq ehwéh págegeue iwáhnoruraune. ³ Itega iwáhnoruraunawe áhwára áhwára ehwéh íre teiátáúne. Ahbabáq ehwehmé péhe éhwéhme íre teiasa peh tábúsoqme iwáhnoruraune.

⁴ Manikánka itene irupipeqte iwíáh tagéna kawerowe éna itensabé, Néne kaweq ehwéh koreriéro urainsabé iwáhnoruraune. Íwáhnoréq íre wehukega ehnenehne aitáhnsabé irutaboirúne. Manikánka itene irupipeq tagariéhnsabé peh morá wega kawerowe aitéhnsabé iuwahbehre. ⁵ Itega ehweh teiátáúnaraq íre ehnenehne aitáráúne. Minawé ite tagariáhwe. Itene ménsámehnsánsabe ehnenehnenue meyanéhe iwíáh íre uraune. Minawé Manikánka tagariéhre. ⁶ Itereq mó kereqka ite iwíáh iwíáh aitáronsabéwé íre iuwahbaraire.

⁷ Sísá Karáhéga ite eqmaq íúwátái puag itega séhréh aito teiátáúnaraq tahirí kaweri irino. Anowagá wene animárí wahnahnéna kawerue auráq matíéhnserah iteba míaraunaraq pehwehrue íwáhnoruraune. ⁸ Itensabé anotah írúí púaq Manikáne kaweq ehwéh teiátáúne. Itega íre peh teiátáúnayabé itensabé anotahtaq irutaboírurauna puag séhréh aitaneheéq iubi q suahráhi arámbéhríuraune.

⁹ Itene iyahnabo animáríno, itega Manikáne kaweq ehwéh teiátáúnaraq itene táhutahuq paiqmaraneheéq arambehriuraune. Ineh inehonehoéq itega wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq anotah págegeue arambehriuraune. Minawé ite iahreráq kéhre. ¹⁰ Ite Sísansabé aiq pútare atáró kebá míaraunaraq itega íre ahbabária peh kaweqtaq mía míauraune. Minawé itereq Manikánseq tagaríáhwe.

¹¹ Sibowágá wene animárí kawerue síwáhnorinserah itega pehwehrue íwáhnoruraune. Minawé tagaríáhwe. ¹² Ite kaweq iwíáh aiteq itene irupipeq eyoyóinkeheéq íwáhnoruraune. Itensabé teiunawe Manikánka wahnahnahnirabeq áhnte kawéq mápére. Wega ite mitaq míageheéna omaq itéhre. Minayabe, Wega kaweqtaq mía míainserahnue mía míaooro ue pagu pagunéq teiátáúne.

Mó kegá Sísá tagaríáh ké síwíoqnarowara peh kaweqtaq míaro ehwéhne.

¹³ Itega Manikáne ehweh teiátáúnaraq írátówe. Írátótaq peh wehukene ehwehne íre iwíáhurowe. Írakau-mo. Peh Manikáne ehweh mire iwíáhurowe. Mira iwíáhuronsabé itega púrerúnaraq Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Mi ehwéhme aiq pútaq Manikáne ehwehne. Itega Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atáronsabé mi ehwéhnká séhréh aitáráire. ¹⁴ Itene iyahnabo animáríno, itega Súría marákórápéqté Maniká tagaríáh ké tahnsa úkurowe. Asiu kegá mitaq Sísá Karáhé tagaríáh ké síwíoqnarowe. Segá síwíoqnaronserah iteruwahraha moq íwíoqnarowe.

¹⁵ Asiu kegá Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Segá itene Wahnah Sísá subiq suera ite íwíoqnéna kaqíúwówe. Segá Maniká awahbeh sansá anteruera mah kehiná kéhínáné naruo úkurowe. ¹⁶ Nahnso kegá Sísansabé aiq pútare atera oga mía míaiageheéq itega Manikáne ehweh teriátáúne. Teriátáúnaraq Asiu kegá itensabé ahqáho aitera íwíoqnarowe. Minayabe sene ahbabáq kagaéna áhnte káráire. Amahnága Manikánka sensabé anotah abíáhnásá arítéhre.

Poraga Tésárónáika kebá koragéyabe awahbó ehwehne.

¹⁷ Itene iyahnabo animáríno, menah Asiu kegá kaqíúwátótaq iteba íre méq sibowágá wene animárínsabé sirutaboírinserah itensabé anotahtaq irutaboíruraune. Itensabé íre ibitarusa peh iteba kouwekue tagéyabe iuwahbaraire. Iteba pokoneheéq mótaq mótarue ah kabaréq iwíáh kikiruraune. ¹⁸ Ite koragéyabe iuwahbarairana íné Poraga mónkakákq mónkakárue ah

kabaruraage. Kabaruraugana owainawanka ite saiq-naiúwátáire.

¹⁹ Itega Sísá kawerue kэрáhwé. Minayabe itene Wahnah Sísá tuinagake itene irupipeq eyoyóinae. ²⁰ Itega Sísá kawerue kэрáhnásabé iwíáh iwíáhéq itene irupipeq anotahtaq eyoyóire.

Poraga Tímóti Tésárónáika ke séhréh aritankeheéna eqmaq auwo ehwéhne.

3 Itensabé iwíáh kikiréq iteba moke íre korahúnayabé itega Tímóti eqmaretá ínéreq Sáírareqka itebataq Áténi suwahpeq míarauye. ² Tímótiwe Manikáne arambehri aní míre. Itereq wereq moráráq arambehriuraune. We Sísá Karáhéne ehweh síwáhnori aní míre. Wega ite íwáhnorinkeheéta eqmatáúye. Itega Sísane sánsá kawerue miraigeheéna págege aitena íwáhnorinkehe. ³ Mó kegá ite íwíoqnehrataq ite iwíáh kikiréta Sísane sánsá súéhoéta Tímótiga séhréh aitankeheéta iteba eqmatáúye. Sísane sánsá mirao puara mó kegá ite íwíoqnaneherawoe. Minawé ite aiq tagaríáhwe.

⁴ Iteba míaraunaraq, Mó kegá ite íwíoqnaneherawoe aiq teiátáúne. Itega aiq teiátáúnanserah menah íwíoqnarowe. Minawé tagaríáhwe. ⁵ Minayabe ínéga mó íre áwénunorahinsabé Tímóti eqmatáuge. Owainawanka áhwárawe tagéna túbáh agoro teíraq wene ehweh sehgiowámo. Sísane sánsá ambubu atiahwamo iwíáhu-rauge. Itene arambehri abehq náneq úkíneho. Minayabe Tímótiga koragéna teinkeheéna eqmatáuge.

Tímótiga kaweq ehwéh Pora teawuwana iwíáh iwíáhu ehwehne.

⁶ Amahnága Tímótiga kouwekuraitaq ite éhweh teiátáire. Itewe Sísansabé aiq pútare atáró sansá ambubu atawéq mó keyábé irutaboíraráhwe uraire. Ínéreq mahtaq míáh kéreqka itensabé iwíáhue irutaboíréq ite tagéyabe iuwahbehre. Mira únanserah itega moq ite tagéyabe iuwahbehre urairaq írátáúnaraq irupipeq eyoyóuraire. ⁷ Itene iyahnabo animáríno, mó kegá ínéreq mahtaq míáh kéreq íwíoqnarowana íeruraitaq itega Sísansabé aiq pútare ateq kэрáhnásabé itene iru eyoyóire.

⁸ Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgiónsabé iru anotah kawérire. ⁹ Minayabe itene kaweq sansánsabé iwíáhéq Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáhu. ¹⁰ Ite koragéyabe iuwahbehre. Itega íre tábúsoqme írah éhwéh íwáhnoréyabe iuwahbehre. Minayabe ahriahri wehekáhnkákáq inokáhpeqkákáq púreq aruqarurúne.

Poraga se koragéyabe Manikánka séhréh atankeheéna púrerú ehwehne.

¹¹ Iteba konayabé Maniká Iteriboreq Sísá itene Wahnahnsesabé, Séhréh aitahtao ue púrerúne. ¹² Itensabé anotah írútábóirúne. Mina únanserah iteitereq ómi kehinánseqsabé anotah írútábóirigeheéq itensabé púreraitone.

¹³ Itega mirairataqmé Manikánka págege aita-hnaraqmé kaweqtaq mía míagehe. Mókake itene Wah-nah Sísareq ómi wensabé aiq pútare atáh kéreqka ki-wekue tuigéhe. Mitaqkake ite Maniká Iteriboba míane-he irataq íre ahabábária peh kaweqtaq míagehe.

Mó kené ahre weh abariiyehboq pehragahro i ehwéhne.

4 Itene iyahnabo anímárino, itega Manikáne kaweq sansá íwáhnoruraunaq ahtebéq mira aruqaruowe. Itene Wahnah Sísá áwírue teiníe. Mina onserah ahriahri kawerue miraigeheéq pagu pagunéq teiátáúne.

² Sísá itene anotah wahnáhnká teríero urainsabé wene sánsá íwáhnoruraunaq ahtebarowe. ³ Mó kené ahre weh abariiyehboq pehragéq peh kaweqtaq mía míao. Minawé Manikáne sansáne.

⁴ Itene ahabábáq iwíáh sueq tabasíwe méq Maniká awahbeh sansánoro. ⁵ Maniká íre tagaríéh áninká ahre ahrari tagéna, Pehipi abariinie íwíáhíre. Itega mina tahnsaniyeho. ⁶ Mó aníné ahre abari anímé mi iníné awehkawa moq ahabábáratéhre. Itene Wahnah Sísaga mina tahnsa áhbábáq ké kamah arinawire. Minayabe menahmé págegeue teiátáuge.

⁷ Mina tahnsa áhbábárigheéna Manikánka ite íáhrabéna omaq itaráiro? Ahqáho. Írakaumo. Peh kaweqtaq mía míageheéna íáhrabéna omaq itaráire. ⁸ Mi ehwéhnsábé anetaníbo iwíáho kegá íre peh wehukene ehweh anterúáhwe. Írakaumo. Segá Manikáne ehweh anterúáhwe. Manikánka ite séhréh aitankeheéna Wenawa iteba eqmataire.

Peh kaweq sansánoro i ehwéhne.

⁹ Sísá tagaríáh kéyábé irutaboire ehwehmé Manikánka aiq íwáhnori puaq itega mi ehwéh íre sehíranue teienéhe. ¹⁰ Itewe Másérónía marákórápéq Sísá tagaríáh kéyábé irutaboirowe. Itene iyahnabo anímárino, ahriahri irutaboiroro éq pagu pagunúne.

¹¹ Pehwehrue mía míao. Íre itereq wehgaq naneqme pehragéq peh iteitene naneq auráq matíáhro. Taoraho iyehboq ibobiah taebewe arambhrioro. Mi ehwéh aiq teiátáuge. ¹² Mirairataq Sísá íre tagaríáh kegá itene sánsá tagéra kaweq ke wóe éra itensabé iwíáh iwíáh aitagéhe. Mirairataq ite tabonah ke íre míagehe.

Itene Wahnahka kiwekue ite tumeirankéhe i ehwéhne.

¹³ Itene iyahnabo anímárino, itega kawerue iragéhboq pukia ké éhweh teienéhe. Íre ahtebah kegá pusa kéyábé ibitunatúnáno serahniyehboq teienéhe. ¹⁴ Sísá pukéna oga úkúnsabe aiq pútare atone. Ai q pútare ateq ite tagarionawe wensabé aiq pútare ató ke pukotaq Manikánka oganúq sitankéhe. Sísá tuinagake wereq sereq moráráq tuoneherawoe.

¹⁵ Itene Wahnahka íwáhnorurai ehwéh teienéhe. Itene Wahnah Sísá tuinagake ite oga míona kegá

pukia ké íre kiotaikorahúne. Írakaumo. ¹⁶ Mitaqkake Manikánka anotahtaq sawaiinae. Íópeqté kéné wahnahnka moq sawaiinae. Manikáne pembíáhnka anotahtaq ehwehninae. Ehwehnínaaq itene anotah wahnáhnká íópeqté tuinawire. Tuinaraq wensabé aiq pútare atera pukuro kewé ebeq irigigehe.

¹⁷ Anehe íópeqté kegá ite oga míona ke tumeiqmera itene Wahnahpa móitagéhe. Íópeq írábúyá kéhrabeq irigira kereq moráráq kie kiuqmianéhe. Mitaq itene Wahnahseq piehgionéhe. Piehgíónaraq weba ahriahri mía míaoonehe. ¹⁸ Itereq íréhra kereqne irupipeq eyoyóinkehboq mah ehwéh terieq moráráq iwíáh iwíáho.

Sísá tuina tanáhráqsábé kawerue sokahue méq áwé-nunonehe i ehwéhne.

5 Itene iyahnabo anímárino, wega tuina wehekáhmé itega íre sehíranue teieráhúne. ² Inokáhpeq wehukega sene ménsámehnsá íre wahnahno tanáhráq aebó áninká sire. Mina inserah itene Wahnah tuina tanáhráq sinawire. Minawé ite tagaríáhwe.

³ Mitaqkake wehukega mahra íwíáhéra, Amahnága peh kaweq tanáhráre. Ite peh kaweqtaq míone íwíáhigehe. Iwíáhirataq íre kaweq sunúqká seba apubúue séna kamah arinkéhe. Kía míéh íninká ani maqmi-anaitaq apubúue érire. Mina inserah mi tanáhráq apubúue sinawire. Apubúue sína puara wehukega íre pehbeheráh pokorahowe.

⁴ Itene iyahnabo anímárino, aebó áninká apubúue sinserah Sísaga apubúue tuinawire. Ite íre sunkíkírirabeqte ké míáhwe. Minayabe mi wehekáh sína tanáhráq íre áhtenigehe. ⁵ Ite wéhékáh peh téhrehrebeq kaweqtaq mía míao ke wóe. Ite íre inokáhpeq sunkíkírirabeq míona ke úne.

⁶ Minayabe íre irasa kegá sugáhnserahniyehboq peh tótuqméq uqmatianehe. ⁷ Suga sugao kegá inokáhpeq sugáhwe. Píah nah kegá inokáhpeq múguwahgu agowe. ⁸ Ite wéhékáh nogó ké tahnsa ké míona puaq tabasíwe míaneheqmúne. Itega Sísansabé aiq pútare ateq mó keyábé irutaboironehe. Minawé itene tehne tahnsane. Sísaga ite kaweritaráinsabé mókake ite tumeirankéhe iwíáhúne. Mira íwíáhwé itene káhpahraté miraia ayáhúq tahnsane.

⁹ Manikánka ite anotah kamáh ainieéna íre omaq itaráire. Írakaumo. Itene Wahnah Sísá Karáhéga ite kaweraitena mókake tumeirankeheéna omaq itaráire. ¹⁰ Ite oga míáhnaraq Sísaga tuinabirapómo. Ite pukonaraq tuinabirapómo. Wega itene ahabábáqsabe pukú púana tuinagake weba oga mía míaooneheqmúne. ¹¹ Iteitene irupipeq eyoyóinkehboq mi ehwéh we teawíoro. Menah itega aiq mirauronserah mókakeakáq moq mira aruqaruroro.

Ite moke kaweq sansá miraigeheéna Manikánka séhréh aitáhráhi ehwéhne.

¹² Itene iyahnabo anímárino, ite íwáhnorigeheéna Manikánka itetaq wahnah ke omaq sitaráire. Ite Sísane

sánsá ahtebéq kawerue sehgegeheéra arambehriue íwáhnorowe. Sensíwíq pankereq sensabé iwíáh iwíáh arítáthro. ¹³Sega mi arámbéhrí miraonsabé irutaboirue sensabé iwíáh iwíáh arítáthro. Iteite peh morá iwíáhéq pehwehrue míáthro.

¹⁴Itene iyahnabo anímárino, teiéna ehwéh írátíáthro. Taoraho keyábé, Kawerue arambehriuro arítáthro. Áhre keyábé Manikáne ehweh ahreraq sitáthro. Mareq-marero ke séhréh arítáthro. Ómi mi kebá méq uwaréqme ke míáthro. ¹⁵Ite ahabáraitéhra kewé íre ahabárarítáthro. Peh ahriahri Manikáne animarí we séhréh atéhéq pehrápeqte ké moq séhréh arítáthro.

¹⁶Ahriahri iru eyoyó ke míáthro. ¹⁷Púreq aruqaruroro. ¹⁸Kaweq sunúq íre kaweq sunúq ahriahri Manikáns-abe, Kaweróne ateq iwíáh iwíáh atáthro. Minawé Maniká awahbeh sansáne. Ite Sísa Karáhé tagaríáh púaq mina tahnsanoro.

¹⁹Manikáne Awanka iwíáh aitena miraoro ínawe ahqáho atého. ²⁰Manikáne ehweh irare kené ehwehnsabé siwiréh ariteq anetaníbo iwíáhiyeho.

²¹Moke íréhra ehwéhnkákáq wehukene san-sánkákáq iwíáhue tagéq peh kaweq ehwéh sehgieq kaweq sansá ambubu atíáthro. ²²Moke ahabábáq sansa pehragahro.

Páhsi parabagínai ehwéhne.

²³Maniká aru ukiréh ánínká wewega itene iru ukiq itena kaweq iwíáh aitankéhe. Wegá iteiuwankakáq itene irupipeqkákáq itene inonkankakáq wahnahnai-tankéhe. Itene Wahnah Sísa Karáhéga tuinagake ite íre ahabábária peh kaweqtaq míagehe. ²⁴Omaq itarái anínká séhréh aitankéhe. Wegá irari ehwéhmé ahri-ahri sehgi áni púana séhréh aitena mirainawire.

²⁵Itene iyahnabo anímárino, itensabé púreraitáthro. ²⁶Ómi mitaq Sísa tagaríáh ké mehweh arítáthro. ²⁷Sísa tagaríáh ké moke iragéhboq mah pahsí sáhnshóro. Itene Wahnah áwírue sáhnshóro teíúge. ²⁸Itene Wahnah Sísa Karáhéga ite arutaboiréna séhréh aitéhre.

2 Tésárónáika

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Táhmáro Tésárónáika suwahpeqte kégá Sísaga tuina tanáhráqsábé múguwahgu iwíáhéra, Wega aiq kowekuraire ue síwáhnoruwe. Poraga mi ehwéh irena mi kegá aiq pútaq ehwéh siahtebageheéna mah pahsí sehiranúwe. Wega sensabé, Péhe éhwéh pehragég taorahoiyehboq Sísá itene Wahnahne sánsá tauntahunue sehgióro ue mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Tésárónáika suwahpeqte ké anehe siu pahsíe.

¹ Ite apáhránító iwíq Pora, Sáira, Tímóti, míone. Itene pahsí sáhnsahwe tagahro. Tésárónáika suwahpeqte Sísá tagaríáh kéó, itewe Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé itene Wahnahneq moráráq mía míaoowe.

² Mía míaoonsabé Maniká Iteriboreq Sísá Karéhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Íre kaweq sunúqkákáq Sísá tagaríáh kégá wene sánsá kawerue sehgiro ehwéhne.

³ Itene iyahnabo anímáríno, Sísane sánsá aiq kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgirowe. Itega wensabé wensabé arutaboiratéhowe. Menah peh ákáhtaq ahtebéq irutaboiruowe. Amahnága anotahtaq ahtebéq irutaboiruowe. Minayabe itensabé ahrreraq matawéq Manikánsabe kaweróne ateq iwíáh iwíáhuéne.

⁴ Íre kaweq sunúq mó kegá iwíoqnarotaq itega Sísane sánsá kawerue ambubu atawéq sehgirowe. Anetaníbo iwíáh íre iwíáhia peh Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá tábúsoqme miraowe. Minayabe ite mó kehiná suwahpeq Maniká tagaríáh kéreq míonaraq itene kaweq sánsá teri terinúne.

Sísaga tuinagake we íre tagaríáh ké kamah arie ehwéhne.

⁵ Sísane sánsá sehgiro puara mó kegá iwíoqnahwe. Minayabe Manikánka itensabé, Kawerowe aitahnaq mókake wega wahnahnirabeq awaq miagéhe. Wega wehuke saraqme sainsuahnaq peh tábúsoqme mirainkehe. ⁶ Manikánka peh tábúsoqme sansánue ite iwíoqnah ke ehweh págegeue kamah arinkéhe.

⁷ Sísaga íopeqté tuinagake itereq itereqne íerime parabaruankéhe. Mitaqkake itene Wahnah Sísareq wene págege íopeqté kéreqka anotah iróbínánínaakáq

tuoneherawoe. ⁸ Túirataq ite Manikánsabe iuwahriehre éra Sísá itene Wahnahne ehweh íre sehgió ké anotahtaq kamah arinawire.

⁹ Kamah arinara se itene Wahnah míéhrabeq ahriahri íre míaneherawoe. Wega téhrehabeq págegeue arambehriirabeq íre míaneherawoe. Se peh iraipéq ahriahri méra síérínayabé kamah oneherawoe. ¹⁰ Sísá tuina wehekáh we tagariona ke, wensabé aiq pútare atona kegá wensabé anotahtaq iwíáh iwíáh atanéhe. Itega teiátáuna ehwéh Sísá éhwehnsabé aiq pútare uro puq ite moq mitaq méq wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

Sísá tagaríáh kégá wene ehweh kawerue sehgihehéra púreru ehwéhne.

¹¹ Mókake sína tanáhráqté náneqsabé iwíáhég itensabé púreréq, Séhréh arito ue púreraita aitaúne. Manikánka ite omaq itena, Kaweq sansánoro aitaráire. Ite Manikánsabe aiq pútare ateq kaweq arám-béhríoneheqmúne urowe. Itega moke wega teiu nanéq kawerue miraigeheéna págege aito ue púreraitone.

¹² Itene anotah Wahnáh Sísá áwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atageheheéq púreraitone. Wene sánsá kawerue mirairataqmé Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karéhéreqka itewíq pankerera kawerowe aitera ite séhréh aitagéhe.

Manikáne ehwehnsabé awahrieh aní éhwehne.

² Itene iyahnabo anímáríno, itene Wahnah Sísá Karáhéga tuinagake itereq míageheéna tumeirankéhe. Mi tanáhráq múguwahgu iwíáhiyehoéna kawerue irageheéna teiníe. ² Mi wehekáh aiq sótaikuraire e ke míáhwe. Mó anínká iwíáhéna, Manikáne Awanka iwíáh aintaráime aiq sótaikuraire uraire. Mó anínká Manikáne ehweh síwáhnoréna, Aiq sótaikuraire uraire. Mó anínká péhenéna, Ite Porarehga páhsiipéq mi wehekáh aiq sótaikurai ehwéh aiq sehiranurowe uraire. Sene ehweh írátíówana iwíáh

kikirirana irupipeq íre kawerínehboq Sísa aiq tutaire uro ehwéhnsábé íre aiq pútare arítáthro.

³ Péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítéhboq írátíáthro. Sísa tuina wehekáhmé íre pehipi tuinawire. Írakaumo. Ebeqme áhnte saiyo kegá Sísaane sánsá suera wensabé ahqáho ataneherawoe. Mitaqkake Manikáne ehwehnsabé awahrieh anímé, iraipéq míanaína anímé ábóraraginawire.

⁴ Áhnte kegá, Mina itene maniká míre éra iwíáh iwíáh atáhwe. Ábóragína anínká moke mi naneqsabé ahqáho inawire. Minawarimé abehq nánere éna wenáwíq pankerena ínébataq anotah aní múge inawire. Manikánsabe iwíáh iwíáh atona nahtápéq kiwéna, Íné Maniká múge inawire.

⁵ Iteba míarautaq mah ehwéh aiq teiátáuge. Minawé aiq ibitagiro? ⁶ Mi aní amahnága íre ábóraq míahrahinsabé tagaríáhwe. Manikánka mi tanáhráq aiq awehraq mire iwíáhínaraqmé we ábóraraginawire.

⁷ Amahnága ahkaragára sansámárimé peh kopipéq kéhre. Ahkaragáraga saiqnaríéh ánínká pokínaraq mi sansá ábóraraginawire. ⁸ Téhwe Manikáne ehwehnsabé awahrieh anínká ábóraraginana anehe Sísa tuinae. Itene anotah Wahnáh téhreh naneqkákq tuinaraq wene áwéhipeqté éúqká mi aní tabiqsuankéhe. Téhreh naneqka mi aní íre kaweraruanawire.

⁹ Manikáne ehwehnsabé awahrieh aní sínaraq owainawanka págege atahna puana wega péhe ótáq sánsánsákákq íre miraorahi sansánsákákq mirainawire. ¹⁰ Mi anínká áhnte ahbábáq sánsá miraéna iraipéq pokira keyábé wene péhe sánsánsábé, Ai q pútare aintáthro aritanawire. Segá aiq pútaq ehwéh Manikáne kawerarite ehwehnsabé suwahríáhna puara mi aniné péhe sánsánsábé aiq pútare atera iraipéq pokigehe.

¹¹ Minayabe Manikánka sene iwíáh íre kawerari-tanae. Segá aiq pútaq sansánsábé, Ite iuwahriehre ira puana Manikánka péhe sánsánsábé aiq pútare atáthro inae. Minayabe se péhe sánsánsábé aiq pútare atagéhe. ¹² Segá aiq pútaq ehwéhnsábé íre aiq pútare atera peh ahbabáqsabe suwahbáhna puana Manikánka anotah ehwéh aritena sainsuanawire.

Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna aiq omaq ito ehwéhne.

¹³ Itene iyahnabo anímárimo, Manikánka itensabé arutaboiraitéhre. Itega íre ibitarusa peh itensabé iwíáhéq wensabé iwíáh iwíáh atone. Wegá ite meirena kaweraitankeheéna téh omaq itowana Wenawanka ite kaweqtaq míageheéna moq omaq itowe. Itega wene ehwehnsabé aiq pútare atáro puana Manikánka kaweraitáaire.

¹⁴ Itega teiátáúna ehwéh aiq pútare aitáronsabé itene Wahnah Sísa Karáhé téhrehnkakákq míéhrabeq pokigeheéna omaq itowe. ¹⁵ Minayabe iwáhnorurauna sansá ambubu atíáthro. Itene iyahnabo anímárimo, mi sansá iwéhipeqté éhwéhnkákákq páhsiipéqté éhwéhnkákákq iwáhnoruraune. Mi ehwéh kawerue ambubu atíáthro.

¹⁶ Itene Wahnah Sísa Karáhéreq Maniká Iteriboreqka itensabé sirutaboiróye. Segá itene irupipeq aiq kawerairátaróyansabé itene irupipeq ahriahri eyoyóinae. Ite séhréh aitera oga mía míaoheqmqúne iwíáh aitáráóye. ¹⁷ Itega kaweq arámbéhríeq kaweq ehwéh irarigeheéra segá ite kawerue séhréh aitera págege aitagéhe.

Manikánka ite séhréh aitankéhboq púreraítáthro i ehwéhne.

³ Itene iyahnabo anímárimo, mó ehwéh kéhre. Sísa itene Wahnahne ehweh abae aginkehboq itensabé púreraítáthro. Itega mi ehwéh téh írátótaq kawerue ireq ambubu atiarowe. Mó kegá mina onserah-nigehboq púreraítáthro. ² Sísaane ehweh teriunaraq mi ehwéhnsábé mó kegá aiq pútare atáhwara mó kegá íre aiq pútare atáhwe. Íre aiq pútare atáh ké ahkaragára ahbabáq kega iubiyeheboq púreraítáthro.

³ Itene anotah Wahnáhnká anetaníbo iwíáh íre iwíáhia peh kawerue wahnahnaitankéhe. Owainawanka ite ahbabáraitheheéna itene anotah Wahnáhnká séhréh aitena págege aitankéhe. ⁴ Sehgióro urauna ehwéh aiq kawerue sehgiówe. Itega iwíáhúnawe, Mókakeakákq kawerue sehgiówe iwíáhúne. Itene Wahnahnka mi iwíáh aitéhrana irupipeq kawerire.

⁵ Itene anotah Wahnáhnká iwíáh aitahnaq Manikánka arutaboiri sansá iahtebagehe. Sísa Karáhéga wene arambehri ambubu atawéna kawerue sehgiunserah miraigehe.

Ómiga arambehrioro i ehwéhne.

⁶ Itene iyahnabo anímárimo, itene anotah Wahnáh Sísa Karáhé áwirue teiníe. Táhmáro Sísa tagaríáh kegá taorahoéra iwáhnorurauna ehwéh anterúáhwe. Mina tahnsa kéreq íre míáthro. ⁷ Ite tagaríáhmé iteba míaraunaraq íre taorahouraune. Itega miraurauna serahnoro.

⁸ Iteba míaraunaraq itene tópah pehipi íre naraune. Írakaumo. Inokáhpéqkákq wéhékáhnkakaq págegeue arambehriuraune. Iru págege aitéhoéq íre ineh inehia itene táhutahuqsabé arambehriuraune.

⁹ Íwáhnorúnayabé itega táhutahuq náíero irarurauno? Írakaumo. Náíero íre iraruraune. Itega arambehriurana sansá tagéq mina tahsanigeheéq mirauraune.

¹⁰ Iteba míaraunaraq mahraréq, Arambehriyabé taorahoi aní tópah íre náíero uraune. ¹¹ Amahnága ite táhmáro peh taorahoéq íre arambehriowe. Peh íre iteq wehgariraq irare irareowe. Minayabe mó kegá teiátówaq írátáúne.

¹² Itene anotah Wahnáh Sísa Karáhé áwirue taoraho keyabé mah ehwéh teriéro aitone. Mahraréq, Itene táhutahuq mewe nagehboq tabasíwe méq kawerue arambehrioro teriéro.

¹³ Itene iyahnabo anímárimo, kaweq sansá miraéyabe taorahoiyehboq peh ahriahri mira aruqaruroro. ¹⁴ Mah pahsíipéqté éhwéh anteruahna aní peh áwé tagahro. We ayehitawiankéhboq pehragéq weba íre kowíáthro.

¹⁵ We naruo aní míre íwíáhiyeho. We iteruwahrah aní púana wega tábúsoqme iwíáhinkehboq peh kaweq sansánúno págegeue teawéro.

Iru ukiq itahráhi ehwéhne.

¹⁶ Itene anotah Wahnáhmé iru ukiq itahráhi aníne. Kaweq sunúqkákáq íre kaweq sunúqkákáq ahriahri wega itene iru ukiq itahráhire. Wega itene iru ukiq itena iteba mía míainkeheéq púrerrúne.

Porane páhsi parabagainai ehwéhne.

¹⁷ Íné Poraga amahnága ínénéne niyahtate mahna parabagainai ehwéh sehiranuge. Moke ínégá íátáu pahsí mahna tahnsa séhírá káráire. Mahna tahnsa séhírámé peh ínénéne sehirá míre. ¹⁸ Itene anotah Wahnáh Sísa Karáhéga ite moke séhréh aitéhre.

1 Tímóti

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Tímótime anowawé Asiu iní míowana wenabowe nahnso aní míowe. Poraga Tímóti áwáhnorúwana wega Porane ehweh tábúsoqme sehgiuwe. Mah pahsípéq Poraga Tímótinsabé mahrarue teawena, Péhe éhwéh irare keyábéwé, Manikánsabe iwíáh iwíáh ate sansánsábéwé, Sísá tagariáh kéréq wahnahno keyábéwé, Sísá tagariáh ké síwáhnoréna kaweq sansá sehgieyabewé, orenínsó kéweinínsó séhréh ariteyabewé, tauntahunue arambehriéyabewé, móneyabé kawerue iwíáhéyabewé, áwáhnorúwe. Poraga mah ehwéhnkákáq mó ehwéhnkákáq mah pahsípéq sehiranúwe.

Poraga Tímóti ebeq awu pahsíe.

¹ Tímótio, iné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhnó. Sísá Karáhéreq Maniká ite kaweritéh ánínseqka, Sísá éhweh kosíwáhnorúno aintera eqmaq núwátóye. Mókake Sísá Karáhéba kaweq matábúrápéq oga mía míaonehe iwíáhúne. ² Ínéga Sísá éhweh áwáhnorurautaq ahtebarona puah are nénahni úkurone. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé itene Wahnahnseqka are séhréh atera sirutaboiratara arene aru ukiq atagéhe.

Péhe éhwéhn sábé ahqáho ataneheqmúne i ehwéhne.

³ Íné Másérónía marákórápéq pokinaurautaq arensabé, Épésá suwahpeq míahno éna amahnága moq mitaq míahno teawúge. Táhmáro areba míáh kégá péhe éhwéh síwáhnorowe. Arega mi keyábé, Itene péhe éhwéh mó síwáhnoriyehboq túbáh agoro terio. ⁴ Áwahe ehwehnikákáq sigaqnaréh síwíqmari iwíáho ehwéhnkákáq síwáhnorowara íráh kégá ehwehowe. Mina tahnsa éhwéhnkákáwé peh múguwahgu iwíáh aritahnara Manikáne sansá íre ahtebahrahowe. Minayabe, Túbáh agoro terio. Sísansabé aiq pútare atéhranka ahtebahrahowe.

⁵ Kawerue síwáhnorinaraq íréhra kegá ahabábáq íre miraia sirupipeq mó keyábé sirutaboíraritagéhe. Sirupipeqté áhbábáq sánsánsábé íre sirutaboíréra peh kaweqtaq míéhransabe sirupipeq pehwehrue míagehe. Sísansabé aiq pútare atéhra puara mó keyábé sirutaboíraritagéhe.

⁶ Táhmáro kegá mi kawéq sánsá sinehepeq suera peh seyene iwíáhéra peh abehq éhwéhmárinowe. ⁷ Segá Manikánka sehgióro ú ehweh síwáhnoréyabe suwahbówe. Ité aiq ahtebóne iwíáhéra síwáhnoro ehweh sirupipeq íre irasa pehipi irare irareowe.

⁸ Ité tagarionawe Mósísiga sehgióro ú ehwehniká wehukene ahabábáq sansa sokigiorahi ehwéhne. Mi

ehwéhnká ahabábáq sansa sokigi inkeheéna Manikánka mi ehwéh omaq atowe. Mi ehwéhnká miráinaraq aiq kaweq ehwéhne atone.

⁹ Mósísiga sehgióro ú ehwehmé íre peh morá kaweq keyábé sehgióro irarúwe. Írakaumo. Wene ehweh anterúáh kéwé, píribahri kewé, Manikánsabe suwahrieh kewé, ahabábáq kewe Manikáne sansánsábé suwahriehre éra peh mah marákóipéqté sánsá sehgió kéwé sinoibo subiq súáh kéwé mó ke subiq súáh kéwé moke mina tahnsa keyábéwé mi ehwéh irarúwe.

¹⁰ Mó kené ahre weh abariira kewé wehukéniká mó áwáhu wehukéní ahkaragára sansá mirao kewé mó kené animári aebóo kewé péhe éhwéh irare kewé mó keyábé péhepehe aritewé moke mó íre kaweq sansá mirao keyábé Mósísiga sehgióro ú ehweh teriwe. Moke mina tahnsa ahabábáq kégá aiq pútaq ehwéh anterúáhwe.

¹¹ Ai q pútaq ehwéhmé íre mó ehwéhne. Írakaumo. Peh morá Manikánka korerio teniátái ehwéhne. Ínéga wene kaweq ehwéhmé teriú aní múge. Mi ehwéhnká, Maniká págege anínéna anotah tehrehrabeq mía míai aníne teíre. Minayabe iwíáhéna wensabé iwíáh iwíáh atóge.

Manikánka wensabé arutaboírúnsabe Poraga kaweróne ato ehwéhne.

¹² Itene Wahnah Sísá Karáhéga wene arambehri mirainkeheéna eqmaq núwátáire. Ínéga kawerue arambehrinawire iwíáhéna págege aintaráire. Minayabe kaweróne atóge. ¹³ Íné Sísá íre tagariarautaq iné wene naruo aní míaraugé. Wene naruo aní ména wensabé áwíoqnéna éhruru atáráuge. Wensabé íre aiq pútare atena peh múguwahgu aní ména mi ahabábáruuragana wega ínénsabe arutaboíraintena insahwé aintaráire. ¹⁴ Itene Wahnah Sísá Karáhéga iwíáh aintena iné anotah séhréh aintarái puana wensabé aiq pútare atena nirutaboíruraugé.

¹⁵ Ahbabáqka ite saiqnariaraitaq Sísa Karáhéga ite meirena kaweraitanieéna mah marákóipéq tumíowe. Tumío ehwéhme anotah kawéq éhwéh púaq ómiga aiq ahtebahrahúne. Ahtebéq aiq pútaq ehwéhne irarúne. Áhnte ahbabáq ké míáhwana ínégá ahbabáq aní míaraugana néne ahbabáqka moke mó kené ahbabáq kiotaikuraire. ¹⁶ Kiotaikurairara mah kehiná kéhínánká, Sísa ahriahri uwaresa ání míéhre tagageheéna wega ínénsabe arutaboirena kaweraintáráire. Kaweraintáráirara wehukega ínégá tagéra iwíáhéra, Ite moq kaweraintáráhire éra aiq pútare atéhransabé oga mérapeq awaq miagéhe.

¹⁷ Manikámé we mía míai Wahnáh míre. We íre pukorahi aníne. Wehukene siuranka Maniká íre tagahrahowe. Webataq Manikáne. Ahriahri we anotah Wahnáh míéhre éq wenáwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq mire.

Ahbabáq sansansabé ahqáho ate peh kaweq sansá sehgio i ehwéhne.

¹⁸ Tímótio, are nénahni úkurone. Manikáne ehweh iraruro kegá are éhweh irarurowe. Minayabe sehgie sansa teawiníe. Segá iraruro ehwéh ahreraq matawé ahbabáq sansansánsabé anotahtaq ahqáho ate Manikáne arambehri tauntahunue sehgio. ¹⁹ Manikáne sansá ambubu atawé kaweqtaq míéhnaraqmé arene aru ukiqme míaniewóne.

Táhmáro kegá ahbabárára siru págegeuronsabé anetaníbo iwíáhéra Sísa néne sinehepeq sutowe. Sinehepeq sutonsabé abehq úkurowe. ²⁰ Mina tahn-sanuya anité sensíwíq Íménéúsireq Árékásántareq míéhye. Segá Manikánsabe éhruruuyansabé owainawanka anotahtaq kamah arinara siahtebageheéna owainawapa míáhtaó arítóge.

Ómi keyábé púrerarítáhiro i ehwéhne.

2 Téhwe sehgie ehwéh teawiníe. Ómi keyábé mahraoro terio. Manikánsabe kaweróne ue iwíáh iwíáh ateq mah kehiná kéhínánsabé iwíáhue púrerarítáhiro. Manikánka séhréh aritankéhboq púrerarítáhiro terio. ² Ite pehwehrue méq tabasiwe méq kaweqtaq míanehboq wahnah kereq anotah anímárinseqsabé púrerarítáhiro terio. ³ Minawé kaweq sansáne. Manikámé ite kaweritéh aní púana mi sansá miraúna keyábé awahbehre.

⁴ Wega moke mah kehiná kéhínánká aiq pútaq ehwéh ahtebéyabe awahbehre. Ahtebehrataq wega kaweraintáráhire. ⁵ Manikámé peh morá aníne. Wehukega Maniká tagariageheéna mibeq mahbeq aritéh anímé peh morá Sísa Karáhé míéhre. ⁶ Ómi ite insahwé aitanieéna awehraq tanáhráq itene ahbabáqsabe pukúwe. Pukúnsabe Manikánka ite sokigiéna, Moke mah kehiná kéhíná kaweraiteyabe nuwahbehre uraire.

⁷ Mi ehwéh síwáhnorinkeheéna Manikánka eqmaq núwátáire. Íné íre péhenia peh aiq pútariahnsanuge. Nahnsó kegá aiq pútaq ehwéh irera Manikáne sansá ahtebageheéna koreri terinúno éna eqmaq núwátáire.

⁸ Íné nuwahbeh sansá teawiníe. Arega ómi kehiná suwahpeqte wéhyábé síwáhnoré mahraré, Weho, ibiahnsanome ehwehome pehragéq peh kaweqtaq méq iyahnkara pankeqme púreroro ue síwáhnorúno.

Ahreronsabé kaweqtaq míáhiro arito i ehwéhne.

⁹ Mó ahreró síwáhnoro ahreróno, tabasiwe méq kawerue inerinerue míáhiro. Áhnte awahriq naneq pehragéq peh ábéráhná korósí sukiwe míáhiro. Pásésuqme áhnte moné tahnsa korósíwé awahriq naneq marínsabé íre iwíáh iwíáho. ¹⁰ Íre iwíáhéq peh Manikáne ehweh sehgieq mó naneq mó naneq kaweq arámbéhríoro. Íre korósi peh itega kaweq arámbéhríome itene awahriq naneq tahnsa kéhre. Íné Manikáne sansá tagaríóge irari inínká miraínaraq aiq kawerinae.

¹¹ Momiwíorabeq ahrerónká íre ehwehnia peh ehiya méra Manikáne ehweh kawerue irera ahtebagehe.

¹² Momiwíorabeq ahre inínká weh wahnahnue síwáhnorineho. Írakauomo. Síwáhnorinehboq peh ehiyamé ehweh irankéhe.

¹³ Ahrerono, írátíáhiro. Téhwe Manikánka Éhráma mirarena anehe wene ahre Íwi mirarowe. ¹⁴ Éhrámaga owainawane péhe éhwéh íre aiq pútare atowe. Írakauomo. Peh wene ahrega owainawane péhe éhwéh irena Manikáne ehweh anteruowe.

¹⁵ Ahre inínká Sísa néne sansá ambubu atawéna mó keyábé arutaboirena kaweqtaq ména tabasiwe míahnaraqmé aiq kaweq sansáne. Mina tahnsa inínsónká ani maqmaréhrataq Manikánka kawerarítankéhe.

Peh kaweqtaq míáh kéga Sísa tagaríáh kéréq wahnahnoraho ehwéhne.

3 Sísa tagaríáh kéréq wahnahnéyabe awahbeh anímé anotah kawéq arámbéhrí miraéyabe awahbehre. Minawé aiq pútaq ehwéhne. ² Sísa tagaríáh kéréq wahnahné arambehri miraéyabe awahbeh anímé peh kaweqtaq mía míai anínká wahnahnorahire. Peh morá áhré matíéh anímé, tabasiwe míéh anímé, uwaresa anímé, tábúsoqme iwíáhi anímé, nahnsó mehwehue kiraboi anímé, Maniká awahbeh sansá kawerue síwáhnororahi anímé, peh mina tahnsa anínká Sísa tagaríáh kéréq wahnahnorahire.

³ Mi arámbéhrí íre wahnahnorahi anínsabé teawiníe. Píah néna múguwahgu aruqaruri anímé, móneyabé arutaboiri anímé, tobek aruqaruri anímé, ehweh aruqaruri anímé íre wahnahnorahire. Peh uwaresa anímé wahnahnorahire. ⁴ Wene ani ahre kawerue wahnahní anínká Sísa tagaríáh kéréq wahnahní aní míahrahire. Sibowáné ehweh íre irasa pehipi anterúáh anímáriné sibowáwé íre wahnahnorahire. ⁵ Wene ani ahre íre kawerue auráq matiahnaraqmé Sísa tagaríáh kéréq árahue kawerue wahnahnorahiro?

⁶ Peh amahnága Sísansabé aiq pútare atéh anínká íre wahnahnorahire. Peh amahnága aiq pútare atéh anínká wahnahníaraq píribahriéna, Íné anotah aní

múge iwíáhinabomo. Iwíáhínaqme Manikánka naho owainawa kamah awunserah kamah awinawire.

⁷ Sísá íre tagaríáh kégá, Peh kaweq aníne atáh ánímé Sísá tagaríáh kéráq wahnahni aní míahrahire. We íre kaweq aní míre iwíáhirataq sega éhruruirana owainawanka mi aní saiqnarianawire.

Peh morá kaweq sansáno ke Sísá tagaríáh kéné morábí matíáh ménsáméhnsátáq wahnahnoraho ehwéhne.

⁸ Peh kaweqtaq méra kaweq iwíáho kegá Sísá tagaríáh kéné morábí matíáh ménsáméhnsátáq wahnahnorahowe. Píah naruqnaruro kewé, mó kené mén-sáméhnsánsabe aigará pabeki kewé íre wahnahnorahowe. ⁹ Siru ukiqme méra peh Manikáne sansá kawerue ambubu atíáh kégá wahnahnorahowe.

¹⁰ Téhwe pehgáriq arámbéhrí sieq áhwárawe tagahro. Tagehrataq kawerue arambehriéra kaweqtaq mía míairataq morábí matíéhra ménsáméhnsátáq wahnahnorahowe.

¹¹ Sene ahrero moq peh kaweqtaq mía míao inínsó míéhrataqme sensuwehqsonka wahnahnorahowe. Sene ahronká péhe éhwéh íre aritera peh tabasíwe míéhrataqme sensuwehqsonka wahnahnorahowe. Sene ahronká íre sibitarusa peh kaweq arámbéhríera mó ke séhréh arítéhrataqme sensuwehqsonka wahnahnorahowe.

¹² Peh morá áhré matíáh kéwé sene ani ahre kawerue wahnahno kewé mi arámbéhrírátáq wahnahnorahowe. ¹³ Sísá tagaríáh kéné wahnahnká kawerue wahnahnotaq tagah kegá sensíwíq pankeráhwé. Sensíwíq pankeráhwara kawerue wahnahnéra íre áhrea Sísá Karáhé éhweh pahsuqme teriéwe.

Manikáne sansá áwahewé anotah naneq mire i ehwéhne.

¹⁴ Pehgáriq tanáhráq areba koraganie iwíáhéna mah pahsí sehiranue áwúge. ¹⁵ Areba íre apubúue konaraq arega Sísá tagaríáh kégá momiwíirabeqte sánsámé Manikáne animárínsábé ahreraq matiankeheéna mah pahsí sehiranue áwúge. Maniká oga mía míaira q ite Sísá tagariona ke wene animárí míone. Awankátate nah pegiqmárahnserah ite Sísá tagariona kegá momiwíorabeq aiq pútaq ehwéh pankerone.

¹⁶ Ite kawerue tagarionawe Manikáne kaweq sansá nahomé kopéq kowana Sísá tutai puana amahnága ábóraragire. Wene sánsá áwahewé anotah nanere. Minayabe mah igónkónká aiq mahraréna,

We wehukeni úkúwara wehukega we tagowana Manikáne Awanka wene sánsá peh kaweq sansáne atowe. Íopeqté kégá moq we tagowe.

Manikánka wene kaweq matábúrápéq tumerena, Mahtaq anotah Wahnáh áni míahno atowe.

Mó kegá we éhweh mah kehiná kéhíná míáhrabeq teriéwara mah marákó márakóipéqté írah kégá wensabé aiq pútare átáhwé ire.

Péhe éhwéhnká wehukene iwíáh íre kawerarítéhre i ehwéhne.

⁴ Anehe tanáhráqme táhmaro kegá wahnsane péhe éhwéh irera sehigigéhe. Mó kegá owainawamariné ehweh síwáhnorirara irera Sísane sánsá suagéhe. Minayabe Manikáne Awanka aiq pahsuqme iraruraire. ² Péhe éhwéh irera sirupipeq múguwahgu agéra ahbabáq sansansábé íre siyehitáhnara peh péhe éhwéh síwáhnorigehe.

³ Péhe éhwéh síwáhnoréna, Mahbiga ahre mewe weh úkiyehboq peh itaq mahbigáú mía míaooro éra mó naneq tahutáhúq órira míre ahriahri awehrioro éra síwáhnorigehe.

Moke táhutahuqme Manikánka aiq mirarowe. Minayabe wensabé aiq pútare atera aiq pútaq ehwéh írátíáh kégá wensabé kaweróne atera mi tahutáhúq pehipi nahwe.

⁴ Moke Manikánka miraro naneqme aiq kaweq nanere. Minayabe itega íre awehria peh wensabé kaweróne ateq pehipi nanehe. ⁵ Manikánka moke táhutahuq nah naneq mire insabé itega wensabé kaweróne atona puaq íre awehria pehipi nóne.

Poraga Tímótinsabé Sísane kaweq arámbéhrí áni míahno ato ehwéhne.

⁶ Arega mah ehwéh Sísá tagaríáh ké síwáhnorinaraq Sísá Karáhéne kaweq arámbéhrí áni míankehe. Aiq pútare atahna ehwéhnká are págege ataráirah kaweq sansá ambubu atiarone. ⁷ Ahbabáq áwahe ehwehmé, múguwahgu ehwéhme pehragáhnó. Peh Manikáne kaweq sansá miraúno.

⁸ Wehukene ayahnsa págege arite sansámé ákáhta q kaweq sansáne. Manikáne kaweqtaq mé sansámé anotah kawéq sánsáne. Wene sánsá sehgió kégá amahnága oga miáh tánáhráqkákáq mókakeakáq oga mía míaoheherawoe. ⁹ Mah ehwéhme aiq pútaq ehwéh míre. Ómiga irera aiq pútare atéhrataqme aiq kawerinae.

¹⁰ Maniká oga mía mía anínéna moke mah kehiná kéhíná merirena kaweraritáhráhire. Wensabé aiq pútare atáh ké aiq kawerarítéhre. Minayabe aiq pútare ateq págegeue arambehriúne.

¹¹ Mah ehwéhme síwáhnoré, Kawerue sehgióro terio.

¹² Are íre anonani míahnayabé mó kegá awiréh atéhrataq ahqáho arito. Peh kaweq ehwéh iraré kaweqtaq mía míae mó keyábé arutaboírúno. Aiq pútare atahna sansá ambubu atawé peh kaweq sansá miraúno. Sísá tagaríáh kégá are tagéra arene sánsá miraigehboq teawú éhwéh sehgió.

¹³ Areba íre apubúue konaraq wehuke míáhtáq Manikáne ehweh sáhnahwe pahsuqme kawerue síwáhnorúno. ¹⁴ Aboawah wehgá siyahnkaratáté arenaneq táhtoréra Manikáne Awanka iwíáh arítarái ehwéh irarurotaq Manikánka págege ataráire. Segá iraruro ehwéhme kawerue ahreraq matawé sehgió.

¹⁵ Arene arambehri kawerue miraúno. Ómiga tagéra kaweq sansáne íwíáhigehboq teawú éhwéh ambubu atawé sehgio. ¹⁶ Arerensabéákák arega síwáhnoróna ehwéhnkákák auráq matiahno. Teawú ehweh ambubu atawé sehgio. Mirainaraqmé íre arebataq áhnte arene ehweh íráh kéreq moq oga mérapeq awaq miagéhe.

Poraga kaweq síwáhnóré sansa Tímóti teawu ehwéhne.

5 Arega abowah wehreq orerónseq ehweh terí-naraq píríbahriinehboq arenabouránsábé tábuso-qme ehwéh teawenanserah pehwehrué terio. Mah-bireq o menáhwénseqsabé arenábáq áwáhnoró-nanserahnué kawerue síwáhnorúno. ² Aboawah ahrérónseq orenínsónseq arenanoura auráq matawé séhréh atahnanserahnúno. Ahre ahrariyabé arenanah-no auráq matawé séhréh atahnanserahnúno. Sene sinonkataq táhtoréhnehboq pehragé séhréh arito.

Kéweinínsó kiraboé ehwehne.

³ Íre aninkákák óréní kéweinínsábé kaweq sansánúno. ⁴ Kéweiní wene aninseq anahwareq miéhrrataq sega auráq matawéra kiraboigehe. Sinoiboga sene animárí ebeq kirabouronsabé se ore orení úkírataq sene animárínká se kiraboigehe. Sene káironaní kiraboéyabe seyene arambehrie. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

⁵ Íre aninkákák anahwankákák kéweinímé orení úkínaraq wega iwíáhéna, Manikánka séhréh aintankéhe íre. Minayabe wega wéhékáhnkakaq inokáhpéqkakák Manikánsabe, Íné séhréh ainto éna púreq aruqarurire. ⁶ Mah marákóipéqté náneqsabé arutaboíréná peh we awahbeh naneq sehgi kéweinímé pusa aní tahnsa miéhre. ⁷ Minayabe kéweinínsónsábé mah ehwéh kawerue síwáhnorúno. Segá kaweqtaq mía míairataq mó kegá se íre síéhruuigehe.

⁸ Wehga wenawahrahreq wene káironanínseq íre auráq matawéna kiraboínaraq Sípane sánsá aiq anterúéh púana anotah ahabábáq sánsánire. Mi ahbábáqká Sísa íre tagaríáh kéné ahabábáq aiq kiotaikire.

⁹ Sísa tagaríáh kegá morábí kiraboigehboq kéweinínsó síwíq sehiranúno. Orenímé 60 opéq sotaiki orenímé peh morá wéhrráq míarai inímé wenáwíq sehiranare kirabooro arito. ¹⁰ Mó kegá, We kaweq arámbéhrí mira aruqarururai iní míre atáh inímé kirabooro arito. Wene animárí kawerue sóránkirai inímé, nahnso mehweh aritena kirabourai inímé, Sísa tagaríáh kegá íre wáhtopeqte surowana sigárá pabeq pabeq arítarái inímé, suwahre ke soberurai inímé, mó ke kawerarítarái inímé mina tahnsa kaweq arámbéhrí mira aruqarururo kéweinínsó síwíq sehiranúno. Mina tahnsa inímé orení úkínaraq Sísa tagaríáh kegá morábí kiraboigehe.

¹¹ Kiraboírataqmé o ahré kéweinínsó síwíq íre sehiranúno. Téhwe Sísa Karáhéne arambehri miraoneheqmúne iraréra anehe mi arámbéhrí sinehepeq suera wehkigehe. ¹² Mirairataqmé seyene ehweh anterúáhn-sábé itene Wahnahnka ehweh aritankéhe. ¹³ Segá tao-

raho ke úkéra mó kené nahtapeq pokuéra íre sereq wehgaq naneq mire éra éhruruirataq sensíwíq pehragáhnno. Mina tahnsa kéweinínsó síwíq íre sehiranúno.

¹⁴ Íné teríúmé o ahré kéweinínsónká mó wehkéra ani maqmarera kawerue sóránkírataqmé kaweq sansá míre. Kaweq sansánowara itene naruoga sene kaweq sansá tagéra íre íéhruurorahowe. ¹⁵ Táhmaro kéweinínsónká Sípane sánsá sinehepeq suera owainawa kérowe. Minayabe tagaríáhwe.

¹⁶ Sísa tagaríéh íninká wenawahrah kéweinínsó kirabo arito ato. Sísa tagaríáh kegá kéweiní kóréní wene iyahnabo íre miéhrrataq wahba kirabo atahro arito. Peh morá sensuwahrah íre miáh kéweinínsómé Sísa tagaríáh kegá wahba kirabo aritahro arito.

Sísa tagaríáh kéréq wahnahnno ke séhréh ariteq náriéro i ehwéhne.

¹⁷ Sísa tagaríáh kéréq wahnahnno kegá kawerue wahnahnirataq sensíwíq pankereq awehraq apéq nári nárinoro terio. Segá Sísa éhweh tei teinéra iwáhnorirataqmé anotah iwíáh iwíáh ariteq awehraq apéq nári nárinoro terio. ¹⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Káhoga sera sombirah arámbéhríinaraq wene áwéhraq íre músú atáhro. Pehipi nankehe íre. Wene ehwehnka mó mahraréna,

Ite séhréh aitéh ání awehraq apéq náwéro íre.

(Lo 25.4; Mátíyu 10.10; 1 Kórína 7.9)

Mina onserah Sísa tagaríáh kéréq wahnahnno kegá kaweruwe arambehriirataq awehraq apéq nári nárinoro terio. ¹⁹ Peh morá áninká Sísa tagaríáh kéréq wahnahní anínsábé ehweh atahnarag mi ehwéhmé íre iro. Téhranítégábópoq apahránítógábópoq ehweh atéhrrataq sene ehweh iwíáhue tagáhnno. ²⁰ Wahnah animárínká ahabárirataq áhnte wehuké momiwórabeq mó wahnáh ání mó wahnáh ánínue ehweh arítáhro terio. Mó wahnáh kegá irera áhreéra kaweqtaq mía míaigehboq ehweh arítáhro terio.

Poraga Tímótinsabé miraúno i ehwéhne.

²¹ Peh morá sánsá ómi keyábé miraúno. Anotah anínseq arenawahrahreq mó sansá miraé moke mó ke mó sansá miraé anotah íre kawerinae. Ómi keyábé peh monseráhnue iwíáhue saraqmaro. Manikánseq Sísa Karáhéreq Manikánka omaq sito íópeqté kéreqka tagaríáhwe. Segá tagaríáhtaq mahna teawú éhwéh sehgio pahsuqme teiúge. ²² Sísa tagaríáh kéréq wahnahní aní míankeheé íre apubúue ayahnkara táhtoqme omaq ato. Mó aninká ahabárinaraq arega moq mina tahnsaninehboq peh kaweqtaq mía míáúno.

²³ Are awahreé arupipeq érinisabé íre peh morá wání náhnno. Náhníaq sera anonkakaq pehgáriq náhnno.

²⁴ Mó kené ahabábáq ábóraq kéhrara tagah kegá ehweh arítáhwe. Mó kené ahabábáq amahnága íre ábóraq kéh púana peh mókake ábóraq kanawire.

²⁵ Mina inserah wehukene kaweq arámbéhrí ábóraq

kéhre. Kaweq arámbéhrí íre apubúue ábóraq kah-naraq minaakaq mókake ábóraq kanawire.

Arambehrio keyábé kawerue arambehrioro i ehwéhne.

6 Sísá tagariáh ké arambehri keyábé mahraré, Itene wahnah kené ehweh kawerue ireq sensíwíg pankeráhro arito. Itene wahnah kegá itene sánsá tagéra Manikáne ehwehnsabé ahqáho atera wenáwíqsabe éhruruiyehboq kawerue arambehrioro arito. ² Arambehriraq atéh ánínká Sísá tagariahnaraq wene arambehri ánínká iwíáhéna, Íné arambehriraq intéh ánímé nánuwah tahnsá míéh púana peh taoraho arámbéhrínie iwíáhhineho. Írakaumo. Kawerue iwíáhhinkehboq mi aní áwáhnoruno. Mi anínká arambehriraq atéh aní arutaboírue séhréh atena kawerue arambehriinkehboq áwáhnoruno. Arambehrio kegá mira iwíáhhirataq sega anotah kawéq arámbéhrío ke míagehe.

Móneyabé arutaboírome ahbabáq áwahe wíre i ehwéhne.

Wehukega kaweq sánsá miraigehboq teawú éhwéh-mé ahriahri síwáhnoré kawerue sehgióro arito. ³ Itene Wahnah Sísá Karáhéne aiq pútaq ehwéhnká Manikáne sánsá kawerue íwáhnorire. Mi ehwéh suena peh mó ehwéh áwáhnori animé ⁴ we píribahri aní ména peh íre íréh aní míéhre. Peh ehwehéyabe awahbeh aní míre. Wega síwáhnorirara wene ehweh íráh kégá mó keyábé íre kaweq iwíáhéra ehwehéra síéhuruéra ⁵ tobehéra ahbabáq iwíáhowe. Ahbabáq iwíáhéra aiq pútaq ehwéh íre irera peh múguwahguowe. Múguwahguonsabé péhe iwíáhéra, Ite Manikáne sánsá sehgiunayabé áhnte mensáméhnásá pehipi meyanehemúne iwíáhowe.

⁶ Manikáne sánsá sehgiunaraq wega áhnte kaweq naneq náí náinire. Ménsámehnsánsabe íre irutaboírira peh wega náí naneq awehraq kéhre iwíáhhúnaraq itene iru ukiréhre. ⁷ Iteinoréhga maqitáhtáq íre ménsámehnsánkakaq maqitáhwe. Ite pukonaraq íre itene ménsámehnsánkakaq meweq pukoneheqmúne. ⁸ Minayabe táhutahuqkákáq korósiakákáq kahnaraq, Ai q awehraq kéhre iwíáhoneheqmúne.

⁹ Áhnte moné meyanéhe iwíáho kéwé ménsámehnsánsabe sirutaboíro kewé ahbabárorahowe. Sirutaboíro naneqka kahnkapi wah paríéhnserahnire. Se sirutaboíro naneqka ahbabárarítéhre. ¹⁰ Móneyabé arutaboírúe sánsámé ahbabáq áwahe wíre. Móneyabé sirutaboíro puara táhmaro kegá móne meyanehéera Sísane sánsá sinehepeq sutowe. Minayabe sirupipeq anotah uméh meyahwe.

Oga mía mía sánsá ambubu atawé sehgio i ehwéhne.

¹¹ Are Manikáne ani móne. Wene ani míahnayabé ménsámehnsánsabe arutaboíríneho. Moke íre kaweq sánsá anehepeq suo. Kaweqtaq mé Maniká awahbeh

sánsá sehgio. Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ate mó keyábé arutaboírúno. Kaweq sánsá págegeue sehgio uwarena ání míahnó. Mi sánsámárinásabé arutaboírú sehgio.

¹² Árésísii anínká, Íné kiotaikinauge iwíáhéna pehberáh pokire. Mina inserah arega Sísane sánsá ambubu atawé mahraue iwíáhé, Íné kiotaikéna oga mérapeq awaq mianaugé iwíáhhúnó. Arega, Íné Sísansabé aiq pútare atena wene sánsá sehginauge iraruronaraq áhnte kegá írátówe. Mi tanáhráq oga mérapeq awaq miankeheéna Manikánka omaq ataráire. Minayabe oga mía mía sánsá ambubu atawé sehgio.

¹³ Moke oga míona naneqmarí Manikánka oga míáhhro aitéhre. Manikánseq Sísá Karáhéreqka tagariehyataq teawú éhwéh iro. Wahnah aní wenáwíqtare Póntíasa Páiraga Sísá ehweh atotaq Sísaga íre áhreia pahsuqme teawuwe. Manikánseq Sísá Karáhéreqka tagariehyataq Sísaga pahsuqme teawunserah ínéga are teawúge. ¹⁴ Sísaga íre áhreia pahsutainserah ínéga teawú éhwéh kawerue tábúsoqme sehgio. Peh morá áhwára áhwára sánsá íre miráúno. Amahnágaákáq mókakeakák itene Wahnah Sísá Karáhéga tuina tanáhráqkákáq kawerue sehgio.

¹⁵ Manikánka webataq omaq atarái tanáhráq Sísá tuinawire. Maniká webataq moke mó wahnáhmáirí kiotaime aní púaq wensabé iwíáh iwíáh atone. ¹⁶ Webataq íre pukorahi anínéna peh ahriahri mía míáéna wehukega íre pokorahi téhrehrebeq mía míaire. Wehukega sene siuratate we íre tagahwe. Segá we íre tagahrahowe. Wega ahriahri wahnahninkehe. Wensabé iwíáh iwíáh atone. Ai q miraoneheqmúne.

Áhnte mensáméhnásá matíah kéyábé éhwéhne.

¹⁷ Mah marákóipéq méra áhnte monéakákáq ménsámehnsánkakaq matíah kéyábé píribahri iyehboq sene ménsámehnsánsabe íre iwíáh iwíáhhoro terio. Ménsámehnsánkakaq móneakákáq apubúue taqnobagína nanere. Minayabe iwíáh iwíáhhíyeho terio. Itene irupipeq eyoyóinkeheéna Manikánka áhnte kaweq naneq náí náinire. Minayabe peh wensabé aiq pútare ateq iwíáh iwíáh atáhhro terio.

¹⁸ Kaweq sánsá miraoro terio. Mó ke séhréh ariteq kawerarítáhhro terio. Anah ke míéhboq wehweh ke míáhhro terio. ¹⁹ Mirairataqmé sene ogamé tanáhráq peh kaweq tanáhráq kanae. Mókake oga mérapeq awaq mera peh kagaorahi apéq meyahéhe.

²⁰ Tímótio, teawú éhwéh auráq matawé ambubu atíahno. Íre Manikáne iwíáh peh wehukene iwíáh ehwehmé pehragáhhno. Abehq múguwahgu ehwéh pehragáhhno. Mi ehwéhnsabé táhmaro kegá ahtebeia éhwéhne atáhhwe. Ahtebeia éhwéhne atáhh kégá péhe iwíáhowe. ²¹ Mi ehwéhnsabé iwíáh iwíáho kegá Sísane sánsá sinehepeq súáhhwe. Manikánka itensabé arutaboírúna séhréh aitéhre.

2 Tímóti

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Pora karábúsiipéq míotaq wega iwíáhéna, Ínéga pukinauge éna mah pahsí sehiranúwe. Mah pahsíipéq Poraga Tímótinsabé, Manikáne kaweq arámbéhrí aní miankehboq wene arampehri miraé tauntahunue arambehriúno teawuwe. Wega ahababáq sansa anehe tanáhráhq sínaraqsábé sehiranéna we pukinaú ehwéhnkákáq moq sehiranue Tímóti teawuwe.

Poraga Tímóti anehe awu pahsíe.

¹ Tímótio, íné Porane páhsi sáhnshawe tagáhno. Sísá Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna Manikánka iwíáhue eqmaq núwátáire. Wensabé aiq pútare atáh kégá oga mérapeq awaq mianeherawoe. Mi ehwéh wehuke terinkeheéna eqmaq núwátáire. ² Arewe nirutaboiru aní móne. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé itene Wahnahnseqka arensabé sirutaboirára séhréh atera arene aru ukiq atagéhe.

Sísá éhweh ayehitegurégúinehboq teri terinúno ú ehwehne.

³ Náinahbúréhga Manikánka sehgióro ú ehweh kawerue sehgiúwe. Ínéga moq kawerue sehgiúnsábé nirupipeq íre umehia peh kawerire. Wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq ínéga púreq aruqarurutaq arensabé ahrreraq matawéna púreratena Manikánsabe kaweróne ata atauge. ⁴ Are áuwátáutaq ibisaronayabé ni-ahrreraq matawéna arensabé nirutaboiratóge. Nirupipeq eyoyóinkehboq are tagéyabe níre. ⁵ Arega Manikánsabe kawerue aiq pútare atahnawe niahrreraq kéhre. Íné aiq tagaríomé arenanahrá Áróisireq arenano Íyúnisireqka ebeqme Sísansabé aiq pútare atároyah anehe arega moq wensabé aiq pútare atároné.

⁶ Néne niyahnkaratáté arenaneq táhtoqme púreratáráutaq Manikánka miraúno urai arámbéhrí teawena págege atáráire. Teawátái arámbéhríwé tauntahunue mira aruqarurúno. ⁷ Manikánka áhree sansa íre sokigi aiátáire. Peh págegeue mé sansamé, mó keyábé irutaboíré sansamé, tabasiwe mé sansamé sokigi aiátáire.

⁸ Itene Wahnah Sísá éhweh teri terinéyabe íre ayehitegurégúúno. Karábúsiipéq míónsábé ínensabe moq íre ayehitegurégúúno. Sísá éhweh teri terinónayabé mó kegá áwíoqnaneherawoe. Áwíoqnehrans-

abé íre áhrea Manikánka págege atahnah teri terinúno.

⁹ Wewene kaweq anímáí míageheéna Manikánka omaq itena kaweritáráire. Íre itega kawerue arambehriuraunayabé kaweritáráire. Írakaumo. Peh wewe awahbeh iwíáhue séhréh aitena kaweritáráire. Naho naho mah marákó marákó íre kotaq Manikánka iwíáhéna, Sísá Karáhéga miraínayabé wehuke arutaboíréna kaweritanauge úwe.

¹⁰ Arutaboíréna, Kaweritanauge úwana Sísá Karáhé, ite kaweritéh ánínká marakóipeq tunsabe Manikánka arutaboíraitéh sánsá sokigi aitowe. Marakóipeq tuena pukéna oga úkúnsabe amahnága ite pukéyabe íre áhreúne. Írakaumo. Itega tagarionawe Manikáne kaweq ehwéh irona puaq oga mía míaoneheq múne.

¹¹ Manikánka ínensabe, Sísá éhweh koreri teriné íné nuwahbeh ehwéh kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. ¹² Eqmaq núwátáirana teniátái ehwéh sehgiúnsábé níwíoqnahwe. Ai q pútare atáráu anímé aiq tagaríó púana wensabé íre niyehitegurégúuge. Írakau- mo. Manikánka teniátái arámbéhrí mókakeakáq Sísá tuina tanáhráqkákáq wahnahnaintahráhire. Íné tagaríomé wega kawerue wahnahnaintanawire.

¹³ Ínéga peh aiq pútaq ehwéh áwáhnorurauge. Moke áwáhnorurau ehwéh ambubu atiahno. Ínéga áwáhnoruraunserah mó ke síwáhnorúno. Sísá Karáhénsabe ahriahri aiq pútare ateq wensabé anotahtaq arutaboíróno. Wereq mía míaé síwáhnorúno.

¹⁴ Manikánka áwáhnorurai ehwéh áhnte kaweq ehwéhnirah kawerue ahrreraq matawé ambubu atiahno. Kawerue mirainkeheéna Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaéna séhréh aitahráhire.

¹⁵ Are tagariahnowe Pígérúsireq Érámogénireq moke Esia marákórápéqté kéreqka íné nuwera pokurowe.

¹⁶ Íné karábúsiipéq míónsábé Ónésíma íre ayehitegurégúia séhréh aintáráinsabé nirupipeq eyoyóuraire. Minayabe itene Wahnahnka mi karírónáninsábé arutaboíréna séhréh aritankeheéna púreruge.

¹⁷ Ónésíma Aroma suwahpeq suraitaq ínensabe áhnte

ninebahréna íné tagaraitaq séhréh aintaráire. ¹⁸ Are aiq tagariahnawe íné Épésá suwahpeq míarautaq wega áhntetaq séhréh aintaráire. Séhréh aintaráinsabé itene Wahnahnka tuinagake Ónésímansabé arutaboirána kaweróne atankeheéna púreruge.

Sísane arambehri sehgieyabe pabeqme ehwéhtároe.

2 Tímótio, are nénahni úkurone. Are Sísá Karáhéne ani míahnana wega arensabé arutaboirána séhréh atéhnsabé págege aní míahno. ² Áhnte kegá míarotaq are áwáhnoruraugé. Manikáne ehweh kawerue sehgierra mó ke síwáhnororaho ke síwáhnorúno.

³ Págege sontiá ánínká éreyabe íre áhreise. Mina inserah arega Sísá Karáhéne arambehri miraónayabé áwíoqnehrataqmé íre áhreaia peh kawerue mira aruqarurúno. ⁴ Sontíá anínká wene kíápéténine arambehri kawerue mirainieéna wenawahpeqte árámbehri moq íre miraire. Írakaumo. Kíápéténiga kaweróne atankeheéna kawerue arambehrire.

⁵ Árésisiéna pehbeheráh poki anínká ápeq pehipi íre meyéhre. Árésisi sansá tábúsoqme sehgi ánínká kio-taikínaraq ápeq meyéhre.

⁶ Wahba só uqmarera náwe soráhwe. Ménsámehnsá nera kahnaaq abobiah taebewe arambehrii anínká ebeq koawaq miankéhe.

⁷ Mah pabéqmé éhwéhtáro iwíáhue iro. Itene Wahnahnka tábúsoqme iwíáh atahnaaq moke ahtebankehe.

Áwíoqnehrataq Sísane sánsá sehgieneheqmúne ú ehwehne.

⁸ Kaweq ehwéh teawátáume ahrreraq matiahno. Teawátáu ehwéhmé Sísá Karáhéwé Tébitine anahwa míowe. We wehukení ména pukéna mó oga úkúwe.

⁹ Mah kawéq éhwéh teri terinuraunsabé níwíoqnéna ahbabáq ani tahnsa séniraté táhrarera meniqlmera karábúsiipéq móintówe. Karábúsiipéq móintera Manikáne ehweh íre saiqnaruhráhowe.

¹⁰ Níwíoqnéyabewé, karábúsiipéq méyabewé, séniraté táhrareyabewé, minawarinsabé íre áhreuge. Manikánka omaq sitéh kégá Sísá Karáhénsabe aiq pútare atera oga mérapeq awaq miageheéna mi ke séhréh aritanauge. Segá wene kaweq matábúrápéq pokue mitaq ahriahri weba mía míaiageheéna séhréh aritanauge. ¹¹ Teawéna ehwéh peh aiq pútaq ehwéhénéna mahraréna,

We pukútaq ite moq pukowane. Minayabe wereq oga mía míaoneheqmúne. ¹² Áwíoqnehrataq wene sánsá ambubu atíahnaraqmé wereq moráráq wahnahnoneheqmúne. Áwíoqnehrataq wensabé ahqáho atáhnaraq mókake wega itensabé moq ahqáho aitanawire.

¹³ Wene sánsá sehgieneheqmúne iwíáho kegá íre mirairataq Manikánka mirainauge urai ehwéh sehginawire. Wene sánsá íre anteruhráhire. Írakaumo. Íre anteruhráhi puana sehginawire ire.

Manikáne arambehri tauntahunue miraúno teawu ehwéhne.

¹⁴ Mah ehwéh ahrreraq sito. Manikánka tagaríéhtaq pehgáriq naneqsabé íre ehwehoro terio. Pehgáriq naneqsabé ehwehonka íre séhréh aritahráhire. Írakaumo. Íre séhréh aritasa peh íráh ké ahbabáq aritéhre.

¹⁵ Manikánka arensabé kaweróne atankéhboq wene arambehri kawerue miraúno. Mirainaraq arerene arambehriyabé íre ayehitáhnah peh Manikáne ehweh kawerue ahtebé tábúsoqme síwáhnorinkehe. ¹⁶ Íre Manikáne iwíáh peh wehukene iwíáh ehwehmé, abehq múguwahgu ehwéhmé pehragáhnno. Abehq múguwahgu ehwéh íráh kéwé mi ehwéhnká íre kaweq iwíáh aritéhrara Manikáne sansá sinehepeq súáhwe.

¹⁷ Náonka wehukeníné anonka íre kaweratéhraana anotah naonkákákq míéhre. Mina inserah abehq éhwéhnká wehukeníné iwíáh íre kaweraruanawire. Mina tahnsa abehq éhwéh iraréya anité Íménéúsireq Pírétúsireq míehye. ¹⁸ Segá aiq pútaq ehwéh suera péhe éhwéh mahraréna, Ite pukérapeq iriwe oga úku-raunayabé mókake mó íre irigonehe óye. Sene ehwehnka táhmaro íráh kéné iwíáh íre kaweraritehye.

¹⁹ Anotah ebáhnabaga íre kúrugúruia peh págegeue kagainserah Manikánka miraú naneq áwahewé peh págegeue kagaire. Manikáne ehwehnka mahraréna, Itene Wahnahnka moke wene animári tagaríéhre ire. Wene ehwehnka mó mahraréna,

Itene Wahnah tagarione irare keo, ahbabáq pehragéq peh kaweqtaq mía míaooro ire.

²⁰ Anotah nahtápéq áhnte kunúbáwárinkákákq antehyamárinkákákq kéhre. Mó antehyamárimé áhnte moné tahnsa antehyamárine. Mó antehyamárimé peh awankátate miraira antehyamárine. Mó antehyamárimé peh marakórate miraira antehyamárine. Abehq árámbehriyabewé íroke antehyamé awehrare. Kaweq árámbehriyabewé peh morá kaweq antehyá ábérehre. ²¹ Wehukenínká íre kaweq sansá suena kaweqtaq mía míaéna we kaweq antehyá tahnsanire. We aiq pútaq Manikáne ani ména itene Wahnahne arambehriire. Wegá moke kaweq árámbehri mirao-rahire.

²² Ahrrari abarié iwíáh kahnahwe mi iwíáh sue móbeq míahno. Peh kaweqtaq méwé, aiq pútaq ehwéh ambubu atawéwé, mó keyábé arutaboiréwé, aru ukiqme méwé, mah sansámári sehgio. Sirupipeq ahbabáq íre kéh kégá mi sansámári miraigehe. Segá itene Wahnahnsabé áhrabue mahraréna, Séhréh aito éra mi sansámári miraigehe.

²³ Abehq múguwahgu ehwéhmé pehragáhnno. Are tagariahnawe múguwahgu ehwéhmé tobehorahi naneq mire. ²⁴ Itene Wahnahne arambehri ani teawe, Íre ehwehúno. Írakaumo. Peh mó ke miéhrarabeq áyáteh sansá sue uwarena aní mé kawerue síwáhnorúno ato.

²⁵ Wene ehwehnsabé íre kowe atáh ké pehwehrue mónkakákq síwáhnorínana Manikánka séhréh aritahnara sene ahbabáq sansa suera aiq pútaq ehwéh

iragéhe. ²⁶ Wene arambehri miraigeheéna owainawanka ahbabáq ke saiqnaríéhre. Saiqnaríéhrra aiq pútaq ehwéh íréhrataq sega tábúsoqme iwíáhéra owainawane ahbabáq sansa suera kaweqtaq míagehe.

Anehe tanáhráq wehukega áhnte ahbabáq sansan neherawoe i ehwéhne.

3 Anehe tanáhráq anotah íre kaweq sunúq sinae. Minawé iro. ² Mi tanáhráq wehukega peh seyensabé suwahbanae. Móneyabé sirutaboiro ke méra píribahri saiyo ke míaneherawoe. Mó ke áhnte ehwéh aritera sinoibone ehweh anteruaneherawoe. Mó keyábé kawerowe íre arítáh ké míaneherawoe. Maniká awahbeh sansánsábé íre suwahbáhna ke míaneherawoe.

³ Mó keyábé íre sirutaboironerawoe. Íre insahwé arítáh ké míaneherawoe. Íre insahwé aritera síéhruruo ke míaneherawoe. Íre tabasíwe mía aisobuya ké míaneherawoe. Kaweqtaq méyabe suwahrieh ke méra ⁴ owinahwino ke míaneherawoe. Apubúue íre kaweq sansánoneherawoe. Ite anotah ke úne iwíáho ke méra Manikánsabe iuwahriehre oneherawoe. Mah marákópéqté náneqsabé sirutaboiro ke míaneherawoe.

⁵ Segá peh ábóraqsabé Manikáne sansá miraéra peh Manikánka págege aritahráhi sansánsábé ahqáho atera íre miraowe. Moke mina tahnsano ké sueq móbeq míáhro.

⁶ Mina tahnsa kégá múguwahgu ahroné nahtapeq pokue ehnenenue síwáhnorowara sene péhe éhwéh íráhwe. Mi ahvérónká áhnte ahbabáruonsabé sirupipeq umehire. Íre kaweq naneqmarínsábé sigará pabeku pabekuire. ⁷ Sigará pabekirara sega mó síwáhnori aní mó síwáhnori aníné ehweh irera peh Manikáne aiq pútaq ehwéh íre íráhwe.

⁸ Wehukénité sensíwíq Sánésireq Sámbarésireqka Mósísinsabé ahqáho atóyanserah mi sansáno wehgá aiq pútaq ehwéhnsábé ahqáho atáhwe. Manikáne ehwehnsabé ahqáho atáh púara peh múguwahgu iwíáhurowe. ⁹ Mi aníténé ahbabáq ábóraq konserah ómiga mi kené ahbabáq mókake tagagehe. Minayabe mó kegá sene ehwehnsabé íre aiq pútare arítáh púara sene arambehri íre anotah úkorahire.

Manikáne ehweh ambubu atawé sehgio i ehwéhne.

¹⁰ Arega menah ínéba míarona puah néne sánsá aiq tagariahne. Maniká awahbeh sansá síwáhnoréna kaweq sansánuraue. Moke néne sánsámé arega áwaha aiq tagariahne. Manikánsabe aiq pútare atena wene sansá ambubu atawéna uwareasa áni ména mó keyábé nirutaboiruue. Tabasíwe aní míóge.

¹¹ Are tagariahnae mó kegá íné níwíoqnarowana níeruraire. Ántíóka suwahpeqkakák Ákónía suwahpeqkakák Árísáta suwahpeqkakák míarautaq anotahtaq níwíoqnarowah tagariahne. Níwíoqnarotaq itene Wahnahna séhréh aintárai puana íné kaweqtaq míóge. Segá íné íre nubiq suahráhurowe.

¹² Ite tagarionawe Sísa Karáhéreq méra kaweqtaq méyabe suwahbeh kewé mó kegá síwíoqnanerawoe. ¹³ Ahbabáq kereq péhe éhwéh síwáhnoro kereqka mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítáhwe. Segá múguwahgu agéra síwáhnorirataq íréhra kegá moq péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritaneherawoe. Segá amahnága ahbabárára mókakewe anotah ahbabáronerawoe.

¹⁴ Arewe aiq pútare ate ahtebarona sansá kawerue sehgio. Are tagariahnae itega kaweq ehwéh are áwáhnoruraunayabé kawerue sehgio. ¹⁵ Are animai míaronaraq Manikáne ehweh sáhnsahe sansa áhwáronone. Áhwárawe wene ehweh ahriahri sáhnsahonaga ahtebe Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáronana kaweratáráire.

¹⁶ Manikáne ehweh sehiranutaq Manikáne Awanka iwíáh aritena séhréh aritowe. Manikáne ehweh ahteabáhnaga síwáhnoronaraq múguwahgu ehwéh tábúsoq sitahráhone. Ahbabáq sansa tábúsoq sitahráhone. Manikáne ehweh ahteabáhnaga aiq pútaq ehwéhme kaweqtaq mé sansamé terienawe kawerue síwáhnororahóne. ¹⁷ Wene ehwehna ite Sísa tagariona kegá kaweq sansánéq moke kaweq arámbéhrí miraorahúne.

Manikáne ehweh págegeue pahsuo i ehwéhne.

4 Sísa Karáhéga tuinagake moke oga miáh kéreq pukia kéreq sainsuankéhe. Wega tuinaraq ahriahri wahnahnaitanawire. Minayabe wereq Manikánseq tagariehya puah teawéna ehwéh kawerue iro. ² Manikáne ehwehnsabé suwahbeh kereq íre suwahbeh kereq teri terinúno. Se iragéhboq kawerue síwáhnorúno. Wene ehwehna sirupipeq pankehboq págegeue síwáhnorúno. Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá kawerue sehgiéhboq kawerue síwáhnorúno. Maniká awahbeh sansá síwáhnorinaraq uwareasa áni míahno.

³ Írátiahno. Mókake wehukega aiq pútaq ehwéhme íre irera peh seye suwahbeh naneqsabé sirutaboironerawoe. Seye suwahbeh ehwéh síwáhnoro keyábé, Íwáhnorigehboq máhoro aritaneherawoe. ⁴ Segá aiq pútaq ehwéh sinehepeq suera wehukene áwaha ehwehnsabé aiq pútare aritaneherawoe.

⁵ Ahriahri peh kaweq iwíáhúno. Kaweq sunúqkákák íre kaweq sunúqkákák ahriahri Sípane sánsá sehgio. Áhnte kegá Sísa éhweh iragéhboq teri terinúno. Manikáne Awanka teawátái arámbéhrí miraue parabaruo.

Poraga, Kagai apéq náninkéhe i ehwéhne.

⁶ Iné pukona tanáhráq aiq sinaire. Mi tanáhráqmé aiq wahtonire. Asiu kegá sene sánsánóra náhníaq sera ano Manikánsabe titiréra ahkiónserah íné moke néne arambehriyabé moq Manikánsabe titiruge. ⁷ Manikánka níátái arámbéhrí kawerue mira aruqaruruge. Mi arámbéhrí aiq parabarúóge. Sípane sánsá íre susa peh kawerue sehgiúge.

⁸Wehukénká árésisiéna kiotaiki aní awahriq ayáhúq áwínserah Manikánka kaweqtaq kagai apéq náninkéhe. Minayabe itene Wahnahnka ínénsabe, Kaweqtaq míahne aintankéhe. Mi apéq íopeq intena we tuinagake náninkéhe. Wegá tábúsoqme iwíáhue sainsuahnarag íre ínébataq náninkéhe. Írakaumo. Ómi we tuina tanáhráqsábé áwénuno ke ápeq siena kawerowe aritankéhe.

Poraga Tímótiásabé, Ínéba apubúue súno ato ehwéhne.

⁹Arega miraorahinarag iwíáhue tagé ínéba apubúue súno. ¹⁰Témásiga mah marákóipéqté náneqsabé arutaboíréná íné nuwena Tésárónáika suwahpeq pokuraire. Káréséniga Kárétía marákórápéq pokurairana Táitásaga Támésía marákórápéq pokuraire.

¹¹Árúka webataq ínereq mioye. Néne arambehriwe Máhkaga kawerue séhréh aintahráhi aní míre. Séhréh aintankéhboq meqme súno. ¹²Tíkíkúsiwe Épésa suwahpeq eqmaq áúwátáuge.

¹³Néne káhq ambántá Tóása suwahpeq Kápúsine nahtapeq matauge. Ínéba sinaraq minaakaq púkuwarínkákáq sehirania kanéhwárínkákáq mewe súno.

¹⁴Káhpah kaweraqari aní wenáwíq Árékásántaga anotahta q íre kaweraintáráire. Minayabe itene Wahnahn-

ka kamah awinkéhe. ¹⁵Wega itene ehwehnsabé págegeue ahqáho aitaráinsabé arega we auráq mati-ahno.

¹⁶Téhwe sega ehweh aintárotaq ómiga íné íre níehnehia nuwera pokurowe. Minayabe Manikánka kamah arinehoéna sensabé púrerarítárage. ¹⁷Nahnsonka itene Wahnahne ehweh irageheéna tábúsoqme terítáutaq itene Wahnahnka íné séhréh aintena págege aintáráire. Segá nubiq suaneheraurotaq wega séhréh aintárái puara túbáh agurowe. ¹⁸Ahbabáq aintéhrakake Manikánka séhréh aintankéhe. Wegá wahnahnirabeq íopeq míankeheéna tumeiqmena móintankéhe. Ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atanéhe. Aiq míre.

¹⁹Ákúírareq wene ahre Párisírareq Ónésíma karíronánínseqsabé iroso terio. ²⁰Érásátiga Kórína suwahpeq míehre. Tárópíma awahreuirana Mírétúsi suwahpeq áúwátáuge. ²¹Ópeq íre sínaraq ínéba súno. Mahtaqté ánimári sensíwíq Íyúbúrúsi, Púrénísi, Árínúsi, Káróriarehga arensabé iraúno atáhwe. Sereq ómi mahtaqté Sísa tagaríah kéreqka arensabé iraúno ewe.

²²Itene Wahnahnka arereq mía míaire. Wegá arensabé arutaboíréná séhréh atéhre.

Táitása

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Táitásawe íre Asiu anínéna Porane ehweh kawerue sehgiena Kíríti marákórápéqté ké, Sísá tagaríáh ké séhréh aritena kawerue wahnahnúwe. Poraga karábúsiipéq míotaq mah pahsí sehiranúwe. Wega Táitásansabé Sísá tagaríáh kéréq wahnahno ke omaq site sansánsábé, síwáhnoré sansánsábé, kawetaq mé sansánsábé ue mah ehwéhmárí sehiranue Táitása teawuwe.

Poraga Táitása awu pahsíe.

¹ Táitásao, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhno. Íné Manikáne arambehriu aní múge. Sísá Karáhéga we éhweh kosíwáhnorúno aintena eqmaq núwátáire. Manikánka omaq sito ke séhréh aritankeheéna eqmaq núwátáire. Segá aiq pútaq sansá Manikáne kaweq sansá ahtebagehboq kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire.

² Itega Sísansabé aiq pútare ateq oga mérapeq kiwíanehe iwíáhúne. Naho Maniká, íre péhenorahi anínká mahraréna, Ínéga omaq sitáhna kegá oga mérapeq awaq miagéhe úwe. ³ Oga mérapeq awaq miagéhe éna wewega iwíáhi tanáhráq mah kawéq éhwéh itene irupipeq iwíáh aítaráire. Maniká, ite kaweraitéh anínká ínénsabe, Mah kawéq éhwéh koreri terinúno aintaráirana teri terinuge.

⁴ Táitásao, néne páhsi sáhnsahwe tagáhno. Itega morá iwíáhue Sísansabé aiq pútare atoyansabé are nénahni úkurone. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé, ite kaweraitarái anínseqka are séhréh atera arene aru uk-iq atéhye.

Sísá tagaríáh kéréq wahnahno ke omaq siteyabe éhwéhne.

⁵ Ite íre parabaruoya arámbéhrí arega mirainkeheéna Kíríti marákórácq áúwátáuge. Mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue Sísá tagaríáh kéréq wahnah anímárí míagehboq omaq sito. Teawátáunserahnue omaq sito.

⁶ Peh kaweqtaq mía míai anímé peh morá áhré matíéh anímé Sísá tagaríáh kéréq wahnah aní míahrahire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atáh anímáriné sibowáwé wahnah aní míahrahire. Wene animáriné ahabbáwé sibowáwé ehweh anterúáh anímáriné sibowáwé wahnah ani íre míahrahire.

⁷ Sísá tagaríáh kéréq wahnah arítéh anínká Manikáne arambehri aurácq matíéh púana peh kaweq-

taq mía míai anínká wahnah aní míahrahire. Píríbahri anímé, áyáteh anímé, píah néna múguwahgu aruqaruri anímé, tobek aruqaruri anímé, móneyabé arutaboiri anímé íre wahnahnorahire. Írakaumo.

⁸ Nahnsó ke kawerue kirabo arítéh anímé, kaweqtaq méyabe arutaboiri anímé, tabasíwe míéh anímé, kaweq iwíáhue arambehri anímé, Maniká awahbeh sansá sehgi anímé, wewene kaweq iwíáh ambubu atíéh anímé Sísá tagaríáh kéréq wahnahnorahire.

⁹ Áwáhnoro éhwéh kawerue ambubu atíéh anínká mó ke kawerue síwáhnorahire. Wega aiq pútaq éhwéhnsábé suwahrieh ke síwáhnoréna sene iwíáh kaweraritankéhe.

Péhe éhwéh síwáhnoro keyábé éhwéhne.

¹⁰ Kíríti marákórápéqté ké aurácq matíáhro. Píríbahri ke méra sega abehq éhwéhnéna péhe éhwéhnue. Asiu kené síú amurúrué sansa sehgióro e kewé áhnte mina tahnsa míáhwe. ¹¹ Segá mó kené móne meyanehéera áhnte mi karírónánínsábé péhe éhwéh síwáhnorowe. Mi karírónání aiq pútaq sansá súéhboq péhe kéné ehwehnsabé ehiya míáhro arito.

¹² Kíríti marákóipéqté aní Kíríti ke seyene ehweh irari anínká mahraréna, Kíríti marákórápéqté kegá péhe éhwéh irare irareo ke wóe. Se áwéh keropia póeráhq tahnsa ké méra taorahoue kobukahburo ke wóe ire.

¹³ Wega irari éhwéh aiq pútaq éhwéhne. Minayabe Kíríti keyábé págegeue síwáhnorúno. ¹⁴ Ai q pútaq éhwéhnsábé suwahrieh kegá sehgióro e éhwéhnkákácq Asiu kené péhe áwahe éhwéhnkákácq suera Sísane sánsá kawerue sehgi géhboq págegeue síwáhnorúno.

¹⁵ Kaweqtaq mía míao kegá moke táhutahuq íre óri-rane éra peh nah naneq mire éra nahwe. Sísansabé íre aiq pútare atáh áhbárérá kéwé moke mah marákóipéq kéh náneq tagéra íre kaweq nanere iwíáhowe. Sene sirupipeq ahabbábq áhwáréra kaweq sansá íre írátíáh púara sega kaweq iwíáh íre orahowe.

¹⁶ Segá mahraréra, Itega Maniká tagarione irarewe. Iraréra Manikáne ehweh anteruera ahbabárára kaweq arámbéhrí íre miraorahowe. Minayabe ite tagarionawe se Maniká íre tagaríáhwe.

Aboawah wehyábé síwáhnoré ehwehne.

2 Arerega peh tábúsoqme aiq pútaq ehwéh síwáhnorúno. ² Aboawah wehyábé mahraré, Múguwahgu iyehboq áhnte piáh né pehragahro. Peh tábúsoqme iwíáhhoro. Tabasiwe mía míaro. Aiq pútaq sansá ahtebawe sehgióro. Manikánsabe irutaboírég wehukeyabé irutaboíro. Sípane sánsá kawerue sehgióro terio.

Aboawah ahréyábé síwáhnoré ehwehne.

³ Aboawah ahrérónsábé mahraré, Manikánsabe áht-enéq kaweqtaq mía míaro. Mó keyábé péhe éhwéh arítého. Píahyabé irutaboíriyeho. Peh kaweq sansá síwáhnororo terio.

⁴ Segá ibehinínsónsábé mahraue síwáhnororo arito. Iteruwehqsoneq itene animárinseqsabé kawerue irutaboíro teriéro terio. ⁵ Iteitene kaweq iwíáh ambubu atawéq sehgióro teriéro terio. Mó weh pehragég peh morá arenawehq kéro teriéro terio. Íre itereq morábí náneq pehragég peh iteitene arambehriue areqnahreq ahréró míáhro teriéro terio. Peh kaweqtaq mía míáéq iteruwehqsone ehweh kawerue íráhro teriéro terio. Segá mah ehwéh sehgirataq mó kegá Manikáne ehwehnsabé íre awiréh atahráhowe.

Mahbigaunsábé síwáhnoré ehwehne.

⁶ Mahbigaunsábé iteitene kaweq iwíáh ambubu atawéq sehgióro terio. ⁷ Segá are tagéra ahtebagehboq arega peh kaweq sansánúno. Síwáhnoróna tanáhráq ogiogi pehragé peh kawerue tábúsoqme síwáhnorúno. ⁸ Mirainaraq are áwíoqnah kegá tagéra siyehitáhnayabé íre ehwehia peh túbáh agigehe.

Mó kené arambehri keyábé síwáhnoré ehwehne.

⁹ Mó kené arambehri arítáh kéyábé mahraré, Píribahri sansá sueq ite arambehriaraq ítéh áníné ehweh kawerue ireq itene arambehri tábúsoqme miraoro terio. ¹⁰ Sene ménsámehnsá aebóiyeho. Peh kawerue auráq sítaríáhro terio. Mirairara tagehra kegá Maniká ite kaweritéh áníné sánsá aiq kaweq sansáne iwíáhigehe.

Sísa tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

¹¹ Manikánka mah kehiná kéhínánsábé arutaboíréná aiq sokigi aintéhre. Arutaboíréná ómi kaweritáhráhire. ¹² Itensabé arutaboíréná mahraréna, Ínénsabe íre aiq pútare aintáh kegá onserahniyeho. Mah marákóipéqté sánsánsábé irutaboíriyeho. Mah tanáhráq peh kaweq iwíáhue tabasiwe méq ínégá unserah kaweqtaq mía míaro ire.

¹³ Sísa Karáhé itene Maniká míre. We ite meirena kaweritéh ání míre. Mókake we téhreh naneqkakák tuina tanáhráqsábé iwíáh iwíáhég kaweqtaq mía míáéq áwénunúne.

¹⁴ Webataq wene kaweq animárí mía míaigeheéna Sísa itene ahbabáqsabe wene korahqtaté paiqmaranieéna putiowe. Minayabe itene ahbabáq sansa moke sueq peh kaweq arámbéhríyábé irutaboíronehe.

¹⁵ Teawewó éhwéh síwáhnorúno. Peh kaweq sansá sehgióro arito. Ahbabáq sansa miraiyeho arito. Segá arene ehwehnsabé anetaníbo iwíáhiyehboq págegeue síwáhnorúno.

Manikánka kaweritáráinsabé kaweq sansánonehe i ehwéhne.

3 Arega síwáhnorina keyábé mahraré, Kámáhní kereq sene wahnah kereqne ehweh kawerue íráhro arito. Mi kegá kaweq arámbéhrí miraoro irataq apubúue miraoro arito. ² Síéhruruiyeho terio. Ehweh aruqaruiyehboq pehwehribeq méq uwarena ánimárí méq kaweritáhró terio.

³ Naho iteitega saiyoéq ehweh anterueq péhe éhwéhnsábé aiq pútare atárúnana ahbabáqsabe iuwahbaraire. Ahbabáqsabe iuwahbarainsabé ahkaragáraga ite saiqnariaraire. Saiqnariarairaq ahriahri ahbabáq aruqarurég mó kené ménsámehnsánsabe igará pabekuraire. Mó kegá itensabé iuwahriehre ewaq itega moq wensabé wensabé iuwahriehre iwíáhuraune.

⁴ Maniká, ite kaweritéh ánínká itensabé arutaboíréná kaweq sansá aitena arutaboíré sansa sokigi aiire.

⁵ Sokigi aiena kawetaq míáhwe aitáráire. Íre iteitene kaweq arámbéhríyábé kaweritáráire. Peh wewega arutaboíraitena itene ahbabáq sabi íúátáire. Sabi iue-na itene irupipeq pabeq paberitáráire. Pabeq paberitárái puana Manikáne Awanka o awá maq-marena oganúq itáráire.

⁶ Wenawanka oganúq itáráirana iteba mía míainkeheéna Manikánka Wenawa eqmaq áúwátáire. Sísa Karáhéga ite kaweritáráinsabé eqmaq áúwátáire.

⁷ Sísa Karáhéga itensabé arutaboíréná kaweritáráinsabé Manikánka ite oganúq itáráire. Oganúq itáráiraraq oga mía míáéq oga mérapeq awaq meyabe áwénunúne. ⁸ Teawú éhwéhnsábé aiq pútare atone.

Manikánsabe aiq pútare atáh kegá, Tábusoqme kaweq arámbéhrí miraonehe iwíáhigehboq mótaq mótarue mah ehwéh págegeue síwáhnorúno. Wehukega kawerue ahtebagehboq mah ehwéh síwáhnorúno. Mah ehwéh aiq pútaq ehwéhnéna ómi ke séhréh aritáhráhire. ⁹ Táhmaro kegá abehq éhwéhnéra sigaqnaréh síwíq pankerera tobewehwe. Mi kegá Mósísiga sehgióro ú ehwehnsábé moq tobewehwe. Síwáhnorinaraq mi tobého ehwéh pehragáhno. Minawarimé íre iahtebahrahi naneq mire. Pehragáhno.

¹⁰ Sísa tagaríáh kegá ehwehiyehboq abehq éhwéh aruqaruri aníné iwíáh tábusoq ato. Mó tanáhráq mó tanáhráruue teawinana íre irahnaraq auwe móbeq míahno. ¹¹ Wene arupipeq ahbabáq áhwáreh puana

wega íre kaweq iwíáhorahire. Wewene ahbabáqka kamah awinkéhe.

Páhsi parabaginai ehwéhne.

¹² Wehukeníté sensíwíq Átémásareq Tíkíkúsireq míéhye. Mótaq mi aníté areba eqmaraníe. Areba sir-ataq arega mitaq sue Níkópórísi suwahpeq ínéba peheráh súno. Moke sóiriri tanáhráq Níkópórísi suwahpeq kowíanie iwíáhuge. ¹³ Sehgíóro ú ehweh ahtebeh aní wenáwíq Sénási wereq wene iyahnabo aní

Ápóroreq itega mi aníté séhréh arito. Segá mó ke apubúue korerigéhboq se íre kéh náneqmarí nario.

¹⁴ Itega wahnahno kegá séhrého sansá ahtebagehboq kaweq arámbéhrí miraoro terio. Túbáh agiyehboq Sísane arambéhrio ke nárieq séhréh arítáhro terio.

¹⁵ Moke ínereq míáh kégá itensabé iroero ewe. Mibeqté Sísa tagaríáh ké, itensabé sirutaboiro keyábé iroero terio. Manikánka ite ómi séhréh aitéhre.

Pírémóna

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pírémónawe anotah weh ména Sísansabé aiq pútare ato anínéna Porane iyahnabo aní míowe. Pírémónane arambehri aní wenáwíq Ónésímae. Poraga Pírémónansabé, Arene arambehri anínsabé arutaboíré pehwehrué wahnahnato ue mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Pírémóna awu pahsíe.

¹ Pírémónao, íné Porareq Tímótireqne páhsi sáhn-sahwe tagáhno. Ínéreq iteribáq Tímótireqka miraúya arámbéhríwé arega moq mira aruqaruróne.

Arewe itene kaweq iyáhnábó aní móne. Íné Sísá Karáhéne ehweh teri terinunsabé karábúsiipéq míóge. ² Ápíao, are iteinahno wone. Áhkípúsao, arereq itereqka Manikáne kaweq sansá págegeue sehgiune. Arene nahtapeq momiwío keo, ite Sísá tagariáh ké wóe.

³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq aitehye.

Poraga Pírémónane kaweq sansánsabé iwíáh iwíáhú ehwehne.

⁴ Ínéga púrerutaq ahriahri arensabé niahreraq matawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge. ⁵ Mó kegá are éhweh teniera, Itene Wahnah Sísansabé aiq pútare ate arutaboíróne éra moke Manikáne animárínsabé arutaboíróne ewe. Minayabe púrerutaq ahriahri arensabé niahreraq matawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge.

⁶ Arereq itereqka monseráhnue Sísá Karáhénsabe aiq pútare atone. Wegá ite séhréh aitena kaweraitéhre. Minayabe arereq itereqka kawerue iahtebaneheéna púreraita aitaugé.

⁷ Pírémónao, are náníbáq móne. Arega Manikáne animárínsabé arutaboírarite sene sirupipeq eyoyóinkeheé séhréh aritahne. Minayabe nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

Poraga Pírémónansabé, Ónésíma pehragé mehweh ato ú ehwehne.

⁸ Arega íné Pora nuwahbeh arámbéhrí mirainkeheéna Sísá Karáhé áwirue teaweráhuge. ⁹ Arega ínénsabe arutaboíraintahna puana págege ehweh íre teawiníe. Íné Porawe Sísá Karáhéne aní ména wene arambehri mirauraunsabé karábúsiipéq míóge.

¹⁰ Íné karábúsiipéq mیارautaq arene arambehri aní Ónésímaga surairana Sísá éhweh teawátáugana irena

aiq pútare atáráire. Minayabe néne ani úkuroña puah we séhréh ato. ¹¹ Menah Ónésímaga arene arambehri aní ména íre kawerue séhréh atáráire. Amahnága wega arereq ínereq kawerue séhréh aitahtáhire.

¹² Ínéga wensabé anotahtaq nirutaboiratena areba eqmaraníe. ¹³ Sísane kaweq ehweh teriátáunsabé karábúsiipéq míóge. Minayabe arega íné séhréh aintarónanserah Ónésímaga séhréh aintahtáhire. Wegá íné séhréh aintankeheéna ínereq méyabe nuwahbehre.

¹⁴ Arensabé, Íné nuwahbeh ehweh sehgio éna págegeue íre teawiníe. Írakaumo. Íre néne iwíáhga peh arerega iwíáhue miraúno. Arega, Íné Pora séhréh atanauge iwíáhnaraqmé peh arerega iwíáhue miraúno.

¹⁵ Menah Ónésímaga are auwena ínéba suraire. Ínéba séna Sísá Karáhéne ani úkurainsabé mókake areba ahriahri míankehe. ¹⁶ Amahnága we íre peh morá arene arambehri aní míankehe. Írakaumo. We arene arambehri aní ména amahnága itene Wahnah tagariéh púana arenábáq tahnsa ména are kawerue séhréh atankéhe. Minayabe arega wensabé anotahtaq arutaboírinkehe. Ínéga wensabé nirutaboíruge. We náníbáq tahnsa míéhre iwíáhéna nirutaboíruge.

¹⁷ Ínéreq arereq morá árámbéhrí ánité úye iwíáhonon? Mira iwíáhnaraqmé arega íné mehweh aintahnanserah Ónésíma moq mehweh ato. ¹⁸ Menah wega are ahbabáq atáráiro? Wegá arene ménsámehnsá merairo? Wegá merai naneqsabé ínégá are náwiníe. ¹⁹ Ínénéga awinauge. Íné Poraga aiq iraruge.

Mah pahsí néne niyahnkaratáté sehiranaróge. Ínéga Sísá éhweh are teawátáutaq arega wensabé aiq pútare atáróne. Minayabe ápeq nánio íre atáráuge.

Mókakeakáq ápeq nánio íre ataníe. ²⁰ Náníbáro, arereq ínereq Sísá Karáhé itene Wahnahne anité míoye. Minayabe íné séhréh ainte nirupipeq eyoyó ainto.

²¹ Íné tagaríomé arega íre peh morá ínégá sehiranue teawú éhweh mirainkehe. Arega mó kaweq sansánkákáq mirainkehe. ²² Wahnah anínká íné pugeq nuwankéhboq púrerainto. Pugeq nuwahnaraq areba

kinauge. Minayabe arene nahtapeq máhriq kaweraintewahno.

Porareq morá árámbehrí ánímárinká Pírémónansabé iraúno ató ehwehne.

²³ Wehukení wenáwíq Épárási mahtaḡ míéhre. Wega Sísa Karáhé éhweh teri terinurainsabé ínereḡ

karábúsiipéḡ míoye. Arensabé iraúno ire. ²⁴ Ínéba arambehrio ke Máhkareḡ Árisátákireḡ Témásireḡ Árukareḡka moḡ arensabé iraúno ewe.

²⁵ Itene Wahnah Sísa Karáhéḡa iteba mía míaéna arutaboiréna séhréh aitéhre.

Íbaru Ke

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Íbaru ke, Asiu ke, Ísara kewé se peh morá ké míáhwe. Se apahtáro áwíq kéhre. Mah pahsí sehiranú ani áwíq íre kéhrana peh anehete ehwéh Porane ehweh tahnsá púara áhnte kegá, Poraga sehiranúwe íwíáhowe. Mó kegá Sísá tagaríáh Íbárú ké síwíqnowe. Mi tanáhráq mah pahsí sehiranú aninká sensabé, Ite túbáh agiyehboq peh tábúsoqme iwíáhowe ue Sísane sánsá ambubu atiageheéna mah pahsí sehiranúwe. Sísawe aiq pútaq Manikáne ahninkáwáéna íópeqté kéreq Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireq kiotaikúwe. Manikánka Sísá mibeq mah-beq arítéh ání míankeheéna omaq atowe. Sísaga miraúnsabe Manikánka o moráéné ehweh áhwárowe. Minayabe íre kaweq sunúq sínaraq túbáh agiyehboq peh Sísane sánsá ambubu atawéq tauntahunue sehgióro ue Íbaru Ke sehiranue teriuwe.

Íbaru ke siu pahsíe.

1 Naho Manikánka mó tanáhráq mó tanáhráruwe wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara mó sansá mó sansánue itene igaqnaréh ehweh teríúwe.
2 Teríúwana amahnága anehe tanáhráq wenahni iwíáh atowana wega Wenabone sánsá teiena sokigi aiíre. Manikánka irarúwana wenahninká moke mah marákó marákóákák íópeqkákák mirarowe. Wenahninká mókake moke wahnahninkeheéna omaq atowe.
3 Maniká téhrehnka inserahni aní míéhrena wenahni moq téhrehnka inserahni aní míéhre. Maniká mía míainserah wenahni moq monseráh áníne. Wega págege ehwéh irarinka moke mah marákó marákóákák íópeqkákák kaweqtaq kagaire. Wega wehukene ahbabáq aiq kaweraitena íópeq Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue mía míaire.

Manikáne ahninkáwágá íópeqté ké kiotaikire i ehwéhne.

4 Manikánka wenahni áwíratowana mi awíqká moke íópeqté ké síwíq kiotaikire. Mina inserah wenahninká moke íópeqté ké kiotaikire. **5** Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Are nénahni móne. Amahnága íné Arenabo míóge ire.

(Buk Song 2.7)

Mi sehiránká mó mahraréna,

Íné Wenabo míahnana we nénahni míankehe ire.

(2 Samuel 7.14)

Manikánka íópeqté keyábé mah ehwéh irarúwo?

Írakaumo. Peh morá wenahninsábé irarúwe.

6 Manikánka wene ebeq piah aní mah marákóípéq eqmaq auwanaútaqsabé wene ehwehnka mahraréna,

Íópeqté kéó, ite ómiga nénahninsábé iwíáh iwíáh atáhro ire.

(Lo 32.43)

7 Íópeqté keyábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Wega íópeqté ké sóiriq tahnsá mirarena se wene arambehri ke irobina tahnsá mirarowe ire.

(Buk Song 104.4)

8 Wenahninsábé Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikáno, arega wahnah wahnahnóna tanáhráq peh ahriahri kagainawire.

Arega wahnah wahnahnónawe tábúsoqme iwíáhue mirainiwóne.

9 Are moke ahbabáq sansansábé awahriehrana peh kaweq sansansábé awahbehre. Awahbeh puana íné Maniká Arenaboga are anotah aní mé moke wahnahnúno atóge.

Arene wehgauné sirupipeq eyoyó aritena arene arupipeq anotah eyoyó atóge ire.

(Aisaia 61.1)

10 Wenahninsábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Itene Wahnahno, téhwe arega mah marákó marákó mirarónana págegeue kéhre.

Moke íópeq kéh náneq arerene ayahtate miraróne.

11 Mókake moke mah mensáméhnsá tabanaginaraq are peh mía míainiwóne.

Ambanta nahonáh úkinserah mah marákó marákóákák íópeqkákák nahonáh úkéna íre kaweraginawire.

12 Wehukeníká wene máhti sabaréhnserah arega mah marákó marákóákák íópeqkákák sabararuankéhe.

Wehga wene nahonáh kórósí ugurúruena o kórósí sukiwíéhnserah mirainkehe.

Arewe ahriahri monseráhnue mía míainiwóne.

Arene oga mé tanáhráq íre parabaginawire ire.

(Buk Song 104.4)

¹³ Manikáne ehwehnka mó mahraréna,
Arega niyah púpeq tútuue míahno.
Moke arene naruo arene aigúnúbá tahnsa méra
arene ehweh sehgióro aritaníe ire.

(Buk Song 110.1)

Manikánka íopeqté keyábé mah ehwéh irarúwo?
Írakaumo. Peh morá wenahninsábé irarúwe. ¹⁴ Mi-
nayabe íopeqté kéwé aneq kebo? Íopeqté kéwé we-
hukene siwa tahnsá méra Manikáne arambehri mi-
raowe. Manikánka kawerarítéh ké séhréh aritageheé-
na íopeqté ké siqmaréhre.

Manikánka ite meirena kaweratárai ehwéhne.

2 Manikáne ahninkáwá anotah Wahnáh mía
míainsabé itega írátáuna ehwéh ambubu atawéq
sehgiónehe. Itega íre túbáh agia peh wene ehweh se-
hgioneheqmúne. ² Naho Manikánka íopeqté ké iwíáh
arutowara sega iraruwara itene igaqnaréhga írówe.
Manikánka mi ehwéh íre sehgiú ke kamah ariuwe.
³ Minayabe itega Manikánka kaweraitéh éhwéhnsábé
anetaníbo iwíáhonaraq kaweqtaq mía míaonehnkono?
Írakaumo. Wene ehwehnsabé anetaníbo iwíáhonaraq
Manikánka ite moq kamah ainawire.

Téhwe itene Wahnahnka wene kaweraitéh éhwéh
teriuwara mi ehwéh író kega, Aiq pútaq ehwéhne
teiúwe. ⁴ Író kega kaweraitéh éhwéh teiútátq Manikán-
ka págege aritonka sega págege sansánéra ótaq san-
sánéra íre tagarío sansanuwe. Manikánka miraúnsabe,
Mi ehwéhme peh aiq pútaq ehwéhne ue pahsuowe.
Wene arambehri kawerue miraigeheéna Manikánka
iwíáhue Wenawanka náí náneq náiuwe.

**Sísaga webataq ite meirena kaweraitahráhi aníne i
ehwéhne.**

⁵ Manikánka íopeqté keyábé, O marákó marákórátq
wahnahnoro aritanabo? Írakaumo. ⁶ Minayabe wene
Púkuipéq wehukenínká mahraréna,

Manikáno, arega ite wehukekeyabé iwíáhnawe
ite aneq tahnsá kéabuno?

Itewe peh abehq naneq mune.

Aneqsabé kawerue wahnahnaitahno?

⁷ Peh wahto tanahrátq íopeqté kégá ite kiotaikowe.

Arega ite pankere omaq ite iteíwíq pankerahne.

⁸ Arega moke miraóna naneqsabé wahnahnoro
aitahne ire.

(Buk Song 8.4-6)

Ite tagónawe amahnága tánáhrátq wehukenínká moke
kéh náneq íre wahnahnatiéhre. Írakaumo. ⁹ Itega peh
Sísaga tagónana we anotah aní míéhre. Menah wahto
tanahrátq we arambehri aní úkurairara íopeqté ké
síwíqka wenáwíq kiotaikuraire. Manikánka séhréh
aitowana Sísaga mah kehiná kéhínáné ahbabáq kawerai-
tanieéna putiowe. Wegá itene ahbabáq kawerai-
tanieéna éruwana pukúnsabe Manikánka we iriatena
wenáwíq pankeq atena, Anotah aní mé wahnahnúno
atowe.

¹⁰ Manikánka moke kéh náneq mirarena wahnah-
natéhre. Minayabe áhnte kégá wenahnimáhq úkéra

wene kaweq téhrehrebéq míageheéna Manikánka Sísaga
eqmarowana éruwe pukúwe. Manikánka miraúnsabe
Sísawe iteruwah úkéna áhnte ke séhréh aitena kawerai-
téhre.

¹¹ Sísaga itene ahbabáq aiq kaweraitéhnsábé wereq
ite kaweraitéh kéreqne Íteribo peh morá aní míéhre.
Minayabe Sísaga itensabé, Nánuwahrah woe aiteyabe
íre ayehitehre. ¹² Minayabe Manikáne ehwehnka
mahraréna,

Are éhweh nánuwahrah teriníe.

Are tagaríah ké momiwíotaq

arenáwíq pankeranieéna

arensabé igonkónue iwíáh iwíáh ataníe ire.

(Buk Song 22.22)

¹³ Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Wega omasa éhwéh sehginawire iwíáhuge ire.

(Aisaia 8.17)

Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Ínéreq moke Manikánka nání ánimárinseq aiq míone
ire.

(Aisaia 8.18)

**Sísaga wehuke séhréh aitanieéna wehukení úkú
ehwehne.**

¹⁴ Ite Manikáne animárimé peh wehuke míone. Peh
wehuke míona puana Sísaga ite kaweraitanieéna we-
hukení úkéna ite tahnsá míowe. Owainawanka puké
sansatátq wahnahnatiéhre. Sísaga owainawa anehin-
saruanieéna putiowe. ¹⁵ Sísaga miraúnka wehuke puké
tanahráqsábé anotah áhreo ke sabirúéhrara amahná-
ga íre áhreowe. ¹⁶ Minawé wega íopeqté ké séhréh
aritehro? Írakaumo. Wegá ite Ébárahma kahnáh
séhréh aitéhre.

¹⁷ Sísaga wehukene ahbabáq kawerarena insahwé ai-
tanieéna wehukení úkéna wehukene sánsánúwe.

Manikáne arambehri mirainieéna itene mibeq mahbeq
aitéh aní míanieéna wehukení úkéna wehukene sán-
sánúwe. ¹⁸ Áhwáre naneqka weba sítatq Sísaga anotah-
taq éruwana íre ahbabárúwe. Minayabe amahnága
áhwáre naneq iteba sitaq wega ite séhréh aitaahráhire.

**Sísaga miraúnka Mósísine arambehri kiotaikú
ehwehne.**

3 Néne iyahnabo animárimo, Sísansabé iwíáhue
tagahro. Manikánka ite omaq itena íahraburains-
abé itega Sísansabé aiq pútare ateq we tagaríahwe.
Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míankeheé-
na Manikánka Sísaga eqmarowaq itega we éhweh teri
terinúne. ² Wene arambehri mirainkeheéna Manikánka
Sísaga omaq atena eqmarowe. Mósísiga Ísara ke séhréh
aritená Manikáne arambehri kawerue sehgiunserah
Sísaga moq Manikáne arambehri tábúsoqme sehgiúe.

³ Wehukenínká kaweq nah pearéhrara tagah kégá mi
nahnsábé ákáhtaq iwíáh iwíáhéra mi nah pearéh anín-
sábé anotah iwíáh iwíáhowe. Mina inserah Manikánka
Mósísinsabé ákáhtaq iwíáh iwíáhéna Sísansabé ano-
tahtaq iwíáh iwíáhíre. ⁴ Nah pehipi íre kéhrara peh we-

hukega pearáhnserah moke mah marákó marákó kéh náneqme Manikánka mirarowe.

⁵ Mósísi Manikáne arambehri anínéna Ísara ke míótaq moke Manikáne arambehri kawerue sehgiuwe. Naho Manikánka we iwíáh atowana Mósísiga mókake sína naneqsabé irarúwe. ⁶ Minayabe Sísa Karáhéwé Manikáne ahninkáwá ména moke Manikáne animáří kawerue wahnahnire. Itene wahnahnsabé aiq pútare ateq wega mirainie ú ehweh mirainawire iwíáhonaraq we kahnáh míaneheqmúne.

Manikáne ehweh anterúáh kégá ahrenérapeq íre serahowe i ehwéhne.

⁷ Ite Manikáne animáří méq Wenawane ehweh irone. Minayabe Wenawanka Púkuipéq mahraréna, Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq

⁸ saiyoyehboq kawerue íráhro.

Naho itene igaqnaréhga abatapi míótaq sega néne ehweh íre irera peh saiyóera níwíoqnowe. Segá mirau serahniyeho.

⁹ Mitaq ínéga itene igaqnaréh 40 opéq séhréh arítáhwara sega néne ótaq sansá tagéra minayabe íre iwíáhia peh saiyóera níwíoqnowe.

¹⁰ Saiyóera níwíoqno puana mi keyábé nibiahnsa arítáhwae.

Minayabe ínéga mahraréna, Mi kegá néne sánsá íre ahtebera peh ahriahri ahbabáq aruqaruowe ewae.

¹¹ Ínéga abiahsanéna sensabé pahsuena, Ahrenérapeq ínéba íre seneheqmóe ewae íre.

(Buk Song 95.7-11)

¹² Néne iyahnabo anímáríno, itene irupipeq ahbabáq iwíáhég túbáh agiyeho. Maniká Iteribowe oga mía míai aní míre. Wene sánsá inehepeq súéhboq kawerurero. ¹³ Ahbabáq sansanká ite míáhrabeqte ání saiqnariéhnehboq Sísa kawerue kéraneheéq mó wehekáh mó wehekáhnue kaweq ehwéh we teawíéq we séhréh atéhoru.

¹⁴ Itega Sísansabé téh kawerue aiq pútare ataráúnanserah mókakekákq pukona tanáhráqkákq wene sánsá íre túbáh agia peh kawerue ambubu atíáhnaraq Sísa Karáhéreq moráráq mía míaoneheqmúne.

¹⁵ Métáq sehiranue teiwónserah mónkakákq sehiraninie. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq saiyoyehboq kawerue íráhro.

Naho itene igaqnaréhga néne ehweh íre irera peh saiyóera níwíoqnowe. Segá mitaq mirau serahniyeho íre.

(Buk Song 95.7-8)

¹⁶ Manikáne ehweh írótaq íre sehgiura peh saiyoue míó kewe inseréhbo? Mósísiga Ísípi marákórápéqte meriqmena móríto kewe moke mi ke saiyó kée. ¹⁷ Áhnte opéq 40 opéq Manikánka abiahnsa aríto kewe inseréhbo? Ahbabáq aruqaruro keyábé abiahnsa arítowara abatapi pukuwe.

¹⁸ Manikánka abiahnsanéna iwíáhéna, Ahrenérapeq ínéba íre seneheqmóe úmé inseréhyabe irarúwo?

Wene ehweh anteruera anetaníbo iwíáho keyábé irarúwe. ¹⁹ Segá Manikáne ehwehnsabé anetaníbo iwíáho puara sega ahrenérapeq weba íre korahuwe. Minayabe íreq iwíáhue tagarione.

Maniká tagaríáh kégá ahrenérapeq kioraho ehwéhne.

⁴ Naho Manikánka itensabé, Ínéba sirataq ahrenagehe úwe. Túbáh aginie iwíáho keo, Manikáne ahrenérapeq íre kíyehboq áhreoro. ² Ísara kegá Manikáne kaweq ehwéh írówaq itega moq íratáúne. Segá írótaq mi ehwéhnsabé íre aiq pútare atówe. Minayabe mi ehwéhnká íre séhréh aritahráhuwe. ³ Wene ehwehnsabé aiq pútare atona kegá Manikáne ahrenérapeq kiorahúne. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ínéga abiahsanéna sensabé pahsuena, Ahrenérapeq ínéba íre kioneheqmóe ewae íre.

(Buk Song 95.7-11)

Wega mah marákó marákó mirarena wene arambehri parabarowe. ⁴ Abapeqte téhtaré wéhékáhnnsabé Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka moke wene arambehri parabaruenta abapete téhtaréráq ahrenówe íre.

(Buk Song 95.11)

⁵ Ahrenónsabe wene ehwehnka mó mahraréna, Ahrenérapeq ínéba íre kioneherawoe ewae íre.

(Buk Song 95.11)

⁶ Kaweq ehwéh téh író kega mi ehwéhnsabé íre aiq pútare atónsabe sega Manikáne ahrenérapeq íre kioráhuwe. Íre kioráhuwara kaweq ehwéh sehgió kégá ahrenérapeq kioráhowe. ⁷ Minayabe Manikánka mó tanáhráq omaq atena mi tanáhráqsabé, Iborane atowe. Iborane atowana áhnte opéq parabagúwana Manikánka Tébíti iwíáh atowana sehiranue mahraréna, Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq saiyoyehboq kawerue íráhro úwe.

(Buk Song 95.7-8)

⁸ Minayabe Sósúaga itene igaqnaréh meriqmena ahrenérapeq mórítotaq tahirímé mó tanáhráq Manikánka mó wehekáhnnsabé íre irarú irino. ⁹ Minayabe Manikáne animáří ahrenahraho tanáhráq peh kagainae.

¹⁰ Manikánka wene arambehri abapete morá wéhékáh parabaruenta abapete téhtaré wéhékáhtáq ahrenónserah weba séra mía míao kegá moq sene ahwimi parabaruera ahrenahrahowe. ¹¹ Manikáne ahrenérapeq kioneheéq págegeue arambehriehwe iwíáhég miraoro. Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh anteruera ahrenérapeq íre kíú serahniyeho.

¹² Manikáne ehwehme oganúq itahráhi naneréna págegeue arambehrire. Págegeue arambehriéna áwéhreh sogíq tahnsane. Sogiqme peh ákáhtaq áwéhrehrana Manikáne ehweh anotah áwéhrehre. Manikáne ehwehnka wehukéníné arupipeq amurúrúéhre. Wene iwíáhákákq wenawapipeqkákákq mi ehwéhnká amurúruena sainsúéhre. Wehukéníné ayahnsankakaq ayahnsapeqte ábíqnónkákákq mi ehwéhnká amurúruena sainsúéhre. Mi ehwéhnká we-

hukení awahbeh iwíáhákák moke mó iwíáhákák sokigi aíre.

¹³ Manikánka moke miráú naneq tagehtaq wehukega kopéq suahráho? Írakaumo. Moke minawari Manikánka tagehtaq ábóraq kéhrana taga tagaire. Minayabe mókake Manikánka moke itene sánsá saraq-marankéhe.

Sísawe itene ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míre i ehwéhne.

¹⁴ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání íopeq Manikáne auranabiatepeq míehre. Mi anímé Sísá Manikáne ahninkáwáe. Minayabe itega aiq pútare atona ehwéh ambubu atianeheqmúne iwíáhéq miráoro. ¹⁵ Ahbabáq iwíáh sínaraq iteriahriáh íre kaq-suahráhu. Owainawanka ite íwíoqnehtaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká anetaníbo íre iwíáhia peh arutaboiraítana séhréh aitéhre. Owainawanka amahnága ite íwíoqnehserah Sísá marakóipeq míotaq áwíoqnówana Sísaga íre ahbabáruwe.

¹⁶ Minayabe itega Manikánsabe íre áhrea wega ite séhréh aitankeheéq weba wahtotaq kowíaneheqmúne iwíáhoró. Mitaq kowíáhnaraq irupipeq umeh agínaraq Manikánka itensabé arutaboiraítana séhréh aítankéhe.

Sísá itene mibeq mahbeq aitéh ánínká ite kaweritéh ehwéhne.

5 Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká ite Asiu ke séhréh aitankeheéq ite míonarabeqte ání mó tanáhráq mó aní mó tanáhráq mó anínue omaq sitáhwe. Manikánka itene ahbabáq kawerítankeheéna wene ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká mó naneq mó nanerue Maniká titiratéhre. ² Titiratena we peh wehukení púana kaweqtaq íre mía míaorahire. Minayabe wega múguwahguo kereq áhwára áhwararo kereq pehwehrue arítéhre.

³ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká mó kené ahbabáqsabe Manikánsabe ménkámehnkáne korahqtaté titiratéhre. Íre peh morá mó kené ahbabáqsabe titiratéhre. We moq ahbabárorahi aní púana wewene ahbabáqsabeákák Maniká titiratéhre.

⁴ Mibeq mahbeq aitéh árámbehríwé anotah arámbehrí wíre. Minayabe wehukenínká, Íné mi arámbehrí mirainie íre orahire. Mi arámbehrí mirainkeheéna Manikánka wehukení omaq atena naho Ároni omaq atonserah omaq atéhre.

⁵ Wehukenínká, Íné mi arámbehrí mirainie íre orahúnsarah Sísá Karáhéga, Neníwíq pankerena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ání míanie íre úwe. Írakaumo. Manikánka wensabé omaq atena minayabe wene ehwehnka mahraréna,

Are nénahni móne. Ibora íné Arenabo ména anotah aní míahno atóge íre.

(Buk Song 2.7)

⁶ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Are néne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní ahriahri mía míainiewóne. Wehukení wenáwíq Mékíséréki néne

ehweh mibeq mahbeq arítéh ání mía míainiewóne are moq mina tahnsa mía míainiewóne íre.

(Buk Song 110.4)

⁷ Sísá marakóipeq míotaq wega Maniká ehweh teawena púrerúwe. Manikánka Sísá puké tanáhráq ahqáho atahráhu púana Sísaga anotahtaq púreréna áhnte íbisówe. We awahbeh iwíáh íre sehgiira peh Maniká awahbeh iwíáh sehgiuwana Manikánka Sísaga púrerú ehweh irowe. ⁸ Sísawe Manikáne ahninkáwá ména áhnte erúnsabe Wenabone ehweh sehgiu sansa ahtebówe. ⁹ Sísaga Wenabone ehweh tábúsoqme sehgiunsabe amahnága Sísaga wene ehweh sehgió ké kaweraritena oganúq sitahnara oga mérapeq mía míaonehrawoe. ¹⁰ Minayabe Manikánka wensabé, Are néne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní mía míainiewóne. Mékíséréki néne ehweh mibeq mahbeq arito aní mía míainiewóne are moq mina tahnsa mía míainiewóne atowe.

Káriq anínká mía míai serahniyeho i ehwéhne.

¹¹ Minayabe áhnte mó ehwéh kéhre. Itega íre apubúue ahtebahraho puana mah ehwéh teieyabe págege arámbéhríe. ¹² Ite íre wahto tanáhráq Sísane ehweh írah púaq wene sánsá ahtebahtaq tahirímé mó ke síwáhnoro irino. Itega íre kawerue ahtebarsabé Manikáne ehweh áwahewé mó anínká ite íwáhnorire. Inahunah ánínká págege tahutáhúq íre nahrahéna peh náh nehnsarahnówe.

¹³ Náh neh anínká pehgáriq aní púana tábúsoq-maréh sánsá íre ahtebahrahire. ¹⁴ Págege tahutáhúqmé peh morá anonanínká nahrahire. Págege tahutáhúq nahraho kegá tábúsoqme iwíáhorahowe. Minayabe sega kaweq sansánkákák íre kaweq sansánkákák saraqmarera kawerue ahtebahrahowe.

Tauntahu ke méq Manikánka ite náina naneqsabé áwénunoro i ehwéhne.

6 Sísá Karáhéne ehweh peh morá áwahewé mónkakák íre íwáhnorinie. Págege ehwéh iragéhboq anehete ehwehnkákák íwáhnorinie. Nah pe anínká íre peh morá nahwiahnsanse pearéhre. Mina inserah áwahe ehwéh mitaq mareq anehete ehwehnkákák íráhro. Itene abehq árámbehrí inehpeq sueq Manikánsabe aiq pútare ate ehwéh aiq írátówe.

² Wání mewe ehweh aiq írátówe. Wehukeníne ayahqnotaq táhtoqme púrerate ehwehmé aiq írátówe. Pusa ké iriwe oganúq site ehwehnkákák mi tanáhráq Manikánka kaweqtapéqkákák iraipéqkákák sainsue ehwehnkákák aiq írátówe. Mina tahnsa áwahe ehwéh aiq írátó puaq mitaq mareq anehete ehwéh íráhro. ³ Manikánka kowe aitahnaraq itega miraoneheqmúne.

Sísane ehweh sinehepeq súáh kégá weba íre kouwekoraho ehwéhne.

⁴ Sísane sánsá ahtebéra sehgiro kegá mi sansá sinehepeq súáhmé árahue mónkakák sehgiéhbo? Segá

íopeqté Manikáne téhreh naneq merowana Manikáne Awanka seba kowíaraire. ⁵ Segá Manikáne ehweh irera sehgirosabé aiq pútaq ehwéhne íwíáhurowe. Mókake sína tanáhráqsabé ahtebéra, Mi tanáhráq Manikánka págegeue arambehrinkehe íwíáhurowe.

⁶ Mira íwíáhéra Sísane sánsá sinehepeq súáhmé sega mónkakáq íre sehgiórahowe. Segá Sísansabé, Iuwahriehre íwíáhonsabé Manikáne ahninkáwá awankátaq mónkakáq táhparáhnserahnowe. Segá miraoatq Sísá íre tagaríah kégá tagéra Sísansabé awiréh atáshwe. Minayabe wene sánsá sinehepeq súáh kégá Sísaba mó íre kouwekorahowe.

⁷ Ibonsirana marakó tantanirana mitaq kaweq tahutáhúq kírérara wehukega nahwe. Minayabe Manikánka, Aiq kaweq marákóe atéhre. ⁸ Marakóraq peh abehq náhgáqkákáq tahwenkaránkakaq kíréhtáq peh abehq marákóe. Minayabe Manikánka, Íre kaweq marákóe atena kekiranawire.

⁹ Néne iyahnabo anímárinó, mah pagégé éhwéh teiúnsabé itega mi marakó tahnsa ké úkigehe íwíáhugo? Írakaumo. Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgiége íwíáhuge. Sísaga meirena kaweraitena séhréh aitéh púaq itega wene sánsá sehgiówe.

¹⁰ Manikánka pehipi íre ehweh aítankéhe. Itega mirau-ro arámbéhrí íre abitaginae. Írakaumo. Menahnkákáq amahnágaákáq Manikáne animárinó kawerue séhréh aritena Manikánsabe irutaboírowe. Minayabe wega íre abitaginae.

¹¹ Íné nuwahbehme itega amahnága tauntahunue mira onserah mókakekákáq ahriahriakákáq miraoro. Minayabe nuwahbehre. Mirairataq itega áwénuno naneqmarí mókake náinkéhe. ¹² Ite taoraho agiyeho. Peh abobiah taebera ké méq Manikánka mirainawire íwíáhéq wega náina naneqsabé kawerue áwénunoro. Mirairataq wega náinawire.

Manikáne omasa náneqsabé aiq pútare atanéhe i ehwéhne.

¹³ Manikánka Ébárahma ehweh teawutaq wega omasa éhwéh teawena, Aiq mirainauge úwe. Mó anínká Maniká íre kiotaiki puana wega mi ehwéh irarútaq wewenáwirue irarúwe. ¹⁴ Manikánka Ébárahmansabé mahraréna,

Are séhréh atanauge. Mókake ínégá séhréh atáhnaga arenanahréh íregárita q úkigehe úwe.

(Stat 22.17)

¹⁵ Ébárahmaga árahinabomo íre íwíáhia peh kawerue áwénunúwana Manikánka teawu ehwéh aiq pútaragúwe.

¹⁶ Wehukéninká omasa éhwéh iraritaq wega mó aní anotah aníné áwirue mi ehwéh irarire. Minawé Asiu kené sánsáne. Wehukéninká mi sansáninaraq wensabé ehweh atáh ké túbáh agorahowe. ¹⁷ Manikánka omasa éhwéh irarútaq író kega, Wegá mó íwíáhinabomo íwíáhiyeho éna Manikánka wewenáwirue mi ehwéh irarúwe.

¹⁸ Minayabe Manikánka téhtaré págégé éhwéh aiq irarú puana wega mó íwíáh íre orahire. Wegá péhe éh-

wéh íre orahinsabé ite Manikápa kowía míaúna ke íwíáh íwíáhunayabé irupipeq eyoyóire. Irupipeq eyoyóinaq Manikáne ehwehna aiq pútaraginawire íwíáhéq minawé áwénunonehegmúne. ¹⁹ Anotah awánká kaweq anúq kéhrana sóiriqka mi awánká íre pankonoráhire. Mina inserah itega Manikáne ehweh aiq pútaraginawire íwíáhúnaga irupipeq kaweq awánká ánúq tahnsaniraq kaweqtaq mía míaúne. Itega kawerue áwénunúnayabé mókake Manikánka wene íopeqté páqnáhípeq móitankéhe.

²⁰ Ite séhréh aitanieéna Sísaga mitaq ebeq kiena ite mibeq mahbeq aitéh aní úkéna ahriahri mía míainawire. Wehukéní wenáwíq Mékíséréki Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní mía míainserah Sísá moq mina tahnsa ahriahri mía míaire.

Mékíséréki anotah aníne i ehwéhne.

7 Manikámé anotah aní míowana Mékísérékiga Sáréma suwahpeqte ké wahnahnéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito aní míowe. Ébárahmareq we kéro kereqka mó wahnáh kéreq se kíríro kereqka ebehéra mi ke subiq súówe. Segá kouwekutaq Mékísérékireq Ébárahmareqka piehgiúye. Mitag wega Ébárahmansabé kaweq ehwéh teawuwe.

² Kaweq ehwéh atowana Ébárahmaga moke ebehurabeqte meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena Mékíséréki peh morá awuwe. Mékísérékiwe mi awíq áwahewé kaweq sansá mirai wahnáhne. We Sáréma suwahpeqte kéné wahnah aní ména we mó awíqme áwahewé aru ukiqme sansani wahnáh aníne.

³ Wenanoibonkakákáq wene aigaqnaréhakaq we maqmio tanahráqkákáq we pukú tanahráqkákáqsabé éhwéhmé íre kéhre. We Manikáne ahninkáwá tahn-sanéna ahriahri wene ehweh mibeq mahbeq arito aní mía míaúwe.

⁴ Mékíséréki anotah aní míonsabe we éhweh ahtebagehboq íráhro. Itene igaqna Ébárahmaga moke ebehurabeqte meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena we peh morá awuwe. ⁵ Ébárahmane anahwa wenáwíq Áríwáie. Mi anímé we kahnáh Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ke míówe. Mósísiga sehgióro ú ehwehna mahraréna, Ísara kégá sene meyhá mensáméhnsá nayáhnkú saraqmahwara Áríwái kahnáhnká peh morá pehipi meyoúwe. Áríwái kahnáh kéreq moke mó Ísara kereqne sigaqnawé Ébárahmae. Sensuwahrah Isára kégá sene meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmárowara Áríwái kahnáhnká peh morá pehipi meweúwe.

⁶ Manikánka omasa éhwéh Ébárahma teawéna, Miranauge teawuwana Mékísérékiwe íre Áríwái kahnáh aní míowe. Ébárahmaga mi mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena Mékíséréki peh morá awuwana Ébárahmansabé kaweq ehwéh atowe. ⁷ Ite ahtebónawe ahriahri kaweq ehwéh atéh anínká mi ehwéh teawí aní kiotaikire.

⁸ Áríwái kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh arámbéhrí mirautaq sega Ísara kégá sene saraqmáro mensáméhnsá peh morá pehipi meweúwe.

Áríwái kahnáh mótaq mótarue pukuwana Mékíséréki oga mía míai aníne uwana wega peh morá saraqmaro naneq pehipi meyowe.

⁹ Itega mahraue irarerahúne. Áríwái kahnáhnká Ísara kegá saraqmáró mensáméhnsá peh morá pehipi meweo kee. Téhwe Ébárahmaga Mékíséréki ahtapeq tagéna peh morá saraqmaro naneq awutaq wenanah Áríwáiga moq Mékíséréki awuwe. ¹⁰ Mi tanáhráq Áríwáine anowagá we íre maqmio púana wega Mékíséréki árahue awuwo? Ébárahmawe Áríwáine aigaqna púana minayabe wega Mékíséréki peh morá saraqmaro naneq awutaq wenanah Áríwáiga moq awuwe.

Sísawe Manikáne o mibeq mahbeq arítéh ánímé kiotaiki aníne i ehwéhne.

¹¹ Mósísiga sehgióro ú ehweh Ísara ke teriena peh morá Áríwái kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh árámbehrí mirauwe. Mi arámbehrí mirae sansa wehuke kaweraroq tahirímé mó aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh aní íre sù irino. Sù anínká íre Áríwáireq Áronireq kahnáh anínéna peh Mékíséréki tahnsánéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míehre.

¹² Mó anínká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh kéné arambehri awaq mionsabe miraira sansá o sansa úkinae. ¹³ Manikánka omaq ato anímé íre Áríwái kahnáh anínéna we Súra kahnáh aní ména mi kegá tahberaq Maniká titirue náwe arámbehrí íre mirauwe.

¹⁴ Ite ahtebómé Súra kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ké míagehe éhwéh Mósísiga íre irarúwe. Sísawe itene Wahnahme we Súra kahnáh aníne. Minayabe ite aiq ahtebóne. ¹⁵ Íre Áríwái kahnáh aní peh mó aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní ábóraragéna we Mékíséréki tahnsá aní mía míaire.

¹⁶ Omaq ato anímé we kahnáh aiq awehraq kéhre íwíáhúnsabe omaq atoo? Írakaumo. Itene Wahnah ahriahri págegeue mía míai puana we Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní úkúwe. ¹⁷ Minayabe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh aní mé

ahriahri mía míainiewóne. Mékíséréki Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani mía míainserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne íre.

(Buk Song 110.4)

¹⁸ Naho sehgióro ú ehwehmé íre págege aítahráhi ehwéhne. Mi ehwéhnká ite íre séhréh aítahráhinsabé Manikánka mi ehwéh aiq meruowe. ¹⁹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká itereq mó naneqkakaq íre airaiq kaweraitáhráhire. Manikánka o sansa omaq atowana mi sansánká Mósísiga sehgióro ú sansa kiotaikiraq itega Maniká Iteriboba wahtotaq kowíahrahúne.

²⁰ Wene ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míankeheéna Manikánka Sísawe omaq atotaq íre pehipi omaq atowe. Írakaumo. Peh págege ehwehnue omaq atowe. Téhwe mó kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ké úkutaq wehukenínká pehipi omaq sitena íre págege ehwehnúwe. ²¹ Peh morá Sísawe Manikáne

ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míankeheéna Manikánka omaq atotaq págege ehwehnue omaq atowe. Minayabe Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní ahriahri mía míainiewóne íre.

(Buk Song 110.4)

²² Sísaga omasa éhwéhmé áhnte kawéq éhwéhne. Mi ehwehnká naho éhwéh kiotaikire. Minayabe itega aiq irone.

Sísawe ite mibeq mahbeq aitéh aní mía míaire i ehwéhne.

²³ Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító ke áhnte míowe. Se peh wehuke puara mótaq mótarue puku pukuunsabé peh morá anínká mi arámbehrí ahriahri íre sehgiórahúwe. ²⁴ Sísaga íre mina tahnsa miraire. We peh mía míai aní púana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh árámbehrí ahriahri sehgióre.

²⁵ Minayabe amahnágaakák mókakeakák Sísaga wensabé aiq pútare atáh ké kaweraritena Manikápa mórítahnara oga mía míaoneherawoe. Sísawe ahriahri mía míaéna itene ehweh Maniká teawí púana ite séhréh aita aitaire.

²⁶ Sísawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní mía míainsabé peh ábérehana ite séhréh aitéhre. Wega íre ahbabária peh Maniká awahbeh sansánéna kaweqtaq mía míaire. We tábúsoréh anínéna ahbabáq kega mira onserah íre mirairana Manikánka we iriate-na íópeq móatowe.

²⁷ Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító kega mó wehekáh mó wehekáhnue ménkámehnkáne korahqtaté Manikánsabe titiratówe. Ebeqme sega seyene ahbabáqsabe kaweraitankeheéra Manikánsabe titiratówe. Anehemé sega mó kené ahbabáqsabe kaweraitankeheéra titiratówe. Sísaga íre mina tahnsanire. We awankátaq táhpawe pukú tanahráq itene ahbabáqsabe peh morá tánáhráq wene anonkataté Manikánsabe titiratowe. Wega mi arámbehrí aiq parabaruo púana wega mónkákáq íre mirainawire.

²⁸ Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító ke míageheéra Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgiro kegá kaweqtaq íre míahraho ke omaq sitowe. Anehemé Manikánka págege ehwehnue mi arámbehrí mirainkeheéna wenahni omaq atowana we ahriahri kaweqtaq mía míaire.

Sísawe íópeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aníne i ehwéhne.

8 Ínéga teiú éhwéhmé áwahe ahtebagehboq íráhro. Sísawe kaweqtaq mía míai puana ite séhréh aitéhre. We Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní mía míaéna amahnága íópeq ména mibeqté anotah wahnáh Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue míehre. ² Sísaga Maniká Iteribone kaweq nahtápéq ména wene ehweh mibeq mahbeq aitéh árámbehrí mira aruqarurire. Mi nahmé wehukega íre pera peh morá Maniká itene Wahnahnka pearowe.

³ Mah marákóipéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Maniká titiréra mó naneq mó nanerue awigeheéra omaq sitówe. Segá miraunserah Sísá ite séhréh aitéh ánínká moq aiq áwíre. ⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehkná mahraréna, Peh morá Áriwái kahnáh wéhgá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné arambehri miraorahire ire. Peh mi kahnáh wéhgá mó naneq mó naneqtaté Manikánsabe titiratáhe. Minayabe amahnága Sísaga mah marákóipéq miéhtáq tahirímé mi arámbéhrí ire mirai irino.

⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínurá ména wega íopeqté náhtápéq arambehrire. Mah marákóipéq mibeq mahbeq arítáh kégá arambehrio nahmé peh íopeqté náhné mánkánah tahnsáne. Mánkánah tahnsá púana Mósísiga Manikáne wéhuwehu nah sériraté pianaútaq Manikánka wensabé, Ínéga sáwéhrapeq sokigi awátáu serahnue tábúsoqme pearo úwe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míankeheéna Manikánka Sísá omaq atowana wene arambehriga moke mó mibeq mahbeq aítáh kéné arambehri kiotaikire. Mi arámbéhrí miraútaq Sísaga Manikánseq wehukereq moráéné ehweh áhwárowe. Sísane moráénia éhwéhnká naho moráénia éhwéh kiotaikire. Sísaga mirinauge ú ehweh áhnte kawéq ómáásá éhwéh púana mi ehwehkná téh ko ehweh kiotaikire.

⁷ Wehukega téh ko moráéné ehweh sehgoráhutaq tahirímé mó moráéné ehweh íre áhwárowe irino.

⁸ Manikánka wehukene ahbabáq tagéna mahraréna, Írátíáhro. Íné itene Wahnahka mahraréna, Mókake ínéreq Ísara kereq o moráéné ehweh áhwáranehe. Súra kahnáh kéreq ínéreq o moráéné ehweh áhwáranehe.

⁹ Mi ehwéhmé íre sigaqnaréhreq ínéreq moráénowana tahnsá éhwéhne. Ínéga Ísípí marákórápéqté meriqmena mórítáhwataq sereq ínéreq moráénowane. Segá ite moraéno ehwéh anterúó púana ínéga se peh áwé tagahwae.

¹⁰ Íné itene Wahnahka mó mahraréna, Mi tanáhráq parabagínaraq Ísara kereq ínéreq o moráéné ehweh áhwáranehe. Ínéga sehgióro ú ehweh sene iwíáhipeq sitena sene sirupipeq sehiranaránie. Íné sene Maniká míahnara se néne animárí míagehe.

¹¹ Anotah awíqkákák kéreq íre anotah awíqkákák kéreq ómiga íné tagariagehe. Ómiga íné aiq tagaríéhra puara sene iyahnaboreq sensuwahrahreqsabé íre síwáhnorigehe. Itene Wahnah tagaríáhro íre terigéhe.

¹² Ómiga íné aiq tagaríéhra puana ínéga sensabé nirutaboiraritena sene ahbabáq kaweraritanie. Sene ahbabáqsabe mó íre iwíáhue niahrraq matianie uge úwe.

(Jeremaia 31.31-34)

¹³ Manikánka, O moráéné ehweh áhwáranehe insabé téh ko ehweh nahonáh úkire. Nahonáh úki naneq apubúue parabaginae.

Korahq titiré sansánká wehuke íre airaiq kawerari-tahráhu ehwehne.

⁹ Téh ko ehwéhnká Manikánsabe iwíáh iwíáh ate sansa sokigi aíre. Mi tanáhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh kowe. ² Segá mi nah sériraté pearówe. Ébeq paqnáhipéq áráhmuwe, tahbewe, Maniká áwú parétíwé kowara mitaqsábé Kaweqtapére áwíratówe. ³ Mi nahupéq mó mapéq kowana ákáhpi parahneq tahnsá ónsá kowe. Mó mapéq Anotah Kawéqtápére áwíratówe.

⁴ Mitaq kaweq kunkúni naneq pariageheéra kóraraté akariaró tahbé kowe. Moráénéu sehiránia ebáh kánéhwe pókisiipéq kowe. Mi pokisiwé kóraraté akariaró pokísie. Mi pokisiipéq íopeqté tópáhnkákák Árónine pegiqnáhnkarankákák sehirania ebáh kánéhraréákák kowe. Íopeqté tópáhmé kóraraté akariaró motóréipéq kowe. Mi pegiqnáhnkárámé Áróniga matiotaq ánáh aunúwe.

⁵ Mi pokísí maraipéq kowana Maniká míéhabeqte ánité tahnsa náneqtaré sehwerapeq kowe. Manikáne téhreh naneq tagageheéna mitaq kowe. Sene oe awe-nahpeqté wehukene ahbabáq kawerorahirabeq kowe. Amahnága mah ehwéh áwahewé íre iwáhnorinie.

⁶ Teiú ménsáméhnásá kawerarówara mó wehekáh mó wehekáhnue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Kaweqtapéq kibekéra sene arambehri mira aruqaruowe. ⁷ Peh morá mitaq arambehrio kené wahnahnka webataq Anotah Kawéqtápéq morá ópéqmé peh morá tánáhráq kiena tueyokúwe. Wegá mibeq pehipi íre kiuwe. Írakaumo. Wegá mibeq kiutaq korahq mewena wene ahbabáqkakaq mó kegá áhwára áhwáraue mirau ahbabáqkákák kaweraritankeheéna mi koráhq Maniká nawuwe.

⁸ Kaweqtapéq arambehri peh kénhsábé itega Maniká míéhabeqte áh íre ábóraq kéhre. Minayabe Manikáne Awanka aiq sokigi aíre. ⁹ Maniká míéhabeqte áh íre ábóraq kénhsábé mi seriraté pearó nahnká amahnága míáh ké sokigi aíre. Mi nahtápéq wehukega mó naneq mó naneq Maniká titirue náuúwe. Segá mi sansánunka sirupipeq íre kawerari-tahráhuwe.

¹⁰ Mi sansámé peh táhutahuq awehrié sánsánkákák sosue sansánkákák kowe. Mi sansánká íre sirupipeq peh morá sinonka kawerarite sansane. Sísá Karáhéga o sansa íre áhwároriotaq Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgeheéna mi tanáhráq kowe.

Sísaga wewene korahqtaté titirúnka wehuke kawerari-tahráhi ehwehne.

¹¹ Sísá Karáhéga tuena kaweq sansá áhwárena íre wehukega pearó nahtápéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání mía míána mitaq arambehriúwe. Mi nah áhnte kawéq náhnéna moke mó iwíáh iwíáh atáh séri náh kiotaikire. Mi nahmé íre mah marákóipéqté náh tahnsane.

¹² Sísá Karáhéga mi nahtápéq kiena Anotah Kawéqtápéqté paqnahipeq ménkámehnkáne korahq

íre mewena kiuwe. Kiena wewene korahq mewena Maniká titirue náwuwe. Ite oga mérapeq awaq miageheéna wene korahqtaté paiqitowe. ¹³ Wehukene sinonka soqsuaneherautaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá káho áráhqe anonka iraipéq agera mibeqté tánáhákáq ménkámehnkáne korahqkákáq mewera mó ke soqsuageheéra káqsuahrue.

¹⁴ Sega miraunsabé Sísane korahqka mi sansá kiotaikire. Sísaga íre ahabábária peh kaweqtaq mía míaire. Manikáne Awame mía míai anínéna Sísá págege atowana wene korahq Maniká titirue náwuwe. Wene korahqtaté soqsuqme kaweritéh púaq abehq árámbéhríyábé íre iwíáh iwíáhia peh Maniká itene oga mía míai Wahnáhné sánsá sehgionehqmúne iwíáhué.

Sísaga wene korahqtaté o moráéné sansa áhwárowo ehwéhne.

¹⁵ Minayabe Sísá Karáhéga o moráéné sansa áhwárowe. Téh ko moráéné sansa kotalaq wehukene ahabábáq kaweritanieéna Sísá pukúwe. Sísá pukútaq wega miraúnka Manikánka omaq itena íáhrabi kegá oga mérapeq awaq miageheéna Sísá Karáhéga o moráéné sansa áhwárowe. Áhwárowana Manikánka náiníe ú naneq awaq miagéhe.

¹⁶ Wehukení oga míéhtáq wenawahraha wene mén-sámehnsá íre awaq miahráhowe. Peh morá we pukínaraq wenawahraha tagéra aiq pukire éra awaq miagéhe. ¹⁷ Puki anínká sehiranurai pepáhqtáq tagéra sehiranuka irarinserahnue wene mén-sámehnsá saraqmarera awaq míáhwe. We oga míéhtáq wenawahraha mi pepáhqtáq kéké éhwéh íre sehgoráhowe. ¹⁸ Ebeqte ko moráéné sansa áhwárowaq pehipi íre áhwáwera peh korahqkákáq áhwárowe.

¹⁹ Téhwe Mósísiga mi sansá págegeinkeheéna ménkámehnká subiqme mi kané korahqtaté titirúwe. Titirinaútaq téhwe Mósísiga moke Manikánka sehgióro ú ehweh teriena anehe káho áráhqe korahqkákáq wánínkakaq peh morá ántéhyápípéq ahkiuwe. Ahkiwena awanká ánáhakaq tautáúq nahníáqkákáq mewena mi koráhq pámbáhue sehgióro ú ehweh ko pukúákáq moke míó keakáq sensineq káqsuahrúwe. ²⁰ Mósísiga káqsuahréna míó keyabé, Itega Manikánka sehgióro i ehwéh págegeue sehgiégeheéna korahqtaté káqsuahrue úwe.

(Kisim Bek 24.8)

²¹ Manikánsabe iwíáh iwíáh ató nah sériraté pearó nahnkákáq moke mibeqté mén-sámehnsánkákáq Mósísiga mi koráhqtaté káqsuahrúwe. ²² Mósísiga sehgióro ú ehwehkná teiena,

Peh morá korahqka moke kéké náneq kawerarahire. Peh morá korahq túínsábé Manikánka wehukene ahabábáq kawerarítéhre ire.

(Wok Pris 17.11)

Sísaga peh morá tánáhráq Maniká titirue náwena pukú ehwehne.

²³ Wehukega ménkámehnkáne korahq titiré sansánká íópeqté titiré sansa sokigi aíre. Mah marákóipéq titiré

sansa sehgió kégá peh ménkámehnkáne korahq titirowe. Íópeq titiré sansanútaq Sísaga wewene korahq titirúwe. Minayabe íópeq titirú sansa anotah kaweq sansá púana mi sansánká ménkámehnkáne korahq titiré sansa kiotaikire.

²⁴ Sísá Karáhéga Manikánsabe iwíáh iwíáh ató nahmé wehukega sériraté pearó nahupéqmé íre kibekia peh íópeq kibekúwe. Mina pearó nahmé wéhuwehu nahnirana íópeqté náh ahriahri kéké náhne. Minayabe Sísaga íópeq kéké náh Maniká Iteribone auranabiah-tapeq mía míaéna ite séhréh aita aitaire.

²⁵ Mó opéq mó opérué mah marákóipéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ánínká Maniká titirinieéna nahupeqte Kaweqtapéq ménkámehnkáne korahq mewena kibekúwe. Mina únserah Sísá Karáhéga mó opéq mó opérué Maniká íre titirúwe. ²⁶ Miraútaq tahirímé mó tánáhráq mó tánáhrárué mah marákó marákó miraútaqkákáq amahnágaákáq áhnte tánáhráq Sísá éri irino. Mah tánáhráq parabagina uraitaq Sísaga peh morágáké tuena wehukene ahabábáqsabe kaweritanieéna pukúwe. Sísaga Maniká titirue náwunka ite kaweritahráhire.

²⁷ Wehukení mónkákáq mónkárue íre pukia peh morá tánáhráq pukinawire. Mina inserah Sísá moq peh morá tánáhráq pukúwe. Wehuke pukirataq anehe Manikánka ehweh aritena sainsuankéhe. ²⁸ Minayabe áhnte kené ahabábáqsabe Sísá Karáhéga peh morá tánáhráq Maniká titiratena pukúwe. Itene ahabábáqsabe aiq kawerito púana mókake we tuinaraq mi arámbéhrí mónkákáq íre mirainawire. Wensabé aiq pútare ateq áwénunúna ke airaiq kaweritanieéna tuinkéhe.

Ménkámehnkáne korahqka titirorahi naneqme íre awehrare i ehwéhne.

10 Mósísiga sehgióro ú ehwehkná mókake sína naneqmarínsábé peh píkisah tahnsá púana mi ehwéhkná áwahe íre tábúsoqme sokigi aieráhire. Mi ehwéh irarúnka mó opéq mó opérué wehukega titiraruqaruowe. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq se kegá titiré sansa sehgiókná kaweritahráhiro? Írakaumo. Mi sansánká wehuke íre airaiq kaweritahráhire.

² Titiré sansa sehgiókná kawerarítéhtáq tahirímé sega mó opéq mó opérué íre titiraruqaruoro irino. Kawerarítéhtáq tahirímé sene ahabábáqsabe mónkákáq íre iwíáhia titiré sansa aiq súáh irino. ³ Sega mó opéq mó opérué titirotaq sene ahabábáqsabe íre kawerorahia peh iwíáh aruqaruowe. ⁴ Mémene korahqkákáq káhone korahqkákáqká wehukene ahabábáq íre kaweritahráhi puara sene ahabábáqsabe iwíáh aruqaruowe.

⁵ Minayabe Sísá Karáhéga marakóipeq tuinaútaq wega Manikánsabe mahraréna, Are ménkámehnkáne korahqtaté titiré sansansábé íre awahbehre. Arene arambéhri mirainkeheé arega ninonka aiq kaweraintahne.

⁶ Wehukene ahababáq kawerariteyabe ménkámehnká arene tahberapeq age sansánkákáq sene korahqtaté titiré sansánkákáqsábé íre awahbehre.

⁷ Minayabe ínégá arensabé mahraréna, Maniká Nániboo, are awahbeh arámbéhrí mirainiéna aiq tutaugé. Púkuipéqté éhwéhnká íné éhweh aiq irarinserah sehginauge uge úwe. *(Buk Song 40.6-8)*

⁸ Téhwe Sísá Karáhéga mahraréna, Are ménkámehnkáne korahqtaté titiré sansánsábé íre awahbehre. Wehukene ahababáq kawerariteyabe ménkámehnká arene tahberapeq age sansánkákáq sene korahqtaté titiré sansánkákáqsábé íre awahbehre úwe. Wehukega mi titiré sansa pehipi íre miraia peh Mósísine ehweh sehgióro únsabe mirauwe. ⁹ Anehe Sísaga mó mahraréna, Are awahbeh arámbéhrí mirainiéna tumióge úwe. Minayabe wega naho titiré sansa suena itene ahababáqsabe kaweraitanieéna o sansa áhwárowe. ¹⁰ Sísá Karáhéga Maniká awahbó arámbéhrí kawerue miraéna peh morá tánáhráq pukéna wene anonkataté Maniká titiratowe. Wegá miraúnka itene ahababáq kaweraitowaq amahnága ite kaweqtaq mía míaúne.

Sísaga titirúnka itene ahababáq airaiq kaweraitéhe i ehwéhne.

¹¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá mó wehekáh mó wehekáhnue iriwe méra peh morá mi titiré arámbéhrí aruqaruowe. Mi titiré arámbéhrionka wehukene ahababáq íre kaweritahráhire. ¹² Sísá Karáhéga peh morágáké itene ahababáqsabe peh morá tánáhráq titirúnka ahriahri peh awehraq kagaire. Wegá titirarena Manikáne ayah púpeq tútuue mía míaire.

¹³ Tútuue mía míaéna áwénunire. Mókake Manikánka, Arene naruo págegeue wahnahnarito teawinkeheéna áwénunire. ¹⁴ Wegá morágáké titirúnka ite ahriahri kaweqtaq mía míaigeheéna itene ahababáqsabe airaiq kaweraitowe.

¹⁵ Minayabe Manikáne Awanka teíre. Wegá Púkuipéq ebeq mahraréna,

¹⁶ Itene Wahnahnka mahraréna, Mi tánáhráq parabagínaraq ínégá o moráéné sansa áhwáranie. Néne ehweh kawerue siahtebagehboq sirupipeq mi ehwéh siahtebartaníe. Néne ehweh kawerue siahreraq matiagehboq mi ehwéh iwíáh aritanie úwe íre.

(Jeremaia 31.33)

¹⁷ Púkuipéq anehe mó mahraréna,

Sene ahababáqkakaq sene ahkaragáraakáq mó íre niahreraq matianie íre.

(Jeremaia 31.34)

¹⁸ Wehukene ahababáq airaiq kaweraitena mó íre ahrreraq matiéh púara wehukega mónkakáq titirigehboq? Ahqáho. Írakaumo. Mó íre titirorahowe.

Itega Manikánsabe aiq pútare ateq weba wahtotaq kowíanehe i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo animárinó, Sísá pukútaq wene korahq tunsabe itega íre áhreia peh Kaweqtapéq Maniká míéhrabeq kioráhuéne. ²⁰ Sísaga kaweq o ah sabaro púaq itega oga mérapeq Maniká míéhrabeq kioráhuéne. Sísá pukútaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté parahnkeq tahnsá ónsá senahpeqté subame tuwe. Miraúme mi paráhnkéq Sísane anonkansabé sokigi aiíre. ²¹ Sísá Karáhéwé amahnága Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní anotah anínéna Manikáne animárinó wahnah aitéhre.

²² Wegá kaweq wanítaté itene inonka aiq pabeq paberaitéhe. Sísane korahqtaté itene irupipeq káq-suahraitéh púaq itene ahababáq peh kéhre iwíáh íre úne. Minayabe itene irupipeq kaweq iwíáhéq, Manikánsabe aiq pútare ateq weba wahtotaq kowíanehe iwíáhoró. ²³ Manikánka mirainauge ú ehweh aiq pútaraginawire iwíáhuéne. Minayabe itega íre túbáh agia peh wega mirainawire iwíáhéq ambubu atianeheqmúne iwíáhoró.

²⁴ Mó Sísá tagaríáh káyábé iwíáhéq sensabé irutaboírég we séhréh atéhonehe iwíáhoró. ²⁵ Sísá tagaríáh ké momiwíé sansa súého. Táhmaro mó kegá aiq suto serahniyeho. Írakaumo. Itene Wahnah tuina tanáhráq aiq wahtonagi puq itene irupipeq kaweq iwíáh kankehboq síwáhnorég we séhréh atéhoró.

Manikáne ahninkáwáné ehweh inehepeq súého i ehwéhne.

²⁶ Írátíáhro. Téhwe Sísane sánsá aiq ahtebéq anehe iteitene iuwahbeh iwíáh miraéq ahababáq aruqarurirataq mi ahababáq kaweraiteyabe mó íre titirorahire. Írakaumo. ²⁷ Mó íre titirorahi puq peh áhreeq iran-sánéq Manikánka ehweh aitahna tanáhráqsábé áwénunoneheqmóe. Manikánsabe ahqáho atáh ké tabikira iráipéqsábé áwénunoneheqmóe. ²⁸ Wehukenínká Mósísiga sehgióro ú ehweh anteruowara téhranítégábópoq apahránítógábópoq tagéra wene ahababáq pahsutowara író kega ahababáq aninsábé íre sirutaboiratasa subiq súówe.

²⁹ Ité kaweqtaq mía míaigeheéna Sísane korahqka kaweraitowana anehe mó anínká mi koráhqkákáq Sísaga o moráéné sansánkákáqsábé abehq náneq mire éna anetaníbo iwíáhéna Manikáne ahninkáwá anehepeq súéhre. Mósísine ehweh anteruo animé wehukega íre sirutaboiratasa peh kamah awera subiq súówe. Subiq súónsabe Manikáne Awanka séhréh atéh sánsá anehepeq súéh animé Manikánka mi aní aneratankéhbo? Mókake wega mi aní anotahtaq kamah awinawire. ³⁰ Maniká ite tagariona anínká púkuipéq aiq mahraréna,

Ahababáqsabe ayahqmarewé ínénéne arambéhri wire íre.

(Lo 32.35)

Wene ehwehnka mó mahraréna,

Itene Wahnahka wene animarí sainsuena ehweh aritanawire ire.

(Lo 32.36)

³¹ Maniká oga mía míai anínéna ahababáq ke sainsuena ehweh aritahna puaq áhreeq wene sánsá anehepeq súéhneho íwíáho.

Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá págegeue sehgióro i ehwéhne.

³² Itega Sísansabé téh aiq pútare atáro tanáhráqsabé iahrerag matíáho. Manikáne sansá téhreh tahnsánirara mó kegá íwíoqnarowaq wene sánsá íre susa peh ambubu atiarowe. ³³ Wehuke míopi ite iriitárowara íre kaweq ehwéh aitera íwíoqnarowe. Segá mó tanáhráq mó ke moq síwíoqnarowaq mi keyábé irutaboírég kosíéhnehurowe.

³⁴ Segá Sísa tagaríah ké karábúsiipéq mórítárowaq sensabé irutaboírég séhréh arítárowe. Mó kegá itene ménsámehnsá moke pehipi meraotaq ite íre abiahnsania peh irupipeq eyoyói ke míarowe. Oganúq ítéh náneq mó kegá íre meyahráhowe íwíáhuro puaq irupipeq eyoyó ke míarowe.

³⁵ Menah itega Sísane sánsá kawerue sehgirowe. Ahriahri sehgioneheqmúne íwíáh íre súáho. Írakau-mo. Itega íre súéhrataqmé Manikánka anotah apéq náinkéhe. ³⁶ Mi apéq náinkeheéq Maniká awahbeh arámbéhrí págegeue sehgióro. Ahriahri mirairataqmé Manikánka náina apéq aiq náinawire. ³⁷ Minayabe wene ehwehna mahraréna,

Pehgáriq tanáhráq parabagínaraq tuinie i anímé tuinawire. We íre túbáh agia peh apubúue tuinawire.

³⁸ Néne ani kaweqtaq mía míai anínká ínénsabe aiq pútare ainta aintai puana kaweqtaq mía míainkehe. Peh néne sánsá suena túbáh agi ánínsabé íre nuwahbanawire ire.

(Habakuk 2.3-4)

³⁹ Itega wene sánsá ambubu atawéq íre kugeqnáhnúne. Ahqáho. Iraipéq pokoneherao ke tahnsa ké íre míone. Írakaumo. Sísansabé aiq pútare ateq oga mérapeq awaq miona ke úne.

Manikánsabe aiq pútare ateyabe áwahe ehwéhne.

11 Manikánsabe aiq pútare atona sansá sehgiunawe Manikánka irarú ehweh aiq pútaraginawire íwíáhéq minayabe áwénunúne. Itene iuranka mi naneqsabé íre tagónayabé anetaníbo. Peh ite iahtebónawe wega irarú ehweh peh aiq pútaraginawire.

² Naho naho itene igaqnaréhga Manikánsabe aiq pútare atówana wega sensabé kawerowe aritowe.

³ Manikánka irarúnka mah marákó marákóakákq íopeqkákákq miraro ehwéhnsabé aiq pútare atone. Amahnága moke tagóna naneqme íre tagahrahúna naneqtaté Manikánka mirarowe.

Ábérireh Ínókureh Nóahrenga Manikánsabe aiq pútare ato ehwéhne.

⁴ Ábériga Maniká titirútaq wensabé aiq pútare ato púana wene arambehriga wenawah Kéinine arambehri kiotaikúwe. Wegá Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atowe. Ábéri naho pukúwe. We oga míotaq Manikánsabe kawerue aiq pútare ato ehweh amahnágaákákq teíre.

(Stat 4.3-10)

⁵ Ínókuga Manikánsabe aiq pútare atowana Manikánka we tumero púana íre pukúwe. We tabanagútaq mó kegá we kabaruwana Manikánka we tumero púana íre ábóraq marówe. Púkuipéqté éhwéhnká mahraréna, Manikánka we íre tumero tanáhráq Ínókuga Maniká awahbeh sansánuwe ire.

(Stat 5.21-24)

⁶ Peh morá Manikánsabe aiq pútare atáh kégá we awahbeh sansá sehgiórahowe. Wehukéninká Manikápa pehipi íre kioráhire. Ebeqme wega, Maniká aiq míehre íwíáhéna, We anebahrúna ke mókake kawerai-tanawire íwíáhnaraqmé weba kioráhire.

⁷ Nóahga Manikánsabe aiq pútare atowana Manikánka sinaú tanáhráqsabé teawuwe. Teawuwana Nóahga mi tanáhráqsabé íre tagótaq mi ehwéhnsabé aiq pútare atena Manikáne ehweh sehgiuwe. Wegá mi ehwéh sehgiena anotah sipí mirarowe. Nóahreh karíronáninká sípiipéq kibekue méra wání piotaq íre pukuwe. Nóahga Manikánsabe aiq pútare atonserah mah marákó marákóipéq míó kega íre aiq pútare atówe. Minayabe Manikánka mi keyábé ehweh aritena kamah ariuwe. Nóahga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka, Are kaweqtaq míahne atowe.

(Stat 6.13-22)

Ébárahmareq Sáraheqka Manikánsabe aiq pútare atóya ehwéhne.

⁸ Manikánka Ébárahma téh áhrabútaq Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh sehgiena wenawahpeq suena wega íre tagario marákórápéq, Manikánka náwiníe ú marákórápéq pokúwe. ⁹ Wegá Manikánsabe aiq pútare atena náwiníe ue omasa marákórápéq pokéna wáhnaupeqté kéné marákórapeq kowíowe. Wegá peh úqnapipéq seri nahtápéq kaegaeúwara wenahnité Áhísáhkireq Sékópareqka moq úqnapipéq kaegaeuwe. Mi anitégá Manikánka Ébárahma teawu ehwéhnsabé moq aiq pútare atera mi ehwéh aiq pútaraginawire éra áwénunuye. ¹⁰ Ébárahmaga Manikánka webataq áhwáraro mapéq kagai mapéq kibekinie íwíáhuwe. Mitaq kibekéyabe arutaboíréna áwénunúwe.

¹¹ Ébárahmane ahre Sárahe orenínéna inahupeq mó íre kaegaeútaq Ébárahmaga iwíáhéna, Manikánka, We animai maqmiankéhe ue omasa éhwéh aiq pútaraginawire ú púana Manikánka Sárahe séhréh atowana ani-

† Ébárahma wenáwíq áwahewé áhnte kehínané sibowáe. Stat 17.5 tagáhnno. Moke we éhweh Stat sapta 12-23 kéhre.

mai maqmiowe. ¹² Ébárahma pukorahú koré míotaq wene ahrega animai maqmiowe. Mi aní anonuwara wenanahréh peh íregárita q úkue míówe. Íópeq wehyoq áhnte kéhnserah wenanahréh peh íregárita q úkue míówe. Náhmbsíbeq arahwé áhnte kéhrara wehukega íre sáhnshoráhonserah wenanahréh peh íregárita q úkue míówe.

¹³ Moke teiú ánimári Manikánsabe aiq pútare atera sene marakóipeq mé tanahráq parabagútaq pukuwe. Segá marakóipeq oga míó tanahráq Manikánka mókake nánie ú naneqmarí íre meyówe. Írakaumo. Wehukéniká áwénuni naneq íre wahtote tagehnserah mi kegá áwénunu naneqmarí sirupipeq tagéra iwíáh iwíáhéra, Ite marakóipeq mionaraq peh wáhnaupeqté ké tahnsa míone éra pahsúówe. ¹⁴ Mahna tahnsa éhwéh pahsúó kega íre mah marakóipéqsábé peh kaweq matábúrápéqsábé sirutaboiruwe.

¹⁵ Ébárahmarehga suto marakóyábé íre sirutaboiruwe. Írakaumo. Mitaq sirutaboírutaq tahirímé kouwekorahu irino. ¹⁶ Suto marakóyábé íre sirutaboiruwe. Írakaumo. Peh íópeq kiotaiki mapéqsábé sirutaboiruwe. Segá Manikánsabe, Arebataq Maniká Iteribo wone atónsabe Manikánka sene ehwehnsabé íre ayehitówe. Írakaumo. Peh sega awaq miageheéna wega íópipeq kaweq matábúrápéq kawerarowe.

¹⁷ Manikánka Ébárahmansabé, Mókake arenahni Áhísáhkine animári arenanahréh míagehe úwe. Anehe wega Ébárahmansabé, Arene mahbi Áhísáhkiwe subiqme titirainto teawuwe. Teawena, Ébárahmaga mi ehwéh sehginabomo éna áhwárawe tagówe. Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atena, Wene ehweh sehginauge iwíáhéna wenahni subiq suanaúwe. ¹⁹ Subiq suanaútaq iwíáhéna, Ínéga we subiq súáhnaraq Manikánka oganúq atahráhire úwe. Puki anínká oga úkue Wenaboba mía míainserah Áhísáhki áura pukéna we moq wenaboba mía míaúwe.

Áhísáhkireh Sékópareh Sóséparehga Manikánsabe aiq pútare ató ehwehne.

²⁰ Áhísáhkiga Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq wenahnité Sékópareq Ísoreqsabé kaweq ehwéh teriúwe. Wega anehe sína naneqsabé irarúwe.

(Stat 27.27-29,39-40)

²¹ Sékópaga moq Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq wenahni Sósépane anitéyábé kaweq ehwéh aritena wene pegiqnáhnkarataq káuqmunue saqmatawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

(Stat 47.31-48.20)

²² Sósépara moq Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq Ísara kegá Ísípi marakórápéq súéhra ehwéhnkákáq wene ayahnsa kiroqmera pokira ehwéhnkákáq irarúwe.

(Stat 50.24-25; Kisim Bek 13.19)

Mósísiga Manikánsabe aiq pútare ato ehwéhne.

²³ Mósísine anoiboga Ísípi marakórápéq méra Manikánsabe aiq pútare atera Mósisi maqmaróyataq sene naruoga subiyehoéra apahtáro íótáq sene ani kopéq átóye. Mibeqté wáhnáhnká Ísara keyabé, Animai maqmaréhrataq subiq súáhro úwara Mósísine anoiboga sene animai tagéra, Kaweq mai wíre iwíáhéra íre áhreia subiq súáhro ú ehweh anterúóye.

(Kisim Bek 1.22, 2.2)

²⁴ Mósisi inahunahni míotaq mibeqté kéné wahnahne ayahunkawagá meyowe. Mósísiga Manikánsabe aiq pútare atena anonúkútaq, Íné íre mi ininé ahninkáwá úge. Írakaumo úwe. ²⁵ Írakaumo iwíáhéna, Ahbabáq miraonawe pehgáriq tanáhráq iwíáh iwíáhé sansa púana íre mirinauge úwe. Minayabe Ísípi kegá wenawahrah Isará ké síwíoqnotaq Mósísiga mina tagéna, Ísípi aní míanie íre iwíáhia peh, Nánuwahrah Manikáne animárinseq míanie iwíáhúwe. ²⁶ Manikáne animárinseq míanie iwíáhéna, Sína anímé Karáhéne sánsá sehgiónsabé Ísípi kegá níwíoqnagehe. Ane-taníbo. Manikáne sansá sehginíe. Wega nánina naneqmarínká Ísípi marakórápéq moke móneakáq kaweq awáhríq náneqmarínkákáq kiotaikinae iwíáhúwe.

(Kisim Bek 1.22, 2.2, 10-12)

²⁷ Mibeqté wáhnáh áninká Mósísinsabé abiahnsa atowana wega Manikánsabe aiq pútare atena íre áhreia Ísípi marakórápéq suena pokúwe. Wehukega sene siuratate Maniká íre tagahrahwana Mósísiga wene arupipeqté iwíáhgá Maniká tagówe. We tagó púana págege atowana wene kaweq sansá ambubu atawéna sehgiuwe. ²⁸ Wega Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh irena sótaikú siahrraq ko sansa áhwárowe. Áhwáreéna Ísara keyabé, Sipisípiq subiqme mi kané korahq itene méhpehtapéq abaq máráhro ari-towe. Mirairataq íópeqté áninká sótaikéna itene ebeq piah anímári íre subiq suankéhe teriwe.

(Kisim Bek 2.15, 12.21-30)

Áhnte Ísara kegá Manikáne sansá ambubu atawéra sehgiú ehwehne.

²⁹ Ísara kegá Manikánsabe aiq pútare atena anotah waní kéréwéguwe. Mi waní áwíqmé Káhtore Soréq Wáníne. Ísara kegá mi wanítáq kéréwégonehera utaq mi waní taraqnágúwara sega awaho marakóráq nogónserahnue kéaguwe. Ísípi ebehu kegá sinehe kaqme kéra Ísara kegá onserahnoneheqmúne iwíáhéra mitaq kéréwégonehera utaq mi waní anotah waní piowara wáninkue pukuwe.

³⁰ Mó tanáhráq Ísara kegá Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh sehgiú púara Séríko suwahpeq ebah kurí pera áhtápéq abapete téhtaré wéhékáh abugeqnáhnuriówana mi ebáh kurí sokogúwe.

³¹ Séríko suwahpeqte weh aebó íni wenáwíq Áráhpa míowe. Mi ebáh kurí íre sokogútaq mi inínká Manikánsabe aiq pútare atena téhtaré Ísará ánitégá ahboerayeheéra suyataq mehweh aritena séhréh ari-towe. Séríko suwahpeqte kégá Manikánsabe íre aiq

pútare atówana peh morá mi inínká wensabé aiq pútare atowe. Minayabe mi ebáh kúrí sokogútaq Ísara kegá moke Séríko suwahpeqte ké subiqme oraruera peh morá mina séhréh arito iní íre subiq susa pehragatówe.

³² Manikánsabe aiq pútare ató ke éhweh mó teinínkono? Wehuke síwíqmari Kíréóni, Páráki, Sáh-músóni, Sépáta, Tébiti, Sáh múéiréh mó Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh áhnte kéh púana moke íre teieráhuge. ³³ Segá Manikánsabe aiq pútare atówe. Mibeqté táhmaro kegá mó marákórápéqté kéreq ebehutaq kiotaikuwe. Mibeqté táhmaro kegá kaweq sansánéra Manikánka náiníe ú naneq meyówe. Mibeqté táhmaro kegá Manikánsabe aiq pútare atonka úrinsi ía tahnsa kane áwéh músúríowe.

³⁴ Mibeqté táhmaro kegá anotah iraró puinsúówe. Mibeqté táhmaro kegá sene naruoga pokatate kitaranehera utaq íre subiq súówara sabigue pehberáh pokuwe. Mibeqté táhmaro ké mareqmareq keéra Manikánsabe aiq pútare atónsabe tauntahu ke úkuwe. Mibeqté táhmaro kegá ebehutaq tauntahunéra wáhnaupeqté ké subipáhrarúówe.

³⁵ Mibeqté táhmaro ahrérónká Manikánsabe aiq pútare ató púara sensuwehqso pukutaq mó oganúkuwe. Mibeqté táhmaro kegá Manikánsabe aiq pútare atówara sene naruoga se saiqnariówe. Saiqnariówara sega Manikáne sansá sinehepeq súótaq tahirímé sene naruoga soraq súó irino. Sene sinonkansabé íre sirutaboiria peh oga mérapeqsábé sirutaboiru puara Manikáne sansá ambubu atió púara sene naruoga subiq súówara pukuwe.

³⁶ Maniká íre tagarío kega mó táhmaro ke siwiréh aritera sahtáté subiqmarera séniraté táhru táhruue karábúsiipéq mórítówe. ³⁷ Mó kegá táhmaro ebahnsatate tuparuqme subiq súówe. Segá mó táhmaro ke sóraté ákáh kiraq súówe. Segá mó táhmaro ke pokatate kiraq suqme subiq súówe. Manikánsabe aiq pútare ató ke tabonahuwara sene naruoga síwioqnéra íre kawerarítowara korósi tabónáhunsabé sipisípiqne áúakaq mémene áúakaqtáté aneranerue míówe. ³⁸ Aneranerue méra abatapi pokéra sáwéhrapeqkákákq ónapipéqkákákq kaegaeuwe. Se kaweq ke míówara mó mah marákóipéqté kegá íre kaweq ke míówana sensabé siyehitówe.

³⁹ Segá Manikánsabe aiq pútare ató púana wega sensabé kawerowe aritowe. Se marakóipeq míótaq Manikánka náriníe ue omasa náneqmarí íre meyówe. ⁴⁰ Manikánka wensabé aiq pútare atona ke kaweq ah sabaitowe. Naho míó kega mi ahtápéq ebeq íre kíúwe. Írakaumo. Íre kíúwana Manikánka, Sereq itereq moráráq kigehe aitowe.

Itega Sísa tagéq iwíáh iwíáh atanéhe i ehwéhne.

12 Mina teiú kegá Manikánsabe kawerue aiq pútare atera amahnága sensuwanka ite abugegnáhnurawéra iwahnkanowe. Segá Manikánsabe kawerue aiq pútare atónsabe itega iwíáhue tagéq kaweq ahtápéq korahúne. Manikáne ahtapeq

tauntahunue nogonéhboq moke umehi naneq sueq ahababárorahi naneqmarí inehepeq suaneheq múne.

² Sísansabé ahriahri tagéq iwíáh iwíáh atanéhe. Itega wensabé téh aiq pútare atáráunaraq séhréh aitená mókakeakákq séhréh aitankéhe. Minayabe wene sán-sánsabé iwíáhue taganehe. Segá Sísa awankátaq táhpawe subiq suanehera utaq wega, Mókake nirupipeq eyoyó aintanawire iwíáhúwe. Minayabe awankátaq táhpawe puké sansa ayehiteh sansansabé íre iwíáhia amahnága Manikáne ayah púpeq tútuue mía míaire.

Wene animarí ahababárirataq Manikánka kawerartanieéna kamah arinkéhe i ehwéhne.

³ Ahababáq kega Sísansabé anotah abíáhnsá atera áwioqnotaq wega págegeue ména íre túbáh agúwe. Minayabe iwíáhéq túbáh agiyehboq wene sánsá peh kawerue sehgióro.

⁴ Itega ahababáq saiqnaruaneheéq págegeue arambehriowe. Miraonsabé ahababáq kega íwioqnahtaq itene korahq íre túíraq peh oga míáhwe. Minayabe iwíáhue tagahro. ⁵ Wene púkuipéqté éhwéh págege ehwéh iahreraq kehro? Mi ehwéhnká mahraréna,

Nénahníno, itene Wahnahnka are kawerartanieéna kamah awinah ahtebáhno. Wegá arensabé, Íre kaweróne atahnaraq arega wene sánsá sehgieyabe anetaníbo iwíáhineho. Íakaumo. ⁶ Arutaboiri anínká ahababárinaraq itene Wahnahnka kawerartanieéna kamah awinkéhe. Wegá moke wene animarí úko ke wahnahnatawéna se ahababárirataq kamah arinkéhe íre.

(Sindaun 3.11-12)

⁷ Wene kaweq animarí míageheéna itega ahababárunaraq Maniká Iteriboga kawerartanieéna kamah aíre. Wegá kamah aina tanáhráq minayabe iwíáhéq pehwehrué méq wega sokigi aina naneq ahtebéq págegeue míáhro. Sene animarí kaweqtaq míageheéra kaweq sibówárehga wahnahnaritera kawerue kamah aríe mino.

⁸ Ite ahababárotaq Maniká Iteriboga peh áwé tagehtaq tahirímé ite íre wene animarí pehipéqté ánimarí míáh irino. ⁹ Iteriborehga ite kawerartaneheéra kamah aiewaq sene ehweh ireq sensabé kowe ariteq iwíáh iwíáhúne. Minayabe Maniká Iteribonsabé anotahtaq kowe atáhro. Wegá iteiüwa auráq matawéna kamah ainaraq kowe atáhro. Kowe atáhnaraq oga mía míaoneheq múne.

¹⁰ Iteriborehga ite káriq animarí míarauna tanáhráq seyega iwíáhuronserah iwáhnoréra kamah aiátówe. Ite we kaweqtaq mía mía inserahnigeheéna Manikánka iwáhnoréna kawerue kamah ainainire. ¹¹ Wegá kamah aí tanáhráq itene irupipeq íre eyoyóia peh umeh agire. Téhwe itene irupipeq umeh agiraq sokigi aí náneq ahtebónaraq anehe ite kaweqtaq méq itene iru ukiqme míahrahúne.

Tauntahu ke méq Sípane arambehrioro i ehwéhne.

¹² Mareqmareq ayáhnkáránkákákq ké míéhboq tauntahu ke méq Sípane arambehrioro. Mareqmareq aréhúnkákákq ké míéhboq tauntahu ke méq ¹³ wene

obarisa áhtápéq nogóro. Mirairataq itene igará íre mareqmarerinae. Írakaumo. Peh kawetaq kagainae.

¹⁴ Moke mó kereq kaweqtaq méq uwaresa ké méq arambehioro. Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnigeheeq arambehioro. Ahbabáq kega itene Wahnah íre tagagehe. ¹⁵ Manikánka séhréh aitéh sánsá sehgiónsábé túbáh agiyehboq kawerurero. Kítabeh awanká sera tahnsá úkéq mó ke ahbabáq arítéhboq kawerurero.

¹⁶ Mó aníné weh ahre abarie sansá pehragahro. Wehukení wenáwíq Ísoe. Wega arupibiútaq tira táhútáhúq meyanieéna moke awaqmiahrahí naneq paiqmarowe. Wega Manikánka ebeq piah aní aweráhi naneqsabé anetaníbo íwíáhúwe. Wega miraú serahniyehboq kawerurero. ¹⁷ Téhwe Ísoga awaq miahrahí naneq paiqmarena anehe minayabe arutaboirána wenabonsabé, Kawerainto éna ibisówe. Téhwe wega mi naneqsabé anetaníbo íwíáhéna aiq paiqmaro púana anehe mónkakáq íre meyhárahire.

Itega o Sarúsarama suwahpeq íópipeq kéhrabeq aiq sewe i ehwéhne.

¹⁸ Itega íre tagahraho mapéq sewe. Íre táhtorahráho mapéq sewe. Ísara kegá tagahraho sawéh áwíq Sáináí suwe. Táhtorahráho sawéhrápéq suwe. Itega Ísara kegá íre mirau serahnowe. Itega mina tahnsa tagahraho sawéhrápéq íre koragarowe. Segá mi sawéhráq koragéra anotah irobina tagéra anehe anotah sunkíkírú tagéra anotah soírírú tagowe. ¹⁹ Tagowana pembiáhnúwara irera mó aníné ehweh írówe. Segá mi ehwéh téh írótaq áhreéra Mósísinsabé, Mi ehwéh mó ireyabe iuwahriehre éra mó íre irarúno teawo éra pagu pagunuwe.

²⁰ Manikánka sensabé, Wehukenínkábópoq ménkámehnkánkábópoq mah sawéhráq abasáhnaraq ebahnserá tuparuqme subiq súáhro aritonsabe áhreéra Mósísinsabé, Mó íre irarúno teawo éra pagu pagunuwe. ²¹ Segá tago naneqsabé áhreorahi naneq puana anotahtaq áhreuwe. Minayabe Mósísiga mahraréna, Íné áhreéna iransánuge úwe.

(Kisim Bek 19.12-13,16)

²² Ísara kegá áhreu naneqsabé suronserah itega íre sewe. Írakaumo. Sáíona sawéhrápéqmé Maniká oga mía míairabeq we kahnáh suwahpeq mire. Íópeq o Sarúsarama suwahpeq mire. Itega mitaq sewe. Mitaq peh íregáritaq íópeqté kégá iwíáh iwíáh orabeq sewe. ²³ Manikánka ite omaq sito kene sensíwíqmari sehiranue íópeq marowe. Marowaq téh omaq sito kegá íópeq momiwíorabeq sewe. Manikánka moke mah kehíná kéhíná ehweh aitena saiwankéhe. Weba aiq sewe. Manikánka kaweqtaq mía míao ke aiq kawerari-towara sensiwamarí míáhrabeq sewe. ²⁴ Itega Sísaba sewe. Sísaga o moráéné ehweh áhwárótaq wene korahq tunka mi ehwéh págege arowe. Sísane korahqka íre Ábérine korahqka irarú serahnuwe. Írakaumo. Sísane korahqka Ábérine korahq kiotaikéna peh kaweq ehwéh irarire.

Manikánka teí éhwéh anterúéhboq kawerurero i ehwéhne.

²⁵ Jahre parosa ké méq Manikánka teí éhwéh anterúéhboq kawerurero. Naho mah marákóipéq míó keyabé págege ehweh teriuwara anterúówe. Segá anterúónsabe Manikánka kamah ariu púara sega íre kopéragorahuwe. Itega moq íre kopéragorahúne. Írakaumo. Amahnága Manikánka íópeqté éhwéh teí púaq itega mi ehwéh inehepeq súáhnaraq wega ite anotahtaq kamahinkéhe. ²⁶ Naho Manikánka ehweh teriutaq mah marákó marákó máriúwe. Amahnága wega mahraréna,

Mókake íre peh morá mah marákó marákóyábé mónkakáq máriúno atanauge. Íópeqkákáqsábé moq, Máriúno atanauge ire.

(Hagai 2.6)

²⁷ Wega, Mónkakáq máriúno atanauge insabé mah ehwéh irahráhuwe. Wega miraro naneqmarí kúrugúruorahi naneqmarínsábé, Kúrugúruúno atah-nana tabanaginae. Peh morá íre kúrugúruorahi naneqmarí kagainawire.

²⁸ Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kúrugúruorahire. Wega itensabé, Awaq míáhro aitéhnsabé wensabé áhtenéq we awahbeh sansánéq wensabé iwíáh iwíáh atone. ²⁹ Manikámé moke toráh agorahi irá tahnsane. Minayabe wensabé áhtenéq iwíáh iwíáh atone.

Wensabé wensabé arutaboiratéhoru i ehwéhne.

13 Sísá tagaríáh kéó, wensabé wensabé arutaboiratéhoru. ² Wáhnaupéqté kégá iteba sirataq kawerue mehweh ariteq kirabo arítáhró. Menah mó kegá seba suro ke mehweh aritera kirabo aritera suro ke peh wáhnaupéqté kée iwíáhurowe. Írakaumo. Peh íópeqté ké mehweh aritera kirabo arítárówe.

³ Sísá tagaríáh ké karábúsiipéq míéhrataq sensabé iwíáhoru. Sensabé iwíáhéq sirutaboíriranka sereq moráráq karábúsiipéq mé tahnsa iwíáhoru. Sísá tagaríáh ké síwíoqnehrataq sensabé iwíáhoru. Iteitene inonka moq íérire iwíáhéq sensabé iwíáhoru.

⁴ Ahre mewe sansamé wehké sansamé kaweq sansáne. Minayabe wehga mó aníné ahre abariíneho. Ahrega mó aníné weh abariíneho. Mó aníné ahre weh abario ke Manikánka ehweh aritena kamah arinkéhe.

Móneyabé irutaboiriyehu i ehwéhne.

⁵ Móneyabé irutaboiriyehboq peh matíéhra naneqsabé aiq awehraq mire iwíáhoru. Minayabe Manikánka aiq mahraréna,

Are íre auwaníe. Inehepeq íre auwaníe. Írakaumo ire.

(Lo 31.6)

⁶ Minayabe árahinabomo iwíáh íre oro. Peh págegeue Manikáne ehwehnka irarinserah irarenehe. Wene ehwehnka mahraréna,

Néne Wahnahnka séhréh aintéh púana íre áhreinie. Wega séhréh aintéh púara mó kegá pehipi íre kamah agíéhe ire.

(Buk Song 118.6)

Sísa kéreyabe íre iyehitegurégúia peh kérénehe i ehwéhne.

⁷ Ite Sísa tagariáh kéréq wahnahno kegá Manikáne ehweh íwáhnorurowaq sensabé iwíáhoró. Segá kaweq arámbehriéra Manikánsabe kawerue aiq pútare atáronserahnoro. ⁸ Sísa Karáhéwé menahnkákáq amahnágaákáq mókakeakáq ahriahri peh monseráhnue mía míaire.

⁹ Mó kegá áwánáh éhwéh teírataq mi ehwéhnsábé aiq pútare arítéhranka Manikáne sansá súého. Wegá séhréh aitéhnsábé iteyuwa págegeue míahrahúne. Mó naneq tahutáhúq awehrié sansa sehgiönka iteyuwa íre págege aitahráhire. Mina tahnsa sánsá sehgiönka wehuke íre séhréh aitahráhire.

¹⁰ Peh ite Sísa tagariona kené o tahbé kéhre. Manikáne mibeq mahbeq arítáh ké naho táhbérápéqté mewe nah kegá o tahbérapéqté táhútáhúq íre mewe nahwe. Írakaumo. ¹¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Anotah Kawéqtápéq pokotaq wehukene ahbabáqsabe kaweraritankeheéra ménkámehnkáne korahq mewera titirowe. Peh korahq mewera titiréra mi kamáriné sinonka mewera ahnansahrapeq ira paríáhwe. ¹² Mira onserah itene ahbabáqsabe kaweraitanieéna Sísa ahnansahrapeq awankátaq táhpawe pukéna wene korahq tunka kaweraitéhre.

¹³ Minayabe ite iuwahbeh sansá sueq ahnansahrapeq Sísa kowíanehe. Mó kegá Sísa áwíoqnowe. Itega weba wahtotaq kowíáhnaraq sega ite moq íwíoqnaneherawoe. Íwíoqnehransabé anetaníbo éq weba kowíanehe iwíáhoró. ¹⁴ Mah marákó marákópéq ite mía míaona matábúrápéq íre kéhre. Minayabe peh kagáina matábúrápéqsábé áwénunúne.

¹⁵ Áwénunéq amahnága ite ménkámehnkátate íre titiria peh ahriahri Manikánsabe Sísa áwírue kaweróne

† *Mi o tahbé áwahewé mahraréna, Sísa Karáhé tahpato awanká itene o tahbé tahnsane. We pukúnka ite oga mé topáh o tahbérapéqté topáh nóne ire.*

ateq itene íwéhrate iwíáh iwíáh atanéhe. ¹⁶ Kaweq sansá súéhboq ahriahri kaweq sansánoro. Ite matíéhra naneq wenáwíoro. Mi sansátaré Maniká awahbeh sansá púaq ibitagínehboq kawerue miraoro.

Itetaq wahnahno kené ehweh sehgióro i ehwéhne.

¹⁷ Ite Sísa tagariáh kéréq wahnahno kegá ite séhréh aitanehéera ite auráq matíáhwe. Moke sene arámbehriyábé Maniká teawigéhe. Minayabe itetaq wahnahno kené ehweh ireq kawerue sehgióro. Sehgióratag sene arambehri eyoyóue miraorahowe. Sirupipeq umeh agínaraq sega ite íre séhréh aitahráhowe.

¹⁸ Itensabé ahriahri púreraitáhiro. Itega kaweq sansánuraunayabé irupipeq eyoyóire. Mókakeakáq ahriahri itega kaweq sansánéyabe iuwahbehre. ¹⁹ Iteba apubúue kouwekiniboq Manikánsabe ín séhréh ainto ue púreraintáhiro.

²⁰ Sísa itene Wahnah pukútaq Manikánka iriwe oganúq atowe. Sísa itene ahbabáqsabe pukúwana wene korahq tunka moráéné ehweh kawerarowana kagaire. Minayabe Sísa ite Manikáne sipisípiq wahnaita aitaire. Manikánka iru ukiq itena ²¹ wene arambehri kawerue miraigeheéna séhréh aitéhre. Itene irupipeq we awahbeh sansá aitahnana kagainkehe. Sísa Karáhé anotah aní méq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Ai q miraoneheqmúne.

Páhsi parabagínai ehwéhne.

²² Néne iyahnabo animárinó, itene irupipeq kaweraitanieéna mah pahsí sehiranuge. Mah pahsí peh wahtotaq ehwéh púaq kawerue sáhnsahwe íráhro.

²³ Itebáq Tímóti karábúsiipéqté pugeq áúwátówe. Wegá ínéba apubúue sínaraq iteba moráráq koragayehetauye.

²⁴ Moke itene wahnahmarínseq Manikáne animárinseqsábé iroto teriéro. Moke Ítári marákórápéqté Sísa tagariáh kégá itensabé iroto ewe. ²⁵ Manikánka ite ómiyabé arutaboiraitena séhréh aitéhre.

Sémisi

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Áhnte ahtébiá kégá, Sémisiwe Sísane ábákawae íwiáhowe. Sémisiwe Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagaríáh kéréq wahnahnú aninéna mah pahsí Sísá tagaríáh Ásíú ké séhréh aritanieéna sehiranúwe. Wega iwíáhéna, Sísansabé aiq pútare atáh kégá íre túbáh agia peh kaweq sansá miraigehe. Mirairataqmé sene kaweq sansá tagah kegá iwíáhéra, Mah kegá aiq pútaq Sísá tagaríáh ké wóe iwíáhigehe. Mah pahsí sáhnsáho kegá Sísane sánsá tábúsoqme sehgeheéna Manikánka Sémisi iwíáh atowana mah pahsí sehiranúwe.

Sémisiga mah pahsí sehiranúwe.

1 Ínéwé Sémisi Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqne arambehri aní múge. Néne páh-si sáhnsahwe tagahro. Ite Ísara ke airápété téhtaré káhnáh míone. Itene igaqnaréhga wáhnaupeqté kéné marakórapeq abae agunsabé mó ke suwahpeq míáh-we. Ite ómiga néne ehweh sáhnsahwe íráhro.

Moke ite áhwáreh naneqka págege aitéh éhwéhne.

² Néne iyahnabo anímárinó, moke áhwáre naneq sí-naraq iru ukiqme míáhro. ³ Íre kaweq sunúq sínaq Manikánsabe aiq pútare ateq wene sánsá íre susa peh kawerue sehgrátaq págegeue míahrahowe. Minawé aiq tagaríáhwe. ⁴ Wene sánsá íre susa peh kawerue sehgrátaq ite kaweqtaq míagehe. Ite kaweqtaq míéh rataqmé Manikánka séhréh aítana wega náina naneq íre tabonahigehe.

Ahtebé iwíáh tabonahi anínká púrerinkehe i ehwéhne.

⁵ Íre ahtebéh anínká Manikánsabe, Ahtebé iwíáh nánio ue púrerínaraq Manikánka ahtebé iwíáh atankéhe. ⁶ Manikánsabe, Nánio ue púrerirataq nánin-abomo árahinabomo íwíáhiyehboq peh aiq pútaq náninawire iwíáhoró. Wánínka mó kantoq mé kantorinserah árahinabomo íwíáhi anínká mó iwíáh mó iwíáhíre. ⁷ Manikánka náninabomo árahinabomo íwíáhi anímé wega íre náwinawire. ⁸ Mó iwíáh mó iwíáhi anínká tábúsoqme arámbéhrí íre miraia peh áhwára áhwáaire. Wega náninabomo árahinabomo íwíáhinsabé Manikánka íre náwinawire.

Tabonah kereq áhnte mensáméhnsánkákáq kéreqsabé irari ehwéhne.

⁹ Sísá tagaríéh aní tabonahínaraq Manikánka wensabé, Anotah aní míahno atahnana iwíáh iwíáhinkehe.

¹⁰ Uworapeqté náneq kirena áraniwe ehyataginsarah

áhnte monéákáq ménsáméhnsánkákáq sorupeh aní pukinae. Minayabe Manikánka áhnte moné matiéh ánínsabé, Pehgáriq aní míahno atahnana iwíáh iwíáhinkehe. ¹¹ Ehbíehbeq anotah patáhitáq uworapeqté náneq ehyatague ára megínaraq íre kaweq naneq úkinae. Mina inserah áhnte monéákáq anínká áhnte ahwímí arámbéhrínaraq pukinawire.

Manikánka ite ahabábáqtaqpeq íre móitahráhi ehwéhne.

¹² Menah Manikánka mahraréna, Ínénsabe arutaboiri anínká mókake kagai apéq náwénaraq oga mía míainkehe íre. Minayabe ahabábárorahi tanáhráq sí-naraq mi ahabábáqsabé ahqáho atéh anínká kaweqtaq míahnaraq wega kagai apéq awaq mena iwíáh iwíáhinkehe. ¹³ Mó aniné arupipeqté iwíáhgá we abarirana wega, Ahabábárinie iwíáhínaraq, Manikánka mi iwíáh aitéhre iwíáhineho. Írakaumo. Ahabábáqka Maniká íre sabirorahi puana wega mó ke ahabábáqtaqpeq íre móitahráhire.

¹⁴ Téhwe itene irupipeqté iwíáhgá morání morániné iwíáh abarire. Minayabe ite ahabábárigheheéna iteitene íre kaweq naneqsabé irutaboírúnaga ite ehnenenénéna péhe éhwéh aitéhre. ¹⁵ Kía míéh íníné arupipeq káriq aní míéh rana mina inserah itene irupipeq ahabábáq iwíáh kéhre. Kía míéh ínínká aní maqmaréhnsarah itene irupipeqté iwíáhgá ahabábáq áhwárehre. Áhwáreh rana ahabábáqka ite saiqnariahnaq áhnte ahabábáq aruqarurirataq pukoneheqmóe.

¹⁶ Néne iyahnabo anímárinó, péhe éhwéhnsabé aiq pútare aritého. ¹⁷ Moke kaweq naneqmarí íópeqté Ítéribógá aiq náire. We peh ahriahri téhrehrebeq mía míai aninéna moke kaweq naneqmarí náí nánire. Mánkánahnka ebeq íre wahtonagéna anehe pehgáragire. Manikánka íre mina tahnsanire. We íre mó sansá mó sansáni aní míre. We peh ahriahri téhrehrebeq mía míai aníne.

¹⁸ Maniká Iteribo wewega iwíáhéna ite omaq itowe. Omaq itonsabe wene aiq pútaq ehwéh írátáúnaraq aiq pútare atáráúnana wega, Néne animárí móe aitena kaweraitáaire. Téhwe ite kaweraitena anehe mó ke kaweraritankéhe.

Manikáne ehweh ireq sehgióro i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo anímáríno, kawerue íráhro. Mó kegá ehwehnirataq ahkabaqme ireq kawerue iwíáhoru. Sene ehweh ireq pehwehrue iwíáhue ehwehno. Íre apubúue abiahnsanoro. ²⁰ Apubúue abiahnsano kegá Manikáne kaweq sansá íre miraorahowe. ²¹ Íre mirao naneq sansánkákákq moke ahbabáq sansánkákákq áhnte kagaire. Moke mi sansá itene irupipeqté súáhro. Manikánka wene ehweh ayu tahn-sa itene irupipeq uqmataire. Minayabe iteite iuwahbeh sansá sueq wene ehweh kawerue sehgióratag itene iru kaweraritankéhe.

²² Minayabe Manikáne ehweh kawerue sehgióro. Íre peh iahrega íráhro. Írakaumo. Peh iahrega íráh-naraqmé peh iteitene péhe iwíáhyábé aiq pútare atagéhe. ²³ Wehukéninká Manikáne ehweh peh ahrega irena íre sehginaraq we timanopipéq tageh aní tahn-sane. ²⁴ Mi aní wene náwíqkakaq auranabiah timanopipéq tagéna timano mitaq marena pokéna wene auranabiah apubúue abitagire.

²⁵ Manikáne ehwehme anotah kawéq éhwéhne. Mi ehwéh irena kawerue sehgió anímé ahbabáqka íre saiq-nariahrahire. Mi ehwéh íre abitarusa peh timanopipéq taga tagainserah sáhnsahena kawerue sehginaraq Manikánka, Kaweróne atankéhe.

²⁶ Wehukéninká iwíáhéna, Ínéwé Sísansabé aiq pútare atóge éna Manikánsabe kawerue iwíáh iwíáh atóge éna ahriahri abehq éhwéh iraréna wene péhe éhwéhnká wewe péhenuwíéhre. Mi anínká, Ínéwé Sísansabé aiq pútare atóge éna Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge ime íre awehra q kéh púana peh abehq iwíáhire. ²⁷ Manikáne ehweh sehgiro kegá ehneranimárinseq kéweinínsónseq íre kaweq sunúq séhréh aritera mah marákóipéqté áhbábáq sánsá íre miraia peh kaweqtaq mía míaoowe. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

Peh morá sánsá ómi kehinánsábé miraoro i ehwéhne.

2 Néne iyahnabo anímáríno, itene Wahnah Sísá Karáhé íopeq wahnahni anínsábé aiq pútare atáhwe. Minayabe anotah keyábé iwíáh iwíáhéq kawer-riteq pehrápeqte ké inehepeq súého. ² Ite momiwórabeq kaweq korósiákákq kaweq awáhríq náneqkakákq ánínseq tabonah aní subankia korósiákákq ánínseqka iteba sirataq mó anínsábé mó iwíáh mó anínsábé mó iwíáhiyeho. ³ Itega kaweq korósiákákq ánínsábé, Kaweqtapéq tútuue míahno ateq tabonah anínsábé mobeq koiriwe míahno. Mahtaq igárápí tútuue míahno atého. ⁴ Mira iwíáhome itega korósi tagahnsabé mó ke kaweq kee iwíáhariteq mó ke abehq kée iwíáh aritáhwe. Mira iwíáhome itega

saraqmárah wáhnáhmárinká íre kawerue saraqmárahnserah iwíáhowe.

⁵ Néne iyahnabo anímáríno, néne ehweh íráhro. Manikánka mahraréna, Ínénsabe sirutaboiro kegá wahnah wahnahnurabeq awaq miagéhe íre. Wensabé aiq pútare atera kaweqtapéq awaq miageheéna Manikánka mah marákóipéqté tábónáh ké omaq sitéhre.

⁶ Itewe aneqsábé tabonah keyábé síéhruruo? Áhnte mensáméhnsánkákákq kegá íte íre kaweritáh mino. Ite meiqmera ehwehorabeq móitáh mino. ⁷ Manikánka itensabé, Sísá Karáhéne animárí móe aitéhre. Aitéhrara ménsáméhnsánkakaq kegá Sísá Karáhéne kaweq awíqsábé abehq éhwéh atáhwe. Segá mina tahn-sa áhbábárowe.

⁸ Maniká itene Wahnahne ehwehnka mahraréna, Arerensabé arutaboironanserah mó keyábéákákq arutaboirúno íre.

(Wok Pris 19.18)

Minayabe itega mó keyábé irutaboiro ehwéh sehgiómé kaweq sansánowe. ⁹ Itega anotah keyábé iwíáh iwíáhéq pehrápeqte ke inehepeq súáhmé mina íre kaweq sansánowe. Manikáne ehweh anterúáh púana mi ehwéhnká itensabé ahbabáq ke woe aitéhre. ¹⁰ Minayabe Mósísiga sehgióro ú ehweh áhnte kawerue sehgió anínká peh morá éhwéh antehrúéhmé wega moke mi ehwéh aiq anterúéhre. ¹¹ Manikánka mahraréna,

Mó aniné ahre weh abariiyeho íre.
Wega mó mahraréna,
Mó aní subiq súého íre.

(Kisim Bek 20.13-14; Lo 5.17-18)

Minayabe arega mó aniné ahre weh íre abariia peh mó aní subiq suahnawe arega mi ehwéh aiq anteruahne.

¹² Manikánka sehgióro ú ehwehnká ahbabáq saiqnari-ahnarag wehuke soraq suahráhire. Wega mi ehwehnsábé iwíáhéna mah kehiná kéhínané sánsá saraq-marankéhe. Minayabe iwíáhue kaweq ehwéh iraréq kaweq sansánoro. ¹³ Wehukéninká mó keyábé íre arutaboirínaraq Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi aní kamah awinkéhe. Mi tanáhráq mó keyábé arutaboiri anínsábé, Kaweróne atankéhe.

Íné aiq pútare atóge i anínká íre kaweq sansanéna abehq iwíáhi ehwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímáríno, peh morá anínká mahraréna, Ínéga Sísansabé aiq pútare atóge íre. Wega iraréna Sísane sánsá íre sehgiómé wene ehwehme peh abehq úkire. Ínéga Sísansabé aiq pútare atóge irarinka we kaweratahráhiro? Írakaumo. Peh wewene ehwehnka íre kaweratahráhire. ¹⁵ Arega Sísá tagariáh wéh áhré tagé korósiákákq táhutuahuqkakákq tabonahotag ¹⁶ íre náriasa peh ehweh teawenawe arene ehweh peh abehq náneq úkire. Arega wensabé, Tototag mé ayahbankikitaq mé pehwehrue pokéwahno teawenawe íre náriasa arene ehwehnka árahue séhréh atankéhbo? Írakaumo. Arene ehweh peh abehq náneq úkire. ¹⁷ Arega Sísansabé aiq pútare atóge iwíáhé mó

ke íre séhréh aritahnawe arene iwíáh peh abehq náneq úkire.

¹⁸ Mó morá ánínká mahraréna, Mó kegá peh Sísansabé aiq pútare atáhwara mó kegá peh kaweq sansá miraowe ire. Mi ehwéhnsábé teiníe. Arega Sísansabé aiq pútare ate kaweq sansá íre miraónawe ínégá are tagéna arensabé, Árahue Sísá tagariahna aní móne atanínkono? Ínégá kaweq sansá miraonayabé arega tagé ínénsabe, Sísá aiq pútare atahna aní móne ue ahtebahrahóne.

¹⁹ Manikámé peh morá áníne aiq pútare atóge éna we aiq kaweróne. Peh morá mina irarénaga íre awehraq mire. Owainawamarínká moq minayabe aiq pútare atera áhreéra iransánowe. ²⁰ Aiq pútare atah-nayabé aiq awehraq mire iwíáhono? Aneqsabé kaweq arámbéhríninkono iwíáhono? Múguwahgu aní móne. Peh morá aiq pútare atóge éna we aiq awehraq mire. Mahnayabe áwahewé teiníe.

²¹ Itene igaqna Ébárahmaga Manikáne ehweh sehginieéna wenahni Áhísáhki subiqme titirinaúwe. Wegá íre túbáh agia peh Manikáne ehweh segiunsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atóge úwe.

(Stat 22.1-14)

²² Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atena págegeue sehgoráhi ehwéh teawutaq túbáh aginie íre úwe. Wegá peh Manikánsabe aiq pútare atóge éna wene ehweh sehginauge iwíáhuwe. Sehgiunka wegá Manikánsabe aiq pútare atowe sokigi awuwe. Minawé aiq ahtebaho? ²³ Manikáne ehwehnka mahraréna, Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atóge úwe ire.

Manikánka Ébárahmansabé mó mahraréna, Arewe néne iyahnabo aní móne atowe úwe.

(Stat 15.6; Aisaia 41.8)

Ébárahmaga Manikáne ehweh kawerue sehgiunsabe mah pukúipéqté éhwéhnká aiq pútaragúwe.

²⁴ Manikánsabe aiq pútare atóge irarime íre awehraq mire. Írakaumo. Peh Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh sehgi ánínsabé Manikánka, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atéhre. Minawé aiq ahtebaho?

²⁵ Weh aebó íní wenáwíq Áráhpae. Téhtaré Ísará ánitégá nahnsó kené marakó ahboerageheéna Sósúaga eqmarowe. Eqmarowana Áráhpane nahtaqqeq suyana wegá mi anité mehwehue kirabo aritena wewahpeqte kégá subiyehoéna mó ahtápéq sokigi ariuwe. Wegá miraúnsabe Manikánka, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atowe.

(Josua 2.1-21; Íbaru Ke 11.31)

²⁶ Wehukéniné awanka wene anonka suena airaiq pokitaq we pusa ání míéhre. Mina inserah Manikánsabe aiq pútare atóge irari anínká wene kaweq sansá íre sehgi mé we pusa ání tahnsa míéhre.

Itene ehwehme iwíáhue tagéq pehwehrue irarero i ehwéhne.

3 Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite síwáhnorúna kené arambehri iwíáhue tagéna págegeue ehweh aitahráhire. Minayabe tagariáhwe. Wegá mó Sísá tagariáh kéné arambehri pehwehrue iwíáhue tagehre. Minayabe wehukegá momiwíorabeq síwáhnoro ke áhnte úkiyeho. ² Ite ómiga mótaq mótarue áhwára áhwáraúne. Ehweh iraré tanahráq ahri-ahri áhwára áhwára ehwéh íre irari anímé kaweqtaq mía míaire. Wene áwéhipeqté éhwéh kawerue wahnahni puana wegá wene moke anonka kawerue wahnahnatiahrahire.

³ Anotah ka wenáwíq ósiga itene ehweh kawerue irankehéq áwéhipeq áhíníraté iyarone. Miraonaga ite iuwahbehrabeq ósiga meiqmena móitéhre. ⁴ Sípi soberi sansánsabé iwíáhoró. Sípiwe anotah nanere. Anotah soirírinka sípi tauntahunue pagunoráhire. Sípi soberi anínká pehgáriq awánkátáté miraia náneq paberéhra sípiga wehukénínká pokinie irabeq pokire. ⁵ Mina inserah anehbíwé pehgáriq naneréna peh anotah arámbéhrí kéhre. Anehbíga mó ke ahbabáratahráhire.

Ite tagarionawe pehgáriq irágá anotah irárawe abae ague uworapeqté áhnte awánká tahrahire. ⁶ Ahbabáq ehwéhnké ira tahnsáne. Pehgáriq irágá anotah irárawe abae aginserah ahbabáq ehwéhnká moq abaeue anotah agirana mó ahbabáq áhwárehre. Iraipéqté éhwéhnká ahbabáq iwíáh áhwárehra ahbabáq anotah agorahire.

⁷ Moke ménkámehnkámé, kabarame, weheme sóreq wanípéqté páhmé wehukene kirabo kamarí úkorahowara wahnahnaritáhwé. ⁸ Mó morá ánínká wewene ahbabáq ehweh íre saiqnarena wahnahnatiahrahire. Wehenka wehuke pehrana pukorahire. Ahbabáq ehwéhnká apubúue abae agéna wehenka wehukení pehnserahnire.

⁹ Itene íwéhipeqté éhwéhnká itene Wahnah Maniká Iteribonsabé iwíáh iwíáh ateq anehe mó ke Manikánka we tahnsá miraro keyabé abehq éhwéh aritáhwé.

¹⁰ Iwíáh iwíáh ate ehwéhnkákáq abehq éhwéhnkákáq peh morá áwéhipeqté sire. Minawé íre kaweq sansáne. ¹¹ Néne iyahnabo anímáríno, arahnome kaweq né wanínkákáq abiqnóno wanínkákáq morábíté íre sire. ¹² Pópo awánkátáq inunara será íre iyahráhire. Párúq nahniáqtáq pópo será íre iyahráhire. Abiqnóno wanínká né waní íre úkorahire. Minayabe kaweq ehwéhnkákáq ahbabáq ehwehnkákáq peh morá áwéhipeqté sime anotah íre kaweq sansáne.

Kaweq iwíáhi anínká kaweq sansáninkehe i ehwéhne.

¹³ Ite mionarabeqte ahtebia ání kaweq iwíáhi anímé insebo? Ahtebia ánínká íre saiyoi anínéna wewene áwíq íre pankeréhre. Peh ahtebia sánsánéna kaweqtaq mía míairara mó kegá we tagéna, Ahtebia áníne igehe.

¹⁴ Itega irupipeq mó keyabé anotah abíáhnánéq ahri-

ahri iteitene íwíq árahue pankeranéhknono íwíáhi-rataqmé ite ahtebia ké méq kaweq íwíáhúna ke míone íwíáhiyeho. Péhe íwíáhiyeho. Aiq pútaq ehwéhnsábé péhe éhwéhne atého. ¹⁵ Íopeqté Ítéribógá mina tahn-sa íwíáh íre áhwárehre. Írakaumo. Mi íwíáhwé mah marákóipéqté íwíáh wíre. Itene irupipeqté íwíáhgá mi-na tahn-sa íwíáh aitéhrana owainawanka moq mi íwíáh aitéhre. ¹⁶ Írátíáthro. Sirupipeq mó keyábé abiahn-sanéra ahriahri seyene síwíq pankeráh kégá íre kaweq-taq mía míaoewe. Íre kaweqtaq mía míáéra áhnte ah-babárowe.

¹⁷ Íopeqté Ítéribógá íwíáh aitéh íwíáhwé ahriahri kaweq íwíáhe. Manikáne Awanka íwíáh aitéh kégá pe-hwehrué méq uwaréqme méq mó kené ehweh ireq mó keyábé sirutaboírég kaweq sansá ariteq anotah anínseq íre áwíqkakaq anínseqsábé peh morá íwíáhég ehweh pehipi íre iraria miraonehe e ehweh mira aruqarurowe. ¹⁸ Itega uwaréqme peh morá íwíáh kah-naraq minawé sotápéq ayu uqmaráhnserah mire. Uwaréqme peh morá íwíáh kahnaraq peh kaweq san-sámá míraorahúne. Minawé sotápéqté ménsáméhn-sá kawerue kírénserah mire.

Mah marákóipéqté sánsánsábé awahbeh anímé Manikáne naruo aní míre i ehwéhne.

4 Itega ehwehéq tobehírataq mi sansámé aneq áwahe kehro? Itene irupipeqté iuwahbeh íwíáhgá moke mi iré káwéq sánsá áhwáreh mino. ² Ite iuwah-beh naneqmarí íre meyahráhonsabé meyaneheéq mó ke subiq súáhwe. Mó kené ménsámehnsánsáabe aigará pabekiraq íre meyahráhonsabé meyaneheéq ehwehue tobehowe. Ite iuwahbeh naneq Manikánsabe, Náio ue íre teawéwe. Minayabe mi naneq íre matíáhwe. ³ Itega wensabé, Náio urome wega aneqsábé íre náiasa túbáh agiro? Itega íre tábúsoqme íwíáhue, Náio urowe. Íre Manikáne arambehri miraoneheéq peh iteitene iuwahbeh naneq náio uronsabé túbáh agire.

⁴ Ahbabáq inínká wenawehq auwena mó weh kéréhnserah itega Maniká auweq mah marákóipéqté sánsá sehgiówe. Mah marákóipéqté sánsá sehgi anímé Maniká Iteribone naruo aní míéhre. Minawé aiq iahtebaho? Mah marákóipéqté náneqsábé arutaboiri anínká Manikáne naruo aní úkire. ⁵ Manikáne ehweh-ka mahraréna,

Manikánka Wenawa eqmaréhrana irupipeq tumíéhre. Itega Manikánsabe kawerue irutaboirigeheéna wega págegeue wahnahnaitéhre íre.

Aiq irarinsabé itega, Mi ehwéh peh abehq éhwéhne íwíáhiyeho.

⁶ Manikánka ite anotahtaq séhréh aita aitaire. Mi-nayabe wene ehwehka mahraréna,

Sénsíwíq pankeráh kégé Manikánka íre séhréhia peh ahqáho aritéhre.

Sénsíwíq íre pankeráh kégé Manikánka séhréh aritéhre íre.

(Sindaun 3,34)

⁷ Minayabe iteitene píribahri íwíáh sueq Maniká Iteri-boga teí éhwéh kawerue sehgióro. Owainawansabé

ahqáho atéhrataq wega iuwena pokinkehe. ⁸ Maniká Iteriboba séq wene ehweh kawerue íráthro. Mirairataq wega iteba séna séhréh aitankéhe. Wehukeníká ayahnkara pabeq paberitaq ayahnkara aiq kawerire. Ahbabáq keo, mina inserah itene irupipeqté áhbábáq sueq kawerurero. Mó íwíáh mó íwíáho keo, itene irupipeq kaweq íwíáhigehboq mah marákóipéqté náneqsábé íre irutaboíro. ⁹ Itene ahbabáqsabe íwíáhég wíréh wíréh ehweh sueq ibisahro. Itene irupipeqté eyoyói íwíáh sueq íre kaweruraue íwíáho. ¹⁰ Itega Manikánsabe, Íné pehgáriq aní púana ínériahriáh íre awehraq aní míoge teawéro. Teawenana wega séhréh aitená ite moraní moranínue, Anotah aní míáhno aitankéhe.

Mó keyábé ehweh aritého i ehwéhne.

¹¹ Néne iyahnabo anímáríno, itega mó ke Manikáne animárínsábé íre kaweq ehwéh ariteq abehq anímárí móe ariteho. Mirairataqmé Manikáne ehwehnsabé moq mina tahnsanowe. Wene ehwehnsabé awahrieh anínká mi ehwéh íre sehgiána, Peh abehq éhwéhne atéhre. ¹² Manikánka webataq sehgióro ú ehweh teí púana wewega ite sainsuena ehweh aitaírahire. We-bataq mó ke kaweraritena mó ke íre kaweraritéhre. Minayabe itewe peh wehuke míáh púaq mó keyábé ehweh aritého. Minawé peh Manikáne arambehri wíre.

Ite píribahriéq saiyo ke míyeho i ehwéhne.

¹³ Táhmaro itega mahraréq, Ahbiah mó ke suwahpeq pokue mitaq peh morá ópéq méq arambehriue áhnte moné meyanéhe ewe. ¹⁴ Mira íwíáho keo, teiníboq írátíáthro. Mókakeyabé ite íre tagaríáhwe. Mi tanáhráq ite oga míaneherabowamo. Itene oga mé tanáhráq nonahweyah tahnsáne. Nonahweyahnka pehgáriq tanáhráq kéna apubúue sawekinserah itene ogamé tanáhráq moq apubúue parabagorahire. ¹⁵ Minayabe itega íwíáhona ehwéh sueq mahraréq, Itene Wah-nahnka kowe aitaíharaq ite oga méq mahraue arambehriehero.

¹⁶ Amahnágawé iteitensabé íwíáh íwíáhég ite íwíq pankereq, Iteriahríáh miraoneheqmúne ewe. Mina tahn-sa píribahri sansámé íre kaweq sansáne.

¹⁷ Kawerue íwíáhúno. Are kaweq sansá miraéyabe ahtebehnaraqmé mi sansá miraúno. Íre mirainaraqmé aiq ahbabáriniewóne.

Áhnte mensáméhnsánkákáké keyábé irari ehwéhne.

5 Áhnte mensáméhnsánkákáké kéo, minayabe ehweh teiníboq írátíáthro. Itene ménsámehnsá pehipi kéhnsábé íre kaweq sunúq sína puaq uwo uwo éq ibisahro. ² Itega áhnte mitaq sáhato mensáméhnsá sósahbahrankírana itene kaweq korósíákáké wenuqka narúéhre. ³ Itene móne ebáhmárí íregáritaq pehipi ka-gairana awehgárogárorara mó kegá tagéra are anah ani móne íwíáhigehe. Itega móneyabé irutaboírég amahnága áhnte soruparáh púana mókake kamah

aina tanáhráq íérinawire. Wehukení osoq míéhra na érinserah íérinawire.

⁴ Kawerue írátíá hro. Itene sotápéq arambéhrio ke íre awehra q apéq náriéwara sega itensabé abiahnsa aitera, Íre kawerowe aítá hwe. Maniká itene págege Wahnáhnká sene ehweh aiq íré hre. ⁵ Ite mah marákóipéq méq áhnte kaweq naneq mewe q ite iuwahbeh sanánowe. Minayabe wehga mayawenkaka q póérá hq subiqme kahnirinserah Manikánka ite anotahta q kamah ainkéhe. ⁶ Itega kaweqta q míáh ké, itene ehwehnsabé íre ahqáho aítá h kéwé ehweh ariteq subiq súá hwe.

**Itega págegeue méq Sísá tuina tanáhráqsábé áwé-
nunoro i ehwéhne.**

⁷ Néne iyahnabo anímá ríno, itene Wahnah tuina tanáhráqsábé kawerue áwénunoro. Sónsoré h anínká wene so uqmarena ibonsi tanáhráqsábé áwénunire. Ménsámehnsá kíréhtá q mó ibonsi tanáhráq áwénunéna nera kankeheéna mó áwénunire. ⁸ Sónsoré h anínká áwénuninserah ite moq itene Wahnah sína tanáhráqsábé kawerue áwénunoro. Wega tuina tanáhráq aiq wahto agi puaq aiq sinawire íwíáhé q áwénunoro.

⁹ Néne iyahnabo anímá ríno, mó Sísá tagaríá h kéyábé wensabé wensabé abiahnsa ariteq síéh ruruirata q itene Wahnah nka moq itensabé ehweh aitanawire. Ehweh aitana tuina tanáhráqmé áhníbóránire. ¹⁰ Néne iyahnabo anímá ríno, Manikáne ehweh iraru kegá wenáwírue wene ehweh pahsúónsabe iwíá horo. Sene naruoga síwíoqnota q sene arambéhri íre susa pe h págegeue sehgiúwe. Segá mirau serahnoro.

¹¹ Segá Manikáne arambéhri íre susa pe h págegeue sehgiúnsabé se kaweq ke wóe aritone. Naho naho wehukení wenáwíq Sóba míowe. Íre kaweq sunúq weba súta q wega Manikáne sansá sehgiena, Maniká kaweq aní míá míaire íwíáhéna pehwehrue míowe. Minayabe Manikánka we sé h ré h atowaq tagaríá hwe. Manikánka itensabé moq anotahta q arutaboiréna ahriahri sé h ré h aité hre.

Íónka tagaríéhtá q aiq pútaruge íre irarero i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo anímá ríno, mó kegá itene ehwehnsabé aiq pútare aitagehé q mó naneq áwírue

íre irarero. Pópoqnahga tagaríéhtá q aiq pútariahnsanuge íre irarero. Íónka tagaríéhtá q aiq pútariahnsanuge íre irarero. Moke mó mína tahnsa éhwéh íre irarero. Itega mína tahnsa éhwéh irarirata q Manikánka ehweh aítankéhe. Ite kowe iwíá hirata q pe h kowe ero. Ahqáho iwíá hirata q pe h ahqáho ero.

**Manikánka kaweqta q míá míai aniné púreq ehwéh
íré hre i ehwéhne.**

¹³ Ite míá hrabeqte ániné arupipeq umeh agínara q wensabé púrerúno atóge. Wene arupipeq eyoyói anínsabé igonkónue Manikánsabe iwíá h íwíá húnó atóge.

¹⁴ Awahre anínsabé Sísá tagaríá h kéré q wahnahno abóáwá h wéhyábé síá h rabúnó atóge. Segá awahre anípá séra itene Wahnah áwírue wéri aba q atera wene awahreyabé púreratagéhe.

¹⁵ Manikánka mah awá h ré h aní kaweratanawire íwíá hue púrerirata q Manikánka mi aniné ahbabá q kaqsuena wene awahre kaweratankehe. Kaweratanana awaho ani míankehe. ¹⁶ Minayabe itene ahbabá q mari we teawíoro. Awaho animá rí míanehé q we púreraté horo. Kaweqta q míá míai anínká Manikánsabe púrerínara q wega irena págegeue mirainkehe.

¹⁷ Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisae. We pe h wehukení ména ite tahnsá míowe. Wega Manikánsabe íre ibonsinkeheéna anotahta q púrerúwana apahtá ró ópéqkáká q mó akáhtá q ópéqkáká q íre ibonsúwe. ¹⁸ Anehe wega mó púrerúwana íópeqté áhnte ibónsúwana mah marákóipéqté ménsáméhnsá kawerue kirowe.

**Túbá h agi anínká ehweh mónkaká q sehginkehé q
kosé h ré h atá hro i ehwéhne.**

¹⁹ Néne iyahnabo anímá ríno, ite míá hrabeqte aní aiq púta q ehwéh suena túbá h agínara q mi ehwéh mónkaká q sehginkehé q kosé h ré h atá hro. ²⁰ Mi ahbabá q anínká abehq sánsánira q ite sé h ré h atá hnsabé wene ahbabá q sansa súéhra na Manikánka wene áhnte ahbabá q kaqsúéh púana wenawa iraipé q íre pokinkehe. Minawé ahrrera q matíá hro.

1 Píta

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sísa tagaríáh ké mó mapéq mó mapérué abae aguwana Pítaga mi keyábé iwíáhéna mah pahsí sehiranúwe. Mah ebéqté páhsípéq sehiranéna, Íre kaweq sunúq iteba sínaraq Sísa sánsá ambubu atawéq kawerue sehgióro. Sísa tagaríáh kéréq wahnahno kegá mi keyábé arutaboírue pehwehrué wahnahnarítáthro. Manikánka píribahri ke íre séhréhia peh ahqáho arítéhre. Owainawansabé anotahtaq ahqáho atáthro ue sehiranúwe. Sísa tagaríáh kéqá wene sánsá kawerue sehgiégehéna Pítaga mah pahsí sehiranúwe.

Pítaga ebeq sehiranú pahsíe.

¹ Íné Pítane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísa Karáhéga íné omaq intena eqmaq nuwowe. Ite Sísa tagaríáh ké méq Asiu ke méq wáhnaupéqté kéné marakórapeq mía míaio ke wóe. Ite Póntúsa marakórápéq Kárétía marakórápéq Kápárósía marakórápéq Esia marakórápéq Pítínía marakórápéq mía míaowe.

² Maniká Iteriboga iwíáhue ite omaq itowana Sísa Karáhéga wene korahqtaté itene irupipeq kawerairáire. Kawerairáirana wene ehweh sehgieq wene kaweq anímári míageheéna Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Maniká Iteriboga itene iru ukíq itena anotahtaq séhréh aitéhre.

Íópeq oga mérapeqsábé áwénuné ehwehne.

³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne Abowá, itene Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Manikánka itensabé anotah arútábóiri puana Sísa Karáhé pukúwana iriwe oganúq atotaq ite moq oganúq itowe. Minayabe ite oga mía míaoneheqmúne iwíáhúne. ⁴ Íópeq pokona tanáhráq Maniká Iteriboga omaq itena áhnte kaweq naneqmarí náinkéhe. Wega mi naneqmarí íópeq sáharéhra mitaq íre kamarékia peh kaweqtaq kagaire. Minawari awaq meyabe itene iru eyoyóue áwénunúne. ⁵ Itega Sísansabé aiq pútare atona puana Manikánka amahnága págegeue wahnahnaitahnaq mókake kaweqtapéq awaq mianéhe. Anehe tanáhráq Manikánka ite airaiq kawerairahna tanáhráqsábé áwénunúne.

⁶ Mókake ite airaiq kawerairahnyabé iru eyoyóue míahwe. Amahnága pehgáriq tanáhráq íre kaweq sunúqká ite áhwárawe tagéna kamah aíre. ⁷ Minayabe íre kaweq sunúq iteba sínaraq itega Sísa sánsá ambubu atawéq peh kawerue sehgirataqmé minawé kaweq sansáne.

Minawé wehukega ebah moné mirao sansá tahn-sane. Móne mirao naneq ebáh áwíq kórae. Wehukega mi ebáh kaweranehéera iraipéq parearáhwana abehq náneq tagirana anehe peh kaweq koráwé kéhre. Itega Sísansabé kawerue aiq pútare atáhnká mi kawéq ébáh kiotaiqme peh kagaire. Kórawe íre kagao-rahi nanere. Íre kaweq sunúqká áhwárawe tagáhnaraq itega Sísa sánsá ambubu atawéq peh kawerue sehgirataq mókake Sísa Karáhéga tuinagake itensabé, Kawerowe éna anotah anímári míahro aitankéhe.

⁸ Itene iuranka Sísa íre tagéq pehipi wensabé irutaboírowe. Amahnága itene iuranka Sísa íre tagia pehipi wensabé aiq pútare ateq anotahtaq iru eyoyóue iwíáh iwíáhowe. Iru eyoyóinsabé irareyabe itene ehweh íre awehraq kéhre. ⁹ Itega Sísansabé aiq pútare atáh púana Manikánka iteiúwa kawerairéhe.

¹⁰ Manikáne Awanka sokigi ariu ehweh pahsuq pah-suro kéqá ite kawerairéhra ehwéh naho iraruwe. Iraréra, Wega árahue kawerairéhramo iwíáhéra áwahe kabaréra kasenuwe. ¹¹ Sísa Karáhéne Awanka iwíáh ar-itowara sega Karáhé éhweh iraréra we érinana anehe anotah aní úkína ehwéh iraruwe. Iraréra, Ite meirahna anínká aneq tanáhráq tuinabomo? Mi tanáhráq aneq ábórarinabomo iwíáhéra,

¹² Itega irarúna ehwéhme íre ite oga mé tanáhráq peh mó tanáhráq aiq pútaragínara mó kegá tagagehe uwe. Naho sega aiq pútaq ehwéh iraréra sehiranurowaq itega amahnága írátíahwe. Manikánka Wenawa íópeqté eqmaréhra kaweq ehwéh tei teino ke págege aritéhrara aiq pútaq ehwéh tei teinowe. Mah ehwéh íópeqté kéqá moq ahtebéyabe suwahbehre.

Manikánka ite kaweqtaq míageheéna omaq itéh éhwéhne.

¹³ Minayabe itewe tábúsoqme iwíáhue kaweq sansánoro. Sísa Karáhéga tuina tanáhráq anotahtaq séhréh aitankéhe. Minayabe iwíáhue áwénunoro. ¹⁴ Ite múguwahguue míarotaq itene ahbabáq iwíáhga saiq-

nariaraire. Amahnága mi ahabábáq íwíáh sueq
¹⁵ Manikáne animárí míáh púaq wene sánsá kawerue sehgióro. Ite omaq itéh ání ahriahri kaweqtaq mía míainserah ite moq kaweqtaq méq moke mirao sansá kaweq sansánoro. ¹⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,
 Íné kaweqtaq mía míau puaq ite moq kaweqtaq mía míaooro ire.

(Wok Pris 11.44-45)

Manikánka anotah apéqtáté ite paiqmaro ehwéhne.

¹⁷ Itega Manikánsabe, Iteriboe atahwe. Wega peh morá íwíáhue ómi wehukene arambehri agehgaqme tagéna sainsúéhre. Minayabe itega mah marákóipéq míáh tánáhráq wensabé áhtenoro. ¹⁸ Itega itene igaq-naréhne abehq sánsá sehgiro nka saiqnariowe. Manikánka anotah apéqtáté paiqmaronka saiqnari-omé sabiruowe. Ite aiq tagaríáhmé móneakáq mén-sámehnsánkakaq abehq úkorahi naneq puana wega minarate íre paiqmarowe. Írakaumo. ¹⁹ Sísa Karáhéga itene ahabábáqsabe pukúwana Manikánka Sípane kaweq koráhqtáté ite sabiruanieéna paiqmarowe. Sí-sawe awaho sipísípiq áráh q tahnsa ména itene ahabábáqsabe pukúwe. †

²⁰ Manikánka mah marákó márakó íre mirarotaq ite meirankeheéna Sísa omaq atowe. Ite séhréh aitankeheéna marakóipeq ábóraraginkehe úwana ábórarúwe. ²¹ Wega ite séhréh aitaráinsabé Manikánsabe aiq pútare atáhwe. Sísa pukútaq Manikánka iriwe oganúq atena wensabé, Anotah aní míahno atowe. Miraúnsabe itega Manikánsabe aiq pútare ateq wene omasa éhwéh moke mirainkéhe íwíáhéq minayabe áwé-nunowe.

Sísa tagaríáh kényábé kawerue irutaboioro i ehwéhne.

²² Itega aiq pútaq ehwéh ireq kawerue sehgiro nsabé kaweqtaq míáhwe. Kaweqtaq méq mó Sísa tagaríáh kényábé kawerue irutaboioro. Sensabé pehgáriqtaq irutaboiriyeboq anotahtaq irutaboioro. ²³ Manikáne ehwehme oganúq itahráhi ehwéhneéna ahriahri kagainawire. Itega mi ehwéh ireq aiq pútare atáh púana Manikánka irupipeq o awá maqitáráire. Iteiuwa íre pukorahiraq peh ahriahri mía míaooneheqmóe. Manikáne ehweh kagainsabé ²⁴ wene ehwehnka mahraréna,

Mah kehíná kéhíná peh wahto tanahráq mah marákóipéq míáhwe. Se uworapeqté náneq tahnsá míáhwe. Sega íwíáh íwíáho naneqme peh uworapeqté wéhgánáh ára tahnsáne. Uworapeq kíréh náneq ehy-atagirana árame pururuqngaire. ²⁵ Itene Wahnahne ehweh mina tahnsa íre miraia peh ahriahri kagainawire ire.

(Aisaia 40.6-8)

† Manikánka sene ahabábáqsabe kaweriritankehéera Ísara kegá sipísípiqtáté Maniká titiratówe. Awahreéna soriqnahnú sipísípiq íre subisa peh awaho mío sipísípiqtáté titiruwe. Wok Pris 22.17-25 tagáhnno. Pítaga mi sansá íwíáhéna, Sísave awaho sipísípiq áráh q tahnsa miéhre ue sehiranúwe.

Mah ehwéhme aiq tei teino kaweq ehwéhne.

Ite sunkíkírabeqte meiqmena téhrehabeq móito ehwéhne.

² Manikánka o awá maqitárái puaq moke íre kaweq sansá súáhiro. Péhe éhwéh irareme, moke péhe sánsámé, mó kené ménsámehnsánsabe igará pabekime, éhruru ehwéhme, mi sansámári moke súáhiro. ² Inahunah anínká náhnsabe arutaboioréna nehserah Manikáne ehwehnsabé irutaboioro. Itega mi ehwéh ireq sehgirotaq págegeue míahrahowe. ³ Minayabe itene Wahnahne kaweritéhme ahtebéq íwíáh íwíáhowe.

⁴ Sísa itene Wahnah oga mía mía wahq tahnsa míre. Weba sero. Áhnte kegá wensabé, Iuwahriehre atówana Manikánka wensabé, Are omaq atóge éna, Arega moke mó ke kiotaikóna aní móne úwe. ⁵ We itene oga mía mía wahq tahnsaniraq weba séq wene nahwiahnsanse tahnsá míagehe. Minayabe Maniká Iteriboga mi nahwíahnsánséráté wene nah pear-ankéhe. Ite mitaq Manikáne mibeq mahbeq arítáh ké méq Sísa Karáhéga miraúnsabe Manikánsabe kaweróne ateq wensabé íwíáh íwíáh ataneheqmóe.

⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Írátíáhiro. Sáióna sawéhrápéq néne nah pearaníe. Omaq ato anínká mitaq kaweq wahq táhnsá míankehe. †† Wensabé aiq pútare atáh kégá anehe íre siyehitanawire ire.

(Aisaia 28.16)

⁷ Wensabé aiq pútare atáh kégá, We anotah kawéq ánine íwíáhowe. Wensabé íre aiq pútare atáh kényábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna,
 Nah píáh kégá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire ire.

(Buk Song 118.22)

⁸ Manikáne ehwehnka mó mahraréna,
 Mi wahqmé wehuke siyobeq patame inahnsu-oráhowe. Wehukega wahqtáq siyobeq patame surahoneherawoe ire.

(Aisaia 8.14-15)

Wahqtáq siyobeq patame inahnsuónserah Manikáne ehwehnsabé iuwahriehre e kewé ahabábárowe. Naho Manikánka íwíáhéna, Mókake mi kegá néne ehwehnsabé suwahríáhnaraq ahabábárighe úwe.

⁹ Itewe mina tahnsa íre owe. Manikáne kaweq animári wenkahnáh míageheéna omaq itowe. Itene Wahnahne mibeq mahbeq arítáh ké míageheéna ite omaq itowe. Wega séhréh aitéh árámbéhrí teri terinigeheéna ite omaq itowe. Menah ite sunkíkírabeq míarowana Manikánka itensabé, Máhoro urairaq itega mitaq sueq wene kaweq téhrehabeq kowíarowe. ¹⁰ Menah íre kaweq ke méq amahnága ite Manikáne animári míáhwe. Menah wega kamah aieráhuraire. Amahnága wene animári míáhnsabé íre kamah ainkéhe.

†† Kárikí ehwéhme íre wahqtáq pabeqme peh ebahtaq pabeqme ehwéh mirarire.

Peh kaweq sansá sehgióneheqmúne i ehwéhne.

¹¹ Néne iyahnabo anímárino, néne ehweh teiníboq kawerue íráhro. Ite wáhnaupeqté ké suwahpeq tahnsá míáhtáq sene ahbabáq íre sehgiówe. Mina onserah itene irupipeqté áhbábáq íwíáhghá iteiuwa áúgi ínehoéq íre sehgióra peh ahqáho atáhro. ¹² Sísá íre tagaríáh ké míáhrabeq tábúsoqme sansánéq kaweqtaq mía míaooro. Segá itensabé, Ahbabáq ke woe aitéhrataq itene kaweq sansá tagéra mó iwíáhéra itensabé, Peh kaweq sansáno ke wóe aitagéhe. Mira íwíáhirataq Sísá tuinagake sega Manikánsabe iwíáh íwíáh atagéhe.

Wahnahno kené ehweh íráhro i ehwéhne.

¹³ Itene íopeqté Wáhnáhnásabé iwíáhéq mah marákópéq wahnahno kené ehweh íráhro. Kámáhní wahnáh ánínseq wega eqmaréh wáhnáh kéreqne ehweh íráhro. ¹⁴ Kámáhní kegá ahbabáq ke kamah ariera kaweq sansáno keyábé, Kawerowe aritáhe.

¹⁵ Maniká awahbeh sansá sehgióro. Kaweq sansá sehgiónka múguwahgu kené íéhruru ehwéh saiqnarugéhe.

¹⁶ Umehga íre saiqnaríéh ké tahnsa míáhro. Mó naneqka ite íre saiqnaríéh púaq, Pehipi ahbabáronene iwíáhiyehboq Manikáne arambéhrio ke míáhro.

¹⁷ Moke ómiyabé iwíáh íwíáhoró. Sísá tagaríáh keyábé irutaboíro. Manikánsabe áhtenoro. Mah marákópéqté wáhnáh keyábé iwíáh íwíáhoró.

Sísaga kaweq sansánúnserah itega moq miraoro i ehwéhne.

¹⁸ Mó kené arambéhri aritáh kéó, itene marakóipeqté wáhnáhnásabé iwíáh íwíáhéq wene ehweh kawerue íráhro. Íre peh morá kawerue séhréh aítáh wáhnáh kéné ehweh íráhro. Írakaumo. Págegeue wahnahno keyábé áhtenéq sene ehweh moq íráhro. ¹⁹ Mó kegá kamah airaq kaweq sansánirataq Manikánka itensabé, Kawerowe aítankéhe. We awahbeh sansá mirao puana wega itensabé, Kawerowe aítankéhe. ²⁰ Itega ahbabáriransabé mó kegá iubiqme kamah aírataq kawerowe íre aítahráhi mino. Kaweq sansánirara mó kegá kamah aírataq Manikánka itensabé, Kawerowe aítankéhe.

²¹ Itega kaweq sansá miraigeheéna Manikánka omaq itowe. Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe putiotaq wene arupipeq umeh ague wene anonka éruwe. Wega kaweq sansánúnserah itega moq miraoro. ²² Sísaga íre ahbabáruwe. Wega péhe éhwéh íre irarúwe.

²³ Segá we abehq éhwéh atótaq wega sensabé íre síwíwiowe. Segá we áwíoqnowana éruítaq wega sensabé, Mókake kamah ainauge íre irarúwe. Írakaumo. Manikánka tábúsoqme agehmarena sainsuanawire éna, Wega íné kawerue wahnahnaintankéhe iwíáhúwe.

²⁴ Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq mía míaiageheéna Sísá Karáhé awankátaq táhpawe pukútaq itene

ahbabáqmari wene anonkataq moke meyowe. Sísane anonkataq purambura agúnka ite kaweraitowe.

²⁵ Itewe sipisípiqka wene ah suena peh tanahraipéq móbuq mahbuq inserahnurowe. Amahnága itene Wahnahpa kouwekowana wega iteiuwa kawerue wahnahnaitéhre.

Weh ahreyabé éhwéhne.

3 Ahrerono, iteruwehqsone ehweh kawerue íráhro. Iteruwehqsónka Manikáne ehweh íre aiq pútare atéhrataq itene kaweq sansá tagagehboq sene ehweh íráhro. Íre itega teríra ehwéhnsabé peh itega kaweq sansánira tagéra, Íné moq Sísá kéranié iwíáhigehe.

² Iwíáhéra, Néne ahrega kaweqtaq mé sansáni púana, Íné moq Sísá kéranié iwíáhigehe.

³ Ahrerono, awahriq naneqsabé íre irutaboíro. Kaweq korósíyabé itene iyahra kaweré naneqsabé moke awahriq naneqsabé íre irutaboíro. Íre arene anonkataq awahriq naneqsabé ⁴ peh morá itene irupipeqté kaweq iwíáhyábé irutaboíro. Kaweq iwíáhirataq iru pehwehrue mía míaoorahowe. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

⁵ Naho Manikánsabe aiq pútare atera wensabé iwíáh íwíáh ató ininsónká mi sansánéra sensuwehqsone ehweh írówe. ⁶ Ébárahmane ahre Sáraha wenawehqne ehweh sehgióra wensabé, Néne wahnah mone atowe. Ahrerono, itega kaweq sansánéq mó naneqsabé íre áhreirataq Sárahe ayahunkawa tahnsa míagehe.

⁷ Weho, itene ahreronsabé iwíáhéq sereq kaweqtaq mía míaooro. Itereq itene ahreronseq oga mérapeq moráráq awaq miagéhe. Ahreroné sinonkame íre págege wehne sinonka tahnsáne. Minayabe itene ahreronsabé iwíáh íwíáhéq pehwehrue aritáhro. Mirairataq Manikánka itene púreq ehwéh irankéhe.

Ahriahri mó ke kaweq sansá aritanéhe i ehwéhne.

⁸ Amahnága teiú éhwéhnikákáq kawerue íráhro. Ite ómiga peh morá iwíáhoró. Moke Sísá tagaríáh keyábé irutaboírég we séhréh atéhoró. Píribahri iyehboq uwaresa ké míáhro. ⁹ Are ahbabáratáhna aní ahbabáratéheho. Arensabé ehbonawi anínsabé íre kaweq ehwéh atéheho. Ahbabáq sansa pehragé are ahbabáratáhna anímé Manikánsabe, Séhréh ate kawerato ue púrerúno. Miraigeheéna Manikánka ite omaq itena íáhrabúwe. Itega mó ke séhréh ariteq kaweraritéhrataq Maniká Iteriboga itensabé, Kawerówe aite-na séhréh aítankéhe. ¹⁰ Minayabe Manikáne ehwehka aiq mahraréna,

Oga méyabe irutaboírég kaweqtaq méyabe irutaboíro keo, ahbabáq ehweh sueq péhe éhwéh íre teríero. ¹¹ Ahbabáq sansa sueq kaweq sansánoro. Peh morá iwíáhéq iru ukiq itahráhi sansánsabé irutaboírég sehgióro. ¹² Itene Wahnahnka kaweqtaq mía míao ke tagéna sega púrero ehwéh ahriahri irena peh ahbabáq sansano keyábé abiahnsa aritéhre ire.

(Buk Song 34.12-16)

Kaweq sansánirataq iru eyoyóue míahrahi ehwéhne.

¹³ Itega kaweq sansánsábé irutaboírég sehgírataq in-seréhga kamah aigéhbo? ¹⁴ Itega kaweq sansánirara mó kegá íwíoqnehrataq iru eyoyóue míáhro. Íwíoqnehra keyábé áhreeq itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Írakaumo. ¹⁵ Itene irupipeq Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáhég, We itene Wahnah mire iwíáhoró.

Mó kegá itensabé, Itega oga mía míañoneheqmúne iwíáhóme aneqsabé mira iwíáhóo éra ahkakebopoq kasenigehe. Kasenirataqmé tábúsoqme terieneheq iwíáhúe mi ehwéh kaweroro. ¹⁶ Kaseno keyabé ehweh ayahqmarahnararaq mi keyábé iwíáh iwíáhég pe-hwehrue terio. Kaweq sansánúne iwíáhónehboq kaweqtaq mía míáoro. Kaweqtaq mía míáéq Sísane kaweq sansá sehgiónsábé mó kegá íéhruru aitéhrataq sega anehe iwíáhirame siyehitanae. ¹⁷ Itega kaweq sansánúnaraq Manikánka kowe aritahnara mó kegá iwíóqnehrataq itega kaweq sansánúna puana aiq kawerire. Itega ahabábq sansánúnaraq mó kegá kamah aírataq ahabábq sansánúna puana íre kawerire.

Sísaga itene ahabábqsave pukéna irigue oganúkú ehwehne.

¹⁸ Sísá Karáhéga miraúnsabe iwíáhoró. We ahriahri kaweqtaq mía míairaq itewe íre kaweqtaq mía míáúne. Wegá Manikánseq itereq insahwé aitanieéna peh morá tánáhráq itene ahabábqsave pukúwe. We mónkakáq íre pukinae. We pukútaq wene anonka pukúwana Wenawame íópeq peh oga míéhre. ¹⁹ Oga ména pokue wene ehweh íre sehgiú kene siwamarí karábúsiipéq míótaq kosíwáhnorúwe.

²⁰ Mi ke oga míótaq wehukení wenáwíg Nóah marakóipeq míowe. Nóah míótaq mi kené ahabábq áhnte agúwe. Áhnte agúwana Manikánka íre apubúue kamah ariuwe. Írakaumo. Peh síwénunúwe. Síwénunúwana Nóahga sípi aiq mirarowana anotah ibón-súnka mi ke wánínkuwe. Wánínkuwara peh Nóahreh karírónní abapete apahtáro ké méra sípiipéq kibekuwe. Kibekuwana wání piotaq íre pukia peh kaweqtaq míowe.

(Stat 6.1–7.24, 8.18)

²¹ Pio wanímé píkísah tahnsáne. Itega meweúna wanímé naho Nóah míótaq pio wání tahnsane. Íre itene inonkataté náwíg sorahruyabe wání meyone. Írakaumo. Ite wání meyonaraq iwíáhég, Sísá Karáhé iriwe oganúkúnsabe ahriahri wene sánsá sehginauge iwíáhúne. ²² Sísá Karáhéga íópeq pokéna Maniká Íteribone ayah púpeq ména moke íópeqté kéreq mibeqté wáhnáh kéreq wahnahnarítéhre.

Itene irupipeqté áhbábq iwíáh moke súáhró i ehwéhne.

4 Sísá Karáhéne anonka éruataq wega iwíáhú serahnoro. Wene anonka éri anínká íre ahabábq aruqarurire. ² Wegá mah marákóipéq míéh tánáhráq wene ahabábq iwíáh íre sehgiú. Írakaumo. Wene ah-

babáq suena Maniká awahbeh sansánire. ³ Menahmé itega Sísá íre tagaríáh kéga ahabábq serahnuruwe. Menah itega mó kené ahre weh abariéq íre kaweq iwíáhég píah narotaq múguwahgu agéq Manikáne ehweh anterueq péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh arítárowe.

⁴ Amahnága Sísá íre tagaríáh kéga mi ahabábq sánsámári miraotaq itega sereq morárq íre miraonsabé sega áhtená itensabé íéhruruwe. ⁵ Mókake Maniká anotah sáhsi anínká ehweh aritahnaraq sega irigue sene ahabábqmari pahsuagéhe. Wegá moke oga míáh kéreq pusa kéreq ehweh aitena sainsuanawire. ⁶ Minayabe moke pukuro ke oga míáhtáq mó kegá Manikáne ehweh teri terinuwara írówe. Maniká oga mía mía inserahnigeheéra teriuwara írówe. Irera ahabábq kega onserahnéra sinonka pukuwe.

We séhréh atéhoró i ehwéhne.

⁷ Moke náneq parabagína tanáhráq aiq wahtonire. Kawerue púreronehboq tabasíwe méq tábúsoqme iwíáhoró. ⁸ Kiotaiki sansá teiníboq íráhro. Moke Sísá tagaríáh ánímári wensabé wensabé irutaboiratéhoró. Irutaboirinaraqmé mó anínká are ahabábq atahnaraqmé arega íre iwíáhúe ahreraq matiankehe.

⁹ Maniká tagaríáh kéga iteba sirataq kawerue séhréh ariteq iru eyoyóue wenáwíoro. Mirairataqmé mi keyabé íre síéhruru arítáhró. ¹⁰ We tagaríáh ké séhréh aritageheéna Manikánka itensabé arutaboíréná morání moráníne kaweq naneq íátáire. Kaweq naneq íátáinsabé wene sánsá kawerue sehgieq we séhréh atéhoró.

¹¹ Manikánka, Néne ehweh terio atéh anínká wene ehweh tábúsoqme irarinkehe. Séhréh ariteh anínká Manikánka págege atahnana séhréh aritankéhe. Mirairataq tagehra kegá iwíáhéra, Sísá Karáhéne sansá aiq kaweq sansáne éra Manikánsabe iwíáh iwíáh atagéhe. We anotah anínéna áhnte págege aní mía míai puaq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Aiq miraoneheqmúne.

Sísá áwíoqnonserah ite moq íwíoqnagehe i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo ánímárinó, itensabé nirutaboiruge. Íre kaweq sunúq ite áhwáre tanáhráq sínaraq áht-eniyeho. Íre kaweq sunúq áhwáreh naneqka peh morá ínéba sire iwíáhiyeho. Írakaumo. ¹³ Mó kegá Sísá Karáhé áwíoqnonserah ite íwíoqnehrataq iwíáh iwíáhoró. Minayabe wega tuinaraq itene irupipeq eyoyóinaq iwíáh iwíáhigehe. ¹⁴ Itega Sísá Karáhéne sansá sehgiónsábé mó kegá íre kaweq ehwéh aitéhrataq iru ukiqme míáhro. Manikáne Awa págege kiotaiki anínéna iteba mía míai puaq iru eyoyóue míáhro.

¹⁵ Mó aní subiq suewé, aebówé, ahkaragárawe, mina tahnsa ahabábq íre miraoro. Íre itereq wehgaq mire pehragahro. Itega mina tahnsa ahabábqotaq mó kegá kamah aiémé minawé áhnte iyehiteh sansáne. ¹⁶ Ite Sísá tagaríáh ké míáhsábé mó kegá íwíoqnehrataq minawé íre iyehiteh sansáne. Mó kegá ite Sísá

Karáhéne animárí móe aitáhnshábé iyehitegurégúiyehboq peh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáthro.

¹⁷ Ehweh aite tanáhráq aiq sire. Mi tanáhráq ite Manikáne animáripá ebeq áhwáranáe. Anehemé Manikánka wene kaweq ehwéh anterúáh ké ehweh aritena anotahtaq kamah arí mino. ¹⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, TábúSORÁH ké kawerariteyabe págege sansáne. Manikánsabe suwahrieh ahbábáq kéwé árahiro? Árahue kaweraritankéhbo úwe.

(Sindaun 11.31)

¹⁹ Manikánka kowe aritahnara mó kegá iwíóqnehrataq peh kaweq sansá miraéq Manikánsabe, Arensábé aiq pútare ateq arene sánsá sehgoneheqmúne teawéro. Teawirataqmé wega kawerue wahnahnaitankéhe.

Sísa tagaríáh kéréq wahnahnarite ehwéhne.

5 Sísa tagaríáh kéréq wahnahno keo, ehweh teiníboq írátíáthro. Íné moq Sísa tagaríáh kéréq wahnahnu aní múge. Sísa Karáhé awankátaq éruwana pukútaq niuranka tagahwae. Wegá tuina tanáhráq kaweq naneq náiena anotah aní ména kawerue wahnahninkehe. Minayabe Sísa tagaríáh ké kawerue wahnahnarítáthro. ² Sipisípiq wahnáhnká wene kamárí wahnahninserah ite moq Maniká tagaríáh kéréq kawerue wahnahnarítáthro. Wehukega pagu pagunonsabé mi arámbéhrí mirainie iwíáhiyeho. Peh Manikánka miraoro aitéhnsábé we tagaríáh kéréq kawerue wahnahninie iwíáthro. Mi arámbéhríunsabé ápeq meyanie iwíáhiyehboq peh mi arámbéhríyábé irutaboire miraoro.

³ Mah marákóipéqté wáhnáh kégá págegeue wahnahno serahniyehboq pehwehrue méq kaweq sansánirataq itega wahnahnarítáh kégá tagéra sega moq pehwehrue méra kaweq sansánigehe. ⁴ Mirairataq kiotaiqme wahnáh tuinaraq wega itensabé, Kawerowe aitankéhe. Mi tanáhráq wega náina naneq íre parabagia peh ahriahri kagainawire.

Manikánka píribahri ke íre séhréh aritankéhe i ehwéhne.

⁵ Mahbigaunseq o menahwénsónsero, Sísa tagaríáh kéréq wahnahno kené ehweh íráthro. Ite ómi píribahri

sansá sueq mó kené ehweh íreq we séhréh atéthro.

Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Sensíwíq pankeráh kéwé Manikánka íre séhréhia peh ahqáho aritéhre. Sensíwíq íre pankeráh kéwé Manikánka séhréh aritéhre íre.

(Sindaun 3.34)

⁶ Minayabe iteitene iuwahbeh iwíáh sueq Manikánsabe, Wahnahnainte séhréh ainto teawírataq wewega iwíáhína tanáhráq anotah aní míahno aitankéhe. ⁷ Wegá itensabé arutaboiritéh púaq moke ite iwíáh kikiro naneq teawéro.

Owainawansabé anotahtaq ahqáho atáthro i ehwéhne.

⁸ Itene naruo anímé owainawane. Anotah pusí tahn-sa kanká wah pawe nanieéna ahkabaqmena nogínserah wega wehuke ahbabáq aitanieéna ahkabaqmena nogíre. Minayabe áwéh panantáquinaq tagaríáthro.

⁹ Sísansabé aiq pútare ateq owainawansabé anotahtaq ahqáho atáthro. Ite tagarionawe íre itebataq moke mah marákóipéq Sísa tagaríáh ké moq síwíóqnehrara siru umehire. Owainawanka iwíóqnáhnaraq minayabe iwíáhéq wensabé ahqáho ata ataoro.

¹⁰ Ahriahri Sísa Karáhéreq oga mérapeq mía míageheéna Manikánka itensabé arutaboirena omaq itowe. Manikámé áhnte séhréh aitéh áníne. Minayabe wahto tanáhráq iru umeh aginana Manikánka ite kaweqtaq míageheéna anotahtaq págege aitankéhe. ¹¹ We ahriahri págegeue kiotaiqme aní mía míaire. Ai q pútaq ehwehne.

Páhsi parabagainai ehwéhne.

¹² Sísa tagaríéh aní wenáwíq Sáírae. Íné tagaríómé wega Sísa sánsá kawerue sehگیرe. Mah kariq páhsi sehiraninie ugana wega íné séhréh aitéhre. Ite kaweq iwíáh aitanieéna Manikánka séhréh aitéh éhwéh sehiranue teiúge. Wene aiq pútaq sansá kawerue sehگیرo.

¹³ Pábíróni suwahpeqte Sísa tagaríáh kégá itensabé iroro ewe. Manikánka se moq omaq sitowe. Náníbáq Máhkaga moq itensabé iroro íre. ¹⁴ Moke mibeqté Sísa tagaríáh keyábé irutaboireq we mehweh atéthro.

Ite Sísa Karáhéreq mía míao puana Manikánka iru ukiq itéhre.

2 Píta

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pítaga wene anehete pahsí sehiranútaq péhe éhwéh síwáhnoro kegá Sísansabé aiq pútare atáh ké síwáhnorúwe. Péhe kégá íre kaweq iwíáh aritehoéna Pítaga mah pahsí sehiranúwe. Sísane Wahnah tuina tanahráqsábé kawerue siahtebageheéna mah pahsí sehiranue teriuwe.

Pítaga anehe sehiranú pahsíe.

1 Íné Pítane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísane Karáhéga íné omaq intena eqmaq nuwowana wene arambehri mira aruqaruruge. Maniká Iteriboreq Sísane Karáhé ite meirena kaweritéh ánínseq kaweqtaq mía míáera ite séhréh aitehye. Séhréh aitehya puq Sísansabé aiq pútare atáráúnanserah itega moq aiq pútare atáhwé. ² Itega Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísane Karáhéreq tagaríáh púara sega ite áhntetaq séhréh aitera iru ukiq itagéhe.

Manikáne animárí míageheéna wega ite omaq ito ehwéhne.

³ Sísane Karáhéwé anotah anínéna kaweqtaq mía míaire. Wegane inserahnue mía míaiageheéna ite omaq itowe. We Maniká ména págegeue séhréh aitéh púaq ite wene ehweh ireq kaweqtaq míahrahúne. ⁴ Wegane kaweqtaq ména séhréh aitanauge i ehwéh teíre. Mi ehwéhme áhnte kawéq éhwéhne. Itega mi ehwéhnsábé aiq pútare atéhrataq wega séhréh aitanawire. Wegane séhréh aitéhkná mah marákóipéqté áhbábáqká ite íre saiqnariahrahire. Íre saiqnariahrahire puq Manikánka inserah kaweqtaq mía míahorahowe.

⁵ Minayabe iwíáhéq Sísansabé aiq pútare ateq kaweq sansánoro. Kaweq sansánéq ahtebahro. ⁶ Ahtebéq tabasíwe míahro. Tabasíwe méq Sísane sánsámé íre túbáh agia peh ahriahri sehgióro. Sísane sánsánsábé íre túbáh agia peh ahriahri sehgieq Manikánka kaweqtaq mía míah inserahnoro. ⁷ Manikánka kaweqtaq mía míah inserahnéq we séhréh atéhororo. Séhréh atéheéq mó keyábé irutaboíro.

⁸ Itega kawerue mirairataq itene Wahnah Sísane Karáhéne sansá ahtebéq kawerue sehgioneheqmóe. ⁹ Mi kawéq sánsá íre sehgiára kewé sirupipeqté aúra píra ké tahnsa móe. Manikánka sene ahbabáq kawer-arítaráime aiq sibitagire.

¹⁰ Néne iyahnabo animáríno, Manikánka ite omaq itena íahraburairaq we kétówe. Sísane sánsá ambubu

atawéq kawerue kéréhro. Kawerue kéréhrataq mókake wene sánsá íre suagéhe. ¹¹ Itega wene sánsá íre susa peh kawerue sehgirataq itene Wahnah Sísane Karáhé, ite meirena kaweritéh ánínká ahriahri wahnah wahnahnirabeqte ónsá siitena itensabé, Mahbeq kíoro aitankéhe.

¹² Teiú éhwéh ireq kawerue iwíáhigeheéna ahriahri teiena iahrreraq itaníe. Mi ehwéh ireq aiq pútaq sansá sehgiuruq sehgiuruwe. ¹³ Teiú éhwéh kawerue iwíáhigeheéna amahnága oga míó tánáhráq mónkakáq iahrreraq itóge. Iahrreraq itómé kaweq sansáne iwíáhigehe.

¹⁴ Íné írátíómé pehgáriq mókake íné pukéna ninonka suanauge. Minawé itene Wahnah Sísane Karáhéga pahsuqme teniátáire. ¹⁵ Amahnága mah ehwéh tei teinunsabé pukonaraq iahrreraq matawéq iwíáhigehe.

Manikánka Sísane téhreh awuwara eqmaro kega tago ehwéhne.

¹⁶ Itene Wahnah Sísane Karáhéga págege sansá miráunsabe teiune. Wegane mó tuinaraqsábé teiune. Mah ehwéhme íre wehukene áwahe ehwehne. Írakaumo. Íre wehukega iwíáhíue áhwárawe iranserah ehwehne. Manikánka Sísane págege atena téhreh awuwaq itene iuranka tagahwane. ¹⁷ Maniká Iteriboga sáwéhrapeq Sísansabé iwíáh iwíáh atena kaweq téhreh naneqkákáq ábóraragéna mahraréna, Mah animé niruní nénáhní míre. Wensabé nirutaboíre wane míraime íné nuwahbeh arámbéhríi aní míre úwe. ¹⁸ Itega mi sawéhrápéq méq íopeqté éhwéh irarútaq itene iahregira hwané.

¹⁹ Mi ehwéh aiq írahwansabé Manikáne ehweh iraru kené ehwehme aiq pútaq ehwehne iwíáhigehe. Manikáne ehweh iraru kené ehweh kawerue írahro. Sunkíkírabeq árahmuga téhrehra tagahnserah Manikáne ehweh iraru kené ehweh ireq ahtebahrahowe. Tuembíná kiembogirana áhnbórá téhrehre. Mína inserah itega Sísane tagaríáhsábé irupipeq téhrehre.

Manikáne Awanka iwíáh aritowara Manikáne ehweh pahsúó ehwéhne.

²⁰ Téhwe teiéna ehwéh kawerue ahtebagehboq írátiáhro. Manikáne ehweh iraru kené sehíramé wehukega seriahriáh íre ahtebahrahowe. ²¹ Manikáne ehweh iraru kegá íre seyega iwíáhue Manikáne púku sehiranuwe. Manikáne Awanka mi ke iwíáh aritowara sega Manikáne ehweh pahsúówe.

Manikánka ahbabáq ke kamah arinawire i ehwéhne. (Súta 4-13)

2 Naho mó kegá péhenéra, Itewe Manikáne ehweh irarúna ke úne éra peh seyene péhe éhwéh irare irareuwe. Segá miraunserah mókake iteba péhe éhwéh íwáhnorira ke méra íre kawerorahi ehwéh mótaq mótarue íwáhnorigehe. Itene Wahnahnka sene ahbabáqsabe paiqmarowara sega wensabé ahqáho atéhra puana wega apubúue kamah arinkéhe.

² Segá íre kaweq sansá sehgirataq tagehra kegá aiq pútaq sansánsábé éhruruigehe. ³ Íwáhnorira kegá mónega sigará pabekína puara itene móne meyanheéra ehnenenue péhe éhwéh teigéhe. Sene ahbabáqsabe sáhnsháhí ánínká íre peh áwé tagehre. Sene ahbabáqmari moke aiq tagaríéh púana we tábúsoqme ehweh aritena kamah arinkéhe.

⁴ Íopeqté kégá ahbabárutaq Manikánka anetaníbo íre iwíáhia peh iraipéq sitowe. Se sunkíkiri matáipéq méra ehweh aritahna tanáhráqsabé áwénunowe. ⁵ Naho naho Nóahga ahbabáq keyabé, Kaweqtaq míáhro teri terinúwana Manikánka mi ahbabáq ké íre peh áwé tagówe. Wega, Wání pio atowana wání pionka moke wehuke subipáhraruowe. Subipáhraruowara peh morá Nóahreq abapete téhraníteq kaweqtaq míówe.

⁶ Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreqka áhnte ahbabáruwana Manikánka ehweh aritena ira kekiarowana mi anótáh matábúruré moke irarawe tabipáhraguwana peh tanah úkúwe. Miraúnsabe mókake ahbabárra kegá mi ehwéh irera iwíáhue tagagehe. Itene ahbabáq sansa íre súáhnaraqmé ite moq kamah ainawire iwíáhigehe.

⁷ Sóróma suwahpeq iraranaútaq kaweqtaq mía míaú ani wenáwíq Áróta mitaq míowe. Mibeqté kégá áhnte ahbabáruwe ahkaragáruwana Árótaga kaweqtaq mía míaúnsabe tagéna wene arupipeq umehúwana Manikánka mi ke subipáhraruanaútaq Áróta meqmena móbeq móatowe. ⁸ Áróta ahbabáq keba mía míaútaq mó wehekáh mó wehekáhnue sene ahbabáq sansa tagéna sene ahbabáq ehweh irena sega Manikáne ehweh anterúónsabe wene arupipeq umeh agu aguúwe.

⁹ Íre kaweq sunúq sínaraq Manikánka Nóahreq Árótareq séhréh aritonserah ite kaweqtaq mía míaúna ke moq séhréh aitahráhire. Anotah ehwéh aritahna tanáhráq íre suriahnaraq Manikánka ahbabáq ke auráq matawéna kamah arinawire. ¹⁰ Ahbabáq kene sirupipeqté iwíáh sehgiara mó kené weh ahre abariéra

Manikáne ehwehnsabé abehq éhwéhne iwíáhira kewé Manikánka anotahtaq kamah arinkéhe.

Mi ahbabáq kewé píribahri saiyo ke méra íre áhrea peh íopeqté kiotaiko keyabé abehq éhwéh arítáhwe. ¹¹ Íopeqté kégá mi píribáhrí ké kiotaikéra anotah pagégé ké méra mó íopeqté ké Maniká míehrabeq kiotaiko keyabé íre ehweh arítáhwe. ¹² Íre ehweh arítáhwara ahbabáq kega áwéhq poeráhq tahnsa méra peh se suwahbeh sansánowe. Wehukega áwéhq poeráhq pahwana pukinserah mi kené ahbabáqka kamah arinara íre kaweragoneherawoe. Segá íre ahtebah naneqsabé éhruruowe.

¹³ Segá mó ke ahbabárritónsabe mi kegá moq ahbabárritagéhe. Segá íre peh inokáhpeq ahbabárrera wéhékáhnkakaq suwahbeh ahbabáq miraéra minayabe iwíáh iwíáhowe. Itega táhutahurabeq sega sene siyehiteh sansánonsabé ite íre kaweraitera sene péhe sánsánsábé iwíáh iwíáhowe.

¹⁴ Segá ahbabárroneheéra mó kené ahreero siwahnkanéra, Abariinie iwíáhowe. Se ahriahri ahbabáqsabe suwahbehre. Sísane sánsá íre moke ahtebah ke ahbabárrigeheéra péhe éhwéh síwáhnoro kegá ehnenenue pagu pagunarítáhwe. Mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabeki iwíáh sirupipeq ahriahri kagaire. Mókake Manikánka mi ahbabáq ké anotahtaq kamah arinkéhe. ¹⁵ Segá aiq pútaq sansá suera aura pira kánká tanahraipéq móbuq mahburue nogínserah mi kegá ahbabárowe.

Wehukení wenáwíq Péóri míowana wenahni wenáwíq Péráma míowe. Pérámaga iwíáhéna, Ahbabáq sansanonaraq ápeq náninkéhe éna móneyabé arutaboirena ahbabáruwe. Teiú kewé mina tahn-sanowe. ¹⁶ Tónkiwarí íre ehwehnorahi kamárrí míowana peh morá Pérámame tónkiga wehukene ehwehne Pérámansabé, Íre kaweróne atowana wega mi kané ehweh irena múguwahgu sansá suena túbáh aguúwe.

¹⁷ Ahbabáq kewe wání arahno taraqnáginserah ké tahnsa móe. Mi kewé sóiririrana sabona abae aginserah ké tahnsa móe. Se anotah sunkíkírirabeq míageheéna Manikánka sunkíkírirabeq omaq marowe.

¹⁸ Segá píribahri saiyo ehwehnowe. Mó kegá sene ahbabáq suera peh míáhwe. Peh míáhwara teiú áhbábáq ké síúgio ke méra mó ke ahbabárritagheéra sensabé, Mó kené weh ahre abarioro éra ehnenenue pagu pagunarítáhwe.

¹⁹ Pagu pagunaritera síúgira keyabé, Itene sánsá mirairataqmé mó naneqka itene iru íre umehinawire. Mó naneqka ite íre saiqnarianawire éra iuwahbáhnna sánsámé pehipi miraigehe ewe.

Mi ehwéhme mó ke teriutaq seyene ahbabáq sansanká se saiqnariéhre. Aneq sansápópoq wehukení saiqnariahnaraqmé wewe awahbeh sansá íre miraorahire. Írakaumo. Mi sansánsá we aiq saiqnariéh púana peh mi sansá sehgiere.

²⁰ Mah marákóipéqté áhbábáq sánsánsá wehuke saiqnariéhtáq itene Wahnah Sísa Karáhé éhwéh irera wensabé aiq pútare atáhwe. Aiq pútare atáhwana sene ahbabáqka saiqnariéhtáq Sísa ite kaweraitéh

áninká sabiruena kawerarítéhre. Kawerarítéhrena sene ahbabáqka mó saiqnaríéhrra anotahta q íre kaweqtaq míaneherawoe. Téhwe sega Sísane sánsán-sábé iuwahriehre íwíáhurotaq se íre kaweqtaq míarowe. Segá, Ahbabáq sansa sueq Sísane sánsá seh-gioneheqmúne íwíáhéra anehe sene ahbabáqka mó saiqnaríéhrra se anotahta q íre kaweqtaq míáhwe.

²¹ Mi kegá kaweqtaq míáh sánsá íre tagaríáhtáq tahirímé peh ákáhta q kamah arí irino. Kaweqtaq míáh sánsá aiq tagaríáh púara anehe kaweq ehwéh sine-hepeq súéhrrataq anotahta q kamah arinkéhe.

²² Itene igaqnaréhga pabeqme ehwéh mahraréra, Ianká mugiq suena kouwekue mina mugiq súéh náneq mó sewe nanae uwe. Mó pabéqmé ehwéh mahraréra, Póéráqhne abowágá wene ka pabeq paberatéhrra mi kanká apubúue segarúpípeq ka-boririre uwe. Mina inserah wehukega Sísane sánsá sinehepeq suera sega suto ahbabáq mó sehگیراتا qmé mah pabéqmé ehwéhtaré aiq pútaragire.

Itene Wahnah tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

3 Néne iyahnabo anímáríno, mah pahsíwé anehete pahsí sehiranue íúge. Itega kaweq íwíáhigeheéna mah pahsírará sehiranue iahreraq ítóge. ² Manikáne ehweh iraru kegá anehe sína naneqsabé púkuipéq teiúwe. Sene ehweh íwíáhigeheéna ínégá iahreraq ítóge. Itene Wahnah ite kaweritéh áníné éhwéh moq iahreraq ítóge. Wega eqmaro ke teriátáirara sega ite-ba séra teiátówaq itega irátárówe.

³ Téhwe teiú éhwéh íráhro. Anehe tanáhráq sene sirupipeqté áhbábáq íwíáhgá saiqnariahna kegá iteba sigéhe. Segá itensabé iwiréh aitera ⁴ mahraréra, Ínéga kiwekinauge ú anímé eheq míehro? Wega íre tuinkéhe. Itene igaqnaréh pukutaqkákáq amahná-gaákáq Manikánka moke ménsámehnsá téh miraron-serahnue peh kagai mino igehe.

⁵ Segá mirariransabé Manikánka irarú ehweh áhwára áhwáraue iragéhe. Naho naho Manikánka irarútaq ío miraréna anehe sóreq waní ákáhpipeq mah marákó marákó mirarowe. ⁶ Manikánka mó irarúwana anotah waní pionka moke mah marákó marákó íre kawer-arowe. ⁷ Manikánka aiq irarúnka íópeqkákáq mah marákó marákóákáq amahnága kagaire. Ehweh ari-tahna tanáhráq wega moke ahbabáq ke ehweh arite-na mah marákó marákó iraragúno atahnana moke toráh aginawire.

⁸ Itene iyahnabo anímáríno, teiú éhwéh ibitarúéhboq irátíáhro. Maniká itene Wahnahnka, Peh morá wéhékáhnkákáq 1 táhúséni (1,000) opéqkákáqsábé peh monseráh tánáhráre íwíáhíre. ⁹ Manikánka omasa

éhwéh íre miraurainsabé aiq túbáh agire íwíáhoo? Írakaumo. Ite iraipéq pokiyehoéna íwénunire. Itene ahbabáq sueq wene ehweh sehgegeheéna íwénunire.

Mah marákó marákóákáq íonkakaq parabaginae i ehwéhne.

¹⁰ Itene Wahnah tuina tanáhráqmé aebói aninká sin-serahnue mi tanáhráq sinae. Mi tanáhráq íópeqté ano-tah ehwéhne íópeq tabanaginae. Moke mibeq kéh náneqmarí toráh aginae. Mah marákó marákóákáq moke mitaq kéh náneqmarinkákáq parabaginae.

¹¹ Moke minawari apubúue toráh agína puaq itene sánsánsábé íwíáhue tagahro. Ite kaweqtaq mía míaéq Manikáne sansá moke kawerue sehگیرóro.

¹² Mirairataq Manikánka tuina tanáhráqsábé áwé-nunoro. Mi tanáhráq apubúue sinkeheéq wene sánsá kawerue sehگیرóro. Mi tanáhráq íómé toráh ague parabaginae. Anotah irágá púana íópeqté náneqmarí moke toráh aginae. ¹³ Manikánka o marakóákáq o ionkákáq miraraníe úwe. Mitaq peh tábúsoqme kaweq-taq mía míaira kegá míagehe úwe. Minayabe áwé-nunúne.

Itene Wahnah tuina tanáhráqsábé kawerue áwé-nunoro i ehwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímáríno, mi tanáhráq áwénunú-nayabé wega itensabé, Kawerowe aitankeheéq moke itene ahbabáq sueq kaweqtaq méq we awahbeh san-sánoro. ¹⁵ Itene Wahnahnka íre apubúue kamah aiasa pehwehrué íwénuni tanáhráq wensabé áhrabo ke kaweraritankéhe. Minayabe iteruwah, itene iyahnabo aní Pora Manikánka ahtebia íwíáh atowana sehiranue teiátáire.

¹⁶ Ínéga teiú éhwéh Poraga moq moke wene páhsi sehiranue teiátáire. Wene ehweh mó ehwéhmé pah-suqme ehwéh kéhrana mó ehwéhmé págege ehwéh kéhre. Mi pagégé éhwéhmé íre tábúsoqme íwíáhoraho kegá múguwahguéra úbíráhbíq ehweh síwáhnorowe. Íre peh morá Porane sehira mó Manikáne púkuipéqté éhwéhnkákáq moq úbíráhbíq ehweh síwáhnorowe. Segá miraonsabé anotah kamáh arinkéhe.

¹⁷ Néne iyahnabo anímáríno, ite anehe sína tanáhráqsábé tagaríáhwe. Manikáne ehweh anterúáh kégá péhe éhwéh íwáhnorotaq sene ehwehnsabé aiq pútare ariteq kaweq sansá súéhboq kawerurero.

¹⁸ Itene Wahnah, ite kaweritéh ání, Sísa Karáhéga séhréh aitahnaq wene sánsá kawerue ahtebahro. Amahnágaákáq wensabé íwíáh íwíáh ateq ahriahri wensabé íwíáh íwíáh atanéhe. Ai q mire.

1 Sóni

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Sóniga mah pahsiákák 2 Sóni pahsiákák 3 Sóni pahsiákák Sokigi pukúákák mó wenáwíq kéh púkúákák sehiranúwe. Mah pahsiápéq sehiranue mahraréna, Sunkíkírirabeqte kéné péhe éhwéh sehgiyehboq peh téhrehrebeq nogóro. Itega morání moránínkáue moke mó keyábé irutaboirono. Peh morá Manikáne ahninkáwáreq mía míaog kegá oga mérapeq awaq miagéhe ue sehiranúwe. Áhnte kegá oga mérapeq awaq miageheéna mah pahsi sehiranúwe.

Sóniga ebeq sehiranú pahsié.

Sísa Karáhéwé oga mía míai Ehwéhne i ehwéhne.
(Sóni 1.1-14)

1 Oga mía míai Ehwéh † ánínsábé teiúge. Mi Ehwéh téh mío anínsábé teiúge. Wene ehweh irahwáne. Itene iuranka we tagahwane. Itega we tagéq itene iyahnkaratáté wenaneq táhtorahwáne. ² Oga mía míai aní tuerígútaq itega tagéq teiune. Oga mía míai anímé Maniká Iteriboreq mía míaéna tuerígútaq we tagahwanayabé teiune.

³ Itega we tagéq wene ehweh ireq minayabe teiune. Itereq itereq morá íwíáhoneheéq teiune. Maniká Iteriboreq wenahni Sísa Karáhéreq itereqka morá íwíáhonehe. ⁴ Itega moráráq itene irupipeq anotah íwíáh íwíáhoneheéq mahnwé sehiranue teiune.

Itega peh téhrehrebeq mía míaoneheqmúne i ehwéhne.

⁵ Sísa Karáhéga irarú ehweh ireq teiune. Manikámé téhrehnserahni aní míre. Wene arupipeq pehgáriq sunkíkíq íre kéhre. Peh téhrehnka inserahni aní míre. ⁶ Itereq Sísa req morá íwíáhúne irarúna kegá sunkíkírirabeq míáhnaraq itega péhenéq aiq pútaq sansá íre sehgiune. ⁷ Wega téhrehrebeq mía míainserah itega mía míáúnawe itega morá íwíáhúnana wenahni Sísa Karáhéne korahqtaté itene ahbabáqsabe moke kaweraita aitaire.

⁸ Itega iraréq, Ité íre ahbabáq animárí múne irarúna-ga itene irupipeqte péhe éhwéhnká péhe aitéhre. Péhe aitéhrana aiq pútaq ehwéh itene irupipeq íre kéhre. ⁹ Itene ahbabáqsabe Maniká pahsuqme teawunawe we kawerue tábúsoqme iwíáhéna itene ahbabáqsabe insahwé aítene itene irupipeqte áhbábáq íwíáh moke kaqíúwéhre. ¹⁰ Ité íre ahbabárué irarúna-

† Ehwehme Sísa Karáhé. Sóni 1.1-5,14 tagáhno.

ga Manikánsabe, Péhe aní móne atonana itene irupipeq wene ehweh íre kéhre.

Sísaga íéhnehéna insahwé aitéhre i ehwéhne.

2 Néne animáríno, ite íre ahbabárigheheéna mahnwé sehiranue teiúge. Ahbabáruaraqmé Sísa Karáhéga Maniká Iteribone auranabiahapeq ména íéhnehire. Sísa Karáhéwé peh kaweqtaq mía míai aníne. ² Manikánka itene ahbabáqsabe abiahnsa aitéh púana insahwé aítankehééna Sísaga wene korahqtaté paiqmarowe. Íre itebataq itene ahbabáqsabe, moke mah kehiná kéhínáné ahbabáqsabe insahwé aitéhre.

Maniká tagaríéh ánínká wene sánsá sehgiúre i ehwéhne.

³ Itega ahtebahrahúnawe Manikánka sehgióro ú ehweh sehgiónaraqmé itega we aiq tagarione. ⁴ Wega sehgióro ú ehweh anetaníbo éna, Ínéga we tagaríoge irari anínká péhenéna wene arupipeq aiq pútaq ehwéh íre kéhre. ⁵ Wega sehgióro ú ehweh sehgi ánínká Manikánsabe aiq pútaq arutaboiratéhre. Itega iahtebahrahúnawe mi sansá miraonaraqmé itereq wereq moráráq mía míaúne.

⁶ Wereq mía míauge iraréna aníno, Sísaga kaweqtaq mía míainserah are moq kaweqtaq mía míaúno. ⁷ Néne iyahnabo animáríno, o sehgióro i ehwéh íre sehiranue teiúge. Írakaumo. Mah ehwéh itega téhwe író ehweh míre. Wega naho sehgióro ú ehwehmé itene iahrega író ehweh míre.

(Sóni 13.34)

⁸ Sunkíkíqmé parabagirana amahnága aiq téhrehre. Aiq téhreh puana Sísaga wene animárínsábé arutaboirinserah itega moq sensabé irutaboirono. Itega sensabé irutaboironosabé wega naho sehgióro ú ehweh peh o ehweh tahnsa úkire. Mi ehwehnsábé sehiranue teiúge.

⁹ Ínéga téhrehrebeq míoge irari anínká Sísa tagaríéh ánínsábé, Nuwahriehre ime we peh sunkíkírirabeq mía

míaire. ¹⁰ Wenawahrah anínsábé arutaboiri anínká téhrehrebeq nogíre. Téhrabeq nogírana mitaq mó morá inahnsboráhi naneq íre kéhre.

¹¹ Sísá tagaríéh anínsábé nuwahriehre íwíáhi anínká sunkíkírabeq míehre. Sunkíkírabeq nogí púana, Eheq pokugamo éna sunkíkírinka we saiqnaríéh puana wene auranka íre tagahrahire.

¹² Néne animáríno, Sísaga wenáwírue itene ahbabáqsabe insahwé aitéh púana sehiranue teiúge.

¹³ Nániboreho, téh mío ani tagaríáh púana sehiranue teiúge.

Náníbáqmarino, itega ahbabáq ani kaqsuq kaqsuro puana sehiranue teiúge.

¹⁴ Néne animáríno, itega Maniká Iteribo tagaríáh púana sehiranue teiúge.

Nániboreho, téh mío aní tagaríáh púana aiq sehiranue teiúge.

Náníbáqmarino, ite págegeue míáh púana aiq sehiranue teiúge. Manikáne ehweh itene irupipeq ka-gairaq ahbabáq ani kaqsuq kaqsuro puana aiq sehiranue teiúge.

Mah marákóipéqté sánsánsábé íre irutaboiroro i ehwéhne.

¹⁵ Mah marákóipéqté sánsánkákákq mahtaqté naneqkakáqsábé íre irutaboiroro. Mah marákóipéqté sánsánsábé arutaboiri anínká Maniká Iteribonsabé íre arutaboiorahire. ¹⁶ Sirupipeqté áhbábáq íwíáhga sirutaboirome, auranka tageh mensáméhsánsábé aigará pabekime, píribahri saiyo sansámé, moke mah marákóipéqté sánsámé, Maniká Iteriboga íre áh-wárehre. Írakaumo. Mina moke peh mah marákóipéqté áhbábáq sánsá míre.

¹⁷ Mah marákó marákó parabaginawire. Moke mah marákóipéqté sánsánkákákq moq parabaginawire. Parabagínana mah marákóipéqté aigará pabeki naneqkakákq íwíáh íwíáhúna naneqkakákq moq parabaginawire. Parabagínara Maniká awahbeh arám-béhrí mira aruqaruro kewé ahriahri mía míaoneherawoe.

Sísá Karáhéne naruo ábórarago ehwéhne.

¹⁸ Néne animáríno, amahnága anehe tanahráre. Mó kegá, Sísá Karáhénsabe ahqáho atahna anínká sinae urowaq aiq írátáúne. Írátáúnara amahnága wensabé áhnte ahqáho atáh ké aiq míáhwe. Aiq míáh púaq amahnága anehe tanahráq aiq sime tagarione. ¹⁹ Mi kegá itereq méra íre ite tahnsá íwíáho ke míáh púara ite iuwera pokowe. Ité tahnsá íwíáho ke míáhtáq tahirímé itereq mía míáúna irino. Segá ite iuwera pokonsabé se íre ite kahnáh móe íwíáhorahúne.

²⁰ Manikánka Wenawa iteba eqmatairana íwíáh aitéh púaq itega moke aiq iahtebahwe. ²¹ Aiq pútaq ehwéh íre írátíáhsábé sehiranue teiugo? Írakaumo. Aiq pútaq ehwéh aiq írátíáh púana sehiranue teiúge. Aiq pútaq ehwéhkná péhe éhwéh íre úkorahi puana sehiranue teiúge.

²² Péhe anímé insebo? Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitena tumeirankeheéna omaq ato aní íre Sísá wire irari anímé wewe péhe aní míre. Maniká Iteriboreq wenahninseqsabé íre aiq pútare arítéh anínká wewe Sísá Karáhéne naruo aní míre. ²³ Sísá sinehepeq súáh kegá Maniká Iteribo moq sinehepeq súáhwe. Sísansabé aiq pútare atáh kegá Maniká Iteribonsabé moq aiq pútare atáhwe.

Manikáne Awanka moke aiq pútaq ehwéh íwáhnorire i ehwéhne.

²⁴ Itega téh író ehweh kawerue ambubu atawéq sehgióro. Mirairataq Maniká Iteriboreq wenahninseq itereq moráráq mía míaigehe. ²⁵ Sísá Karáhéga itensabé, Oga mérapeq awaq miagéhe éna ínénéga irarúnsabe aiq awaq miagéhe teiátáire.

²⁶ Péhe éhwéh tei teino keyábé sehiranue teiúge. ²⁷ Sísá Karáhéga Manikáne Awa iteba eqmatairana itereq mía míaéna ite moke íwáhnori puaq, Mó íwáhnori aní insebo íwíáhiyehboq Manikáne Awanka moke íwáhnorinkehe. Wega íre péhenia peh aiq pútaq ehwéh íwáhnorire. Wega íwáhnorinserah Sísareq mía míaoro.

Amahnága ite Manikáne animárí múné i ehwéhne.

²⁸ Néne animáríno, wega tuinagake itega íre iyehitegurégúia peh kawerire íwíáhigehboq Sísareq mía míaoro. ²⁹ We kaweqtaq mía míai aní míre íwíáhég moke kaweqtaq mía míao ke wene animárí úkurowe íwíáhorahowe.

3 Maniká Iteriboga itensabé anotahtaq arutaboiritéhre. Arutaboiritéhnsábé wega, Néne animárí móe aitéhre. Ité aiq pútaq wene animárí múné. Ahbabáq kehiná kéhínánká Manikánsabe, Iuwahriehre atáh púara itensabé moq, Iuwahriehre aítáhwe.

² Néne iyahnabo animáríno, ite amahnága Manikáne animárí múné. Mókake ite aneq tahnsánue míanehnkono? Amahnága mina íre ahtebóne. Sísaga tuinagake itega we kawerue tagéq we tahnsánue míaneheqmúné. Mina aiq ahtebóne. ³ Sísaga kaweqtaq mía míaire. Minayabe wensabé áwénuno kegá moq kaweqtaq méyabe suwahbehrara kaweqtaq mía míaowe.

Ahbabáqsabe teí éhwéhne.

⁴ Ahbabáro kegá Manikánka sehgióro ú ehweh aiq anterúáhwe. Ahbabáqmé aneqpomo? Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhmé minawé ahbabáq míre. ⁵ Sísaga itene ahbabáq meyanieéna wehukení úkue tuména ahriahri íre ahbabáq ani mía míaire. Mina aiq ahtebahwe. ⁶ Sísareq mía míai anínká íre ahbabáq aruqarurire. Ahbabáq aruqaruri anínká Sísá íre ahtebéna we íre tagaríéhre.

Sísaga owainawane arambehri sabiruanieéna tumío ehwéhne.

⁷ Néne animáríno, mó kené péhe éhwéhnsábé, Aiq pútaq ehwéhne arítého. Sísaga kaweqtaq mía mía in-serahnue kaweq sansá mira aruqaruri anínká kaweqtaq mía míaire. ⁸ Téhwe owainawanka ahbabáq aruqarurú púana amahnága ahbabáq aruqaruro kewé owainawane animárí móe. Owainawane arambehri sabiruanieéna Manikáne ahninkáwágá wehukení úkue tumíowe.

⁹ Manikánka oganúq atéh ánínká íre ahbabáq aruqarurire. Manikáne Awanka wene arupipeq mía míai puana we íre ahbabáq aruqarurire. Manikánka oganúq átéh púana we íre ahbabáq aruqarurorahire. ¹⁰ Manikáne animárí inseréhbo? Owainawane animárí inseréhbo? Mahraue tagahrahúne. Ahbabáq aruqaruro kewé íre Manikáne animárí móe. Manikáne animárínsábé suwahrieh kewé íre Manikáne animárí móe.

Wensabé wensabé arutaboiratéhoró i ehwéhne.

¹¹ Wensabé wensabé arutaboiratéhoró. Mi ehwéhme naho naho aiq író ehwehne. ¹² Wehukení wenáwíq Kéinie. Wega miraú serahniyeho. We owainawane aninéna wenábáq subiq suowe. Aneqsabé subiq suoo? Wenábáqka kaweq sansánúwana we ahbabáq sansanéna wenábáq subiq suowe.

¹³ Nánuwahraho, mah marákóipéqté áhbábáq kégá itensabé suwahriehre eme íre áhtenoro. ¹⁴ Menah itewe pusa ké tahnsa míaraune. Amahnága itega Sísá tagaríáh kényábé irutaboírúnayabé oga míone ue tagariahrahúne. Mó keyábé íre sirutaboíro kewé peh pusa ké tahnsa míáhwe. ¹⁵ Mó Sísá tagaríéh ánínsábé awahrieh anínká wehukení subiq súéh ání tahnsa míéhre. Wehukení subiq súéh ánímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Minawé aiq ahtebahwe.

¹⁶ Sísaga itensabé anotahtaq arutaboíri puana itene ahbabáqsabe pukúwe. Wega aiq miraúnstabe irutaboíré sansa ahtebóne. Wega miraúnserah itega moq Sísá tagaríáh kényábé irutaboírég séhréh aritanéhe. ¹⁷ Wehukenínká áhnte mah marákóipéqté ménsáméhnásá matawéna Sísá tagaríéh ání tabonah aní tagéna wensabé ayaqnehnabé mi anínká Manikáne arutaboíré sansa íre sehgié. Minawé aiq tagarione. ¹⁸ Néne animáríno, ínégá mó keyábé nirutaboíruge pehipi irariyehboq séhréh arítáhro. Peh morá séhréh arítáh kégá aiq pútaq sirutaboíro ke míáhwe. Minayabe itega séhréh aritaneheqmúne.

Moke Sísá tagaríáh kégá siru eyoyóue míahrahowe i ehwéhne.

¹⁹ Itega Sísá tagaríáh kényábé irutaboírég séhréh arítáhnaraqmé itega aiq pútaq wene ehweh sehgiune iwíáhorahúne. Itene irupipeqté iwíáhgá ite ehweh aitahnaraq itene iru págegeue umeh agirana Manikánka moke tagaríéhre. Wene iwíáhgawé itene

irupipeqté iwíáh kiotaikire. Minayabe iwíáhég Manikánseq mía míaeq iru eyoyó agorahire.

²¹ Néne iyahnabo animáríno, itene irupipeqté iwíáhgá íre koti aitahnaraqmé ite Manikáne auranabi-ahtapeq iriwe méq págege ke míone. ²² Wega sehgióro i ehwéh sehgieq we awahbeh sansá miraúnawe wega itene púreq ehwéh irena náíre.

²³ Manikánka sehgióro i ehwéhnká teímé wenahni Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq wega teínserah wensabé wensabé arutaboiratéhoró. ²⁴ Manikánka sehgióro i ehwéh sehgió kéké wereq mía míawana wega sereq mía míaire. Wega Wenawa iteba eq-maréhrana itereq mía míaire. Itereq mía míaeéna we sokigi áímé itereq Manikánseq moráráq mía míáúne.

Péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítéhboq iwíáhue tagahro i ehwéhne.

4 Néne iyahnabo animáríno, áhnte péhe éhwéh teri terino ke mah marákóipéq míáhwe. Sega, Manikáne Awanka itensabé iwíáh aitéhre éra péhenowe. Sene ehwehnsabé aiq pútare arítéhboq kawerue iwíáhue tagahro. Wehukega ite iwáhnorirataq Manikáne Awanka iwíáh aritehrápómo. Mó anínká iwíáh aritehrápómo éq iwíáhue tagahro. ² Sísá Karáhé wehukení úkue tumíowe irari ánímé aiq pútaq iwíáhowana Manikáne Awanka mi iwíáh arítéhre. Minayabe itega, Manikáne Awapomo iwíáhirataq áhwárawe tagéq ahtebagehe.

³ Sísá Karáhé íre wehukení úkue tumíowe irari ánímé péhe iwíáhirana Sísá Karáhéne naruo anínká mi iwíáh atéhre. Manikáne Awanka mi iwíáh íre atéhra peh owainawanka mi iwíáh atéhre. Mira iwíáho kégá peh Sísá Karáhéne naruo míáhwe. Mi péhe éhwéh irare kégá seneherawoe éhwéh írátówe. Sega amahnága mah marákó marákóipéq aiq míáhwe.

⁴ Néne animáríno, ite Manikáne animárí móe. Itega péhe kéné ehweh íre irasa se saiqnarúáhwe. Árahue saiqnaruahó? Péhe éhwéh irari awánká mah marákóipéqté kéné sirupipeq míéhra Manikáne Awanka mi awá aiq kiotaikire. Manikáne Awanka itene irupipeq míéh púana itega moq péhe kéné ehweh aiq saiqnarúáhwe. ⁵ Péheno ke mah marákóipéqté kéké púara peh marakóipeqté éhwéh irarirara mó marákóipéqté kégá sene ehweh irera sehgiówe.

⁶ Itewe íre mina tahnsanéq peh Manikáne animárí múne. Maniká tagaríáh kégá itene ehweh írátíáhwe. Manikánsabe suwahrieh kégá itene ehweh íre írátíáhwe. Minayabe itega iwáhnori ehwéh ireq iwíáhue tagéq aiq pútaq ehwéhnkákáq péhe éhwéhnkákáq saraqmarárahowe.

Manikánsabe arutaboíri anínká mó keyábé moq arutaboírínkehe i ehwéhne.

⁷ Néne iyahnabo animáríno, Manikánka ahriahri arutaboíri aní míéh púaq wensabé wensabé arutaboiratéhoró. Sirutaboíro kewé Manikáne animárí méra Maniká aiq tagaríáhwe. ⁸ Manikánka ahriahri

arutaboiri aní míéh púara mó ke séhréh ariteyabe suwahrieh kegá Maniká íre tagaríáhwe.

⁹Ite oga mía míaiageheéna Manikánka webataq we-nahni mah marákóipéq eqmarowe. Eqmaronsabe ite tagarionawe Maniká anotahtaq arutaboiritéh aní míéhre. ¹⁰Itega naho Manikánsabe íre irutaboiorowane. Téhwe wega itensabé arutaboiritena itene ahabábáqsabe insahwé aitanieéna wenahni eqmarowe. Sísaga wene korahqtaté paiqmarankeheéna eqmarowe.

¹¹Néne iyahnabo animárino, Manikánka itensabé anotah arútábóiritéh púaq itega wensabé wensabé arutaboiratéhoru. ¹²Itene iuranka Maniká íre tagarione. Íre tagéq itega wensabé wensabé arutaboironaraqmé we itereq mía míaire. Mía míaéna séhréh aitéhraq itega mó keyábé kawerue irutaboirúne.

¹³Ite tagarionawe Manikánka Wenawa iteba eqmaréh púaq Manikánseq itereq moráráq mía míáúne.

¹⁴Mah kehiná kéhíná oga mía míaiageheéna Maniká Iteriboga wenahninká insahwé aitankeheéna eqmarowe. Minayabe tagéq teiune.

¹⁵Sísa aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre atéh ánímé wereq Manikánseq moráráq mía míáóye. ¹⁶Aiq pútare ateq ite tagarionawe Manikánka itensabé anotahtaq arutaboiritéhre. Itensabé arutaboiritéhnsábé mó keyábé irutaboirúne.

Manikánka arutaboire sansa áhwárehre. Áh-wárehraq mó keyabé irutaboirúnaraq ite Manikánseq mía míauana we itereq mía míaire. ¹⁷Maniká arutaboiri aní mía míainserah ite mah marákóipéq mé tanahráq mó keyábé anotahtaq irutaboiritone. Minayabe wega ehweh aitahna tanáhráqsábé íre áhreúne. ¹⁸Arutaboiri anínká íre áhrehre. Arutaboire sansanká áhree sansa kaqsuahráhire. Ahabábáq aninká, Kamah aníneho éna áhre aruqaruréna arutaboiri aní íre míahrahire.

¹⁹Manikánka itensabé téh arutaboiritu púaq itega amahnága mó keyábé irutaboirúne. ²⁰Manikánsabe nirutaboiruge i anínká mó Sísa tagaríéh ánínsábé awahriehre éna anetaníbo íwíáhime wega péhe íwíáhire. Wega Sísa tagaríéh aní tagéna Maniká íre tagehre. Minayabe wega tageh anínsábé awahrieh puana Manikánsabe íre arutaboiratéhre. ²¹Sísaga sehgióro ú ehwehniká mahraréna,

Manikánsabe arutaboiratéh anínká íné tagaríáh kéreq moq arutaboiritahro uraire.

(Sóni 13.34)

Sísa tagaríáh kéga mah marákóipéqté áhbábáq sánsá suqsuro ehwéhne.

5 Manikánka itene ahabábáqsabe kaweraitena tumeirankeheéna omaq ato ánímé Sísa wíre íwíáho kewé se Manikáne animári móe. Maniká Iteribonsabé sirutaboiro kewé wene animárínsábéákák moq sirutaboiorowe. ²Itega tagarionawe itega Manikánsabe irutaboiréq wega sehgióro i ehwéh sehgiunayabé Manikáne animárínsábé moq irutaboirúne.

³Itewe Manikánsabe irutaboirúna kegá wega sehgióro i ehwéh kawerue sehgiune. Wega sehgióro i ehwéh sehgiyabe itene irupipeq íre umehi naneq mire. Írakaumo. ⁴Manikáne animárinká mah marákóipéqté áhbábáq sánsá suqsurowe. Wensabé aiq pútare atonaga ahabábáq sansa kiotaikéq mi san-sámári suahráhúne.

Manikánka wenahni éhweh pahsúéh éhwéhne.

⁵Insega mah marákóipéqté áhbábáq sánsá kiotaikéna suahráhiro? Sísa aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre atéh ánínká mah marákóipéqté áhbábáq sánsá kiotaikéna suahráhire. ⁶Sísa Karáhéga wání meanieéna Sóniba súwe. Íre peh morá wání meanieéna mah marákóipéq tuwe. Írakaumo. Itene ahabábáqsabe pukinieéna tuwe. Itene ahabábáqsabe pukúwana wene korahq tuwe. Manikáne Awanka aiq pútari aní púana wega Sísa éhweh peh aiq pútaq ehwéh tei teinire. ⁷Apahtáro éhwéhniká wene sánsá teire. ⁸Manikáne Awanka teí éhwéhnikákák wání meawu ehwehnikákák korahq tu ehwehnikákák mi ehwéhtarógá peh morá éhwéh teire.

⁹Wehukene ehweh ireq aiq pútaq ehwéhne irarúne. Manikáne ehwehniká wehukene ehweh anotahtaq kiotaikire. Manikánka wenahni éhweh teimé íráhro.

¹⁰Manikáne ahninkáwánsábé aiq pútare atéh ánínká Manikáne ehweh wene arupipeq aiq íréhre. Wene ehwehnsabé íre aiq pútare atéh ánínká Manikánsabe péhe aní móne atéhre. Wene ahninkáwá éhwehnsabé íre aiq pútare atéh púana wega Manikánsabe péhe aní móne atéhre.

¹¹Manikánka teí éhwéhmé oga mérapeq awaq miageheéna wega oganúq ítéhre. Wenahninká miraúnsabe oganúq ítéhre. ¹²Manikáne ahninkáwáreq mía míai ánímé oga mérapeq awaq míéhre. Manikáne ahninkáwáreq íre mía míai ánímé oga mérapeq awaq miehro? Írakaumo. Oga mérapeq íre awaq míéhre.

Itega oga mérapeq awaq míone éq aiq irona ehwéhne.

¹³Manikáne ahninkáwánsábé aiq pútare atáh kéo, itega oga mérapeq aiq awaq míone éq ahtebagehéna sehiranue teiúge. ¹⁴Itega Maniká awahbeh iwíáh sehgieq wensabé, Miraúno únana itene ehweh íréhre. Wensabé íre áhreeq peh weba kúnana itene ehweh íréhre. Minawé aiq tagarione. ¹⁵Ite tagarionawe itega púrerúna ehwéh wega moke íréhre. Minayabe itega wensabé, Náio teawénaraqmé wega náinawire tagarione.

¹⁶Sísa tagaríéh anínká we íre pukorahi ahabábárinaq tagéq Manikánsabe kawerato ue púreroro. Púrerirana Manikánka kaweratankehe. Íre pukorahi ahabábáqsábé sehiranue teiúge. Pukorahi ahabábáqsábé púreroro íre teiúge. ¹⁷Moke íre tábúsoréh sánsámárimé aiq ahabábáq míre. Mó ahabábáqmé pukorahi ahabábárirana mó ahabábáqmé íre pukorahi ahabábáre.

¹⁸ Itega tagarionawe Manikáne animárínká íre ahbabáq aruqaruowe. Írakaumo. Manikáne ahninkáwágá wene animáí wahnah wahnahni puana owainawanka íre saiqnariahrahéna se pehragarítéhre.

¹⁹ Moke mah marákó márákó owainawane ayahpeq kéhrana peh itewe Manikáne animáí míone. Minawé aiq tagarione.

²⁰ Mahraue tagarionawe Manikáne ahninkáwágá séna Manikáne iwíáh aitéhraq minayabe aiq pútari aní tagariahrahúne. Ai q pútari anínseq wenahni Sísa Karáhéreq itereq moráráq mía míaúne. Sísa Karáhéwé aiq pútaq Maniká ména ahriahri mía míai aníne.

²¹ Néne animáríno, péhepehe maníká pehragéq peh móbeq míáhro.

2 Sóni

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Mah pahsíipéq Sóni áwíq íre kéhrara peh ahtebia kégá Sóniga aiq sehiranúwe íwíáhowe. Segá íwíáhome wene naruoyabé áhreu púana wenáwíq íre sehiranúwe. Mina únserah wega Sísá tagaríáh kée íwíáhéna omaq atéh ínínseq wene animárínseqsabé pabeqme ehwéhne sehiranúwe. Áhnte ahtébiá kégá mira íwíáhowe. Ite íre tagarione. Páhsi sehiranú aninká mahraréna, Mó keyábé irutaboiroro. Péhe éhwéh tei teino kegá Sísá Karáhé wehukení úkue tumíonsabe íre aiq pútare atáhwe. Mi kewé Sísá Karáhéne naruo woe ue sehiranúwe.

Sóniga ákáhpi sehiranú pahsía.

1 Manikánka omaq atéh ínínseq arene animárínseqsabé íné Sóni aboawah wehéna teiúge. Itega aiq pútaq sansá sehgiónsábé itensabé nirutaboiruge. Íre ínébataq ínégá peh ómi aiq pútaq ehwéh sehgió kéreqka itensabé irutaboirúne. ² Aiq pútaq ehwéh itene irupipeq kagaéna ahriahri mitaq kagai puaq itensabé irutaboirúne. ³ Maniká Iteriboreq wenahni Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera sirutaboiraitera iru ukiq itehye. Segá aiq pútaq sansánéra itensabé sirutaboiraitehye.

Mó keyábé irutaboiré sansa kawerue sehgióro i ehwéhne.

⁴ Itene animarí aiq pútaq ehwéh sehgiónsábé iwíáh íwíáhuge. Segá Maniká Iteriboga sehgióro ú ehweh aiq íráhwe. ⁵ Ínéga teiú éhwéhmé kawerue íráhro. Íre o sehgióro i ehwéh sehiranue teiúge. Mah ehwéhmé itega téh aiq írátó ehwéhne. Wensabé wensabé arutaboiratéhoró éhwéh teiúge. ⁶ Irutaboiré sansamé mahraue kéhre. Manikáne sansá sehgióro ire. Wegá sehgióro ú ehweh téh írátówe. Mi ehwéhmé mahraréna, Irutaboiré sansa kawerue sehgióro ire.

Sísá Karáhéne ehwehme ambubu atawéq sehgiónehe-qmúne i ehwéhne.

⁷ Áhnte péhe éhwéh irare ke mah marákóipéq míáhwe. Segá Sísá Karáhé wehukení úkue tumíonsabe íre aiq pútare atáhwe. Mina tahnsa kéwé péhe íwíáh aitahráho ke méra sewe Sísá Karáhéne naruo woe.

⁸ Itega kaweq arámbéhríuronsabé ápeq tabanagínehboq kawerurero. Itene ápeq moke meyagéhboq kaweroro.

⁹ Sísá Karáhéne ehweh suena mó ehwéh sehgió ánímé Maniká moq aiq áúwéhre. Sísá Karáhéne ehweh ambubu atawéna sehgió ánímé Manikánseq wenahninseqka wereq mía míaóye. ¹⁰ Íre Sísá Karáhéne ehweh peh mó ehwéh íwáhnori anínká iteba sínaraq we mehweh atého. Itene nahupeq móátéhboq peh áwérakahro. ¹¹ Péhe éhwéh íwáhnori aní mehweh atéh anínká wene ahbabáq sansa séhréh atéhre.

Sóniga mi ke koragéyabe awahbeh ehwéhne.

¹² Íné áhnte mó ehwéh kéhranawe amahnága pépahqtaq sehiranéyabe nuwahriehre. Iteba koragéyabe nuwahbehre. Iteba konaraq itereq moráráq ehwehnéq mi tanáhráq iwíáh íwíáhonehe. ¹³ Manikánka omaq atéh íní arenanahnone animarínká itensabé iroero ewe.

3 Sóni

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Mah pahsípeq Sóni áwíq íre kéhrara peh ahtebia kégá Sóniga sehiranúwe íwíáhowe. Páhsi sehiranú aninká wene iyahnabo aní abowah wehgá sáhnshinkeheéna sehiranúwe. Wega mahraréna, Ahbabáq sansa pehragé peh kaweq sansánúno. Ahbabáq aruqaruri anímé Maniká íre tagaríehre ue sehiranúwe.

Sóniga anehe sehiranú pahsíe.

1 Káíúsio, íné abowah wehne páhsi sáhnshawe tagáhno. Ínéga arensabé aiq pútaq nirutaboíruge. ² Néne iyahnabo aníno, arenawa kaweqtaq mía míaimé aiq tagaríoge. Mina ónanserah are kaweqtaq mé awaho ani mía míainkeheéna púr-eratóge. ³ Arega aiq pútaq ehwéh sehgiona puah arewe kaweqtaq mía míaoéne. Mó Sísá tagaríáh kégá séra mi ehwéh teniátónsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóuraire. ⁴ Ínéga Sísá ehweh síwáhnorurau kegá wene sánsá kawerue sehgiónsabé nirupipeq anotah-taq eyoyóire.

Sísá tagaríáh ké séhréh arite ehwéhne.

⁵ Néne iyahnabo aníno, arega mó Sísá tagaríáh ké séhréh aritahne. Arega nahnsó suwahpeqte Sísá tagaríáh ké moq mehweh arite séhréh aritahnawe kaweróne. Mina kaweq sansáne. ⁶ Arega kawerarithahna kegá mahtaq Sísá tagaríáh ké teriera, Káíúsiwe anotah arútábóiri aní míre ewe. Segá Manikáne arambehri miraonsabé sega are auwera pokoneherairataq séhréh arite se íre matíáh náneq nário. Maniká Iteribo awahbehnserah séhréh arite nário.

⁷ Segá Sísane arambehri miraonehe íwíáhéra Sísá íre tagaríáh kéné ménsámehnsá íre mewera pehipi pokuwe. ⁸ Minayabe mina tahnsa pokoneheraira ke íre matíáh náneq nário. Mó ke aiq pútaq ehwéh iragéh-boq miraue séhréh arito. Miraue sereq itereq moráráq arambehriéq Manikáne aiq pútaq ehwéh terienéhe.

Saiyo píribahri aninká íre kaweq sansánú ehwehne.

⁹ Ínéga arenawahrah Sísá tagaríáh ké páhsi sehiranue síatáuge. Wehukení wenáwíq Tíótárépésá seba míehre. Wegá píribahriéna, Ínébataq mahtaqté kéné wahnah muge íwíáhinsabé itene ehweh íre irasa peh anehepeq sutaire. ¹⁰ Iteba konaraq wene ahababáqmé pahsuqme ehweh ataníe. Wegá íre kaweq ehwéh aintena péhe éhwéh aintaráire. Péhe éhwéh aintena íre peh morá mi ahabábáruaire. Sísá tagaríáh kégá mitaq surowana wegá íre mehweh arítaráire. Íre mehweh aritena mitaqté Sísá tagaríáh kégá mi ke mehweh aritého éna momiwí nahtápéqté kaqsutaire.

¹¹ Néne iyahnabo aníno, ahababáq sansa pehragé peh kaweq sansánúno. Kaweq sansá mira aruqaruri anímé Manikáne anine. Ahbabáq aruqaruri anímé Maniká íre tagaríehre.

¹² Wehukení wenáwíq Témítíúsiga Manikáne arambehri kawerue mira aruqaruri puara ómiga we kaweq aníne íwíáhowe. Manikáne aiq pútaq ehwéhnká moq wene kaweq sansá pahsúehre. Ínéga moq, We kaweq aníne teawúgah are tagariahnawe, Néne ehwehme peh aiq pútaq ehwéhne.

Sóniga we koragéyabe awahbó ehwehne.

¹³ Íné áhnte mó ehwéh kéhranawe peh pépahqtaq sehiranéyabe nuwahriehre. ¹⁴ Pehgáriq tanáhráq are koraganie íwíáhuge. Mitaqkake pehipi ehwehnoyehe.

¹⁵ Manikánka arene aru ukiq atéhre. Mahtaqté arene iyahnaboga arensabé iraúno ewe. Mibeqté itene iyahnaboyabé iroro terio.

Súta

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Áhnte ahtébiá kégá, Sútawe Sísareq Sémísireqne síbákawa wíre íwíáhowe. Sútaga íre peh morá ánínsábé iwíáhéna mah pahsí sehíranéna peh moke Maniká Iteriboga omaq sito keyabé sehíranúwe. Wega mahraréna, Anehe tanahráqmé seye suwahbeh ahabábáq miraira kegá aiq pútaq ehwéhnsábé awiréh atagéhe. Mi kegá Sísá tagaríáh ké saiqnarítaneheéra péhe éhwéh terigéhe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga itensabé arutaboíréna mókake oga mía míorabeq móitankéhe. Mi tanáhráqsábé áwénunéq wene ehweh kawerue ireq sehgióro ue Sútaga sehíranúwe.

Sútaga sehíranú pahsíe.

1 Moke Maniká Iteriboga omaq itarái keo, íné Sútane pahsí sáhnsahwe tagahro. Maniká Iteriboga itensabé arutaboírítéhra Sísá Karáhéga kawerue wahnahnaitéhe. Íné Sémísine ábákawa ména Sísá Karáhéne arambehriu aní múge. **2** Maniká Iteriboreq Sísá Karáhéreqka séhréh aitehyanka iruí sánsámé iru ukíqite sansamé mó keyábé irutaboíré sansamé itene irupipeq anotah úkinkehe.

Kaweq ehwéhnsábé íre suwahbeh kegá Sísá tagaríáh kébá sewe i ehwéhne.

(2 Píta 2.1-18)

3 Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite meirena kaweraitaráinsabé ite wene animárí méq peh morá ké tahnsa míone. Minayabe sehíranue teinieutaq mó ehwéh niahreraq kéhre. Mina niahreraq kéh éhwéh teinie. Manikánka Sísá tagaríáh ké wene sánsá aiq teiátáire. Minayabe péhe éhwéh aiq pútare atehboq peh morá wega teiátái ehwéh ambubu atawéq sehgióro.

4 Manikáne sansá íre sehgió ké táhmaroga iteba epéráhpérue míáhwe. Segá péhenéra, Manikánka ite séhréh aitéh púana itega ahabábáronaraq wega itensabé íre abiahnsa aitankéhe ewe. Mira íwíáhéra ahabábáq aruqaruowe. Mi sansá mirao puara itene Wahnah Sísá Karáhénsabe ahqáho atáhwe. Mi kewé iraipéq pokoneherawoe. Minayabe Manikánka naho aiq irarúwe.

5 Téhwe Manikánka Ísara ke Ísípi marákórápéqté koweriqmena méritowe. Anehe áhnte mérito kega wene ehwehnsabé íre aiq pútare atónsabe wega se oraruowe. Itega mi ehwéh aiq irátówana mónkakáq ahrreraq itahnaq iwíáhigehe. **6** Manikánka íopeqté ké omaq sito arámbéhrí arítówara táhmaroga wene ehweh anterúónsabe Manikánka se táhru táhruarena

sunkíkírabeq márunsitowe. Se amahnága mitaq peh mía míawana mókake ehweh aritahna tanáhráq sínaraq Manikánka ehweh aritena kamah arinkéhe. Minayabe iwíáhue tagahro. **7** Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreq wahtotaq kehiná suwahpeqte kéreqka moq ahababárára ahkaragára sansánuwe. Ahkaragára sansánuwana Manikánka kagai iraráté kamah ariuwe.

Manikánka ahababáru ke kamah ariunsabe iwíáhue tagéq mi kegá ahababárunserah íre oro. **8** Amahnága teiú ké ite péhe éhwéh aítáh kégá moq ahababárowe. Segá múguwahguéra peh áónáho ke tahnsa méra seyene sinonka ahababárawíáhwe. Ahababáruera Manikáne ehwehnsabé suwahriehre. Segá téhreh naneqkakáq íopeqté káyábé síéhruruowe. **9** Anotah íopeqté áni wenáwíq Máhíkérie. Wereq owainawanséqka Mósísine anonkansabé ehwehuyé. Ehwehuyataq Máhíkériga owainawansabé íre éhruruúwe. Írakaumo. Wega owainawansabé, Manikánka ehweh atankéhe teawuwe.

10 Mi pehe kégá íre mina tahnsanéra sega íre tagaríáh náneqmarí síéhruruowe. Áwéhq poeráhqká íre iwíáhéna peh wene anonkanka awahbeh sansá pehipi mirainserah sega aiq miraowe. Segá miraonka seye kamah aríre. **11** Naho kegá ahababáru serahnowe. Kéniga ahababáru serahnowe. Pérámaga móneyabé wene aigará pabekúwara ahababáru serahnowe. Kórahga saiyoéna wene wahnahne ehweh anteruo serahnéra mi ke airaiq tabanagowe.

(Stat 4.3-8; Namba 16.1-35, 22.1-35)

12 Itega moraráq nahtaq mi pehe kégá ábóraq ahababárowe. Segá peh seyensabé sirutaboírera seye suwahbeh sansá sehgirowe. Se íre ibonkakáq írábúyá tahnsanéra peh sóiriqka paentarúéh írábúyá tahnsa míáhwe. Sera íyéh tánáhráq awanká sera íre íyéhnserahnowe. Se ánúqkakaq pagogi awánká aiq ehyatagi awánká tahnsa míáhwe. **13** Wání períéhra náhnte atútú kéhnserah sega áhnte ahababáq kéhre. Wání

períéhra nonarehya ábóraq kéhnserah sene ahbabáq ábóraq kéhre. Wehyoqka ah íre nora peh wewega túbíginserah mi kegá kaweq ahmé íre nogówe. Segá ahriahri anotah sunkíkírirabeq mía míaiageheéna Manikánka mitaq sene máhriq arítaráire.

¹⁴ Éhrámataté áhwárawe mó mitaqté sínáhbúwá mó mahtaqté sínáhbúwá sure sure abapete téhtaré aní wenáwíq Ínókutaq seawehrarúwe. Manikánka mi aní iwíáh atowana wega teiu keyabé naho naho mahraréna, Tagaríáhro. Itene Wahnahnseq we míéhrabeqte íopeqté kéreqka áhnte kereq tuoneherawoe. ¹⁵ Segá túírataq Manikánka ómi keyabé ehweh aritena sain-suena moke ahbabáq ke Manikánsabe ahqáho atáh kéwé kamah arinkéhe. Mi kegá Manikánsabe ahqáho atera ahbabáq aruqaruréra Manikánsabe íre kaweq ahbabáq éhwéh éhruruonsabé wega anotahtaqa kamah arinkéhe. ¹⁶ Teiú ké sirupipeq umehi ke méra, Íre kawerire irare irareo ke míáhwe. Seye suwahbeh ahbabáq miraéra seyensabé iwíáh iwíáh éra pírib-ahriéra seye síwíq pankerera seyene iwíáh miraigeheéra mó keyabé ehnenehne arítáhwe.

Anehe tanahráqsábé irari ehwéhne.

¹⁷ Néne iyahnabo anímárino, itene Wahnah Sísa Karáhéga wene ehweh teri terinigeheéna wehuke eqmarowe. Manikáne Awanka mina eqmaro ke iwíáh ari-towara anehe tanahráqsábé teiátówe. Sene ehweh ahrreraq matíáhro. ¹⁸ Eqmaro kega aiq mahraréra, Anehe tanahráqmé seye suwahbeh ahbabáq miraira kegá aiq pútaq ehwéhnsabé awiréh atagéhe urowe.

¹⁹ Urowara amahnága mina tahnsa ke míáhwana sene péhe éhwéhnká Sísa tagaríáh ké sainkowe. Manikáne

Awanka mi ke íre iwíáh aritahnara peh wehukene iwíáh iwíáhnorigehe.

²⁰ Néne iyahnabo anímárino, Iteitega Sípane kaweq sansá ambubu atawéq tábúsoqme sehgióro. Manikáne Awanka séhréh aitahnaq púreq aruqaruro-ro. ²¹ Maniká Iteriboga itensabé arutaboiri puaq wene ehweh kawerue ireq sehgióro. Itene Wahnah Sísa Karáhéga itensabé arutaboirena mókake oga mía míaorabeq móitankéhe. Mi tanáhráqsábé áwénunéq wene ehweh kawerue ireq sehgióro.

²² Manikáne ehwehnsabé aiq pútaq ehwehpómo iwíáho ke séhréh ariteq tábúsoqme síwáhnororo.

²³ Itega toráh aginai topáh sokeráhnserah árahinabomo iwíáho ke iraipéq pokiyehboq apubúue séhréh ariteq síwáhnororo. Mó ke ahbabáq keyabé áhreq irutaboiro. Wehukenínká nówíbagi korósí sukieyabe awahriehnerah mi kené ahbabáq sansa iuwahriáhnaq pehragahro. Sene ahbabáq sansa iuwahriáhnaq pehragéq peh seyensabé irutaboiro.

Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq wenáwíq pankerone i ehwéhne.

²⁴ Ahbabáqka ite saiqnariehnehboq Maniká Iteriboga kawerue wahnahnaitahráhire. Ite wereq méq mó oga míáhna tanáhráq peh kaweqtaq méq irupipeq eyoyóigeheéna Maniká Iteriboga wahnahnaitankéhe.

²⁵ Maniká Iteribo webataq Manikáne. Wereq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite meirera aiq kaweraitehye. Wegá nahomé, amahnágawé, mókakewe, ahriahri kiotaiki Wahnáh anínéna págegeue wahnah wahnahire. Wensabé iwíáh iwíáh ateq wenáwíq pankerone. Ahriahri pankeraneheqmúne. Ai q mire.

Sokigi

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Sónine naruoga we Pátímósi marákórápéq saiqnariotaq wenawanka tagówana Sísaga áhnte naneqmarí sokigi awuwana tagówe. Mi tanáhráqmé Sísansabé aiq pútare ató kene naruoga se anotahtaq síwioqnowe. Sóniga sehiranú ehweh áwahewé Sísá Karáhé anotah Wahnáh ánínéna moke wene naruoreq owainawanseq saiqnari-ankehe. Wega mi arámbéhrí parabarúéhrena moke Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá íre susa peh ambubu atíéhra kewe Manikánka síwíq pankerena wereq ahriahri mía míageheéna kaweraritankéhe.

Sísá Karáhéga Sóni sokigi awu ehwehne.

¹ Naho kopípéq ko ehwéh Sísá Karáhéga amahná-ga ábóraq maréhre. Téhwe Manikánka mah ehwéh Sísá teawena wene arambéhrio ke sokigi arinkeheéna mókake ábóraragína naneq teawátáire. Íné Sóni Sísane arambéhriu aní múge. Sísá Karáhéga wene íópeqté aní eqmaréhrena mah ehwéh sokigi anírana sehiranuge. ² Íné Sóniga Manikáne ehwehnikákáq Sísá Karáhéga sokigi aní éhwéhnkákáq moke sehiranue teiníe. ³ Manikánka wene ehweh iwíáh aintéhrena sehiranuge. Mah ehwéh mó kegá irageheéna sáhnshawe terí ánínsábé Manikánka, Kawerone atéhrena iwíáh iwíáhíre. Mah ehwéh irera sehgiro kereqsabé Manikánka, Kawerowe aritéhrara iwíáh iwíáhówe. Mah ehwéh aiq pútaragína tanáhráq áhníbórání puara iwíáh iwíáhówe.

Sóniga abapete téhtaré Sísá tagaríáh kéhíná suwahpeq siu pahsí sehiranú ehwehne.

⁴ Ite Esia marákórápéqté ké abapete téhtaré Sísá tagaríáh ké iteruwahpeq iteruwahperue míáhwe. Ite-ga irageheéna íné Sóniga mah pahsí sehiranue íúge. Manikámé naho mía míáu anínéna amahnága moq ména mókakeakáq peh mía míaina tuinawire. Wega wahnah wahnahniatq íópeqté ké abapete téhranítégá wene auranabiahtapeq mía míaowe. Sereq Sísá Karáhéreq Maniká Iteriboreqka itensabé sirutaboi aitera séhréh aitera itene iru ukíq ítáhwe. ⁵ Sísá Karáhé marakóipeq míotaq Wenabone sánsá sokigi aiena Wenabone ehweh pahsuowe. Manikánka Sísá ebeq iri-we oganúq atowana Sísaga moke mah marákóipéqté wáhnáhmáří kiotaikéna wahnahnarítéhre. Wega itensabé arutaboiritena itene ahbabáqka ite saiqnariaraitaq wene korahq tunka ite kaweraitáráire. ⁶ Maniká anotah Wahnáh ánínéna Sísane Abowá

míéhre. Wene animáří méq wene ehweh mibeq mah-beq aritona ke míageheéna Sísaga ite kaweraitáráire. Sísá Karáhéwé anotah anínéna págege sansá mira aruqarurinsabé ahriahri iwíáh iwíáh atone. Aiq mire.

⁷ Tagaríáhro. Wega íópeqté piribirioyahnkakaq tuinawire. Tuinaraq ómi mah kehiná kéhínánká we tagagehe. We sehsabíó kega moq tagagehe. Mah kehiná kéhínánká we tagéra áhreéra ibisaneherawoe. Teiúnserah ábóraraginawire. Aiq mire.

⁸ Maniká, moke miraorahi anínká mahraréna, Íné ebeqte aní ména íné moq anehete aní múge ire. Webataq Maniká míre. We naho mía míáu anínéna amahnága moq ména mókakeakáq peh mía míaina tuinawire.

Sóniga Sísá Karáhé tagó ehwehne.

⁹ Íné Sóni iteruwah uge. Sísane sánsá sehgiunayabé mó kegá itereq ínéreq íwíoqnahwe. Sísá itene Wahnahne arambéhri kawerue miraéq áwénunúne. Mókake wega wahnah wahnahnirabeq moráráq mía míaoneheqmúne. Manikáne ehwehnikákáq Sísá Karáhéga sokigi aní éhwéhnkákáq teri terinuraunsabé sega íné kaqme wáhnaupeqté kéné marakórapeq, Pátámósa marákórápéq móintárowe. ¹⁰ Manikáne wéhékáhtáq Wenawanka iwíáh aintehrana néniwanka tagehrana inehpeqte anotah ehwéh íróge. Író éhwéhmé pembíáhnka tahnsa éhwéhne. ¹¹ Mi ehwéhnká mahraréna,

Arenawanka tageh naneqsabé púkuipéq sehiranue abapete téhtaré kéhíná suwahpeq Sísá tagaríáh ké momiwíuriáhrabeq nário. Épésá suwahpeq, Síména suwahpeq, Pégámúma suwahpeq, Táiyátáira suwahpeq, Sáhrísi suwahpeq, Pírárépía suwahpeq, Áráórísia

† Pátámósa marákówé pehgáriq marakóéna sóreq waní ákáhpi kéhre. Aroma kegá iwíáhéra, Mi marákówé peh karábúsi kené matabue uwe.

suwahpeq, miraue mi kehiná suwahpeq Sísa tagariáh ké momiwíuríáhrabeq nário ire.

¹² Nário irana iné tení ání taganieéna pabeqme tagéna abapete téhtaré kaweq aráhmú, kóraraté miraia aráhmú tagoge. ¹³ Áráhmuwarí kéhrabeq ákáhpi wehukení úkú ani iriwe ména íre wahto korósí sukiwe miéhre. Kaweq arétí, kóraraté miraia arétí wene ákáhnababí kéhrana tagoge.

¹⁴ Wene ayahqnonkakaq ayahrankakák anotah tabérábééna sipisípiqne áyó tahnsanéna piribirioyah tahnsane. Wene aurame anotah irárehnserahne.

¹⁵ Wene aigáramé káhpahga aurehtehrinsarahne.

Wene ehwehme anotah wanínká ahkuwaq ahkuarinsarahne. ¹⁶ Wene ayah púpeq abapete téhtaré wéhyóq táhtotíéhre. Éberiopeq éberiopeúe áwéhria póká wene áwéhipeq kéhrana auranabiah pópoqnahga anotah tehréna wéhékáhnabubu anotah patáhgá téhrehnserahnire.

¹⁷ Téhreh serahnirana iné Sóniga we tagéna wene aigárápí inahnsubena pusa ání tahnsa míóge. Pusa ání tahnsa míógana wene púpeqte áyáhtáté iné táhtorena inénsabe, íre áhreúno. Iné ebeqte aní múge. Iné anehete ání múge. ¹⁸ Inéwé oga mía míau aní múge. Iné pukéna amahnága oga mía míainaúge. Púkerapeqte kíákák irapeqte kíákák matióge.

¹⁹ Amahnága tagáhna naneqme mókake anehe tanahráq sína naneq moke sehiranúno. ²⁰ Niyah púpeq abapete téhtaré wéhyóq matiógah tagáhne. Abapete téhtaré kóraraté miraia aráhmú tagáhne. Minawarimé áwahe teawiníe. Abapete téhtaré aráhmúe ume abapete téhtaré kéhiná suwahpeqte Sísa tagariáh keyábé iraruge. Abapete téhtaré wéhyóre ume íópeqte kégá abapete téhtaré kéhiná suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíáhwe ire.

Épésá suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

2 Iné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqte ánínká Épésá suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo. †

Niyah púpeq abapete téhtaré wéhyóq matawéna kaweq aráhmú, kóraraté miraia aráhmú kéhtáq no-gena mah ehwéh teawiníboq iro. ² Arega miraona sansá aiq tagarióge. Are abobiah taebewe arambehrióna sansá aiq tagarióge. Arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehgiónana tagarióge. Arega ahbabáq keyabé íre awahbehme aiq tagarióge. Péhepehenéra, Manikánka ite aiq eqmaq íuwéhnsábé itene ehweh íráhro uro keyabé sene ehweh áhwárawe tagé sene péhe sánsá pahsuahne. ³ Néne arambehri miraónayabé mó kegá áwíoqnarowah arega anetaníbo íre iwíáhia peh néne sánsá ambubu atawé kawerue sehgiónana tagarióge.

⁴ Peh morá íre tábúsoq marahna naneq teawiníe. Arega inénsabe téh aiq pútare aintáronaraq anotahta arutaboairantaróne. Amahnága túbáh ague írakaunóne. ⁵ Arega inénsabe téh anotahta arutaboairantáronayabé iwíáhue tagáhno. Amahnága arega peh ákáhta arutaboairantahnayabé íre kaweróne. Minayabe iwíáhue tagé téh miraurónanserah mónkakák miraúno. Arega mó iwíáh íre inaraq areba kure areba kéh aráhmú sabiwianaúge. ⁶ Mó kawéq sánsá matiahne. Níkóra kéréh kéné sánsá sehgió kégá ahbabáq miraonsabé awahriehrana iné moq mi sansánsábé nuwahriehre. ††

⁷ Íre parosa áhréákák ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kio-taikina anínsábé, Iné Manikáne kaweq matábúrápéqte áwánká ara oga mía míaorahi será náhno ataníe ire.

Síména suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

⁸ Iné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqte ánínká Síména suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Iné ebeqte aní múge. Iné anehete ání múge. Iné pukéna iriwe oga úkurau aní múge. Mah ehwéh teawiníboq iro. ⁹ Íre kaweq sunúq surainsabé arene arupipeq umehirana tagoge. Are tabonah aní míahnana tagoge. Móneakák ménsámehnsánkakaq íre kéhre ényabé peh morá inéga náwú náneqmarí áhnte matiahne.

Péhenéra, Asiu anímáí múné irare kegá are éhru-ruowana íróge. Se íre Asiu kahnáhnéra peh owainawa kahnáh míáhwe. ¹⁰ Sega are áwíoqnehrataqmé íre áhreúno. Owainawanka mirainaga mó kegá ite táhmaro karábúsiipéq itagéhe. Mi tanáhráq wega áhwárawe tagáhnana nayáhnkú wéhékáh íre kaweq sunúq kanawire. Are pukina tanáhráqkákák néne sánsá íre susa peh kawerue sehginaraq oga mía mía apéq awiníe.

¹¹ Íre parosa áhréákák ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kio-taikina anímé anehe puké tanahráq iraipéq íre kaqauwankéhe. Írakaumo ire.

Pégámúma suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹² Iné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqte ánínká Pégámúma suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Éberiopeq éberiopeúe áwéhria póká néne níwéhipeq kéhre. Mah ehwéh teiníboq írátíáhro. ¹³ Owainawanka arenawahpeq wahnah wahnahnime aiq tagoge. Néníwíqsabe íre ayehitegurégúia peh néne ehweh teri terinurone. Arenawahpeqte matábúwé aiq tagarióge. Owainawanka arene matáburapeq mía míairara inénsabe suwahrieh kegá

† Sísaga Sóninsabé, Néne ehweh íópeqte ké terio éna íre mi kené sánsá peh mibeqte síósipeqte kéné sánsánsábé iwíáhéna pahsuowe.

†† Níkóra kéro kegá síwáhnoréra, Péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáhoru aritera, Mó kené weh ahre abarioro éra síwáhnoruwe.

néne ehweh pahsutai aní Ántípa subiq sutotaq arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehigionana tagoge.

¹⁴ Arega íre tábúsoq marahna sansá teawiníe. Are míahnarabeqte mó táhmaro kegá Pérámame sansá sehgiówe. Ísara kegá ahbabárigheéna Pérámaga naho Péráki péhe sánsá sokigi awuwe. Sokigi awuwana Pérákiga Ísara ke ahbabáq sansa sokigi ariuwara sega péhepehe maníkánsábé titirue náuú tahutáhúq néra mó kené weh ahre pehipi abariowe. ¹⁵ Are míahnarabeqte mó táhmaro kegá Níkóra kéréh kéné sánsá ahbabáq sansa sehgiówe. ¹⁶ Mi ahbabáq sánsá sue peh kaweq sansánúno. Íre mirainaraqmé mótaq areba kure níwéhipeqté pókáráté mi ahbabáq ké apiwe kamah ariníe.

¹⁷ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagaríáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kiotaikína anímé íópeqté tópáh, kopésúo tópáh náwiníe. Ínéga o awíq taberábe ebáhtáq sehiranarena náwiníe. Wehukega mi awíq íre ahtabahwana peh morá matíéh áninká ahtebankehe ire.

Táiyátáira suwahpeqte Sísá tagaríáh ké teriu ehwéhne.

¹⁸ Íné ehweh tení áninká mó mahraréna, Íópeqté áninká Táiyátáira suwahpeqte Sísá tagaríáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue tea-wo.

Íné Manikáne ahninkáwáéna néne niurame ira tahn-sáne. Néne nigáramé káhpahga aurehtehinserahne. Mah ehwéh teiníboq írátíahno. ¹⁹ Arene sánsá moke tagaríóge. Arega ínensabe aiq pútare ainte mó keyábé arutaboíré séhréh aritahne. Arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehigionana tagaríóge. Arega anehepeqte árámberhíónaga arene ebeqte arámberhí kiotaikí-rana tagoge.

²⁰ Peh morá íre tábúsoq marahna naneq teawiníe. Mó ahré iní wenáwíq Séséberie. Wega areba ména néne arambehri ke péhe éhwéh síwáhnorire. Wega péhenéna, Íné Manikáne ehweh iraru iní múge éna Manikáne arambehrio keyábé síwáhnoréna, Itega mó kené weh ahre pehipi abarioro. Péhepehe maníkánsábé titirue nárie tahutáhúq nahro síwáhnorire. Mi pehe sánsá síwáhnoriraq arega íre ahqáho atahne.

²¹ Wene ahbabáq sansa suankeheéna peh áwé tagogana wega mi ahbabáq sánsá sueyabe íre awah-behre. ²² Minayabe mi inínseq we abario kereqsabé, Awahreoro aritena anotahtaq kamah ariníe. Sene ahbabáq sansa íre susa peh mirairataq kamah ariníe. ²³ Mi iní kéréh ánímári subiq suaníe. Subiq suahnaq ite Sísá tagaríáh kegá tagéq Manikánka wehukene sirupipeq sene iwíáhipeq aiq tagaríéhre ahtebagehe. Itega miraira sansá tagéna morání moránínue saime náníe.

²⁴ Ite Táiyátáira suwahpeqte Sísá tagaríáh ké táhmaro itega mi ahbabáq íníné sánsá íre sehgiówe. Mó kegá mi ahbabáq sánsánsábé iraréra, Owainawane kopésuéh éhwéh íráhro ewaq itega ahqáho aritahwe. Ite sabé mó págege ehwéh íre aitaníe. ²⁵ Peh morá

itega írátíáh sánsá ínéné túóna tanáhráqkákáq kawerue sehgióro.

²⁶ Ahbabáq kiotaikéna néne sánsá anehe tanáhráqkákáq kawerue sehgina anínsábé, Mah kehíná kéhíná wahnahnarito ataníe. ²⁷ Nániboga ínénsabe, Wahnah arito aintéhnserah wensabé moq, Wahnah arito ataníe. Wehukéninká anotah sahtáté kunuba subiqme piterúéhnserah ahbabáq keraq wahnahnari-tankéhe. ²⁸ Wahnahnarítéh ání anotah wehyóq tuembíná náwiníe. ²⁹ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagaríáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

Sáhrísi suwahpeqte Sísá tagaríáh ké teriu ehwéhne.

3 Íné ehweh tení áninká mó mahraréna, Íópeqté áninká Sáhrísi suwahpeqte Sísá tagaríáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue tea-wo.

Abapete téhtaré íópeqté kegá ínénéba mía míawana abapete téhtaré wéhyóq táhtotawéna mah ehwéh teawiníboq iro. Arene sánsámé moke tagaríóge. Mó kegá are tagéra, Kaweq ogamé sansanóna aní móne atáhwana ínénéga mó iwíáhéna, Are pusa aní míahne uge. ² Minayabe irigue arega moke matiahna sansá, íre soraq suahna sansá ambubu atawé tábúsoqme sehgio. Arene sánsá aiq tagaríóge. Moke arene sánsánsábé Manikánka, Íre tábúsoq marahne iwíáhíre. ³ Arega írátóna ehwéhnkákáq ahtebarona ehwéhnkákáq mónkakáq iwíáhíe tagé kawerue sehgio. Ahbabáq sansa sue kaweq sansánúno. Arega íre mirainaraq areba séna kamah awinauge. Aebó áninká iwíáhíe sinserah are íre tagariahna tanáhráq areba sinauge.

⁴ Ite Sáhrísi suwahpeqte Sísá tagaríáh ké ite mó táhmaro íre ahbabária peh kaweqtaq míáh púaq taberábe korósí aneraneraruq ínéneg moráráq nogigéhe.

⁵ Ahbabáq kiotaiki aní taberábe korósí sukiwe míahno atena oga mérapeq awaq míéhra ke síwíq kéhrabeq wenáwíq íre sorahruaníe. Írakaumo. Peh Nániboreq íópeqté kéreqpa wenáwíq pahsuaníe. ⁶ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagaríáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

Pírárépía suwahpeqte Sísá tagaríáh ké teriu ehwéhne.

⁷ Íné ehweh tení áninká mó mahraréna, Íópeqté áninká Pírárépía suwahpeqte Sísá tagaríáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue tea-wo.

Íné kaweqtaq mía míau anínéna aiq pútaq sansá áwahe aní múge. Tébitiga naho wahnahnúnserah ínénéga págegeue wahnah wahnahnuge. Ínéga síú ónsá mó kegá íre paiqmaráhráhowe. Ínéga paiqmaró ónsá mó kegá íre sioráhowe. Mah ehwéh teawiníboq írátíahno.

⁸ Arene sánsá moke tagaríóge. Are peh ákáhtaq págege aní míahnana tagaríóge. Arega néníwíq anehepeq íre susa peh néne sánsá kawerue sehigionana

tagarióge. Minayabe arene auranabiahapeqté ónsá siatógara mó kegá íre paiqmaráhowe.

⁹ Owainawansabé iwíáh iwíáh ataneheéra momiwío kegá péhepehenéra, Ite Asiu ke úne ewe. Ínéga miraro unka mi kegá areba séra arene aigárátáq káuqmunue arensabé iwíáh iwíáhéra ínégá arensabé nirutaboírume ahtebagehe. ¹⁰ Mah kehiná kéhíná áh-wárawe taganieéna íre kaweq sunúq mah marákó marákó sinawire. Arega néne ehweh peh kawerue sehgiona puana are auráq matíahnaga mi sunúqká are íre áwíoqnankehe. ¹¹ Ínéga apubúue sinauge. Arega arambehriuronayabé merona apéq mó kegá meyéhboq ambubu atawé arega ahteabáhna sansá kawerue sehgio.

¹² Ínéga ahbabáq kiotaikina anínsabé Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté náhwíáhnansé tahnsa míahno ataníe. Wegá mi nahupéqté ahriahri íre tueyokinkehe. Írakaumo. Maniká Nánibone mátabu o Sarúsarama suwahpeq íópeqté tuinawire. Mahna teawú mátabú áwíqkakaq Maniká Nánibo wenáwíqkakaq néne o niwíqkákáq ahbabáq sansa kiotaikina aníné anonkataq sehiranaraníe. ¹³ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagariáh ké tei éhwéhmé kawerue iro ire.

Áráórísia suwahpeqte Sísá tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹⁴ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqté ánínká Áráórísia suwahpeqte Sísá tagariáh kéréq auráq matíehre. Mi anínsabé mah ehwéh sehiranue teawo.

Ínéwé aiq pútaq ehwéh áhwáro anínéna Manikáne ehweh tábúsoqme teri terinu anínéna peh aiq pútaru aní múge. Ínéwé moke Manikánka miraro naneqmarí áhwáro aní múge. Mah ehwéh teawiníboq iro. ¹⁵ Arene sánsá moke tagarióge. Arewe íre tuituiragire. Are íre osoréhre. Írakaumo. Are peh ákáhtaq osoréhnsabé íre nuwahbehre. ¹⁶ Arewe peh ákáhtaq osoréh púana wehukéninká wene áwéhipeqté kahqmuri topáh kisúéhnserah are níwéhipeqté kisuanauge.

¹⁷ Arega mahraré, Íné áhnte moné matawéna áhnte mensáméhnásá kéhre ene. Mó naneqsabé íre tabonahuge ene. Írakaumo. Arewe íre kaweqtaq míahne. Ahtebeh kegá are tagéra, Múguwahgu aníne iwíáhhowe. Are tabonah aura pira aní mé pehrákora aní míahne. ¹⁸ Minayabe teawiníboq iro. Are íre tabonah aní míankehboq áhnte kaweq naneq, kóra moné ínéba sebaiqmaro. Are pehrákora aní míahnana mó kegá tagehranka ayehitéhnehoé taberábe korósí úbíq mi-ankéhboq sebaiqmaro. Arene auranka kawerue tagankehboq márásini sebaiqme aurapi abaqmaro.

¹⁹ Ínéga nirutaboíru kegá ahbabárotaq sensabé ehweh aritena kamah ariúge. Miraunsabé arene ahbabáq apubúue sue néne kaweq sansá sehgio.

²⁰ Tagariahno. Ínéga onsaraq iriwe ména pakobakoéna áhribuge. Néne ehweh íréh ánínká onsa siintahnana kibekue weba míanie. Wereq kiwéta táhutahuroyehe.

²¹ Ínéga kiotaikéna Nániboga wahnah wahnahnirabeq wereq tútuue míoge. Ahbabáq sansa kiotaikí-

na anínsabé, Máho teawiníe. Ínéga wahnah wahnahnurabeq tútuue miónserah arega moq ínereq mahtaq wahnah wahnahnurabeq tútuue míahno ataníe. ²² Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagariáh ké tei éhwéhmé kawerue iro ire.

Sega íópeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh éhwéhne.

4 Anehe íné Sóniga mó tagogana íópeqté ónsá sírana tagoge. Írátáu ehwéh pembíáh tahnsa ehwéhnká mó mahraréna, Anehe sína naneqsabé sokigi awiníboq íópeq kio ire. ² Íópeq kio irana Manikáne Awanka págege aintéhana neniwanka tagéna wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míeh aní tagoge. ³ Apahtáro ébáh síwíq sásípa, kóniríáni, éméra kéhre. Kóniríáni ebáhmé tautáúq ebáhne. Éméra ebáhmé sehenáh ebáhne. Patahga sásípa ebáhtáq patahirana téhrehnserah mitaq tútuue míeh aní wenaneq téhrehre. Tautáúq ebáh, kóniríáni ebáhnká tautáúrinserah mi aní wenaneq tautáúrire. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq ora pewe abugeqnáh atawéna sehenáh ebáh, éméra ebáhnká tahnsanue téhrehre.

⁴ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq mó síáhwári abugeqnáh atiehrara 24 abóawáh wéhgá mitaq tútuue míahwe. Se taberábe korósí úbíqme méra kaweq ayáhúq, kóraraté miraira áyáhúq sukiwe míahwe.

⁵ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráqté sokaeqsuena ehwehnéna puruburuire. Mi síáh abiahtapeq abapete téhtaré kánéqká téhrehre. Mi kanéqmarímé Manikáne Awane. ⁶ Mi síáh abiahtapeq anotah kawéhu tahnsa náneq, timano tahnsá náneq kéhre.

Itaréitaré oga míáh ká wahnah wahnahnirabeq abugeqnáh atawéna siuranabiahapeqkákáq sinehepeqkákáq áhnte aurá kéhre. ⁷ Ebeq oga míeh ká úrinsi iá tahnsa káne. Anehe oga míeh kámé awehq kaho tahnsane. Mó anehe oga míeh kámé wehukéniné auranabiah masa káne. Mó sinehe oga míeh kámé kúpa-paqka puahmbuahninserah tahnsá káne. ⁸ Mi itaréitaré oga míáh kámári mó ka mó kanue abapete morá óé kéna moke sinonkataq áhnte aurá kéhre. Sene oe awenahpeq moq áhnte aurá kéhre. Segá wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq ahriahri mahraréra,

Maniká itene Wahnahnka moke miraorahire.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We naho mía míau anínéna

amahnága moq ména

mókakeakáq peh mía míaina tuinawire ewe.

⁹ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míeh ánínká ahriahri mía míaire. Mina oga míáh kámáriná wenáwíq pankerera wensabé, Kaweróne atera iwíáh iwíáh atáhwe. ¹⁰ Segá iwíáh iwíáh atáhtáq 24 abóawáh wéhgá wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míeh aníbá sewe. Segá ahriahri mía míai aníné auranabiahapeq séra sene kaweq ayáhúq mitaq marera káuqmunue, Arebataq anotah aní móne éra wensabé iwíáh

íwíáh atáhwe. ¹¹ Íwíáh íwíáh atera igonkónue mahraréra,
 Arewe Maniká itene Wahnah mone.
 Are anotah kawéq ání móne.
 Arensábé íwíáh íwíáh ateq arenáwíq pankerone.
 Anotah Wahnáh ání móne.
 Arega moke miraorahóne.
 Arega moke kéh náneq miraróne.
 Are awahbeh sansámé mirarónana amahnágaákáq kagaire.
 Minayabe arensábé íwíáh íwíáh atone éra igonkónowe.

Wehukega íre pugerahráhi pukú éhwéhne.

5 Íné Sóniga tagogana wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ániné ayah púpeq sehirankakaq pukú táhtotíéhana tagoge. Mi pukú abapete téhtaré únkúméhrté táhpatainsabé pehipi íre pugerahráhire. ² Pehipi íre pugerahráhinsabé íópeqté págege anínká anotah éhwéhne mahraréna, Peh kaweqtaq mía míai anínká mi unkúmém késuena mi pukú pugerahráhire. Ahriahri kaweqtaq mía míai anímé insega pugerahráhiro ue kasenire. ³ Insega pugerahráhiro irana íópeqkákáq mah marákó márakóipéqkákáq pusa ké míáhrabeqkákáq púku pugeqme tagahrahi aní írakaunire.
⁴ Mi pukú pugeqme tagahrahi aní írakauninsabé ínégá áhnte ibisoge. ⁵ Áhnte ibisogana peh morá ábóáwáh wéhgá ínénsabe, Íre ibisáhno. Tagáhno. Súra kahnáh ání miéhre. † We úrinsi iá tahnsa aní miéhre. We Tébítine anahwa ména kiotaiki aní púana mi abápété téhtaré únkúmém awehraq kéhsuahráhéna mi pukúipéq tagahrahire ire.

Sóniga Sipisípiq Áráhq tagó ehwehne.

⁶ Ínéga tagome subiq suto Sipisípiq Áráhq miéhana tagoge. Wahnah wahnahnirabeq oga miáh kámári míáhrabeq ákáhpi iriwe miéhrara aboawah wehgá abugeqnáh atíáhwana tagoge. Sipisípiq Áráhqne ayahqnopeq abapete téhtaré pówéh kéna abapete téhtaré áúrá kéhre. Mi aurámárimé Manikáne íópeqté ké wóe. Wegá mi ke mah marákó márakóipéq eqmaq suowe.

⁷ Mi Sipisípiq Áráhqka kure wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ániné ayah púpeqte pukú meyéhre. ⁸ Wegá meyéhtáq itaréitaré oga miáh kámárinseq 24 abóáwáh wehreqka Sipisípiq Áráhqne auranabiatapeq arehunseraráq méra káuqmunowe. Segá moke morá moránue kítah tahnsá náneqkákáq kóraraté miraia párétáhákáq matawéra káuqmunue igonkónowe. Kaweq kunkúni naneq párétahipéq kéhre. Minawé Sísa tagaríah kégá púrero éhwéhne. ⁹ Káuqmunue igonkóno kegá o igonkónéra mahraréra, Arega miraónaga mi pukú mewe kéhsuahráhóne. Are subiq sutotaq Manikáne animári míageheé arene korahqtaté wehuke insahwé aritahne.

Arega íre peh morá kéhíná insahwé aritahne. Mó kehiná suwahpeqte kéákáq mó éhwéhnikákáq kéákáq mó kuasa mó kuasa kéákáq mah marákó márakóipéqté kéákáq insahwé aritahne. ¹⁰ Arega insahwé aritahna kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké úkéra wahnahnéra mókake mah marákó márakóipéq wahnahnaritagéhe éra igonkónowana írátíoge.

Sipisípiq Áráhqsabe íwíáh íwíáh ate éhwéhne.

¹¹ Íné Sóniga mó tagogara áhnte peh íregárita q íópeqté kégá igonkónowana íróge. Peh áhnte tahuséni kégá igonkónéra miáhwe. Wahnah wahnahnirabeq itaréitaré oga miáh ká iriwe míáhrabeq 24 abóáwáh wéh míáhrabeq íópeqté kégá abugeqnáh atawéra iriwe méra igonkónowe. ¹² Segá anotahta q igonkónéra mahraréra,

Subiq suto Sipisípiq Áráhqmé anotah aníne. Minayabe wega págegeue wahnahnéna áhnte kawéq náneq matawéna ahtebia anínéna moke miraorahire. Moke miraorahi puaq wenáwíq pankereq, Kaweróne ateq íwíáh íwíáh atone ewana íróge.

¹³ Manikánka moke miraro naneqmarínká igonkónowana íróge. Íópeqmé mah marákó márakóipéqmé pusa ké míáhrabeqme sóreq wanípéqmé moke mibeqté náneqmarínká igonkónowana íróge. Igonkónéra mahraréra, Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh áninseq

Sipisípiq Áráhqseqne síwíq pankereq, Kaweróye ariteq ahriahri íwíáh íwíáh aritone. Anotah pagégé ánité miéhya puaq ahriahri itensabé íwíáh íwíáh aitone ewana íróge.

¹⁴ Írógara itaréitaré oga miáh kámárinká, Aiq pútaróne ewara aboawah wehreqka marakóipeq káuqmunue sensabé íwíáh íwíáh arítáhwe.

Sipisípiq Áráhqka pukuraq unkumeh kéhsúéh éhwéhne.

6 Íné Sóniga tagogana Sipisípiq Áráhqka matíéh pukúráq abapete téhtaré únkúmém kéhre. Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 1 unkúmém kéhsúéhana peh morá oga miéh kánká anotahta q puruburu tahnsánue mahraréna, Mahbeq súno ire. ² Mahbeq súno irana taberábe oséráq tútuue miéh anínká iq matíéhana tagoge. Tagogana wahnah kené ayahuq wene ayahqnotaq suki atéhrana pokue, Mó ke subipáhraru-anieéna pokire.

³ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 2 unkúmém kéhsúéhana mó ogá miéh náneq kánká, Mahbeq súno irana íróge. ⁴ Írógana mó osé tautáúq osé ábóraragire. Manikánka mi oséráq tútuue miéh aní págege atena anotah ebeh poká awena wensabé, Mah marákó márakó pokue kaweq sunúq parabaruo ire. Mibeqté

† Sísa kahnáhmé Súra kahnáh móe.

kégá ebehéra we subiq súéhigeheéna págege atena ebeh poká awire.

⁵ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 3 unkúmémh kéh-súéhřana mó oga miéh náneq kanká, Mahbeq súno irana írógę. Irena tagogana mó osé pabusa osé ábóraragire. Mi oséráq tútuue miéh anínká mén-sámehnsá aghmare naneq matíéhřana tagoge.

⁶ Itaréitaré oga miáh kámári iriwe miáhrabeqte we-hukenínká tahnsa ehwehnirana írógę. Mi ehwéhnká pabusa oséráq tútuue miéh ánínsábé mahřaréna, Arega pokue arene arambehři miraé ehwehráhna tanáhráq sinkehe. Ehwehráhna tanáhráq púana táhutaquęme áhnte moné áwíroneherawoe. Órwi awanká sónkákáq náhniáq sera sonkákáq pehragáhno. † Ire apiaro irana írógę.

⁷ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 4 unkúmémh kéh-súéhřana mó oga miéh kánká, Mahbeq súno irana írógę. ⁸ Irena tagogana mó osé wiehq osé ábóraragire. Óseraq tútuue miéh áni wenáwíqmé Puké Anine. Mó aní wenáwíqmé Irapéqte Áníne. Wega Puké Ani anehe sire. Segá miraóyanka ebehéra áhnte pukowe. Segá miraóyanka ehwehřarara áhnte mó ke pukowe. Segá miraóyanka wehuke mó naneq awáhré mó naneq awáhréue pukowe. Segá wehuke suboráho naneq kámári eqmarehyara mi kámárínká áhnte mó ke subiq súáhřara pukowe. Mi anitégá mah kehiná kéhíná itaréitaréráq saraqmarera apahtáro sárásá pehragéra peh morá sárásá moke subiq suehye. Miraóyara áhnte ke pukowe.

⁹ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 5 unkúmémh kéh-súéhřana Manikáne tahbe tehnopeq tagoge. Manikáne ehwehnsabé íre ahqáho atasa peh kawerue sehğiera wene ehweh tábúsoqme teri terinuro kewé mó kegá mi kawéq ké subiq sutowara sensiwarimá mi-taq miáhwana tagoge. ¹⁰ Tagogara sensiwarimánká anotahtaq mahřaréra, Itene Wahnahno, arega moke wahnah wahnahnóne. Arega ahřiahři kaweqtaq mía míaé peh aiq pútaq sansá miraóne. Mah marákóipéq miáh kégá ite iubiq sutonsabé ahkake ehweh arite ayahq maraníbo ewe. ¹¹ Ewara íopeqte kégá mó aní mó anínue íre wahto taberábe korósíwári nářiera mahřaréra, Pehgáriq tanáhráq ahřenahro. Itene naruoga ite iubiq sutonserah sega itereq arambehřio kereq iteruwahřahreq subiq súéhřataq anehe Manikánka ehweh aritankéhe ewe. Omaq sitéhřa ke pukirataq wega ayahq marankéhe.

¹² Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 6 unkúmémh kéh-súéhřana anotah maríire. Wéhékáhte ío nahonáh pabusa ambékí únáh tahnsa úkire. Úkirana inokáhpeqte ío tubugonahgoitaq korahbagirana tagoge.

¹³ Tagogana anotah soírírirana awanká ánáh pururuq-naginserah íopeqte wéhyóqmárínká marakóipeq me-ğire. ¹⁴ Megirara máhti sobuonserah ío moq sobuue tabanagire. Tabanagirana moke sáwéhwari móbeq agire. Moke sóreq waní ákáhpi kéh marákó moq móbeq agire.

¹⁵ Mi tanáhráq mah marákóipéqte wáhnáhmárinseq anotah wehwárinseq ebeho kené kíápéténiwarínseq áhnte monéákáq kéreq tauntahu wehwárinseq arambehřiraq saiqnaríáh kéreq arambehřiyabé ápeq meyháh kéreqka pehbeheráh pokue táhmaro kegá íre am-barúnkákáq mátáipéq tabanagowara mó táhmaro kegá sáwéhřapeq ónapipéq tabanagowe. ¹⁶ Tabanagéra sáwéhřakaq ebahnkakáqsábé mahřaréra, Ite akariue iubiq suo. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínseq Sipisípiq Áráhqseqka itensabé anotahtaq abiahnsa aitehyansabé akariue iubiq suo. ¹⁷ Kamahina tanáhráq aiq si puara inseréhřa kaweqtaq miáhřahoe ewe.

Manikánka 144 táhúséni (144,000) Ísara ke omaq sito ehwéhne.

7 Íné Sóniga tagogara íopeqte itaréitaré kégá mah marákó marákó ayehré ayehré iriwe méra sóiriq saiqnaríáhwe. Sóiriqka marakóakaq sóreq wanínkákáq awankánkakaq sóiriríneho éra saiqnaríáhwe. ² Mó íopeqte ánínká ío kiembogirabeq kírana tagoge. Tagogana wega Maniká mía míai aníné máhki aritahráhi naneq ayahpi matíéhře. Matawéna wega íopeqte itaréitaré ké marakóakaq sóreq wanínkákáq íre kaweraruahráhi keyábé anotahtaq mahřaréna, ³ Marakóakaq sóreq wanínkákáq awankánkakaq amahnága pehragahro. Ebeqme Manikáne arambehři kené siyehitaq wene máhki sehíranaritanéhe. Arítáhnaraqmé anehe mi naneqmarí íre kawerurúáhro ire.

⁴ Íopeqte kégá siyehitaq Manikáne máhki sehira meyháh kéwé 144 táhúséni (144,000) kee ewana írógę. Ísara kewé airápété téhtaré káhnáh miáhwe. Máhki arítáh kégá moke mó káhnáh mó káhnáhnue sehíranarítáhwe. ⁵ Máhki sehíranarítáh kégá Súra káhnáh 12 táhúséni (12,000) ke sehíranaritera Árubéni káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Ágáti káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera ⁶ Áséra káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Nápátári káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Mánáse káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera ⁷ Símióni káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Ářiwái káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Ísakah káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera ⁸ Sébúruına káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Sósépa káhnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Pénsámíni káhnáh 12 táhúséni ké sehíranarítáhwe. Miraue káhnáh sehíranarítáhwe.

Áhnte kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh éhwéhne.

⁹ Íné Sóniga togagara áhnte ke, íre sáhnsahoráho ke moráráq iriwe miáhwe. Mó kehiná suwahpeqte kéákáq mó kuasa mó kuasa kéákáq mah marákó marákóipéqte kéákáq mó ehwéhnkákáq kéákáq mó tahmáro mó tahmároue moráráq iriwe miáhwe. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínseq Sipisípiq Áráhqseqne siuranabiahřapeq iriwe miáhwe. Segá íre wahto taberábe korósí sukiwe méra awanká ánáh táhtotawéra pore poreowe. ¹⁰ Pore poreéra anotahtaq mahřaréra, Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq

† Ářúka 16.6 aigárápéqte éhwéh tagáhno.

tútuue miéh ánimé itene Manikáne. Wereq Sipisípiq Áráhseqka insahwé aitaróyansabé amahnága kaweq-taq mía miáuúne ewe.

¹¹ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh áninseq aboawah wehreq oga miáh kámárinseq miáhtáq moke íopeqté kégá abugeqnáhnue iriwe miáhwe. Iriwe méra wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ániné auranabiah tapeq arehunseraráq méra káuqmunue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhwe. ¹² Iwíáh iwíáh atera mahraréra, Aiq míre. Maniká itene Wahnah anotah anínéna ahtebia ániné éq wensabé, Kaweróne ateq wenáwíq pankereq ayahmaq atone. We págege tauntahu aní miéh púaq ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq miraoneheqmúne ewe.

Amahnága mah kahnáhné síerime aiq parabagire i ehwéhne.

¹³ Peh morá áboáwáh wéhgá ínénsabe kasenána, Íre wahto taberábe korósíákáq ké inseréhbo? Se eheqte seo ire. ¹⁴ Eheqte seo irana ínégá wensabé, Anotah aní móne. Are aiq tagariahne uge. Ugana wega ínénsabe, Mi kené naruoga síwíoqnéra kamah arítówara sene korósi Sipisípiq Áráhqne korahqpipéq pabeq paberurowana taberábe agire. ¹⁵ Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq méra wene auranabiah tapeq mía miáéra wéhékáhnkakaq inokáhpéqkákáq wensabé iwíáh iwíáh atáhwe. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínká sereq miéh púana wahnahnaritena séhréh arítéhre. ¹⁶ Se mókake íre sirupibiinawire. Íre tahbobóoneherawoe. Patahga íre kamah arinawire. Osoréh írágá íre tabisuanawire. Írakaumo. ¹⁷ Wahnah wahnahnirabeqte Sipisípiq Áráhqka se wahnahnaritankéhe. Wahnah aritena oga mía miáorahi waní arahno sokigi arinana Manikánka siurapite áqnú moke sorahruankéhe ire.

(Aisaia 4.5,6)

Náhmáb 7 unkúméh kéhsúéh ehwehne.

⁸ Sipisípiq Áráhqka náhmáb 7 unkúméh kéhsúéhara pehgáriq tanáhráq, ákáhtaq ahwáh íopeq íre ehwehnia peh ehiya miáhwe. ² Mi tanáhráq sótaikitaq ínégá Sóniga tagogara abapete téhranité íopeqté ké miáhwe. Manikáne auranabiah tapeq iriwe mía miáéra abapete téhtaré pémbíáh meyáhwe.

³ Meyáhwana mó íopeqté ánínká sure Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbérápéq iriwe ména kóraraté miraia párétáh matíéhre. Mi parétáhípeq kaweq kunkúni pahuráh ira tehna áúnirana kaweq kunkúnire. Áhnte kunkúni naneq náwéwana íopeqté ánínká minaakaq Sísa tagariáh kéné púreq ehwéhnikákáq morábí ánkare Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbé kóraraté miraia táhbérápéq titiratéhre. ⁴ Titiratéhna áúninkákáq Sísa tagariáh kéné púreq ehwéhnikákáq íopeqté ániné párétahípeqté kiena kire kire Manikáne auranabiah tapeq kire. ⁵ Kírana íopeqté ánínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbérápéqté írá tarasa mewena we matíéh párétáhípeq obenkíq marena mah

marákó marákóipéq tuparúéhre. Tuparúéhtáq puruburuéna anotah ehwéhne sokaesuenta máriire.

Íopeqté kégá pembíáhno ehwéhne.

⁶ Abapete téhtaré íopeqté kégá abapete téhtaré pémbíáh matawéra pembíáhnoneherawoe.

⁷ Náhmáb 1 íopeqté ánínká pembíáhnirana obiaurankakákáq irakákáq korahqkakákáq mah marákó marákóipéq tuparúéhna sehekáhnkakaq marakóakaq apahtarórác saraqkirana peh morá sárásá tagirana téhtaré peh kéhre. Peh kéhrana uwaruntúme moke tagire.

⁸ Náhmáb 2 íopeqté ánínká pembíáhnirana anotah iráreh sawéh tahnsa náneq sóreq wanípípeq tuparúéhna wání apahtarórác saraqme kéna peh morá sárásá korahq úkirana téhtaré sárásá peh kéhre. ⁹ Wánípeqté ménkáméhnká peh morá sárásá pukowana téhtaré sárásá peh oga miáhwana sípi peh morá sárásá wáninkowana téhtaré peh kéhre.

¹⁰ Náhmáb 3 íopeqté ánínká pembíáhnirana kánéqka téhrehnsarah anotah wehyóq téhréna íopeqté ísígue megire. Wání apahtarórác saraqme kéhrana wehyoqka wání aroipéqkákáq arahnotaqqakákáq peh morá sárásátác surahire. ¹¹ Mi wehyóq áwíq Kítabel Maráhsíníe. Mi wehyóqká ísígue mārūnsurahitaq wání peh morá sárásá kítabel wání úki puara áhnte kegá pukowe.

¹² Náhmáb 4 íopeqté ánínká pembíáhnirana pópoqnahakákáq íonkakaq wehyoqmarínkákáq apahtarórác saraqme kéhrana peh morá sárásá subírana íre téhria peh sunkíkíragire. Minayabe wehekáhnabubu peh ákáhtaq téhrehna inokáhnabubu peh ákáhtaq íónitehrana wehyoqka peh ákáhtaq téhrehre.

¹³ Íné Sóniga tagogana íopeq anotah kuqnúnká paqme kéna anotahtaq mahraréna, Mó íopeqté ánitógá pembíáhnonehera irataq anotah kamáh arieneherawoe éna uwo uwo uwo ire. Uwo uwo éna, Mah marákó marákóipéq miáh keyábé iwíáhunka nirupipeq anotah uméhre irana íróge.

Íre ambarúnkákáq mátáipéqté kíyábé éhwéhne.

⁹ Náhmáb 5 íopeqté ánínká pembíáhnirana íopeqté wéhyóqká ísígue mah marákó marákóipéq mārūnsurahirana tagoge. Tagogana íre ambarúnkákáq mátáipéqté kí kéhrana wehyoqme áwíre. ² Áwírana wehyoqka onsa sírara abe kekíówana áhnte auninserah áúnká íre ambarúnkákáq mátáipéqté kírana wéhékáh íotaqqakákáq moke íopeqkákáq akari agirana sunkíkíragire. ³ Sunkíkírara áúnirabeqte áhnte wahráhqmárínká séra mah marákó marákóipéq abae agowe. Mi kamárá págege kamárá méra wehiboyanka wehuke kamah arínsarahnowe.

⁴ Mi kamáránsábé, Uwaruntúnkakaq awanká ánáhakaq moke kíreh náneqkákáq pehrahagro. Peh morá siyehitaq Manikáne máhki íre kéké síwíoqnahro aritera sensabé, ⁵ Wehuke subiq súéhboq peh moberíáh íótác síwíoqnahro arítáhwe. Wehiboyanka

wehuke pehnserah mi kamárinká wehuke pahwana síerire. ⁶ Áhnte síerirara mi tanáhráq pukéyabe suwah-behrara íre miraorahowe. Sega, Árahue pukinabug-amo éra iwíáhue kabarowana írakaunire.

⁷ Mi wahráhqmárímé ebehorahi oséwárí tahnsa míáhwana tagoge. Siyahqnopeq wahnah kené ayahúq, kóraraté miraia áyáhúq sukiwe míahwana sene siuranabiah wehukene siuranabiah tahnsane.

⁸ Sene siyahrame ahroné íre wahto ayáhrá tahnsanirana sene síwéhwe wehuke parahi ka úrinsi iáné áwéh tahnsane. ⁹ Sene ahrame káhpahraq kéhnserah ahráne. Áhnte ebehorahi oséwárinká sabirue nogí káhrégá pehbeheráh pokirana anotah ehwéhniere. Mi-na inserah mi wahráhqmárinká anotahtaq ehwehnowe.

¹⁰ Wehiboyanka pehnserah mi kané éhwegáránká pahrahire. Moberiáh íótáq sene éhwegáránká wehuke pehrana síerire. ¹¹ Wáhráhqmáríné wahnahme íre ambarúnkákáq mátáipéqté áníne. Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehme mi wahráhqmáríné wahnahme wenáwíqmé Ábárónie. Káríki kené ehwehme mi awíqmé Wehuke Íre Kawerarítéh Áníne. †

¹² Ebeqte íre kaweq sunúq aiq parabagirana téhtaré mó íre kaweq sunúq ábóraraginae.

Ósewarítáq tútuue míáh kégá mirao naneqsabé ehwehne.

¹³ Náhmbáh 6 íópeqté ánínká pembiáhnirana Manikáne auranabiah tapeq kéh táhbé, kóraraté miraia táhbé itaréitaré pówéhwarí itaréitaré ayehráq kéhrana mitaqté ehwehnirana íróge. ¹⁴ Írógana mi ehwéhnká pembiáhni anínsabé mahraréna, íyúpétisa waní aroipéq mitaq itaréitaré íópeqté ké táhru táhrue saiq-nariáh ké pugeq suo irana íróge. ¹⁵ Sega mi opéqkákáq íónkakaq wéhékáhnkakaq áhwahakáqsábé aiq áwé-nunowe. Mi tanáhráqsábé áwénunowana pugeq súéhrra mah kehiná kéhiná apahtároráq saraqme míáhwana peh morá túiná subiq suaneheéra pokowe. ¹⁶ Pokowara sene ebeho ké áhnte míáhwe. Sega ósene abobiahtaq tútuue méra peh íregáritaq 200,000,000 ke míáhwe irana íróge.

¹⁷ Néniwanka tagehtaq ebeho keakáq sene óseakáq mahraue tagoge. Mi ke káhpahraté miraia síótí sukiwe míáhwana tagoge. Mó síótíwárimé tautáúrirana mó síótíwárimé kókomuirana mó síótíwárimé wiehq kéhrana tagoge. Ósewaríné siyahqnomé úrinsi iáné ayahqno tahnsane. Iraakáq áúnkakaq osoréh ébáhnkákáq sene áwéhipeqté sire. ¹⁸ Iraakáq áúnkakaq osoréh ébáhnkákáq ósewaríné áwéhipeqté sinka mah kehiná kéhiná peh morá túiná subiq súéhre. ¹⁹ Ósewarínká sene síwéhrate wehuke kamah ariera éhwegáratáté subiq súáhwe. Sene éhwegárá wehene ayahqno tahnsanéna wehuke kamah aríéwe. Peh morá túiná subiq súáhwara téhtaré túiná íre pukowe.

²⁰ Íre puko kegá sene ahbabáq sansa peh sehgiówe. Sene ahbabáq sansa íre susa peh siyahtate mirao

naneqmarínkákáq owainawamarínkákáqsábé iwíáh iwíáh arítáhwe. Siyahnkaratáté mirao naneqme kóraakáq káhpahakáq ebahnkákáq awankánkakaq mewe miraowe. Miraowana minawarínká íre tagahrahire. Íre irahráhire. Íre nogoráhire. Írakaunire. ²¹ Mi kegá sene ahbabáq sansa íre susa peh mó ke subiq suera ánéhgie sansankákáq ahgora sansánkákáq miraowe. Sega mó kené ahre weh abariéra mó kené ménsámehnsá aebóowe. Mi ahbabáq sán-sámárí íre susa peh matíáhwe.

Anotah íópeqté ánínká mirao ehwehne.

10 Íné Sóniga tagogana mó aní, págege íópeqté ánínká mibeqté tuirana tagoge. Tagogana wehukéninká ambanta úbíq míéhnserah wega írábúyá úbitiéhrana wene ayahqno abobóráhpeq ora períéhrana wene auranabiah patah tahnsanéna wene aigará ira tehre.

² Wega pehgáriq pugesa pukú wene ayahpi matawéna mó aigará sóreq wanípípeq abasarawéna mó aigará mah marákóráq abasarawéna anotahtaq sawaiire. ³ Úrinsi iánká ehwehninserah anotahtaq sawaiire. Wega sawaiitaq abapete téhtaréráq puruburuire. ⁴ Puruburuitaq, Ínéga sehiraninie utaq íópeqté éhwéhnká mahraréna, Sawaii ehwéhme íre sehiranúno. Mi ehwéh peh epéq éhwéh kankehe ire.

⁵ Peh epéq éhwéh kankehe irana sóreq wanítáq marakóraq abaseh anínká wene púpeqte áyáh íóperue pankeréhre. ⁶ Wene púpeqte áyáh íóperue pankeréna Maniká oga mía míai aní wenáwírue ehwehnire. Manikánka íópeqkákáq mitaq kéh náneqmarínkákáq mirarena mah marákó marákóákáq mitaq kéh náneqmarínkákáq mirarena sóreq wanínkákáq mipéq kéh náneqmarínkákáq moke mirarowe. Íópeqté ánínká Maniká áwírue mahraréna, Mah tanáhráq aiq parabaginaire. Manikánka mó íre íwénuninkehe. Írakaumo. ⁷ Írakaumo éna mó mahraréna, Náhmbáh 7 íópeqté ánínká pembiáhninaraq Manikáne épéqté éhwéh aiq pútaraginkehe. Wega naho íre teriasa peh wene ehweh iraru ke teriwe ire.

⁸ Irana íópeqté éhwéhme íre sehiranúno éwéh éhwéhnká ínénsabe mó mahraréna, Sóreq wanítáq marakóraq abaseh anínká pugesa pukú wene ayahpi matíéhre. Mi pukú koweo ire. ⁹ Koweo irana íópeqté ánípá kure wensabé, Káriq pukú menio ugana wega ínénsabe, Mewe náhno. Nehnaraq arene áwéhipeq sahq tahnsanínana arene arupipeq kítabanae ire.

¹⁰ Irana ínéga íópeqté áníné ayahpíte pukú mewe noge. Níwéhraq sahqka teinserahnirana nirupipeq áhnte kítাবেhre. ¹¹ Kítাবেhrana wega ínénsabe, Manikánka, Irarúno atahnah arega mókake sína naneqsabé irarinkehe. Mah kehiná kéhinámé sene marakówe, sene ehwehme, sene wahnahmarímé miraira naneqsabé irarinkehe ire.

† *Mi anímé owainawane.*

Ehweh pahsúéhra anitéyábé éhwéhne.

11 Agehmare naneq pegiqnáhnkara tahnsa náneq nániena ínénsabe, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq mibeqté táhbéákáq iriwe koagehmaro. Mibeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh ké sáhnsho. ² Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mátábú íre agehmaro. Mitaq wáhnauapéqté ké wéhuwa náríra sega 42 ío Sarúsarama suwahpeq méra mi matábú íre kaweraruagéhe. ³ Mi tanáhráq néne ehweh pahsúéhra anité págege aritahnara sega nahonáh kórósí aneranerue méra áhnte ío 42 ío pahsuqme irarigehe íre.

⁴ Téhtaré óríwí áwánkánkákáq téhtaré áráhmúákáq mah marákó marákóipéqté Wáhnáhné auranabiah-tapeq kéhrara ehweh pahsúéhra anité mi awánkátaré tahnsa móye. Mi aráhmúréré tahnsa móye. ⁵ Mó kegá mi anité íre kaweq sansá aritéhrataq mi aniténé síwéhipeqté íragá mi ke tabiq suanawire. Mi anité íre kaweq sansá aritéhra kewé miraue pukigehe.

⁶ Manikánka págege aritéhrara mi anitégá moke Manikáne ehweh pahsúéhra tanáhráq ibonsabé, Ahqáho atéhrataq íre ibonsorahire. Sene págege ehwéhnká moke wánímé korahq waní úkorahire. Sene págege ehwéhnká moke mó naneq mó naneq íroke naneqmarí mah kehiná kéhínápá serahire. Sega suwabáhnaraq mi sansámá míraigehe.

⁷ Manikáne ehweh pahsúéhra tanáhráq parabagí-naraq íre ambarúnkákáq mátáipéqté áwéhq poteráhqká kiembogue mi anitéreq ebehéna se kiotaikue subiq suankéhe. ⁸ Subiq suahnaraq sene sinonka Sarúsarama suwahpeq anotah ahtápéq ábóraq kanae. Mi kehiná suwahpeqsabé pabeqme ehwéhme Sóróma suwahpeqkákáq Ísípi marákórápéqkákáre. Mitaq sene Wahnahnka awankátaq táhpawe pukúwe.

⁹ Manikáne ehweh pahsúéhra aniténé sinonka apahtáro wéhékáhnkákáq mó ákáhtaq wehekáhnkákáq ómiga tagagehe. Mó kehiná suwahpeqte kéreq mó kuasa mó kuasa kéreq mó ehwéh mó ehwéhkákáq kéreq mah marákó marákóipéqté kéreqka tagéra mi anité maisareyabe ahqáho aritagéhe.

¹⁰ Mi anité íre pukirataq sene ehwehnka ahbabáq ke síwíoqnagehe. Síwíoqnáhnna puara mi anité pukirataq marakóipeqté kégá iwíáh iwíáhéra ábáhréra sene iyahnabo animá mínsámehnsá pehipi nárigéhe.

¹¹ Apahtáro wéhékáhnkákáq mó ákáhtaq wehekáhnkákáq parabagirana Manikánka mi anité oganúq sitahnara iriwe miéhrataq ómi se tagah kegá anotahtaq áhre agigehe. ¹² Áhre agirataq íópeqté éhwéhnká mi anitéyábé, Mahbeq kíótao ínara sene naruoga tagehrataq sega íópeq írabúyápipeq kibekoyeherawoye.

¹³ Mi tanáhráq anotah maríitaq mi kehiná suwahpeq peh morá áyéhráq íre kawerarúéhtáq abapete itarétaré áyéhráq peh kéhre. Máriínka áhnte ke 7 táhúséni (7,000) ke subiq súéhre. Peh awahoraq miáh kégá mína tagéra anotahtaq áhreéra Maniká íópeqté ánínsabé iwíáh iwíáh atáhwé.

¹⁴ Mi sunúq aiq parabagire. Mó íre kaweq sunúq ane-he áhnbórá sinawire.

Aboawah wéhwárínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh éhwéhne.

¹⁵ Náhmbáh 7 íópeqté ánínká pembiáhnirana íópeqté éhwéhmárínká anotahtaq mahrarirana íróge. Mi ehwéhmárínká mahraréra,

Manikánka eqmaréh aní itene Wahnahnka mah marákó marákó wahnahné arámbéhrí aiq awaq míéhre. Wega ahriahri wahnah wahnahninkehe íre.

¹⁶ Manikáne auranabiah-tapeq 24 abóawáh wéhgá tú-tuue míáhrabeqte irigéra sene siuranabiah maraipérué Manikánsabe iwíáh iwíáh atera

¹⁷ mahraréra,

Maniká itene Wahnahno, arega moke miraorahóne.

Arewe naho mía míae amahnága moq mía míaoéne.

Arega págegeue miraé mah marákó marákóipéq wahnahné arámbéhrí aiq awaq meronayabé, Kaweróne atone.

¹⁸ Arensabé suwahrieh kegá abiahnsanowah arega moq sensabé abiahnsanónana pusa ké sainsue tanáhráq aiq sire.

Arene arambehri ke ápeq nárie tanáhráq aiq sire. Arene ehweh irare kereq

Sísa tagaríáh kéreq arensabé áhteno kereq arene sánsá sehgió kéreq ápeq nárínkéhe.

Arega anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq monserahnue iwíáhue tagé ápeq nárínkéhe.

Mah marákó marákó íre kawerarítáh ké sainsue tanáhráq aiq sire ewe.

¹⁹ Mi tanáhráq íópeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté ónsá sírana Manikánka irarú ehweh kéh pukú pókísí ábóraq kéhre. Kéhrana sokaesuena anotah ehwéhna puruburue máriirana anotah íbó obiaurankákáq íbónsirana tagoge.

Karahrabah tahnsá náneq kansabé éhwéhne.

12 Íópeq anotah naneq ábóragirana tagoge. Íné Sóniga tagogana anotah iní patahraté aneranerue ména inokáhpeqte ío wene ai awenahpeq kéhrana wene ayahqnotaq airápéte téhtaré wéhyóqmárínkánká áyáhuq sukiríéhra tagoge. ² Mi iní kía ména wene ani maqmianai puana érisabé anotahtaq uwo uwoire.

³ Mó anotah naneq íópeq ábóragirana tagoge. Íné tagogana tautúq awasa káráhrábáhnaba ábóragirana tagoge. Nayáhnkú pówéhákáq abapete téhtaré áyáhqnónkákáq kéhrana mi ayáhqnótáq abapete téhtaré wáhnáh kéné ayahuq wene ayahqnomarítáq sukiríéhra tagoge. ⁴ Wene éhwegárátáté íópeqté wéhyóqmári subibinaruena mah marákóipéq tu-parúéhra mipéq sáhagire. Peh morá ákáhpíte wéhyóqmári miraruéhra ayehré ayehré kéh wéhyóqmári peh kéhre.

Mi inínká maqmianai aní nanieéna mi karáhrábáhnká mi ininé auranabiahtapeq ména áwé-nunire. ⁵ We áwénunirana mi inínká animai maq-maréhrara sega mi aní apubúue tumeqmera Manikánka wahnah wahnahnirabeq móatáhwe. Mi anínká mah kehiná kéhíná págege sahtáté págegeue wahnah wahnahninkeheéna Manikánka aiq omaq atéhre. ⁶ Mi inínká maqmarena pehbeheráh abatapi pokire. Wega káirabeq Manikánka wene máhriq kaweraréhrana wega apahtáro ópéq mó opéq ákáhtaq mitaq kowíéhra Manikánka we wahnahnatéhre.

⁷ Íópeq anotah ebéhowana tagoge. Íópeqté ání mi keráq wahnahni aní wenáwíq Máhíkérie. Wereq we kэрáh íópeqté kéreqka mi karáhrábáhnseq wene íópeqté kэрáh kéreqka ebéhowe. ⁸ Íópeqté kéreqka mi karáhrábáhnseq we kэрáh kéreq kiotaikéra kaqsúáh púara íópeq mó íre míahrahowe. ⁹ Íre míahrahowara íópeqté kэгá mi karáhrábáhnseq we kэрáh kéreq mah marákóipéq tuparúáhwe. Mi karáhrábáhmé we owainawamaríné wahnah mire. Nahomé we wehe ména we mó awíq Séténie. Wega mah kehiná kéhínán-sábé péhe éhwéh teriu púara íre kaweq sansá mi-raowe.

Sísa tagaríáh kэгá owainawa kiotaiko ehwéhne.

¹⁰ Íópeqté anotah ehwéhnrana íróge. Mi ehwéhnká mahraréna, Wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakák owainawanka Maniká Iteribone auranabiahtapeq iteruwahrah ehweh arita aritaire. Amahnága íópeqté kэгá owainawa íópeqté tunkaqsúáhwana Maniká, ite meirena kaweraitéh ánínká págegeue wahnah wahnahni tanáhráq aiq sire. Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq atéh ání anotah aní úkéna págege aní úkire.

¹¹ Iteruwahga mah marárákóipéte oga me tanáhráq íre iwíáh iwíahia peh aiq pútaq ehwéh pahsuera Sipisípiq Áráhqne korahqtaté owainawa kiotaikowe. Sipisípiq Áráhqne ehweh sehgiunayabé iubi q suaneherabomo éra se puke tanáhráqsábé íre áhreéra owainawa kiotaikowe.

¹² Íópeq míáh kéó, minayabe iwíáh iwíáhoró. Mah marákó marákóipéq míáh kéó, owainawanka ite kamah ainayabé itega uwo uwooneheqmóe. Owainawanka tagehme peh wahto tanáhráq kéh púana anotahta q taonsahéna iteba aiq sire íre.

¹³ Karahrabahnka tagehme, Íné mah marákóipéq tuparúáhwe éna animai maqmaréh íní subiq suanieéna kэрéhre. ¹⁴ Mi iní anotah kuqnúné téhtaré óé áwéwana wega karahrabah auwena abatapi paqmena pokire. Mitaq apahtáro ópéq mó opéq ákáhtaq mi iní kirabo atagehe.

¹⁵ Karahrabahnka mi iní wánínkinkeheéna wání muqíq súéhra anotah waní pewe wánínka mi iní kэрéhre. ¹⁶ Kэрéhra marakóga mi iní séhréh atanieéna marakó tahtahragirana mi waní mipéq tupekire.

¹⁷ Mi ininé animárimé Manikáne ehweh sehgió kéreq Sísa ehweh terié kéreq míáhwe. Míáhwana karahrabahnka mi inínsábé anotahta q abiahsanéna

mi ininé animárinseq ebéhinieéna kogabaréna ¹⁸ sóreq wanítápéq arahwéra q iriwe míéhre.

Kiembogi kanká mirai ehwéhne.

13 Íné Sóniga tagogana sóreq wanípípeqté anotah ka kiembogirana tagoge. Mi kamé abapete téhtaré áyáhqónkákákay nayáhnkú pówéhákákay kéhrana tagoge. Mi powéhwáritáq nayáhnkú wáhnáh kéné ayahúq sukiríéhra tagoge. Mi kané ayahqno-maritáq Manikánsabe éhruru atéh éhwéh sehira kéhrana tagoge. ² Mi kané págege anónkámé tanahraipéqté ká áwéhq pusiné anonka tahnsáne. Wene aigarámé anotah kané aigará tahnsane. Wene áwéhwe úrinsi iané áwéh tahnsáne. Karahrabahnka sóreq wanípípeqté kiembogi ka págege atena wene wahnah arámbéhrí awaq mio atéhre.

³ Mi kané peh morá áyáhnótáq pukorahi nao káráirana wagirana mah kehiná kéhínánká kurináhnéra mi ka kэрáhwe. ⁴ Kэрáhwana karahrabahnka mi ka págege atena, Wahnahnúno atéh púana mah kehiná kéhínánká karahrabahnsabé iwíáh iwíáh atáhwe. Iwíáh iwíáh atera kiembogi kansábé moq iwíáh iwíáh atera mahraréna, Mi ka áhnte pagégé ká míre. Minayabe mi kamé insega we tahnsa míehro? Mi kanseq ebéhinaraq insega kiotaikorahiro? Íraukaumo ewe.

⁵ Iwíáh atéhra mi kanká wewensabé iwíáh iwíáhi ehwéhne Manikánsabe éhruru atena 42 íó págegeue wahnahnire. ⁶ Mi kanká Maniká áwíqkakaq we mía míairabeqkakákay íre kaweq ehwéh atena Manikánseq íópeq míáh kéreqsabé síéhru arítéhre. ⁷ Owainawanka págege atowana mi kanká Maniká tagaríáh ké ebé aritena kiotaikéna subipáhrarúéhre. Wega págegeue wahnahnéna mó kehiná suwahpeqte kéákákay mó kuasa mó kuasa kéákákay mó ehwéh mó ehwéhno kéákákay mah marákó marákóipéqté kéákákay wahnahnarítéhre.

⁸ Págegeue wahnahnarítéh púara mah kehiná kéhínánká mi kansábé iwíáh iwíáh atagéhe. Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq oga mérapeq awaq míéhra ke síwíq púkuipéq sehiranúwe. Sipisípiq Áráhq subiq súówana mó oga úkúwe. Mi pukúwé wene púkue. Mi pukúipéq sensíwíq íre kéh ké ómiga kiembogi naneq kansábé iwíáh iwíáh atagéhe.

⁹ Íre parosa áhréákákay kéó, kawerue íráhro. ¹⁰ Mi tanáhráq Manikánka inebópoq karábúsiipéq míankeheéna omaq atahnaraq mó kegá mi aní meqmera móatagéhe. Pokatate kirasuqme subiq suagéheéna omaq atahnaraq mi aní pokatate kirasuqme subiq suagéhe. Maniká tagaríáh kéó, mi tanáhráqkákay Manikánsabe aiq pútare ateq wene ehweh ambubu atawéq sehgióro.

Mó kiembogi kanká mirai ehwéhne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana mó kanká marakóipeqté kiembogirana tagoge. We káriq sipisípiqné pówéhrae táhnsá wene ayahqnotaq kэрéhre. Anotah karáhrábáhnká ehwehni serahnire. ¹² Anehe kiembogi

kanká ebeq kiembogi kané págege wahnáh arítéh árámbéhrí awaq miéhre. Awaq mena mah kehiná kéhínánsábé, Náo wagi kansábé iwíáh iwíáh atáhro éna págege arítéhre. Págege aritena ¹³ ótaq sansá págege sansánéna íópeqté irobinansabé, Mahbeq tuo iraritaq íópeqté irobina túírara áhnte kegá tagahwe.

¹⁴ Tagahwana anehe kiembogi kanká ebeq kiembogi kané págege arámbéhrí awaq mena ótaq sansánire. Ótaq sansáni puara mah kehiná kéhínánká wene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhwe. Mó anínká ebeq kiembogi ka pokatate subírana pukéna oga úkire. Anehe kiembogi kanká mah kehiná kéhínánsábé, Ebeq kiembogi kané pikísah mirareq, Minayabe iwíáh iwíáh atáhro arítéhre. ¹⁵ Iwíáh iwíáh atáhro aritena ebeqte kané pikísah págege atéhrena pikísahga oga úkéna ehwehnire. Ehwehninka pikísahyabé íre iwíáh iwíáh atáh ké subiq kúéhre.

¹⁶ Anehete kanká mirarinka mah kehiná kéhínánká sene siyah púpeqkákq siyehitaqkákq máhki meyhawe. Wega moke anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq áhnte moné kéh kéreq tabonah kereq arambéhriaraq saiqnaríáh kéreq arambéhriyabé móne meyháh kéreq moke, Máhki meyháhro arítéhre.

¹⁷ Mi mahkí ahqáho atáh kéqá ménsámehnsá íre paiqmarahráhowe. Peh morá mi kané áwíqópópoq wene náhmbahpopoq máhki matíáh kéqá ménsámehnsá paiqmarahráhowe. ¹⁸ Teiú éhwéh iwíáhue tagahro. Ahtebahraho kegá mi kané náhmbahq ahtebahro. Mi nahmbáhqmé wehukéniné náhmbahq mire. Mi nahmbáhqmé mahraue 666 nahmbáhre.

Sipisípiq Áráhqe animárínká o igónkóno ehwéhne.

14 Íné Sóniga tagogana Sipisípiq Áráhq miéhrena tagoge. Wereq áhnte mó kereq 144 táhúséni (144,000) kereq Sáióna sawéhrápéq iriwe miáhwana tagoge. Sipisípiq Áráhq áwíqkakaq Wenabo áwíqkakaq mi kené siyehitaq kéhrana tagoge. ² Ahkuaq ahkuari wanínká uinserah ehwéhnéna anotah purúbúrúinserah íópeqté éhwéhnrana íróge. Mi ehwéhmé peh kaweq ehwéh áhnte kegá kítah subónserah ehwéhne.

³ Sega Manikánka wahnah wahnahnirabeq itaréitaré oga míáh ká míáhrabeq 24 abóáwáh wéh míáhrabeq iriwe méra o igónkónowe. Mó kegá mi igónkó íre ahtebahwara peh mi ke 144 táhúséni (144,000) kegá ahtebéra igonkónowe. Se marakóipeq miarotaq Sísaga wene korahqtaté insahwé aritena kawerarítáaire.

⁴ Wehga ahababáq ahréró íre abariéra peh kaweqtaq mía míasonserah mi kegá peh kaweqtaq méra Sipisípiq Áráhqa pokirabeq kэрáhwe. Manikánseq Sipisípiq Áráhseqqa mi ke téh insahwé aritera kawerarítóye.

⁵ Sega péhe éhwéh íre iraria peh kaweqtaq mía míaoowe.

Apahránító íópeqté kéqá pahsúó ehwehne.

⁶ Íné Sóniga tagogana íópeq ákáhnabubu peh morá íópéqté anínká paqmíéhrena tagoge. Wega mah kehiná kéhíná kaweq kagai ehwéh korerie arámbéhrí

kéhre. Mó kehiná suwahpeqte kéákq mó kuasa mó kuasa keakq mó ehwéh mó ehwéhnikákq kéákq mah marakó marakóipeqté kéákq mi ehwéh korerie arámbéhrí kéhre. ⁷ Íópeqté anínká anotahtaq mahraréna, Manikánka ehweh aitená sainsue tanahráq aiq si puah wensabé áhreeq iwíáh iwíáh atáhro. Íópeqkákq mah marakó marakóákq sóreq wanínkáq moke wáni arahnonkakq miraro aninsábé iwíáh iwíáh atáhro íre.

⁸ Mó íópeqté anínká anehe séna anotahtaq mahraréna, Áhnte kehiná suwahpeq Pábíróni suwahpeq íre kaweragire. Moke mibeqté kéqá miraonserah mah kehiná kéhíná tagéra sene ahkaragára sansánowe. Píah néra ahababáq ini abarionserah sega íre kaweq sansánowe. Minayabe Pábíróni suwahpeq aiq moke íre kaweragire íre.

⁹ Mó íópeqté anínká sinehepeq séna anotahtaq mahraréna, Kiembogi kankákq wene pikísahakáqsábé iwíáh iwíáh atéh aní wene ayahnkarakákq wene ayehitaqkákq máhki matíéh aní Manikánka mi aní kamah awinkéhe. ¹⁰ Manikánka mi aninsábé anotah abíáhnás atena irobinankákq osoréh ébáhnkákqqtaté kamah awinkéhe. Sipisípiq Áráhseq moke Manikáne íópeqté kéreq tagahrabeq mi aní anotahtaq kamah awinkéhe. ¹¹ Uwo orabeqte íráipéqté ahriahri áú kiegieire. Wehukega uwo uwoéra wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákq íre ahrenahrahowe. Kiembogi kankákq wene pikísahakáqsábé iwíáh iwíáh atáh ké, máhki matíáh kéwé mitaq ahriahri mía míaigehe íre.

¹² Maniká tagaríáh kéó, itega Sísansabé aiq pútare ateq Manikáne ehweh kawerue sehgiómé kawerowe. Teiú tánáhráqkákq mi ehwéh ambubu atawéq Sísá kawerue kэрáhro.

¹³ Íné Sóniga írógana íópeqté éhwéhniká mahraréna, Mahna teawú éhwéh sehiranúno. Manikáne arambéhri sehgiara pukira kegá anehe iwíáh iwíáhigehe íre. Irana Manikáne Awanka moq ehweh mahraréna, Wegá aiq irarire. Se pukirataq sene arambéhriyabé ahrenagehe. Se pukirataq pehipi íre pukigehe. Írakaumo. Sene kaweq sansá mewera pokigehe íre.

Manikánka ahababáq ke kamah arieyabe pabeqme ehwéhne.

¹⁴ Íné Sóniga mó tagogana taberábe piribiríoyáh ábóraq kéhrana tagoge. Piribirioyahtaq tútuue miéh aní wehukení úki anínéna wene ayahqnotaq kóraraté miraia áyáhúq sukirawéna wene ayahnkaratáq áwéhreh sogiq tahnsa matíéhrena tagoge.

¹⁵ Mó íópeqté anínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqté tueyokéna piribirioyahtaq tútuue miéh anínsábé anotahtaq mahraréna, Mah marakó marakó moke kiréh náneq nera kéhnsábé koawaqme tanahráq aiq si puah arene áwéhreh sogiq mewe koawaqmio íre. ¹⁶ Koawaqmio irana piribirioyahtaq tútuue miéh anínká marakóipeq tuména wene áwéhreh sogiqqtaté koawaqmíéhre.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana mó íópeqté ánínká Manikáne íópeqté náhúpéqté tueyokéna wene ayahpi áwéhreh sogíq matíéhrena tagoge. ¹⁸ Mó íópeqté ání titiré tahbérápéqté séna iraraq wahnahni aní ména áwéhreh sogíq matíéh ánínsábé anotahtaq mahraréna, Marakóipeq moke náhniáq sera aiq nera kéh púah arene sogiqtaté koawaqmio ire.

¹⁹ Koawaqmio irana mi íópeqté ánínká wene sogiqtaté marakóipeq koawaqmiena náhniáq sera sorupárehre. Náhniáq sera ano sareranieéna sarere naneqpipéq sáharéhre. Manikánka ahababáq keyabé anotah abíahnsánéna wehukénínká náhniáq sera ano sorupárehnserah mi ke kamah arinkéhe. ²⁰ Sarere naneq kéhmé ahnansahrapere. Sareréh kóráhqká wání píéhnserah tahnsánirana abae agire. Mi kóráhqká wehukéniné akorapéq tahnsánue íre wahto 300 kirómítá tahnsánue abae agire.

Wehuke íre kawerarityabe éhwéhne.

15 Íné Sóniga tagogana íópeq mó anotah naneq ábóraragirana tagéna áhtenuge. Abapete téhranité íópeqté kégá wehuke íre kawerarity naneqmarí abapete téhtaré matíáhwana tagoge. Mi íre kaweq naneqmarí anehe sína nanere. Mó íre sinae. Minawari parabagínana Manikáne abiahnsa aiq parabaginae.

² Íné Sóniga tagogana anotah kawéhú tahnsa náneq, irareh timánó táhnsá náneq kéhrana tagoge. Kiotaiko kegá mitaq iriwe miáhwe. Segá kiembogi ka kiotaikowe. Mi kegá mi kané pikísah íre iwíáh iwíáh atera wene náhmbahq sene sinonkataq sehiranéyabe ahqáho atáhwé. Segá mitaq iriwe méra Manikáne kítah tahnsá náneq subera ³ Manikáne arambehri aní Mósísireq Sipisípiq Áráhseqne igonkónéra mahraréra,

Maniká Íteriboo,
arega moke págege arámbéhrí miraorahone.
Minayabe tagéq áhtenéq
arensabé iwíáh iwíáh atone.
Arega moke mah kehíná kéhíná wahnahnóne.
Arene sánsámé aiq pútaq tábúsoréh sánsáne.
⁴ Itene Wahnahno,
arebataq kaweqtaq mía míaóna aní púara ómiga arensabé áhreeq arenáwíq pankeragéhe.
Arene kaweq arámbéhrí ómiga tagahraho puara mah kehíná kéhínánká sure
arensabé iwíáh iwíáh atagéhe ewe.

⁵ Ewana íné Sóniga mó tagogana íópeq Manikáne nahtapeqté ónsá sírana tagoge. Mi nahmé marakó abatapi wéhuwa náh tahnsánéna peh íópeq kéhre. Mi nahtápéqté peh aiq pútaq éhwéh sire. ⁶ Mi nahtápéqté abapete téhranité íópeqté kégá wehuke kamah arieráhi naneqmarí morá moráue matíáhwé. Matawéra tueyokéra kaweq tabérábé kórósí aneranerue méra kóraraté miraia áréti sene siahwiraq kógahpawíáhwana tagoge.

⁷ Maniká ahriahri oga mía míai anínká ahababáq keyabé abiahnsani puana abapete téhtaré kóraraté

miraia párétáhípeq kamah arieráhi naneqme aiq obenkíq máréhre. Obenkíq máréhrena peh morá oga míéh kánká íópeqté ké mi parétáh morá moráue náríre.

⁸ Párétahwarí nárítáq Manikáne téhreh naneqkakáq wene págege naneqkakáq áu tahnsa agirana Manikáne nahupeq áu marataragire. Minayabe mó anínká mibeq íre kibekorahire. Írakaumo. Peh áwé-nunirana abapete téhranité íópeqté ké matíáh náneq wehuke kamah arieráhi naneq parabagínaraq kibekinkehe.

Íópeqté kégá párétahípeq kéh náneq márúnantirúáh éhwéhne.

16 Íné Sóniga írógana Manikáne nahtapeqté éhwéhnká mahrarirana íróge. Mi éhwéhnká abapete téhranité íópeqté keyábé mahraréna, Ite matíáh párétáhípeq Manikánka kamah arieráhi naneq abapete téhtaré kéhre. Mina meweq mah marákó márakóípeq márúnantirúáhro ire.

² Antirúáhro irana náhmbáh 1 íópeqté ánínká mah marákó márakóípeq wene párétahípeq kéh náneq márúnantirúéhrena kiembogi kané máhki matíáh ké, wene pikísahyabé iwíáh iwíáh atáh kéwé íroke nao, íre kaweq kunkúni nao sene sinonkataq ábórarire.

³ Náhmbáh 2 íópeqté ánínká sóreq wanípípeq wene párétahípeq kéh náneq márúnantirúéhrena pukia aniné korahq tahnsá úkirana mi wanípípeq moke oga míáh kámári pukowe.

⁴ Náhmbáh 3 íópeqté ánínká moke wání aroipéqkákáq arahnonkakáq wene párétahípeq kéh náneq márúnantirúéhrena mi wanímárá korahq wání úkire. ⁵ Úkirana mi wanítáq wahnahni íópeqté ánínká mahraréna, Kaweqtaq mía míaóna aníno, are naho mía míaé amahnága moq miáhne. Arega peh kaweqtaq mé kaweq sansá mira aruqaruróne. Arega kamah ariena arámbéhríwé aiq tábúsoq marahne. ⁶ Wehukega are tagaríáh kéreq arene ehweh irare kereq subiq súáhwana sene korahq túíre. Mi ahababáq ké korahq wání nagehe aritonayabe aiq kawerire ire.

⁷ Manikánsabe titiré tahbérápéqté éhwéhnká íópeqté áníné ehweh irena minayabe mahraréna, Maniká Íteriboo, arega moke miraorahé itene Wahnah miáhne. Arega kamah ariena arámbéhríwé tábúsoq marahne ire.

⁸ Náhmbáh 4 íópeqté ánínká patahi íótáq wene párétah antirúéhrena íónka anotah iráreh ⁹ puana wehuke osoqsírara sene ahababáq íre súáhwé. Se kamah arieráhi aní Manikánsabe íre iwíáh iwíáh atasa peh wensabé éhruruera wenáwíqsabe abehq éhwéh atáhwé.

¹⁰ Náhmbáh 5 íópeqté ánínká kiembogi kánká wahnah wahnahnirabeq wene párétah márúnantirúéhrena mi kánká wahnahno ke miáhrabeq sunkíkíragire. Sunkíkírara wehuke anotahtaq síérinsabé uwo uwoéra sene sinehbi abonabonéra ¹¹ sene ahababáq íre susa peh sene síérinkakáq sene náonkakáqsabé iwíáhéra íópeqté Mánikánsabé íre iwíáh iwíáh atasa peh wensabé abehq éhwéh atáhwé.

¹² Náhmbáh 6 íópeqté ánínká anotah waní aroipéq Íyúpétísa aroipéq wene párétah máruntírúéhřana mi waní taraqnágire. Íó kiembogirabeqte wáhnáh kéreq sene ebeho kereqka mi waní serawégigeheéna taraqnágire.

¹³ Taraqnágirana íné Sóniga tagogana karahrabahne áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká sirana kiembogi kané áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká moq sire. Sirana péhe éhwéh irari aniné áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká moq sirana tagoge. ¹⁴ Mi owáínáwátárógá ótaq sansáněra mah marákó márákóipéqté wáhnáhmárípa pokěra ebeho íwíáh arítáhwe. Íwíáh arítáhware mi wáhnáhmárínká momiwuera Manikánka omaq atéh wéhékáh ebehigeheéra mi iwíáh arítáhwe. Maniká, moke miraorahi anínká mi wehekáh moke mah kehiná kéhíná kamah arinkéhe.

¹⁵ Mó ehwéh írómé mahraréna, Aebó ánínká sinserah ínéga apubúue sinaue. Sugéh ání wene korósi wahtotaq márěhnserah íwéh panantági ke míáhro. Mina tahnsa míáh ké eyoyó ke méra íre pehrákora ké tahnsa míáhwe. Pehrákora kéwé mó kegá siwiréh arítáhnserahme sensabé íre siwiréh aritagéhe íre.

¹⁶ Owainawamarínká moke wahnahmarí mórítáhware momiwuera ebeh marákórápéq pokowe. Mi marákówé Íbaru kené ehwehme Áhmágéróni marákóe atáhwe.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana náhmbáh 7 íópeqté ánínká sóiriqtaq wene párétah antírúéhřana Manikáne nah-tapeqté éhwéh wega wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká anotahtaq mahraréna, Aiq parabagire íre.

¹⁸ Aiq parabagire irana sokaesúéhřana anotah ehwéhřirana purubuirana anotahtaq máríire. Wehuke mah marákó márákó míáh tánáhráqmé mina tahnsa máríwé íre kagaire. ¹⁹ Anotah matábúrápéq apahtáro sainkue mah kehiná kéhíná suwahpeqte náhmárí sokogue íre kaweragire. Íre kaweragirana Manikánka Pábíróni suwahpeq, mi anótáh mápéq ahreraq matawéna mibeqté áhbábáq keyábé abiahnsa aritena anotahtaq kamah aríre.

²⁰ Sóreq waní ákáhpeq kéh márákówárí tupekirana moke sáwéhware tahperagire. ²¹ Obiaurankakárué anotah ibónsirana mora mora serámé umeh óbíúráné umehwe 50 kiró tahnsá úméhi puana marakóipeq surahitaq wehuke subipáhrarúéhře. Subipáhrarúéhřara áhřeéra Manikánsabe abehq éhwéh atáhwe.

Ahbabáq ini kamah awí éhwéhne.

17 Íné Sóniga métáq tagéwómé íópeqté kegá abapete téhtaré párétáh morá moráue táhtotíáhwe. Peh morá párétáhákáq ánínká íněba séna íněnsabe, Anotah ahbábáq íní, sóreq wanítáq tútuue míéh íní Manikánka we anotahtaq kamah awinkéhe. Wega kamah awina naneq tagankehboq máho íre. ² Mah marákó márákóipéqté wáhnáh kegá mi iní abariéra ahbabárowara mó márákóipéqté kegá moq abariéra ahbabárowe. Áhnte piáh nah kegá múguwahgu agonserah sega múguwahgu agowe íre.

³ Íópeqté ánínká néniwa mewena abatapi móintéhřana tagogana ega poeráhq, áwéhq poeráhq tahnsa ká míéhřana tagoge. Mi kamé Manikánsabe éhruru atéh áwíqmárí wene anonkataq áhnte kěhře. Mi ka abapete téhtaré áyáhqno kéna nayáhnkú pówéh kéhřana wene abobiahtaq peh morá ínínká tútuue míéhřana tagoge. ⁴ Mi inímé mankuara korósiákáq tautáúq kórósiákáq aneranerue ména kóraraté miraia náneq awahriruéna áhnte kaweq pasésúq awahriruéna wene ayahpi kóraraté miraia káhpú matíéhře. Mi inímé mó naneq mó naneq ahbabářirana wene ahbabáqka mi kahpúipéq obenkírehře.

⁵ Wene aye hitaq pabeqme ehwéh sehiranue kéhřana tagoge. Mi sehiránká mahraréna, Pábíróni suwahpeqme ahbabáq ininsóné sinowae. Mah marákó márákóipéqté íre kaweq sansámářimé Pábíróni suwahpeq mi ahbabáq áwawe wire íre. ⁶ Mi inínká Maniká tagariáh kéreq Sísane sánsá pahsúáh kéreq subiq suena sene korahq néna piáh neh anínká múguwahgu aginserah wega múguwahgu agirana tagoge. Mina tagotaq áhteněna áhnte iwíáhuge.

⁷ Íópeqté ánínká íněnsabe, Aneqsabé áhtenono? Mi inínká káhkouríéh ká abapete téhtaré áyáhqno kéhřana nayáhnkú pówéh kéhřah tagáhne. Mi kanká mi iníné epéráhpéq ehwehnkákáq áwahewé teawiníe. ⁸ Mi kamé naho míowe. Amahnága íre míéhře. Mókake íre ambarúnkákáq mátáipéqté kiembogínařaq Manikánka kamah awinkéhe. Manikánka mah marákó márákó íre mirarotaq oga mérapeq awaq míéhřa ke síwíq púkuipéq sehiranúwe. Mi pukúipéq sensíwíq íre kéh kegá mi ka tagéřa áhtenigehe. Mi ka naho míowe. Amahnága íre míéhře. Mókake kiemboginae. Minayabe mah kehiná kéhínánká mi ka tagéřa áhtenigehe.

⁹ Kawerue iwíáhorahi anínká teawú éhwéh ahte-bahřahre. Arega tagáhna kané abapete téhtaré áyáhqnomé mina áwahewé abapete téhtaré sáwéh-wárí míre. Mi inínká mi sawéhwářítáq tútuue míéhře. ¹⁰ Mi kané abapete téhtaré áyáhqnomé mina áwahewé abapete téhtaré wáhnáh ké wóe. Mi wáhnáhmářimé moberíáh aiq pukurowana peh morá ánínká amahnága wahnahnirana mó anínká mókake sínaraq peh wahto tanahráq wahnahninkehe. ¹¹ Naho ména amahnága íre míéh kámé we náhmbáh 8 wáhnáh ání míankehe. We abapete téhtaré wáhnáh káhnáh ání ména iraipéq pokinawire.

¹² Arega nayáhnkú pówéh tagáhne. Pówéh áwahewé nayáhnkú wáhnáh ké wóe. Amahnága se íre wahnahnia peh mókake wahnahnigehe. Mi wáhnáh kéreq áwéhq poeráhq tahnsa anínseqka wahnah arámbéhrí morářaq awaq miagéhe. Wahnah arámbéhrí awaq míéhřataq pehgářiq tanáhráq, peh morá áhwáh wahnahnigehe. ¹³ Mi wáhnáh kegá peh morá iwíáhěra awaq míáh wáhnáh arámbéhrí áwéhq poeráhq tahnsa aní awigéhe. ¹⁴ Sereq Sipisípiq Ářáhqseqka ebehowe. Sipisípiq Ářáhqmé wahnah kené wahnah aníněna anotaht animářiné wahnah aní míéh púana se subipáhraruawire. Wereq míáh kéwé Manikánka

omaq sitena síáhrabéna, Néne sánsá tábúsoqme sehgió ké wóe arítéhre ire. Íopeqté ánínká mah ehwéh teníre.

¹⁵ Íopeqté ánínká ínénsabe mó mahraréna, Ahbabáq ini tútuue miéh wání tagáhne. Mi wanímé áwahewé peh áhnte wehuké wíre. Se mó marákó mó marákórápéqté ké miáhwe. Se mó kuasa mó kuasa ké miáhwe. Se mó ehwéh mó ehwéhnikákák ké ue miáhwe. ¹⁶ Arega nayáhnkú pówéh tagáhne. Mi wahnáh kéreq áwéhq poeráhq tahnsa anínseqka mi ahbábáq ínínsábé ire suwahbanae. Sega moke wene mén-sámehnsá meyhhrana we pehrákora ání míanae. Sega wene awaq néra mi iní ira parianeherawoe.

¹⁷ Maniká awahbeh iwíáh sehgegeheéna wega iwíáh arítéhhrana mi wahnáhmárínká morá iwíáhéra se awaq miáh wáhnáh árámberí áwéhq poeráhq tahnsa aní áwéwe. Sega mirairana Manikáne ehweh aiq pútaraginawire. ¹⁸ Arega métáq tagáhna iní áwahewé we anotah matábúrápéqté ké. Mi kegá mó marákórápéqté ké wahnahnowe ire. Íopeqté ánínká mah ehwéh teníre.

Pábíróni matábú moke íre kaweragi ehwéhne.

18 Íné Sóniga tagogana mó íopeqté ánínká mibeqté túírana tagoge. We anotah wahnáh ání miéhhrana wene téhreh naneqka mah marákó marákó áhnte tehrehre. ² Wega anotahtaq mahraréna, Pábíróni matábú íre kaweragire. Mitaq owainawamaríné mátabu úkire. Píoroqkakák mó íre kaweq kabáramárínkáq mitaq mía míaoewe. ³ Menah mah kehiná kéhínánká Pábíróni kené ahbabáq tagéra amahnága monseráhnnowe. Pábíróni kegá ahbabárunserah mah marákóipéqté wáhnáh kegá moq ahbabárowe. Pábíróni kegá ménsámehnsá moráráq sáhatonserah paiqmaq paiqmaro kegá íre tábúsoqme paiqmarera áhnte monéákák mén-sámehnsánkakaq moráráq sáharáhwe ire.

⁴ Íné Sóniga írógana mó ehwéhniká íopeqté mahraréna, Néne animáríno, ahbabárorabeq sueq mobeq miáhro. Ite moq kamah aiénehboq mibeqté áhbábáq pehragahro. Mi ininé ahbabáqka íúgi ínehboq we auweq mobeq miáhro. ⁵ Wene ahbabáq áhnte puana mi ahbabáq soruparéntáq tahirímé anotah sawéh tahnsa úki irino. Manikánka moke wene ahbabáq ahrraq matíéhre ire.

⁶ Wega mó ke íre kawerarítéhnserah kamahoro. Wega áhnte ahbábári puq anotahtaq kamahoro.

⁷ Wenáwíq pankerena abarié sansankákák mó ahbabáq sánsámárínkáq áhnte miraurainsabé anotahtaq kamahoro. Wewensabé iwíáh iwíáhéna we awahbeh sansánéna wene arupipeq iwíáhéna, Íné wahnah iní míóge. Íné íre kéweini míóge. Mókake íné íre ibitunátúnáninie. Íraukaumo ire.

⁸ Mi inínká mi ehwéh irarinsabé ibiséna uwo uwo inkeheéna anotahtaq kamah awinkéhe. Maniká Iteribo, anotah anínká sainsuahna tanáhráq kamah awinkéhe. Wega kamah awinana peh morágáké mó naneq mó nanerue íre kaweq sunúq sinae. Mibeqté

kéga awahreéra uwo uwoirana anotah ehwéhrráhnana sene mátaburaq ira kekiaranae ire.

⁹ Íopeqté ehwéhniká mó mahraréna, Mah marákóipéqté wáhnáh kegá Pábíróni suwahpeqté kegá ahbabáruo serahnowe. Minayabe Pábíróni matábú táhnaga áúnínara mi wahnáh kegá tagéra móbeq iriwe méra ibiséra uwo uwo oneherawoe.

¹⁰ Sega mina kamah arina naneqsabé anotahtaq áhreéra móbeq kowéra mahraréra, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Peh morá áhwáh are kamahé tanahráq aiq si puq uwo uwo úne igehe ire.

¹¹ Mi ehwéhniká mó mahraréna, Mi tanáhráq mah marákóipéqté paiqmaq paiqmaro kegá mi matábúyábé ibisera sirupipeq umehigehe. Ai q tagínayabé sene ménsámehnsá mó íre paiqmarárho puara sirupipeq umehigehe. ¹² Sega paiqmaq paiqmaro ménsámehnsámé mahraue kórawe, móne mirao naneqme, awahriq naneqme, kaweq pasésúqmé, taberábe ambántámé, mankuara ambántámé, tautáúq ámbántámé, nigi tahnsá áwánká auwe, pówéhwe, kaweq awánkámé, káhpahwe, áhíniwe, kaweq sehirania ebáhmé, ¹³ kímé, kaweq kunkúni íra pare naneqme, kaweq kunkúni unkúméhwe, wériwe, náhníaq sera anome, mayawemé, párawahwe, wítiwe, káhowe, sipisípiqme, ósewe, ósega sabiri kahréwé mirae sega paiqma paiqmaro ménsámehnsáne. Wehukega ménkámehniká paiqmaq paiqmaronserah arambehriraq saiqnariáh ke moq paiqmárahwe ire.

¹⁴ Paiqmaq paiqmaro kegá Pábíróni suwahpeqté keyábé mahraréra, Iru páréh náneq aiq moke tabanagire. Moke itega iwíáh iwíáho naneq aiq moke tabanagire. Ai q tabanagi puana mókake íre ábóraq kanawire igehe ire.

¹⁵ Ménsámehnsá paiqmaq paiqmaro kegá áhnte moné merowe. Mi kegá móbeq iriwe méra mi matábú kamah arínsabé áhreéra anotahtaq ibiséra sirupipeq umehigehe. ¹⁶ Sirupipeq umehínara sega mahraréra, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Mibeqté ké métáq áhnte kaweq taberábé kórósíákák mankuara ambántánkákák tautáúq ámbántánkákák méra kóraraté miraiá náneqkakák kaweq pasésúqkákák mó awahriq naneqkakák matíáhwana moke íre kaweragire.

¹⁷ Moke sene móneakák sene ménsámehnsánkakaq apubúue peh morá áhwáh ákáhpeq íre kaweragire igehe ire.

Sípiipéq arambehrío kereq sene wahnahnseq móbeq iriwe méra tagagehe. ¹⁸ Mi matábú táhnaga áúnínara tagéra anotahtaq mahraréra, Mahna tahnsa anotah kawéq matábú mó íre kéh mino éra ¹⁹ tanahuq siyahqnopeq abera ibiséra sirupipeq umehigehe. Ibiséra anotahtaq mahraréra, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Ite sípiipéq arambehríuna kegá mi matábúrápéq itene ménsámehnsá paiqmaq paiqmaruraunayabé áhnte moné meraune. Amahnága mibeq apubúue peh morá áhwáh ákáhpeq moke íre kaweragire igehe.

²⁰ Manikánka aiq kamah arí púaq we tagariáh kéreq we eqmaréh kéreq wene ehweh irare kereq íopeqté kérero, mibeqté kéga íte íwioqnaronsabé amahnága Manikánka aiq ayahq marena kamah arí púaq iwíáh iwíáhoró igehe ire.

²¹ Íopeqté áníné ehweh parabagirana íné Sóniga tagogana págege íopeqté ánínká anotah suaqsuaq ebáh pankeqme sóreq wanípépéq tuparúéhre. Tuparúena mahraréna, Ínéga mi ebáh tuparúógana tabanaginserah Pábíróni suwahpeqte ke kamah arírana sene mátabu airaiq tabanaginawire. ²² Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, Mókake pontonka ehwehnéwé, pembíahnka ehwehnéwé, kítaga ehwehnéwé itene marakóraq írakauni puara íre iraneherawoe. Sene siyahnkaratáté ménsámehnsá miraé ahtebah kewé mitaq íre míaneherawoe. Suaqsuaq ebáhtáq arambehiéra suaqsuarira ehwéh íre iraneherawoe. ²³ Áráhmuga mitaq mó íre téhranae. O menáhwé íbéhíní ákéqné ehweh mitaq mó íre iraneherawoe. Menah mitaq paiqmaq paiqmaruro kewé mah marákóipéq anotah ke míarowe. Itega mah marákó marákóipéqté kéhíná síúgi urowe. Mókake mó íre miraoneheqmoé ire.

²⁴ Mibeqté kéga Maniká tagariáh kéreq wene ehweh iraruro kereq subiq sutowana sene korahq tutaire. Mah marákó marákóipéq sene naruoga subiq suto kené korahq mitaq tutaire. Minayabe Manikánka Pábíróni suwahpeqte ke anotahtaq kamah arinkéhe.

Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh éhwéhne.

19 Íné Sóniga írógana áhnte kegá íopeqté anotahtaq ehwehnowana íróge. Írógara anotahtaq mahraréra, Maniká áwíq aiq pankerone. Maniká anotah anínéna págege arámbéhríéna ite meirena kawerairatáinsabé iwíáh iwíáhúne. ² Manikánka tábúsoqme iwíáhéna wehukene sánsá sararéhre. Anotah ahbábáq íní mah kehiná kéhíná íre kawerairatái iníinirana Manikánka we ehweh atena kamah awíre. Mi inínká Manikáne arambehiuro ke subiq sutainsabé Manikánka minayabe kamah awíre ewe.

³ Segá mónkakáq anotahtaq mahraréra, Maniká áwíq aiq pankerone. Wega kamah arírana mi matábú iraráhnana ahriahri áúninae ewe.

⁴ Ewara mi 24 abóawáh wéhreq itaréitaré oga míáh kámárinseqka Manikánka wahnah wahnahnirabeqte síáhráq méra wene auranabiahapeq sirehunseraráq méra káuqmunue iwíáh iwíáh atera wensabé, Maniká áwíq aiq pankerone. Aiq mire ewe.

⁵ Ewana Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká mahraréna, Manikáne arambehrio keo, ite Manikánsabe áhteno ke wóe. Ite táhmaro anotah ke méq táhmaro íre áwíqkakaq ké wóe. Ite moke Maniká áwíq pankeráhro ire.

Sipisípiq Áráhqa ahre merai éhwéhne.

⁶ Áhnte wehekéqká sorupawe moraráq méra ehwehnonserah éhwéh íróge. Mi éhwéhmé ahkuq

ahkuari waní, anotah wanínká uinserah éhwéhnéra anotah purúbúruinserah éhwéhnowe. Mi éhwéhnká anotahtaq mahraréra, Maniká áwíq pankerone. Maniká itene Wahnahnka moke miraorahire. Wega ahriahri wahnah wahnahnire. ⁷ Sipisípiq Áráhqa ahre merai tanáhráq sirana wene ahre aiq sokah sokahue míéh púaq irupipeq eyoyóue méq Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. ⁸ Maniká tagariáh kéné kaweq arámbéhríwé taberábe korósí tahnsane. Minayabe Sipisípiq Áráhqe ahre mi kawéq tábérábé korósí anotah tehref korósí aneranerue míéhre ewe.

⁹ Ewana íopeqté ánínká ínénsabe mahraréna, Teawéna éhwéh sehiranúno. Sehiranue mahraré, Sipisípiq Áráhqa ahre meyéhnsabé kaweraráh táhútáhúq nagehboq omaq itéh keyábé máhoro aitéhre. Itene irupipeq eyoyóinkehboq máhoro sehiranúno. Amahnága teawú éhwéhmé Manikáne aiq pútaq éhwéhne ire.

¹⁰ Aiq pútaq éhwéhne irana ínégá íopeqté ánínsabé iwíáh iwíáh atanieéna wene aigáratáq nirehunseraráq ména káuqmunugana wega ínénsabe, Ahqáho aintena, Ínénsabe íre iwíáh iwíáhuno. Arereq mó Sísane ehweh teri terino kereq wene arambehri anímáí móe. Íné moq wene arambehriu aní múge. Minayabe webataq Manikánsabe iwíáh iwíáh ato. Sísaga pahsutai éhwéhnká Manikáne ehweh irare ke págege aritena séhréh aritéhre ire.

Taberábe oséráq tútuue míéh ánínsabé éhwéhne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana íopeqté ónsá sigirana taberábe osé mitaq míéhra tagoge. Mi kané abobihataq tútuue míéh ánínká ebehéna ehweh aritena tábúsoqme saraqmárehre. Saraqmárehra mó kegá wensabé, Aiq pútari aníne atera, Kawerue arambehrii aníne atáhwe. ¹² Wene aurame irobina tahnsáne. Wene ayahqnotaq wahnah kené ayahuqmari sukiwe míéhre. Wene anonkataq wenáwíq sehira kéhrarawe mó kegá íre sáhnshawe iraráhowana webataq mi awíq íratíéhre. ¹³ We korahq sosa korósí íre wahto korósí aneraneratíéhra wensabé, Manikáne Ehwehne ue áwíratáhwe.

(Sóni 1.1,14; 1 Sóni 5.7-8)

¹⁴ Moke íopeqté ebeho kegá kaweq taberábé ámbántá aneraneréra taberábe oséwáratáq tútuue méra mi aní kéréhwe. ¹⁵ Kéréhwana mi aníné áwéhipeq áwéhreh poká kéhre. Mi pokátáté mah marákóipéqté ké kamah ariena anotah sahtáté págegeue wahnahnaritankéhe. Maniká moke miraorahi anínká áhnte keyábé abiahnsa aritéhre. Wehukénká náhniáq sera ano meyanieéna sera sareréhnerah óseraq tútuue míéh ánínká mi ke anotahtaq kamah arinkéhe. ¹⁶ Wene íre wahto korósíráqkákáq wene aigáratáqkákáq wenáwíq sehira kéhrana tagoge. Mi awíq áwahewé Moke anotah kené Wahnahne. Moke wahnah kené Wahnahne ire.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana peh morá íopeqté aní patahi iotáq iriwe míéhra tagoge. Tagogana wega íopeq paqme nogó kábáramáínsabé anotahtaq mahraréna,

Manikáne anotah tahutáhúq sewe nahro. ¹⁸ Anotah wahnáh kéné awaqme, sóntía kené kíápéténi kené awaqme, tauntahu wehwáriné awaqme, ósene awaqme, óseraq tútuue nogó kéné awaqme sewe nahro. Arambehriraq saiqnariáh kéreq arambehriyabé ápeq meyháh kéreq anotah kereq íre síwíqkakaq kéreqe siwaq sewe nahro ire.

¹⁹ Íné Sóniga tagogana áwéhq poeráhq tahnsa anínseq mah kehiná kéhínané wahnahmarínseq sene ebeh kereq momiwúriáhwana tagoge. Segá taberábe oséráq tútuue miéh ánínseq wene ebeho kereq ebehoneheéra momiwúriáhwe. ²⁰ Métáq tagéwó ánimé péhe éhwéh irari anínká miraime áwéhq poeráhq tahnsa anínká tagehre. Tagehrana péhe éhwéh irari anínká ótaq sansá mirairara áwéhq poeráhq tahnsa aniné máhki matiáh kéreq pikísahyabé iwíáh iwíáh atáh kéreqka mi otáh sansá tagéra iwíáh iwíáhéra wene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhwe.

Amahnága áwéhq poeráhq tahnsa anínseq taberábe oséráq tútuue miéh ánínseqka ebehoneheéra momiwúriáhwe. Momiwúriára ebehowara taberábe oséráq tútuue miéh ánínseq wene ebeho kereqka áwéhq poeráhq tahnsa anínseq péhe éhwéh irari anínseq saiqnariáhwe. Saqnarawéra íre subiq susa peh anotah púrúruia káwéhúpipéq, anotah osóréh íráreh kawéhúpipéq tuparúáhwe. Sano ebáhnká anotah osóréhnserah mi kawéhúpipéq anotahtaq osorosq aruqarurire. ²¹ Taberábe oséráq tútuue miéh ánínká wene áwéhipeqté ebeh pokátáté moke mó ebeho ke kiraqme subiq súéhra kabaramarínká mi kené siwaq nahwana siyahbankiréhre.

Íópeqté ánínká owainawa 1 táhúséni (1,000) opéq saiqnariankehe i ehwéhne.

²⁰ Íné Sóniga tagogana íópeqté ánínká mibeq tútuue miéhra tagoge. Íre ambarúnkákáq mátáipéqté ónsáráté kíákáq anotah seniákáq matiéhra tagoge. ² Wega owainawa táhtoqme mi seniráté táhru táhruire. Karahrabah tahnsá ánimé nahó wehe úkorahú ánimé Séténiwe peh owainawane. Íópeqté ánínká mi karáhrábáh táhru táhruarena tuparúéhra wega áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq mitaq peh míanae. ³ Owainawanka mah marákó marákóipéqté ké péhe iwíáh aritehnehoéna íópeqté ánínká we táhru táhruue íre ambarúnkákáq mátáipéq tuparuena mibeqté ónsá paiqme págegeue áróki parúéhre. Mi tanáhráq 1 táhúséni (1,000) opéq parabagínaraq we mó wahto tanáhráq ah noginkehéna pugeq auwankéhe.

⁴ Íné Sóniga wahnahnorabeqte síáhwári tagéna mitaq tútuue miáh ké moq tagoge. Manikánka mitaq tútuue miáh keyábé mahraréna, Wehukega mirauro sansá iwíáhue tagéq saraqmárhro aritéhre. Sísansabé aiq pútare atáh kéga wene ehweh teri terinéra kawerue sehgiara áwéhq poeráhq tahnsa anínkákáq wene pikísahakáqsábé íre iwíáh iwíáh atárowe. Wene máhki siyehitaqkákáq sene siyahnkaratáqkákáq íre merowe. Íre meronsabé sene sánsánsábé suwahriehre

arítáro kegá sene sinuo tehsúmetaté kiraq suera se subiq sutowe.

Subiq sutowara sensiwamarí miáhwana tagoge. Tagogara se mó oga ukéra áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq Sísa Karáhéreq wahnah wahnahnowe. ⁵ Mina ogá uké tanáhráqmé ebeqte oga uké tanáhráre. Mó pusa ké mi tanáhráq íre oga úkowe. Mi 1 táhúséni (1,000) opéq parabagínaraq oga úkigehe.

⁶ Ebeqte oga uké tanáhráq oga ukéra kewé Manikánka omaq sito ke woe. Segá anotahtaq iwíáh iwíáhigehe. Mó puké tanáhráqká se íre kamah arieráhire. Se Manikánseq Sísa Karáhéreqne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké méra áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq Sísa req moráráq wahnah wahnahnigehe.

Owainawa iraipéq airaiq tuparuahna ehwéhne.

⁷ Mi 1 táhúséni opéq parabagínaraq owainawa saiqnariéhme soraq suankéhe. Soraq súéhra owainawanka kiembogue ⁸ mah marákó marákóipéqté ké péhe iwíáh aritanieéna ábóragire. Mah marákó marákóipéqté ké sensíwíq Kókireq Mágókireq áhnte ke miáhwe. Wehukega arahwé íre sáhnahoráhonserah se áhnte ke puana íre sáhnahoráhire. Mi ke ebehigeheéna owainawanka soruparitéhre.

⁹ Moke mi kegá ebehoneheéra pokue Maniká tagariáh ké miáhrabeq wega arutaboiri ke suwahpeq abugeqnáhnuriáhwana íópeqté irobina tunse moke mi ke tabipáhrarúéhre. ¹⁰ Tabipáhrarúéhra Manikánka owainawa, péhe iwíáh aritéh áni táhtoqme anotah púrúruia káwéhú, osóréh ebáhnkákáq íráreh kawéhúpipéq tuparúéhre. Áwéhq poeráhq tahnsa anínseq péhe éhwéh irari anínseq miéhya iraipéq mitaq moráráq ahriahri mía míaoneherawoe. Wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq kamah arinara ahriahri uwo uwo oneherawoe.

Ehweh aritena sainsue ehwehne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana wahnahnirabeqte síáh, anotah taberábe síáh kéhrana tagoge. Mitaq tútuue wahnahni aní anotah aní púana we miéhtáq mah marákó marákóákáq íópeqkákáq íre kahrahire. Peh tabanagirana mó íre ábóraq kéhre. ¹² Moke pukia kéwé anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq wahnahnirabeq iriwe miáhwana tagoge. Moke sene arambehri púkuipéq sehira-nia kéhrana mi pukúwári pugeqme tagehre. Mi wahnáhnká púkuipéqté séhírá tagéna wehukene arambehri iwíáhue tagéna ehweh aritena sainsúéhre. We mó pukú matiéhra mi pukúwé oga mérapeq kioráho kené síwíq keh púkúe.

¹³ Sóreq wanínká pukia keyábé, Sóreq wanípípeqté kiembogue pokoro aritéhrara Puké Anínseq Iraipéqté Anínseqka pukia keyábé, Iraipéq sueq pokoro aritehye. Pukia kéga pokue sainsúéh ánipá sewana wega oga míarotaté árámberí pukia ké peh moráni moráníue iwíáhue tagéna ehweh aritena sainsúéhre.

¹⁴ Sainsuena Puké Anínseq Iraipéqté Anínseq anotahtaq osóréh íráreh káwéhúpipéq tuparúéhre. Wehuke

osoréh íráreh káwéhúpípéq tuparúéhmé anehete puké tanahráq míre. ¹⁵ Oga mérapeq awaq miéhra ke síwíq kéh púkúípéq tagéna mitaq síwíq íre kéh kéwé anotah osoréh íráreh kawéhúpípéq tuparúéhre.

O ionkákáq o marákóákáq ábóraq kahna ehwéhne.

21 Íné Sóniga tagogana ebeq kéh íópéqkákáq mah marákó marákóákáq sóreq wanínkákáq moke tabanagirana o ionkákáq o marákóákáq ábóraq kéhrana tagoge. ² Manikáne kaweq matábú o Sarúsarama suwahpeq íópeq Maniká míéhrabeqte túirana tagoge. Wene iyahnaboga o ibehiní wenawehqpa móauwaneheéra awahirue sokah sokah atáhnserah mi ke suwahpeq túirana tagoge.

³ Wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká anotahtaq mahrarirana íróge. Anotahtaq mahraréna, Írátíáhro. Manikánka seba mía míainara se wene animárí míagehe. Sereq mía míaeána sene Wahnah míankehe.

⁴ Manikánka sereq mía míaeána sene siurapite áqnú moke sorahruankéhe. Mi tanáhráq wehuke mó íre pukigehe. Sirupipeq mó íre umehinae. Mó íre ibitunátúnánigehe. Mó íre ibisagehe. Mó íre síerinae. Menah kárái naneqmarí aiq parabagi puana mó íre kanae irana íróge.

Manikánka, Íné tábúsoráh kéné Wahnah míanie i ehwéhne.

⁵ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínká mahraréna, Írátíáhro. Ínéga moke o naneq aiq miraróge íre. Aiq miraróge éna mahraréna, Néne ehweh aiq pútaq ehwéh púah sehiranúno. Ómi kegá mah ehwéh aiq pútaq ehwéhne íwíáhigeheé sehiranúno íre.

⁶ Sehiranúno éna ínénsabe, Moke áhwáro arámbéhrí aiq parabarúóge. Íné téh miáhwa aní múge. Íné anehemé mía míainie. Íné ebeqte aní ména anehete aní múge. Wání tahbobói aní oga mía mía arahnó wání pehipi náwinie. ⁷ Ahbabáq kiotaiki anínká moke kaweq naneq awaq miankéhe. Ínéga wene Maniká míahnana we néne ani mía míainkehe íre.

Moke ahbabáq aruqaruro kegá iraipéq pokigehe i ehwéhne.

⁸ Wega mó mahraréna, Áhreéra néne sánsá íre sehígíó kéwé, néne ehwehnsabé íre aiq pútare aintáh kéwé, ahbabáq aruqaruro kewé, mó ke subiq súáh kéwé, mó aniné weh ahre abario kewé, mó ke ánéhgíó kéwé, ahgora sansáno kewé, péhepehe maníkánsábé iwíáh iwíáh atáh kéwé, moke péhe éhwéh irare irareo kewé, moke mi kegá iraipéq pokoneherawoe. Segá anotah púrúruía osoréh íráreh kawéhúpípéq awaq miagehe.

Peh anotah púrúruía káwéhúmé osoréh ébáhnkákáq íráreh kawéhúpípéq tuparúáhwe. Sano ebáhnká anotah osoréhnserah mi kawéhúpípéq anotahtaq osorosq aruqarurire. Irapéq awaq mewé anehete puké tanahráq míre íre.

Sóniga o Sarúsarama suwahpeq tagó ehwehne.

⁹ Wega mó mahraréna, Abapete téhranité íópeqte ké kamah arieráhi naneq matawewáhwe. Íópeqte ánínká mibeqte ínéba séna ínénsabe, Mahbeq súno. Sipisípiq Áráhqne ibehiní sokigi awiníboq máho íre. ¹⁰ Máho éna néniwa móintena anotah sawéhrápéq móintéhre. Manikáne kaweq matábú o Sarúsarama suwahpeq íópeq Maniká míéhrabeqte túirana tagoge.

¹¹ Manikáne téhreh naneqka mi matábúrúq anotahtaq téhrehre. Mi téhrehme mó kuasa téhrehre. Kaweq ebáh áhnte moné tahnsa ebáh áwíq sásípagá tahnsa téhrehre. Mi matábúwé timano tahnsa anotah téhreh matábúe. ¹² Mi matábúrúq anotah kurí kéhra mi kuríípéq airápété téhtaré ónsá kéhrara airápété téhtaré íópeqte kégá mó onsaráq mó onsárarue wahnahnowe.

¹³ Airápété téhtaré Ísara kahnáh mó kahnáh mó kahnáh síwíq sehirania morá moráue onsaraq kéhre. Íó kiembogirabeqte ónsáwé apahtáróe. Íó tupekirabeqte ónsáwé apahtáróe. Ébeq ayehrápéqte ónsáwé apahtáróe. Mó ébeq ayehrápéqte ónsáwé apahtáróe.

¹⁴ Mi kurí áwahebi airápété apahtáró págege ebáh kéhre. Mi kurí ahpí Sipisípiq Áráhqka eqmaréh ké síwíq airápété téhranité síwíq kéhre.

¹⁵ Íné ehweh tení ánínká kaweq agehmare karatáté mi matábúákáq mi kuríákáq onsawárinákáq agehmaranieéna matíéhre. ¹⁶ Mi matábúwé ahnansahrapeq ébeq ahnansáhrápéq nahorapeq nehwiehrapeq peh monseráhne. Íópeqte ánínká agehmare karatáté agehmaréhra peh íre wahto 2,200 kirómítá kéhre. Sehwerapeq moq agehmaréhra peh monseráhnire. ¹⁷ Mi matábúrúpéqte kúriwé tahperue agehmaréhmé 144 mitá tahnsane. Wehukénínká mátabu agehmaréhnserah íópeqte ánínká agehmaréhre.

¹⁸ Mi kuríwé sásípa ebáhtáté pera kuríe. Mi matábúrúq kéh náneqmarínká kóraraté miraia tímánónká tahnsanue anotah téhrehre. ¹⁹ Mi matábú áwahewé áhnte kaweq ebáh awahriq naneq ebáhtáté pearéhre. Náhbáb 2 ebáh mankuara ebáhmé sápaíae. Náhbáb 3 ebáhmé ágétie. Náhbáb 4 ebáhmé sehenáh tahnsa ebáhmé émérae. ²⁰ Náhbáb 5 ebáhmé sáróníkísie. Mi ebáhmé tautáúqkakaq taberábeakáq ébáhne. Náhbáb 6 ebáhmé tautáúq ébáhmé kóniríánie. Náhbáb 7 ebáh wiehq ébáhmé kárisórátie. Náhbáb 8 ebáh sehenáh tahnsa ebáhmé pérírie. Náhbáb 9 ebáh wiehq ébáhmé tópásie. Náhbáb 10 ebáhmé kírísópésae. Náhbáb 11 ebáhmé áhíásinie. Náhbáb 12 ebáh tautáúq ébáhmé ámétísie. Mi ebáhmárimé mó naneq mó naneq tahnsá ébáhmárinéna áhnte moné tahnsa ebáhmárine.

²¹ Kuriraté ónsáwé airápété téhtaré ónsáwé anotah pasésúq tahnsa náneq taberábe pasésúqtáté mó ónsá mó ónsáue miraia ónsawárine. Mi matábúrúpéqte áhmé kóraraté miraia áhnéna timanonka téhrehnserahni ahne.

²² Íné tagome mi matábúráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kéhre. Írakaumo. Maniká itene Wahnah moke miraorahi anínseq Sipisípiq Áráhqseq mitaq míehya puana Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kéhre. ²³ Mitaq íónkakaq pópoqnahakáq íre kéhre. Írakaumo. Manikáne téhreh naneqka mitaq téhrehrana Sipisípiq Áráhqka áráhmu tahnsá aní míehre. ²⁴ Manikáne téhreh naneqka téhrehabeqme mah kehiná kéhínánká mitaq nogigéhe. Mah marákóipéqté wáhnáh kégá sene kaweq mensáméhn-sánkákáq mi matábúrápéq mewe sigéhe. ²⁵ Wéhékáh mi matábúrápéqté ónsá íre paiqmaragéhe. Mitaq íre sunkíkírína puana mi ónsá ahriahri íre paiqmaraneherawoe.

²⁶ Mah kehiná kéhínáné kaweq naneqmarínkákáq sene awahriq naneqkákáq mi matábúrápéq mewe sigéhe. ²⁷ Moke ahbabáq mitaq íre serahowe. Ahbabáro kereq péhe éhwéhnkákáq kéreq mitaq íre serahowe. Ahqáho. Írakaumo. Peh morá Sipisípiq Áráhqne oga mérapeqté púkúipéq sensiwíq kéh kégá mitaq serahowe.

Oga mé wanínkákáq oga mé awánkánkákáqsábé éhwéhne.

22 Íopeqté ánínká oga mé waní sokigi anírana mi wanímé timanonka téhrehnserahnire. Mi waní ahyahipeqmé Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka wahnahnóyarabeqte túíre. ² Tuena mi matábúrápéqté áh ákáhpi túíre. Oga mé awanká mi waní ayehráq éberiopeq éberiopeúe kéhre. Mi awánkátáq airápété téhtaré mó naneq mó naneq seránue iyéhre. Mó iotáq mó naneq será iyena mó iotáq mó naneq seránue iyéhre. Mi awánká anáwharinká mah kehiná kéhíná kawerarítéhre. ³ Manikánka kamah arina naneqmarí mitaq mó íre kanawire.

Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka mitaq wannah wannahigehe. Moke Manikáne arambehri kegá wensabé iwíáh iwíáh atagéhe. ⁴ Iwíáh iwíáh atera wene auranabiah tagagehe. Wenáwíq sene siyehitaq kanae. ⁵ Mitaq íre sunkíkíraginae. Maniká itene Wahnahna mitaq téhreh puana áráhmuakáq íónkakaq mitaq íre kanae. Írakaumo. Wene arambehri kegá ahriahri mitaq wannah wannahigehe.

Sísaga, Apubúue tuinauge i éhwéhne.

⁶ Íopeqté ánínká ínénsabe mahraréna, Ínéga teawú éhwéh aiq pútaq éhwéh púana wehukega aiq pútare aintaráhowe. Maniká itene Wahnahna wene ehweh irare ke iwíáh aritéhrara pahsúáhwe. Amahnágawé áhníbórá sína naneqmarí wene arambehri ke sokigi arinkéheéna íopeqté aní eqmaréhrana túíre íre.

⁷ Íopeqté ánínká mó mahraréna, Írátíahno. Sísaga mahraréna, Íné apubúue tuinauge íre. Mah pukúipéqté éhwéh sehgió kégá iwíáh iwíáhigehe íre.

⁸ Mah éhwéh irena mi naneqmarí tago anímé íné Sóni uge. Mah éhwéh irena mi naneqmarí tagotaq sokigii aníné aigarátáq iwíáh iwíáh atanieéna káuq-

munue míógana ⁹ wega ínénsabe, Ahqáho. Íre miráuno. Íné itereq moráráq arambehriu aní múge. Manikáne ehweh irare kereq mah pukúipéqté éhwéh sehgió kéreq itereq moráráq arambehriu aní múge. Manikánsabe webataq iwíáh iwíáh ato íre.

¹⁰ Íopeqté ánínká ínénsabe mó mahraréna, Arega púkuipeq sehiranóna éhwéhmé unkumehrataq íre táhparo. Írakaumo. Mi tanáhráq áhníbóráni puah íre táhparo. ¹¹ Mi tanáhráq sínaraq ahbabáq kega peh ahbabárigéhe. Íre mirao naneq sansáno kegá peh sene sánsá miraigehe. Tábúsoréh sánsáno kegá peh tábúsoréh sánsá miraigehe. Kaweqtaq mía mía kegá peh kaweqtaq mía míaigehe íre.

¹² Sísaga mahraréna, Írátíahro. Íné apubúue tuinauge. Túónaraq wehukene arambehri saraqme tagéna awehra qapéq morání moráníue náinauge. ¹³ Íné téh míáhwa aní múge. Íné anehémé mía miainauge. Íné ebeqte aní ména íné anehete aní múge. Íné moke náneq áwahe aní múge. Moke áhwáro arámbéhrí aiq parabarúó aní múge íre.

Kaweq matábúrápéq íre kioráho keyábé éhwéhne.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Wehukega sene korósi pabeq paberowana taberábe aginsabé iwíáh iwíáhówe. Mina inserah sene sirupipeq pabeq paberia kegá oga mérapeq mi kawéq matábúrápéq kioráhonsabé iwíáh iwíáhigehe. Sega mitaq oga mé awánkánara ísiwe nagehe. ¹⁵ Ahbabáq kega mitaq íre kioráhowe. Ánéhgió kéreq mó kené weh ahre abario kereq mó aní subiq súáh kereq péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáh atáh kéreq moke péhe éhwéh irare sansá suwahbeh kereq peh máhpeq mía míaéra mitaq íre kioráhowe íre. ¹⁶ Íre kioráhowe éna ínénsabe, Íné Sísaga uge. Íné Tébitine anahwa úge. Íné tuembínága téhrehnserahni aní múge. Íné tagaríáh kégá mah éhwéh irageheéna íopeqté ánínká mah éhwéh ite teiinkeheéna eqmaróge íre.

¹⁷ Manikáne Awanseq Sísaga tagaríáh kéreqka Sísansabé, Mahbeq tuo ewe. Mah éhwéh íráh kégá moq mahbeq tuo igehe. Wání tahbobói kegá séra oga mé wanínsabé suwahbeh kegá pehipi nagehe.

Sóniga mah pukú sáhnsháhó keyábé págege éhwéh pahsúéh éhwéhne.

¹⁸ Mah pukúipéq mókake sína naneqsabé éhwéh aiq sehiranuge. Mi sehirá sáhnshawe tagahro. Págege éhwéh teiníboq írátíahro. Mah éhwéh síwáhnori anínká mó éhwéhnkákáq masosahrue síwáhnorínaraq mah éhwéhnká kamahorahi naneq teinserah mi aní moq anotahta qkamah awinkéhe. ¹⁹ Mah éhwéh síwáhnori anínká moke íre síwáhnoria peh ákáhta q síwáhnorínaraqmé wega awaq miahráhi naneq Manikánka meyankehe. Oga mé awánkánarame mi anínká íre awaq miankehe. Mah éhwéhmé kaweq matábúrápéqsabé teíre. Mi anínká mi matábú íre awaq miankehe.

²⁰ Mah ehwéh tení ánínká mahraréna, Íné aiq pútaq
apubúue tuinauge ire.
Aiq mire. Sísa itene Wahnahno, mahbeq tuo uge.

²¹ Sísa itene Wahnahnka moke we tagariona keyabé
arutaboiréna séhréh aitéhre. Aiq mire.